Farkas Ádám: Válogatás a modern magyar honvéd-katonai büntető joghistória forrásaiból (1867-1945) II. Kötet

Farkas Ádám

Válogatás a modern magyar honvéd-katonai büntető joghistória forrásaiból (1867-1945)

Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság

Széchenyi István Egyetem Batthyány Lajos Szakkollégium

2014

II. Kötet

VÁLOGATÁS A MODERN MAGYAR HONVÉD-KATONAI BÜNTETŐ JOGHISTÓRIA FORRÁSAIBÓL (1867-1945)

II. KÖTET

Szerkesztette és válogatta:
Farkas Ádám

2014

VÁLOGATÁS A MODERN MAGYAR HONVÉD-KATONAI BÜNTETŐ JOGHISTÓRIA FORRÁSAIBÓL
(1867-1945)
II. KÖTET

Szerkesztette és válogatta
dr. Farkas Ádám

A Tanácsköztársaságra vonatkozó források válogatásában közreműködött:
Kelemen Roland

Szakmai lektorok
Dr. Barna Attila Ph.D. egyetemi docens
Dr. Balogh András József alezredes
Dr. Kovács Tamás nyá. altábornagy nyugalmazott legfőbb ügyész
Prof. Dr. Mezey Barna DSc. egyetemi tanár, rektor

A borító tervezője
Czebe András

Minden jog fenntartva.

ISBN 978-963-08-9567-5

Kiadja
Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság
Széchenyi István Egyetem Batthyány Lajos Szakkollégium

A kiadó képviselője
Dr. Székely György nyá. dandártábornok, elnök
dr. Kálmán János, igazgató

Nyomdai kivitelező
Universitas-Győr Nonprofit Kft.

©Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság, 2014.
© Széchenyi István Egyetem Batthyány Lajos Szakkollégium, 2014.
©Farkas Ádám, 2014.

„Szükséges volna tehát, hogy szakítva azon gyakorlattal, mely az ez idő szerinti katonai büntető igazságszolgáltatást gáncsolja ugyan, de magával az elégedetlenség ily kitörésével be is éri, - jövőre az idevágó kérdések valódibb érdeklődésre, beható megvizsgálásra érdemesittessenek, s ez által ugy a szakkörök, mint általában a közvélemény előtt kellőképen tisztába hozassék…"

Pap Kálmán hadbíró, 1890.[1]

[1] Pap Kálmán: Adatok a katonai büntető igazságszolgáltatás reformjához. Budapest: Atheneum társulat könyvnyomdája, 1890. 4. o.

Tartalom

I. Kötet

Dr. Kovács Tamás ajánlása 5

Dr. Dankó István ajánlása 7

Prof. Dr. Mezey Barna ajánlása 9

A szerkesztő előszava 11

Köszönetnyilvánítás 15

Tartalom 17

Farkas Ádám: Árnyékból a fénybe - Adalékok a magyar honvéd-katonai büntető jogalkotás 1867 és 1945 közti természetrajzához 27

Jogszabálytár 55

Az 1855. évi január 15-én kelt császári nyíltparancs 57

Az 1855. év január 15-én császári nyíltparanccsal életbe léptetett katonai büntető törvény a büntettekről és vétségekről 60

A m. k. honvédelmi ministeriumnak 1867. sept 6-án kelt rendelete valamennyi törvényhatósághoz; *a szabadságolt és tartalékos katonáknak a polgári bíróságok alá helyezése iránt* 135

A m. kir. honvédelmi ministeriumnak 1867. okt. 5-én kelt rendelete; *a szabadságos és tartalékos altiszteknek a testi fenyíték alóli mentessége tárgyában* 137

A m. kir. honvédelmi ministeriumnak 1867. okt. 29-ről kelt rendelete az ország valamennyi törvényhatóságához; *mely szerint katonaszemélyek letartóztatásáról az illető hadfőparancsnokságok azonnal értesítendők* 138

A m. kir. honvédelmi ministeriumnak 1867. decz. 27-én kelt rendelete, az ország valamennyi törvényhatóságához; *a szabadságos altisztek fenyítése tárgyában* 139

A m. k. igazságügyministernek 1868. évi october 13-án kelt rendelete; *az ország valamennyi törvényhatóságához a nyugalmazott és a katonai tiszti rang megtartásával kilépett katonáknak a polgári bíróságok illetősége alá helyezése tárgyában* 140

A honvédelmi m. kir. ministerium 31.240.sz. alatt kelt körrendelete; *a kir. honvédker. parancsnokságokhoz az elítélt honvédeknek az országos fegyintézetekbe szállítása tárgyában* 141

A m. k. honvédelmi ministernek 1871. nov. 28-án 31.267. sz. a. a honvédparancsnokságokhoz intézett rendelete; *a nem-katonai vétség, bűntény vagy kihágás miatt elitélt honvédeknek a költségekben és kártéritésben elmarasztalhatósága iránt* 142

A m. kir. honvédelmi ministernek 1872. jan. 13-án 613. sz. a. a honvédkerületi parancsnokságokhoz intézett rendelete; *a bíróság elé kisérendő honvédekre és közös hadseregbeli katonákra nézve a közös hadügyministerrel történt megállapodás iránt* 143

A m. k. honvédelmi ministernek 1872. február 18-án 5279. sz. a. kelt rendelete; *a honvéd bíróság egymásközti illetékességének kijelölése tárgyában* 144

A m. kir. honvédelmi ministernek 1872. apr. 16-án 6593. sz. a. kelt körrendelete; *a szabadságolt honvédek beidézésénél követendő eljárás iránt* 145

A m. k. honvédelmi ministernek 1872. május 7-én 15621 sz. a kelt rendelete; *a fenyitő törvényszékektől követelt honvédeknek a bíróság elé állítása iránt* 146

A m. k. honvédelmi ministernek 1872. május 13-án 16337. sz. a kelt rendelete; *a honvédbíróságok által fogságra itélt honvédekre nézve követendő eljárás iránt* 147

A m. kir. honvédelmi ministernek 1873. aug. 15-én 31.367/1. sz. a. a honvédkerületi parancsnokságokhoz intézett rendelete; *a honvéd fegyenczek elhelyezése és foglalkoztatása tárgyában* 148

A m. kir. honvédelmi ministernek 1873. szept. 1-én 26.505/111. sz. a. kelt rendelete; *a böjtöléssel súlyosbított fogság- és börtönbüntetések alkalmából felmerülő megtakarításoknak a kincstár javára bevételezése tárgyában* 149

A m. kir. belügyministernek 1874. marcz. 7-én 9249. sz. a. valamennyi törvényhatósághoz intézett rendelete; *a törvényhatósági közegek által elfogott katona-szökevények hova leendő bekisérése iránt* 150

A honvédelmi minisztérium 3853/eln. számú körrendelete; *a m. kir. honvédség igazságügyi szolgáltatására vonatkozó szabályzat életbeléptetése iránt.* 151

A m. kir. honvédelmi ministernek 313/eln számú körrendelete; *a honvéd hadbirói tisztikar és a honvéd hadbiroságok szervezetére vonatkozó ideiglenes határozványokról* 162

Szabályzat *a magyar királyi honvédségi fogházak berendezésére és az azokban letartóztatott foglyok irányában követendő bánásmódra nézve* 173

A m. kir. honvédelmi minisztertnek 12.280. V. sz. körrendelete; *a védtörvény elleni vétségek, s általában a hivatalból való állítás eseteiben követendő eljárás iránt* 194

A m. kir. igazsagügyminisztertnek 23.368. szám alatt valamennyi kir. ügyészséghez, törvényszékhez és járásbírósághoz intézett körrendelete; *a polgári bíróságok által hozott büntető ítéleteknek a tényleges katonai szolgálatban álló egyének elleni végrehajtása tárgyában* 196

A m. kir. igazságügyminisztertnek 326. szám alatt valamennyi e. f. kir. bírósághoz intézett körrendelete; *a tényleges szolgálatban álló honvédeknek bűnügyekben való megidéztetése tárgyában* 198

A m. kir. igazságügyminisztertnek 561. számú körrendelete; *a polgári bíróságok által hozott büntető ítéleteknek a tényleges szolgálatban álló honvédek és csendőrök elleni végrehajtása tárgyában* 199

A honvédelmi minisztérium 665/eln. számú körrenedelete, *A katonai büntető perrendtartása czimű könyv megjelentése és elosztása tárgyában.* 201

A honvédelmi minisztérium 59772./HI. 1885. számú körrenedelete, *a katonai büntető törvénykönyv 208. §-ának értelmezéséről.* 202

A honvédelmi minisztérium 32124/III. számú körrenedelete, *a hadtörvényszéki és hadbírósági kihallgatások megtartásáról* 203

A m. kir. igazságügyminisztertnek 19.757. szám alatt a kir. törvényszékek elnökeihez és a kir. járásbirákhoz intézett körrendelete; *a katonai egyének bírósági megidézése, valamint a birói határozatoknak katonai egyének részére, úgyszintén a katonai vagy katonaság által megszállott épületekben való kézbesítése tárgyában* 204

A m. kir. igazságügyminisztertnek 27.821. szám alatt a kir. törvényszékek elnökeihez és kir. járásbirákhoz intézett körrendelete; *a katonai egyének bírósági megidézése, valamint a birói határozatoknak katonai egyének részére, úgyszintén a katonai vagy katonaság által megszállott épületekben való kézbesitése tárgyában 19.757/1889. szám alatt kelt körrendelet kiegészítése iránt* 205

A m. kir. igazságügyminisztertnek 17.469. szám alatt valamennyi kir. bírósághoz intézett rendelete; *a közös hadsereg, hadi tengerészet, honvédség és csendőrség kötelékében tényleg szolgáló egyének bírósági idézése tárgyában* 206

A m. kir. igazságügyminister 1897. évi 799. számú körrendelete; *a közös hadseregnek, a haditengerészetnek, a honvédségnek és a csendőrségnek szökevényei által, szökésben létök tartama alatt elkövetett büntetendő cselekményeknek a katonai bíróságok hatáskörébe tartozása tárgyában* 207

A m. kir. honvédelmi minister 1897. évi 8960. számú körrendelete; *az igazságügyi orvosi tanács véleményének a honvédkerületi, úgyis, mint csendőr-bíróságoknál folyamatban lévő bűnügyekben való igénybevétele tárgyában* 208

A m. kir. igazságügyminister 1897. évi 13.672. I. M. számú rendelete; *a honvéd-bíróságilag elitélt, de büntetésüket polgári letartóztatási intézetekben töltő egyéneknél levő tulajdonpénzek vagy értékek létezéséről, és az illető szabadulásának idejéről a m. kir. honvédelmi ministerium értesitése tárgyában* 210

A m. kir. igazságügyminister 1898. évi 25.168. I. M. számú rendelete valamennyi büntető törvénykezést gyakorló kir. bírósághoz; *a tényleges katonai szolgálatban álló terheltek vagy vádlottak bírósági idézésénél az elővezettetésre való figyelmeztetés mellőzéséről* 211

A m. kir. belügyminister 1899. évi 66.413. számú körrendelete valamennyi törvényhatóság közönségéhez; *a katonai egyenruhát jogosulatlanul viselőkkel vagy elárusitókkal szemben követendő megtorlás tárgyában* 212

A m. kir, igazságügyminister 1902. évi 34.572/1901. I. M. számú körrendelete valamennyi kir. főügyészséghez, ügyészséghez, törvényszékhez és járásbírósághoz, az összes kir. orsz. fegyintézetek igazgatóságaihoz (kivéve a márianostrait), a szegedi kir. ker. börtön és a budapesti kir. orsz. gyűjtőfogház igazgatóságaihoz; *a polgári kir. bíróságok által hozott büntető ítéleteknek a tényleges szolgálatban álló honvédek és a csendőrök elleni végrehajtása tárgyában* 213

A m. kir. minisztérium 1909. évi 875. M. E, számú rendelete, *a katonai intézkedések hírlapi közzétételének tilalmáról* 215

A m. kir. minisztérium 1912. évi 6.966. M. E. számú rendelete; *a katonai intézkedések hírlapi közzétételének tilalmáról fennálló rendelet tárgyában* 216

1912. évi XXXII. törvénycikk a közös haderő katonai bünvádi perrendtartásáról 217

Források 366

Pályázati támogatások 377

II. Kötet

Tartalom 5

Jogszabálytár 15

1912. évi XXXIII. törvénycikk a honvédség katonai bünvádi perrendtartásáról 17

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 7.871. ein. 15/a. szám alatt a cs. és kir. hadügyminiszterrel egyetértőleg kibocsátott rendelete; *a közös haderő katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXII. tc. életbelépése napjának megállapításáról* 161

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 7.871. ein. 15/a. számú rendelete; *a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXIII. tc. életbelépése napjának megállapításáról* 162

A m. kir. honvédelmi miniszternek a cs. és kir. hadügyminiszterrel egyetértve, továbbá a m. kir. igazságügyminiszternek és a m. kir. belügyminiszternek, Horvát-Szlavonországok tekintetében Horvát-Szlavón- és Dalmátországok bánjának 1914 évi 7.734. H. M. ein. szám alatt kibocsátott rendelete; *a közös haderő katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXII. tc. végrehajtásáról* 163

A m. kir. honvédelmi miniszternek, továbbá a m. kir. igazságügyminiszternek és a m. kir. belügyminiszternek, Horvát-Szlavonországok tekintetében Horvát-Szlavón és Dalmátországok bánjának 1914. évi 7.734. H. M. ein. szám alatt kibocsátott rendelete, *a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXIII. tc. végrehajtásáról* 186

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 8273/eln/15/a. számú körrendelete; *Legf. elhatározás a honvéd dandár és hadosztálybiroságok felállítása, a legfelsőbb honvéd törvényszék székhelye és bünvádi üldözési jog adományozása tárgyában.* 209

A m. kir. minisztérium 1914. évi 5.490. M. E. számú rendelete; *a hadi cikkekre fel nem esketett, tényleges szolgálatban álló katonai (honvéd, népfölkelő és csendőr) egyéneknek a katonai büntetőtörvénykönyv II. részében foglalt rendelkezések alá helyezéséről* 210

A m. kir. igazságügyminiszter 1914. évi 12.003. I. M. E. számú rendelete; *a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek a honvéd büntetőbíráskodás alá helyezéséről a m. kir. minisztérium által 5.491. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet kihirdetése tárgyában* 211

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 10057/eln./15/a. számú körrendelete; *a polgári büntetőbirósági elitéltetés jogi következménye gyanánt való lefokozásról* 219

A m. kir. minisztérium 1914. évi 5081. M. E. számú rendelete; *a katonai intézkedések közlésének eltiltásáról szóló 5482. M. E. számú rendelet hatályának kiterjesztéséről* 221

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 18241/eln./15/a. számú körrendelete; *Legfelsőbb elhatározás a honv. büntető biráskodás tárgyában mozgósítás estén* 222

A m. kir. minisztérium 1915. évi 4.272. M. E. számú rendelete; *a katonai büntetőtörvény II. részében foglalt rendelkezéseknek a hadifoglyokra való alkalmazásáról* 224

A magyar minisztérium 1918. évi 4.877. M. E. számú rendelete; *a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyének felett gyakorolt honvéd büntetőbíráskodás megszüntetéséről* 225

A Forradalmi Kormányzótanács IV. számú rendelete; *a forradalmi törvényszékről* 226

A Forradalmi Kormányzótanács XXIII. számú rendelete; *a Vörös Hadsereg alakitásáról* 228

A Forradalmi Kormányzótanács XLV. számú rendelete; *A forradalmi törvényszékek hatáskörének kiterjesztése* 230

A budapesti forradalmi katonai törvényszék (II. Margit körút 85. sz.); *A forradalmi törvényszék bíráihoz* 231

A Forradalmi Kormányzótanács LIII. számú rendelete; *A katonai bűntettek és a forradalmi katonai törvényszékek* 233

A Hadügyi Népbiztosság 4. H. N. számú rendelete; *Megszünnek az eddigi katonatanácsok* 235

A Forradalmi Kormányzótanács LXII. számú rendelete; *A régi rend alatt indított bűnügyek átvizsgálása* 236

A Hadügyi Népbiztos 9309/eln. 12. 1919. számú rendelete; *katonai átvizsgáló (liquidáló) tanácsok felállítása* 238

A Hadügyi Népbiztos 9310/eln. 12. 1919. számú rendelete; *Forradalmi katonai törvényszékek felállítása* 240

A Hadügyi Népbiztos 155674/12. 1919. számú rendelete; *Illetéktelen beavatkozás a forradalmi törvényszékek és a vádbiztosok működésébe.* 241

A Forradalmi Kormányzótanács LXXXIV. számú rendelete; *A Vörös Őrség az egyedüli nyomozó testület* 242

A Forradalmi Kormányzótanács XCIV. számú rendelete; *a forradalmi törvényszékekről* 243

A Forradalmi Kormányzótanács CXV. számú rendelete; *Országos Forradalmi Katonai Főtörvényszék* 248

Hadügyi Népbiztosság 13625. szám eln. 31. 1919. sz. rendelete; *Volt tisztek letartóztatása* 250

A magyar igazságügyminiszter 1919. évi 27.174. I. M. számú rendelete; *a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek katonai büntetőbíráskodás alá helyezéséről a magyar kormány részéről 5.940. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet kihirdetéséről* 254

A magyar kormány 1919. évi 6.499. M. E. számú rendelete; *a polgári büntető bíráskodás alá tartozó egyéneknek katonai büntetőbíráskodás alá helyezéséről szóló 5.940/1919. M. E. számú rendelet területi hatályának kiegészítéséről* 256

A m. kir. kormánynak 1920. évi 4.710. M. E. számú rendelete; *a katonai hatóságok és közegek, illetőleg katonai nyomozók polgári személyekkel szemben való eljárásának megszüntetéséről, illetőleg korlátozásáról* 257

1921:XLIX. tc. A magyar királyi honvédségről 259

1922:XVIII. tc. *A katonai büntető jogszabályokban megállapított értékhatároknak, valamint a pénzbüntetések és pénzbírságok ugyane jogszabályokban meghatározott mértékének ideiglenes felemeléséről* 265

A m. kir. belügyminiszter a m. kir. igazságügy-miniszterrel egyetértőleg kiadott 1922. évi 51.037. B. M. számú rendelete; *a választójogból kizáró katonai (honvéd) büntetőbírósági büntető ítéletek megjelöléséről* 266

A m. kir. minisztérium 1923. évi 6.050. M. E. számú rendelete; *a büntetőjogi értékhatároknak, valamint a pénzbüntetés és a pénzbírság mértékének ideiglenes felemeléséről* 270

A m. kir. minisztérium 1924. évi 5.340. M. E. számú rendelete; *a büntetőjogi értékhatároknak, valamint a pénzbüntetés és a pénzbírság mértékének újabb felemeléséről* 275

1925. évi XIII. törvénycikk a honvédség igazságügyi szervezetének módosításáról 281

1930:II. tc. *A katonai büntető törvénykönyvről* 282

1930:III. tc *A katonai büntetőtörvénykönyv életbeléptetéséről és a közönséges büntetőtörvények egyes rendelkezéseinek ezzel kapcsolatos módosításáról és kiegészítéséről* 310

A m. kir. honvédelmi miniszternek, a m. kir. igazságügyminiszternek és a m. kir. belügyminiszternek 1930. évi 12.059. ein. 13. H. M. számú rendelete; *ujjnyomati nyilvántartás rendszeresítéséről a katonai büntetőbíráskodásban* 334

A m. kir. honvédelmi miniszternek és a m. kir. igazságügy miniszternek 1930. évi 12.791. ein. 13. H. M. számú rendelete; *a katonai büntetőtörvénykönyvről szóló 1930:II. törvénycikk végrehajtásáról* 341

A m. kir. honvédelmi miniszternek és a m. kir. igazságügyminiszternek 1930. évi 13.041. ein. H. M. 13. számú rendelete; *a katonai büntetőtörvénykönyv életbeléptetéséről és a közönséges büntetőtörvények egyes rendelkezéseinek ezzel kapcsolatos módosításáról és kiegészítéséről szóló 1930: III. törvénycikk végrehajtásáról* 347

A m. kir. minisztérium 1932. évi 2.410. M. E. számú rendelete; *a m. kir. honvédség és katonailag szervezett más testület tagjának bíróság vagy más hatóság elé idézéséről, és ott egyenruhában megjelenéséről* 350

1939:II. tc. A honvédelemről (részletek) 352

A m. kir. honvédelmi miniszter 23.777/eln. 13. 1941. számú körrendelete; *a m. kir. minisztériumnak 2730/1941. M.E. számú rendelete a háború idejére szóló különös büntető jogi rendelkezések alkalmazása kezdőnapjának és területi hatályának meghatározása tárgyában.* 383

A m. kir. honvédelmi miniszter 23.778 eln. 13. 1941. számú körrendelete; *a polgári büntető bíráskodás alá tartozó egyéneknek honvéd büntetőbíráskodás alá helyezése.* 384

A m. kir. minisztérium 1941. évi 2.750. M. E. számú rendelete; *a hadrakelt seregbeli bűnvádi eljárás gyorsításáról és egyszerűsítéséről* 386

A m. kir. minisztérium 1941. évi 2.770. M. E. számú rendelete; *a rögtönbíráskodás kihirdetésének kiterjesztéséről, illetve elrendeléséről* 391

A m. kir. hovédelmi miniszter 23.780/eln. 13. 1941. számú körrendelete; *a hadrakelt seregbeli eljárás körében az illetékes parancsnokoknak a büntetés kegyelemből elengedésének és enyhítésének jogával való felruházásáról szóló legfelsőbb elhatározás* 393

A m. kir. igazságügyminiszter 34.701/eln. 13. 1941. számú körrendelete; *a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyének felett gyakorolt honvéd büntetőbíráskodás megszüntetése* 395

A m. kir. minisztérium 1941. évi 3.750. M. E. számú rendelete; *a háború idejére szóló különös büntetőjogi rendelkezések alkalmazása végső napjának meghatározásáról és az ezzel kapcsolatos intézkedésekről* 397

A m. kir. minisztérium 1941. évi 4.850. M. E. számú rendelete; *a háború idejére szóló különös büntetőjogi rendelkezések alkalmazása kezdőnapjának és területi hatályának meghatározásáról, valamint a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek honvéd büntetőbíráskodás alá helyezéséről* 399

A m. kir. minisztérium 1941. évi 4.870. M. E. számú rendelete; *a rögtönbíráskodás kiterjesztéséről és kihirdetésének elrendeléséről* 401

A m. kir. minisztérium 1941. évi 7.650. M. E. számú rendelete; *a honvéd büntetőbíráskodásban a hűtlenség bűntettének üldözésére vonatkozó egyes jogszabályok módosításáról* 403

A m. kir. minisztérium 1942. évi 1.160. M. E. számú rendelete; *a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásának a honvédségi védőkre vonatkozó egyes rendelkezéseiről* 404

A m. kir. honvédelmi miniszter 1942. évi 11.611. ein. 13. számú rendelete; *a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásának a honvédségi védőkre vonatkozó egyes rendelkezéseiről intézkedő 1.160/1942. M. E. számú minisztériumi rendelet végrehajtásáról* 406

A m. kir. minisztérium 1942. évi 6.510. M. E. számú rendelete; *a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. XXXIII. tc. 445. és 476. §-a egyes rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről* 409

A m. kir. minisztérium 1944. évi 1.410. M.E. számú rendelete; *a 4.850/1941. M. E. számú rendeletnek a hadrakelt sereg számára szóló eljárási szabályok alkalmazására vonatkozó rendelkezése módosításáról* 411

A m. kir. minisztérium 1944 évi 1.420. M. E. számú rendelete; *a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályairól és a háború idejére szóló egyéb büntetőjogi rendelkezésekről* 412

A m. kir. minisztérium 1944. évi 1.250. M. E. számú rendelete; *a rögtönbíráskodás újabb kiterjesztéséről és kihirdetésének elrendeléséről* 436

A m. kir. honvédelmi miniszter 1944. évi 29.689. ein. 13. számú rendelete; *a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályai és a háború idejére szóló egyéb büntetőjogi rendelkezések tárgyában kibocsátott 1.420/1944. M. E. számú minisztériumi rendelet végrehajtásáról* 437

A m. kir. minisztérium 1944. évi 2.980. M. E. számú rendelete; *a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályainak a honvéd büntetőbíráskodás egész területén való alkalmazásáról* 451

Források 452

Pályázati támogatások 464

JOGSZABÁLYTÁR

1912. évi XXXIII. törvénycikk a honvédség katonai bünvádi perrendtartásáról

I. FEJEZET
Általános rendelkezések

1. §

Büntetésnek büntettek és vétségek (kihágások) miatt csakis e bünvádi perrendtartás szerint előrebocsátott bűnvádi eljárás után, közvádra és az illetékes bíróság itélete alapján lehet helye, a mennyiben a 2. §-ban kivétel megállapitva nincs.

2. §

Vétségek (kihágások) birósági eljárás mellőzésével, fegyelmi uton megtorolhatók, ha az alkalmazandó büntetési tétel csupán pénzbüntetés vagy oly szabadságvesztésbüntetés, a melynek legnagyobb mértéke hat hónapot, legkisebb mértéke pedig egy hónapot meg nem halad s fegyelmi uton a megtorlás kielégitőnek mutatkozik.

Hadrakelt seregnél (452. §) ez akkor is áll, ha az alkalmazandó szabadságvesztésbüntetési tétel legkisebb mértéke egy hónapot meghalad.

Fegyelmi uton a megtorlás ki van zárva, ha rangvesztésnek kell bekövetkeznie és ez fegyelmi uton ki nem mondható.

Ha valamely bűncselekmény fegyelmi uton nyert elintézést a nélkül, hogy az előbbi bekezdésekben foglalt előfeltételek fennforogtak volna, a birósági eljárást utólagosan meg kell inditani, feltéve, hogy a tett büntethetősége még meg nem szünt. Ha az ilyen tett miatt hozott itélet meghatározott ideig tartó szabadságvesztésbüntetésre szól, az ugyanezért a tettért már végrehajtott fegyelmi fenyitést be kell tudni.

A fegyelmi kihágásokat vagy a fegyelmi uton elintézhető bűncselekményeket, ha oly bűncselekményekkel vannak halmazatban, a melyeket fegyelmi uton megtorolni nem lehet, a birósági eljárásba bele kell vonni, hacsak elkülönitésüket el nem rendelik (37. §).

3. §

A vádat a honvéd ügyész (ügyészi tiszt) képviseli. Hogy ez a bűnvádi eljárást megindithassa, szükséges, van az illetékes parancsnok (27. és 28. §) utasitására és ezen felül oly bűncselekmények esetében, a melyek csak az e részben jogosultnak kivánatára üldözhetők, e kivánatra is.

Bűnvádi eljárásnak nincs helye, ha Ő Felsége elrendeli, hogy ne inditsák meg, vagy hogy a meginditott eljárást hagyják abban.

4. §

A bünvádi eljárásban közreműködő összes parancsnokságok, hatóságok és hatósági közegek kötelesek a terhelő és sulyosbitó, valamint a mentő és az enyhitő körülményeket egyenlő gondossággal figyelembe venni és a terheltet az őt megillető jogokról és a megengedett perorvoslatok használásáról azokban az esetekben is felvilágositani, a melyekben ezt a törvény kiFejezetten nem rendeli.

5. §

A honvéd biróságok az előleges magánjogi kérdéseket önállóan itélik meg.

Ezekre a biróságokra a polgári birónak vagy más hatóságnak ilyen előleges magánjogi kérdésre vonatkozó határozata a terhelt büntethetőségének kérdésében nem kötelező.

Csak ha az előleges kérdés házasság érvényességére vonatkozik, kell az e részben illetékes bíróság határozatát a büntetőbirósági döntés alapjául elfogadni. Ha ily határozat még nem hozatott, de a tárgyalás már folyamatban van, vagy ha a büntetőbiróság oly körülmények felmerülése miatt, a melyek hivatalból figyelembe veendő házassági akadályt képeznek, maga intézkedett a tárgyalás megindítása iránt, az illetékes bíróság határozatát be kell várni és szükség esetében meg kell sürgetni.

6. §

A honvéd biróságok itéleteiket Ő Felsége nevében hozzák (307. § 1. pontja).

7. §

A honvéd biróságok a biráskodásuknak alávetett egyénekre, még ha ezek az egyének a katonai kötelékbe nem tartoznak is, a honvédség számára érvényben álló büntetőjogot alkalmazzák.

Ha a honvéd biróságoknak oly büntető rendelkezéseket kell alkalmazniok, a melyeket polgári törvények vagy szabályok foglalnak magukban és a melyek a katonai büntetőjogban elő nem forduló büntetési nemeket állapitanak meg, helyettük ezek a biróságok a katonai büntetőjognak azokat a büntetési nemeit szabják ki, a melyek a polgári büntetőjog szerint alkalmazandó büntetési nemekhez legközelebb állanak.

8. §

Ha ez a törvény rövidség okáért csak a honvédségről, a honvéd hatóságokról vagy a honvéd egyénekről szól is, rendelkezései a népfelkelésre, a népfelkelő hatóságokra vagy a népfelkelő egyénekre, valamint a csendőrségre, a csendőr hatóságokra vagy a csendőr egyénekre is megfelelően kiterjednek. A mennyiben mégis a honvédségre, a népfelkelésre és a csendőrségre nézve eltérő rendelkezéseknek kell érvényesülniök, ezeket a törvény külön kiemeli.

Ennek a törvénynek a közös hadsereget illető rendelkezéseit, hacsak a rendelkezés kiFejezetten nem különböztet, a haditengerészetre is megfelelően alkalmazni

kell. Alkalmazni kell az emlitett rendelkezéseket a császári és királyi bosnyák-herczegovinai csendőrségre is.

9. §

"Parancsnokságok" alatt, ha ez a törvény kiFejezetten nem külömböztet, a katonai hatóságokat és intézeteket is kell érteni. Hogy kit kell "illetékes parancsnok" alatt érteni, azt a 29. § 2. bekezdése határozza meg.

"Helyi hatóságok" alatt ez a törvény a honvédségnél: a honvéd állomás- és a honvéd térparancsnokságokat, a közös hadseregnél: a katonai állomás, a vár- (hadikikötő-) és a térparancsnokságokat, a haditengerészetnél: a tengerészeti állomásparancsnokságokat érti.

"Tisztek és hasonló állásu egyének" alatt ebben a törvényben a rangosztályba sorozott összes katonai egyéneket, továbbá a tisztjelölteket és a honvéd (katonai) tisztviselőjelölteket kell érteni.

II. FEJEZET
A katonai büntetőbiráskodás terjedelme

10. §

A katonai büntetőbiráskodás a honvédség büntetőbiráskodására (honvéd büntetőbiráskodás) és a közös haderő büntetőbiráskodására (hadseregi büntetőbiráskodás) oszlik.

A jelen Fejezet csak a honvéd büntetőbiráskodás terjedelméről szól. A hadseregi büntetőbiráskodás terjedelmét a közös haderő katonai bűnvádi perrendtartása állapitja meg.

11. §

A honvéd büntetőbiráskodás alatt állnak a biróságok hatáskörébe utalt valamennyi bűncselekmény miatt, kivéve a jövedéki kihágásokat:

1. a honvédség és a csendőrség tényleges egyénei, kivéve azokat, a kik a közös haderőnél tartós szolgálati alkalmazásban vannak vagy ott próbaszolgálatot teljesitenek;

2. azok a többi tényleges katonai egyének, a kik a honvédségnél, a népfelkelésnél vagy a csendőrségnél tartós szolgálati alkalmazásban vannak vagy ott próbaszolgálatot teljesitenek;

3. a népfelkelés behivott egyénei, kivéve azokat, a kiket a közös hadseregnek vagy a haditengerészetnek hadilétszámra kiegészitésére alkalmaznak, vagy a kiket a közös haderőhöz a háboru czéljából szükséges különös szolgálattételre osztanak be;

4. azok a rangosztályba sorozott nem tényleges katonai egyének, a kik ebben a minőségükben a honvédségnél, a népfelkelésnél vagy a csendőrségnél bármiféle szolgálati alkalmazásban vannak;

5. a honvédségnek, a népfelkelésnek és a csendőrségnek azok a rokkantjai, a kik katonai rokkantházakban vannak elhelyezve;

6. mindazok, a kik a honvédségnél ellenük inditott bűnvádi eljárás folytán előzetes letartóztatásban vagy vizsgálati fogságban vannak, vagy valamely szabadságvesztésbüntetést honvéd fogházban töltenek;

7. a honvédségnek, a népfelkelésnek és a csendőrségnek csapatuk (intézetük, testületük) állományában megmaradó mindazok az egyénei, a kiken valamely honvéd biróság által rájuk szabott szabadságvesztésbüntetést polgári letartóztató intézetben hajtanak végre;

8. a tényleges szolgálatból eltávozott mindazok a szökevények, a kik eltávozásuk idejében a honvéd büntetőbiráskodás alatt álltak;

9. mindazok, a kik mozgósitott vagy olyan honvéd vagy népfelkelő csapatok (parancsnokságok) kiséretéhez tartoznak, a melyek az osztrák-magyar monarchián kivül vannak,

10. a honvéd vagy népfelkelő csapatok vagy parancsnokságok avagy a csendőrség őrizete alá helyezett hadifoglyok és túszok.

12. §

A honvéd büntetőbiráskodás a 11. §-ban emlitett egyénekkel szemben csakis azokra a büncselekményekre terjed ki, a melyeket ők az e biráskodást megalapitó viszony tartama alatt követtek el.

A honvédségnél vagy a csendőrségnél teljesitendő törvényes vagy önként vállalt tényleges szolgálatra kötelezett egyének tehát e tényleges szolgálattétel megkezdése (bemutatás) előtt elkövetett büncselekmények miatt nem jutnak a honvéd büntetőbiráskodás alá.

Ugyanez áll a tartaléknak, a póttartaléknak és a népfelkelésnek mindazokra az egyéneire, a kiket fegyvergyakorlatra vagy szolgálati gyakorlatra, első katonai kiképzésre vagy más katonai szolgálattételre vagy a háboru czéljából szükséges különös szolgálattételre hivnak be, minden e szolgálattétel megkezdése (bemutatás, bemutató szemle) előtt elkövetett büncselekményük tekintetében.

Csakis akkor, ha valaki a hadseregi büntetőbiráskodás alól közvetlenül a honvéd büntetőbiráskodás alá jut, terjed ki az utóbbi biráskodás a korábbi viszony tartama alatt elkövetett bűncselekményekre is, ha miattuk a nyomozó eljárást vagy a vádemelést még az átlépés előtt el nem rendelték.

13. §

A honvéd büntetőbiráskodás alatt állnak továbbá:

1. a honvédség nem tényleges egyénei, a mennyiben nem bocsáttatnak háboru esetében a közös hadsereg rendelkezésére, a katonai behivó parancs iránt tanusitott engedetlenség büntette vagy vétsége avagy az ily engedetlenséggel elkövetett sulyosabban büntetendő cselekmény miatt;

2. a népfelkelés behivott egyénei, a mennyiben nincsenek a közös hadseregnek vagy a haditengerészetnek hadilétszámra kiegészitésére vagy a közös haderőnél a

háboru czéljából teljesitendő különös szolgálattételre rendelve, ugyane bűncselekmények miatt;

3. a honvédség nem tényleges egyénei az ellenőrzési szemle (utószemle) vagy a tiszti bemutatás (tiszti utóbemutatás) alatt elkövetett minden katonai bűncselemény miatt;

4. a honvédség és a csendőrség nem tényleges tisztjei és hasonló állásu egyénei azok miatt a katonai bűncselekmények, valamint a katonai fölé- és alárendeltségi viszony ellen elkövetett kihágások miatt, a melyeket katonai egyenruhában követnek el, továbbá azok miatt a bűncselekmények miatt, a melyekben ők a katonai birósági bűnesetek alkalmából eljáró katonai biróságokkal, katonai parancsnokságokkal és közegekkel szemben ezeknek hivatalos eljárása alatt katonai egyenruhában válnak bűnösökké.

14. §

Mozgósitás vagy háboru tartama alatt, vagy ha háboru kitörésének közvetlen veszélye fenyeget, a magyar ministerium a polgári büntetőbiráskodás alá tartozó egyéneket a jogosulatlan toborzás, az esküvel fogadott katonai szolgálati kötelesség megszegésére csábitás vagy segélynyujtás, a kémkedés és az ellenséggel való más egyetértés bűntette vagy a fegyveres erőnek vagy szövetséges csapatainak hátrányát vagy az ellenségnek előnyét czélzó egyéb cselekmények miatt, továbbá a katonai behivó parancs iránt engedetlenségre csábitás miatt vagy ily cselekmények utján elkövetett szigorubban megtorlandó bűncselekmények miatt rendelettel a honvéd büntetőbiráskodás alá helyezheti.

A rendelet megjelöli a honvéd büntetőbiráskodás kezdetének napját. A rendelkezés egyes területekre és egyes bűncselekményekre is szoritkozhatik. A rendeletet, ha Horvát-Szlavonországok területére is kiterjed, a magyar ministerium Horvát-Szlavon- és Dalmátországok bánjával egyetértve adja ki. A rendeletet az igazságügyminister, Horvát-Szlavonországokban a bán hirdeti ki.

A rendeletet ugyanily módon kell egészben vagy részben hatályon kívül helyezni.

Kivételképen a honvéd büntetőbiráskodás helyébe a hadseregi büntetőbiráskodás lép, ha a honvéd büntetőbiráskodást egyes esetben a hadi események következtében nem lehet gyakorolni.

15. §

A királyi ház tagjai, valamint azok, a kiket a nemzetközi jog szerint területkivüliség vagy személyes mentesség illet meg, a honvéd büntetőbiráskodás alól ki vannak véve.

A törvényhozó testületek és a közös ügyek tárgyalására kiküldött bizottságok tagjait megillető mentelmi jogot ez a törvény nem érinti.

16. §

A honvéd büntetőbiráskodás az ezt megalapitó viszony megszüntével közönséges bűncselekményekre nézve véget ér, ha a tényvázlat szerkesztésére hivatott parancsnokság vagy a helyi hatóság (130. § 1. és 2. bekezdése), az illetékes parancsnok vagy az illetékes bíróság e viszony megszüntetése előtt nem tett a bűnvádi eljárás előkészitésére vagy meginditására intézkedést.

Katonai bűncselekményekre nézve és a 13. § 4. pontjának esetében a honvéd büntetőbiráskodás véget ér, ha a bűnvádi eljárás előkészitésére vagy meginditására legkésőbb az e büntetőbiráskodást megalapitó viszony megszüntét követő egy év alatt és ha a tettes törvényes katonai szolgálati kötelezettségben áll, legkésőbb az e kötelezettségből kiléptét követő egy év alatt nem történt intézkedés.

Ha a katonai bűntettek vagy vétségek közönséges bűntettekkel vagy vétségekkel (kihágásokkal) állnak halmazatban, a honvéd büntetőbiráskodás az utóbbiakra is annyi időn át marad hatályban, mint a katonai bűncselekményekre, ha a közönséges bűntetteket és vétségeket (kihágásokat) el nem különitik (37. §) s a polgári büntetőbiráskodás részére át nem engedik.

Ha valaki a honvéd büntetőbiráskodás alól közvetlenül a hadseregi büntetőbiráskodás alá kerül, rá nézve a korábbi megalapitott büntetőbiráskodás a korábbi viszony tartama alatt elkövetett bűncselekmények miatt csak abban az esetben marad hatályban, ha a nyomozó eljárás vagy a vádemelés már az átlépés előtt el volt rendelve.

17. §

Ha valaki több bűncselekményt követett el, a melyek részint a honvéd büntetőbiráskodás, részint a hadseregi vagy a polgári büntetőbiráskodás alá tartoznak, mindegyik illetékes bíróság önállóan jár el.

Az a bíróság, a mely itéletét később hozza, köteles a büntetés megállapitásánál az elitélt ellen a korábbi itélettel kiszabott büntetést megfelelően tekintetbe venni.

Ha a halmazatban levő bűncselekmények valamelyike halálbüntetés alá vagy életfogytig tartó szabadságvesztésbüntetés alá esik, e bűncselekmény miatt az eljárás az enyhébb büntetés alá eső többi bűncselekményre vonatkozó eljárást megelőzi.

Rendszerint azon bíróság által kiszabott büntetést kell előbb végrehajtani, a mely korábban hozott jogerős itéletet.

III. FEJEZET
Birósági szervezet

18. §

A honvéd büntetőbiráskodást a honvéd bíróságok gyakorolják.

19. §

Honvéd bíróságok:
1. a honvéd dandárbíróságok,
2. a honvéd hadosztálybíróságok,
3. a legfelsőbb honvéd törvényszék.

20. §

A dandárbíróságokat illeti:

1. az eljárás és határozathozás mindazokra a vétségekre (kihágásokra) nézve, a melyek az alkalmazandó büntetési tételhez képest legfeljebb hathavi egyszerü vagy szigoru fogsággal, rangvesztés mellett vagy a nélkül, vagy csupán pénzbüntetéssel avagy csupán rangvesztéssel sujtandók, ha a tettes nem tiszt vagy hasonló állásu egyén;

2. a közremüködés a nyomozó eljárásnál oly bűnvádi esetekben, a melyek határozathozás végett a hadosztálybíróságokhoz vannak utalva.

21. §

A hadosztálybíróságokat illeti:

1. az eljárás és határozathozás az összes bűntettekre és mindazokra a vétségekre (kihágásokra) nézve, a melyek az alkalmazandó büntetési tételnél vagy a tettes személyénél fogva a dandárbíróságok hatásköréből ki vannak véve (20. § 1. pontja);

2. az eljárás és határozathozás a dandárbíróságok itéletei ellen irányuló fellebbezésekre nézve és a jelen bűnvádi perrendtartás szerint kiFejezetten megjelölt esetekben a határozathozás felfolyamodások fölött.

22. §

A legfelsőbb honvéd törvényszék az e bűnvádi perrendtartással hatáskörébe utalt más határozatok és feladatok mellett a hadosztálybíróságok itéletei ellen irányuló fellebbezések és a semmisségi panaszok fölött határoz.

23. §

Az egyes dandár- és hadosztálybíróságok illetékessége a bűnvádi üldözés elrendelésére jogosult ama parancsnokok illetékessége szerint igazodik, akik büntetőjogi tekintetben e bíróságokhoz vannak utalva.

A legfelsőbb honvéd törvényszék illetékessége kiterjed minden a honvéd büntetőbiráskodásnak alávetett egyénre.

24. §

A dandárbíróságoktól a hadosztálybíróságokhoz a perorvoslat útja a szervezeti beosztás után igazodik.

A legfelsőbb honvéd törvényszéknek a honvédség összes bíróságai alá vannak rendelve.

25. §

A bíróságok kötelesek tárgyi illetékességüket (hatáskörüket) nevezetesen pedig a honvéd, a hadseregi és a polgári büntetőbiráskodás között a határvonalat is hivatalból vizsgálni.

26. §

A bíróságok, valamint tagjaik és birói közegeik a birósági nyomozó cselekmények teljesitésénél és a határozatok hozásánál függetlenek és csak a törvénynek vannak alárendelve.

A hadbirák gyanánt müködő igazságügyi tisztek hivatali vagy szolgálati kötelességeik megszegése miatt fegyelmi tekintetben csakis birói előljáróiknak és a legfelsőbb honvéd törvényszéknek vannak alárendelve.

27. §

A dandárbiróságokhoz mint itélőbiróságokhoz utalt bűncselekmények miatt a bűnvádi üldözés elrendelésére a honvéd dandárparancsnok jogosult.

28. §

A hadosztálybiróságokhoz mint elsőfoku itélőbiróságokhoz utalt bűncselekmények miatt a bűnvádi üldözés elrendelésére jogosult:

a honvéd hadosztályparancsnok,

a honvéd kerületi parancsnok,

a honvédség főparancsnoka.

29. §

Ez a bűnvádi perrendtartás határozza meg, hogy a 27. és a 28. §-ban felsorolt parancsnokokat a bűnvádi üldözés elrendelésének jogán kivül még minő jogok illetik meg.

Ott, a hol ez a bűnvádi perrendtartás az "illetékes parancsnok" vagy közelebbi megjelölés nélkül a "parancsnok" kifejezést használja, ez alatt a szerint, a mint a dandár- vagy a hadosztálybiróságokhoz mint itélőbiróságokhoz utalt bűnvádi ügyekről van szó, a 27. vagy a 28. §-ban megjelölt parancsnokokat kell érteni.

30. §

Ha a viszonyok megkivánják, az illetékes parancsnok jogaival Ő Felsége a 27. és a 28. §-ban nem emlitett más katonai parancsnokokat is felruházhat.

Ő Felsége jelöli ki továbbá esetről-esetre az illetékes parancsnokot oly tábornokok és az ötödik rangosztálytól fölfelé oly más katonai egyének számára, a kiknek az első bekezdés vagy a 28., vagy a 33. § 2. bekezdése értelmében illetékes parancsnokuk nincs.

31. §

Az illetékes parancsnok jogait akadályoztatása esetében az gyakorolja, a ki őt a parancsnokságban helyettesiti.

Ez a rendelkezés a 30. § 2. bekezdésének eseteiben nem nyer alkalmazást.

32. §

A parancsnok illetékessége a neki katonailag alárendelt vagy parancsnoklási körletéhez tartozó valamennyi egyénre kiterjed.

33. §

A honvéd kerületi parancsnok és a honvédség főparancsnoka a nekik alárendelt egyének közül csakis azok fölött gyakorolják az illetékes parancsnok jogait, a kik ugyanolyan hatáskörü más parancsnoknak alávetve nincsenek.

A parancsnokok illetékessége rendeleti uton bizonyos csapatrészekre, parancsnokságokra és katonai egyénekre korlátozható vagy kiterjeszthető.

A parancsnok illetékessége kiterjed a csendőrség egyéneire is; ezeknek az egyes parancsnokokhoz utalását rendelet szabályozza.

34. §

Azok a katonai egyének, a kiket a magukétól más katonai kötelékhez vezényelnek, az elvezénylés tartama alatt büntetőjogi tekintetben ennek a másik kötelléknek illetékes parancsnoka alatt állanak (170. §).

35. §

A honvéd büntetőbiráskodás alatt álló oly egyének fölött, a kik a fenti rendelkezések egyike alá sem esnek, az illetékes parancsnok jogait az a parancsnok gyakorolja, a ki a kézrekerülés vagy a tett helyéhez legközelebb van és tárgyi tekintetben illetékes.

Ugyanez a parancsnok illetékes továbbá, a mennyiben az előbbi §-ok szerint illetékes parancsnok a bűnvádi üldözés jogát maga igénybe nem veszi, - a honvéd büntetőbiráskodás alá tartozó mindazokra az egyénekre, a kik más mint a 34. §-ban emlitett módon váltak el saját katonai kötelléküktől és idegen honvéd kerület területében kerültek kézre vagy követték el ott a bűncselekményt.

Ha a kézrekerülés vagy a tett helye szerint több parancsnok illetékes, az elsőbbség közülük azt illeti, a ki a másikat a tettes bűnvádi üldözésére vonatkozó intézkedéssel megelőzte.

Idegen államból engedélyezett kiadatások eseteiben a kiszolgáltatás helyét kell a kézrekerülés helyéül tekinteni.

36. §

Ha a honvéd büntetőbiráskodás alatt álló valamely egyént több bűncselekmény terhel, vagy pedig ha egy és ugyanazon bűncselekmény elkövetésénél mint tettes,

bűntárs, bűnrészes, bűnrészesülő vagy bűnsegélyező a honvéd büntetőbiráskodás alá tartozó több egyén vett részt, a bűnvádi eljárást rendszerint egyszerre és együttesen kell keresztülvinni és befejezni.

Ha az összefüggő bűncselekmények részint a dandárbíróság, részint a hadosztálybíróság hatáskörébe tartoznak, az együttes bűnvádi üldözés joga a hadosztálybírósághoz utalt illetékes parancsnokot és igy a bűnvádi eljárás együttes keresztülvitele a hadosztálybíróságot illeti.

37. §

Ha késedelemnek vagy az eljárás megnehezitésének elkerülése avagy valamely terhelt fogságának megröviditése végett czélszerünek mutatkozik, az illetékes parancsnok az összefüggő bűnvádi ügyek közül egyiknek vagy másiknak elkülönitését és elkülönitett keresztülvitelét rendelheti el. Ha az elkülönitett bűnvádi ügyre nézve, a mely más bűnvádi ügygyel való összefüggése miatt a 36. § 2. bekezdése értelmében a hadosztálybíróság hatáskörébe tartozik, tulajdonképen a dandárbíróság illetékes, az elkülönitett bűnvádi ügy az elkülönités után ama parancsnok hatáskörébe esik, a ki a dandárbíróságnál a bűnvádi üldözésre hivatva van.

Az illetékes parancsnok akkor is elrendelheti egyes bűncselekmények elkülönitését, ha ezek a büntetés kiszabása szempontjából lényegeseknek nem mutatkoznak. Ebben az esetben miattuk a vádemelés utólagos elrendelésének csakis az itélet jogerőre emelkedését követő egy hónapon belül van helye. E bekezdés rendelkezése oly bűncselekményekre, a melyek csakis a jogosult kivánatára üldözhetők, nem alkalmazható.

38. §

Ha valamely bűncselekmény elkövetésénél többen vettek részt, a kik különböző s egymással szemben alárendeltségi viszonyban nem álló parancsnokok illetékessége alá tartoznak, együttes bűnvádi üldözésnek és a bűnvádi eljárás együttes keresztülvitelének csak akkor van helye, ha a bűnvádi ügyek egyesitése kiFejezetten elrendeltetik. Ennek elrendelése az illetékes parancsnokok valamelyikének inditványára azt a parancsnokot illeti, a ki a legközelebbi közös előljárójuk. Ha ilyen nincs, vagy ha a vádemelés a terheltek egyike ellen már megtörtént, az ilyen bűnvádi ügyek egyesitését csak a legfelsőbb honvéd törvényszék határozhatja el. Hogy az egyesitett bűnvádi ügyekre nézve a bűnvádi üldözés melyik illetékes parancsnokot illeti, azt az elöljáró parancsnok vagy a legfelsőbb honvéd törvényszék a 36. § 2. bekezdésének szem előtt tartásával határozza meg.

Ha a késedelemnek vagy az eljárás megnehezitésének elkerülése avagy valamely terhelt fogságának megröviditése végett utólagosan czélszerünek mutatkozik, hogy az eljárást egyik vagy másik terhelt ellen elkülönitve folytassák, az egyesités ugyanazon a módon ismét megszüntethető s ebben az esetben az illetékes parancsnok jogainak gyakorlása, a körülményekhez képest, az elkülönitett ügyben terhelt egyénre vonatkozólag is meghagyható annál a parancsnoknál, akit az előljáró parancsnok vagy a legfelsőbb honvéd törvényszék meghatározott.

39. §

Ha kétség merül fel, hogy több parancsnok közül melyik az illetékes, legközelebbi közös előljáró parancsnokuk határoz, ilyennek hiányában pedig a legfelsőbb honvéd törvényszék.

Ha a fegyveres erő különböző részeihez tartozó parancsnokok közt támad illetékességi összeütközés, az illetékes legfelsőbb törvényszékek határoznak kölcsönös egyetértéssel.

40. §

Ha az illetékességi összeütközés a honvédség valamely parancsnoka és a polgári büntetőbiróság között merül fel, a parancsnok a legfelsőbb honvéd törvényszékhez jelentést tesz. Ha ez a polgári büntetőbiróság nézetét osztja, a parancsnokot megfelelően utasitja.

Ha a legfelsőbb honvéd törvényszék a polgári büntetőbiróság nézetét nem osztja, az utóbb emlitett biróság fölött álló legfelsőbb birósággal lép a vitás kérdés eldöntése végett érintkezésbe.

41. §

Az illető parancsnokok és biróságok kötelesek az illetékességi kérdés eldöntéséig a tényállás kinyomozására szükséges intézkedéseket és kivált mindazokat a vizsgálati lépéseket megtétetni, a melyeknek elhalasztása veszélylyel jár.

42. §

A legfelsőbb honvéd törvényszék jogositva van az illetékes parancsnok vagy a terhelt inditványára vagy hivatalból egyes bűnvádi ügyeket katonai szolgálati vagy közbiztonsági tekinteteknél fogva vagy más fontos ok miatt, kivételesen, az illetékes parancsnok illetékességének köréből ugyanolyan hatáskörü más parancsnok illetékességének körébe utalni.

Ily átutalásnak halmazatban levő bűncselekmények közül egyre vagy többre nézve szintén helye lehet s ily esetben az átutalásnak oly parancsnokokhoz kell történnie, a ki az elkülönitett bűnvádi ügyre nézve tárgyi tekintetben illetékes.

43. §

Az illetékes parancsnok köteles a büntetőbirósági uton üldözendő oly bűncselekmények miatt, a melyek tudomására jutnak és hatáskörébe esnek, a büntetőbirósági eljárást elrendelni és az eljárás folyama alatt ezt a bűnvádi perrendtartást követni.

44. §

Vádló gyanánt a dandárbiróságoknál az ügyészi tiszt, a hadosztálybiróságoknál a honvéd ügyész, a legfelsőbb honvéd törvényszéknél a honvéd koronaügyész működik.

45. §

Az ügyészi tisztek a katonaállományu honvédtisztek állománycsoportjából, a honvéd ügyészek a honvéd igazságügyi tisztek állományából vétetnek s osztatnak be az illetékes parancsnokokhoz.

A szükséglethez képest mind az ügyészi tiszt, mind a honvéd ügyész helyettesitésére ugyanabból az állománycsoportból egy vagy több tiszt rendelhető ki és az egyik illetékes parancsnok ügyészi tisztje vagy honvéd ügyésze a másik parancsnok ügyészi tisztjét vagy honvéd ügyészét helyettesitheti. Csendőrségi bűnvádi ügyben csendőrtiszt rendelhető ki az ügyészi tiszt helyetteséül.

A honvéd ügyész és az ügyészi tiszt, valamint helyetteseik a bíróságtól függetlenek.

A honvéd kerületi parancsnokok és a honvédség főparancsnoka a hatáskörükhöz tartozó egyes bűnvádi ügyekben az ügyészi teendők ellátására a katonailag alájuk rendelt illetékes parancsnokok valamelyik honvéd ügyészét is igénybe vehetik.

46. §

Az ügyészi tisztet és helyetteseit az illetékes parancsnok jelöli ki, a honvéd ügyészt és helyetteseit, ha törzstiszti rendfokozatot viselnek, Ő Felsége, egyébként a honvédelmi minister nevezi ki.

Az ügyészi tiszt (helyettese) hivatalának megkezdésekor az illetékes parancsnok előtt esküt tesz, hogy ügyészi tiszti kötelességeit hiven fogja teljesiteni.

47. §

A honvéd koronaügyészt és állandó helyetteseit Ő Felsége nevezi ki a honvéd igazságügyi tisztek állományából.

A honvédelmi minister a szükséglethez képest a honvéd koronaügyész ideiglenes helyettesei gyanánt igazságügyi tiszteket rendelhet ki.

A honvéd koronaügyész és helyettesei a legfelsőbb honvéd törvényszéktől függetlenek s a honvédelmi ministernek vannak alárendelve.

48. §

Azok az igazságügyi tisztek, a kik ügyészi működésre vannak hivatva, ez alkalmaztatásuk tartama alatt nem lehetnek sem vizsgálóbirák, sem az itélőbiróság tagjai, sem védők; az ügyészi tisztek pedig nem lehetnek sem védők, sem az itélőbiróságok tagjai.

49. §

A honvéd ügyész és az ügyészi tiszt kötelessége a vád képviselésén kivül a nyomozó eljárást, ha ezzel az 143. § értelmében nem a bíróságot bizzák meg, keresztülvinni, továbbá a birósági nyomozásban résztvenni, a vádiratot benyujtani (a

büntető inditványt előterjeszteni), ugyszintén a perorvoslatokat használni és kifejteni.

Ügyelniök kell az igazság kideritésére szolgáló minden eszköz kellő felhasználására is.

IV. FEJEZET
A biróságok megalakulása. Ügymenet

A) Dandárbiróságok

50. §

A dandárbiróságok felállitása és feloszlatása Ő Felsége parancsára rendeleti uton történik.

A dandárbiróságok rendszerint a honvéd dandárparancsnokságok állomáshelyein állittatnak fel és székhelyük szerint jelöltetnek meg.

51. §

Minden dandárbiróság áll egy, a biróság vezetőjévé kinevezett honvéd igazságügyi tisztből, a ki mellé a biróság ügyforgalmához képest még egy vagy több honvéd igazságügyi tiszt rendelhető és az irodaszemélyzetből.

Azok a határozatok és rendelkezések, a melyek az egybegyült birósághan fenntartva nincsenek, a biróságvezetőt illetik s a kiadványokat ő irja alá. Sürgős esetekben és kiküldetés alkalmával ezeket a teendőket, a mennyiben a nyomozó eljárásra vonatkoznak, a vizsgálóbiró is elláthatja.

52. §

Vizsgálóbiróként és tárgyalásvezetőként csakis igazságügyi tiszt járhat el, még pedig vagy maga a biróságvezető, vagy a birósághoz beosztott más igazságügyi tiszt, a kit esetről-esetre a biróságvezető jelöl ki.

53. §

Az itélőbiróság (haditörvényszék) a dandárbiróságoknál három biróból áll, a kik a következők:

egy katonaállományu alezredes vagy őrnagy mint elnök,

egy katonaállományu százados mint ülnök és

a tárgyalásvezető.

Ha a fent megjelölt rendfokozattal biró tiszt nem áll rendelkezésre, akkor legközelebb álló magasabb vagy alacsonyabb rendfokozatu tiszt vezényelhető elnök vagy ülnök gyanánt.

Az elnöknek a tárgyalásvezetőnél magasabb vagy vele egyenlő rendfokozatunak kell lennie.

Az elnök és a katonaállományu ülnök vezénylése minden év elejével előre meghatározott sorrendben történik. Ettől a sorrendtől csak kényszeritő okokból szabad eltérni.

A haditörvényszék tagjai honvéd egyének, a kik népfölkelő egyénekkel helyettesithetők. Csendőregyének fölött biráskodó haditörvényszékekhez birákként, a mennyire lehetséges, csendőrtiszteket kell vezényelni.

B) Hadosztálybiróságok

54. §

A hadosztálybiróságok felállitása és feloszlatása Ő Felsége parancsára rendeleti uton történik.

Hadosztálybiróságok rendszerint a honvéd hadosztályparancsnokságok állomáshelyein állittatnak fel és székhelyük szerint jelöltetnek meg.

55. §

Az itélőbiróság (haditörvényszék) a hadosztálybiróságoknál a tárgyalásvezetőből és négy katonaállományu tisztből áll. Az utóbbiak közül a legmagasabb rendfokozatu és rangu tiszt elnököl.

Ezek a tisztek a következők:

1. ha a vádlott legénységi egyén vagy rangosztályba nem sorozott havidijas: egy törzstiszt, két százados és egy főhadnagy;
2. ha a vádlott tisztjelölt vagy honvéd tisztviselőjelölt, alantas tiszt vagy százados; egy ezredes vagy alezredes, egy őrnagy és két százados;
3. ha a vádlott őrnagy: egy ezredes, egy alezredes és két őrnagy;
4. ha a vádlott alezredes: egy vezérőrnagy, egy ezredes és két alezredes;
5. ha a vádlott ezredes: egy vezérőrnagy és három ezredes;
6. ha a vádlott vezérőrnagy: egy altábornagy és három vezérőrnagy;
7. ha a vádlott altábornagy: egy gyalogsági tábornok (lovassági tábornok, táborszernagy) és három altábornagy.

Ha a vádlott még magasabb rendfokozatu tiszt, Ő Felsége jelöli ki azokat a katonaállományu tiszteket, a kik birákként közreműködni hivatvák.

Az 53. § 3-5. bekezdései alkalmazandók, ugyszintén az 53. § 2. bekezdése is azzal, hogy a tárgyalásvezetőt kivéve, a haditörvényszék egyik tagja sem lehet a vádlottnál alacsonyabb rendfokozatu.

56. §

Ha a vádlott honvédorvos, honvédtisztviselő vagy csendőrszámvivő, a haditörvényszéket a vádlott rendfokozatának tekintetbevételével az 55. §-hoz képest kell megalakitani. A két legalacsonyabb rangu katonaállományu tiszt helyére azonban az illető tisztikar két tagja vagy két, lehetőleg a vádlott szolgálati ágához tartozó oly honvédtisztviselő hivandó meg, akik azokkal a tisztekkel, a kiknek helyettesitésére hivatva vannak, egyenlő rendfokozatuak. A honvéd lelkész vagy honvéd igazságügyi tiszt fölött biráskodó haditörvényszékhez a legalacsonyabb rangu katonaállományu tiszt helyére a vádlottal egyenlő rendfokozatu igazságügyi tisztet kell meghivni.

57. §

Ha a vádlott a közös haderő kötelékébe tartozik, a haditörvényszék éppen ugy alakul, mintha honvéd egyén volna.

Ha a vádlott polgári egyén, a haditörvényszék az 55. § 1. pontja értelmében alakul; ha azonban a vádlott a nem tényleges viszonyban tiszti rangot vagy hasonló állást visel, őt a haditörvényszék alakitásának szempontjából tényleges katonai egyénnek kell tekinteni.

Ha polgári egyén katonai egyénnel együtt van vádolva, a haditörvényszék alakitása a katonai egyénre irányadó rendelkezések szerint történik.

Hadifoglyok fölött biráskodó haditörvényszék alakitásánál azok rendfokozatára lehetőleg tekintettel kell lenni. Ez iránt a határozás az illetékes parancsnokot illeti.

58. §

Ha különböző rendfokozatu katonai egyének kerülnek vádlottakként haditörvényszék elé, ennek összeállitására a legmagasabb rendfokozatu vádlott-társ rendfokozata irányadó.

Ha a vádlott társak részint a katonaállományhoz, részint más szolgálati ághoz tartoznak, vagy ha az 56. §-ban megjelölt különböző szolgálati ágakhoz tartozó több katonai egyén együttesen van vádolva, a legalacsonyabb rangu katonaállományu tiszt helyére egy vele egyenlő rendfokozatu igazságügyi tiszt hivandó meg a haditörvényszék tagjául.

59. §

A hadosztálybiróságoknál a fellebbezési biróság az 55. § 1. pontjához képest azzal az eltéréssel alakul, hogy a főhadnagy helyére társbiró gyanánt egy második igazságügyi tiszt lép, a kit a biróságvezető jelöl ki.

A tárgyalásvezetőnek törzstiszti rendfokozatban kell állnia; a társbiróul kijelölt igazságügyi tiszt a tárgyalásvezetőnél alacsonyabb rangu legyen.

60. §

A hadosztálybiróságok személyzetére és ügymenetére az 51. és az 52. § rendelkezései nyernek alkalmazást.

C) Legfelsőbb honvéd törvényszék

61. §

A legfelsőbb honvéd törvényszék székhelyét Ő Felsége határozza meg.

62. §

A legfelsőbb honvéd törvényszék élén mint elnök egy magasabb rendfokozatu tábornok áll.

Tanácsülésen kivül, a mennyiben ez a törvény kivételeket meg nem állapit, a vezető tanácselnök (65. §) meghallgatásával az elnök határoz és intézkedik; ő ügyel az ügyrend megtartására s elnököl rendszerint a tanácsüléseken.

Helyettesitésére alelnökül egy vagy több tábornok van rendelve.

Az elnököt és az alelnököket Ő Felsége nevezi ki.

63. §

Az elnök és az alelnökök hivatalba léptükkor teljes ülésben a következő esküt teszik:

"Esküszöm a mindenható és mindentudó Istenre, hogy a legfelsőbb honvéd törvényszék elnökének (alelnökének) kötelességeit a törvény értelmében, legjobb tudásom és lelkiismeretem szerint hiven fogom teljesiteni. Isten engem ugy segéljen!"

64. §

A legfelsőbb honvéd törvényszéknél tanácsok alakittatnak.

A legfelsőbb honvéd törvényszék minden határozatát, ha ez a bűnvádi perrendtartás kiFejezetten mást nem rendel, társas tanácskozás után, tanácsokban a honvéd koronaügyész meghallgatása után hozza.

A tanácsok a legfelsőbb honvéd törvényszék elnökének elnöklése alatt egy tanácselnökből, megfelelő számu tanácsosból és a honvédség kötelékébe tartozó katonaállományu tisztekből állnak.

Kizárólag eljárási szabályok megsértésére alapitott (358. § 1-8. pontjai) semmisségi panaszok fölött a katonaállományu tisztek mellőzésével alakitott oly tanácsok tárgyalnak és határoznak, a melyek a tanácselnök elnöklése alatt kizárólag tanácsosokból állnak.

A tárgyalást mindig a tanácselnök vezeti.

65. §

A legfelsőbb honvéd törvényszék belső szolgálatának vezetése a vezető tanácselnököt illeti.

66. §

A vezető tanácselnök, a tanácselnökök és a tanácsosok honvéd igazságügyi tisztek és Ő Felsége nevezi ki őket.

67. §

A tanácsok a következő összeállitásban tárgyalnak és határoznak:

1. ha a legfelsőbb honvéd törvényszék elnöke elnököl (64. § 3. bekezdése), két katonaállományu tábornok vagy ezredes, egy tanácselnök és három tanácsos;

2. ha a tanácselnök elnököl (64. § 4. bekezdése), négy tanácsos.

68. §

Ha a tanács valamely jogkérdésben egyik tanácsnak vagy a teljes ülésnek korábbi határozatától el akar térni, a teljes ülés határozatát kell a vitás jogkérdésre nézve kikérni.

A teljes-ülésben a tárgyaláson és a határozat hozásánál a legfelsőbb honvéd törvényszék összes tanácselnökei és tanácsosai közül legalább kétharmadnak, továbbá négy katonaállományu tábornoknak vagy ezredesnek kell részt vennie; a katonaállományu tagokat a vezető tanácselnök a tárgyalás előtt megesketi (276. §). Ha a határozatot kikérő tanács a 67. § 2. pontja szerint alakult, a katonaállományu tisztek közrevonása elmarad.

Ha a legfelsőbb honvéd törvényszéknél nem áll legalább tizenkét igazságügyi tiszt (tanácselnök és tanácsos) rendelkezésre, a honvédelmi minister e szám elérése végett a hiányzók helyett a többi tényleges honvéd igazságügyi tisztek közül rendeli ki a rangban legidősebbeket a teljes ülésre. Az ügyészi működésre hivatott igazságügyi tisztek azonban ily szolgálati alkalmaztatásból ki vannak zárva.

A teljes ülés a legfelsőbb honvéd törvényszék elnökének elnöklése alatt, ha azonban a tárgyaláson katonaállományu tiszteknek nem kell résztvenniök, a vezető tanácselnök elnöklése alatt a nyilvánosság kizárásával, a teljes ülés tagjain és a jegyzőkönyvvezetőn kivül csak a honvéd koronaügyész jelenlétében tartja tárgyalásait. A tárgyalás vezetése a tanácselnököt illeti.

A jogkérdés eldöntése az előadóul kijelölt tanácsosnak irásbeli előadása és a honvéd koronaügyész irásbeli inditványainak meghallgatása után történik.

69. §

Mihelyt a teljes-ülés a jogkérdést eldöntötte, az a tanács, a mely a döntést kérte, az ügy érdemében határoz, de a teljes ülés döntéséhez kötve van.

Az itélőtanács, ha az ügy eldöntését a jelen törvény szerint tárgyalásnak kell megelőznie, ezt az érdekeltekkel előbb megtartja, vagy ha már az korábban megtörtént volna, a tárgyalást megismétli.

Az érdekeltekkel akkor, a midőn e tárgyalásra megidézik őket, a teljes ülésnek a jogkérdésben hozott határozatát közölni kell.

70. §

A tanácselnököknek és a tanácsosoknak beosztását a tanácsokba s akadályoztatásuk esetére rendes helyetteseik kijelölését minden év elején ennek tartamára a vezető tanácselnök és a tanácselnökök meghallgatása után a legfelsőbb honvéd törvényszék elnöke végzi.

Ezt a beosztást az év folyamán csakis abban az esetben szabad módositani, ha valamelyik tanácsnak tulterhelése munkával vagy a legfelsőbb honvéd törvényszék személyzetében beállt változás vagy az egyes tagok tartós akadályoztatása ily módositást szükségessé tesz.

71. §

A tanács és a teljes ülés katonaállományu tagjainak a vádlottnál magasabb rendfokozatuaknak kell lenniök; ha ily rendfokozatu egyének rendelkezésre nem állnak, Ő Felsége határozza meg, hogy kik lépjenek helyükbe.

A tanács és a teljes ülés katonaállományu tagjainak vezénylése minden év elejével előre meghatározott sorrendben történik. Ettől a sorrendtől csak kényszeritő okok miatt szabad eltérni.

A csendőrség bűnvádi ügyeiben a katonaállományu tagok helyébe, a mennyire lehetséges, csendőrtiszteket kell meghivni.

72. §

A legfelsőbb honvéd törvényszéknél a titkári, fogalmazói és jegyzőkönyvvezetői teendők ellátására honvéd igazságügyi tisztek vannak alkalmazva, az irodai szolgálat ellátására pedig megfelelő irodaszemélyzet szolgál.

73. §

A legfelsőbb honvéd törvényszék ügymenetét, a mennyiben ez a törvény nem rendelkezik, ügyviteli szabályzat határozza meg, a melyet Ő Felsége hagy jóvá.

D) Szavazás az itélőbiróságoknál

74. §

Bűnvádi ügyekben a határozat hozásánál a szavazók száma, az elnököt is ideértve, sem nagyobb, sem kisebb nem lehet annál, a melyet ez a bűnvádi perrendtartás megállapit.

Nem nyilvános tanácskozásoknál és szavazásoknál a szavazóbirákon és a jegyzőkönyvvezetőn kivül semmisség terhe alatt más nem lehet jelen.

Az, hogy miképen szavaztak és hogy az egyes birák szavazataikat mivel okolták meg, titokban tartandó. E kötelesség megszegése a titoktartási kötelezettség megszegésére vonatkozó büntető rendelkezések (263. §) alá esik.

75. §

A dandárbiróságnál és a hadosztálybiróságnál a tárgyalásvezető, a legfelsőbb honvéd törvényszéknél az előadó szavaz legelőször. Ezután szavaznak a többi birák, még pedig a rendfokozatban (rangban) alacsonyabbak a magasabbak előtt. A legfelsőbb honvéd törvényszéknél azonban a katonaállományhoz tartozó tagok az igazságügyi tisztek után szavaznak.

Az elnök legutoljára adja szavazatát; a legfelsőbb honvéd törvényszéknél csak abban az esetben szavaz, ha a szavazatok két vélemény között egyenlően oszlanak meg.

76. §

Abban a kérdésben, vajjon valamely tény bebizonyitottnak tekintendő-e, a bíróság törvényes bizonyitási szabályokhoz kötve nincsen, hanem a felhozott mentő és terhelő bizonyitékok lelkiismeretes mérlegeléséből meritett szabad meggyőződése szerint határoz.

77. §

A mennyiben a törvény kiFejezetten mást nem rendel, minden határozathoz általános szótöbbség, azaz az összes szavazatok felénél legalább egygyel több szavazat szükséges.

Ha a szavazatok több mint kétfelé oszlanak, ugy, hogy egyik véleménynek nincs meg a szükséges többsége, a terheltre legkedvezőtlenebb szavazatokat mindaddig a legközelebbi kevésbbé kedvezőtlenekhez kell számitani, mig az általános szótöbbség létre jön.

Ha a nézetek eltérnek arra vonatkozólag, hogy a két vélemény közül melyik kevésbbé kedvezőtlen a terheltre, mindenekelőtt ezt a kérdést kell szavazással eldönteni.

78. §

Az eldöntendő kérdések tárgya, szövege és sorrendje tekintetében felmerülő nézeteltérések fölött az itélőbiróság határoz.

Ha a biróság illetékessége vagy az eljárás kiegészitésének szükségessége válik kérdésessé, vagy egyéb előzetes kérdés merül fel, mindenekelőtt efölött kell szavazni.

Egy biró sem tagadhatja meg részvételét a további szavazásban azért, mert valamely előzetes kérdést illető szavazásnál kisebbségben maradt.

79. §

Az ügy érdemének eldöntése alkalmával az a kérdés: bünös-e a vádlott a terhére rótt bűncselekményben, mindig elkülönitendő a büntetés kiszabására vonatkozó kérdéstől és előbb bocsátandó szavazás alá. Ha vádlottat több büncselekmény terheli, minden egyes tettre vonatkozólag külön kell eldönteni; bünös-e abban a vádlott vagy sem.

A büntetés fölött a tanácskozás azokra a cselekményekre szoritandó, a melyekben a vádlottat bünösnek mondották. Ez alkalommal azoknak a biráknak, a kik a vádlottat terhére rótt valamely bűncselekményben nem bünösnek találták, szabadságukban áll a bünösséget megállapitó határozat alapján, a büntetésre szavazni vagy a szavazástól tartózkodni. Az utóbbi esetben szavazataik ugy számitanak, mintha a többi szavazók véleményei közül ahhoz csatlakoztak volna, a mely a vádlottra legkedvezőbb.

E) Törvénykezési nyelv, jegyzőkönyvvezető, tolmács

80. §

A törvénykezési nyelv a legfelsőbb honvéd törvényszéknél az állam nyelve, a honvédség többi igazságügyi hatóságainál pedig a honvédség illető részének szolgálati nyelve.

A legfelsőbb honvéd törvényszék a Horvát-Szlavonországokból érkező horvát nyelvü beadványokat elfogadja és az onnan érkező bűnvádi ügyekben határozatait horvát nyelven is kiadja. Ily ügyekben a vádlott és a védő a legfelsőbb honvéd törvényszék előtt a horvát nyelvet használni jogositva van.

81. §

A bíróságoknál a jegyzőkönyvvezetői szolgálat ellátására honvéd igazságügyi tisztjelöltek és honvéd birósági irodatisztviselők, főtárgyalások alkalmával igazságügyi tisztek és alkalmaztatnak. Más tisztek és alkalmas altisztek szintén alkalmazhatók jegyzőkönyvvezetőkül.

A legfelsőbb honvéd törvényszéki tárgyalásoknál a jegyzőkönyvet igazságügyi tisztek vezetik.

A honvéd ügyészek és az igazságügyi tisztek mellett állandó jegyzőkönyvvezetők működnek; tisztek és hasonló állásu egyének ellen inditott nyomozások alkalmából szükség esetében katonaállományu tisztek is rendelhetők mellékük jegyzőkönyvvezetők gyanánt.

Az állandó jegyzőkönyvvezetők hivatalba léptükkor a bíróság előtt esküt tesznek, hogy jegyzőkönyvvezetői kötelességeiket hiven teljesitik és a hivatalos titkot megőrzik.

A birósághoz jegyzőkönyvvezetőkül esetről-esetről vezényelt tisztek és altisztek esetről-esetre tesznek esküt. A megesketés az illető jegyzőkönyvekben feltüntetendő. Azok a honvéd igazságügyi tisztek, honvéd igazságügyi tisztjelöltek és honvéd birósági irodatisztviselők, a kiket jegyzőkönyvvezetőkül alkalmaznak, külön esküt nem tesznek.

82. §

Ha oly egyénekkel kell érintkezni, a kik a törvénykezési nyelvet nem tudják, tolmácsot kell alkalmazni. Ha az eset fontossága miatt szükséges, a kihallgatási vagy a tárgyalási jegyzőkönyvbe vagy valamely hozzája mellékelt iratba egyes vallomásokat a törvénykezési nyelven kivül más nyelven is fel kell venni. A tolmácsot egyuttal ily jegyzőkönyvek vagy ily melléklet szerkesztésére jegyzőkönyvvezető gyanánt is lehet alkalmazni.

Tolmács alkalmazása elmaradhat, ha az illető nyelvet valamennyi résztvevő tudja, a mely körülményről a jegyzőkönyvben említést kell tenni.

Oly iratok leforditására, a melyek nincsenek a törvénykezési nyelven szerkesztve, de a bűnvádi ügy eldöntésénél fontosak, szintén hites tolmácsot kell alkalmazni.

83. §

Siket vagy néma egyénekkel való tárgyalásokhoz, ha magukat sem irásban, sem szóval megértetni nem tudják, egy vagy több oly tolmács hivandó meg, a kinek segélyével a megértetés más módon lehetséges.

84. §

A bíróságnál alkalmazandó tolmács esküt tesz, hogy hiven és lelkiismeretesen fog forditani.

Minden hivatalos ténykedése előtt figyelmeztetni kell őt letett esküjére. Esetről-esetre kirendelt tolmácsok esetről-esetre tesznek esküt.

A megesketés vagy a letett esküre figyelmeztetés a jegyzőköynvben feltüntetendő.

Tolmácsi szolgálatot jegyzőkönyvvezető is teljesithet.

85. §

A szakértők választását, kizárását és mellőzését, a rájuk ruházott tisztség elfogadásának kötelességét, valamint a megbüntetésüket illető rendelkezések (206-208. §-ok) a bíróságnál alkalmazott tolmácsokra is megfelelően alkalmazandók.

Az ügyészi eljárásnál szükséges tolmácsok választása a honvéd ügyészt (ügyészi tisztet) illeti.

V. FEJEZET
A terhelt és védelme

86. §

Azt, a kire valamely bűncselekmény gyanuja hárul, terheltnek csak akkor lehet tekinteni, ha ellene a nyomozó eljárást elrendelték vagy vádat emeltek.

Vádemelés után a terhelt elnevezése: vádlott.

A jelen törvénynek a terheltet illető rendelkezései egyébiránt, a menynyiben természetüknél fogva a nyomozó eljárásra korlátozva nincsenek, arra az egyénre is alkalmazandók, a ki ellen valamely bűncselekmény gyanuja miatt feljelentést tettek vagy hatósági puhatolásokat inditottak.

87. §

A terhelt minden bünvádi ügyben élhet a vád emelése után, továbbá a főtárgyalásnál és az itélet elleni perorvoslat kifejtése végett védő közreműködésével.

A fellebbezési tárgyalásoknál a hadosztálybiróságok előtt és a semmisségi panaszok tárgyalásánál a legfelsőbb honvéd törvényszék előtt szintén joga van a vádlottnak védő támogatását igénybe venni vagy magát védővel képviseltetni.

A vád emelése előtt a védelemre a 102. § rendelkezései irányadók.

88. §

Ha a vád oly büntettre szól, a melyet az alkalmazandó büntetési tétel öt évig terjedhető szabadságvesztésnél sulyosabb büntetéssel sujt, a vádlott számára, ha védőt választani nem akar (89. §), hivatalból kell a főtárgyaláshoz és a legfelsőbb honvéd törvényszéki tárgyaláshoz védőt kirendelni.

A kötelező védelem esetén kivül (1. bekezdés) a főtárgyaláshoz és a másodfoku tárgyaláshoz a vádlott akarata ellenére is hivatalból kell védőt kirendelni, ha az illetékes parancsnok, vagy ha a legfelsőbb honvéd törvényszék előtt folyó eljárásban ennek elnöke, vagy ha a tárgyalásvezető vagy a tárgyalás folyamán az itélőbiróság szükségesnek tartja, vagy ha a kiskoru vádlott törvényes képviselője kéri.

Minden más esetben a vádlott részére a főtárgyaláshoz és a másodfoku tárgyaláshoz védőt hivatalból csakis a vádlott kiFejezett kivánságára kell kirendelni.

89. §

Nem kell hivatalból védőt kirendelni és ily kirendelés, ha már megtörtént, érvényét veszti, ha a vádlott maga választ s nevez meg oly védőt, a ki a törvényes követelményeknek megfelel és a ki a védelmet át is veszi, feltéve, hogy a védő változtatása a bűnvádi eljárás menetét meg nem akasztja.

Az utobbi feltétel alatt a vádlottnak a már választott védő helyett is szabad más alkalmas védőt választani. Ha ez a védelmet átveszi, az előbb választott védő megbizatása érvényét veszti.

Oly kiskoru vádlott helyett, a ki védőválasztó jogával nem él, ezt a jogot törvényes képviselője éppen olyan hatálylyal gyakorolhatja, mintha a védőt maga a vádlott választotta volna.

90. §

A vádlottat a vádemelés közlésekor, a másodfoku eljárásban pedig a tárgyalás határnapjának közlésekor fel kell világositani, hogy őt védelme tekintetében minő jogok illetik.

Oly esetekben, a melyekben a védelem nem kötelező, a vádlottnak (törvényes képviselőjének) azt a kérelmét, hogy védőt hivatalból rendeljenek ki, a fentemlitett közléstől számitott két nap alatt kell előterjesztenie.

Mindazokban az esetekben, a melyekben a védőt hivatalból kell kirendelni, a vádlottnak (törvényes képviselőjének) a védő személyére vonatkozó kivánságai lehetőleg tekintetbe veendők és a hadosztálybiróságok, valamint a legfelsőbb honvéd törvényszék előtti eljárásban mindig jogtudó védők rendelendők ki, hacsak a vádlott kiFejezetten az ellenkezőt nem kivánja.

91. §

Védők lehetnek:

1. tényleges katonaállományu tisztek és ezenfelül, ha a vádlott más állománycsoportnak tisztje vagy honvéd tisztviselője, az ő állománycsoportjához (szolgálati ágához) tartozó tényleges tisztek és honvéd tisztviselők is,

2. tényleges honvéd igazságügyi tisztek és igazságügyi tisztjelöltek,

3. a honvédségi védők lajstromába felvett ügyvédek és nem tényleges igazságügyi tisztek.

Védők a honvéd bíróságok előtt a népfelkelés, a csendőrség vagy a közös haderő kötelékébe tartozó egyének is lehetnek.

92. §

A 91. § 3. pontjában emlitett egyéneknek a honvédségi védők lajstromába felvétele fölött a honvédelmi minister határoz.

A felvételnél elsősorban azokat kell figyelembe venni, a kik nem tényleges igazságügyi tisztek vagy nem tényleges más tisztek vagy hasonló állásu egyének vagy a kik ilyenek voltak.

A felvétel a szükséglethez képest történik és feljogositja a lajstromba felvett egyént arra, hogy az összes honvéd bíróságok előtt védő lehessen.

93. §

A honvédségi védők lajstromába felvett egyént a lajstromból törölni kell:

1. ha honvéd bíróságoknál viselt védői tisztségéről lemond,

2. ha a fegyveres erőben vagy a csendőrségben netalán viselt tiszti vagy tisztviselői rendfokozatától megfosztották.

3. ha az ügyvédek lajstromából törölték vagy ügyvédi gyakorlatának időleges felfüggesztésére itélték.

A védő a honvédségi védők lajstromából törölhető:

1. ha a fegyveres erőben vagy a csendőrségben netalán viselt tiszti vagy tisztviselői rendfokozatáról lemondott,

2. ha katonai bűnvádi eljárás során valamely katonai bíróság őt védői minőségében sulyos rendzavarás vagy ismételten rendzavarások miatt megbüntette.

A törlést a honvédelmi minister rendeli el. A 2. bekezdés eseteiben a lajstromba felvett védőnek nyilatkozatra alkalmat kell adni.

94. §

A 91. §-ban emlitett egyének ellenük folyamatban levő katonai büntetőbirósági eljárás alatt a nyomozó eljárás elrendelésétől vagy a közvetlen vádemelésétől kezdve, ugyszintén ellenük folyamatban levő becsületügyi vizsgálat vagy bizottsági eljárás alatt nem viselhetnek a honvéd bíróságok előtt védői tisztet.

Ugyanez áll a 91. § 3. pontjában emlitett egyének közül azokra, a kik ellen a polgári büntetőbiróságnál vizsgálat van folyamatban, vagy a kik ellen a polgári büntetőbiróság a főtárgyalásra való közvetlen idézést rendelte el, valamint azokra az ügyvédekre, a kiket illetékes fegyelmi hatóságuk az ügyvédség gyakorlatától felfüggesztett.

95. §

Nem lehet védő:

1. a ki mint honvéd (katonai) ügyész vagy ügyészi tiszt van alkalmazva, a ki ugyanabban a bűnvádi ügyben mint biró működött vagy van hivatva működni, vagy mint illetékes parancsnok járt el;

2. a ki tanu vagy szakértő gyanánt a tárgyaláson kihallgatandó,

3. a ki huszonnegyedik életévét még meg nem haladta.

A választott vagy hivatalból kirendelt védő, mint ilyen, tovább nem müködhetik, mihelyt védői tisztségének a 91. §-ban foglalt előfeltételei elestek.

96. §

Védőül hivatalból ki nem rendelhető:

a sértett, a sértettnek házastársa vagy jegyese, az, a ki a sértettel, a birák valamelyikével, a vádlóval, az illetékes parancsnokkal fel- vagy lemenő ágon vagy unokatestvérig bezárólag oldalágon rokonságban avagy sógorságban van, vagy az emlitett egyének valamelyikével gyámsági, gondnoksági, nevelőszülői vagy örökbefogadói viszonyban áll.

97. §

A 91. § 1. pontjában emlitett védők nem lehetnek alacsonyabb rendfokozatuak, mint a vádlott és sem ők, sem a 91. § 2. pontjában megnevezettek nem viselhetnek magasabb rendfokozatot (rangot), mint az itélőbiróság elnöke. Az utóbbi korlátozás más védőkre is irányadó, ha a tárgyaláson katonai egyenruhában jelennek meg.

98. §

Ha a vád függelemsértésre szól, vagy ha a vádlott azzal védekezik, hogy őt előljárójának szabályellenes magatartása inditotta a bűncselekményre, a hivatalból kirendelendő védő nem állhat alárendeltségi viszonyban azzal szemben, a ki ellen a függelemsértés elkövettetett vagy a ki ellen a vádlott vallomása irányul.

99. §

Hivatalból védőt mindig a biróság, a legfelsőbb honvéd törvényszéknél a vezető tanácselnök meghallgatásával az elnök rendel ki.

A ki a 91. § szerint a honvéd biróságok előtt védőként szerepelhet, köteles a lakóhelyén hivatalból ráruházott védelmet elvállalni, hacsak a visszautasitásnak kellő okát nem adhatja. A felhozott okok nyomóssága fölött az a hatóság határoz, a mely a védő kirendelésére hivatva van.

Tényleges katonai egyének védelmet csupán előljáró parancsnokságuk beleegyezésével vállalhatnak, de ez a beleegyezés csakis a szolgálatban való nélkülözhetetlenség miatt tagadható meg.

100. §

A vádlott egynél több védőt nem vehet igénybe.

Több együttesen vádlott közül mindegyik választhat magának védőt.

Hivatalból rendszerint egy közös védőt kell kirendelni több együttesen vádlott részére. Csak érdeköszszeütközés esetében kell a vádlottak bármelyikének vagy a védőnek inditványára vagy hivatalból külön védelemről gondoskodni.

101. §

A vádlott, ha fogva van is, védőjével négyszemközt értekezhetik és vele irásban is ellenőrzés nélkül érintkezhetik.

Mind a vádlottnak, mind védőjének jogában áll az ügyiratokat, a tanácskozási jegyzőkönyvek kivételével, felügyelet alatt megtekinteni és azokról másolatokat venni.

A védő a vádlott érdekében eljárhat a nélkül, hogy az egyes perbeli cselekményekhez különös felhatalmazásra volna szüksége. Rendes perorvoslatok használhatásához, valamint a bünvádi eljárás ujrafelvételének inditványozásához az elitélt beleegyezése szükséges. A védő irásban vagy élőszóval előterjesztést tehet.

102. §

A terhelt a vádemelést megelőző eljárásban is választhat magának védőt a védői tisztségre alkalmas egyének (91. §) sorából s azt a bíróságnál bejelentheti. Ennek a védőnek joga van egyes nyomozó cselekményeket inditványozni, a 194. § 2. bekezdésében, a 203. és a 230. §-ban megjelölt hivatalos cselekményeknél közreműködni s e végből a terhelttel, még pedig, ha ez fogva van, a nyomozást vezető közeg vagy helyettese jelenlétében értekezni. A mennyiben az eljárás czéljával összeegyeztethető, a terheltnek és védőjének azt is meg kell engedni, hogy az ügyiratokat vagy azok egy részét megtekinthessék.

103. §

Az elsőfoku bíróság által kirendelt védő, ujabb kirendelés esetét kivéve, nem köteles a felsőbb bíróság elé fellebbezés vagy semmisségi panasz folytán kitüzött tárgyaláson résztvenni, de tartozik, a vádlottat a perorvoslatok használásánál támogatni.

VI. FEJEZET
A sértett és magánpanaszos

104. §

Sértett az, a kinek jogát másnak bűncselekménye közvetlenül sértette vagy veszélyeztette.

Magánpanaszos az, a ki oly bűncselekményeknél, a melyek a büntetőjog értelmében csakis az érdekelt fél kivánatára üldözhetők, e kivánat előterjesztésére jogosult s azt elő is terjesztette.

105. §

A magánpanaszosnak joga van addig az időpontig, mig az elsőfoku itélőbiróság itélethozás végett visszavonul, a bűnvádi üldözésre irányuló kérelmét visszavonni.

106. §

Ha az illetékes parancsnok a bűnvádi üldözést mellőzi (138. § és 240. § 2. bekezdése), vagy ha a biróság a nyomozó eljárást megszünteti (240. § 1. bekezdése), ez ellen a sértett és a magánpanaszos értesittetésüket követő nyolcz napon belül, ha pedig értesittetésük elmaradt, az eljárás mellőzését vagy megszüntetését követő három hónapon belül felfolyamodással élhetnek.

A felfolyamodást, ha az a dandárbiróságokhoz mint itélőbiróságokhoz utalt bűnügyben a bűnvádi üldözés mellőzése ellen irányul, a legközelebbi előljáró illetékes parancsnokhoz, egyébként a legfelsőbb törvényszékhez kell felterjeszteni, a mely a nyomozó eljárásnak birósági megszüntetése ellen irányuló felfolyamodások fölött is határoz.

A felfolyamodásnak tartalmaznia kell azokat a körülményeket, a melyek a büntetőbirósági beavatkozásra okul szolgálhatnak, úgyszintén a bizonyitékokat.

A felfolyamodásra vonatkozólag a terhelt kihallgatandó vagy nyilatkozattételre utasitandó.

107. §

Az előljáró parancsnok vagy a legfelsőbb honvéd törvényszék, ha a felfolyamodást alaposnak találja, kimondja, hogy a terhelt ellen büntetőbirósági eljárásnak van helye. Az illetékes parancsnok köteles e rendelkezés alapján a nyomozó eljárás megindítását vagy folytatását vagy a vádemelést elrendelni.

Ellenkező esetben a perorvoslat használója az előljáró parancsnok (legfelsőbb honvéd törvényszék) határozatáról az okok közlése mellett értesitendő.

108. §

A sértettnek és a magánpanaszosnak e törvényből folyó jogait helyettük törvényes képviselőjük is gyakorolhatja.

A sértett és a magánpanaszos, valamint törvényes képviselőjük a birósági nyomozó cselekmények és a birósági tárgyalások alkalmával jogaikat akár személyesen, akár pedig oly meghatalmazott által gyakorolhatják, a ki a honvéd bíróságok előtt védő lehet.

VII. FEJEZET

Birósági személyek kizárása és mellőzése. A vádló és az illetékes parancsnok kizárása

109. §

Minden hadbiró, továbbá birói működésre hivatott minden más egyén és minden birósági jegyzőkönyvvezető ki van zárva mindkét fokon a birói cselekményeknél vagy határozatok hozásánál a közreműködésből:

1. ha ő maga a sértett vagy az az egyén, a ki ellen a bűncselekményt elkövették;

2. ha a terhelt vagy sértett egyén az ő jegyese, házastársa vagy volt házastársa;

3. ha a terhelt, a sértett, az illetékes parancsnok, a vádló, a magánpanaszos vagy a védő az ő fel- vagy lemenő ágbeli rokona vagy sógora, unokatestvére vagy még közelebbi rokona vagy ugyanilyen fokon sógora;

4. ha a 3. pontban megjelölt egyének valamelyikével gyámsági, gondnoksági, nevelőszülői vagy örökbefogadói viszonyban áll vagy állt.

A sógorság mint kizáró ok akkor is fennmarad, ha a házasság, a mely a sógorságot megalapitotta, már többé fenn nem áll.

110. §

Ki van továbbá zárva mindkét fokon a hadbirói, ugyszintén egyéb birói működésből, valamint a birósági jegyzőkönyvvezetői tevékenységből, a ki:

1. A szóban forgó bűncselekménynek szolgálati eljárásán kivül tanuja volt, vagy az ügyben tanuként vagy szakértőként kihallgattatott, kivéve, ha vallomása csakis szolgálatilag tudomására jutott tények előadásából áll;

2. az ügyben mint illetékes parancsnok, feljelentő, védő vagy vádló közreműködött vagy a tényvázlatot szerkesztette (130. § 1. bekezdése).

A hadosztálybiróságok előtt a főtárgyaláson a közreműködésből és a határozathozásból ki van zárva az, a ki az ügyben mint vizsgálóbiró járt el.

Ha a hadosztálybiróság előtt a főtárgyalást perorvoslat következtében meg kell ismételni, az uj főtárgyalásból azok a birák, a kik az elsőben résztvettek, ki vannak zárva.

111. §

A hadbirák és a katonaállománynak birói működésre hivatott egyénei a felsőbb fokon ki vannak zárva:

1. az oly itéletek ellen irányuló perorvoslatok és az oly rendelkezések s végzések ellen irányuló felfolyamodások tekintetében a határozathozásból, a melyeknek hozásában alsóbb fokon maguk is részt vettek;

2. minden oly bűnvádi ügyben a határozathozásból, a melyben mint vizsgálóbirák jártak el;

3. az előadói és az elnöki, valamint a tárgyalásvezetői tisztségből azokban a bűnvádi ügyekben, a melyekben az alsóbiróságnál oly egyén volt vizsgálóbiró, tárgyalásvezető vagy elnök, a ki velük a 109. § 3. és 4. pontjában megjelölt valamely viszonyban áll.

112. §

A vádlói közreműködésből ki vannak zárva a 109. § 1. pontjában emlitett egyének és azok, a kikkel a terhelt vagy védője vagy a sértett a 109. § 2-4. pontjaiban emlitett valamely viszonyban áll, továbbá azok, a kik a szóbanforgó bűncselekménynek szolgálati eljárásukon kivül tanui voltak, vagy az ügyben tanukként avagy szakértőkként kihallgattattak, kivéve, ha vallomásuk csakis szolgálatilag tudomásuk-

ra jutott tények előadásából áll; végül azok, a kik ugyanabban a bűnvádi ügyben mint védők vagy birák működtek.

113. §

A hadbiró és birói vagy ügyészi működésre hivatott minden egyén köteles a kizáró okul szolgáló viszonyt annál a hatóságnál, a melynek a kizárt egyén pótlása iránt intézkednie kell, haladéktalanul bejelenteni.

A kizárt jegyzőkönyvvezető annak a vizsgálóbirónak vagy tárgyalásvezetőnek tesz jelentést, a kinél a jegyzőkönyvet vezetnie kellene.

114. §

A hadbiró és a birósági jegyzőkönyvvezető, valamint a birói működésre hivatott minden egyén köteles attól az időponttól kezdve, a mikor kizáró ok jut tudomására, minden birósági cselekménytől semmisség terhe alatt tartózkodni. A kizárt egyén csak akkor végzi maga a sürgős teendőket, ha a késedelem veszélylyel jár és alkalmas helyettest azonnal kirendelni nem lehet, de nem végezheti ekkor sem, ha oly egyének ellen kellene eljárnia, a kik vele a 109. § 2. és 3. pontjában megjelölt valamely viszonyban állnak.

Oly ügyészi közeg eljárása ellen, a ki a törvény szerint kizárva lévén, az eljárástól tartózkodni köteles lett volna, a terhelt felfolyamodással élhet, de ez az eljárás menetét meg nem akaszthatja.

A felfolyamodás fölött az illetékes parancsnok, ha pedig az eljárás a legfelsőbb honvéd törvényszék előtt van folyamatban, a honvédelmi minister határoz.

115. §

A vádló és a terhelt mind a nyomozó eljárás alatt, mind az első- és a másodfoku itélőbiróság tárgyalásainál, birói személynek vagy a biróság jegyzőkönyvvezetőjének mellőzését a 109-111. §-okban megjelölt törvényes kizáró okok alapján, valamint akkor is kívánhatják, ha más oly okokat tudnak megjelölni és igazolni, a melyek a mellőzendőnek teljes elfogulatlansága iránt kétséget támaszthatnak.

116. §

A mellőzésre irányuló kérelem annál a biróságnál terjesztendő elő, a melynek a kifogásolt egyén tagja, még pedig ha a mellőzési kérelem nem az itélőbiróság tárgyalásán terjesztetett elő, a 324. §-ban megjelölt módon kell ezt a kérelmet előterjeszteni.

Az itélőbiróság valamelyik tagjának vagy jegyzőkönyvvezetőjének mellőzése csakis közvetlenül a tárgyalás előtt vagy a tárgyalás alatt kérhető, még pedig elfogultság miatt az első fokon csak a vádirat felolvasásáig, a dandárbiróságoknál a vád előterjesztéseig, a második fokon pedig az ügy előadásának megkezdéseig.

A kérvényben a mellőzés okai pontosan megjelölendők és a mennyire lehet, igazolandók.

A kifogásolt egyén köteles a mellőzés okául felhozottakra nyilatkozni.

117. §

A fölött, hogy a vizsgálóbiró mellőzésének helye van-e, a bíróságvezető határoz, ha azonban az inditványt a vádló tette s a bíróságvezető ehhez az inditványhoz hozzá nem járul, a felsőbíróság. Ha maga a bíróságvezető teljesiti a nyomozást, minden esetben a felsőbíróság határoz.

A jegyzőkönyvvezető mellőzése tárgyában a nyomozó eljárás alatt a bíróságvezető határoz.

118. §

Az itélőbíróság tagjának vagy jegyzőkönyvvezetőjének mellőzése tárgyában maga a bíróság határoz.

Ha a mellőzésre irányuló kérelmet elkésetten vagy a mellőzés okának megjelölése és valószinüsitése nélkül terjesztették elő, a bíróság a kérelmet, mint meg nem engedettet, visszautasitja. Akkor is visszautasitható a kérelem, ha a bíróság egyhangulag azt tartja, hogy nyilván csak az eljárás késleltetése czéljából terjesztették elő.

Határozathozásra nincs szükség, ha az, a kinek mellőzéséről szó van, a mellőzésre irányuló kérelmet alaposnak tartja.

119. §

Az az illetékes parancsnok, a ki ellen a 112. §-ban megjelölt kizáró okok valamelyike forog fenn, vagy a ki magát nyomós okból az ügyben elfogultnak tartja, köteles más parancsnok kiküldése végett a legfelsőbb honvéd törvényszékhez fordulni.

VIII. FEJEZET
Határozatok és rendelkezések a bűnvádi eljárás során és közlésük. Ügyiratok megtekintése

120. §

Azokat a határozatokat és rendelkezéseket, a melyek valamely inditványt mellőznek, vagy a melyek perorvoslattal megtámadhatók, indokolni kell.

A határozatok és rendelkezések közlése vagy szóbeli kihirdetés utján vagy pedig a határozat vagy rendelkezés eredetijének vagy hiteles másolatának kézbesitésével történik.

121. §

A szóbeli kihirdetést az ügyiratokban fel kell tüntetni.

A tényleges legénységi egyénekkel és a rangosztályba nem sorozott tényleges havidijasokkal szemben szabály a szóbeli kihirdetés. A kihirdetést a körülményekhez képest az értesitendő egyénnek e végből megkeresett közvetlen előljáró parancsnoksága is foganatosithatja.

Annak, a ki előtt valamely határozatot vagy rendelkezést élőszóval hirdetnek ki, ha kivánja, e határozat vagy rendelkezés hiteles másolata kiszolgáltatandó.

A honvéd ügyészszel (ügyészi tiszttel) és a honvéd koronaügyészszel a birósági határozatok vagy rendelkezések rendszerint az eredeti fogalmazvány átküldése utján közöltetnek. Ezek a megtekintést a kelet feltüntetése mellett a fogalmazványon tanusitják. Kivánságukra hiteles másolatot kapnak.

122. §

A határozatokat és rendelkezéseket tényleges katonai egyének részére közvetlen előljáró parancsnokságuk utján kézbesitik.

Más oly egyének számára, a kik előforduló esetben a honvéd büntetőbiráskodás alatt állnak, a kézbesitést vagy közvetlenül a katonai hatóságok utján vagy a polgári büntetőbirósági határozatok kézbesitésére hivatott hatóságok és közegek utján kell teljesiteni.

Az előbbi bekezdések alá nem eső egyének számára szóló kézbesitések végett a honvéd bíróságoknak, hatóságoknak és közegeknek a polgári büntetőbirósági határozatok kézbesitésére hivatott hatóságokhoz és közegekhez kell fordulniok.

A polgári hatóságok és közegek e kézbesitéseket saját szabályaik szerint teljesitik.

123. §

A bíróságnak meg kell engednie, hogy a sértett és a magánpanaszos a büntetőbirósági iratokat a nyomozó eljárás alatt megtekinthessék, ha ez ellen különös ok nem szól. Ezenkivül köteles a bíróság nekik a büntetőbirósági iratok megtekintésére vagy arra engedélyt adni, hogy azokról részükre másolatokat szolgáltassanak ki, ha hitelt érdemlő módon kimutatják, hogy a megtekintésre vagy a másolatokra kártéritési igény érvényesitése vagy ujrafelvétel kérelmezése végett vagy más okból szükségük van.

A bíróság belátásától függ, mennyiben engedje meg a jelen bűnvádi perrendtartásban megjelölt eseteken kivül más egyéneknek is az ügyiratok megtekintését vagy részükre másolatok kiszolgáltatását.

A legfelsőbb honvéd törvényszéknél az előbbi bekezdésekben emlitett engedélyt a vezető tanácselnök adja meg.

IX. FEJEZET
Határidők és a határidőmulasztás igazolása

124. §

A napok szerint meghatározott határidőbe nem számitandó be az a nap, a mikor a határidő kezdetét megállapitó rendelkezés, cselekmény vagy esemény történt.

A hetek vagy hónapok szerint meghatározott határidő az utolsó hét vagy utolsó hónap ama napjának elteltével végződik, a mely nevénél vagy számánál fogva meg-

felel annak a napnak, a mikor a határidő kezdődött; ha pedig ez a nap az utolsó hónapban elő nem fordul, a határidő e hónap utolsó napjának leteltével végződik.

Vasárnapok és ünnepek a határidőbe beszámitandók.

125. §

Perorvoslat bejelentésére szolgáló határidő elmulasztása esetében az a hatóság, a mely a perorvoslat fölött határozni hivatva van, visszahelyezést engedélyezhet az előbbi állapotba, ha a kérelmező kimutatja, hogy a határidő megtartásában őt a katonai szolgálat vagy hibáján kivül eső elhárithatatlan akadály gátolta.

Elhárithatatlan akadálynak tekintendő az is, ha a kérelmező valamely kézbesitésről hibáján kivül nem értesült.

A szolgálat okozta akadályoztatást szolgálatilag kiállitott tanusitványnyal kell igazolni.

126. §

A határidőmulasztás igazolására irányuló kérelmet legkésőbb az akadály megszünte után három nap alatt, a mulasztás okainak és az azt igazoló körülményeknek kifejtése mellett ott kell előterjeszteni, a hol a perorvoslat bejelentendő lett volna.

A kérelemmel egyidejüleg az elmulasztott perorvoslatot is be kell jelenteni.

127. §

A perorvoslat fölött határozásra hivatott hatóság, ha a visszahelyezésnek helyt ad, azonnal érdemben határoz.

A visszahelyezési kérelem a visszahelyezés engedélyezése előtt a végrehajtást nem gátolja. Mindamellett, ha büntető itélet forog szóban, az illetékes parancsnok, különben az a hatóság, a melynél a perorvoslat bejelentendő volt, valamennyi esetben pedig az a hatóság, a mely a perorvoslat fölött határozni hivatva van, a végrehajtást el is halaszthatja.

X. FEJEZET
A nyomozó eljárás előkészitése és keresztülvitele

128. §

A ki valamely hivatalból üldözendő, a honvéd biróságok illetékessége alá tartozó bűncselekményről tudomást nyer, jogositva van följelenteni.

Hogy a katonai egyének bűncselekmények följelentésére mennyiben vannak kötelezve, azt a katonai büntetőjog és a katonai szolgálati utasitások határozzák meg.

Tényleges katonai egyéneknek az ily feljelentéseket rendszerint szolgálati uton kell megtenniök.

Az előbbi bekezdés alá nem eső egyének feljelentéseinek benyujtására a polgári bűnvádi perrendtartás szabályai irányadók, mindazonáltal a feljelentést a gyanusitott előljáró parancsnoksága, minden hadseregi vagy honvéd helyi hatóság,

az illetékes parancsnok, a honvédség és a közös hadsereg minden ügyésze és ügyészi tisztje, ugyszintén minden katonai bíróság is köteles átvenni.

Szóbeli feljelentésről rendszerint jegyzőkönyvet kell szerkeszteni.

129. §

A csak kivánatra üldözhető bűncselekmények büntetőbirósági üldözése végett a kivánatot a jogosultnak abban az esetben, ha ő tényleges katonai egyén, szolgálati uton, egyébként pedig a 128. § 4. bekezdésében megjelölt katonai hatóságok és közegek valamelyikénél irásban vagy szóval kell előterjesztenie.

A 128. § utolsó bekezdése alkalmazandó.

130. §

Az előljáró parancsnokság köteles alárendeltjének hozzá feljelentett vagy egyébként tudomására jutott s honvéd birósági uton üldözendő bűncselekménye tárgyában a tényállás tisztázására, valamint a bizonyitékok s a tettes személyének biztositására elkerülhetetlenül szükséges megállapitásokat és intézkedéseket azonnal foganatositani, azután pedig a megállapitott tényállást, a gyanuokokat és a bizonyitékokat felölelő tüzetes tényvázlatot szerkeszteni s haladéktalanul az illetékes parancsnok elé terjeszteni.

Ugyanigy kell eljárnia a tett helyéhez vagy a gyanusitott tartózkodóhelyéhez legközelebb eső annak a helyi hatóságnak is, a mely honvédbirósági uton üldözendő valamely bűncselekményről tudomást nyer, ha a gyanusitottnak előljáró parancsnoksága a távolság miatt kellő időben el nem járhat, vagy ha a gyanusitott egyáltalában nem áll katonai parancsnokság alatt.

Minden más esetben mind a helyi hatóságok, mind a honvédbiróságok és a honvéd ügyészek (ügyészi tisztek) a feljelentést haladéktalanul az illetékes parancsnokhoz juttatják.

Az előbbi bekezdésekben emlitett parancsnokságok, hatóságok és közegek kötelesek a feljelentés előterjesztése után is az illetékes parancsnok elhatározásáig mindazokat a halasztást nem türő előzetes megállapitásokat és intézkedéseket foganatositani, a melyek az ügy tisztázására szolgálnak, vagy a bűncselekmény nyomainak és a bizonyitékoknak változatlan fenntartását czélozzák, vagy a tettes megszökésének elejét veszik.

Kötelesek mindezeket a rendelkezéseket és eredményüket az illetékes parancsnoknak azonnal tudtára adni.

131. §

Ha a 130. §-ban emlitett előzetes megállapitások alkalmával tanunak eskü alatti kihallgatása, szemle, lefoglalás, házkutatás vagy személymotozás teljesitése válik sürgősen szükségessé, az előljáró parancsnokság vagy a helyi hatóság vagy a honvéd ügyész (ügyészi tiszt) ily hivatalos cselekmények foganatositása végett a legközelebbi katonai birósághoz és ha ez kellő időben el nem érhető vagy a cselekményt

e törvény 132. §-a vagy a közös haderő katonai bűnvádi perrendtartásának 132. §-a értelmében nem foganatosithatja, a legközelebbi polgári büntetőbirósághoz fordul.

Ha valamely bíróság haladéktalan eljárása ki nem eszközölhető s a késedelem veszélylyel jár, a szemlét vagy a 227. § 1-3. bekezdéseiben emlitett esetek kivételével a lefoglalást, valamint a házkutatást vagy a személymotozást maga az előljáró parancsnokság vagy a helyi hatóság, vagy a honvéd ügyész (ügyészi tiszt), avagy a honvédségnek vagy a közös hadseregnek a foganatositás iránt megkeresett, a teljesitendő hivatalos cselekmény helyéhez közelebb eső parancsnoksága (helyi hatósága, ügyésze, ügyészi tisztje) foganatositja, a mennyiben azt e törvény 132. §-a vagy a közös haderő katonai bűnvádi perrendtartásának 132. §-a megengedi. A rendőri és más közbiztonsági hatóságok és közegek szintén megkereshetők ily halaszthatatlan hivatalos cselekmények foganatositása végett.

A parancsnokságok (helyi hatóságok) a szemle, a lefoglalás, a házkutatás vagy a személymotozás foganatositása alkalmával az ily birói cselekményekre meghatározott lényeges alakiságokat tartsák lehetőleg szem előtt, de jegyzőkönyveket csak akkor szerkeszszenek, ha azt valamely fontos körülmény tüzetes megállapitása teszi szükségessé. A honvéd ügyészre és az ügyészi tisztre nézve e tekintetben a 142. § 3. bekezdése irányadó. A jegyzőkönyvek a foganatositott hivatalos cselekmény halaszthatatlan sürgősségének előadása mellett, az illetékes parancsnokhoz késedelem nélkül beküldendők, a ki ha a nyomozó eljárást elrendelte, intézkedik, hogy ezek az ügyiratok az illetékes vizsgálóbirósággal közöltessenek. A bíróság a jegyzőkönyveket alakiság és teljesség tekintetében megvizsgálja, szükség esetében a nyomozó cselekményt megismétli vagy kiegésziti és a lefoglalás fenntartása vagy hatályon kivül helyezése tárgyában határoz.

132. §

A honvédség birósági és parancsnokságai (helyi hatóságai, ügyészei, ügyészi tisztjei) a honvédségi épületeken vagy a honvédség által megszállott épületeken és helyiségeken (táboron, lövőtéren stb.) kivül szemlét kényszer alkalmazásával, továbbá lefoglalási, házkutatást vagy személymotozást egyáltalában csak oly egyénekkel szemben foganatosithatnak, a kik a honvéd vagy a hadseregi büntetőbiráskodásnak alá vannak vetve, még pedig az utóbbiakkal szemben csak az illetékes hadseregi bíróság beleegyezésével, vagy ha a késedelem veszélylyel jár. Az előbb emlitett bíróságok és parancsnokságok elé továbbá oly szakértőket, a kik a polgári büntetőbiráskodás alatt állanak, nem szabad kényszer alkalmazásával elővezetni és ők csak bíróság előtt kényszerithetők nyilatkozatra.

A polgári büntetőbiráskodás alatt álló tanukat nem szabad kényszer alkalmazásával katonai parancsnokságokhoz és helyi hatóságokhoz elővezetni, vagy pedig akár ezek előtt, akár a honvéd ügyészek vagy ügyészi tisztek előtt vallomásra kényszeriteni.

133. §

Ha a közös hadsereg valamely birósága vagy parancsnoksága, valamely polgári büntetőbíróság vagy más polgári hatóság (közeg) honvédbirósági uton üldözendő

oly bűncselekményről nyer tudomást, a melyet nem csupán a jogosult kívánatára kell üldözni, köteles a feljelentést a gyanusitott egyén előljáró parancsnokságához vagy a legközelebbi honvéd helyi hatósághoz vagy a legközelebbi honvédbirósághoz juttatni. Köteles továbbá a hatáskörébe eső mindazokat a megállapitásokat és rendelkezéseket megtenni, a melyek a tényállás tisztázására, a bizonyitékoknak és a gyanusitott személyének biztositására szükségesek és halasztást nem türnek. Éppen igy kötelesek a közös hadseregek birósági, parancsnoksági és közegei oly bűncselekmények esetében is eljárni, a melyek csak a jogosult kívánatára üldözhetők, ha e kívánat előterjesztetett.

A közös hadsereg birósági, parancsnoksági és közegei, valamint a polgári büntetőbiróságok, a rendőri és más közbiztonsági hatóságok és közegek kötelesek a 131. § értelmében a hozzájuk intézett mgkereséseknek, tekintet nélkül arra, vajjon a hivatalos cselekmény a hadseregi, a polgári vagy a honvéd büntetőbiráskodásnak alávetett egyénnel szemben foganatositandó-e, megfelelni, ha a kivánt hivatalos cselekmény hatáskörükbe tartozik s a rájuk nézve érvényben álló törvényes szabályok szerint teljesithető.

Ugyszintén kötelesek a hadseregi és a polgári büntetőbiróságok megkeresés esetében a tanukat eskü alatt s a jelenlétre jogosult egyének (194. §) közrevonásával kihallgatni.

A hadseregi és a polgári hatóságok és közegek oly hivatalos cselekmények foganatositása végett, a melyeknek elvégzésére a honvédség birósági (parancsnokságai, közegei) jogositva vannak, csak akkor veendők igénybe, ha ott, a hol a hivatalos cselekményt teljesitenie kell, vagy közvetlen közelében honvédbiróság vagy a honvédségnek a hivatalos cselekményre jogosult más parancsnoksága vagy közege nincs.

A második bekezdés végén emlitett előfeltételek alatt a közös hadsereg birósági, parancsnokságai és közegei, valamint a polgári büntetőbiróságok, a rendőri és más közbiztonsági hatóságok és közegek felszólitás nélkül is foganatosithatnak honvéd büntetőbirósági ügyekben oly egyénekkel szemben, a kik honvéd büntetőbiráskodás alatt állnak, szemlét, lefoglalást, házkutatást vagy személymotozást, ha a késedelem veszélylyel jár és honvédbiróság vagy a honvédségnek a hivatalos cselekményre jogosult más parancsnoksága vagy közege kellő időben el nem járhat.

134. §

Oly bűncselekmények miatt, a melyeknek tettese ismeretlen, de nyilvánvalóan a honvéd büntetőbiráskodás alatt áll, valamint oly bűncselekmények miatt, a melyeket ismeretlen, nem nyilvánvalóan a hadseregi vagy a polgári büntetőbiráskodás alatt álló tettes honvédségi épületben, a honvédség által megszállott épületben vagy ilyen helyiségben követett el, a megállapitás azokat a parancsnokságokat és a bűnvádi üldözés jogával felruházott azokat a parancsnokokat illeti, a melyeknek vagy a kiknek a gyanitható tettes alá van rendelve, vagy a melyeknek vagy a kiknek parancsnoklási körletéhez az épület vagy helyiség tartozik.

Ezeknél a megállapitásoknál a honvéd ügyészt és az ügyészi tisztet ugyanazok a jogok illetik, mint a nyomozó eljárás keresztülvitelénél (141. és 142. §).

Egyebekben a XXV. Fejezet rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

135. §

Ha tényleges honvéd egyén nem természetes halállal mult ki, vagy ha ismeretlen honvéd egyén holttestére találnak, a rendőri és más közbiztonsági hatóságok a rájuk nézve érvényes egyéb szabályok megtartásán felül kötelesek ezt a legközelebbi honvéd bíróságnak vagy helyi hatóságnak azonnal bejelenteni.

136. §

Polgári egyének elhalálozását a polgári hatóságok a legközelebbi honvédbíróságnak vagy helyi hatóságnak kötelesek bejelenteni:

1. ha nyilvánvaló, hogy a halált a honvéd büntetőbiráskodás alá tartozó egyén bűncselekménye okozta, vagy

2. ha csak gyanuokok forognak is fenn arra nézve, hogy ily egyén a halál okozásában büntetendő módon részt vett.

Az első esetben a tényálladék megállapitását, különösen a halottszemlét és a bonczolást a honvédbiróság részére kell átengedni, ha ez a biróság kellő időben eljárhat; a honvédbiróság azonban e hivatalos cselekmények foganatositása végett a megállapitás szinhelyéhez közelebb eső hadseregi vagy polgári büntetőbiróságot is megkeresheti.

A második esetben a tényálladék megállapitása a polgári hatóságokat illeti. A honvédbiróságnak azonban lehetőleg alkalmat kell nyujtani arra, hogy a halottszemlénél és a bonczolásnál, valamint a helyszini szemlénél részvétel végett vizsgálóbirót és szakértőket rendelhessen ki. Az illetékes parancsnok is küldhet ki honvéd ügyészt vagy ügyészi tisztet ezekhez a hivatalos eseményekhez.

Ugyanigy járnak el honvéd hatóságok is, ha tényleges honvéd egyén halálának okozása miatt a hadseregi vagy a polgári büntetőbiráskodás alatt álló egyént és a hadseregi hatóságok, ha a közös hadseregheż tartozó tényleges egyén halálának okozása miatt a honvéd büntetőbiráskodás alatt álló egyént látszik bűncselekmény terhelni.

137. §

Mihelyt az illetékes parancsnok tudomást nyer arról, hogy az ő illetékességéhez tartozó valamely egyént honvédbirósági uton hivatalból üldözendő bűncselekmény gyanuja terhel, vagy mihelyt ily egyének oly bűncselekménye miatt, a mely csak a jogosultnak kivánatára üldözhető, ez a kivánat eléje kerül, a honvéd ügyészt vagy az ügyészi tisztet irásbeli parancscsal a nyomozó eljárás megindítására utasitja.

A parancsban meg kell jelölni mindazt az egyént, a ki ellen, mindazt a cselekményt, a mely miatt a nyomozó eljárás megindittatik.

Az illetékes parancsnok, ha kétséges, hogy az eset büntetőbirósági üldözésre alkalmas-e, a honvéd ügyészszel vagy az ügyészi tiszttel vagy a gyanusitottnak előljáró

parancsnokságával előzetes megállapitásokat eszközöltethet és elhatározását e megállapitások eredményétől teheti függővé. Ezeknél az előzetes megállapitásoknál a honvéd ügyészt és az ügyészi tisztet ugyanazok a jogok illetik, mint a nyomozó eljárás során (141. és 142. §).

A nyomozó eljárás elrendelése elmarad és közvetlenül a vádemelés iránt kell intézkedni, ha a nyomozó eljárás czélját (140. §) már a 130. §-ban emlitett hatóságok megállapitásai elérték.

138. §

Ha az illetékes parancsnok a büntetőbirósági üldözésre elegendő alapot nem lát, a feljelentés félretételét az inditó okok rövid feljegyzése mellett elrendeli. Erről a rendelkezésről a netalán kihallgatott gyanusitott, a sértett és a magánpanaszos értesitendő. (106. §).

Ha az illetékes parancsnok a feljelentést azért tette félre, mert nézete szerint a bűncselekmény fegyelmi uton megtorolható (2. §), egyidejüleg kiszabja a fegyelmi fenyitést. Ellenben a feljelentett egyén előljáró parancsnoksága részére engedheti át a fegyelmi megtorlást, ha a nála feljelentett bűncselekményben csakis fegyelmi kihágást lát. Erről a rendelkezésről a sértett és a magánpanaszos mindkét esetben értesitendő. A jelzett rendelkezés ellen felfolyamodásnak van a 106. § értelmében helye. A fegyelmi elintézés tartalmát a sértettel és a magánpanaszossal kivánatra közölni kell.

Ha oly vétséget, (kihágást), a melynek fegyelmi uton megtorlása a 2. § értelmében igazolt volt, fegyelmi uton ért megtorlás, ugyane bűncselekmény miatt a birósági üldözés ki van zárva.

139. §

Ha a parancsnok magát illetéktelennek tartja, vagy ha illetéktelensége a nyomozó eljárás folyamában a vádemelés előtt derül ki, vagy ha a terhelt még a vád emelése előtt más parancsnok illetékessége alá kerül, az ügyet az illetékes helyre késedelem nélkül át kell tenni, még pedig, ha a nyomozó eljárással a 143. § értelmében a bíróság volt megbizva, a honvéd ügyész vagy az ügyészi tiszt inditványára.

A bűnvádi ügy áttételéről az esetleg kihallgatott terhelt, a sértett és a magánpanaszos értesitendő.

Ha a hadosztálybirósághoz utalt parancsnok a bűnvádi ügyet a dandárbirósághoz utalt parancsnok elé utasitja, az utóbbi a bűnvádi üldözést nem tagadhatja meg abból az okból, hogy nézete szerint a bűnvádi ügy az előbbinek hatáskörébe tartozik.

Illetéktelen parancsnokoknak, valamint illetéktelen honvéd ügyészeknek, ügyészi tiszteknek és bíróságoknak a nyomozó eljárás folyamában tett rendelkezései és hivatalos cselekményei csupán azért, mert a rendelkező vagy eljáró hatóság (hatósági közeg) illetéktelen volt, nem érvénytelenek; az illetékes parancsnokra vagy bíróságra tartozik azonban annak a megitélése, hogy az ily rendelkezés mennyiben

tartandó fenn vagy valamely ügyészi vagy birósági hivatalos cselekmény mennyiben ismétlendő meg vagy egészitendő ki.

140. §

A nyomozó eljárás czélja azoknak a körülményeknek kipuhatolása és megállapitása, a melyek alapján eldönthető, vajjon meghatározott egyén ellen lehete vádat emelni vagy sem. A nyomozó eljárás ezeken a határokon tul nem terjedhet.

A terhelt beismerése nem menti fel a nyomozás vezetőjét e puhatolások és megállapitások teljesitésének kötelessége alól.

141. §

A nyomozó eljárást rendszerint a honvéd ügyész vagy az ügyészi tiszt viszi keresztül, még pedig személyesen és szükség esetében illetékes parancsnokának állomáshelyén kivül is. E czélból jogában áll a katonai parancsnokságoktól, valamint más közhatóságoktól, közhivataloktól és közegeiktől felvilágositásokat és értesitéseket kérni és jogában áll puhatolásoknak vagy egyes puhatolási cselekményeknek teljesitése végett hozzájuk fordulni.

Különösen jogában áll a honvéd ügyésznek és az ügyészi tisztnek a terheltet, továbbá a honvéd büntetőbiráskodás alatt álló egyéneket, az utóbbiakat eskü kivétele nélkül a katonai parancsnokságokkal (ügyészekkel, ügyészi tisztekkel) kihallgattatni vagy személyesen kihallgatni, vagy ily kihallgatások végett a rendőri és más közbiztonsági hatóságokat és közegeket megkeresni.

A honvéd ügyész és az ügyészi tiszt az utóbb emlitett hatóságokat és közegeket, valamint a közös hadsereg parancsnokságait (ügyészeit, ügyészi tisztjeit) a polgári vagy a hadseregi büntetőbiráskodás alatt álló egyéneknek eskü kivétele nélkül kihallgatása végett is megkeresheti, e kihallgatásoknál jelen lehet, vagy azokat személyesen is foganatosithatja.

142. §

Tanunak eskü alatt kihallgatása, szemlének, lefoglalásnak, házkutatásnak vagy személymotozásnak elrendelése és teljesitése, valamint más birósági nyomozó cselekmény végett a honvéd ügyész és az ügyészi tiszt rendszerint a teljesitendő hivatalos cselekmény helyéhez legközelebb eső katonai vagy polgári büntetőbirósághoz fordul. Ha azonban a késedelem veszélylyel jár s a biróság haladéktalan közreműködése ki nem eszközölhető, a honvéd ügyész és az ügyészi tiszt szemlét, a 227. § 1-3. bekezdéseiben emlitett esetek kivételével, lefoglalást, házkutatást vagy személymotozást a katonai parancsnokságokkal foganatosittathatnak vagy maguk is foganatosithatnak, vagy az emlitett hivatalos cselekmények foganatositása végett a rendőri és más közbiztonsági hatóságokat és közegeket megkereshetik.

A 132. és 133. § rendelkezései az ügyészi nyomozó eljárásban is irányadók.

A honvéd ügyész és az ügyészi tiszt a nyomozó cselekményeknél, még ha nem maga is foganatositja is azokat, jelen lehet. Az ily hivatalos cselekményekre nézve megszabott alakszerüségeket a parancsnokságoknak lehetőleg, a honvéd ügyésznek

és az ügyészi tisztnek pedig feltétlenül szem előtt kell tartaniok. Ha a szemlét az utóbbiak maguk foganatositják, a szakértők választása őket illeti.

Nem bíróság által szerkesztett jegyzőkönyvek felülvizsgálata és a további intézkedések megtétele körül az illetékes vizsgálóbíróság a 131. § utolsó bekezdése értelmében jár el.

143. §

Ha valamely bűnvádi ügyben az eset homályossága vagy a bűncselekmény sulyossága vagy nyomós ok miatt birói nyomozás mutatkozik szükségesnek, az illetékes parancsnok bármikor utasithatja a honvéd ügyészt vagy az ügyészi tisztet, hogy a nyomozó eljárást az illetékes bíróságnak engedje át. Oly bűnvádi ügyekben, a melyek a hadosztálybíróság hatáskörébe tartoznak, a nyomozó eljárással az alatta álló valamelyik dandárbíróság (24. § 1. bekezdése) is megbizható, ha az elkövetés helyéhez közelebb van.

Az igénybe vett bíróság a nyomozó eljárással igazságügyi tisztet biz meg vizsgálóbiró gyanánt.

144. §

A honvéd ügyésznek a nyomozó eljárás meginditása vagy folytatása végett a bírósághoz intézett irásbeli megkeresésében, a melyhez az illetékes parancsnok irásban kiállitott parancsa melléklendő, mind a bűncselekményt, a mely miatt, mind az egyént, a ki ellen a nyomozó eljárás meginditandó vagy folytatandó, tüzetesen meg kell jelölni.

A dandárbíróságokhoz mint itélőbíróságokhoz utalt bűnvádi ügyekre vonatkozó eljárásban elégséges az illetékes parancsnok parancsával ellátott feljelentésnek (nyomozási ügyiratoknak) egyidejü átadása mellett az ügyészi tiszt irásbeli vagy szóbeli megkeresése.

Ha a birósági nyomozó eljárás folyamában annak a szüksége áll be, hogy az eljárást más bűncselekményre is, vagy ugyanannak az illetékes parancsnoknak alárendelt más egyénre is kiterjeszszék, erről a honvéd ügyészt vagy az ügyészi tisztet az illetékes parancsnok elhatározásának kikérése végett értesiteni kell. Időközben a vizsgálóbiró a halaszthatatlanul szükséges nyomozó cselekményeket teljesiteni köteles.

Ha az illetékes parancsnok ily esetben a birósági bűnvádi üldözést a 138. § 1. és 2. bekezdésében emlitett okok valamelyike miatt az ujonnan kiderült bűncselekményre kiterjesztendőnek nem találja, e tekintetben a birósági nyomozás abbahagyandó. Az uj vád tárgyában már kihallgatott terheltnek, a sértettnek és a magánpanaszosnak értesitésére, valamint az illetékes parancsnok határozata ellen használható perorvoslatra a 138. § irányadó.

145. §

A vizsgálóbiró a nyomozást rendszerint személyesen és közvetlenül vezeti. Ha azonban szükséges vagy czélszerü, a vizsgálóbiróság más katonai bíróságokat és

polgári büntetőbiróságokat is megkereshet birósági hivatalos cselekmények teljesitése végett.

A vizsgálóbiróságot megilletik azok a többi jogok is, a melyeket a 141. és a 142. § a honvéd ügyész és az ügyészi tiszt számára más hatóságok igénybevétele körül biztosit.

A 132. és 133. § rendelkezései a birósági nyomozó eljárásban is irányadók.

A vizsgálóbiróság hivatalból, a vádló további inditványainak bevárása nélkül jár el, hogy a tényállást megállapitsa, a tettest, a bűntársakat, a bűnrészeseket, a bűnrészesülőket és a bűnsegélyezőket kinyomozza és hogy a vád vagy a védelem czéljaira szolgáló bizonyitékokat annyira összegyüjtse, a mennyire azt a nyomozó eljárás czélja megkivánja.

A vizsgálóbiró a nyomozást székhelyén, ha pedig szükséges és czélszerű, székhelyén kivül teljesiti.

146. §

A vádlónak jogában áll az ügyiratokat bármikor megtekinteni vagy megküldésüket kivánni az egyes nyomozó cselekmények teljesitése végett a vizsgálóbiróságnál inditványokat tenni.

A mikor a vizsgálóbiró a terheltet vagy a tanukat kihallgatja, a vádló rendszerint (194. § 2. bekezdése) nem lehet jelen. Joga van azonban a szemlén, a házkutatásnál és az iratok átkutatásánál jelen lenni és oly tárgyakat megjelölni, a melyekre a nyomozás kiterjesztendő. A vizsgálóbiróság e végből a vádlót e cselekmények foganatositásáról rendszerint előzetesen értesiti, mindazonáltal, ha a késedelem veszélylyel jár, ily értesités nélkül is foganatositja azokat.

147. §

A ki a vizsgálóbiróság valamely rendelkezését, mulasztását vagy késedelmét magára nézve sérelmesnek tartja, ellene a bíróságvezetőnél előterjesztéssel, ha azonban a bíróságvezető maga vezeti a nyomozást, a felsőbb foku birósághoz felfolyamodással élhet.

148. §

Ha a bűncselekmény nyomokat hagyott hátra, ezeket a nyomozó eljárás folyamában, főleg szemle utján meg kell állapitani, a mennyiben ez a 130. és 131. § rendelkezéseihez képest hitelt érdemlő módon már meg nem történt.

Azokat a tárgyakat, a melyek a bűncselekményből erednek, a melyekkel vagy a melyeken a bűncselekményt elkövették, vagy a melyeket valószinüleg a tettes hagyott a tett szinhelyén, egyáltalában azokat a tárgyakat, a melyeket a terheltnek vagy a tanuknak felismerés végett meg kell majd mutatni, vagy a melyek egyébként bizonyitékul szolgálhatnak, az eljáró hatóság (közeg) lehetőleg biztos őrizet alá helyezi. Ha a hivatalos cselekményt nem maga a nyomozást vezető honvéd ügyész vagy ügyészi tiszt vagy vizsgálóbiró teljesitette, ezek a tárgyak a nevezetteknek megőrzés végett átadandók. Az őrizetbe vett tárgyakat pontosan jegyzékbe kell

venni és elcserélések kikerülése végett a hivatalos pecséttel vagy más alkalmas módon felismerhetővé tenni. Kivánatra a tárgy birtokosának a jegyzékről másolatot kell adni.

Ha e tárgyak közt isteni tiszteletre szánt dolgok vannak, minden egyéb tárgytól elkülönitésükről és megfelelő megőrzésükről kell gondoskodni.

149. §

Az előzetes megállapitásokat és nyomozó cselekményeket végző parancsnokságok, hatóságok és közegek jogositvák elrendelni és keresztülvinni, hogy a hivatalos eljárásuk szinhelyén levő személyek onnan távozzanak. Viszont a jelenlevő személyeket arra is utasithatják, hogy a hivatalos cselekmény befejeztéig ott maradjanak.

A honvéd vagy a hadseregi büntetőbiráskodás alá tartozó azokat az egyéneket, akik e rendelkezések ellen vétetnek vagy ily hivatalos cselekmények alkalmával heveskedő, a köteles tiszteletet bántó vagy sértő magaviseletet tanusitanak, a szolgálati utasitások szerint arra jogosult előljáró, a mennyiben magatartásuk nem büntetőbirósági uton büntetendő, fegyelmi uton megfelelően megfenyiti.

A polgári egyénekre mint terheltekre ily esetben az illetékes parancsnok rendbüntetés gyanánt száz koronáig terjedhető pénzbirságot vagy nyolcz napig terjedhető fogságot szab ki, ha azonban vizsgálati fogságban vannak, fogságukat a fennálló szabályok értelmében sulyosbitja.

Katonai egyenruhában megjelenő nem tényleges tisztek és hasonló állásu egyének ily magaviselet miatt katonai fegyelmi fenyitő hatalom alatt állnak.

Más egyéneket, a kik a honvéd biróságok által teljesitett előzetes megállapitások vagy nyomozások alkalmával ily magaviseletet tanusitanak, a vizsgálóbiró rendreutasithat és szükség esetében lakó- vagy tartózkodóhelyük járásbiróságánál feljelenthet, a mely biróság éppen ugy köteles eljárni, mintha ez a rendellenesség valamely vizsgálati cselekményt teljesitő polgári birósággal szemben fordult volna elő. A járásbiróságnak ily rendelkezései ellen a polgári bűnvádi perrendtartásban megengedett perorvoslatoknak van helyük. Ha az emlitett rendelkezések előzetes megállapitásokat vagy nyomozó cselekményeket végző más katonai hatóságokkal (parancsnokságokkal, közegekkel) szemben fordultak elő, a tettes megbüntetése végett az ő lakó- vagy tartózkodóhelyének erre illetékes polgári hatóságát kell megkeresni.

A 2. és a 4. bekezdésben megjelölt egyének közé nem tartozó védő ily esetben eltávolitható s magatartása illetékes fegyelmi hatóságával közlendő.

150. §

Szemle foganatositánál, személymotozásnál, házkutatásnál, lefoglalásnál és iratok átkutatásánál egy birósági tanunak kell jelen lennie.

A terhelt kihallgatásához birósági tanu csak akkor hivandó meg, ha a terhelt kiFejezetten kivánja, ha a kihallgatást foganatositó közeg szükségesnek tartja, vagy ha birósági kihallgatás alkalmából a honvéd ügyész inditványozza.

A birósági tanunak tényleges tisztnek és rendfokozatban magasabbnak vagy legalább rangban idősebbnek kell lennie annál, a kivel szemben a nyomozó cselekményt foganatositják.

Birósági tanu csak az ügyben érdektelen egyén lehet s e törvényre való hivatkozással emlékeztetni kell őt arra, hogy teljes figyelmét a jelenlétében történő cselekményekre és vallomásokra forditsa avégből, hogy azokról a bíróság előtt eshetőleg tanuságot tehessen. A birósági tanunak mindazt, a mit a nyomozó cselekmény folyamában megtudott, fegyelmi fenyités terhe alatt titokban kell tartania.

A dandárbiróságokhoz mint itélőbiróságokhoz utalt bűnvádi ügyekre vonatkozó eljárásban birósági tanu alkalmazása csak akkor szükséges, ha azt a hivatalosan eljáró közeg szükségesnek tartja, vagy ha azt a terheltnek birósági kihallgatása alkalmával az ügyészi tiszt inditványozza.

151. §

A nyomozó eljárás minden mozzanatát és tényét, különösen a honvéd ügyész, az ügyészi tiszt és a vizsgálóbiró által teljesitett vagy kezdeményezett nyomozó cselekményeket, az ügyiratokban fel kell tüntetni.

A honvéd ügyész, az ügyészi tiszt és a vizsgálóbiró minden bűnvádi esetről naplót vezet, a melyben a nyomozó eljárásra vonatkozó minden ügyiratot pontosan felsorol.

152. §

Minden nyomozó cselekményről jegyzőkönyvet kell szerkeszteni. A hivatalos cselekménynél a cselekményt foganatositó közegen kivül jegyzőkönyvvezetőnek is jelen kell lennie; a jegyzőkönyvet lezárása után mindkettőnek, valamint a netalán közreműködött birósági tanunak és tolmácsnak alá kell irnia.

A dandárbiróságokhoz mint itélőbiróságokhoz utalt bűnvádi ügyekre vonatkozó eljárásban csak oly nyomozó cselekményekről kell jegyzőkönyvet szerkeszteni, a melyek a főtárgyalásnál bizonyitékul fognak szolgálni és ott nem lesznek megismétlendők; más esetekben elég, ha a kihallgatott egyének vallomásának lényeges tartalmáról a jegyzőkönyvvezető vagy a hivatalos cselekményt foganatositó közeg maga rövid feljegyzéseket tesz.

153. §

A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell a hivatalos cselekmény helyét és napját, valamint a közreműködő vagy a résztvevő egyének nevét és a jegyzőkönyvből ki kell tünnie, vajjon az eljárás lényeges alakiságait megtartották-e.

A jegyzőkönyv a hivatalos cselekményben résztvevő egyéneknek, a mennyiben rájuk vonatkozik, helybenhagyás végett felolvasandó vagy nekik elolvasás végett átadandó és szükség esetében tolmácsolandó.

A helybenhagyás megtörténtét fel kell jegyezni és a jegyzőkönyvet a résztvevő egyének aláirják.

Az aláirás elmaradása esetében ennek okát jegyzőkönyvben meg kell emliteni.

154. §

A honvéd bíróságok és a honvédségnek a bűnvádi eljárásban közreműködésre hivatott más parancsnokságai és közegei jogositva vannak a hatáskörükhöz tartozó eljárás keretén belül közvetlenül érintkezni valamennyi katonai hatósággal és mindazokkal a polgári hatóságokkal, a melyeknek a magyar szent korona országaiban, a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban vagy Boszniában és Herczegovinában van székhelyük.

Jogsegély megtagadása, mulasztások és késedelmek miatt a panaszok a megkeresett hatóság közvetlen előljáró hatóságához intézendők.

Ha a jogsegélyre irányuló megkeresést valamely bíróság nem teljesiti, a honvéd büntetőbiráskodásra hivatott hatóságok panaszukkal a legfelsőbb honvéd törvényszékhez is fordulhatnak.

A jogsegély költségeit a megkereső hatóság viseli.

Idegen államok hatóságaival az érintkezés tekintetében külön szabályok állnak fenn.

155. §

Az illetékes parancsnok nyomozó cselekményekben nem vehet részt.

XI. FEJEZET
A terhelt kihallgatása

156. §

Azokat a terhelteket, a kik tényleges katonai egyének, kihallgatásuk végett az előljáró parancsnokság a vád tárgyának közlése mellett előállittatja; ha fogva vannak, elővezetik őket.

157. §

Más, a honvéd büntetőbiráskodásnak alávetett terheltek, a kik szabadlábon vannak, kihallgatásuk végett rendszerint megidéztetnek.

Az idézés a hivatalosan eljáró hatósági közeg aláirásával és a hivatalos pecséttel ellátott, a megidézetthez intézett, irásbeli, zárt idézőlevél kézbesitésével történik. Az idézőlevélnek tartalmaznia kell az idéző hatóságnak és a megidézettnek nevét, a nyomozás tárgyának általános megjelölését, a megjelenésre kitüzött helyet, napot és órát, valamint azt a figyelmeztetést, hogy a megidézett egyént terhelt gyanánt fogják kihallgatni és hogy elmaradása esetében elővezetik.

Ha a kihallgatandó egyén közhivatalban vagy közszolgálatban áll és akadályoztatásának tartamára a közbiztonság vagy egyéb közérdek megóvása végett helyettesitése szükséges, megidéztetéséről vagy elővezetéséről (158. §) közvetlen előljáróját egyidejüleg értesiteni kell.

Ez a szabály vasuti vagy gőzhajózási alkalmazottak, bánya-, kohó-, zuzó- vagy hengerműmunkások, állami vagy községi egészségügyi szolgálatban álló egyének és

köz- vagy magánszolgálatban álló erdészeti alkalmazottak megidézésénél vagy elővezetésénél is alkalmazást nyer.
Fogva levő terheltek a kihallgatáshoz elővezetendők.

158. §

A 157. § első bekezdésében megjelölt terheltek elővezetését az illetékes parancsnok és késedelem veszélyének esetében a honvéd ügyész, az ügyészi tiszt vagy a vizsgálóbiró elrendelheti, ha a szabályszerüen megidézett terhelt meg nem jelent és elmaradását, elfogadható mentséggel nem igazolta, vagy megelőző idézés nélkül is, ha olyan ok forog fenn, a mely az előzetes letartóztatást igazolhatná (171. §).

Az elővezető parancsban, a melyet irásban kell kiállitani, a terhelt tüzetesen megjelölendő és a terhére rótt cselekmény, valamint az elővezetés oka megemlitendő.

A terhelt elővezetése végett rendszerint a rendőri és más közbiztonsági hatóságokat, valamint közegeiket kell igénybe venni.

Az elővezetett egyént a nyomozást vezető közeg azonnal kihallgatja. Ha ez nem lehetséges, az elővezetett egyén kihallgatásáig fogva tartható, de huszonnégy óránál hosszabb ideig semmi esetre sem.

159. §

A terhelt kihallgatását, a melynél a törvény szerint arra nem hivatott egyének jelen nem lehetnek, illendően és nyugalommal kell foganatositani. A kihallgatás szóbeli, de a kihallgató közeg megengedheti, hogy bonyolult körülményekre vonatkozólag a terhelt felelet előtt irásbeli feljegyzéseket tekinthessen meg.

Ha a letartóztatott egyénen bilincs van, azt róla a kihallgatás előtt le kell venni, feltéve, hogy ez veszély nélkül lehetséges.

160. §

Kihallgatás előtt a terheltet figyelmeztetni kell, hogy a hozzá intézendő kérdésekre határozottan, érthetően és az igazsághoz hiven feleljen. Ezután a terheltet első kihallgatásakor személyes viszonyairól kell megkérdezni.

Ha a terhelt válaszának valóságához kétség fér, vagy ha más okból szükségesnek mutatkozik, a terhelt személyes viszonyait puhatolás tárgyává kell tenni.

Katonai kötelékbe tartozó terhelteknek, személyes viszonyaik megállapithatása végett, katonai személyi okmányait is mindig az ügyiratokhoz kell csatolni. Meg kell továbbá tőlük kérdezni, mi uton és módon jutottak a katonai kötelékbe, s a katonaállományhoz (csendőrséghez) tartozó terheltektől még azt is, vajjon a katonai szolgálati esküt letették-e.

161. §

A személyes viszonyokra vonatkozó kihallgatása után általánosságban meg kell a terhelt előtt jelölni a terhére rótt bűncselekményt és fel kell őt hivni, hogy az ellene felhozottakra összefüggő és kimeritő elbeszélésben nyilatkozzék.

A további kérdéseket minden szükségtelen hosszadalmasság kerülésével az elbeszélés kiegészitésére, a homályos és az ellentmondó részletek felvilágositására kell irányitani és különösen akként intézni, hogy a terhelt minden ellene fennforgó és az eljárás czéljának veszélyeztetése nélkül közölhető gyanuokról tudomást szerezzen és teljes alkalma legyen azokat elháritani s magát igazolni. Azokat a gyanuokokat, a melyek azért, mert az eljárási czél meghiusitásának veszélye forgott fenn, vele közölhetők nem voltak, a veszély megszünte után, mindenesetre azonban a nyomozó eljárás befejezése előtt, tudtára kell adni.

Ha a terhelt saját mentségére vagy tettének enyhébb beszámitása végett tényekre vagy bizonyitékokra hivatkozik, ezeket, hacsak a halogatás czélzata nem nyilvánvaló, meg kell állapitani.

162. §

Nem szabad a terhelthez határozatlan, homályos, többértelmü vagy fogásos kérdést intézni; a kérdéseket lehetőleg a tények időrendje szerint és akként kell feltenni, hogy természetes sorrendben és okbeli összefüggésben egymásból folyjanak. Különösen kerülni kell tehát oly kérdést, a mely az adandó feleletre utmutatást tartalmaz, vagy a mely a terhelt által be nem ismert körülményt már beismertnek vesz.

Oly kérdést, a mely a terhelt előtt még majd csak az ő feleleteivel megállapitandó körülményt tárna fel, vagy a mely még csak kikutatandó részestársakat névszerint vagy könnyen felismerhető jelekkel jelölne meg, csak akkor szabad a terhelthez intézni, ha a terhelt azokra vonatkozólag másként nyilatkozatra nem birható. Ezekben az esetekben a kérdést szószerint kell a jegyzőkönyvbe foglalni.

Nem szabad sem igéretet vagy ámitást, sem fenyegetést vagy más kényszeritő eszközt használni a végből, hogy a terheltet beismerésre vagy más határozott nyilatkozatra birják. Nem szabad továbbá a nyomozást beismerés elérésére irányuló törekvésből elnyujtani.

163. §

Oly tárgyakat, a melyek bűncselekményekre vonatkoznak, vagy a terhelt ellenében bizonyitékul szolgálnak a terhelt előtt - miután leirásukra felhivatott - felismerés végett fel kell mutatni, vagy pedig ha a felmutatás nem lehetséges, a terheltet kell felismerésük végett hozzájuk vezetni. Ha kétség merül fel, hogy a terheltnek tulajdonitott irás csakugyan az ő kezétől ered-e, a terhelt felhivható, hogy néhány szót vagy mondatot irjon, de e czélból kényszert nem szabad alkalmazni.

164. §

Katonai kötelékben vagy egyébként közszolgálatban álló vagy abból kilépett terheltekhez nem szabad olyan körülményre nézve kérdést intézni, a melyről a szolgálati vagy hivatalos titok megőrzését illető kötelességük miatt vallomást nem tehetnek, kivéve, ha az illetékes hatóság őket e kötelesség alól, szükség esetében hivatalból tett lépések következtében, felmentette.

165. §

Ha a terhelt az ellene a fennforgó vád tudtára adása után kijelenti, hogy nem bűnös, de a vádra nézve nem kiván részletesebben nyilatkozni, e tárgyban további kérdések nem intézendők hozzá. Ilyenkor, valamint abban az esetben is, ha egyáltalában nem vagy bizonyos kérdésekre nem akar felelni, vagy ha siketnek, némának, elmebetegnek vagy tompaelméjűnek tetteti magát és a kihallgatást foganatositó közeg az utóbbi esetekben a tettetésről saját észlelete, tanuvallomások vagy szakértők véleménye alapján meggyőződik, csupán figyelmeztetni kell a terheltet, hogy viselkedése az eljárás folytatását nem akadályozza és hogy ilyképen ő a védelem eszközeitől foszthatja meg magát.

166. §

Ha a terheltnek későbbi vallomása a korábbitól eltér, különösen ha előbbi beismerését visszavonja, az eltérés vagy a visszavonás okát mindig meg kell tőle kérdezni.

167. §

Ha a terhelt vallomása valamely ellene valló tanunak vagy részestársnak vallomásától lényeges pontokban eltér, ezek az egyének vele a nyomozó eljárás folyamában csak akkor szembesitendők, ha az ellentmondást nem lehet másképpen tisztába hozni, vagy attól kell tartani, hogy a főtárgyaláson a szembesités nem lesz lehetséges.

A terheltnek azt a kívánságát, hogy őt valamely részestárssal vagy tanuval már a nyomozó eljárás alatt szembesitsék, teljesiteni kell, ha nehézség és az eljárásnak késleltetése nélkül lehetséges.

A terhelt hozzátartozói (189. §), még ha önként tanuskodnak is, csak akkor szembesithetők vele, ha a terhelt kiFejezetten kívánja.

Egyebekben a terheltnek valamely terhelttárssal vagy tanuval szembesitésére a 198. § rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

168. §

Ha a terhelt a kihallgatáskor olyan bűncselekményt beszél el vagy ismer be, a mely miatt a nyomozó eljárás még nincs megindítva, erről, a mennyiben a kihallgatást bíróság foganatositotta, a honvéd ügyészt (ügyészi tisztet) az illetékes parancsnok elhatározásának kikérése végett értesiteni kell (144. § 3. és 4. bekezdése).

XII. FEJEZET

Felmentés a szolgálat alól, előzetes letartóztatás és vizsgálati fogság

169. §

Az illetékes parancsnok határoz a fölött, hogy a tényleges katonai egyének közé tartozó terhelt a meginditott bűnvádi eljárás alkalmából a szolgálat alól egyelőre

felmentessék-e. Ez nem érinti az előljáró parancsnokságnak azt a jogát, a melynél fogva a szolgálat alól a felmentést ideiglenesen elrendelheti.

170. §

Oly tényleges katonai egyéneket, a kik ellen a nyomozó eljárás vagy a közvetlen vádemelés el van rendelve, a bűnvádi eljárás befejeztéig sem áthelyezni, sem elvezényelni nem szabad, ha ez őket az eddigi parancsnok illetékessége alól elvonná (34. §). A terheltnek más áthelyezése és elvezénylése, valamint szabadságolása az illetékes parancsnok hozzájárulásától függ.

Az illetékes parancsnok azt is elrendelheti, hogy azok a terheltek, a kik tényleges katonai egyének és szabadlábon hagyattak, a bűnvádi eljárás befejeztéig a bíróság székhelyén tartózkodjanak.

171. §

A gyanusitott, a terhelt vagy a vádlott ellen előzetes letartóztatás rendelendő el:

1. ha őt bűntett vagy vétség elkövetésénél tetten kapják, vagy közvetlenül a tett után hivatalos nyomonüzés vagy a közhir a bűncselekményben gyanusnak jelöli meg;

2. ha megszökött, vagy szökésre előkészületeket tett, ha azzal a czéllal, hogy magát a bűnvádi eljárás elől elvonja, elrejtőzött és utóbb önként nem jelentkezett, vagy ha az alkalmazandó büntetések előreláthatő nagysága vagy más fontos ok miatt megszökésétől lehet tartani;

3. ha a tanukra, a szakértőkre vagy a terhelttársakra az igazság kideritését akadályozó módon hatni vagy egyébként a bűncselekmény nyomainak megsemmisitésével, megváltoztatásával vagy elrejtésével a nyomozást megnehezitени törekedett, vagy ha alaposan tartani lehet attól, hogy ezt megteszi;

4. ha az ellene inditott eljárás alatt ujabb bűntettet vagy vétséget követett el, vagy ha a fennforgó különös körülmények folytán feltehető, hogy az elkövetett tettet megismétli, vagy pedig azt a tettet, a melyet megkisérelt, avagy a melylyel fenyegetődzött, végre is hajtja, vagy

5. ha a tényleges katonai kötelékbe tartozó gyanusitott, terhelt, vagy vádolt katonai okokból szabadlábon nem hagyható.

Csupán az 1. pontra alapitott előzetes letartóztatás negyvennyolcz óránál tovább nem tarthat.

Az előzetes letartóztatást az elrendelésére jogosult által meghatározott letartóztató helyiségben, a körülményekhez képest a bíróság fogházában kell foganatositani.

172. §

Az előzetes letartóztatást a terhelt előljáró parancsnoksága vagy a helyi hatóság rendeli el.

Ha a késedelem veszélylyel jár, közvetlenül a honvéd ügyész vagy az ügyészi tiszt is elrendelheti az előzetes letartóztatást.

Ha a szabadlábon levő terheltnek birósági kihallgatáskor merülnek fel oly körülmények, a melyek miatt letartóztatása sürgősen szükséges, ezt a vizsgálóbiró is elrendelheti.

A letartóztatott egyént legkésőbb huszonnégy órán belül ki kell hallgatni.

A 157. § 3. és 4. bekezdésének rendelkezései az előzetes letartóztatásra megfelelően alkalmazandók.

173. §

Rendőri és más közbiztonsági hatóságoknak és közegeknek, ha a késedelem veszélylyel jár s valamely katonai előljáró vagy katonai őrség el nem érhető, jogukban áll tényleges katonai egyéneket letartóztatni, a mennyiben oly körülmények forognak fenn, a melyek e hatóságokat és közegeket saját törvényes szabályaik szerint polgári egyének elfogására feljogositanák.

Katonai egyenruhában levő tiszteket és hasonló állásu egyéneket, továbbá katonai szolgálat teljesitésében eljáró tényleges katonai egyéneket egyáltalában, a rendőri és más közbiztonsági hatóságok és közegek csak abban az esetben tartóztathatnak le, ha őket bűntett vagy közbotrányt okozó vétség elkövetésénél tetten kapják (171. § 1. pontja) vagy ha a bűncselekmény véghezvivése, folytatása vagy ismétlése, vagy bűntett esetében a tettes megszökése más módon meg nem akadályozható és valamely katonai előljáró vagy katonai őrség el nem érhető. Tisztnek vagy hasonló állásu egyénnek letartóztatását feltétlenül mellőzni kell, ha a tetten kapott a rendőri vagy a közbiztonsági közeget felszólitására a legközelebbi katonai hatósághoz vagy ha ilyen helyben nincs, a helyi rendőri hatósághoz önként követi.

A honvéd büntetőbiráskodás alá tartozó más egyének letartóztatásánál a rendőri és más közbiztonsági hatóságok s közegek ugyanazokat a szabályokat követik, mint a polgári büntetőbiráskodásnak alávetett egyének letartóztatásánál.

A letartóztatott egyént, a mennyiben nem bocsáttatik rögtön szabadon, a legközelebbi katonai hatóságnak haladéktalanul át kell adni, a mely őt azonnal kihallgatja és ha ekkor kiderül, hogy a további letartóztatásra ok nincs, tüstént szabadlábra helyezi, ellenkező esetben a 175. § értelmében jár el.

174. §

Ha oly bűncselekmény esetében, a melyet nagyszámu egyén követett el, a bünösöket azonnal kipuhatolni nem lehet, a honvéd büntetőbiráskodás alá tartozó mindazok az egyének, a kik az eseménynél jelen voltak és a részvétel gyanujától nem egészen mentesek, előzetes letartóztatásba helyezhetők.

Legfeljebb három nap alatt azonban az illetékes honvéd ügyésznek vagy vizsgálóbirónak ki kell őket hallgatnia.

175. §

Az előzetes letartóztatás elrendeléséről az illetékes parancsnokhoz, a tényvázlattal (130. §) egyidejüleg vagy ha az előzetes letartóztatás e feljelentés megtétele után rendeltetett el, az elrendelés után azonnal jelentést kell tenni.

Az illetékes parancsnok, a midőn a nyomozó eljárást vagy a közvetlen vádemelést elrendeli, ha pedig az előzetes letartóztatás elrendeléséről a jelentést későn kapta, mindjárt a jelentés vétele után határoz a fölött, vajjon a letartóztatott egyén szabadlábra helyezendő, vagy ellene a vizsgálati fogság elrendelendő-e (177. §).

176. §

Vizsgálati fogságnak csak oly terhelt ellen van helye, a ki ellen a nyomozó eljárás vagy a vádemelés elrendeltetett és a kire nézve a 171. § 2-5. pontjaiban meghatározott körülmények valamelyike fennforog.

177. §

A vizsgálati fogság elrendelése fölött az illetékes parancsnok határoz. A vizsgálati fogságot a parancsnok elfogató parancscsal rendeli el, a melyet ő ad ki és a melyben a vizsgálati fogságba helyezendő egyén személye és a terhére rótt tett, valamint a vizsgálati fogság oka pontosan megjelölendő. Az elfogató parancs eredetije az ügyiratokhoz csatolandó.

A vizsgálati fogság elrendelése vagy annak a 182. §-ba ütköző fenntartása ellen a terhelt felfolyamodással élhet. A felfolyamodás fölött a dandárbíróságokhoz mint itélőbíróságokhoz utalt bűnvádi ügyekben legközelebbi elöljáró illetékes parancsnok, egyébként a legfelsőbb honvéd törvényszék határoz.

A felfolyamodás elintézéséig az eljárás a lehetőséghez képest folytatandó; az ügyiratok az előljáró illetékes parancsnokhoz vagy a legfelsőbb honvéd törvényszékhez csak akkor terjesztendők fel, ha ez a felfolyamodás elintézése végett elkerülhetetlen. Szükség esetében másolatok készitendők.

178. §

A ki ellen a vizsgálati fogság elrendeltetett, azt - a mennyiben még meg nem történt - haladéktalanul a bíróság fogházába kell szállitani.

Vizsgálati fogságba helyezésétől számitott huszonnégy óra alatt kihallgatandó. Ha ez nem lehetséges, a kihallgatást mennél előbb, még pedig legkésőbb három nap alatt foganatositani kell és annak oka, hogy a kihallgatás korábban miért nem történhetett meg, a jegyzőkönyvben megemlitendő.

E kihallgatás alkalmával a vizsgálati fogolylyal az elfogató parancs teljes tartalmát közölni és őt egyidejüleg figyelmeztetni kell, hogy az elfogadó parancs ellen felfolyamodással élhet.

A kihallgatást az illetékes bíróság részéről megbizott igazságügyi tiszt, a 143. § esetében a vizsgálóbiró teljesiti.

179. §

Az előzetes letartóztatást és a vizsgálati fogságot a terhelt személyének és becsületének lehető kiméléséve kell foganatositani. A letartóztatott csak azoknak a kor-

látozásoknak vetessék alá, a melyek a letartóztatás czéljának biztositása és a fogházi rend fenntartása végett szükségesek.

180. §

A letartóztatottat, a mennyire lehet, másoktól elkülönitve és nem ugyanabban a helyiségben kell őrizni, a melyben elitéltek vannak.

A letartóztatottnak azt a kényelmet és foglalkozást, a mely a rendfokozatának vagy állásának és vagyoni viszonyainak megfelel, saját költségén meg lehet engedni, ha ez a letartóztatás czéljával és a fogházi renddel összeegyeztetethető és biztonságot nem veszélyezteti.

Az, a ki az előzetes letartóztatást elrendelte, vagy a ki a nyomozást vezeti, felügyel a letartóztatottak levelezéseire, továbbá azokra a küldeményekre, a melyeket továbbitani akar, vagy a melyek részére érkeznek, valamint a nála tett látogatásokra.

181. §

A letartóztatottra bilincset csakis különös veszélyessége miatt, nevezetesen mások biztonsága végett, továbbá szökés megkisérlése vagy előkészitése miatt szabad tenni, még pedig sohasem hosszabb időre, mint a meddig elkerülhetetlenül szükséges.

182. §

Az előzetes letartóztatást és a vizsgálati fogságot azonnal meg kell szüntetni, mihelyt a fogvatartásra nincs többé ok. A bűnvádi eljárásban közreműködő minden parancsnokságnak, hatóságnak és közegnek kötelessége e fogság lehető megröviditésére törekedni.

Az előzetes letartóztatást és a vizsgálati fogságot az illetékes parancsnok szünteti meg, az előzetes letartóztatást azonkivül az is megszüntetheti, a ki elrendelte vagy a ki ez utóbbinak előljárója. Az előzetes letartóztatás megszüntetéséről az illetékes parancsnokhoz abban az esetben, ha a tényvázlatot (130. §) hozzá már elküldötték, haladéktalanul jelentést kell tenni.

XIII. FEJEZET
A tanuk kihallgatása

183. §

Mindenki, a kit tanuképen megidéznek, a mennyiben a törvény kivételt nem tesz, köteles az idézésre megjelenni és arról, a mit a bűnvádi eljárás tárgyáról tud, tanuságot tenni.

184. §

Tényleges katonai egyéneket tanuképen kihallgatásuk végett szolgálati intézkedéssel kell előállitani (elővezetni).

Más egyének a polgári hatóság utján idézendők, de ha a késedelem veszélylyel jár, a honvéd ügyész, az ügyészi tiszt vagy a vizsgálóbiróság közvetlenül is megidézheti őket. Mindkét esetben irásbeli idézőlevél állitandó ki és abban az elmaradás törvényes következményeire utalni kell.

A 157. § 3. és 4. bekezdésének szabályai alkalmazandók.

185. §

Ha a 184. § 2. bekezdésének megfelelően tanuképen megidézett egyén meg nem jelent, elrendelhető, hogy kényszerrel vezessék elő.

Ha a tanu biróság elé volt idézve, elővezettetése és megbüntetése végett a tanu lakó- vagy tartózkodóhelyének járásbirósága keresendő meg, a mely ellene éppen ugy fog eljárni, mintha az engedetlenséget a tanu a polgári büntetőbirósággal szemben követte volna el. Sürgős esetben a rendőri (közbiztonsági) hatóság is megkereshető, hogy a tanut a birósághoz elővezesse.

Ha a tanu a biróság előtt ugyanazon eljárás során ujabb idézésre sem jelenik meg, ujból megbüntethető.

Büntetésnek nincs helye, ha a tanu elmaradását kellőképen igazolja. Kellő utólagos igazolás esetében a tanu ellen tett intézkedések hatályon kivül helyezendők.

A járásbiróság intézkedései ellen a polgári bűnvádi perrendtartásban megengedett perorvoslatoknak van helyük.

Ha valamely tanu a honvéd ügyész vagy az ügyészi tiszt előtt való kihallgatásra szóló szabályszerü idézésnek nem felelt meg, elővezetése iránt a megkeresést a rendőri (közbiztonsági) hatósághoz kell intézni.

186. §

Ha a tanu kihallgatása megkeresés utján történik, a megkeresett biróság köteles a kihallgatást a fejleményekhez képest a megkeresésben nem érintett, de az ügyre nézve fontos körülményekre is kiterjeszteni.

187. §

A honvéd vagy a hadseregi büntetőbiráskodás alatt nem álló oly tanuk kihallgatása végett, a kik a jelen törvény hatályosságának területén kivül tartózkodnak, rendszerint az illetékes idegen biróság keresendő meg. Ha azonban ily tanunak a nyomozást vezető közeg előtt személyes megjelenése szükséges, a tanu megidézhető ugyan, de ellene, ha önként meg nem jelenik, kényszereszközök nem rendelhetők el.

188. §

Tanuk gyanánt a vallomás semmisségének terhe alatt ki nem hallgathatók:

1. a lelkészek arra nézve, a mit velük a gyónásban vagy egyébként a titoktartás egyházi kötelessége alatt közöltek;

2. a katonai kötelékben vagy közszolgálatban álló, vagy e kötelékből vagy szolgálatból kilépett egyének, ha a tanuságtevéssel a szolgálati vagy hivatali titoktartás

kötelességét sértenék meg és őket e kötelesség alól az illetékes parancsnokság (hatóság) fel nem mentette.

189. §

A tanuzás kötelessége alól mentesek és a további vallomást kihallgatásuk folyamában is megtagadhatják:

1. a terhelt fel- és lemenő ágbeli rokonai és sógorai, jegyese, házastársa, még ha a házasság nem is áll fenn többé, és házastársának testvérei, a terhelt testvérei és testvéreinek házastársai, szüleinek és nagyszüleinek testvérei, a terhelt unokaöcscsei, unokahugai, unokatestvérei, valamint mindazok, a kik a terhelttel gyámsági, gondnoksági, nevelőszülői vagy örökbefogadói viszonyban állanak;

2. a védők arra nézve, a mit velük, mint ilyenekkel, a terhelt közölt.

A sógorságon alapuló mentesség a tanuzás alól fenmarad akkor is, ha a házasság, a mely a sógorságot megalapitotta, már többé fenn nem áll.

Ha a tanuképen megidézett egyén több terhelt közül csak egyikhez áll az előbb emlitett viszonyban, a tanuságtevést a többiekre nézve csak akkor tagadhatja meg, ha az utóbbiakra vonatkozó vallomása el nem különithető.

A fent megjelölt egyének, ha tanuképen felhivatnak, kihallgatásuk előtt, vagy a mikor viszonyuk a terhelthez kiderül, figyelmeztetendők arra a jogukra, hogy a tanuságtevést megtagadhatják s nyilatkozatuk, a melyet a figyelmeztetésre tesznek, jegyzőkönyvbe foglalandó.

Ha a figyelmeztetés elmaradt, vagy ha a tanu kiFejezetten le nem mondott a mentesség jogáról, vagy ha a figyelmeztetés és a lemondás a jegyzőkönyvbe foglalva nincs, a vallomás semmis.

Azok a tanuk, a kik polgári büntetőbiráskodás alá tartoznak, a tanuzásnak és az eskütevésnek kötelessége alól akkor is mentesek, ha oly körülmények forognak fenn, a melyek a polgári bünvádi perrendtartás szerint a tanuzás és az eskütevés kötelessége alól mentességet állapitanak meg. A 4. és az 5. bekezdés megfelelően alkalmazandó.

190. §

Ha a tanunak vagy hozzátartozóinak (189. §) a vallomás vagy valamely kérdésre a felelet közvetlen és jelentékeny vagyoni hátrányt okozna, rájuk szégyent hozna, vagy őket büntetőbirósági üldözés veszélyének tenné ki és a tanu ezért a tanuságtevést megtagadja, őt erre kötelezni nem lehet.

Az ilyen tanu a kihallgatás folyamán is kijelentheti, hogy a jelzett okokból további vallomást tenni nem akar.

A tanuságtevés megtagadásának okát szükség esetében valószinüvé kell tenni.

A valószinüvétevés esküt pótló fogadással is történhetik (201. §).

191. §

Az a tanu, a ki betegség vagy gyöngeség következtében meg nem jelenhetik, lakásán hallgatható ki.

192. §

A királyi ház tagjait tanuk gyanánt a bíróságvezető hallgatja ki. A kihallgatás helye és ideje tekintetében a kihallgatandónak elhatározását kell kikérni.

Ha a kihallgatást megkeresés utján a polgári büntetőbiróság teljesiti, ugy e részben a polgári bűnvádi perrendtartás rendelkezései irányadók.

Oly egyének kihallgatására nézve, a kiket a nemzetközi jog szerint területenkivüliség vagy személyes mentesség illet meg, e jognak szabályai és a fennálló nemzetközi szerződések irányadók.

193. §

Azokat a tényleges katonai egyéneket, a kik a tanuságtevést vagy az eskü letevését törvényes ok nélkül megtagadják, előljáró parancsnokságuknál kell feljelenteni, a mely a vonakodót a törvény megtartására megfelelő fegyelmi fogságfenyitéssel szoritja.

A megfenyités ismételhető, a fogság azonban az illető biróság előtt folyó eljárás időtartamán és összevéve hat hónapon tul, vétség (kihágás) esetében pedig három hónapon tul nem terjedhet.

Az előljáró parancsnokság nincs jogositva annak felülbirálására, vajjon a tanuságtevés vagy az eskü letevése törvényes okból tagadhatott-e meg vagy sem.

Az 1. bekezdés alá nem eső egyének a honvéd birróságok előtt tanusitott ily engedetlenség miatt lakó- vagy tartózkodóhelyük járásbirróságánál jelentendők fel, a mely ellenük éppen ugy fog eljárni, mintha a tanuságtevésnek vagy az eskü letevésének megtagadása a polgári büntetőbirósággal szemben valamely büntett vagy vétség miatt folyamatban levő bünügyben fordult volna elő (185. § 5. bekezdése).

194. §

Minden tanut rendszerint a magánpanaszosnak, a terheltnek vagy más egyéneknek távollétében és ha a kihallgatást a vizsgálóbiró foganatositja, a vádlónak távollétében, egyenkint kell kihallgatni.

Ha azonban olyan tanut kell biróságilag kihallgatni, a ki a főtárgyaláson előrelátható nem fog megjelenhetni (199. § 2. és 3. bekezdése), a kihallgatásnál mind a vádló, mind a terhelt és védője jelen lehet. A terhelt azonban nem lehet jelen, ha jelenléte miatt a tanu elfogulatlanságának befolyásolásától kellene tartani. A kihallgatás időpontjáról és helyéről a megjelenésre jogosultak, a mennyiben a biróság előtt ismeretesek, előzetesen értesitendők, föltéve, hogy ez az ügy késleltetése nélkül lehetséges; elmaradásuk a kihallgatást nem akadályozza.

A tényleges katonai egyének közé tartozó vagy a szabadlábon nem levő terhelt ezenkivül csak akkor tarthat igényt az ily tanukihallgatásoknál a jelenlétre, ha a

kihallgatást abban a helységben tartják, a hol ő szolgálatilag tartózkodik, vagy fogva van.

A terhelt azért, mert a megjelenésben akadályozva van, a tanukihallgatásnak másnapra kitüzését nem igényelheti.

Ha a vádlónak, a terheltnek és védőjének a tanukihallgatásnál a jelenlét meg van engedve, jogukban áll a tanuhoz a vizsgálóbiró utján kérdéseket intézni (196. § utolsó bekezdése).

195. §

A tanut kihallgatása előtt figyelmeztetni kell, hogy a hozzá intézendő kérdésekre legjobb tudomása és lelkiismerete szerint a tiszta igazat vallja, semmit el ne hallgasson és vallomását akként tegye, hogy szükség esetében esküvel is megerősithesse; emlékeztetni kell őt továbbá arra, hogy ha a fentjelzett figyelmeztetést nem követné, a büntető törvényekbe ütköző cselekményben válnék bünössé.

Ezután a tanut személyes viszonyairól, továbbá a terhelthez vagy a bűnvádi ügyben egyébként érdekeltekhez fennálló viszonyáról, valamint a körülményekhez képest arról is ki kell kérdezni, hogy a bűnvádi eljárás tárgyául szolgáló bűncselekmény következtében szenvedett-e avagy szenvedhet-e kárt vagy más hátrányt.

Ha az eset különös körülményeinél fogva okvetlenül szükségesnek mutatkozik, a tanutól azt is meg lehet kérdezni, volt-e már ellene bűnvádi eljárás folyamatban és ha igen, miképen végződött az.

196. §

Az ügy érdemére vonatkozó kihallgatás alkalmával mindenekelőtt oda kell hatni, hogy a tanu a vallomás tárgyául szolgáló tényeket összefüggésben beszélje el, azután pedig elbeszélését egészitse ki s a homályos körülményeket és ellentmondásokat deritse fel. Különösen felhivandó a tanu annak megjelölésére, hogy tudomását honnan meriti. Az oly kérdések, a melyek a tanu előtt még csak az ő feleletével megállapitandó körülményeket tárnának fel, lehetőleg kerülendők és ha ilyen kérdések szükségesek, azok a jegyzőkönyvben feltüntetendők. A tanunak meg van engedve, hogy emlékezőtehetségének támogatása végett jegyzeteket vagy más iratokat használhasson.

A kihallgatást akként kell vezetni, hogy a tanu mindarról, a mire nézve vallomása szükséges, egyszerre nyilatkozhassék.

A 194. § 5. bekezdésének esetében a vizsgálóbiró megtagadhatja a vádlótól, a terhelttől vagy a védőtől azt, hogy a tanukhoz oly kérdéseket intézzenek, a melyek a törvénybe ütköznek vagy a melyekről kétségtelen, hogy mind a vád, mind a védelem szempontjából egészen jelentéktelen körülményre vonatkoznak.

197. §

Ha annak szüksége merül fel, hogy a tanu egyes személyeket vagy tárgyakat felismerjen, azok neki alkalmas módon megmutatandók; előzetesen azonban a tanu pontos leirásukra és megkülömböztető jeleik előadására felhivandó.

198. §

Ha több tanu vallomása egymástól lényeges körülményekre nézve eltér s az ellentmondás másként nem hozható tisztába, vagy attól lehet tartani, hogy a szembesités a főtárgyaláson nem lesz lehetséges, a tanuk egymással szembesithetők.

Tisztek egymással vagy harmadik személyekkel csak abban az esetben szembesithetők, ha a szembesités az igazság kideritése végett elkerülhetetlenül szükséges.

Kettőnél több egyént egyszerre rendszerint ne szembesitsenek egymással. A szembesitettek minden egyes körülményre, a melyre nézve vallomásuk eltér, külön kihallgatandók. A mindkét részről adott feleleteket jegyzőkönyvbe kell foglalni.

199. §

A tanuk a nyomozó eljárás során rendszerint nem esketendők meg.

A vizsgálóbiró vagy a megkeresett biró csakis akkor eskethet meg tanut, ha ennek betegsége, hosszabb távolléte, vagy határozott tartózkodóhely hiánya, vagy pedig más ok miatt attól kell tartani, hogy a főtárgyaláson nem fog megjelenhetni; továbbá, ha megjelenése a nagy távolság miatt előreláthatólag aránytalanul nagy költséggel vagy nehézséggel járna, vagy ha a vizsgálóbiró a tanu megesketését fontos okból szükségesnek tartja, főleg ha azt véli, hogy csak ily módon derithető ki a teljes valóság.

Ugyanez, ha a tanuk száma nagy s mindannyinak megidézése a főtárgyalásra a katonai szolgálatban zavart okozna, áll azokra a tanukra nézve is, a kiknek kevésbbé lényeges körülményekről kellene vallomást tenniök, vagy a kiknek megidézése a főtárgyalásra a terhelt beismerése folytán szükségtelennek mutatkozik.

A megesketés oka a jegyzőkönyvben feltüntetendő.

200. §

Tanu gyanánt, az eskü semmisségének terhe alatt, meg nem eskethető:

1. a kire rábizonyult, vagy a ki gyanuban áll, hogy a bűncselekményt, a mely miatt kihallgatják, maga követte el vagy abban mint bűntárs, bűnrészes, bűnrészesülő vagy bűnsegélyező részt vett;

2. a ki hamis tanuzás vagy hamis eskü miatt már el volt itélve;

3. a ki kihallgatásának idejében életkorának tizennegyedik évét még be nem töltötte;

4. a ki testi vagy elmebeli fogyatkozás miatt a valót meg nem tudhatta, vagy közölni nem tudja, vagy a kinek értelme fejletlenségénél vagy gyöngeségénél fogva az eskü lényegéről és fontosságáról nincs kellő fogalma;

5. a ki azzal a terhelttel, a ki ellen vallott, oly ellenségeskedésben áll, a mely tekintettel a személyekre és körülményekre, alkalmas arra, hogy a tanu teljes szavahihetőségét kizárja, végül

6. a ki kihallgatása alkalmával oly lényeges körülményeket állitott, a melyeknek valótlansága bebizonyult és a melyekre nézve puszta tévedést kimutatni nem tud.

Ha a 199. § 2. és 3. bekezdésének eseteiben valamely tanu megesketése a most emlitett okok valamelyike miatt maradt el, ez a kihallgatási jegyzőkönyvbe feltüntetendő.

201. §

A tanu kihallgatása után esketik meg. Az eskü kivétete előtt a tanutól meg kell kérdezni, hogy akar-e vallomásához valamit hozzátenni vagy azon változtatni.

Ezután a biró a megesketendő tanut ennek műveltségi fokához és felfogási képességéhez mért módon figyelmezteti az eskü szentségére a vallásnak és fontosságára a jogrendnek szempontjából, ugyszintén a hamis eskü következményeire és kijelenti előtte, hogy az esküt fenntartás és kétértelmüség nélkül kell letennie.

A tanu esküje, tekintet nélkül az esküttevő hitvallására, a következő:

"Esküszöm a mindenható és mindentudó Istenre, hogy legjobb tudomásom és lelkiismeretem szerint a tiszta és teljes igazat és csakis az igazat vallottam és abból semmit el nem hallgattam. Isten engem ugy segéljen!"

Oly egyéneknek, a kik azt állitják, hogy az eskütevés vallási meggyőződésükkel ellenkezik, szabadságukban áll eskü helyett becsületükre és lelkiismeretükre ünnepélyesen fogadni, hogy az igazat vallották.

202. §

A némák és siketnémák, ha irni és olvasni tudnak, az esküt ugy teszik le, hogy az irásbeli eskümintát, miután azt elolvasták, aláirják, a siketek pedig, ha olvasni tudnak, ugy, hogy a nekik átadandó irásbeli eskümintát felolvasák; a megesketés előtt a némák szóval, a siketek és siketnémák irásban figyelmeztetendők a hamis eskü következményeire.

Ha a kihallgatott siket, néma vagy siketnéma egyén irni és olvasni nem tud, de magát tolmács utján megértetni képes (83. §), ennek segélyével kell őt megesketni.

XIV. FEJEZET
Szemle és szakértők

A) Általános rendelkezések

203. §

Ha a bűnvádi ügyre nézve fontos körülmények megállapitása vagy tisztázása végett személyes megfigyelés szükséges, szemlét kell tartani. A szemléhez a terhelt, valamint más egyének is meghivandók, ha a megvizsgálandó tárgyak felismerése vagy felvilágositás szerzése végett czélszerünek mutatkozik.

A terheltnek és védőjének arra a jogosultságára, hogy a szemlénél más esetekben is jelen lehessen, a 194. § 2-4. bekezdései megfelelően alkalmazandók.

A terheltnek és védőjének jogában áll a szemle alkalmával oly tárgyakat és körülményeket megjelölni, a melyekre a nyomozás kiterjesztendő volna.

204. §

A birói szemlét rendszerint a vizsgálóbiró rendeli el és tartja meg (132. § 1. bekezdése).

A szemléről szóló jegyzőkönyvet oly határozottan és kimeritően kell szerkeszteni, hogy a megszemlélt tárgyakról s a talált nyomokról és jelenségekről teljes és hű képet nyujtson. E czélból a jegyzőkönyvhöz, ha szükséges, rajzok, fényképek, tervek vagy vázlatok csatolandók; mértékek, sulyok, méretek és helyi viszonyok ismert és minden kétséget kizáró kifejezésekkel jelölendők meg.

205. §

Ha a szemlével megállapitandó körülmények olyanok, hogy felismerésükhöz és megitélésükhöz különös szakértelem szükséges, a szemlénél szakértőket kell alkalmazni.

Rendszerint két szakértő alkalmazandó, mindazonáltal egy szakértő alkalmazása is elégséges a dandárbiróságokhoz mint itélőbirósághoz utalt bűnvádi ügyekben, továbbá akkor, ha az eset csekélyebb fontosságu, vagy ha második szakértő megérkezésének bevárása, tekintettel a vizsgálat czéljára, aggályosnak mutatkozik.

206. §

A szakértőket a vizsgálóbiróság választja. Szakértőkül, ha csak lehet, tényleges honvéd egyéneket kell alkalmazni.

Szakértők választása megkeresés utján más hatóságnak vagy intézetnek is átengedhető.

Azok, a kik azt a tudományt, művészetet vagy ipart, a melynek ismeretére a vélemény megadhatása végett szükség van, keresetképen gyakorolják, valamint azok, a kik az illető szakmában véleményadás végett nyilvánosan alkalmazva vannak, kötelesek a honvéd biróságok előtt szakértők gyanánt közreműködni, ha erre felhivást kapnak.

Katonai vagy polgári közszolgálatban álló egyének nem alkalmazhatók szakértőkül, ha előljáró parancsnokságuk (hatóságuk) szakértői alkalmaztatásukat a közszolgálat érdekébe ütközőnek nyilvánitja.

A vizsgálóbiróság által választott szakértők előállitása vagy megidézése éppen ugy történik, mint a tanuké (184. §).

207. §

Az, a kit bűnvádi ügyben tanu gyanánt kihallgatni vagy megesketni nem szabad, vagy a ki a terhelttel vagy a sértettel a 189. § 1. pontjában emlitett valamely viszonyban áll, valamint maga a sértett, szakértőül semmisség terhe alatt nem alkalmazható.

A szakértők választásáról, ha a késedelem veszélylyel nem jár, mind a vádló, mind a terhelt és védője a szemle megtartása előtt értesitendő; ha nyomatékos kifogásokat tesznek s a késedelem veszélylyel nem jár, más szakértők alkalmazandók.

A szemle megkezdése után csak az első bekezdésben emlitett kizáró okok alapján van kifogásnak helye. Ebben az esetben a szemle félbeszakitandó és más szakértők alkalmazandók.

208. §

Azokra a szakértőkre, a kik idézésre meg nem jelennek vagy a szemlénél a közreműködést, a véleményadást vagy az eskü letevését törvényes ok nélkül megtagadják, a 185. és a 193. § rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

209. §

Azokat a szakértőket, a kik állandó alkalmaztatásuknál fogva már általánosságban meg vannak esketve, a vizsgálóbiró a hivatalos cselekmény megkezdése előtt, letett esküjök szentségére figyelmezteti.

Más szakértőkkel a vizsgálóbiró a szemle megkezdése előtt esküt tétet arra, hogy a szemle tárgyát gondosan megvizsgálják, észleleteiket hiven és teljesen előadják, a leletet és véleményüket részrehajlatlanul, legjobb tudásuk és lelkiismeretük szerint, valamint tudományuk, művészetük vagy iparuk szabályai értelmében nyilvánitják.

A 201. § utolsó bekezdése megfelelően alkalmazandó.

210. §

A szakértők a szemle tárgyát a birósági személyek jelenlétében tekintik és vizsgálják meg, kivéve, ha a szemle vezetője a birósági személyeknek vagy a hivatalos cselekményben közvetlenül részt nem vevőknek félrevonulását a szeméremérzet kimélése végett helyénvalónak tartja, vagy ha a szükséges észlelést, mint a mérgek megvizsgálásánál is, csak huzamos megfigyelés vagy hosszabb időn át tartó kisérletezés utján lehet végezni.

A birósági személyeknek a szemle helyéről minden ilyen félrevonulása esetében azonban megfelelő módon gondoskodni kell a szakértői vizsgálat hitelességének biztositásáról.

Az oly megvizsgálandó tárgyból, a melyet a szakértők eljárása előreláthatólag megsemmisit vagy megváltoztat, egy részt, ha lehet, birósági őrizetben vissza kell tartani.

211. §

A szemlét a vizsgálóbiró vezeti. Ő jelöli ki a vádló, a terhelt, a védő és a sértett inditványának lehető figyelembevételével azokat a tárgyakat, a melyekre a szakértőknek megfigyeléseiket irányitaniok kell és ő teszi fel azokat a kérdéseket, a melyeknek megoldását szükségesnek tartja. A szakértők kivánhatják, hogy nekik bizonyos határozottan megjelölendő körülményekre nézve az ügyiratokból vagy tanuk kihallgatásával mindazokat a felvilágositásokat megadják, a melyeket véleményük megalkothatása czéljából szükségesnek tartanak.

E tanukihallgatások, ha az eljárás késleltetése nélkül lehetséges, a szemle alatt, a szakértők jelenlétében is megtarthatók és az utóbbiaknak a vizsgálóbiró megengedheti, hogy a tanukhoz vagy a netán jelen levő terhelthez közvetlenül kérdéseket intézhessenek.

Ha a szakértők alapos vélemény nyilvánitása czéljából mulhatatlanul szükségesnek tartják, hogy az ügyiratokat megtekinthessék, azok velük, hacsak különös aggály fenn nem forog, egészben vagy részben közölhetők.

212. §

A szakértőknek észleletükről tett nyilatkozatai (lelet) nyomban jegyzőkönyvbe foglalandók. Véleményüket és megokolását vagy azonnal jegyzőkönyvbe mondhatják vagy irásbeli vélemény adását tarthatják fenn maguknak, a mely czélra a vizsgálóbiró megfelelő határidőt tűz ki nekik.

Ha több szakértő működik közre, meg kell nekik engedni, hogy véleményadás előtt egymással tanácskozzanak.

213. §

Ha a szakértőknek az észlelt tényállásra vonatkozó nyilatkozatai egymástól lényegesen eltérnek, vagy ha a lelet homályos, határozatlan, önmagának vagy a megállapitott körülményeknek ellentmond és a felmerült kétség a szakértők ujabb kihallgatásával sem oszlatható el, a szemlét, ha lehet, ugyanazoknak vagy más szakértőknek alkalmazásával meg kell ismételni.

214. §

Ha ily ellentmondások vagy hiányok a véleményben fordulnak elő, vagy ha ez oly következtetéseket tartalmaz, a melyek a felhozott előzményekből okszerüen nem folynak, vagy ha a vélemény helyességéhez egyébként komoly kétség fér és az aggályt a szakértők ujabb kihallgatásával vagy felvilágositó nyilatkozataival nem lehet eloszlatni, akkor egy vagy több más szakértő véleményét kell beszerezni.

Ily esetben, ha a szakértők orvosok vagy vegyészek, az országos birósági vegyésznek vagy az igazságügyi orvosi tanácsnak, Horvát-Szlavonországok területén a horvát-szlavonországi egészségügyi tanácsnak véleménye kérhető ki.

215. §

Szükség esetében a vizsgálóbiróság szakértői véleményért ily vélemények adására hivatott állami szakhatóságokhoz, intézethez vagy közeghez fordulnak.

A szakértői véleményekre vonatkozó fenti rendelkezések megfelelően alkalmazandók az ily vélemények adására oly esetekben is, a melyekben birói szemle egyáltalában nem, vagy szakértők alkalmazása nélkül tartatott.

B) Eljárás halálokozás és testi sértés esetében

216. §

Ha a haláleset alkalmával annak gyanuja támad, hogy a halálesetet bűncselekmény okozta, a temetés előtt halottszemlét és bonczolást kell tartani (135. és 136. §).

E czélból a holttest, ha már el van temetve, kiásandó, föltéve, hogy ettől e fennforgó körülmények közt még lényeges eredmény várható és hogy azoknak egészségét, a kiknek a halottszemlénél részt kell venniök, közeli veszély nem fenyegeti.

A bonczolás megkezdése előtt a holttest pontosan leirandó és személyazonossága oly egyének kihallgatásával, a kik az elhunytat ismerték, kétségtelenül megállapitandó. Szükség esetében ezektől az egyénektől a felismerés előtt az elhunytnak pontos leirását kell követelni. Ha azonban az elhunyt teljesen ismeretlen, a holttestről, a mennyiben lehetséges, fénykép készitendő és a holttest pontos leirása hirlapokban közzéteendő.

A halottszemlénél a vizsgálóbirónak arra kell ügyelnie, hogy a holttest fekvése és állapota, a hely, a hol és a ruha, a melyben találták, pontosan feljegyeztessék és mindaz, a minek a körülményekhez képest a vizsgálat szempontjából jelentősége lehet, gondosan megfigyeltessék. Különösen a sebek és a szenvedett erőszak egyéb külső nyomai, számuk és minőségük szerint pontosan feljegyzendők, a szerek és az eszközök, a melyek azokat valószinüleg előidézték, megjelölendők és a netalán talált azok az eszközök, a melyeket a tettnél használhattak, a fennforgó sérülésekkel összehasonlitandók.

217. §

A halottszemlére és a bonczolásra két orvost kell alkalmazni.

Az az orvos, a ki az elhunytat a halált netalán megelőző betegségben kezelte, szakértő gyanánt nem alkalmazandó ugyan, mindazonáltal ha ő a tényállás kideritéséhez hozzájárulhat és az eljárás késleltetése nélkül lehetséges, a halottszemléhez és a bonczoláshoz meghivandó.

218. §

A véleményben kifejezésre kell juttatni, hogy a fennforgó esetben mi volt a halál közvetlen oka és ezt az okot mi idézte elő.

Ha a holttesten sérülések vannak, különösen részletezni kell:

1. vajjon azokat más egyén cselekménye okozta-e és ha igen,

2. vajjon ez a cselekmény:

a) már általános természeténél fogva,

b) a sérült szervezetének egyéni sajátosságánál vagy különös állapotánál,

c) az elkövetés véletlen körülményeinél, vagy

d) véletlenül hozzájárult, de mégis a cselekmény által előidézett vagy belőle fejlődött közbeeső okoknál fogva eredményezte-e a halált és végül,

e) vajjon idejekorán érkező czélszerü segitség a halált elhárithatta volna-e?

Ha a vélemény a határozathozásnál fontossággal biró valamennyi körülményre ki nem terjeszkedik, a vizsgálóbiró a szakértőkhöz külön kérdéseket intéz.

219. §

Ha mérgezés gyanuja forog fenn, a mérgek vizsgálatát a körülményekhez képest vegyészek egyedül is teljesithetik arra alkalmas kérdéhelyiségben.

A vegyészileg megvizsgálandó tárgyak az elcserélést, a más anyagokkal való összekeverést és a megromlást megakadályozó módon edénybe vagy tartóba helyezendők és a vegyészeknek átadandók (210. § utolsó bekezdése).

A biróságok, a Horvát-Szlavonországokban felállitottak kivételével, ily esetekben a vegyészi vizsgálat és vélemény iránt az országos birósági vegyészhez fordulhatnak.

220. §

Testi sértés esetében is kell szemlét tartani szakértők közrevonásával, a kiknek a sértettet megvizsgálni és a sértések pontos leirása után különösen arra nézve kell nyilatkozniok, vajjon a talált testi sérülések vagy egészségháboritások közül melyik tekintendő magában, vagy a többivel közrehatva feltétlenül, vagy az eset különös körülményeinél fogva, könnyünek, sulyosnak vagy életveszélyesnek, mely következményeket szoktak az efféle sértések rendszerint maguk után vonni s e következmények melyike állott be a fennforgó esetben, végül hogy a sérüléseket miféle szerrel vagy eszközzel és mi módon idézték elő.

A véleményben a gyógyulás időtartama is meghatározandó.

Ez utóbbi tekintetben a véleményadás későbbre is halasztható, sőt a már adott vélemény az eredménynek megfelelően módositható is.

Tényleges katonaorvos vagy orvosi közszolgálatban álló más orvos lelete (sérülési jelentése) és véleménye a testi sértés módjának és a gyógyulás időtartamának megállapitására birói szemle nélkül is elfogadható bizonyitékul, ha az eljárás adataival megegyezik és helyességét sem a vádló, sem a terhelt, sem a sértett kétségbe nem vonja.

C) Eljárás elmezavar vagy beszámithatóság iránt támadt kétség esetében

221. §

Ha az iránt, vajjon a terhelt észbeli képességének birtokában van-e, vagy nem szenved-e oly elmezavarban, a mely beszámithatóságát kizárhatná, kétség támad, mindazoknak az egyéneknek kihallgatásán felül, a kik ez irányban felvilágositást adhatnak, valamint hivatalos és szolgálati értesülések beszerzésén kivül mindig meg kell vizsgáltatni két orvossal a terhelt elme- és kedélyállapotát.

Az orvosi vizsgálat a vizsgálóbirónak, a vádlónak vagy a szakértők valamelyikének inditványa folytán, a védő meghallgatása után az illetékes parancsnok rendeletére, alkalmas katonai vagy más nyilvános egészségügyi intézetben teljesithető, de lehetőleg ne tartson két hónapnál hosszabb ideig.

Ha a terheltnek még nincs védője (102. §), hivatalból kell részére védőt kirendelni.

Egészségügyi intézetben teljesitendő orvosi megfigyelés elrendelését a terheltnek és védőjének tudtára kell adni. Az elrendelés ellen három nap alatt mindegyikük felfolyamodással élhet a legfelsőbb honvéd törvényszékhez. A felfolyamodásnak felfüggesztő hatálya van.

Az orvosok megfigyelésük eredményéről jelentést tesznek, a terhelt elme- és kedélyállapotának megitélésére befolyással biró összes tényeket csoportositják, jelentőségükre nézve egyenkint és összhatásukban vizsgálják, s ha elmezavart állapitanak meg, a betegség természetét, nemét és fokát meghatározzák és mind az ügyiratok, mind saját észleletük alapján véleményt adnak arról, micsoda befolyást gyakorolt és gyakorol a betegség a terhelt képzeteire, hajlamaira és cselekedeteire és hogy ez a megzavart elmeállapot a tett elkövetésének idejében már fennállott-e és mily mértékben.

D) Kéziratok vizsgálata

222. §

Ha okirat valódisága iránt támad kétség, vagy ha azt kell kideriteni, hogy valamely irás kinek a kezétől ered, akkor az irat összehasonlitása kétségtelenül valódi s lehetőleg ugyanabból az időből való iratokkal szakértők által teljesithető.

E) Eljárás közhitelpapirok, bélyegek és postajegyek hamisitása vagy utánzása, továbbá fémpénzhamisitás eseteiben

223. §

Oly közhitelpapirok, fémpénzek, bélyegek és postajegyek hamisitásának vagy utánzásának esetében, a melyek a magyar szent korona országaiban vagy a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban vagy Boszniában és Herczegovinában bocsáttattak ki, a bűnvádi eljárás tárgyát képező darabok és lehetőleg a hamisitásnál vagy utánzásnál használt eszközök, anyagok és más odatartozó tárgyak ahhoz a hatósághoz vagy intézethez küldendők, a mely a valódi közhitelpapirt, fémpénzt, bélyeget vagy postajegyet kibocsátotta, a valódiságra vagy nem valódiságra vonatkozó lelet megszerzése, továbbá annak megtudása végett, vajjon a hamisitás mi módon történt, használtattak-e a sokszorositás megkönnyitése végett e czélra készült eszközök és végre fordultak-e már elő ilyen hamisitott példányok és ha igen, hol.

Ugyancsak az emlitett hatóságokhoz és intézetekhez kell beküldeni a büntetőbirósági eljárás végleges befejezése után a hamisitványokat, a bűncselekménynyel kapcsolatos valamennyi eszközzel, anyaggal és más odatartozó tárgygyal együtt. Ezek a tárgyak, ha ujabb büntetőbirósági intézkedés czéljából szükségesek, ismét elkérendők.

A magyar szent korona országain, a birodalmi tanácsban képviselt királyságokon és országokon és Bosznián és Herczegovinán kivül kibocsátásra került

meghamisitott vagy utánzott pénzre vagy közhitelpapirra vonatkozó lelet megszerzése végett a honvédelmi ministerhez kell fordulni.

F) Eljárás a katonai kötelességek nem teljesitésének különös eseteiben

224. §

Ha az ellenség előtt elkövetett kötelességmulasztás vagy a katonai szolgálati szabályok mellőzése vagy valamely katonai parancsnok által katonai szükség nélkül okozott kárositások tényálladékának megállapitásánál oly kérdések merülnek fel, a melyeknek megoldására a magasabb hadiművészetnek vagy valamely katonai tudománynak alapos ismerete szükséges, akkor azokra vonatkozólag haditudományi bizottság véleménye (harczászati vélemény) kérendő ki.

E bizottság megalakitásának és eljárásának részletesebb szabályai rendeleti uton fognak kiadatni.

G) Eljárás egyéb esetekben

225. §

Más bűntettek és vétségek esetében azok az ismertető jelek, a melyek a büntetőjogi meghatározás szerint az illető bűntett vagy vétség tényálladékához tartoznak, vagy az alkalmazandó büntetésre befolyással vannak, a körülményekhez képest hasonlóképen szemlével, szakértők közrevonása mellett vagy a nélkül állapithatók meg.

Különösen a tulajdon ellen elkövetett bűntettek és vétségek esetében kell az okozott vagy a szándékolt kár nagyságát, ha kétséges, szakértőkkel megállapitani.

Oly büntettek és vétségek esetében, a melyekkel közhivatalban vagy közszolgálatban álló egyének a kezelés, megőrzés vagy felügyelet végett rájuk bizott kincstári vagyonban kárt okoznak, a tényálladék megállapitásához, ha szükséges, a honvéd igazgatás illető ágának két tisztje (honvéd tisztviselője) alkalmazandó szakértő gyanánt.

XV. FEJEZET
Lefoglalás, házkutatás és személymotozás

226. §

Azokat a tárgyakat, a melyek elkobzandók, vagy a melyeknek mint bizonyitékoknak a bűnvádi eljárásra nézve jelentőségük lehet, őrizet alá kell helyezni vagy más módon biztositani.

Ilyen tárgyakat felszólitásra mindenki köteles kiadni; ha önként ki nem adják, lefoglalásukat kell elrendelni. Kiadásuk tehát, ha megszerzésük házkutatás vagy személymotozás utján nem lehetséges és birtokban tartásukat beismerik, vagy ha az be van bizonyitva, a 193. § rendelkezéseihez képest kikényszerithető. Olyan egyének ellen azonban, a kik a bűncselekményben maguk is gyanusak, továbbá azok ellen, a kik az adott esetben a tanuságtevés kötelessége alól törvény szerint mentesek, a

193. §-ban megállapitott büntetések és kényszereszközök e czélból nem alkalmazhatók. A 190. § 3. és 4. bekezdését megfelelően alkalmazni kell.

227. §

Ha a terhelt valamely bűncselekmény miatt előzetes letartóztatásban vagy vizsgálati fogságban van, vagy ha ellene elővezető vagy elfogató parancsot avagy nyomozó levelet bocsátottak ki, a bíróság elrendelheti mindazoknak a táviratoknak, leveleknek vagy egyéb küldeményeknek lefoglalását, a melyek ő hozzá intézvék és kiszolgáltatásukat a posta- és táviróhivataloktól és más szállitó s fuvarozó intézetektől kivánhatja.

Ugyanez áll azokra a táviratokra, levelekre és más küldeményekre nézve, a melyekre vonatkozólag a fennforgó tényekből következtethető, hogy ily terhelttől származnak, vagy számára rendelvék és hogy tartalmuknak a bűnvádi eljárásra jelentősége van.

A posta- és táviróhivatalok, valamint más szállitó és fuvarozó intézetek kötelesek a lefoglalt táviratokat, leveleket és más küldeményeket a honvéd bíróságnak kiadni.

Kötelesek továbbá az ily küldeményeket még a birósági lefoglalás előtt is a terhelt előljáró parancsnokságának, a helyi hatóságnak, a honvéd ügyésznek vagy az ügyészi tisztnek kivánatára visszatartani. Ha azonban a vizsgálóbiróság három nap alatt nem intézkedik, a továbbitást nem szabad többé halasztani.

Az előbbi bekezdésekben emlitett megkeresések előterjesztésénél a polgári bűnvádi perrendtartásban idevonatkozólag megszabott alakiságokat kell szem előtt tartani.

228. §

A lefoglalt küldeményeket a vizsgálóbiró a terheltnek vagy meghatalmazottjának jelenlétében bontja fel. Mindazonáltal, ha a terhelt vagy meghatalmazottja távol van és a késedelem veszélylyel jár, a küldemény birósági tanu jelenlétében mégis felbontható.

A felbontáskor, a melyről jegyzőkönyvet kell szerkeszteni, a pecséteket megsérteni nem szabad; a boritékok és czimzések megőrzendők.

229. §

Küldemények lefoglalásáról a terheltet, vagy ha távol van, valamely hozzátartozóját azonnal, legkésőbb azonban huszonnégy óra alatt értesiteni kell.

Ha a küldeményeket felbontották, azok, a mennyiben nem lehet attól tartani, hogy kiszolgáltatásuk vagy pedig tartalmuknak közlése a bűnvádi eljárásra hátrányos hatással lesz, a terheltnek vagy annak, a kihez intézvék, átadandók vagy vele eredetiben vagy másolatban, egészben vagy kivonatosan közlendők. Ha a terhelt távol van, a kiszolgáltatás vagy a közlés valamely hozzátartozójának kezéhez történik. Ha a terheltnek nincs hozzátartozója, a küldeményt, a mennyiben a biró a

feladó érdekében állónak tartja, a feladónak visszaküldi, vagy pedig a feladót, ha a küldeménynek az ügy iratainál kell maradnia, a lefoglalásról értesiti.

A lefoglalt küldeményeket, ha felbontásuk szükségtelen, haladéktalanul ki kell szolgáltatni annak, a kihez intézvék, vagy felbontatlanul vissza kell adni a szállitó vagy fuvarozó intézetnek.

230. §

Bűncselekményben gyanus egyén lakása és más helyiségei, valamint az ott talált tárgyak vagy a gyanusitottnak másutt talált tárgyai átkutathatók, ha alaposan feltehető, hogy ez a bűnös kézrekeritésére vagy bizonyitéknak vagy elkobzás alá eső tárgynak biztositására fog vezetni.

Másoknál ily kutatás akkor tartható, ha oly tények forognak fenn, a melyekből következtetni lehet, hogy az átkutatandó helyiségekben vagy tárgyakban a bűncselekménynyel gyanusitott egyén vagy meghatározott bizonyiték vagy elkobzás alá eső meghatározott tárgy megtalálható. Ez a korlátozás a katonai szolgálati használatra rendelt, valamint olyan helyiségekre nem vonatkozik, a hol a tett elkövettetett vagy a hol a terheltet elfogták, vagy a hova üldözés közben menekült.

231. §

A 230. § 1. bekezdésében megjelölt egyéneknek, továbbá azoknak, a kiknél minden valószinüség szerint oly tárgyak vannak, a melyeknek mint bizonyitékoknak a bűnvádi eljárásra nézve jelentőségük lehet, végül rosszhirü egyéneknek személye és ruházata is megmotozható.

232. §

A házkutatást és a személymotozást mindig mennél kevesebb feltünéssel és az érdekeltek minden nem mulhatatlanul szükséges háborgatásának és zavarásának kerülésével, jó hirük és vizsgálattal összeköttetésben nem álló magántitkaik lehető kimélésével, valamint a szemérem és illem gondos megóvásával kell foganatositani.

Házkutatás és személymotozás rendszerint csak annak kihallgatása után teljesithető, a kivel szemben az foganatositandó és csak akkor, ha a kihallgatás sem a keresett tárgy önkéntes kiadását, sem pedig a házkutatás vagy a személymotozás okainak megszünését nem eredményezi.

Mellőzhető a kihallgatás rosszhirü egyénekkel szemben, vagy ha a késedelem veszélylyel jár.

Oly helyiségek átkutatása esetében, a melyek nem katonai szolgálati használatra rendelvék, a helyiségek birtokosa felhivandó, hogy az átkutatásnál személyesen vagy képviselője által legyen jelen; ha ő vagy képviselője akadályozva van vagy nincs jelen, a felhivást családjának valamelyik felnőtt tagjához vagy ilyennek hiányában valamelyik házbelihez vagy szomszédhoz kell intézni. A védőnek arra a jogára, hogy a házkutatásnál jelen lehessen és a terheltnek meghivására e hivatalos cselekményhez a 203. § rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

A házkutatásról vagy a személymotozásról szóló jegyzőkönyvet valamennyi jelenlevő aláirja. Ha gyanusat nem találtak, erről az érdekeltnek, a mennyiben a házkutatás vagy személymotozás a katonai szolgálati használatra rendelt helyiségeken kivül történt, kivánatra bizonyitványt kell adni.

233. §

Házkutatás vagy személymotozás alkalmával talált oly tárgyak, a melyek az eljárás alapjául szolgáló bűncselekménynyel összefüggésben nem állnak, de ugyanannak a tettesnek hivatalból üldözendő más bűncselekményére mutatnak, birósági őrizet alá helyezendők vagy lefoglalandók és erről a honvéd ügyészt (ügyészi tisztet) az illetékes parancsnok elhatározásának kikérése végett értesiteni kell.

Ha bűnvádi eljárást nem inditanak, az őrizet alá helyezett vagy lefoglalt tárgyakat haladék nélkül vissza kell adni.

Azt a tárgyat, a mely más egyénnek hivatalból üldözendő bűncselekményére mutat, szintén őrizet alá kell helyezni vagy lefoglalni és külön jegyzőkönyvvel együtt a bűnvádi eljárásnak a gyanusitott ellen megindítására illetékes hatósághoz haladék nélkül meg kell küldeni.

234. §

Iratok átkutatásánál ügyelni kell arra, hogy tartalmuk ne jusson jogosulatlan egyének tudomására.

Az őrizetbe vett vagy lefoglalt iratokat, ha azonnal nem foglalhatók jegyzékbe, boritékba kell tenni, a mely a hivatalos pecséttel lezárandó. Az átkutatásnál netalán jelenlevő érdekeltnek is meg kell engedni, hogy a boritékra pecsétjét rányomhassa. A pecsétek eltávolitása előtt az érdekelt felhivandó, hogy ahhoz személyesen vagy meghatalmazottja utján jelenjék meg. Ha ő vagy meghatalmazottja e felhivásra meg nem jelenik, vagy a felhivás távolléte miatt neki nem kézbesithető, a felbontás birósági tanu közrevonásával mégis foganatositandó.

235. §

A lefoglalást, a házkutatást és a személymotozást a honvéd büntetőbiráskodásnak alávetett egyénekkel szemben, továbbá honvédségi épületekben és a honvédség által megszállott épületekben és helyiségekben a vizsgálóbiróság rendeli el és foganatositja. Hogy erre más hatóságok, parancsnokságok és közegek mikor vannak jogositva, azt a 131., a 133. és a 142. § határozza meg.

Az érdekeltnek, ha a házkutatást a katonai szolgálati használatra rendelt helyiségeken kivül tartották, a kutatás foganatositásáról és okairól azonnal vagy legkésőbb huszonnégy óra alatt tanusitványt kell kézbesiteni.

Az 1. bekezdésben nem emlitett esetekben a lefoglalás, a házkutatás és a személymotozás elrendelése és foganatositása végett rendszerint az illetékes hadseregi biróságot (132. § 1. bekezdése) vagy az illetékes polgári büntetőbiróságot kell meg-

keresni, hacsak a megkeresés azért, mivel a késedelem veszélylyel jár, a 145. § 2. bekezdése vagy a 142. § 1. bekezdése értelmében más hatósághoz nem intézendő.

Ha a késedelemből sürgős veszély származhatik, a katonai őrök menekülő bűntettesek üldözése közben, elfogásuk végett házkutatást foganatosithatnak, ha e hivatalos cselekmény teljesitésére illetékes rendőri vagy más közbiztonsági közeg kellő időben el nem érhető.

236. §

A hadseregi és a polgári hatóságokra (közegekre) nézve, ha lefoglalás, házkutatás vagy személymotozás végett megkeresik, nem a 226-234. §-ok rendelkezései, hanem saját szabályaik irányadók. Ugyane szabályok szerint van helyük a perorvoslatoknak is ily hatóságok (közegek) intézkedései és rendelkezései ellen.

XVI. FEJEZET
A nyomozó eljárás befejezése és a vádemelés

237. §

A nyomozó eljárást be kell fejezni, mihelyt czélja (140. §) el van érve.

Ha a nyomozással a bíróság volt megbizva (143. §), ez annak befejezése után az ügyiratokat haladék nélkül a vádlóhoz küldi.

A vádló az ügyiratokat kézhezvételük után legkésőbb nyolcz nap alatt saját szóbeli vagy irásbeli inditványával együtt az illetékes parancsnok elé terjeszti.

Ugyanezt kell tenni a nyomozó eljárás befejezése után azonnal, ha a nyomozást maga a honvéd ügyész vagy ügyészi tiszt végezte.

Az illetékes parancsnok elrendelheti a nyomozó eljárás kiegészitését.

238. §

Az illetékes parancsnok a netalán kiegészitett nyomozó eljárás eredménye alapján határoz a fölött, vajjon a terhelt üldözése megszüntetendő, vagy ellene vád emelendő-e, vagy a bűnvádi ügy az illetékes helyre teendő-e át.

239. §

A terhelt bűnvádi üldözése megszüntetendő:

1. ha büntetőbirósági uton üldözendő cselekmény nem forog fenn, ha a beszámithatóság ki van zárva, vagy ha a büntethetőség megszünt;

2. ha oly bűncselekmények esetében, a melyek csakis a jogosult kivánatára üldözhetők, a jogosult a kivánatot elő nem terjesztette vagy visszavonta;

3. ha a további eljárástól bizonyitékok hiánya vagy a bizonyitékok beszerzésének rendkivüli nehézsége miatt eredmény nem várható.

Az illetékes parancsnok akkor is mellőzheti a vád emelésének elrendelését, ha azt tartja, hogy a bűncselekmény fegyelmi uton is elintézhető (2. §).

240. §

Ha az illetékes parancsnok a nyomozó eljárás befejeztével vagy már a nyomozó eljárás alatt úgy határoz, hogy a terhelt bűnvádi üldözése megszüntetendő, akkor abban az esetben, ha a nyomozással a bíróság volt megbizva, ez a bíróság, a melyet a határozatról és okairól értesiteni kell, a nyomozó eljárást megszünteti s erről a terheltet, a sértettet és a magánpanaszost értesiti (106. §).

Ha a nyomozással nem a bíróság volt megbizva, a 138. § 1. bekezdésének megfelelően kell eljárni.

A terheltet, ha fogva van, azonnal szabadlábra kell helyezni.

241. §

Ha a terhelt a beszámitást kizáró elmezavarban szenved, a nyomozó eljárás befejezése után, a mennyiben ennek megszüntetésére (239. §) alap nincs, az illetékes parancsnok a terhelt felgyógyulásáig a további eljárást felfüggeszti s erről az előbbi §-ban megjelölt módon a sértettet és a magánpanaszost, valamint a terhelt törvényes képviselőjét és védőjét értesitteti. Az illetékes parancsnoknak a rendelkezése ellen a nevezettek az értesitést követő nyolcz napon belül a legfelsőbb honvédtörvényszékhez felfolyamodással élhetnek.

242. §

Ha az illetékes parancsnok akár a nyomozó eljárás eredménye alapján, akár megelőző nyomozó eljárás nélkül (137. § 4. bekezdése), a vád emelésére határozza el magát, a honvéd ügyésznek a vádirat szerkesztésére és benyujtására irásbeli parancsot ád.

A dandárbiróságokhoz, mint itélőbiróságokhoz utalt bűnvádi ügyekre vonatkozó eljárásban az illetékes parancsnoknak, az ügyészi tiszthez intézett irásbeli parancsa arra szól, hogy az ügyészi tiszt a büntető inditványt a bíróság elé terjeszsze. Alakszerü vádiratot az ügyészi tiszt nem nyujt be.

A vádparancsban mind a terhelt személyét, mind a terhére rótt cselekményt meg kell jelölni és a vizsgálati fogság elrendelése vagy fenntartása iránt is rendelkezni kell.

243. §

A vádirat, a melyben az illetékes parancsnoknak csatolt vádparancsára hivatkozni kell, a birósághoz nyujtandó be és a következőket tartalmazza:

1. a terhelt nevét és ha katonai egyén, rendfokozatának és csapat-(állomány-) testének megjelölését is;

2. a vád tárgyáva tett bűncselekmények tüzetes megjelölését, a tényállásból meritett amaz ismertető jeleik szerint, a melyekre törvényes elnevezésük és bizonyos büntetési tétel alkalmazása alapitható, továbbá magát a törvényes elnevezést és a honvédség számára érvényben álló büntetőjog ama rendelkezéseinek idézését, a melyeknek alkalmazását a vádló inditványozza;

3. a tényállásnak a feljelentés és az eddigi eljárás adataiból meritett tömör, összefüggő és tárgyilagos előadását és a bizonyitékok felsorolását;

4. azt, vajjon a terhelt szabadlábon van-e vagy sem, vagy hogy letartóztatását az illetékes parancsnok vádparancsában elrendelte-e, továbbá annak a bíróságnak megjelölését, a melynél a főtárgyalás megtartandó lesz.

A dandárbíróságokhoz, mint itélőbíróságokhoz utalt bűnvádi ügyekre vonatkozó eljárásban az ügyészi tiszt vádirat benyujtása helyett az illetékes parancsnok vádparancsát terjeszti a bíróság elé a bűncselekmény törvényes megjelölését tartalmazó irásbeli büntető inditványnyal együtt.

Az igazság kideritése végett megidézendő tanuknak és szakértőknek, valamint azoknak a többi bizonyitékoknak jegyzékét, a melyeket a honvéd ügyész (ügyészi tiszt) a főtárgyaláson használni kiván, a vádiratba (büntető inditványba) bele kell foglalni vagy hozzája csatolni.

244. §

A vádiratot vagy az ügyészi tiszt büntető inditványát a bizonyitékok jegyzékével (243. § 3. bekezdése) együtt a tárgyalásvezető (52. §) a terhelttel haladéktalanul közli.

Ha a terhelt a bíróság székhelyén kivül tartózkodik, a közlés iránt a tartózkodó helyén levő katonai vagy polgári büntetőbíróság vagy a terhelt előljáró parancsnoksága is megkereshető.

A vádiratnak vagy a büntető inditványnak és mellékletének másolata a terheltnek kézbesitendő, mindamellett felolvasásuk is elégséges, ha terhelt a másolatról jegyzőkönyvileg lemond.

A vádirat vagy a büntető inditvány közlésekor a terhelt felhivandó, hogy a vád tárgyában nyilatkozzék s esetleges uj bizonyitékait idejekorán (250. §) terjeszsze elő: felvilágositandó egyszersmind, hogy védelme tekintetében őt minő jogok illetik és - a mennyiben a 102. §-ban biztositott jogával már amúgy is nem élt - megkérdezendő, vajjon maga kiván-e védőt választani, vagy választását a bíróságra bizza. Erről a közlésről, felvilágositásról és felhivásról, valamint a terheltnek azokra tett nyilatkozatairól jegyzőkönyvet kell szerkeszteni.

Ha a terhelt ellen az illetékes parancsnok vádparancsában vizsgálati fogságot rendel el, a vádirat (büntető inditvány) közlésével a terheltnek a 178. §-ban megszabott kihallgatása is egybekötendő.

A vádiratot vagy a büntető inditványt mellékletével együtt másolatban a védő részére is kézbesiteni kell, mindjárt megválasztatása vagy kirendeltetése után.

Ha a terhelt tiszt vagy hasonló állásu egyén vagy ha nem tartozik a tényleges katonai egyének közé, részére, ha szabadlábon van, a közlés, felvilágositás és felhivás kézbesités utján is történhetik.

A vádiratnak vagy a büntető inditványnak a terhelt részére közlésével vagy kézbesitésével a vádemelés megtörtént.

245. §

A vádemelés után kiderült vagy beállt körülmények az illetékes parancsnok illetékességére csak akkor vannak befolyással, ha azt igazolják, hogy nem a dandárbiróság, hanem a hadosztálybiróság illetékes, vagy hogy a honvéd büntetőbiráskodásra az alap, a melyet a vád feltételezett, egészen hiányzik.

A vádló köteles mind a két esetben, a parancsnok utasitására a vádiratot (büntető inditványt) visszavonni, mire a biróság a bűnvádi ügyet az illetékes helyre teszi át. A netalán már elrendelt főtárgyalás megtartása elmarad. A bűnvádi ügy áttételéről mind a vádlott és védője, mind a sértett és a magánpanaszos értesitendő.

XVII. FEJEZET
A főtárgyalás előkészitése

246. §

A vádemelés után a biróság meghatározza a főtárgyalás időpontját és intézkedik a haditörvényszék alakitása iránt.

A biróság a főtárgyalás napját semmisség terhe alatt akként határozza meg, hogy a vádlottnak a vádemelés közlésétől legalább nyolcz napi, a dandárbirósági eljárásban legalább három napi ideje maradjon védelmének előkészitésére. A vádlott beleegyezésével azonban ez a határidő megröviditethető.

A főtárgyalást rendszerint a biróság székhelyén kell tartani. A bizonyitó eljárás lényeges megkönnyitése végett azonban a biróság az illetékes parancsnok hozzájárulásával elrendelheti, hogy a főtárgyalást a biróság székhelyén kivül tartsák meg, a mely esetben a katonaállományhoz tartozó haditörvényszéki tagok kirendelése a főtárgyalás helyének helyi hatóságától is igényelhető. Ez a hatóság a helyőrség tisztjei közül, a haditörvényszék alakitásához szükséges rendfokozatuaknak rangban legidősebbjeit tartozik mindig kirendelni haditörvényszéki tagokul.

247. §

A vádlottat, ha tényleges katonai egyén, vagy ha le van tartóztatva, a főtárgyaláshoz előállitják vagy elővezetik. A főtárgyalás helye és ideje vele legkésőbb az előző napon szolgálatilag közlendő. A közlésről szóló jelentés az ügyiratokhoz csatolandó.

Más vádlottakat a biróság elővezetés terhe alatt s akként idéz a főtárgyalásra (157. §), hogy a mennyiben ők maguk a határidő megröviditésébe bele nem egyeznek, az idézőlevél kézbesitése és a főtárgyalás közé legalább három napi, a dandárbirósági eljárásban legalább egy napi időköz essék.

A főtárgyalás határnapjának kitüzésekor már ismeretes védőt a vádlott értesitésével vagy idézésével egyidejüleg, a csak később kirendelt védőt a kirendeléssel egyidejüleg kell a főtárgyalásra megidézni.

A vádlotton és védőjén kivül a biróság a vádiratban vagy a büntető inditványban (jegyzékben) kihallgatás végett megnevezett tanukat és szakértőket is megidézi a főtárgyalásra (184. és 206. §).

A királyi ház tagjait a főtárgyalásra nem idézik meg tanuk gyanánt. Ha oly egyéneket kell tanuk gyanánt a főtárgyalásra megidézni, a kiket a nemzetközi jog szerint területenkivüliség, vagy személyes mentesség illet meg, e jog alapelvei és a fenálló nemzetközi szerződések irányadók.

A polgári állásu tanukat és szakértőket lehetőleg oly módon kell idézni, hogy az idézőlevél kézbesitése és a főtárgyalás napja közé legalább három napi időköz essék.

A főtárgyalás helyét és idejét a bíróság a vádlóval, a sértettel és a magánpanaszossal is közli, még pedig az utóbbival oly megjegyzés mellett, hogy a főtárgyalást meg nem jelenése esetében is megtartják.

248. §

Ha előrelátható, hogy a főtárgyalás hosszabb ideig fog tartani, intézkedni kell, hogy a tárgyaláson pótbirák legyenek jelen a végből, hogy ha a haditörvényszék valamelyik tagja akadályozva volna, helyébe léphessenek.

Nem szükséges, hogy a pótbiró a helyettesitendő haditörvényszéki taggal egyenlő rendfokozatu legyen, mindazonáltal tisztnek (honvéd tisztviselőnek) kell lennie és a vádlotténál kisebb rendfokozatot nem viselhet.

249. §

Ha a bíróság arról nyer tudomást, hogy a főtárgyalásra megidézett, de korábban ki nem hallgatott vagy meg nem esketett tanu vagy szakértő hosszabb időre terjedő betegsége vagy más elhárithatatlan akadály miatt a főtárgyalásra nem fog megjelenhetni, elrendelheti, hogy őt kiküldött vagy megkeresett biró eskü alatt hallgassa ki vagy megeskesse.

A 194. § 2-5. bekezdéseinek rendelkezései alkalmazandók.

250. §

A vádló, a magánpanaszos és a vádlott a vádemelés után is a főtárgyalás határnapja előtt kivánhatják, hogy a bíróság a vádiratban vagy a büntető inditványban (jegyzékben) megjelölt bizonyitékokat egészitse ki vagy uj bizonyitékokat szerezzen meg.

E czélból kötelesek megokolt inditványukat a bíróságnál legkésőbb a vádemelés közlését követő negyedik napon, a dandárbirósági eljárásban pedig legkésőbb a közlést követő napon, szóval vagy irásban előterjeszteni s ebben az inditványban a kihallgatandó vagy a főtárgyalásra megidézendő tanut, továbbá a beszerzendő szakértői vagy más bizonyitékot és a bizonyitani kivánt tényt tüzetesen megjelölni. Ezt az inditványt az emlitett időpontig a szabadlábon levő legénységi állományu tényleges katonai egyének és rangosztályba nem sorozott tényleges havidijasok előljáró parancsnokságuknál is jegyzőkönyvbe mondhatják, a mely jegyzőkönyvet haladéktalanul át kell küldeni a bírósághoz.

251. §

A bíróság a bizonyitásra vonatkozólag a vádemelés után tett inditványokat mellőzheti, ha a bizonyitani kivánt körülmény az ügy eldöntésére nézve lényegtelen, vagy ha nyilvánvaló, hogy a vádlott az inditványt az ügy eldöntésének késleltetése végett tette, nemkülönben, ha az inditványt a 250. § 2. bekezdésében meghatározott időpont után tették és az utóbbi esetben az inditványozott megállapitás vagy a kitüzött főtárgyalásra való megidézés többé nem lehetséges, a főtárgyalás elhalasztása (253. §) pedig nem indokolt. A bíróságnak ez a határozata nem gátolja azt, hogy az inditványt a főtárgyaláson megujitsák, és hogy a haditörvényszék fölötte határozzon.

Ha a bíróság a bizonyitásra vonatkozó inditványnak helyt ád, azokat a tanukat, a kiknek kihallgatását inditványozták, valamint a bizonyitásra vonatkozólag tett uj inditvány alapján kihallgatandó szakértőket (206. §) a főtárgyalásra rendszerint meg kell idézni. Erről az idézésről a vádló, a magánpanaszos, a vádlott és védője a főtárgyalás előtt értesitendők.

Ha más kiegészitő megállapitásokat vagy halaszthatatlan tanukihallgatásokat (249. §) inditványoztak, s a bíróság az inditványnak helyt ád, ezeket a megállapitásokat vagy kihallgatásokat a bíróságvezető kijelölte igazságügyi tiszttel (110. § 2. bekezdése) vagy pedig megkeresés utján kell késedelem nélkül foganatosittatni. Ezekre a tanukihallgatásokra, valamint az inditványozott megállapitások alkalmából netalán szükségessé vált más birósági nyomozó cselekményekre a 194. § 2-5. bekezdéseinek rendelkezései megfelelően alkalmazandók. Az ily utólagos megállapitások és kihallgatások eredményének tárgyalása rendszerint (255. §) a főtárgyalásnak van van fenntartva.

252. §

A bíróság a főtárgyalásra uj tanukat és szakértőket hivatalból is megidézhet.

Jogositva van továbbá a bíróság a közvetlen vádemelés (137. § 4. bekezdése) esetében egyes megállapitásokat és nyomozó cselekményeket hivatalból is foganatosittatni, a mely esetben a 251. § 3. bekezdésének rendelkezései alkalmazandók.

253. §

A bíróság azért, mert a vádlott betegség vagy más elháritathatatlan akadály miatt a főtárgyalásra meg nem jelenhetik, vagy más fontos okból, a főtárgyalást inditványra, vagy hivatlból elhalaszthatja.

Az, hogy a védő akadályozva van, csak akkor ok az elhalasztásra, ha más védő az idő rövidsége miatt a főtárgyaláshoz nem vonható közre, vagy a védelemre elő nem készülhetne.

254. §

Ha a vádló a vádat a főtárgyalás megkezdése előtt nem a 245. §-ban emlitett okból, egészen vagy részben elejti, a bíróságnak az eljárást egészen vagy részben meg kell szüntetnie és az első esetben a netalán már elrendelt főtárgyalás elmarad. A vádló köteles a vád elejtését megokolni.

A bíróság, ha az eljárást egészen vagy részben megszünteti, erről a vádlottat és védőjét, a sértettet és a magánpanaszost értesiti. A felfolyamodási jog tekintetében a 106. § rendelkezései érvényesek.

A 241. § a vád emelése után is megfelelő alkalmazást nyer.

255. §

Ha a vádemelés után még birósági megállapitásokat foganatositottak, vagy a vádlottnak uj bűncselekménye került napfényre, a vádlónak a főtárgyalás megkezdése előtt joga van a benyujtott vádiratot (büntető inditványt) visszavonni és egyidejüleg az illetékes parancsnok uj vádparancsával felszerelt uj vádiratot (büntető inditványt) benyujtani, hacsak a 245. § rendelkezésének helye nincs. Az uj vádirat (büntető inditvány) alapján a XVI. Fejezet szerint kell eljárni.

Ha a vádemelés után ujonnan kiderült bűncselekmények vagy utólagos birói megállapitások következtében ügyészi vagy birósági nyomozó eljárás válik szükségessé, az illetékes parancsnok - hacsak az ujonnan kiderült bűncselekmény elkülönitett üldözése nem mutatkozik czélszerünek - a vád visszavonását és a nyomozó eljárás megindítását vagy kiegészitését elrendeli. Erről a rendelkezésről a vádlott és védője értesitendő.

Ha a vádlott a vádemelés után megszökött, a XXV. Fejezetben szabályozott eljárást kell megindítani.

Ha a vádirat (büntető inditvány) visszavonása miatt a főtárgyalás elhalasztása szükséges, eziránt a bíróság intézkedik.

XVIII. FEJEZET
Főtárgyalás

A) A főtárgyalás nyilvánossága

256. §

A főtárgyalás semmisség terhe alatt nyilvános. A főtárgyaláson az illetékes parancsnok jelen nem lehet.

257. §

A nyilvános főtárgyalásra mint hallgatók csakis oly felnőtt férfiak bocsáthatók, a kik a bíróság méltóságának megfelelően jelennek meg.

Ha a vádlott tiszt vagy hasonló állásu egyén, a nyilvános főtárgyalásra a tényleges katonai egyének közül és a katonai egyenruhában megjelenő nem tényleges katoni egyének közül csakis tisztek és hasonló állásu egyének bocsáthatók.

Az elnök helyszüke miatt a későbbi megjelenőket kizárhatja.

A magánpanaszos és a sértett, valamint törvényes képviselőik és meghatalmazottjaik mindig jelen lehetnek a főtárgyaláson.

258. §

A közerkölcsiség, a közrend és az állambiztonság, valamint a katonai szolgálati érdekek veszélyeztetésének okából a haditörvényszék elrendelheti, hogy oly egyének, a kik az eljárásban résztvenni hivatva nincsenek, a főtárgyaláson jelen nem lehetnek.

A nyilvánosság a sértett vagy magánpanaszos inditványára akkor is kizárható, ha rágalmazás, zsarolás vagy becsületsértés miatt folyamatban levő eljárásban a tárgyalás nyilvánosságának megengedése a sértett vagy a magánpanaszos becsületének és jóhirnevének megóvását meghiusitaná.

Kizárható továbbá a nyilvánosság, ha a vádló és a mennyiben jelen vannak, a sértett és a megánpanaszos, ugyszintén a vádlott és védője abba beleegyeznek.

A nyilvánosság kizárását a haditörvényszék zárt ülésben végzéssel rendeli el, a melyet irásba foglalni és indokolni kell. A végzés kihirdetése nyilvános.

259. §

A nyilvánosságot kizáró végzés felolvasása után minden hallgatónak távoznia kell.

Mindazonáltal a vádlott csapattestésnek, osztályának és alosztályának parancsnokát, ugyszintén ama katonai hatóság vagy intézet főnökét, a melyhez a vádlott tartozik, a tényleges igazságügyi tiszteket, továbbá a sértettet és a magánpanaszost, valamint törvényes képviselőiket és meghatalmazottjaikat az ily határozat nem zárja ki.

Az elnöknek jogában áll, hogy a jelenlétet egyes más egyéneknek is megengedhesse.

260. §

Ha a haditörvényszék a nyilvánosság kizárását határozta el, a vádlott kivánhatja, hogy részéről kijelölt három bizalmi férfi legyen jelen a főtárgyaláson. Ezek csak olyan egyének lehetnek, a kiknek a 257. § 1. és 2. bekezdése értelmében a nyilvános tárgyalásra a belépés meg van engedve és a bizalmi férfiak közrevonása nem szolgálhat okul a főtárgyalás félbeszakitására vagy elnapolására.

Ha a vádlottak többen vannak, összesen legfeljebb hat bizalmi férfi közrevonását kivánhatják, a kiknek választására nézve a vádlottaknak egymás közt kell megegyezésre jutniok. Ha köztük megegyezés nem jön létre, az elnök választ a javaslatba hozott bizalmi férfiak közül.

261. §

Ha a nyilvánosság az állambiztonság veszélyeztetésének okából van kizárva és ily esetben a tárgyalás alá kerülő katonai kérdések titokbantartása megköveteli, a

haditörvényszék arra az időre, mig e kérdések tárgyaltatnak, végzéssel a bizalmi férfiakat és a 259. § 2. bekezdésében megjelölt egyéneket is kizárhatja.

Az elnöknek jogában áll, hogy egyes egyéneknek ebben az esetben is megengedhesse a jelenlétet.

262. §

Zárt ülés a haditörvényszék tagjainak megesketése után, a tárgyalás bármely szakában, még pedig akár az eljárás egy részére, akár az egész tárgyalásra nézve rendelhető el. Az itéletet azonban mindig nyilvánosan kell kihirdetni (312. §).

263. §

A haditörvényszék, ha a nyilvánosságot az állambiztonság vagy a katonai szolgálati érdekek veszélyeztetésének okából zárja ki, a jelenlevő egyéneknek végzéssel kötelességükké teheti, hogy azokat a tényeket, a melyekről a tárgyalás utján tudomást szereznek, titokban tartsák. Ezt a végzést a tárgyalási jegyzőkönyvbe bele kell foglalni.

A ki ezt a titoktartási kötelességet jogosulatlan közléssel megszegi, azt, ha a honvéd vagy a hadseregi büntetőbiráskodás alatt áll, illetékes birósága egy héttől három hónapig, különösen sulyositó körülmények közt hat hónapig terjedhető egyszerü vagy szigoru fogsággal bünteti.

A polgári büntetőbiráskodás alatt álló azokat az egyéneket, a kik ily bűncselekményt követnek el, vétség miatt az illetékes polgári büntetőbiróság három hónapig terjedhető fogházzal és ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel bünteti.

264. §

A ki tényvázlatot, vádiratot vagy honvéd bűnvádi eljárásra vonatkozó más hivatalos ügyiratot, mielőtt nyilvános tárgyaláson előterjesztették, hatósági engedély nélkül, akár a maga egészében, akár kivonatosan közzétesz, továbbá a ki oly honvédségi bűnvádi eljárásból, a melyben a tárgyalás nyilvánossága ki volt zárva, a tárgyalásnak a nyilvánosság kizárásával védett valamelyik tárgyát hatósági engedély nélkül közzéteszi, e bűncselekmény miatt a 263. § 2. és 3. bekezdése szerint büntetendő.

B) Az elnök és a tárgyalásvezető feladatai

265. §

Az elnök gyakorolja a főtárgyaláson a neki e bűnvádi perrendtartásban biztositott jogokat s ő köteles főleg a rend és a biztonság, a katonai fegyelem és a biróság méltóságának megfelelő illem fenntartásáról gondoskodni.

Annak, a kit a biróság előtt kihallgatnak, vagy a ki a birósághoz szól, állva kell beszélnie; de a szóló testi állapota vagy a kihallgatás hosszabb tartama miatt vagy más tekintetekből az elnök kivételt tehet.

266. §

Tetszést vagy nem tetszést nyilvánitani tilos. Az elnöknek joga van azokat a hallgatókat, a kik a tárgyalást tetszésük vagy nem tetszésük nyilvánitásával vagy más módon zavarják, vagy a biróság méltóságát sértő módon viselkednek, meginteni és szükség esetében egyes vagy az összes hallgatókat a teremből eltávolittatni.

Az elnök azokat a hallgatókat, a kik katonai fegyelmi fenyitő hatalom alá tartoznak s az övénél alacsonyabb rendfokozatban (rangosztályban) állnak, el is fogathatja és a körülményekhez képest megfelelő fegyelmi fenyitéssel sujthatja. Azokat a hallgatókat, a kik ugyanolyan vagy magasabb rendfokozatban (rangosztályban) állnak, mint ő, előljáró parancsnokságuknál megfenyités végett feljelentheti.

A 2. bekezdés alá nem eső hallgatók megbüntetése végett az elnök a lakó- vagy tartózkodóhelyük szerint illetékes járásbirósághoz fordul. Ez a biróság éppen ugy jár el, mintha a rendzavaró viselkedés polgári büntetőbiróság előtt fordult volna elő (185. § 5. bekezdése).

267. §

Ha a vádlott, a tanu, a szakértő, a sértett, a magánpanaszos vagy a két utóbbinak törvényes képviselője vagy meghatalmazottja a tárgyalást illetlen magaviselettel zavarják, a birósagot megillető tiszteletet más módon sértik, gyalázó kifejezéseket használnak vagy nyilvánvalóan alaptalan, vagy a dologra nem tartozó vádaskodásokat hoznak fel, az elnök őket rendreutasitja és jogában áll őket szükség esetében eltávolittatni, a vádlottat azonban csak akkor, ha ez illetlen magaviseletével megintés után és annak a fenyegetésnek daczára sem hagy fel, hogy az ülésből el fogják távolitani.

Azokat az egyéneket, a kik katonai fegyelmi fenyitő hatalom alá tartoznak és alacsonyabb rendfokozatban (rangosztályban) állnak, mint az elnök, ez hivatalból vagy a vádló vagy a megbántott egyén inditványára megfelelő fegyelmi fenyitéssel sujthatja és szükség esetében azonnal le is tartóztathatja. Azok ellen a vádlottak ellen, a kik polgári egyének, az elnök a 149. § 3. bekezdésében megjelölt büntetéseket vagy sulyosbitásokat alkalmazza.

Azokra a katonai egyénekre, a kik ugyanolyan vagy magasabb rendfokozatban (rangosztályban) állnak, mint az elnök, ugyszintén azokra az egyénekre, a kik a katonai fegyelmi fenyitő hatalomnak nincsenek alárendelve, a 266. § rendelkezését kell megfelelően alkalmazni.

Ha a vádlottat illetlen magaviselete miatt a teremből eltávolitják, az elnök őt, ha szabadlábon van, addig, mig a haditörvényszék elé ujból behivják, őrizet alá helyeztetheti. A tárgyalás távollétében folyik tovább, a bizonyitó eljárás befejezése előtt azonban őt a terembe kell hivni és az eljárás semmisségének terhe alatt a távollétében felmerült lényeges körülményekről és arról, a mit a kihallgatott egyének vallottak, értesiteni kell.

268. §

Ha a védő követ el ily rendzavarást, az elnök őt rendreutasithatja s ha katonai fenyitő hatalom alatt áll, megfelelő fegyelmi fenyitéssel sujthatja. A katonai fegyelmi fenyitő hatalom alatt nem álló védőre a haditörvényszék kétszáz koronáig terjedhető pénzbirságot szabhat ki, a mi ellen a védő nyolcz napon belül a legfelsőbb honvéd törvényszékhez felfolyamodással élhet. A felfolyamodásnak felfüggesztő hatálya van.

Ha a védő helytelen magaviseletét folytatja, a haditörvényszék tőle a szót megvonhatja. Ebben az esetben a vádlottnak joga van a jelenlevő alkalmas egyének közül más védőt választani. A mennyiben ez nem lehetséges és hivatalból sem lehet védőt azonnal kirendelni, a főtárgyalás, ha a védelem kötelező vagy a haditörvényszék védő közreműködését szükségesnek tartja, más védő választása vagy kirendelése végett félbeszakitandó vagy elnapolandó. Ha mindez fenn nem forog, a főtárgyalást védő közremüködése nélkül kell folytatni.

A honvédségi védők lajstromába felvett védő minden megfenyitése a honvédelmi ministernek és ha a védő: ügyvéd, illetékes fegyelmi hatóságának is bejelentendő.

269. §

Ha a főtárgyalást a védő helytelen magaviselete miatt félbe kell szakitani vagy el kell napolni, a haditörvényszék a védőt végzéssel a félbeszakitás vagy az elnapolás okozta költségek megtérítésére kötelezheti.

E végzés ellen a védő nyolcz napon belül a legfelsőbb honvéd törvényszékhez felfolyamodással élhet. A felfolyamodásnak felfüggesztő hatálya van.

A jogerős határozat végrehajtható közokirat erejével bir.
A végrehajtás végett a honvéd bíróság az illetékes polgári bírósághoz fordul.

270. §

Nem tényleges tisztek és hasonló állásu egyének, a kik katonai egyenruhában jelennek meg, a főtárgyaláson elkövetett s a 266-268. §-okban megjelölt rendzavarások miatt a katonai fegyelmi fenyitő hatalomnak vannak alávetve.

271. §

A honvéd ügyészt és az ügyészi tisztet rendzavarás miatt az elnök rendreutasithatja s megfenyités végett az illetékes parancsnoknál feljelentheti.

272. §

A 266-268. §-ok alapján kiszabott fenyitések, a mennyiben ellenük felfüggesztő hatályu felfolyamodásnak helye nincs, a körülményekhez képest azonnal végrehajthatók; a megfenyitésre irányuló feljelentéseket a főtárgyalás után azonnal meg kell tenni.

Ha az idézett szakaszokban emlitett magaviselet büntetőbirósági uton üldözendő cselekmény, a 321. § rendelkezései alkalmazandók.

A megbántott vagy a megsértett egyénnek az a nyilatkozata, hogy az ellene elkövetett bűncselekmény miatt panaszjogát máskorra tartja fenn, vagy hogy erről lemond, a 266-271. §-okban foglalt rendelkezések alkalmazását nem gátolja.

273. §

A főtárgyalást a tárgyalásvezető vezeti.

Köteles az igazság kideritését előmozditani és arról gondoskodni, hogy oly fejtegetéseket, a melyek a főtárgyalást az ügy tisztázásának előmozdítása nélkül késleltetnék, mellőzzenek.

Ő hallgatja ki a vádlottat, a tanukat és a szakértőket s megállapitja azt a sorrendet, a melyben a szólásra jelentkezők beszélhetnek.

Ha több vádpont van, elrendelheti, hogy mindegyik vagy közülük némelyik külön tárgyaltassék.

Ha a főtárgyaláson az eljárás részleteire nézve tesznek inditványokat, ily közbeeső kérdések fölött a tárgyalásvezető határoz, ha a döntés a törvény szerint nem az elnököt vagy a haditörvényszéket illeti meg.

Ha ily inditványt a vádló vagy a vádlott ellenez, vagy ha a tárgyalásvezető azt tartja, hogy valamely nem kifogásolt inditványnak hely nem adható, vagy ha valamely inditvány elfogadása a főtárgyalásnak huszonnégy óránál hosszabb ideig tartó félbeszakitását vagy elnapolását tenné szükségessé, az inditvány fölött a haditörvényszék határoz. A haditörvényszéknek mind ezt a határozatát, mind minden közbeeső kérdés fölött hozott más határozatát megelőző tanácskozás és szavazás, a tárgyalásvezető inditványára az elnök rendelkezése alapján vagy a haditörvényszék belátásához képest titkos is lehet. A határozat indokai mindenkor kihirdetendők és a jegyzőkönyvben feltüntetendők.

C) A főtárgyalás kezdete

274. §

A tárgyalásvezető közvetlenül a főtárgyalás megkezdése előtt megállapitja, vajjon a haditörvényszék kellőképen van-e alakitva és vajjon azok az egyének, a kiket illetékes helyről birákul és jegyzőkönyvvezetőkül kijelöltek, jelen vannak-e. Ezután zárt ülésben azt a kérdést intézi a haditörvényszék tagjaihoz, a jegyzőkönyvvezetőhöz, valamint a vádlóhoz és a vádlotthoz, vajjon nem forog-e fenn ok a katonai birák valamelyikének vagy a jegyzőkönyvvezetőnek kizárására vagy mellőzésére. Az e tekintetben felhozott okok fölött a 118. § értelmében kell határozni. A haditörvényszéknek netalán szükségessé váló kiegészitése végett a bíróság, vagy ha a főtárgyalást székhelyén kivül tartják, a tárgyalásvezető intézkedik. Ha a kiegészités azonnal nem lehetséges, a főtárgyalás elhalasztandó. Ugyanez áll, ha a vádlott a főtárgyaláson nem jelent meg és azonnal elő nem állitható. A főtárgyalás elmarad, ha a vádlott megszökött (255. § 3. bekezdése).

275. §

A főtárgyalást az elnök nyitja meg akként, hogy az ügyet a jegyzőkönyvvezetővel kikiáltatja.

A vádlott bilincs nélkül jelenik meg. Szükség esetében az elnök őt őr felügyelete alá helyeztetheti.

A bizonyitó eljárás során netán szükséges azokat a tárgyakat, a melyek a vádlottnak vagy a tanuknak felismerés végett felmutatandók lesznek, a tárgyalás megkezdése előtt a birósági terembe kell szállittatni.

276. §

A vádlottat a tárgyalásvezető kikérdezi személyes viszonyairól s azután a nem állandó birákat, valamint a netalán közrevont pótbirákat megesketi, hozzájuk a következő szavakat intézvén:

"Esküdjenek Önök a mindenható és mindentudó Istenre, hogy birói kötelességeiket hiven teljesitik s legjobb tudomásuk és lelkiismeretük szerint fognak szavazni."

A birák, az elnöktől lefelé, külön egyenkint, e szavakkal esküsznek: "Esküszöm, Isten engem ugy segéljen!" Az esküttevő hitvallása nem tesz külömbséget.

Ha ugyanarra a napra több oly főtárgyalás van kitüzve, a melynél ugyanazok a birák szerepelnek, elég, ha a tárgyalásvezető a későbbi tárgyalásokon a korábbi tárgyalás alkalmával tett birói esküre utal.

277. §

A birói eskü kivétele után a tárgyalásvezető a jegyzőkönyvvezetővel névszerint felhivatja a főtárgyalásra megidézett egyéneket és utasitja a tanukat és a szakértőket, miután őket leteendő vagy már letett esküjök szentségére figyelmeztette, hogy a részükre kijelölt szobába távozzanak és azt engedelme nélkül hosszabb időre el ne hagyják.

A tárgyalásvezető a sértettet és a magánpanaszost, ha tanuk gyanánt kell őket kihallgatni, a körülményekhez képest szintén kötelezheti az ülésterem elhagyására. Kihallgatásuk után azonban, kivánatukra, a távollétükben tárgyaltakról értesitendők.

A tárgyalásvezető az iránt is intézkedik, hogy a tanuk és a szakértők egymással és a vádlottal össze ne beszélhessenek, vagy engedelem nélkül el ne távozhassanak.

A tárgyalásvezető továbbá, valahányszor az igazság kideritése végett czélszerünek tartja, elrendelheti, hogy a szakértők mind a vádlottnak, mind a tanuknak kihallgatása alatt az ülésteremben maradjanak.

278. §

Ha valamelyik tanu vagy szakértő a főtárgyalásra meg nem jelent, vagy ha ők vagy a vádlott idő előtt eltávoztak, az elnök, a menynyiben az elmaradt egyének gyors előállitása remélhető, haladéktalan megjelenésük végett a szükséges intézke-

déseket megteszi s a körülményekhez képest rögtönös elővezetésük iránt is intézkedik.

A vádlott jelenléte nélkül a főtárgyalást megtartani nem szabad. Ha tehát a vádlott előállitása azonnal nem lehetséges, a főtárgyalás félbeszakitandó vagy elnapolandó. Ha a vádlott a főtárgyalás alatt megszökik vagy meghal, az első esetben a főtárgyalás abbanhagyandó és a XXV. Fejezetben szabályozott eljárás inditandó meg, a második esetben pedig a haditörvényszék a további eljárást végzéssel megszünteti.

Ha valamelyik meg nem jelent tanut vagy szakértőt azonnal előllitani nem lehetséges, a haditörvényszék a vádló, a magánpanaszos, a vádlott és a védő meghallgatása után határoz, vajjon a főtárgyalás félbeszakittassék, elnapoltassék vagy folytattassék-e, és vajjon a tárgyalás folytatása esetében az illető tanunak vagy szakértőnek élőszóval kihallgatása helyett a megelőző eljárás során tett vallomása olvastassék-e fel, vagy ha még kihallgatva nem volt, a 249. § értelmében hallgassák-e ki. A haditörvényszék ezt a végzést későbbre is halaszthatja.

279. §

A főtárgyalásról igazolatlanul elmaradt oly tanunak vagy szakértőnek megbüntetésére, a ki nem tartozik a tényleges katonai egyének közé, a 185. és a 208. § rendelkezései megfelelően alkalmazandók. A megbüntetés a főtárgyalás félbeszakitásától vagy elnapolásától független.

Az oly tanut vagy szakértőt, a kinek meg nem jelenése miatt a főtárgyalást félbeszakitották vagy elnapolták, a mennyiben tényleges katonai egyén és elmaradását nem igazolta, a haditörvényszék külön végzéssel az elmaradásával meghiusitott főtárgyalás költségeiben elmarasztalhatja, a mely esetben a 269. § 2-4. bekezdései megfelelő alkalmazást nyernek.

Ha a meg nem jelent tanu vagy szakértő nem tartozik a tényleges katonai egyének közé, a meghiusitott főtárgyalás költségeiben elmarasztalása végett a honvéd bíróság ahhoz a járásbirósághoz fordul, a melyet a 185. § szerint a meg nem jelent egyén megbüntetése végett kell megkeresni. Ez a bíróság éppen ugy jár el, mintha a tanu vagy a szakértő valamely polgári büntetőbíróság főtárgyalásáról maradt volna el (185. § 5. bekezdése).

Az elmaradt tanu megjelenésének biztositása végett ellene, ha tényleges katonai egyén, elővezető parancs bocsátható ki, más esetben az illetékes polgári hatóság az elővezetés iránt megkereshető.

280. §

Ha a védő oly bűnvádi ügyben, a melyben a védelem kötelező, a főtárgyalásról elmaradt, vagy idő előtt eltávozott s más védőt azonnal közrevonni (268. § 2. bekezdése) nem lehetséges, a főtárgyalás félbeszakitandó vagy elnapolandó.

Azokban az esetekben, a melyekben a védelem nem kötelező, a főtárgyalás a választott vagy a kirendelt védő elmaradása vagy idő előtti eltávozása miatt csak akkor

szakitandó félbe vagy napolandó el, ha a haditörvényszék védő közreműködését szükségesnek tartja.

Ha a védő szabályszerü idézés daczára a tárgyaláshoz igazolatlanul meg nem jelenik, vagy a tárgyalás befejezése előtt eltávozik, őt megfenyitése végett, a mennyiben katonai fegyelmi fenyitő hatalom alatt áll, előljáró parancsnokságánál, más esetben illetékes fegyelmi hatóságánál kell feljelenteni. Ily esetekben a 269. § megfelelően alkalmazandó.

281. §

Ha a 278-280. §-okban megjelölt akadályok egyike sem forog fenn, az elnök a tanuknak és szakértőknek (277. § 4. bekezdése) távozása után, semmisség terhe alatt a vádiratot felolvastatja, a dandárbirósági eljárásban a vádat az ügyészi tiszttel előadatja.

D) A vádlott kihallgatása

282. §

Ezután a tárgyalásvezető a vádlottat a vád tárgya felől kihallgatja. Ha a vádlottak többen vannak, a tárgyalásvezető elrendelheti, hogy mindegyikük külön, a többiek távollétében hallgattassék ki.

Ha a vádlott a hozzá intézett kérdésre odanyilatkozik, hogy a vádiratot nem értette meg, ezt neki a tárgyalásvezető megmagyarázza.

Ha a vádlott a vádra azzal a nyilatkozattal felel, hogy nem bűnös, a tárgyalásvezető figyelmezteti őt, hogy a váddal a tényállás összefüggő elbeszélését állithatja szembe és hogy minden egyes bizonyiték előterjesztése után arra észrevételeit megteheti, továbbá, hogy a megelőző eljárás során a bizonyitás kiegészitése czéljából tett, de mellőzött inditványait ismételheti és uj bizonyitásfelvételeket inditványozhat.

Ha a vádlott korábbi vallomásától eltér, az eltérésnek oka felől meg kell őt kérdezni. A tárgyalásvezető mind ebben az esetben, mind pedig akkor is, ha a vádlott valamely kérdésre a feleletet megtagadja, a korábbi vallomásáról szóló jegyzőkönyvet egészen vagy részben felolvastathatja.

A vádlott nem kényszerithető, hogy a hozzá intézett kérdésekre feleljen.

A vádlott a főtárgyalás alatt is értekezhetik védőjével; de nem szabad közvetlenül a hozzá intézett kérdés után védőjétől a feleletre nézve tanácsot kérnie.

Egyebekben a XI. Fejezet rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

E) Bizonyitó eljárás

283. §

A vádlott kihallgatása után a bizonyitékok előterjesztése következik a tárgyalásvezető által meghatározott sorrendben és rendszerint a vádló bizonyitékait kell első sorban felvenni.

A vádló egyes bizonyitékoktól a főtárgyalás folyamában elállhat, de csak a vádlott beleegyezésével. Éppen igy elállhat a vádlott is egyes bizonyitékoktól, ha a vádló beleegyezik.

A haditörvényszék a vádló vagy a vádlott inditványa nélkül is elhatározhatja egyes előkészitett bizonyitékok felvételének mellőzését, ha a főtárgyalás folyamában teljesen feleslegesekké váltak.

Mind a tárgyalásvezető, mind a haditörvényszék elrendelheti a főtárgyalás alatt, inditványra vagy hivatalból, olyan uj tanuk vagy szakértők kihallgatását, a kiktől a tárgyalás fejleményei szerint fontos tények felvilágositása várható, továbbá más uj bizonyitékok felvételét vagy megszerzését. Ha az uj bizonyitásfelvétel végett a főtárgyalást huszonnégy óránál hosszabb időre félbe kellene szakitani vagy el kellene napolni, mindig a haditörvényszék határoz. A szükséges idézések és esetleges elővezetések iránt az elnök intézkedik.

A főtárgyaláson elrendelt szemlét maga a haditörvényszék tartja meg, vagy ha ez nehezen kivihető, az elnök intézkedésére a haditörvényszéknek két tagjával és a jegyzőkönyvvezetővel a tárgyalásvezető. Az utóbbi esetben a tárgyalásvezető a szemle befejeztével a haditörvényszéknek azonnal jelentést tesz. A tartandó szemle helyét és idejét a vádlóval, a vádlottal és védőjével semmisség terhe alatt idejekorán közölni kell és nekik, valamint a sértettnek, a magánpanaszosnak és ez utóbbiak törvényes képviselőinek és meghatalmazottjainak meg kell engedni, hogy annál jelen lehessenek. A 132. § 1. bekezdése megfelelően alkalmazandó.

Uj bizonyiték felvétele és megszerzése nem tagadható meg azért, mivel a bizonyitékot vagy a bizonyitható tényt későn hozták fel.

284. §

A tanukat és a szakértőket a főtárgyaláson általában a XIII. és XIV. Fejezet rendelkezései szerint kell kihallgatni, a mennyiben az alábbi rendelkezések eltérést nem tartalmaznak.

A tanuk és a szakértők egyenkint hivatnak be és a vádlott jelenlétében hallgattatnak ki. Kihallgatásuk előtt fel kell őket szólitani, hogy igazat valljanak. Azok a szakértők, a kik e minőségükben már általánosságban megesketvék, továbbá azok a tanuk és szakértők, a kik a megelőző eljárás során az esküt már letették, nem tesznek ujból esküt, hanem csak letett esküjük szentségére figyelmeztetendők.

Ezt az esetet kivéve, a szakértő az általános kérdésekre adott válasza után és a további kihallgatás előtt a 209. § szem előtt tartásával megesketendő.

A tanuk kihallgatásuk után tesznek esküt. A megesketés elmaradhat, ha a vádló és a vádlott beleegyeznek; a haditörvényszék azonban hivatalból is elhatározhatja, hogy valamely tanut esküre nem bocsát.

A fölött, vajjon azok a tanuk és szakértők, a kiket a tárgyalásvezető intézkedése vagy a haditörvényszék végzése folytán hivatalból idéztek meg, tegyenek-e esküt, a vádló és a vádlott meghallgatása után a haditörvényszék határoz.

Ha a főtárgyalást azért kell félbeszakitani vagy elnapolni, mert valamelyik tanu a vallomást vagy az eskütevést, vagy valamelyik szakértő a szemlénél a közreműkö-

dést vagy véleményadást vagy az eskütevést törvényes ok nélkül megtagadja, a 193. és 208. §-ok rendelkezésein kivül a 279. § 2. és 3. bekezdésének rendelkezései is megfelelően alkalmazandók.

285. §

A tárgyalásvezető köteles gondoskodni arról, hogy még ki nem hallgatott tanu a bizonyitó eljárásnál egyáltalában, még ki nem hallgatott szakértő pedig egy másik szakértőnek ugyanarra a tárgyra vonatkozó kihallgatásánál jelen ne legyen.

A szembesitéseket (167. és 198. §) a tárgyalásvezető rendeli el; a fölött, hogy szükséges-e tiszteket egymással vagy másokkal szembesiteni, csakis a haditörvényszék határozhat.

A tanuk és szakértők kihallgatásuk után mindaddig az ülésteremben maradnak, mig a tárgyalásvezető őket el nem bocsátja. Azt, vajjon tovább is az ülésteremben maradhatnak-e, a 257-262. §-ok rendelkezései szerint kell elbirálni.

A tárgyalásvezető intézkedhetik, hogy a kihallgatott tanuk az üléstermet elhagyják és később ujra behivassanak s akár egyedül, akár más tanuk jelenlétében ismételten kihallgattassanak.

A tanuk egymást vallomásaik miatt kérdőre nem vonhatják.

A vádlottat minden egyes tanu, szakértő vagy vádlott társ kihallgatása, valamint minden egyes jegyzőkönyv vagy okirat felolvasása után meg kell kérdezni, hogy van-e valami észrevétele.

286. §

Az elnökön és a tárgyalásvezetőn kivül a többi birák és a pótbirák, valamint a vádló és vádlott, ugyszintén védője is intézhetnek, miután a tárgyalásvezető nekik e végből a szót megadta, a kihallgatandó egyének mindegyikéhez, nevezetesen a vádlotthoz is, kérdéseket. A tárgyalásvezető oly kérdéseket, a melyeknek nézete szerint helyük nincs, visszautasithat. Ha valaki homályos vagy értelmetlen kérdést tett, a tárgyalásvezető a kérdezőt szándékának kimagyarázására vagy világos kifejezésére hivja fel.

A tárgyalásvezető a kérdések közvetlen intézését megtilthatja, ha a kérdező a kérdezés jogával, ismételt megintés daczára, visszaél.

287. §

A tárgyalást vezető a vádlottat valamelyik tanu vagy vádlottárs kihallgatása alatt, a vallomástétel szabadságának érdekében kivételesen eltávolittathatja az ülésteremből. Köteles azonban a vádlottal, mihelyt őt visszatérése után a távolléte alatt tárgyalt kérdés felől kihallgatta, mindazt közölni, a mi távollétében történt, nevezetesen az időközben tett vallomásokat is.

Ha ez a közlés elmaradt, azt a bizonyitó eljárás befejezéseig, semmisség terhe alatt, pótolni kell.

288. §

A részestársak és a tanuk kihallgatásáról szóló jegyzőkönyvek, továbbá a szakértői vélemények csak a következő esetekben olvashatók fel:

1. ha a kihallgatott egyének időközben meghaltak, ha tartózkodóhelyük ismeretlen, vagy ha személyes megjelenésük egykönnyen aggkoruk, betegségük vagy gyengeségük okából vagy tartózkodóhelyüknek távolsága, felette nagy költség vagy a katonai szolgálatban beállható zavar vagy más fontos ok miatt nem volt megvalósitható;

2. ha a főtárgyaláson kihallgatott egyének korábban tett vallomásuktól, vagy adott véleményüktől lényeges körülményekre nézve eltérnek;

3. ha tanuk a nélkül, hogy erre joguk volna, vagy ha terhelttársak a vallomást megtagadják;

4. ha a felolvasásba a vádló és a vádlott beleegyeznek és a tárgyalásvezető hozzájárul;

5. ha a kihallgatott tanu a királyi ház tagja, vagy ha őt a nemzetközi jog szerint területenkivüliség vagy személyes mentesség illeti meg.

A főtárgyalást megelőző eljárás alatt adott szakértői vélemény továbbá felolvasható, ha az testi sértések eseteiben tényleges szolgálatot teljesitő katonaorvos vagy orvosi közszolgálatban álló más orvos, előzetes birósági szemle nélkül (220. § utolsó bekezdése), vagy ha a véleményt a 214. § 2. és a 215. § 1. bekezdése értelmében az igazságügyi orvosi tanács, az országos birósági vegyész, a horvát-szlavonországi egészségügyi tanács vagy más állami szakhatóság, intézet, vagy ilyen közeg adta.

Ha valamely jegyzőkönyvnek vagy véleménynek a tárgyalásvezető által elrendelt felolvasását a vádló vagy a vádlott ellenzi, a felolvasás megengedhetősége felett a haditörvényszék határoz.

A felolvasás oka a tárgyalási jegyzőkönyvben mindig megemlitendő.

Szemle- és leletfelvételeket, sérülési jelentéseket, a vádlott ellen korábban hozott büntető itéleteket, személyi és erkölcsi okmányait, hatósági értesitéseket és bizonyitványokat, valamint egyéb olyan okiratokat és iratokat, a melyek az ügyre nézve jelentősek, fel kell olvasni, hacsak mind a vádló, mind a vádlott, mind a tárgyalásvezető a felolvasásról le nem mond.

A tanuzás kötelessége alól mentes tanu vallomásáról szóló jegyzőkönyv nem olvasható fel, ha az ilyen tanu utólagosan, különösen a főtárgyaláson az őt megillető mentességet igénybe veszi.

289. §

A tárgyalásvezető a bizonyitó eljárás folyamában vagy befejeztével felmutatja a vádlottnak és a mennyiben szükséges, a tanuknak és a szakértőknek is azokat a tárgyakat, a melyek a tényállás tisztázására szolgálhatnak és nyilatkozatra hivja fel őket, vajjon azokat felismerik-e.

290. §

A bizonyitás felvétele után a tárgyalásvezető kérdést intéz a vádlóhoz, a magánpanaszoshoz, a vádlotthoz és a védőjéhez, vajjon nem kivánnak-e a bizonyitás kiegészitése iránt inditványt tenni.

Tagadó válasz esetében vagy ily inditvány elutasitása vagy az uj bizonyiték felvétele után az elnök a bizonyitó eljárást beFejezettnek nyilvánitja.

F) A vádló, a vádlott és a védő perbeszédei

291. §

A bizonyitó eljárás befejezése után az elnök a vádlónak adja meg a szót a végből, hogy inditványát mind a vádlott bűnösségére, mind az ellene alkalmazandó büntető rendelkezésekre vonatkozólag megtegye és megokolja. Arra nézve, hogy az alkalmazandó büntetési tételen belül a büntetést a bíróság mily mértékben szabja ki, a vádló határozott inditványt nem tesz. A dandárbiróságok előtt az ügyészi tiszt arra szoritkozhatik, hogy inditványt tesz általában a törvény alkalmazására.

A vádlottnak és védőjének joga van erre válaszolni. Ha a vádlottak többen vannak, a perbeszédek sorrendjét a tárgyalásvezető határozza meg. Ha a vádló a vádlottnak vagy a védőnek fejtegetéseire válaszol, mindenesetre a vádlottat és védőjét illeti az utolsó felszólalás.

292. §

Ha a vádló a főtárgyalás eredményéhez képest a vádlottat elitélhetőnek nem tartja, vagy a magánpanaszos a főtárgyaláson a megbüntetésre irányuló kérelmét visszavonja (105. §), a vádló a vádat elejti.

A vád elejtését meg kell okolni.

293. §

Ha a vádló a bizonyitó eljárás következtében akképen látja a tényálladékot megváltozottnak, hogy a vádlott más bűncselekményben mutatkozik bűnösnek, mint a melylyel a vádirat vagy a büntető inditvány szerint vádolva volt, a bizonyitó eljárás befejezése után vagy azonnal előterjeszti a megváltozott tényálladékra alapitott vádinditványát, vagy pedig oly czélból, hogy megfelelő vádat emelhessen, a főtárgyalás félbeszakitása vagy elnapolása iránt tesz inditványt.

Ha a vádló a főtárgyalás alatt arról győződik meg, hogy a vádlottat a vád tárgyává tett bűncselekményen kivül honvéd birósági uton büntetendő más bűncselekmény is terheli, a vádat arra az illetékes parancsnok jóváhagyásának kieszközlése nélkül is kiterjeszheti.

A vádló azonban azt is inditványozhatja, hogy a főtárgyalás a megfelelő vád emelése végett félbeszakittassék vagy elnapoltassék, vagy hogy részére az ujonnan kiderült tett önálló üldözésének joga fenntartassék, a mely esetben azután az ujonnan felmerült bűncselekmény üldözéséhez az illetékes parancsnok utasitására van szükség (3. §).

Csak kivánatra üldözhető bűncselekmények tekintetében a vádló az előbbi bekezdésben emlitett inditványokat csupán a jogosultnak a bűnvádi üldözés iránt előzetesen előterjesztett kivánata után teheti meg.

294. §

Ha a vádló a főtárgyalás folyamában arról győződik meg, hogy a vád alapjául szolgáló tett nem tartozik a vád szerint feltételezett honvéd büntetőbiráskodás alá, az ügynek az illetékes helyre áttételét inditványozza.

Ugyanez történik akkor is, ha a dandárbirósági főtárgyalás alatt az ügyészi tiszt arra a meggyőződésre jut, hogy a vád alapjául szolgáló tett magában véve vagy azért, mert más bűncselekménynyel halmazatban van, a hadosztálybiróság tárgyi illetékességéhez tartozik.

295. §

Arra az inditványra nézve, a melyet a főtárgyalásnak a vád emelése czéljából félbeszakitása vagy elnapolása, vagy az ügynek illetékes helyre áttétele végett a vádló a 293. és 294. § értelmében tesz, a vádlottat meg kell hallgatni.

A vád megváltoztatása vagy kiterjesztése esetében a tárgyalásvezető köteles a vádlottnak megmagyarázni a vád tekintetében beállott változást és meggyőződni, hogy ennek következményeit a vádlott felfogta-e.

Ennek megtörténte után a vádlott megkérdezendő, hogy a vád megváltoztatása vagy kiterjesztése miatt a védelem előkészitése végett nem kivánja-e a főtárgyalás félbeszakitását vagy elnapolását.

Ezt a kérdést és az adott feleletet a tárgyalási jegyzőkönyvbe semmisség terhe alatt bele kell foglalni.

296. §

A vádló, a vádlott és a védő perbeszédeit nem szabad félbeszakitani. Csakis az elnök és a tárgyalásvezető szakithatja akkor félbe, ha tartalmuk a közrendet, az erkölcsiséget, a katonai fegyelmet vagy a katonai szolgálati titkot sérti vagy veszélyezteti, ha a perbeszédek bűncselekményt vagy oly kifejezéseket foglalnak magukban, a melyek másnak becsületét szükség nélkül érintik, ha oly körülményt hoznak fel, a melynek bizonyitását a katonai büntetőjog kizárja, végül ha a felszólaló az ügygyel egyáltalában össze nem függő, hosszadalmas fejtegetésekbe bocsátkozik.

Ha a vádlottnak csekélyebb műveltsége, a kifejezésekben vagy a tárgyalási nyelvben járatlansága kivánatossá teszi, a tárgyalásvezető a perbeszédek tartalmát röviden összegezve megmagyarázza, még pedig ha szükséges, tolmács segitségével.

G) A haditörvényszék tanácskozása és határozathozása

297. §

Miután az elnök a tárgyalásvezető meghallgatása után a tárgyalást beFejezettnek nyilvánitotta, a biróság itélethozás végett a jegyzőkönyvvezetővel együtt a tanács-

kozó terembe vonul vissza vagy e czélból az elnök az üléstermet kiüritteti. A vádlottat, ha fogva van, a főtárgyalás terméből egyelőre kivezetik, a szabadlábon levő vádlottat az elnök szükség esetében őrizet alá véteti.

A határozathozásban a haditörvényszéknek csak oly tagja vehet részt, a ki a főtárgyalás egész tartama alatt jelen volt.

A tanácskozás és szavazás alatt a haditörvényszék tagjai és a jegyzőkönyvvezető senki mással nem érintkezhetnek.

298. §

A tárgyalásvezető összegezi a tárgyalás eredményét és meginditja a tanácskozást a hozandó itélet fölött. A tanácskozás befejeztével a szavazás következik a 74-79. §-ok rendelkezései szerint.

299. §

A haditörvényszék, ha az ügynek bővebb tisztázását tartja szükségesnek, végzéssel az eljárás kiegészitését s e czélból, ha kell, a főtárgyalás félbeszakitását vagy elnapolását rendeli el.

300. §

Ha a haditörvényszék a vádló inditványához képest vagy ily inditvány nélkül is, a főtárgyalás folyamában vagy befejezése után azt tartja, hogy a vádlott nem tartozik a honvéd büntetőbiráskodás alá, saját illetéktelenségét itélettel azonnal kimondja.

Ugyanigy kell eljárni és az ügyet az illetékes helyre azonnal át kell tenni akkor is, ha a dandárbiróság haditörvényszéke a bűnvádi ügyet a hadosztálybiróság hatáskörébe tartozónak tartja. Ez az itélet azután a hadosztálybiróság eljárásában a nyomozó eljárás teljesitése nélkül benyujtott vádiratot helyettesiti.

Az illetékes biróság (parancsnok) rendelkezéseig a vizsgálati fogság fenntartása fölött a haditörvényszék határoz.

301. §

A haditörvényszék nem nyilvánithatja magát illetéktelennek azért, mivel az ügy a 2. § értelmében fegyelmi uton elintézhető lett volna, vagy mivel azt tartja, hogy a vád emelésénél a honvéd biróságok illetékességére nézve a II. Fejezetben megállapitott alapelvek megtartattak ugyan (300. §), azonban a vádemelést személyi tekintetben nem illetékes parancsnok rendelte el. Nem nyilvánithatja magát továbbá illetéktelennek a hadosztálybiróság haditörvényszéke akkor, ha nézete szerint a bűnvádi ügy a dandárbiróság elé tartozik, a dandárbiróság haditörvényszéke pedig akkor, ha a bűnvádi ügyet magasabb foku biróság utasitotta a dandárbiróság elé.

302. §

A haditörvényszék a vádló inditványaihoz csak annyiban van kötve, hogy nem mondhatja ki a vádlottat bűnösnek oly tettben, a melyre a vád sem eredetileg nem irányult, sem a főtárgyaláson ki nem terjesztetett.

Ha a haditörvényszék azt tartja, hogy a vád alapjául szolgáló tények magukban vagy kapcsolatban azokkal a körülményekkel, a melyek csak a főtárgyalás folyamában merültek fel, más bűncselekményt állapitanak meg, mint a melyet a vád megjelölt, a haditörvényszék tekintet nélkül arra, hogy a vádló tett-e erre czélzó inditványt, saját jogi meggyőződése szerint hoz itéletet és a vádban foglalt minősitéshez kötve nincs. Ha a vádlott tette a haditörvényszék nézete szerint sulyosabban büntetendő, mint az, a melyre a vád irányult, vagy ha arra oly minősités alkalmazható, a mely uj irányban teszi a védelemnek előkészitését szükségessé, a haditörvényszék a vádlót és a vádlottat itélethozás előtt, semmisség terhe alatt meghallgatja és a főtárgyalás félbeszakitása vagy elnapolása iránt netalán tett inditványaik fölött határoz.

Ha a tett a haditörvényszék nézete szerint oly bűntett, a mely a 88. § 1. bekezdése értelmében védő közrevonását teszi szükségessé, a haditörvényszék itélet hozásába egyáltalában csak akkor bocsátkozhatik, ha a vádlottnak a főtárgyaláson védője volt. Ellenkező esetben a főtárgyalás abbanhagyandó és az itélethozást olyan uj főtárgyalásra kell fenntartani, a melyen védő is vesz részt.

A 2. bekezdésben a vádlónak és vádlottnak itélethozás előtt való meghallgatására nézve foglalt rendelkezések a dandárbirósági eljárásban és abban az esetben, ha fegyelmi kihágások megjelölése változik, nem alkalmazandók.

303. §

Ha a vádlott a hadosztálybirósági eljárásban a vád alapjául szolgáló bűncselekményen felül a főtárgyalás alkalmával még más bűncselekmény gyanujába is kerül, a haditörvényszék a tárgyalást és itéletet a honvéd ügyész inditványára (293. § 2. és 3. bekezdése) erre a tettre is kiterjesztheti.

Ha azonban az uj tett a haditörvényszék nézete szerint olyan bűntett, a mely a 88. § 1. bekezdése értelmében védő közrevonását teszi szükségessé, a tárgyalás és az itélet erre a tettre csak abban az esetben terjeszthető ki, ha a vádlottnak a főtárgyaláson védője volt.

Ahhoz, hogy az új tett a tárgyalás és az itélethozás körébe bevonható legyen, a vádlott beleegyezése csak akkor szükséges, ha elitélése esetében e tett miatt rá oly büntető rendelkezés nyerne alkalmazást, a mely szigorubb, mint az, a mely a vádiratban foglalt bűncselekmények közül a legsulyosabbikra alkalmazandó volna.

Ha ily esetben a vádlott nem egyezik bele abba, hogy az itéletet azonnal meghozzák, vagy ha ez azért nem lehetséges, mert az ügynek gondosabb előkészitése szükséges, vagy ha a főtárgyalást a 2. bekezdés esetében védő közbenjötte nélkül tartották meg, az itéletnek a vád tárgyára kell szoritkoznia, s a honvéd ügyész számára fenn kell tartani azt a jogot, hogy az ujonnan felmerült tettet önállóan üldözhesse.

Ugyanez áll mindazokra az esetekre, a melyekben a haditörvényszék a honvéd ügyész részéről a főtárgyalás félbeszakitása vagy elnapolása iránt tett inditványnak helyt nem ád.

A haditörvényszék inditványára vagy hivatalból is elhatározhatja a főtárgyalás félbeszakitását vagy elnapolását. A körülményekhez képest a főtárgyalást abbanhagyhatja és a vádlott terhére eső valamennyi bűncselekmény fölött a döntést egy későbbi főtárgyalásra tarthatja fenn.

Az utóbbi esetben, ugyszintén akkor, ha az ujonnan felmerült tett önálló üldözése a honvéd ügyésznek fenntartatott, az illetékes parancsnoknak az ügyészi vagy a birósági nyomozó eljárást vagy a vádemelést nyolcz nap alatt el kell rendelnie.

304. §

A dandárbirósági eljárásban az ujonnan felmerült tett fölött az ügyészi tiszt inditványára (293. § 2. és 3. bekezdése) mindig lehet itéletet hozni, ha a tett a dandárbiróság hatáskörébe tartozik és az ügy gondosabb előkészitése a védelem szempontjából sem mutatkozik szükségesnek. Ha az ujonnan felmerült tett a hadosztálybiróság hatáskörébe tartozik, a haditörvényszék az itélethozástól a saját hatáskörébe tartozó bűncselekmény tekintetében is tartózkodni és a 300. § szerint eljárni köteles.

Egyebekben a 303. § rendelkezéseit a dandárbirósági eljárásban is megfelelően alkalmazni kell.

305. §

A haditörvényszék az itélethozásnál csak azt veheti tekintetbe, a mi a főtárgyaláson előfordult. Ügyiratok csak annyiban szolgálhatnak bizonyitékul, a mennyiben a főtárgyaláson felolvasták.

A haditörvényszék a bizonyitékokat megbizhatóságukra és bizonyitó erejükre nézve ugy egyenkint, mint benső összefüggésükben gondosan és lelkiismeretesen megvizsgálja és szabad meggyőződése szerint határoz.

306. §

A haditörvényszék a vádlottat a vád alól itélettel felmenti:

1. ha az illetékes parancsnoknak a vád emelésére e törvény szerint szükséges utasitása hiányzik;

2. ha a vádló a vádat elejtette, mielőtt a haditörvényszék itélethozás végett viszszavonult;

3. ha oly vétségről van szó, a mely büntetőbirósági uton csak a jogosult kivánatára üldözhető és kiderül, hogy az eljárást ily kivánat nélkül inditották meg, vagy a jogosultnak kiFejezett akarata ellenére folytatták;

4. ha a haditörvényszék ugy találja, hogy a vád alapjául szolgáló tett nem büntetendő cselekmény, vagy a tényálladék nincs megállapitva, vagy az, hogy a vádlott a terhére rótt bűncselekményt elkövette, nincs bebizonyitva, vagy oly körülmények

forognak fenn, a melyek a büntethetőséget kizárják vagy megszüntetik, vagy hogy az üldözés az 1-3. pontokban meg nem jelölt egyéb okokból ki van zárva.

Ha az 1-3. pontokban emlitett körülmények valamelyike a bizonyitó eljárás megkezdése vagy befejezése előtt következik be vagy állapittatik meg, az itéletet a bizonyitó eljárás teljesitése vagy folytatása nélkül kell meghozni.

307. §

Az itéletnek, a melyet a tárgyalásvezető szerkeszt s az elnök, a tárgyalásvezető és a jegyzőkönyvvezető irnak alá, tartalmaznia kell:

1. ezt a feliratot: "Ő Felsége a király nevében!";

2. a bíróság megjelölését és a haditörvényszék elnökének, a tárgyalásvezetőnek, a jegyzőkönyvvezetőnek, a vádlónak, a magánpanaszosnak és a védőnek nevét és rendfokozatát;

3. a vádlott családi és utónevét, valamint azt a nevet, a mely alatt ő esetleg még egyébként ismeretes, szülőhelyét, községi illetőségét, korát, továbbá vallását, családi állapotát, rendfokozatát, csapattestét (hatóságát, intézetét), udvari és közjogi méltóságait (czimeit), akadémiai fokozatát (iparát, foglalkozását), lakó- vagy tartózkodóhelyét, a mennyire ezek a körülmények ismeretesek;

4. azoknak a bűncselekményeknek törvényes megjelölését, a melyekre az eredeti vagy a megváltoztatott vád irányult;

5. a főtárgyalásnak és az itélethozásnak napját és helyét;

6. a vádlott elitélését, vagy a vád alól felmentését, vagy az illetéktelenség kimondását;

7. az indokolást, a mely a rendelkező résztől elkülönitendő.

A 6. és a 7. pontban foglalt rendelkezések meg nem tartása semmisségi ok.

308. §

A vádlott elitélése esetében az itélet rendelkező részének még tartalmaznia kell:

1. azt, hogy minő tettben találtatott a vádlott bűnösnek, még pedig az ismertető jelekül szolgáló és bizonyos büntetési tételt maguk után vonó körülményeknek kiFejezett megjelölésével;

2. azt, hogy miféle bűncselekményt állapitanak meg azok a bebizonyitottaknak vett tények, a melyekben a vádlott bűnösnek találtatott (minősités);

3. azt, hogy minő büntetésre és jogkövetkezményekre itéltetik a vádlott;

4. azt, hogy a büntető törvényeknek mely rendelkezései vagy mely büntető szabályok alkalmaztattak ellene;

5. pénzbüntetés kiszabásánál annak a szabadságvesztésbüntetésnek meghatározását, a mely a pénzbüntetés behajthatatlansága esetében helyébe lép; végül

6. intézkedést az előzetes letartóztatásnak vagy a vizsgálati fogságnak, avagy az esetleg kiállott fegyelmi vagy birósági büntetésnek betudásáról a kiszabandó büntetésbe.

Ha a bíróság több egyénre szab ki halálbüntetést, az itéletben azt a sorrendet is meghatározza, a melyben az elitéltek kivégzendők.

Az 1., a 2. és a 3. pontban foglalt rendelkezések meg nem tartása semmisségi ok.

309. §

A haditörvényszéknek jogában áll igen fontos és túlnyomó enyhitő körülmények találkozása esetében:

1. az agyonlövés általi halálbüntetés helyett három évnél nem rövidebb tartamu börtönt vagy sulyos börtönt megállapitani, sulyos börtönt azonban csak akkor, ha a bűncselekményt a katonai büntetőjog ama különös ismertető jelek hiányában, a melyektől a halálbüntetés alkalmazása függ, sulyos börtönnel sujtja;

2. a börtönbüntetést, a mely tiz és husz év között vagy életfogytig volna megállapitandó, nem ugyan fokra nézve megváltoztatni, hanem tartamban, de három évnél nem alább leszállitani;

3. oly esetekben, a melyekben a börtönbüntetés öt és tiz év között van meghatározva, mind a börtönbüntetést enyhébb fokra változtatni, mind a büntetés tartamát, de egy évnél nem alább, leszállitani;

Ezt a rendkivüli enyhitő jogot azoknál a határozott időtartamu szabadságvesztés-büntetéseknél is lehet alkalmazni, a melyek a katonai büntetőjog szerint a miatt, mert a tettes a tett idején a husz éves életkort még meg nem haladta, vagy a tett a kisérletnél maradt, a halálbüntetés helyébe lépnek.

310. §

Az itélet indokolásában ki kell fejteni, hogy a haditörvényszék mely tényeket és mily okokból tart bebizonyitottaknak vagy be nem bizonyitottaknak, továbbá fel kell sorolni azokat az okokat, a melyek a jogkérdések eldöntésénél és a főtárgyalás során tett, de elutasitott inditványokra vonatkozó határozatok hozásánál irányadók voltak.

Elitélés esetében megjelölendők a sulyositó és az enyhitő körülmények.

A felmentő itéletben határozottan meg kell jelölni a 306. §-nak azt az esetét, a mely a felmentésnek alapjául szolgált.

311. §

Ha a vádlott, a ki ellen már hozatott büntető itélet, ennek az itéletnek keletkezése előtt elkövetett más bűncselekményben találtatik bűnösnek, az ujonnan kiderült bűncselekmény büntetésének megállapitásánál a korábbi itélettel rá kiszabott büntetést megfelelően tekintetbe kell venni ugy, hogy mind a két büntetés együttvéve a sulyosabb bűncselekményre meghatározott legmagasabb büntetést meg ne haladja. Nincs helye ily tekintetbevételnek, ha az ujonnan kiderült tettre halálbüntetést vagy életfogytig tartó szabadságvesztésbüntetést kell szabni.

H) Az itélet kihirdetése

312. §

A tárgyalásvezető közvetlenül az itélet meghozása után, az elnök felszólitására, nyilvános ülésben és a vádló meg a vádlott jelenlétében kihirdeti az itéletet lényeges indokaival együtt.

Ha az itéletet és indokait azonnal irásba foglalni nem lehetne, az irásbafoglalásnak legkésőbb három nap mulva, a dandárbirósági eljárásban egy nap mulva a kihirdetés után meg kell történnie; ebben az esetben elég, ha az itéletet (az indokokat) a tárgyalásvezető és a jegyzőkönyvvezető irják alá.

Ha a vádlott az itélet kihirdetésénél nincs többé jelen, az elnök elrendelheti, hogy őt a kihirdetéshez elővezessék, vagy pedig a kihirdetés után intézkedhetik, hogy az itéletet a vádlottal jegyzőkönyvileg hadbiró közölje.

Az itélet kihirdetése után a vádlott az itélet ellen megengedett perorvoslatokra nézve felvilágositandó.

A haditörvényszék a vádlott nyilatkozatainak és a vádlónak meghallgatása után határoz a fölött, vajjon a szabadlábon levő elitélt az illetékes parancsnok további elhatározásáig (175. §) vagy végrehajtató rendeletéig előzetes letartóztatásba helyezendő-e vagy sem.

313. §

A haditörvényszék, ha halálos itéletet hozott, a vádlottat arra nézve, hogy kivánne perorvoslattal élni, meghallgatja és közvetlenül ezután a honvéd ügyész részvételével tanácskozást tart a fölött, vajjon az elitélt megkegyelmezésre méltó-e, vagy sem és hogy megkegyelmezés esetében a halálbüntetés helyett mily büntetés volna megállapitandó. Az erről szóló jegyzőkönyv az iratokhoz csatolandó.

J) Jegyzőkönyvvezetés

314. §

A 274. §-ban emlitett mozzanatokról és határozatokról, valamint a főtárgyalásról semmisség terhe alatt jegyzőkönyvet kell szerkeszteni, a melyet a tárgyalásvezető, a jegyzőkönyvvezető s a tárgyalásnál esetleg alkalmazott tolmács ir alá. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell a tárgyalás napján és helyén, valamint a bíróság megjelölésén kivül az elnöknek, a haditörvényszék tagjainak, a jegyzőkönyvvezetőnek és a tolmácsnak, a vádlónak, a sértettnek, a magánpanaszosnak, a vádlottnak és védőjének, továbbá a zárt ülésbe meghivott bizalmi férfiaknak nevét, rendfokozatát és csapattestét, tanusitania kell a bűncselekmény törvényes megjelölését a vád szerint, a haditörvényszék tagjainak megesketését, a tárgyalás menetét s az eljárás összes lényeges alakiságait, különösen pedig fel kell emlitenie azt, vajjon a tárgyalást nyilvánosan, vagy a nyilvánosság kizárásával tartották-e, mely tanukat és szakértőket hallgattak ki és mely ügyiratokat olvastak fel, vajjon a tanuk és a szakértők esküt tettek-e vagy megesketésük mi okból maradt el, végül hogy a főtárgyalás alatt minő inditványok tétettek és minő határozatok hozattak.

A vádlott és a tanuk vagy a szakértők vallomásainak lényegét csak akkor kell a jegyzőkönyvbe foglalni, ha e vallomásaik az ügyiratokban foglalt nyilatkozataiktól eltérnek, ezeket módositják vagy kiegészitik, vagy ha őket a főtárgyaláson hallgatták ki először.

315. §

A vádló és a vádlott jogaik megóvása végett kivánhatják egyes részletek jegyzőkönyvi megállapitását. Ott, a hol a szószerinti szerkezet lényeges, a tárgyalásvezető köteles egyes helyek felolvasását a vádló vagy a vádlott kivánatára azonnal elrendelni.

Fontos esetekben a hadosztálybirósági eljárásban a tárgyalásvezető, ha helyénvalónak tartja, az összes vagy egyes nyilatkozatoknak és perbeszédeknek gyorsirói feljegyzését rendelheti el; a honvéd ügyész vagy a vádlott idejekorán előadott kérelmére ezt, ha egyáltalában lehetséges, mindig el kell rendelni, mindamellett a vádlott kérelmére csak akkor, ha a gyorsirói feljegyzéssel járó költségeket megelőzőleg a bíróságnál letétbe helyezi. A gyorsirói feljegyzések három nap alatt rendes irással leirandók, a tárgyalásvezetőnek megvizsgálás végett bemutatandók és a jegyzőkönyvhöz csatolandók.

A gyorsirót alkalmaztatása előtt meg kell esketni (84. §).

A vádlónak, a magánpanaszosnak és a vádlottnak egyébiránt szabadságában áll a lezárt jegyzőkönyvet és mellékleteit megtekinteni és lemásolni.

A főtárgyalási jegyzőkönyv elkészitésének időpontjára nézve a 312. § 2. bekezdésének az itélet irásbafoglalására vonatkozó rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

A jegyzőkönyv bizonyitékul szolgál e tekintetben, vajjon a főtárgyalásra vonatkozólag megszabott alakiságok megtartattak-e, az ellenbizonyitás azonban meg van engedve.

316. §

A haditörvényszéknek a főtárgyalás alatt és ennek bevégeztével tartott tanácskozásairól és szavazásairól mindazokban az esetekben, a midőn a haditörvényszék tanácskozás végett visszavonul, vagy az üléstermet kiüritteti, külön jegyzőkönyvet kell szerkeszteni, amelyet az elnök, a tárgyalásvezető és a jegyzőkönyvvezető ir alá.

Ez a jegyzőkönyv lepecsételten csatolandó az ügyiratokhoz és azt csakis a perorvoslati eljárás során a felsőbb bíróság tekintheti meg.

K) A főtárgyalás félbeszakitása és elnapolása

317. §

Félbeszakitás esetében a főtárgyalás meghatározott időre, elnapolás esetében pedig ujabb határnap kitüzése nélkül bizonytalan időre hagyatik abban.

A mennyiben ez a Fejezet kivételt nem tesz, a félbeszakitást huszonnégy órára az elnök, a félbeszakitást hosszabb időre, valamint az elnapolást a haditörvényszék rendeli el.

318. §

A főtárgyalás a jelen Fejezetben meghatározott eseteken kivül még a következő esetekben is félbeszakitandó vagy elnapolandó:

1. ha a vádlott védelmének előterjesztése előtt megbetegszik és felmentő vagy a bíróság illetéktelenségét kimondó itélet nem hozható;

2. az utóbbi feltételek alatt, ha a védő a főtárgyalás alatt megbetegszik, más védő pedig azonnal közre nem vonható és oly bűnvádi eset forog fenn, a melyben a védelem kötelező vagy a haditörvényszék nézete szerint szükséges;

3. ha valamelyik tanu vagy szakértő betegség miatt nem bir nyilatkozatot tenni és a haditörvényszék a vallomást vagy véleményt oly fenyegetésnek tartja, hogy a főtárgyalás e tanu vagy szakértő személyes kihallgatása nélkül nem folytatható;

4. ha a haditörvényszék uj bizonyiték megszerzésének, védő közrevonásának vagy a védelem bővebb előkészitésének látja szükségét;

5. ha a főtárgyalás folytatása legyőzhetetlen nehézségekbe ütközik.

Félbeszakitható a főtárgyalás a benne résztvevő egyének pihenése végett is.

319. §

A főtárgyalás elnapolása esetében az uj határnap kitüzése a haditörvényszék egybehivása, valamint a többi érdekelt megidézése és előállitása a XVII. Fejezet rendelkezései szerint történik. Az uj főtárgyalás határnapjának kitüzése azonban a 247. § 2. bekezdésében meghatározott határidőhöz nincsen kötve.

A főtárgyalás félbeszakitása esetében az érdekelteket a főtárgyalás folytatása végett kitüzött időpontra az elnök a végzés kihirdetésével idézi. Ha a főtárgyalás félbeszakitása huszonnégy óránál hosszabb időre terjed, a haditörvényszék tagjainak vezénylése és a tényleges katonai szolgálatban álló más résztvevők előállitása, ideértve a szabadlábon levő vádlottét is, a bíróság ujabb megkeresésére, sürgős esetben a tárgyalásvezető megkeresésére történik.

A főtárgyalásnak mind félbeszakitása, mind elnapolása esetében az ujonnan kitüzött főtárgyalásra, hacsak elhárithatatlan akadály fenn nem forog, ugyanazok a haditörvényszéki tagok (pótbirák) vezénylendők, a kik mint ilyenek az első főtárgyaláson működtek.

320. §

A bizonyitó eljárás nem ismétlendő, ha a főtárgyalást ugyanazok előtt a haditörvényszéki tagok előtt tartják s az első főtárgyalás óta nyolcz napnál hosszabb idő el nem mult.

Nyolcz napnál tovább tartó félbeszakitás vagy elnapolás után a bizonyitó eljárás ismétlése csak akkor mellőzhető, ha a félbeszakitott vagy elnapolt főtárgyalás óta egy hónapnál több idő el nem mult s a haditörvényszék tagjai ugyanazok maradtak.

Ha ily esetben a vádló vagy a vádlott vagy valamelyik haditörvényszéki tag a bizonyító eljárás ismétlését inditványozza, a haditörvényszék határoz.

L) Közbejött események

321. §

Ha valószinüvé válik, hogy valamelyik tanu a főtárgyaláson tudva hamisan vallott, vallomásáról az elnök, a tárgyalásvezető meghallgatása után, jegyzőkönyvet szerkesztet s ezt felolvasása és helybenhagyása után a tanuval aláiratja és őt szükség esetében el is fogatja.

Ha a főtárgyalás alatt valaki az ülésteremben oly bűncselekményt követ el, a mely nem csupán a jogosult kivánatára üldözendő és a melynek elkövetésénél a bűnöst tetten kapják, az elnök köteles az esetről külön jegyzőkönyvet szerkeszteni és a bűnöst szükség esetében elfogatni.

Ha a tettes a honvéd vagy a hadseregi büntetőbiráskodás alatt áll, az esetről előljáró parancsnoksága vagy pedig a honvédség vagy a közös hadsereg legközelebbi helyi hatósága értesitendő s a tettes szükség esetében oda átkisérendő.

Ha a tettes polgári büntetőbiráskodás alatt áll, a tényállás az illetékes polgári hatósággal közlendő. Az elnök belátására van bizva, vajjon a tettes egyidejüleg a közbiztonsági hatósághoz átkisérendő-e.

Ha a vádlott követett el a főtárgyalás alatt bűncselekményt és e cselekményre nézve a honvéd büntetőbiráskodásnak van helye, a 293. § 2. és 3. bekezdésének s a 295., a 303. és a 304. §-nak rendelkezéseit kell alkalmazni; minden más esetben a 2-4. bekezdések rendelkezései nyernek megfelelő alkalmazást.

XIX. FEJEZET
Rendes perorvoslatok és a kijavitás

I. CZIM
Általános rendelkezések

322. §

Rendes perorvoslatok: a felfolyamodás, a fellebbezés és a semmisségi panasz.

Felfolyamodásnak az illetékes parancsnok vagy a bíróság rendelkezései és végzései ellen, fellebbezésnek és semmisségi panasznak itéletek ellen van helye.

323. §

A legfelsőbb honvéd törvényszék határozatai ellen rendes perorvoslatnak helye nincs.

324. §

Azokat a nyilatkozatokat, a melyek rendelkezések és végzések ellen irányuló perorvoslatok használására vagy visszavonására vonatkoznak, ott kell megtenni, ahonnan a rendelkezés származik vagy a hol a végzés hozatott; azokat a nyilatkoza-

tokat pedig, a melyek az itéletek ellen irányuló perorvoslatok használására vagy visszavonására vonatkoznak, a haditörvényszéknél, ha pedig ez nincs többé együtt, annál a bíróságnál, a melynél a haditörvényszék az itéletet hozta.

A nyilatkozatokat a tényleges legénységi egyének és a rangosztályba nem sorozott tényleges havidijasok csakis élőszóval tehetik és ha szabadlábon vannak, előljáró parancsnokságuknál is jegyzőkönyvbe mondhatják.

Más egyének, ideértve a honvéd ügyészt és az ügyészi tisztet, valamint a védőt is, nyilatkozataikat akár irásban benyujthatják, akár élőszóval jegyzőkönyvbe mondhatják.

Fogva levő terheltek ezenfelül a honvéd (katonai) letartóztató intézet vezetésével megbizott tisztnél (fogházfelügyelő tisztnél) is jegyzőkönyvbe mondhatják nyilatkozataikat.

A jegyzőkönyvet mindjárt a nyilatkozat tevésekor kell szerkeszteni; ha ez nem lehetséges, a nyilatkozat időpontja a jegyzőkönyvben pontosan feltüntetendő.

A perorvoslat helytelen megjelölése a terhelt hátrányára nem szolgálhat.

325. §

A vádlott érdekében perorvoslatok használására a védő is jogosult (101. §). Ugyanez a jog illeti a kiskoru vádlott törvényes képviselőjét, a vádlott akarata ellen is.

A vádló és az őt megillető perorvoslatokkal, az illetékes parancsnok meghagyása folytán, a vádlott javára is élhet.

Minden perorvoslatnak megvan az a hatálya, hogy a megtámadott határozat a vádlott javára is megváltoztatható vagy feloldható.

Ha az itélet ellen a vádlott javára törvényes képviselője vagy a vádló élt perorvoslattal, vagy ha kétséges, vajjon a vádlott a védője által használt ily perorvoslathoz hozzájárul-e, a vádlott erről értesitendő és felvilágositandó, hogy a perorvoslatnak ily igénybevétele az itélet jogerőre emelkedését s ekként az esetleg kiszabott büntetés végrehajtását késlelteti.

326. §

A perorvoslat használásáról lemondani vagy a perorvoslatot visszavonni a perorvoslat bejelentésére meghatározott határidő letelte előtt is lehet. A lemondásnak és visszavonásnak az a hatálya van, hogy ezektől visszalépésnek többé helye nincsen.

A vádlott javára más jogosult által használt perorvoslat csakis a vádlott kiFejezett beleegyezésével vonható vissza.

Ellenben a védő által használt perorvoslatot vissza kell vonni, mihelyt a vádlott a használásához adott beleegyezését visszavonja.

Ha a perorvoslat fölött a határozathozás szóbeli tárgyalás alapján történik, a perorvoslat a tárgyalás megkezdése után vissza nem vonható.

Az itéletek ellen irányuló oly perorvoslatokat, a melyek nem jogosult egyén által, vagy a bejelentésre meghatározott határidőn tul, vagy jogérvényes lemondás után

használtattak, az a bíróság, a melynél az itélet hozatott, visszautasitja. E rendelkezés ellen a perorvoslat használója, értesittetését követő három nap alatt felfolyamodással élhet a közvetlen felsőbb birósághoz. Ha ez a felfolyamodásnak helyt ad, a perorvoslat okainak kifejtésére nyitva álló határidő (337. § 1. bekezdése és 361. §), a mennyiben ez a kifejtés még meg nem történt, a határozat közlésének napjától kezdődik.

Perorvoslatokra hozott minden határozatot indokolni kell.

II. CZIM
Felfolyamodás

327. §

Felfolyamodásnak csak a törvényben kiFejezetten megjelölt esetekben van helye.

Ez a rendelkezés nem érinti azt a jogot, a melynél fogva a bűnvádi eljárásban közreműködésre hivatott egyének ellen hivatalos vagy szolgálati kötelességeik megszegése miatt feljelentést vagy a peres eljáráson kivül panaszt lehet tenni.

328. §

Az a hatóság, a melynek rendelkezése vagy végzése ellen a felfolyamodás irányul, ezt, ha alaposnak tartja, rendszerint maga tartozik orvosolni. Ellenkező esetben a felfolyamodás a határozathozásra hivatott hatóság elé terjesztendő.

329. §

A felfolyamodásnak, a mennyiben ez a bűnvádi perrendtartás kivételt nem tesz, felfüggesztő hatálya nincs. Mindamellett nemcsak az a hatóság, a melytől a megtámadott rendelkezés vagy végzés ered, hanem az is, a mely a felfolyamodás fölött a határozathozásra hivatva van, a végrehajtás felfüggesztését elrendelheti.

Az utóbbi hatóság a határozathozáshoz szükségeseknek mutatkozó megállapitásokat is elrendelheti, vagy maga foganatosithatja.

330. §

A felfolyamodás fölött a határozathozást előzetes szóbeli tárgyalás nem előzi meg.

A legfelsőbb honvéd törvényszék, mielőtt a felfolyamodás fölött határozna, a honvéd koronaügyészt mindig meghallgatja.

Ha a felfolyamodásnak hely adatik, az ügyben szükséges rendelkezéseket meg kell tenni.

III. CZIM
Fellebbezés

A) Közös rendelkezések

331. §

Fellebbezésnek a dandárbíróságok itéletei és a hadosztálybíróságok elsőfoku itéletei ellen van helye.

332. §

A dandárbíróságok itéletei ellen fellebbezéssel lehet élni:
1. fennforgó semmisségi okok miatt (358-360. §-ok);
2. a bűnösség kérdésében;
3. a büntetés kiszabásának kérdésében.

A dandárbíróságnak saját illetéktelenségét kimondó itéletét fellebbezéssel csak abban az esetben lehet megtámadni, ha a 300. § 1. bekezdése értelmében hozták.

A büntetés kiszabásának kérdésében fellebbezésnek a vádlott terhére csak akkor van helye, ha a haditörvényszék a büntetés rendkivüli enyhitésének jogával élt, vagy ha a rangvesztést a vádló inditványa ellenére nem mondta ki, a vádlott javára pedig csak akkor, ha a haditörvényszék a büntetést legkisebb mértéken alul, rendkivüli enyhitési jogánál fogva, már ugyis le nem szállitotta és egyáltalában, ha a rangvesztést önálló büntetésként vagy oly esetben mondotta ki, a melyben azt nem kell feltétlenül kimondani.

333. §

A hadosztálybíróságok itéletei ellen fellebbezésnek csakis a büntetés kiszabásának kérdésében van helye, a mennyiben nem a 358. § 11. pontjában emlitett semmisségi ok forog fenn és a mennyiben a 332. § 3. bekezdésében foglalt előfeltételek megvannak. A büntetés kiszabásának kérdésében fellebbezésnek a vádlott javára akkor is helye van, ha a haditörvényszék az agyonlövés általi halálbüntetést szabadságvesztésbüntetésre, az életfogytig tartó szabadságvesztésbüntetést határozott időtartamura át nem változtatta. (309. § 1. és 2. pontja).

334. §

A vádlott javára mind ő maga, mind a 325. §-ban megnevezett egyének, a vádlott terhére pedig a vádló és a magánpanaszos fellebbezhetnek.

A dandárbíróságnak oly itélete ellen, a melylyel ez a bíróság a honvéd birósságok illetéktelenségét mondja ki, mind az ügyészi tiszt és a magánpanaszos, mind a vádlott fellebbezhet.

A dandárbíróság itéletét, a mennyiben a honvéd birósságok illetékességét állapitja meg, mind az ügyészi tiszt, mind a vádlott megtámadhatja fellebbezéssel.

335. §

A fellebbezés bejelentésének határideje az itélet kihirdetését követő három nap.

Arra a vádlottra nézve, a ki az itélet kihirdetésénél nem volt jelen, a határidő azt a napot követő naptól számitandó, a mely napon vele az itéletet közölték.

A védőre és a vádlott törvényes képviselőjére nézve a határidő ugyanattól az időponttól kezdődik, a melytől a vádlottra nézve.

A fellebbezésre jogosult egyéneknek kivánatra, az itélet, indokaival együtt hiteles másolatban mielőbb kézbesitendő.

336. §

A kellő időben bejelentett fellebbezésnek felfüggesztő hatálya van.

De a dandárbiróság által felmentett vagy oly vádlottnak szabadlábra helyezése, a kinek kiállott vizsgálati fogsága a dandár- vagy a hadosztálybiróság itéletében büntetés gyanánt betudatott, csakis a vádló fellebbezése folytán, még pedig ily esetben is csak akkor szenved halasztást, ha a vádló fellebbezését nyomban az itélet kihirdetése után jelentette be és ha az illetékes parancsnok a szabadlábrahelyezést nem találja elrendelendőnek (182. .

Ha a fellebbezés csak a büntetés mértéke ellen irányul, az elitélt a szabadságvesztésbüntetést az itélet jogerőre emelkedése előtt megkezdheti, hacsak a büntetés megkezdésének elhalasztását a 419. §-hoz képest katonai szolgálati tekintetekből el nem rendelik. Oly tisztek és hasonló állásu egyének azonban, a kik börtönbüntetésre vannak itélve, büntetésüket az itélet jogerőre emelkedése előtt meg nem kezdhetik.

337. §

Annak, a ki a fellebbezést bejelentette, jogában áll a bejelentési határidő leteltét követő öt nap alatt a fellebbezés okainak kifejtését benyujtani vagy jegyzőkönyvbe mondani (324. §).

A fellebbezésnek bejelentéséből vagy megokolásából határozottan ki kell tünnie, hogy a fellebbező az itéletnek mely pontjait tartja sérelmeseknek (332. § 1-3. pontjai) és hogy minő semmisségi okokat kiván érvényesiteni, ugyszintén, hogy mely egyenkint és világosan megjelölendő körülményekre akarja az állitott semmisséget alapitani, mert különben a fellebbezésre vagy semmisségi okokra a felsőbb biróság nem lesz figyelemmel. A vádlott fellebbezésének bejelentésében vagy megokolásában idevonatkozólag előforduló hiányok azonban az ő birósági kihallgatása utján lehetőleg pótlandók.

A fellebbezés és megokolása a fellebbezés okainak kifejtésére nyitva álló határidőn belül módositható vagy kiegészithető.

A fellebbező a dandárbiróság itélete ellen irányuló fellebbezésének bejelentésekor vagy megokolásában uj tényekre és bizonyitékokra is hivatkozhatik a nyomós voltuk meg-megitélésére szolgáló összes körülmények pontos megjelölésével.

338. §

A fellebbezés bejelentéséről és a megokolás benyujtásáról az ellenfelet értesiteni kell.

Ez az értesitést követő három nap alatt a fellebbezés bejelentésére és megokolására vonatkozó ügyiratokat (jegyzőkönyveket) a biróságnál megtekintheti és lemásolhatja, valamint ellenészrevételeit benyujthatja vagy jegyzőkönyvbe mondhatja (324. §).

Ezekben az ellenészrevételekben szabadságában áll abban az esetben, ha a fellebbező a 337. § utolsó bekezdésében foglalt jogával élt, a maga részéről is uj bizonyitékok felvételét inditványozni nyomós voltuk kimutatása mellett.

339. §

Az ellenészrevételek beérkezte vagy a rájuk vonatkozó lemondás után vagy a három napos határidő letelte után az ügyiratok a felsőbb foku biróság elé terjesztendők.

B) További eljárás a dandárbiróságok itéletei ellen irányuló fellebbezés esetében.

340. §

A fellebbezést mindenekelőtt a honvéd ügyészszel kell betekintés végett közölni.

A hadosztálybiróság a fellebbezést mint meg nem engedetet visszautasitja:

1. ha nem jogosult egyén használta, vagy ha elkésve vagy a fellebbezőnek a perorvoslatról való jogérvényes lemondása után terjesztették elő.

2. ha azok a pontok, a melyek ellen a fellebbezés irányul, világosan ki nem vehetők vagy ha a semmisségi okok, a melyek miatt a fellebbezés kizárólag történt, egyenkint és határozottan megjelölve nincsenek és e hiány a perorvoslatot használó vádlott birósági kihallgatásával sem volt megszüntethető.

A visszautasitás ellen, a melyet a honvéd ügyészszel is közölni kell, a fellebbező az értesitést követő három nap alatt felfolyamodással élhet a legfelsőbb honvéd törvényszékhez.

A hadosztálybiróság az ügyiratok kiegészitését is elrendelheti vagy a dandárbiróságtól felvilágositásokat kérhet.

341. §

A fellebbezés elfogadásának esetében a hadosztálybiróság megvizsgálja, vajjon a 337. és 338. § szerint bejelentett uj tények és bizonyitékok nyomósak-e. Ha nem nyomósak, akkor a biróság a bizonyitásra vonatkozó inditványt azonnal visszautasitja.

A dandárbiróság által már felvett bizonyitékok ujrafelvételének csak akkor van helye, ha a biróság az ismétlést az elsőfoku biróság itéletében foglalt ténybeli

megállapitások helyességére nézve fennforgó nyomatékos kétség miatt szükségesnek tartja.

Uj bizonyitásfelvételnek vagy a felvétel ismétlésének szüksége esetében azt a biróság a körülményekhez képest kiküldött biró által is foganatosithatja, a midőn a 251. § 3. bekezdésének rendelkezései megfelelően alkalmazandók. Más esetben a bizonyitásfelvétel a fellebbezési tárgyalásnak tartandó fenn.

342. §

Ha a fellebbezést csak a büntetés kiszabásának kérdésében használták és a fellebbezési biróság előtt uj bizonyitásfelvételre szükség nincs, a fellebezési biróság zárt ülésben, a melyen a fellebbezési biróság tagjain és a jegyzőkönyvvezetőn kivül csak a honvéd ügyész vesz részt, a nem állandó birák megesketése s a tárgyalásvezető előadásának és inditványának, valamint a honvéd ügyésznek meghallgatása után határoz. A fellebbezési biróság az ügy érdemében itélettel, egyébként végzéssel határoz.

343. §

Ha a 340. § 2. bekezdésében és a 342. §-ban emlitett esetek egyike sem forog fenn, a hadosztálybiróság annyiban is, a mennyiben a fellebbezés a büntetés kiszabása ellen irányul, nyilvános fellebbezési tárgyalást tüz ki. Meghatározza a tárgyalás helyét és idejét, intézkedik a fellebbezési biróság alakitása és a szükséghez képest a tanuknak és szakértőknek megidézése iránt (247. § 5. és 6. bekezdése).

A biróság oly esetben, midőn a vádlott jelenlétét az igazság kideritése szempontjából szükségesnek tartja, intézkedik a vádlott elővezetése vagy megidézése iránt (247. § 1. és 2. bekezdése), más esetben a vádlottat a kitüzött határnapról legalább három nappal előbb, oly megjegyzéssel értesiti, hogy szabadságában áll a fellebbezési tárgyaláson személyesen megjelenni vagy magát védővel képviseltetni, a fogva levő vádlottat pedig oly megjegyzéssel, hogy a jelenlétre nincs ugyan igénye, de magát védővel képviseltetheti.

A védőt a vádlottal egyidejüleg kell a tárgyalás határnapjáról értesiteni, ha a tárgyalás kitüzése idejében a biróság előtt ismeretes. A 88. § 2. bekezdése alapján kirendelt védőt a tárgyalásra idézni kell (280. § 3. bekezdése).

A tárgyalás határnapja a honvéd ügyészszel idejekorán közlendő.

A magánpanaszost és a sértettet a kitüzött tárgyalásról idejekorán oly megjegyzéssel kell értesiteni, hogy azon megjelenni szabadságukban áll. Ha a magánpanaszos vagy a vádlott törvényes képviselője fellebbezéssel élt, a tárgyalás határnapjáról idejekorán oly megjegyzéssel értesitendő, hogy a biróság a fellebbezés fölött, a fellebbezés kifejtésében előadottak figyelembevételével elmaradásuk esetében is fog a törvénynek megfelelően határozni.

Egyebekben a fellebbezési tárgyalás előkészitésére nézve a 248., 249. és 253. § rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

344. §

A fellebbezési tárgyalásra, a mennyiben a 345-351. §-ok eltérést nem állapitanak meg, a XVIII. Fejezet rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

345. §

A fellebbezési tárgyalást a honvéd ügyész jelenlétében kell megtartani.

A nem állandó birák megesketése és a netalán megidézett tanuknak és szakértőknek név szerint felhivása után a tárgyalásvezető vagy a társbiróként közrevont második igazságügyi tiszt az ügyet a tanuk és a szakértők távollétében véleménynyilvánitás és inditványtétel nélkül előadja ugy, hogy csak a tényállásra és a mennyire a fellebbezés megitéléséhez szükséges, az ügy eddigi lefolyására, továbbá a fellebbezés kifejtésének lényegére s az igy előálló vitás pontokra terjeszkedik ki.

Mindenesetre fel kell olvasni az elsőfoku itéletnek fellebbezéssel megtámadott részét indokaival együtt és ha a tárgyalásvezető czélszerünek tartja, az elsőfoku főtárgyalásról szerkesztett jegyzőkönyvet is.

346. §

Ezután, ha jelen van, a vádlott hallgatandó ki, a minek megtörténtével a netalán megidézett tanuk és szakértők kihallgatása s egyéb bizonyitásfelvétel következik.

Az ügy előadásakor, valamint a bizonyitás felvételekor a dandárbiróság haditörvényszéke előtt kihallgatott, de a fellebbezési tárgyalásra meg nem idézett részestársak, tanuk és szakértők vallomásáról szóló jegyzőkönyvek, tekintet nélkül a 288. § előfeltételeire, felolvashatók. A meg nem jelent vádlott vallomása, valamint mindazok az iratok, a melyeknek felolvasása az elsőfoku főtárgyaláson meg van engedve, a fellebbezési tárgyaláson szintén felolvashatók.

347. §

A bizonyitásfelvétel befejezése után az, a ki fellebbezett vagy a fellebbezést képviselni hivatva van, a fellebbezés megokolására s utána az ellenfél, válaszának előadására felhivandó. A honvéd ügyész akkor is jogositva van véleményt nyilvánitani, ha a fellebbezést a magánpanaszos terjesztette elő. A megjelent vádlottat (védőjét, törvényes képviselőjét) illeti az utolsó felszólalás joga.

348. §

A fellebbezési biróság az elsőfoku biróságnál felvett és az esetleg a 341. § szerint foganatositott bizonyitásra alapitja határozatát. A fellebbezési biróság itélettel határoz.

A fellebbezési biróság, ha a fellebbezést mint meg nem engedettet (337. § 2. bekezdése) vagy alaptalant vissza nem utasitja, az ügy érdemében a nélkül, hogy a tett inditványokhoz kötve volna, ama szabályok szerint itél, a melyek a hadosztálybiróságok elsőfoku itéleteinek hozására meg vannak állapitva, a mennyiben ez a törvény alább eltérő rendelkezést nem tartalmaz.

349. §

Ha a 358. § 1-5. pontjaiban felsorolt semmisségi okok valamelyike forog fenn, a fellebbezési bíróság a dandárbíróság itéletét feloldja s az elsőfoku bíróságot ujabb tárgyalásra utasitja.

Ha a dandárbíróság helytelenül állapitotta meg saját tárgyi illetékességét (358. § 6. pontja), a fellebbezési bíróság az ügyet az itélet feloldása mellett az illetékes helyre teszi át, ha azonban az ügyre nézve elsőfokban hadosztálybíróság illetékes, a fellebbezési bíróság a honvéd ügyész inditványára, a vádlott beleegyezésével és 302. § 3. bekezdésében foglalt előfeltételek szem előtt tartásával, érdemben határozhat.

Ha a dandárbíróság helytelenül nyilvánitotta magát illetéktelennek, vagy a vádat nem birálta el teljesen (358. § 6. és 7. pontja), a fellebbezési bíróság tárgyalás tartására és itélet hozására utasitja az elsőfoku bíróságot, a mely az utóbbi esetben az elintézetlen vádpontok elbirálására szoritkozik.

A fellebbezési bíróságnak azonban az 1. és 3. bekezdés esetében is joga van azonnal vagy későbbi ülésben, szükség esetében az első fokon tartott tárgyalás ismétlése vagy kiegészitése s a hiányosnak talált perbeli cselekmény kijavitása után, az ügy érdemében határozni.

350. §

Az itéletet a fellebbezési bíróság csak megtámadott részében vizsgálja felül.

Ha azonban a bíróság bárki által használt fellebbezés alkalmával arról győződik meg, hogy a dandárbíróság saját tárgyi illetékességét helytelenül állapitotta meg (358. § 6. pontja), hogy a törvényt valamelyik vádlott terhére helytelenül alkalmazta (358. § 9-11. pontjai), vagy hogy azok az okok, a melyeken az itéletnek valamelyik vádlott javára szóló rendelkezése alapszik, más vádlott-társ javára is fennforognak, a fellebbezési bíróság hivatalból akként jár el, mintha megfelelő fellebbezés használtatott volna. Ilyenkor a fellebbezési bíróság a honvéd ügyész meghallgatása után zárt ülésben (342. §), akkor is azonnal határozhat, ha egyhangulag azt találja, hogy a honvéd büntetőbiráskodásnak nincs helye, vagy ha a törvénynek valamelyik vádlott terhére történt helytelen alkalmazása esetében a honvéd ügyész a határozattal egyetért.

Ha a fellebbezés kizárólag a vádlott javára használtatott, sem a fellebbezési bíróság, sem pedig a dandárbíróság, a mely a 349. § értelmében az ügy ujabb tárgyalására utasittatott, nem szabhat ki a vádlottra sulyosabb büntetést, mint a minőt az elsőfoku itélet megállapitott.

351. §

A fellebbezési bíróság határozatát a vádlottal, ha azt nyilvános tárgyaláson jelenlétében már amúgy is ki nem hirdették, a dandárbíróság közli.

A fellebbezési bíróság határozatáról a dandárbíróság a magánpanaszost és a vádlott törvényes képviselőjét is értesiti abban az esetben, ha fellebbeztek és a határozat nem fellebbezési tárgyaláson hozatott.

352. §

A hadosztálybiróságoknak a fenti rendelkezésekhez képest hozzájuk jutott fellebbezés fölött hozott itéletei ellen csakis a jogegység érdekében van semmisségi panasznak helye, kivéve a 349. § 2. bekezdésében emlitett azt az esetet, a melyben a hadosztálybiróság első fokon itélkezik.

C) További eljárás a hadosztálybiróságok itéletei ellen irányuló fellebbezés esetében

353. §

A legfelsőbb honvéd törvényszék a hozzá intézett fellebbezés folytán ülésen kivül is elrendelheti az ügyiratok kiegészitését és kivánhat felvilágositásokat az elsőfoku biróságtól vagy az illetékes parancsnoktól.

A fellebbezés fölött a legfelsőbb honvéd törvényszék zárt ülésben (64. §), a melyen a tanácstagokon és a jegyzőkönyvvezetőn kivül csak a honvéd koronaügyész vesz részt, a nem állandó tanácstagok megesketése és az előadóul kijelölt tanácsos előadásának és inditványának, valamint a honvéd koronaügyésznek meghallgatása után határoz. A legfelsőbb honvéd törvényszék az ügy érdemében itélettel, egyébként végzéssel határoz.

354. §

Ha a legfelsőbb honvéd törvényszék a fellebbezést, mint meg nem engedettet, vissza nem utasitja, az ügy érdemében határoz és ez alkalommal a fellebbezéssel megtámadott pontokra szoritkozik s a haditörvényszéknek a vádlott bűnösségére és az alkalmazandó büntető rendelkezésre vonatkozó határozatát veszi alapul. Ha a büntetést egy vagy több vádlott-társ javára oly okokból mérsékli, a melyek a többiek javára is fennforognak, akkor hivatalból akként kell eljárnia, mintha ezek a vádlott-társak is fellebbeztek volna.

Ha a legfelsőbb honvéd törvényszék bárkinek fellebbezése folytán arról győződik meg, hogy a hadosztálybiróság a honvéd büntetőbiráskodást helytelenül állapitotta meg (358. § 6. pontja), vagy hogy a törvény valamelyik vádlott terhére helytelenül alkalmaztatott (358. § 9-11. pontjai), akkor hivatalból akként jár el, mintha a szóban forgó semmisségi ok semmisségi panaszszal érvényesittetett volna. Ilyenkor a nélkül, hogy a tanács összeállitásán változtatni kellene, a legfelsőbb honvéd törvényszék a honvéd koronaügyész meghallgatása után azonnal határoz, ha a tárgyi illetéktelenség semmisségi okát egyhangulag megállapitottnak találja, vagy ha a törvénynek valamelyik vádlott terhére történt helytelen alkalmazása esetében a koronaügyész a határozattal egyetért.

Ha a fellebbezés kizárólag a vádlott javára használtatott, a legfelsőbb honvéd törvényszék nem szabhat ki a vádlottra sulyosabb büntetést, mint a milyent az elsőfoku itélet megállapitott.

355. §

Ha a fellebbezésen kivül a fellebbező vagy más jogosult egyén semmisségi panaszszal is élt, a legfelsőbb honvéd törvényszék a semmisségi panasz elintézése után, vagy ha azt zárt ülésben tárgyalja, elintézése alkalmával, a honvéd koronaügyész meghallgatása után, zárt ülésben a fellebbezés fölött is határoz.

356. §

A legfelsőbb honvéd törvényszék itéletét a vádlottal a hadosztálybiróság közli.

Azt a magánpanaszost és azt a törvényes képviselőt, a ki fellebbezéssel élt, a hadosztálybiróság értesiti a legfelsőbb honvéd törvényszék határozatáról.

A legfelsőbb honvéd törvényszék, ha itélete, vagy a határozat következtében jogerőssé vált elsőfoku itélet halálbüntetésre szól, az ügyiratokat visszaküldésük előtt Ő Felsége elhatározásának kieszközlése végett a honvédelmi ministerhez juttatja el. Az ügyiratokhoz a legfelsőbb honvéd törvényszéknek a netalán fennforgó kegyelmi okok tárgyában zárt ülésben a honvéd koronaügyész meghallgatása után szerkesztett véleményét csatolni kell.

IV. CZIM
Semmisségi panasz. Semmisségi panasz a jogegység érdekében

A) Semmisségi panasz

357. §

Semmisségi panasznak a hadosztálybiróságok elsőfoku itéletei ellen van helye.

Semmisségi panasznak helye van a vádlottnak mind javára, mind terhére, de mindig csak a 358. §-ban felsorolt semmisségi okok alapján.

Semmisségi panaszszal a vádlott javára úgy ez maga, mint a 325. §-ban megnevezett egyének, a vádlott terhére pedig a honvéd ügyész és a magánpanaszos élhetnek.

A hadosztálybiróságnak illetéktelenséget kimondó itélete ellen mind a honvéd ügyész és a magánpanaszos, mind a vádlott emelhet semmisségi panaszt.

A hadosztálybiróság itélete ellen azon az okon, hogy ez a honvédbiróságok illetékességét helytelenül állapitotta meg, a vádlott és a honvéd ügyész semmisségi panaszszal élhet.

358. §

Semmisségi okok:

1. ha a haditörvényszék nem volt kellőképen alakitva, ha nem volt az egész tárgyaláson valamennyi biró jelen, ha az itélethozásban a törvény szerint kizárt vagy idejekorán és jogosan kifogásolt biró vett részt;

2. ha a főtárgyalást kötelező védelem esetében a védőnek, vagy ha bármely esetben oly más egyénnek jelenléte nélkül tartották meg, a kinek jelenléte a törvény szerint feltétlenül szükséges;

3. ha oly szabály sértetett meg vagy mellőztetett, a melynek megtartását a törvény kiFejezetten semmisség terhe alatt rendeli, vagy ha a főtárgyaláson a perorvoslatot használónak ellenzése daczára oly megállapitásról vagy oly nyomozó cselekményről szóló iratot olvastak fel, a mely a törvény szerint semmis;

4. ha a főtárgyaláson a perorvoslatot használónak valamely inditványa fölött határozat nem hozatott, vagy ha az inditványa ellenére hozott közbeszóló határozattal oly törvények vagy az eljárás oly alapelvei lettek mellőzve vagy helytelenül alkalmazva, a melynek figyelembe vétele a bűnvádi üldözést és a védelmet biztositó eljárás lényegéhez tartozik, vagy ha az elnöknek valamely intézkedése a védelmet a határozathozásra nézve lényeges irányban törvényellenesen korlátolta:

5. ha a haditörvényszék határozatának döntő tényekre (307. § 6. és 7. pontja és 308. § 1-6. pontjai) vonatkozó része érthetetlen, hiányos vagy önmagának ellentmondó, vagy ha e résznek indokolása hiányzik, vagy ha az indokolásnak az ügyiratok közt levő okiratok tartalmára vagy a birósági vallomásokra vonatkozó adatai magukkal az okiratokkal vagy a kihallgatási és az ülési jegyzőkönyvekkel lényeges ellentmondásban vannak;

6. ha a haditörvényszék saját tárgyi illetékességét helytelenül állapitotta meg, vagy a saját illetéktelenségét helytelenül mondotta ki;

7. ha az itélet a vádat teljesen nem birálja el, vagy

8. ha az itélet a vádon a 302. § rendelkezéseinek ellenére tulment;

9. ha az itélet törvényt, jogi alapelvet, katonai szolgálati utasitást vagy katonai szolgálati alapelvet megsértett vagy helytelenül alkalmazott abban a kérdésben:

a) vajjon a vádlott terhére rótt tett bűntettet, vétséget vagy más, a honvéd biróságok illetékessége alá tartozó bűncselekményt képez-e,

b) vajjon forognak-e fenn oly körülmények, a melyek következtében a cselekmény büntethetősége ki van zárva vagy megszűnt, vagy üldözhetősége ki van zárva,

c) vajjon a szükséges vád vagy az illetékes parancsnoknak a vád emelésére szükséges utasitása hiányzik-e,

d) vajjon az eljárást a magánpanaszosnak szükséges kivánata nélkül inditották, vagy akarata ellenére folytatták-e;

10. ha az itélet alapjául szolgáló tett valamely törvénynek, jogi alapelvnek, katonai szolgálati utasitásnak vagy katonai szolgálati alapelvnek helytelen magyarázása folytán olyan büntető rendelkezés alá vonatott, a mely rá nem alkalmazható;

11. ha a haditörvényszék a büntetés kiszabásánál büntető hatalmát, vagy a büntetési tételnek a katonai büntetőjogban kiFejezetten megjelölt sulyositó vagy enyhitő körülményekkel vont határait, vagy a büntetés átváltoztatására vagy enyhitésére vonatkozó jogának korlátait átlépte, vagy a 379. § 3. bekezdésének és a 400. § 4. bekezdésének rendelkezéseit megsértette vagy helytelenül alkalmazta.

359. §

A 358. § 3. és 4. pontja alatt emlitett semmisségi okok a vádlott javára nem érvényesithetők, ha nyilvánvaló, hogy az alaki sérelem a határozatot a vádlottra hátrányosan nem befolyásolhatta. A vádlott terhére pedig csak akkor

érvényesithetők, ha kitünik, hogy az alaki sérelem a határozatra a vád érdekét sértő befolyást gyakorolhatott és ezenfelül a honvéd ügyész miatta felszólalt, a haditörvényszék határozatát kérte s mindjárt e határozat megtagadása után a semmisségi panaszra jogát fenntartotta.

Felmentő itélet ellen semmisségi panasz a vádlott javára csak a 358. § 9. a) és 10. pontja alatt felsorolt semmisségi okokból és csak akkor emelhető, ha a felmentés oly körülmények miatt történt, a melyek a tett büntethetőséget kizárják vagy megszüntetik.

360. §

Oly eljárási szabály megsértése miatt, a mely a vádlott javára szolgál, a vádlott terhére semmisségi panaszszal élni nem lehet.

361. §

A semmisségi panasz bejelentésére és kifejtésére, az ellenészrevételek benyujtására és az ügyiratoknak a legfelsőbb honvéd törvényszék elé terjesztésére a 335. §, a 337. § 1-3. bekezdései, a 338. § 1. és 2. bekezdése és a 339. § megfelelően alkalmazandók; ugyanez áll a 353. § 1. bekezdésére is, ha a legfelsőbb honvéd törvényszék az ügyiratok kiegészitését látja szükségesnek.

362. §

A kellő időben bejelentett semmisségi panasznak felfüggesztő hatálya van.

A 336. § 2. bekezdése megfelelően alkalmazandó.

363. §

A legfelsőbb honvéd törvényszéknek a 64. § szerint alakitott tanácsa a nem állandó tanácstagok megesketése és a honvéd koronaügyész meghallgatása után, zárt ülésben (353. § 2. bekezdése) határoz, ha a honvéd koronaügyész maga vagy az előadóul kijelölt tanácsos a 364. és 365. §-ban megjelölt határozatok valamelyikét inditványozza.

364. §

A zárt ülésben tartott tanácskozás alkalmával a semmisségi panasz azonnal visszautasitható:

1. ha azt a tanács meg nem engedettnek találja, vagyis ha nem jogosult egyén által vagy elkésve emeltetett, vagy ha a semmisségi panasz a perorvoslatot használónak a perorvoslatról való jogérvényes lemondása után terjesztetett elő, vagy ha a semmisségi panaszban a 358. §-ban felsorolt semmisségi okok egyike sincs világosan és határozottan megjelölve, kivált ha az a körülmény, a mely a semmisségi okot megállapithatná, kiFejezetten vagy világos utalással megemlitve nincs (340. § 2. bekezdésének 2. pontja);

2. ha az érvényesitett semmisségi ok a legfelsőbb honvéd törvényszéknek ugyanabban az ügyben hozott határozata folytán már elenyészett;

3. ha semmisségi panasz a 358. § 1-8. pontjaiban felsorolt semmisségi okokra támaszkodik s az eljáró tanács egyhangulag úgy találja, hogy az minden további tárgyalás nélkül, mint nyilvánvalóan alaptalan, elvetendő.

365. §

A legfelsőbb honvéd törvényszék a vádlott javára emelt semmisségi panasz fölött zárt ülésben tartott tanácskozás alkalmával a semmisségi panasznak a honvéd koronaügyész beleegyezésével azonnal helyt adhat, ha kiderül, hogy uj főtárgyalás tartása elkerülhetetlen, annak pedig, hogy a legfelsőbb honvéd törvényszék az ügy érdemében határozzon, még nincs helye.

A zárt ülésben tartott tanácskozáson el lehet továbbá rendelni, hogy az állitólagos alaki sérelem felől ténybeli felvilágositások szereztessenek be.

366. §

A zárt ülésben a legfelsőbb honvéd törvényszék az ügy érdemében itélettel, egyébként végzéssel határoz.

367. §

Ha a 364. és a 365. §-ban foglalt előfeltételek fenn nem forognak, vagy ha a zárt ülésben a 364. § 3. pontja szerint egyhangu határozat nem jön létre, a legfelsőbb honvéd törvényszék elnöke tárgyalást tüz ki, a melyre a nyilvánosság és a rendfenntartás tekintetében a 256-272. §-ok rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

368. §

A tárgyalás határnapja a honvéd koronaügyészszel idejekorán közlendő.

A vádlottat a kitüzött határnaptól legkésőbb nyolcz nappal a tárgyalás előtt oly megjegyzéssel kell értesiteni, hogy szabadságában áll a tárgyaláson személyesen megjelenni vagy magát védővel képviseltetni, ellenben a fogva levő vádlott oly értelemben értesitendő, hogy a jelenlétre nincs ugyan igénye, de magát védővel képviseltetheti.

A védőt, ha a bíróság előtt ismeretes, a vádlottal egyidejüleg kell a tárgyalás határnapjáról értesiteni. A 88. § 1. vagy 2. bekezdése alapján kirendelt védőt a tárgyalásra idézni kell.

A magánpanaszost és a sértettet a kitüzött tárgyalásról idejekorán oly megjegyzéssel kell értesiteni, hogy azon megjelenni szabadságukban áll. Ha a magánpanaszos vagy a vádlott törvényes képviselője semmisségi panaszszal élt, a kitüzött tárgyalásról idejekorán oly megjegyzéssel értesitendő, hogy a bíróság a panasz fölött a panasz kifejtésében előadottak figyelembevételével elmaradásuk esetében is fog a törvénynek megfelelően határozni.

369. §

A tárgyaláson a honvéd koronaügyésznek és kötelező védelem esetében a védőnek is jelen kell lennie.

Ha a tanács a 67. § 1. pontja szerint alakult meg, a tárgyalás úgy kezdődik, hogy a tanácselnök a nem állandó tagokat megesketi. (276. §)

A megesketés után, vagy ha a tanács a 67. § 2. pontja értelmében alakult, mindjárt a tárgyalás megnyitása után, a legfelsőbb honvéd törvényszéknek előadóul kijelölt egyik tanácsosa az elnök felhivására vázolja a bűnvádi eljárás eddigi menetét és megjelöli a perorvoslat használója által felhozott semmisségi okokat s az ennek következtében fennforgó vitás pontokat a nélkül, hogy a hozandó határozatra nézve véleményt nyilvánitana.

370. §

Az előadó után a perorvoslat használóját, még pedig, ha a semmisségi panaszt honvéd ügyész emelte, a honvéd koronaügyészt illeti a szó a semmisségi panasz megokolása végett s utána az ellenfél válaszának előterjesztése végett. A honvéd koronaügyész akkor is jogositva van véleményt nyilvánitani, ha a semmisségi panaszt a magánpanaszos emelte. A vádlottat vagy védőjét illeti mindenesetre az utolsó felszólalás joga. Ha a vádlott, a védő, a törvényes képviselő vagy a netalán fellépett magánpanaszos meg nem jelent, a semmisségi panaszaikat tartalmazó iratokat vagy ellenészrevételeiket fel kell olvasni. Ha a védő meg nem jelent vagy idő előtt eltávozott és a védelem kötelező, a tárgyalás félbeszakitandó vagy elnapolandó, a mennyiben más védő közrevonása (268. § 2. bekezdése) azonnal nem lehetséges. A szabályszerüen megidézett s igazolatlanul elmaradt vagy az idő előtt eltávozott védővel szemben a 280. § 3. bekezdéseinek rendelkezései szerint kell eljárni.

Az előterjesztések után az elnök a tárgyalást beFejezettnek nyilvánitja és a tanács a tanácskozó helyiségbe visszavonul.

Egyebekben a legfelsőbb honvéd törvényszéknél tartott tárgyalásra a 296. §-nak, a 297. § 2. és 3. bekezdésének és a 298. §-nak, továbbá a 317. és a 319. §-nak, valamint a 321. § 2-4. bekezdésének rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

371. §

A legfelsőbb honvéd törvényszék az előterjesztett inditványoktól függetlenül, itélet alakjában hozza határozatát.

Ha a legfelsőbb honvéd törvényszék a semmisségi panaszt meg nem engedettnek (364. § 1. és 2. pontja) vagy alaptalannak találja, kimondja, hogy annak hely nem adható.

Ha a semmisségi panasz alapos, a legfelsőbb honvéd törvényszék az itéletet megtámadott és a semmisségi ok által érintett részében feloldja s a továbbiak iránt a semmisségi okok különféleségéhez képest a következő szabályok szerint rendelkezik és jár el:

1. ha a 358. § 1-5. pontjai alatt felsorolt semmisségi okok valamelyike forog fenn, a legfelsőbb honvéd törvényszék uj főtárgyalást rendel s e végett az ügyet az elsőfoku birósághoz utasitja.

2. ha a haditörvényszék helytelenül állapitotta meg a honvédbiróságok illetékességét (358. § 6. pontja), a legfelsőbb honvéd törvényszék a bűnvádi ügyet az illeté-

kes hatósághoz teszi át s egyuttal határoz a fölött, hogy a vádlott vizsgálati fogsága fenntartandó-e vagy sem (300. § 3. bekezdése);

3. ha a haditörvényszék saját illetéktelenségét helytelenül mondotta ki, vagy ha a vádat nem birálta el teljesen (358. § 6. és 7. pontja), a legfelsőbb honvéd törvényszék uj tárgyalás tartására és uj itélet hozására utasitja a bíróságot, a mely az utóbbi esetben az elintézetlen vádpontok elbirálására szoritkozik;

4. minden más esetben a legfelsőbb honvéd törvényszék az ügy érdemében határoz és határozatát azokra a tényekre alapitja, a melyeket a haditörvényszék a vád tullépése nélkül (358. § 8. pontja) megállapitott. De ha a legfelsőbb honvéd törvényszék úgy találja, hogy az itéletben és indokaiban azok a tények, a melyekre a törvény helyes alkalmazásával az itéletet alapitani kellene, nincsenek megállapitva, az ügyet uj tárgyalás és határozathozás végett az elsőfoku birósághoz utasitja.

Az 1. és a 4. pont esetében belátása szerint élhet a legfelsőbb honvéd törvényszék azzal a jogával, a melynél fogva az illetékes parancsnok helyett más ugyanolyan hatáskörü parancsnokot küldhet ki.

372. §

Ha a semmisségi panasz az itéletnek csak egyes rendelkezései ellen irányul s a legfelsőbb honvéd törvényszék ugy találja, hogy ezek az itélet egyéb tartalmától különválaszthatók, jogában áll a megtámadott itéletet csak részben feloldani. Ugyanez áll abban az esetben is, ha a megtámadott itélet több bűncselekményt ölel fel s közülük a semmisségi panasz csak egyes bűncselekményekre vonatkozó eljárás vagy határozat ellen irányul és egyszersmind az eljárásnak részben szükséges ismétlése kivihető, vagy ezekre az egyes bűncselekményekre nézve az eljárásnak ily ismétlése nélkül is uj határozathozás lehetséges.

373. §

A legfelsőbb honvéd törvényszéknek ama semmisségi okok elbirálására kell szoritkoznia, a melyeket a perorvoslat használója kiFejezetten vagy világos utalással érvényesitett. De ha a legfelsőbb honvéd törvényszék bárki által emelt semmisségi panasz alkalmával arról győződik meg, hogy a hadosztálybiróság a honvéd büntetőbiráskodást helytelenül állapitotta meg (358. § 6. pontja), vagy hogy a törvény valamelyik vádlott terhére helytelenül alkalmaztatott (358. § 9-11. pontjai), vagy azok az okok, a melyeken az itéletnek valamelyik vádlott javára szóló rendelkezése alapszik, más vádlott-társnak is javára szolgálnak, ezekben az esetekben a legfelsőbb honvéd törvényszék anélkül, hogy a tanács összeállitása megváltoznék, hivatalból akként jár el, mintha az illető semmisségi ok is érvényesittetett volna.

Ilyenkor a legfelsőbb honvéd törvényszék a zárt ülésben (363. §) a honvéd koronaügyész meghallgatása után akkor is azonnal határozhat, ha egyhangulag azt találja, hogy a honvéd büntetőbiráskodásnak helye nincs, vagy ha a törvénynek a vádlott terhére történt helytelen alkalmazása esetében a honvéd koronaügyész a határozattal egyetért.

Ha a semmisségi panasz kizárólag a vádlott javára használtatott, a legfelsőbb honvéd törvényszék nem szabhat ki a vádlottra sulyosabb büntetést, mint a minőt a megtámadott itélet megállapitott.

374. §

A legfelsőbb honvéd törvényszéknek a 371-373. §-ok eseteiben hozott itéletét lényeges indokaival együtt a tanácselnök, mihelyt a tanács az ülésterembe visszatért, élőszóval kihirdeti (312. §). Az itélet kiállitására s a jegyzőkönyvek vezetésére a 307-310. §-okban, továbbá a 312. § 2. bekezdésében és a 314-316. §-okban foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók, az itéletnek vagy az itéleti indokoknak irásbafoglalása azonban bonyolultabb esetekben legkésőbb nyolcz napra az itélethirdetéstől számitva elhalasztható.

375. §

A zárt ülésben (364. és 365. §) hozott, valamint a vádlott távollétében kihirdetett legfelsőbb honvéd törvényszéki határozatot a vádlottal a hadosztálybiróság közli.

A zárt ülésben hozott határozatról a hadosztálybiróság értesiti azt a magánpanaszost és azt a törvényes képviselőt is, a ki semmisségi panaszszal élt.

A legfelsőbb honvéd törvényszék, ha itélete, vagy a határozata következtében jogerőssé vált elsőfoku itélet halálbüntetésre szól, az ügyiratokat visszaküldésük előtt Ő Felsége elhatározásának kieszközlése végett a honvédelmi ministerhez juttatja el. Az ügyiratokhoz a legfelsőbb honvéd törvényszéknek a netalán fennforgó kegyelmi okok tárgyában zárt ülésben a honvéd koronaügyész meghallgatása után szerkesztett véleményét csatolni kell.

B) Semmisségi panasz a jogegység érdekében

376. §

A honvéd koronaügyész a dandár- és a hadosztálybiróságoknak mindazok ellen a jogerős itéletei ellen, a melyek a törvény megsértésén vagy helytelen alkalmazásán alapulnak, továbbá e biróságoknak minden törvényellenes végzése vagy intézkedése ellen, a mely tudomására jut, a honvédelmi minister meghagyásából a jogegység érdekében bármikor, még pedig abban az esetben is élhet semmisségi panaszszal, ha a törvényes határidőn belül a semmisségi panasz perorvoslatát senki sem vette igénybe.

Az illetékes parancsnokok kötelesek azokat az eseteket, a melyeket ily semmisségi panaszra alkalmasaknak tartanak, a honvédelmi ministernek bejelenteni.

377. §

A jogegység érdekében használt semmisségi panaszt általában a 367-374. §-okban foglalt szabályok szerint kell tárgyalni, de azzal az eltéréssel, hogy a tárgyaláson csupán a honvéd koronaügyész vesz részt, minélfogva a tárgyalás határnapjáról sem a vádlott, sem más egyének nem értesitendők.

378. §

Ha a legfelsőbb honvéd törvényszék a jogegység érdekében használt semmisségi panaszt alaposnak találja, itélettel kimondja, hogy a kérdéses bűnvádi ügyben a megtámadott végzés vagy intézkedés, a követett eljárás vagy a hozott itélet a törvényt megsértette. Ellenkező esetben a semmisségi panaszt itélettel elutasitja. A törvény megsértését megállapitó határozat a vádlottra rendszerint nem bir hatálylyal.

Ha azonban a vádlott a törvény megsértésével hozott itélettel büntetésre volt itélve, a legfelsőbb honvéd törvényszék a körülményekhez képest őt felmenti, vagy ellene enyhébb büntetési tételt alkalmaz, vagy az ellene folyamatban volt eljárás ujrafelvételét, más parancsnok kiküldésével vagy a nélkül, elrendeli.

Ha a legfelsőbb honvéd törvényszék azt látja, hogy az ügy nem tartozik a honvéd büntetőbiráskodás alá, az itéletet feloldja és a bűnvádi ügyet az illetékes hatósághoz teszi át.

A legfelsőbb honvéd törvényszék itéletét a 2. és a 3. bekezdés esetében az elsőfoku bíróság közli a vádlottal.

Ha a vádlottat a legfelsőbb honvéd törvényszék itélete felmenti, a vádlott vagy hozzátartozói (389. §) nem kivánhatják az itélet közzétételét a hivatalos lapban vagy költségükön más hirlapokban is.

C) Közös rendelkezések

379. §

Az a bíróság, amely elé az ügy a 365. § 1. bekezdése, a 371. § 1., 3. és 4. pontja és a 378. § 2. bekezdése értelmében uj tárgyalás végett utasittatik, az eredeti vádat tartozik a tárgyalás alapjául venni, hacsak a legfelsőbb honvéd törvényszék mást nem rendelt.

A bíróság kötve van ahhoz a jogi felfogáshoz, a melyből a legfelsőbb honvéd törvényszék határozatának meghozásánál kiindult.

A 373. § 3. bekezdésének rendelkezése az uj főtárgyalás alapján hozandó itéletre is irányadó.

Ez ellen az uj itélet ellen a 358. §-ban emlitett összes okokból lehet semmisségi panaszszal élni, a mennyiben azok a legfelsőbb honvéd törvényszéknek ugyanabban az ügyben hozott határozata folytán már el nem enyésztek. Éppen így használhatók ez ellen az uj itélet ellen a különben megengedett más perorvoslatok is.

V. CZIM
Kijavitás

380. §

Az itéletekben és más bírósági kiadványokban előforduló nyilvánvaló irás- és számitáshibákat az a bíróság, a melynél a hiba történt, valamelyik érdekelt kérelmére vagy hivatalból bármikor kijavithatja.

Ugyanez áll akkor is, ha a kiadvány eltér az eredeti szövegtől.
Minden hibás kiadvány kijavitandó és a kijavitás az illető irat szélén megjegyzendő.

XX. FEJEZET
Az itéletek jogereje. Végrehajtató rendelet

381. §

A mennyiben a törvény kivételt nem tesz (445. és 475. §), mindazok az itéletek, a melyek ellen perorvoslat egyáltalában nem használható, meghozásukkal, más itéletek pedig abban az időpontban válnak jogerősekké, a mikor rendes perorvoslattal, lemondás miatt, a határidő elmulasztása miatt, vagy a használt perorvoslat visszautasitása következtében többé meg nem támadhatók.

382. §

A még végrehajtandó büntetésre szóló itéleteket, mihelyt jogerőre emelkedtek, az elsőfokban illetékes parancsnok végrehajtató záradékkal látja el.

Ez a záradék a végrehajtás elrendelését tartalmazza.

383. §

Ha a hadosztálybiróságnak elsőfokban jogerőssé vált itélete halálbüntetésre szól, az illetékes parancsnok a bűnvádi ügyiratokat a nélkül, hogy a végrehajtató záradékot az itéletre rávezetné, a legfelsőbb honvéd törvényszék elé terjeszti a megkegyelmezés mellett vagy ellen szóló okokat kifejtő jelentés kiséretében.

A legfelsőbb honvéd törvényszék a 356. § 3. bekezdése értelmében tartozik eljárni.

Csak ha az ügyiratok az illetékes parancsnokhoz visszaérkeztek, vezeti ez az itéletre a végrehajtató záradékot.

384. §

A végrehajtató záradékot a vádlott előtt az elsőfoku bíróság hirdeti ki. Ha ez a záradék oly felsőbirósági határozatra vonatkozik, a mely a vádlott előtt még kihirdetve nem volt, ugyanakkor ezt is ki kell hirdetni előtte. Szabadlábon levő vádlott részére szóló kihirdetés végett előljáró parancsnokságát is meg lehet keresni.

A kihirdetés helyét és idejét az itéleten fel kell tüntetni.

385. §

Kivánatra a bíróság a sértettnek és a magánpanaszosnak, valamint azoknak, a kik az itélet ellen a vádlott javára perorvoslattal éltek, az indokokkal ellátott jogerős itélet hiteles másolatát kiszolgáltatja.

XXI. FEJEZET
A bűnvádi eljárás ujrafelvétele

386. §

Honvéd birósági bűnvádi eljárás ujrafelvételének elrendelésére és az ujrafelvétel elrendelése alapján az uj eljárás keresztülvitelére a honvéd bíróságok illetékesek.

Megszünik azonban a honvéd bíróságok illetékessége és a polgári büntetőbíróságok válnak illetékesekké (393. § 4. bekezdése), ha az ujrafelvételt a vádlott terhére oly időben inditványozzák, a midőn a tettesnek üldözése az ujrafelvétel tárgyát képező bűncselekmény miatt a honvéd bíróságoknál a 16. § 1-3. bekezdései értelmében többé meg nem inditható. A polgári büntetőbíróságok a polgári büntetőjogot, de ha a katonai büntetőjog enyhébb, ezt alkalmazzák. Az alapperben kimondott rangvesztést az uj polgári büntetőbirósági itélet nem érinti.

A vádlott terhére a honvéd birósági bűnvádi eljárás ujrafelvételének egyáltalában nincs helye oly katonai bűntett vagy vétség miatt, a mely nem képez egyszersmind a polgári büntetőjog szerint is bűncselekményt, ha az ujrafelvétel iránt az inditvány annak a határidőnek letelte után terjesztetik elő, a melyen belül e bűncselekmény miatt a tettes üldözése a 16. § 2. bekezdése értelmében a honvéd bíróságoknál meginditható.

387. §

A vád emelése után jogerősen megszüntetett bűnvádi eljárás ujrafelvétele csak akkor rendelhető el, ha a tett büntethetősége elévülés folytán még meg nem szünt és ha olyan uj bizonyitékokat hoznak fel, a melyek magukban vagy a korábban beszerzett bizonyitékokkal kapcsolatban alkalmasaknak látszanak a terhelt bűnösségének bebizonyitására, vagy ha a bűnvádi eljárást azon az okon szüntették meg, hogy a vádlott meghalt (278. § 2. bekezdése) és ez a feltevés tévesnek bizonyult.

Az ujrafelvétel minden olyan cselekmény esetében a mely nem csupán a jogosult kivánatára üldözendő, csakis a vádló inditványára rendelhető el, a kinek, hogy ezt az inditványt megtehesse, az illetékes parancsnok (a parancsnokságban utódja) utasitására van szüksége.

Oly esetekben, a melyekben a bűnvádi üldözés a jogosult kivánatától függ, az ujrafelvétel csakis a magánpanaszos inditványára rendelhető el; de nincs helye az ujrafelvételnek, ha a magánpanaszos a megelőző eljárásban a bűnvádi üldözésre irányuló kivánatát visszavonta.

388. §

A jogerősen elitélt az eljárás ujrafelvételét még a büntetés végrehajtása után is kivánhatja:

1. ha kiderül, hogy elitéltetését valamely okiratnak meghamisitása, hamis tanuzás, megvesztegetés, vagy harmadik személynek más bűncselekménye idézte elő;

2. ha olyan uj tények vagy bizonyitékok hozatnak fel, a melyek magukban vagy a korábban beszerzett bizonyitékokkal kapcsolatban alkalmasaknak látszanak arra, hogy az elitéltet felmentsék vagy enyhébb büntető rendelkezés alá eső bűncselekmény miatt itéljék el, vagy

3. ha ugyanarra a tettre nézve több itéletet hoztak és ezeknek az itéleteknek, valamint az alapjukul szolgáló tényeknek egybevetéséből arra a következtetésre kell jutni, hogy ugyanazt az egyént ismételve itélték el, vagy hogy egy vagy több elitélt ártatlan vagy olyan bűncselekményben bűnös, a mely enyhébb büntető rendelkezés alá esik, mint az, a mely miatt elitélték.

389. §

Az elitélt javára a bűnvádi eljárás ujrafelvételét azok is inditványozhatják, a kik jogosultak volnának az ő javára fellebbezéssel vagy semmisségi panaszszal élni; az elitélt halála után vagy ha elmebetegségben szenved, e jog ezeken az egyéneken kivül az elitélt házastársát, fel- és lemenő ágbeli rokonait, testvéreit és gondnokát is megilleti.

Ha a honvédség vagy a közös hadsereg valamely parancsnoksága, ügyésze vagy ügyészi tisztje vagy birósága olyan körülményről nyer tudomást, a mely az elitélt javára a bűnvádi eljárás ujrafelvételének inditványozását indokolhatja, köteles erről ahhoz a parancsnokhoz, a ki az alapeljárásban az illetékes parancsnok jogait első fokban gyakorolta, vagy a parancsnokságban utódjához jelentést tenni. Ez értesiti az elitéltet, vagy ha ezt nem lehet, az ujrafelvételi kérelemre jogosult más egyént.

390. §

A bűnvádi eljárás ujrafelvételének oly cselekmény miatt, a melynek vádja alól a vádlottat jogerősen felmentették, csak akkor van helye, ha a vádlott még életben van, a tett büntethetősége elévülés következtében még meg nem szünt és ha vagy

1. valamely okiratnak meghamisitása vagy hamis tanuzás, megvesztegetés vagy a vádlottnak vagy egy harmadik személynek más bűncselekménye idézte elő a felmentést, vagy

2. a vádlott később a cselekményt bíróság előtt vagy biróságon kivül beismerte, vagy más olyan uj tények vagy bizonyitékok merültek fel, a melyek magukban vagy a korábban beszerzett bizonyitékokkal kapcsolatban alkalmasaknak látszanak a vádlott bűnösségének bebizonyitására.

Ily ujrafelvételnek csakis a 387. § 2. és 3. bekezdésében megjelölt egyének inditványára, az ott meghatározott megszoritások közt van helye.

391. §

A jogerős büntető itélettel beFejezett eljárás ujrafelvételének abból a czélból, hogy a vádlott ellen sulyosabb büntető rendelkezés alkalmaztassék, csak akkor van helye, ha a vádlott még életben van, a tett büntethetősége elévülés következtében még meg nem szünt, a 390. § 1. és 2. pontjában foglalt feltételek valamelyike fennforog és ezenfelül:

1. a valóban elkövetett bűntett büntetése halálbüntetés vagy életfogytig tartó szabadságvesztésbüntetés, ellenben annak a bűntettnek büntetése, a mely miatt a vádlottat elitélték, csak határozott ideig tartó szabadságvesztésbüntetés;

2. a valóban elkövetett bűntett büntetése legalább tiz évi szabadságvesztésbüntetés, holott az első itéletnél alapul vett bűntett büntetése öt évet meg nem haladó szabadságvesztésbüntetés;

3. bűntett látszik fennforogni s a vádlottat csak vétség (kihágás) miatt itéltek el, vagy

4. ha a cselekmény oly büntető rendelkezés alá esik, a mely szerint a rangvesztést ki kell mondani, holott arra a bűncselekményre, a mely miatt a vádlottat elitélték, nincs kiFejezetten rangvesztés szabva és ez az itéletben nem is lett kimondva.

Ily ujrafelvételnek csak a vádló inditványára van helye, a kinek, hogy ezt az inditványt megtehesse, az illetékes parancsnok (a parancsnokságban utódja) utasitására van szüksége.

392. §

Az ujrafelvételt annál a bíróságnál kell inditványozni, a melynél az elsőfoku itéletet hozták.

A 324. § 2-6. bekezdései alkalmazandók.

Az ügyiratok a szükséges bizonyitásfelvétel után a legfelsőbb honvéd törvényszék elé terjesztetnek. A bizonyitásfelvétel a X. Fejezet rendelkezései szerint történik, de a tanuk, ha törvényes akadály fenn nem forog, megesketendők.

Az inditványozott bizonyitásfelvétel mellőzendő, ha az elsőfoku bíróság nézete szerint az ujrafelvételre irányuló inditványt azért kellene visszautasitani, mert nem jogosult egyén terjesztette elő, mert benne az ujrafelvétel alapjául szolgálható körülmények világosan és határozottan megjelölve nincsenek, vagy mert a kérelem a vádlott terhére halála után vagy a terhére rótt tett büntethetőségének elévülése után terjesztett elő vagy végül, mert a 386. § 3. bekezdésében emlitett eset forog fenn.

393. §

Ha a legfelsőbb honvéd törvényszék nem találja a megállapitásokat elegendőknek arra, hogy az ujrafelvétel megengedhetősége fölött határozhasson, ülésen kivül is elrendelheti az ügyiratok kiegészitését és kivánhat felvilágositásokat az elsőfoku bíróságtól vagy az illetékes parancsnoktól.

Az ujrafelvételi inditvány fölött a legfelsőbb honvéd törvényszék zárt tanácsülésben (67. § 1. pontja), az előadóul kijelölt tanácsos előadásának és a honvéd koronaügyésznek meghallgatása után rendszerint (394. §) végzéssel határoz.

Ha a legfelsőbb honvéd törvényszék az ujrafelvételt elhatározza, az illetékes parancsnok helyett más ugyanolyan hatáskörü parancsnokot küldhet ki.

Ha az ujrafelvétel elrendelésére és az uj eljárás keresztülvitelére a 386. § 2. bekezdése értelmében a polgári büntetőbiróság illetékes, a legfelsőbb honvéd törvényszék csak annak kimondására szoritkozik, hogy az ujrafelvétel megengedhető

vagy meg nem engedhető. E határozatnál a katonai büntetőjog és a polgári büntetőjog közül a vádlottra nézve kedvezőbbet veszi alapul. Ha a legfelsőbb honvéd törvényszék az ujrafelvételt megengedhetőnek találja, az ügyiratokat az illetékes polgári büntetőbirósághoz juttatja. A legfelsőbb honvéd törvényszéknek az ujrafelvétel megengedhetőségét kimondó ily végzése nélkül a polgári büntetőbíróság az ujrafelvételt el nem rendelheti.

394. §

A legfelsőbb honvéd törvényszék, ha az elitélt javára a bűnvádi eljárás ujrafelvételét határozza el, a honvéd koronaügyész meghallgatása után azonnal hozhat ily itéletet, a melylyel a vádlottat felmenti vagy az enyhébb büntetési tétel alkalmazása avagy a korábbi itéletben kimondott valamely jogkövetkezmény mellőzése iránt tett inditványnak helyt ad.

Az uj itéletet az elsőfoku bíróság közli a vádlottal.

Azt, a ki az ujrafelvételt kérte, valamint a sértettet és magánpanaszost a legfelsőbb honvéd törvényszék határozatáról értesiteni kell.

A felmentett egyén vagy hozzátartozói (389. §) kivánhatják az itélet közzétételét a hivatalos lapban vagy költségükön más hirlapokban is.

395. §

Az itélet végrehajtását sem az ujrafelvétel elrendelésére irányuló kérvény benyujtása, sem az elrendelés iránt tett inditvány, sem pedig az elrendelés maga nem akadályozza; mindazonáltal abban az esetben, ha az ujrafelvételt az elitélt javára kérik vagy inditványozzák, az illetékes parancsnok a legfelsőbb honvéd törvényszék elhatározásáig a büntetés végrehajtásának felfüggesztését elrendelheti, ha az itélet feloldása alaposan várható.

Ugyanezen előfeltételek alatt az ujrafelvétel elrendelésével egyidejüleg a legfelsőbb honvéd törvényszék elrendelheti, hogy a büntetés végrehajtását az uj elsőfoku határozat meghozásáig (397. és 400. §) felfüggeszszék.

396. §

Az ujrafelvett ügy tekintetében az a parancsnok illetékes, a ki az alapeljárásban az illetékes parancsnok jogait első fokon gyakorolta, vagy a parancsnokságban utódja. Csak akkor, ha oly tett fölött, a mely a hadosztálybiróság hatáskörébe tartozónak mutatkozik, dandárbiróság itélt, van hivatva a közvetlenül az emlitett illetékes parancsnok fölé rendelt parancsnok eljárni.

Az utóbbi szabály áll akkor is, ha dandárbiróság itélt oly egyén fölött, a kire nézve a személyes szolgálati állásában időközben beállt változás folytán, a 20. § 1. pontja értelmében nem illetékes többé dandárbiróság.

397. §

Ujrafelvétel következtében az ügy rendszerint (394. §) a nyomozó eljárás állapotába jut. Ezt az eljárást az ujrafelvételnek helyt adó határozathoz és az uj

bizonyitékokhoz képest a honvéd ügyész (ügyészi tiszt) vagy a bíróság (143. §) vezeti, vagy egésziti ki. A nyomozó eljárás megszüntetésére és a vád emelésére irányadó szabályok itt is alkalmazandók. A megszüntetés a vádlottat felmentő itélet hatályával bir. Ha megszüntetés folytán az eljárás főtárgyalás tartása nélkül nyer befejezést, a terhelt vagy hozzátartozói (389. §) kivánhatják az eljárás megszüntetésének közzétételét a hivatalos lapban vagy költségükön más hirlapokban is. Ha az ujrafelvételt nem az összes bűncselekményekre nézve rendelték el, a melyek miatt a vádlott el volt itélve és az eljárást főtárgyalás tartása nélkül fejezik be, a büntetést a legfelsőbb honvéd törvényszék ujból állapitja meg.

398. §

Ha uj főtárgyalás tartatik, ennek előkészitésére és megtartására a XVII. és a XVIII. Fejezet rendelkezései az alábbi eltérésekkel megfelelően alkalmazandók.

A haditörvényszék annak a rendfokozatnak tekintetbevételével alakitandó, a melyet a vádlott a korábbi itélet hozásának idejében viselt, kivéve, ha jelenlegi magasabb rendfokozata miatt a haditörvényszéket másként kell összeállitani.

A vádlott jelenléte a főtárgyaláson csak akkor szükséges, ha az ujrafelvételt terhére rendelték el, vagy ha megjelenését a bíróság nélkülözhetetlennek tartja. Különben védővel is képviseltetheti magát.

Ha a vádlott a főtárgyaláson nem jelent meg, vallomása az ügyiratokból felolvasható. A részestársak, tanuk és szakértők vallomásai az ügyiratokból szintén felolvashatók, ha a 288. § feltételei fennforognak.

399. §

Ha az ujrafelvételt meghalt egyén javára rendelték el, vagy ha az elitélt, a kinek javára az ujrafelvételt elrendelték, az ujrafelvett eljárás befejezése előtt meghalt, akkor abban az esetben, ha az ujrafelvett bűnvádi ügy fölött ismét itélettel kell határozni, nyilvános tárgyalás rendelendő a főtárgyalásra érvényes szabályok megfelelő alkalmazása mellett.

A 389. § 1. bekezdésében emlitett egyéneknek joguk van ehhez a tárgyaláshoz a meghalt vádlott számára védőt választani. Ha e jogukkal nem élnek, hivatalból kell védőt kirendelni. Ezt a védőt a tárgyaláson mindazok a jogok megilletik, a melyekkel a terhelt a főtárgyaláson bir.

400. §

A haditörvényszék a főtárgyalás eredményéhez képest hozza az uj itéletet, a melylyel vagy hatályában fenntartja a korábbi itéletet, vagy pedig a korábbi itéletnek részben vagy egészben feloldása mellett, az ügy érdemében ujonnan határoz.

A büntetésnek a korábbi itélet értelmében elrendelt végrehajtása az ujrafelvételi eljárás jogerős befejeztéig az uj itélettel csak akkor függeszthető fel, ha a haditörvényszék a korábbi itéletet hatályon kivül helyezte.

Ha az uj itélet a vádlottat elitéli, a büntetés kiszabásánál a már kiállott büntetést megfelelően tekintetbe kell venni ugy, hogy mind a két büntetés együttvéve a sulyosabbik bűncselekményre kiszabható legmagasabb büntetést meg ne haladja.

Ha az ujrafelvétel csupán a vádlott javára rendeltetett el, az uj itélettel nem szabható rá a korábbinál sulyosabb büntetés.

Az uj itélet ellen ugyanazok a perorvoslatok használhatók, mint más itélet ellen.

401. §

A legfelsőbb honvéd törvényszék rendkivüli uton, a honvéd koronaügyész meghallgatása után s a nélkül, hogy a 388. §-ban meghatározott előfeltételekhez kötve volna, elrendelheti az eljárás ujrafelvételét az elitélt javára, ha

1. semmisségi panasz esetében az előzetes tanácskozásnál vagy a semmisségi panasz nyilvános tárgyalása után, vagy fellebbezésre vonatkozó tanácskozásnál,

2. a 383. § 1. bekezdése értelmében tett jelentés esetében a tanácskozásnál, vagy végül

3. az ügyiratoknak a honvéd koronaügyész külön inditványa következtében teljesitett megvizsgálásánál

az itélet alapjául vett tények helyessége iránt oly nyomós kétségek támadnak, a melyeket a legfelsőbb honvéd törvényszék által esetleg elrendelt megállapitások sem oszlatnak el.

A legfelsőbb honvéd törvényszék ily esetben, tekintet nélkül a tanács összeállitására (67. § 1., vagy 2. pontja), azonnal is hozhat uj itéletet, a melylyel a terheltet felmenti vagy rá enyhébb büntetési tételt alkalmaz; ehhez azonban egyhangu határozat és a honvéd koronaügyész beleegyezése szükséges. Az itélet közlésére és a felmentő itélet közzétételére nézve a 394. § 2-4. bekezdései nyernek alkalmazást.

A legfelsőbb honvéd törvényszék ily határozatának kieszközlése iránt magánosok részéről tett inditványokat köteles az az illetékes parancsnok vagy az a bíróság, a kinél vagy a melynél tétettek, visszautasitani és az ily inditványok a legfelsőbb honvéd törvényszék előtt tartott szóbeli tárgyalásokon sem tárgyalhatók.

Az illetékes parancsnokok részéről tett inditványok a honvéd koronaügyészhez továbbitandók, a ki, ha azokat indokoltaknak tartja, az ügyiratok megvizsgálása iránt inditványt tesz.

402. §

A bűnvádi eljárás, függetlenül az ujrafelvételnek az előbbi szakaszokban foglalt előfeltételeitől és alakiságaitól, az illetékes parancsnok (137. §) rendeletére, az általános szabályok szerint az elévülés beállta előtt ujból megindithatő vagy folytatható:

1. Ha a vád emelése előtt az illetékes parancsnok a feljelentést félretette vagy a nyomozó eljárást megszüntették, vagy ha az eljárást felfüggesztették;

2. ha a büntetőbirósági üldözés iránti kivánat előterjesztésére még jogosult magánpanaszos kivánatát előterjeszti, holott a megelőző eljárás csupán azért végző-

dött megszüntetéssel vagy felmentő itélettel, mivel a magánpanaszosnak szükséges kivánata hiányzott;

3. ha az illetékes parancsnok a 37. § 2. bekezdése értelmében egyes bűncselekményeknek elkülönitését rendelte el, ha a bűnvádi eljárás befejezésekor a 303. vagy 304. §-hoz képest egyes bűncselekmények üldözése a vádló részére fenntartatott, vagy ha az elitélt által korábban elkövetett más bűncselekmények gyanuokai csak utólagosan merülnek fel (311. §).

A 16. § rendelkezései megfelelően alkalmazandók. Hogy a honvéd büntetőbiráskodás megszünte után a hadseregi vagy a polgári büntetőbiróság előtt van-e helye eljárásnak, e tekintetben a rájuk nézve érvényben álló bűnvádi perrendtartások rendelkezései irányadók.

XXII. FEJEZET
Kármegállapitás. Őrizetbe vett tárgyak visszaadása

403. §

A büncselekményből származó kárt és a magánjogi következmények szempontjából fontos más mellékkörülményeket csak akkor és annyiban kell megállapitani, ha és a mennyiben megállapitásuk a büntető rendelkezések helyes alkalmazása végett szükséges.

404. §

Ha valamely tárgyat, a melyre nézve az itélőbiróság meg van győződve, hogy a károsult tulajdona, vagy hogy jogtalanul vonták el ennek rendelkezése alól, megtalálnak a terheltnek, valamelyik bűntársnak, bűnrészesnek, bünrészesülőnek vagy bűnsegélyezőnek ingóságai közt vagy oly helyen, ahová azt ezek az egyének csak megőrzés végett helyezték el, az itélőbiróság elrendeli, hogy a tárgy az itélet jogerőre emelkedése után a károsultnak visszaadassék. A terhelt kiFejezett beleegyezésével azonban a károsult kivánatára a tárgyat azonnal is vissza lehet adni.

A károsulttól elvont tárgyakat a honvéd ügyész vagy ügyészi tiszt, a birósági nyomozó eljárás folyamában pedig a vádló beleegyezésével a vizsgálóbiró a főtárgyalás előtt is visszaadhatja, ha megőrzésük a terhelt, valamelyik bűntárs, bűnrészes, bűnrészesülő vagy bűnsegélyező bűnösségének bebizonyitása végett nem szükséges és a terhelt beleegyezik.

A terhelt beleegyezésére (1. és 2. bekezdés) azonban nincs szükség, ha a károsulttól elvont tárgyak romlás veszélyének vannak kitéve, vagy eltartásuk költséggel jár, vagy ha rájuk a károsultnak sürgős szüksége van és a terheit ezekben az esetekben egyáltalában nem képes-e tárgyakra nézve jogos igényét valószinüvé tenni.

405. §

Ha az elvont tárgy a tulajdon átruházására alkalmas módon vagy zálogképen már oly harmadik személy kezei közé jutott, a kinek a bűncselekményben része

nem volt, a tárgy visszaadása iránt támasztott kérelem fölött a polgári bíróság van hivatva határozni.

Ugyanez áll abban az esetben is, ha az elvont tárgy tulajdona több károsult között vitás, vagy ha a károsult jogát azonnal kellőképen igazolni nem birja. Ebben az esetben a tárgyra vonatkozó további intézkedéseket az illetékes polgári bírósággal egyetértően kell megtenni.

406. §

Ha a terheltnél oly, minden valószinüség szerint idegen tárgy van, a melynek tulajdonosát megmondani nem tudja vagy nem akarja és ha a tárgyra megfelelő idő alatt tulajdoni igényt senki sem támaszt, a tárgy a polgári büntetőbíróságnak adandó át, a mely éppen úgy fog eljárni, mintha az valamely előtte folyamatban levő bűnvádi ügyből származnék.

407. §

A 404-406. §-okban nem emlitett azokat a tárgyakat, a melyek bűnvádi eljárás folyamában bíróságnak, honvéd ügyésznek (ügyészi tisztnek) vagy honvéd parancsnokságnak őrizete alá kerültek, ezek, a mennyiben más törvényes rendelkezések nem gátolják, a korábbi birtokosnak adják vissza, mihelyt az eljárás czéljaira többé nem szükségesek.

XXIII. FEJEZET
Bűnügyi költségek

408. §

A bűnvádi eljárásnak és a büntetés végrehajtásának költségeit a kincstár viseli.

Ez a rendelkezés nem alkalmazható azokra a költségekre, a melyek védő választásából vagy a sértett vagy a magánpanaszos képviseletéből merültek fel.

Bűnvádi ügyben teljesitett minden tárgyalás, bármely hatóság előtt folyt is le és minden arra vonatkozó beadvány illeték- és portómentes.

409. §

Oly tényleges katonai egyének illetékeit, a kik a bűnvádi eljárásban közreműködnek, külön szabályok határozzák meg.

Tanuk vagy szakértők gyanánt kihallgatott vagy tolmács gyanánt alkalmazott polgári egyének részére, ideértve a nem tényleges katonai egyéneket is, kivánatukra ugyanazokat az illetékeket kell folyósitani a kincstár terhére, mint a melyek őket a polgári büntetőbíróságok számára érvényben álló szabályok szerint megilletik.

A tanudij iránt az igény, megszünésének terhe alatt, a kihallgatáskor vagy legkésőbb az ezt követő két nap alatt, a szakértők és a tolmácsok dija iránt pedig az igény legkésőbb tizennégy nap mulva a vélemény megadása vagy az alkalmaztatás után jelentendő be. A magánpanaszosnak tanudijra nincs igénye.

A jelzett illetékek mindjárt a kihallgatás vagy alkalmaztatás után kifizetendők, vagy ha ez az igényjogosult hibáján kivül azonnal meg nem történhetik, részére a legrövidebb idő alatt és mindenesetre költségmentesen kézbesitendők.

Az illetékek megállapitása ellen az erről szóló értesitést követő tizennégy nap alatt felfolyamodással lehet élni a felsőbbfoku birósághoz. A legfelsőbb honvéd törvényszék a felfolyamodás fölött ülésen kivül határoz.

410. §

A tényleges katonai egyéneket a védelem viteléért dijazás nem illeti, más illetékeik tekintetében a 409. § 1. bekezdése irányadó.

Hivatalból kirendelt oly védőnek, a ki a tényleges katonai egyének közé nem tartozik, kivánatára a valósággal kifizetett szükséges készkiadások a kincstár terhére megtéritendők; egyéb költségmegtéritésre igénye nincs.

Ha a terhelt és választott védője közt a teljesitett védelem költségeire nézve megegyezés nem jön létre, mind a két félnek jogában áll annál a bíróságnál, a melynél a bűnvádi ügy elsőfokon folyamatban volt, e költségek megállapitását kérni. A költségek megállapitása ellen az erről szóló értesitést követő tizennégy nap alatt, mind a két fél felfolyamodással élhet a felsőbb birósághoz. A legfelsőbb honvéd törvényszék a felfolyamodás fölött ülésen kivül határoz.

A sértett vagy magánpanaszos képviselőjének költségeit a polgári büntetőbiróság állapitja meg, a mely ugy jár el, mintha a képviselet valamely polgári büntetőbiróság előtt fordult volna elő.

411. §

A hóhér dijazására nézve, a kit a honvéd biróság kötél általi halálbüntetés végrehajtása végett igénybe vesz, a polgári szabályok szerint megállapitott illetékek irányadók.

XXIV. FEJEZET
Az itéletek végrehajtása

412. §

Azt, a kit a biróság itélete felmentett, valamint azt a vádlottat, a kinek vizsgálati fogságát az itéletben büntetés gyanánt betudták, ha fogva van, az itélethirdetés után azonnal szabadlábra kell helyezni, hacsak valamely rendes perorvoslat előterjesztése vagy más törvényes ok további fogvatartását szükségessé nem teszi.

413. §

Még végrehajtandó büntetésre szóló minden itéletet, mihelyt az illetékes parancsnok a végrehajtató záradékkal ellátta és e záradék a vádlottal közöltetett, rendszerint haladéktalanul kell végrehajtani.

Az itélet végrehajtása iránt az illetékes parancsnok végrehajtató rendelete alapján a biróság intézkedik.

A büntető itélet végrehajtásának elrendelését és a végrehajtást nem akadályozza az a körülmény, hogy egy másik bűncselekményre nézve a bűnvádi üldözést fenntartották (37., 303. és 304. §) Csak ha erre a cselekményre a törvény halálbüntetést vagy életfogytig tartó szabadságvesztésbüntetést állapit meg, kell az ily fenntartással hozott itélet végrehajtásának elrendelésével és végrehajtásával mindaddig várni, mig az utóbb emlitett bűncselekményre nézve a jogerős döntés be nem következik.

414. §

Az itéletre fel kell jegyezni a végrehajtató záradék közlésének megtörténtét és a büntetés foganatositásának vagy megkezdésének napját, valamint azt a napot is, a mikor a letartóztatva volt vádlottat az itélet alapján szabadlábra helyezték. A büntetésnek a törvény erejénél fogva bekövetkezett, vagy a 419. § értelmében engedélyezett elhalasztását az itéleten szintén fel kell tüntetni.

Ha büntető itélet következtében a 157. § 3. és 4. bekezdésében emlitett valamely egyént kell letartóztatni, a jogerőre emelkedett itélet másolatát haladéktalanul kézbesiteni kell közvetlen előljárójának.

415. §

Elmebetegekkel vagy mulékony sulyos betegségben szenvedő egyénekkel, valamint teherben levő nőkkel felgyógyulásuk előtt sem az illetékes parancsnok végrehajtató záradékkal ellátott halálos itélet nem közölhető, sem rajtuk a halálos itélet végre nem hajtható.

A közlés és a végrehajtás elhalasztását, a honvéd ügyésznek és a biróságvezetőnek meghallgatása után az illetékes parancsnok rendeli el.

416. §

A halálos itéletet arra a napra következő reggel kell végrehajtani, a mikor az elitélttel az illetékes parancsnok végrehajtató rendeletét közölték s egyszersmind tudtára adták, hogy rajta a halálbüntetést, minthogy kegyelmet nem kapott, végre fogják hajtani. Ezt a honvéd ügyésznek és a jegyzőkönyvvezetőnek jelenlétében a biróságvezető adja az elitélt tudtára.

Az elitélt mellé e közlés után a vallásának lelkészét kell rendelni, ha ő maga lelkészt nem választ.

Az érintkezést az elitélttel a szolgálati állásuknál fogva erre hivatottakon kivül csakis hozzátartozóinak és azoknak az egyéneknek kell megengedni, a kiket látni vagy a kikkel beszélni ő maga kiván.

A halálos itélet végrehajtása se vasárnapra vagy ünnepre, se olyan napra ne essék, a mely az elitélt hitvallása szerint ünnep.

Ha kötéllel a halálbüntetést a miatt, mivel hóhér kellő időben nem kapható, vagy mert más akadály forog fenn, nem lehet végrehajtani, az illetékes parancsnok fel van hatalmazva, hogy a halálbüntetésnek ezt a nemét agyonlövésre változtassa át.

417. §

Azt az időt, a melyet a szabadságvesztésbüntetésre ítélt az elsőfoku büntető itélet kihirdetése óta (312. §) letartóztatásban töltött, a büntetési időbe csak annyiban kell beszámitani, a mennyiben a büntetés megkezdését az elitélt akaratától független körülmény, különösen pedig az gátolta, hogy oly egyének éltek perorvoslattal, a kik erre az ő akarata ellenére is jogosultak voltak. Beszámitásnak van helye akkor is, ha az elitélt javára használt perorvoslatnak, habár csak részben is, eredménye volt. Hasonlóképen be kell számitani a büntetési időbe azt az időt, a melyet a szabadságvesztésbüntetésre itélt egyén az itélet jogerőre emelkedésétől a büntetés végrehajtásának elrendeléséig letartóztatásban töltött, ha a perorvoslat, a melyet használt, nem vezetett eredményre.

418. §

Ha a szabadságvesztésbüntetésre itélt egyén elmebetegségbe esik, felgyógyulásáig a végrehajtást el kell halasztani.

Ugyanez áll akkor is, ha az elitélt más betegségben szenved és attól kell tartani, hogy a szabadságvesztésbüntetés végrehajtása rá nézve közeli életveszélylyel járna.

419. §

Az illetékes parancsnok az egy évet meg nem haladó szabadságvesztésbüntetés végrehajtásának legfeljebb nyolcz hétre terjedő elhalasztását katonai szolgálati tekintetekből a 127. § 2. bekezdésének és a 423. §-nak esetén kivül is elrendelheti.

Egy évet meg nem haladó szabadságvesztésbüntetés esetében az illetékes parancsnok nyolcz hétig terjedhető halasztást engedélyezhet, ha igazolva van, hogy a büntetésnek haladéktalan végrehajtása az elitéltnek vagy családjának a büntetés czélján kivül eső sulyos sérelmet okozna és az elitélt megszökésétől tartani nem kell.

A honvédelmi minister két évet meg nem haladó bármely szabadságvesztésbüntetés elhalasztását nyolcz hétnél tovább terjedő időre is, és az 1. és 2. bekezdésében meg nem emlitett más fontos okból is elrendelheti.

A halasztás megengedését, ha az nem katonai szolgálati tekinteteken alapszik, biztositék nyujtásához vagy más feltételekhez is lehet kötni.

420. §

A szabadságvesztésbüntetés végrehajtását félbeszakitani rendszerint (395. §, 400. § 2. bekezdése és 423. §) nem szabad.

Ha azonban az elitélt ellen szabadságvesztésbüntetésének végrehajtása alatt nyomozó eljárást rendelnek el ujonnan felmerült oly cselekmény miatt, a melyre a törvényben halálbüntetés vagy életfogytig tartó szabadságvesztésbüntetés van szabva, a szabadságvesztésbüntetés végrehajtását azonnal fel kell függeszteni és a terhelt ellen a XII. Fejezet értelmében kell eljárni. Ha a vádlottat jogerősen halálra vagy életfogytig tartó szabadságvesztésbüntetésre itélik, ez a büntetés, tekintet nél-

kül a korábban kiszabott és még végre nem hajtott szabadságvesztésbüntetésre, végrehajtandó.

Kivételesen a büntetés végrehajtásának félbeszakitását, ha a szabadságvesztésbüntetés az egy évet meg nem haladja, az illetékes parancsnok, ha pedig a szabadságvesztésbüntetés hosszabb tartamu, a honvédelmi minister más igen fontos okból is elrendelheti. Nyolcz hétnél tovább tartó félbeszakitást csak a honvédelmi minister engedélyezhet. Az engedélyt, ha az elitélt kérésére adják, mindig biztositék nyujtásához vagy más feltételhez lehet kötni. A félbeszakitás tartama a büntetés tartamába be nem számitható.

Azt az időt, a melyet az elitélt a büntetés végrehajtása alatt gyógyitó intézetben töltött, a büntetésbe be kell számitani, kivéve, ha az elitélt a büntetés végrehajtásának megakadályozása végett betegségét maga idézte elő vagy hosszabbitotta meg, vagy betegséget csak szinlelt.

421. §

Rangvesztésre szóló itéletek az illetékes parancsnok végrehajtató záradékának közlésével hajtatnak végre.

422. §

A halálbüntetések és a szabadságvesztésbüntetések végrehajtásának és a pénzbüntetések behajtásának módját külön szabályok határozzák meg.

Az előbbi bekezdésben és a 421. §-ban nem emlitett büntetések végrehajtása végett, ha a büntetőbiróság azokat közvetlenül végre nem hajthatja, azokkal a hatóságokkal kell érintkezésbe lépnie, a melyeknek hatáskörébe az e czélból szükséges intézkedések tartoznak.

423. §

Ha kétség támad az iránt, hogy a büntető itéletet miként kell értelmezni, vagy hogy a kiszabott büntetést hogyan kell számitani, vagy ha az illetékes parancsnoknak a büntetés végrehajthatósága tárgyában hozott határozata ellen kifogást emelnek, a legfelsőbb honvéd törvényszék határozatát kell kikérni. Az illetékes parancsnok addig is a büntetés végrehajtásának elhalasztását vagy félbeszakitását rendelheti el.

424. §

Ha a büntető itélet jogerőre emelkedése után oly enyhitő körülmények derülnek ki, a melyek az itélethozáskor még fenn nem forogtak vagy legalább ismeretesek nem voltak és a melyek, ha nem is enyhébb büntetési nem vagy enyhébb büntetési tétel alkalmazását, de nyilvánvalóan a büntetés enyhébb kiszabását eredményezték volna, köteles az a biróság, a melynél az elsőfoku itéletet hozták, mihelyt ily enyhitő körülmények fennforgásáról meggyőződik, a legfelsőbb honvéd törvényszéknél a büntetés megfelelő enyhitése iránt inditványt tenni. Ez tárgyalás nélkül a honvéd koronaügyész meghallgatása után határoz.

425. §

A büntetésnek kegyelemből elengedése vagy enyhitése csak Ő Felségét illeti meg (445. és 447. §).

Kegyelmi kérvényeknek nincs felfüggesztő hatályuk.

XXV. FEJEZET
Eljárás távollevők és megszököttek ellen

426. §

Habár a honvéd birósági uton büntetendő cselekménynyel terhelt egyén távol van vagy megszökött s e miatt a büntető eljáráshoz elő nem állitható, az illetékes parancsnok rendeletére mégis gondosan és pontosan meg kell állapitani a tett körülményeit, biztositani kell a bizonyitékokat és ebből a czélból ügyészi vagy birósági nyomozó eljárás is inditható.

A tanukat és a szakértőket, ha törvényes akadály fenn nem forog, meg kell esketni.

Az a távollevő, a kinek tartózkodó helye ismeretes, az eljárás menetéről és eredményéről értesithető, ha ez nehézség és időveszteség nélkül lehetséges.

Csak ha a további puhatolásra támpont többé nincs, kell az eljárást az illetékes parancsnok rendeletére a terhelt előállitásáig felfüggeszteni.

427. §

Ha valamely terhelt megszökött, vagy ha távollevőt oly körülmények közt terhel bűncselekmény, a melyek a 171. § értelmében előzetes letartóztatását igazolhatnák, a bűncselekmények kinyomozására és üldözésére hivatott parancsnokságoknak a terhelt kézrekeritése végett a körülményekhez képest házkutatást is kell tartaniok, vagy más parancsnokságokhoz, hatóságokhoz és közegekhez, a melyeknek körletében a terhelt esetleg feltalálható, megkeresést kell intézniök.

A további intézkedésekre és a tényleges szolgálattételből önkényüleg eltávozott vagy más, szökés bűntettével gyanusitott katonai egyének állománykezelésére nézve a katonai szolgálati utasitások irányadók.

428. §

Megszököttek és oly távollevők ellen, a kiknek tartózkodóhelye ismeretlen, csak akkor szabad nyomozó-levelet kibocsátani, ha őket valamely bűntett nyomatékos gyanuja terheli.

A csupán vétséggel terhelt egyén ellen nem kell nyomozó-levelet kibocsátani: de személyleirása a parancsnokságokhoz és hatóságokhoz megküldhető abból a czélból, hogy azok a terhelt feltalálása esetében erről a személyleirást közlő hatóságot értesitsék.

Szabadlábon levő olyan egyén ellen, a ki szabadságvesztésbüntetésre van itélve, de a büntetés megkezdése előtt megszökött, továbbá a vizsgálati vagy a büntető-

fogságból megszökött egyének ellen minden esetben lehet nyomozó-levelet kibocsátani.

A nyomozó-leveleket (személyleirásokat) az illetékes parancsnok vagy ennek beleegyezésével a bíróság bocsátja ki. Ha az elitélt a büntetőfogságból szökött meg s vele nem kell amugy is, mint katonaszökevénynyel elbánni, a honvéd fogház parancsnoksága is kiállithatja a nyomozólevelet.

429. §

Minden nyomozó-levélben meg kell nevezni azt a bűncselekményt, a melylyel a nyomozott egyén gyanusitva van, vagy a mely miatt őt elitélték, továbbá a lehető legpontosabban le kell irni személyét, egyszersmind pedig valamennyi parancsnoksághoz, bírósághoz, közbiztonsági hatósághoz és közeghez azt a megkeresést kell intézni, hogy tartóztassák le és kisértessék át.

A nyomozó-leveleket a fennálló szabályoknak megfelelően kell köztudomásra juttatni és főleg a környék valamennyi katonai és közbiztonsági hatóságával és felügyelő közegével minél gyorsabban közölni. Ha szükséges, a nyomozó levélnek szélesebb körben terjesztése s a körülményekhez képest hirlapokban közzétevése iránt is intézkedni kell.

A lopott vagy rablott dolgoknak vagy csalásra vagy közhitelpapir- vagy fémpénzhamisitásra stb. vonatkozó tárgyaknak leirásával és e leirás közzétételével ugy kell eljárni, mint a nyomozó-levelekkel.

Ha az ily leirás nagyobb értékü tárgyakra vonatkozik, vagy ha ezek a tárgyak olyanok, hogy a közhirrététel következtében a tettes felfedezése, további baj elháritása vagy a károsult kártalanitása remélhető, a leirást azonnal közhirré kell tenni. Hamisitott közhitelpapirok vagy fémpénzek leirása alkalmával azonban előzetesen a 223. §-ban emlitett hatóságokat és intézeteket kell értesiteni s ezek hozzájárulását bevárni.

430. §

Mihelyt a nyomozó-levél vagy a leirás kibocsátásának oka megszünt, visszavonásuk iránt azonnal intézkedni kell.

431. §

Ha kilátás van arra, hogy a külföldön tartózkodó terhelt kiadatása a fennálló nemzetközi szerződésekhez vagy más megállapodásokhoz képest kieszközölhető, a bíróság az illetékes parancsnok beleegyezésével a honvédelmi ministerhez fordul.

432. §

Valamelyik terheltnek meg nem jelenése miatt az eljárás a jelenlevő terhelttársak ellen késedelmet nem szenvedhet.

Ha ily esetben a terheltek bűnösségének bebizonyitására szolgáló tárgyakat tulajdonosaiknak visszaadják, az utóbbiak felszólithatók, hogy azokat a későbbi bizonyitásfelvétel czéljaira alkalmas állapotban tartsák fenn és kivánatra ismét bo-

csássák rendelkezésre. Ugyanakkor a visszaadott tárgyak pontos leirását kell az ügyiratokhoz csatolni.

XXVI. FEJEZET
Rögtönitélő biróság

433. §

A függelemsértés, a zendülés, a gyávaság, a fegyelem- és rendháboritás, a jogosulatlan toborzás és a kémkedés büntettének azokban az eseteiben, a melyekben a katonai büntetőjog rendelkezései szerint a rögtönitélő eljárásnak a rögtönbiráskodás előzetes kihirdetése nélkül helye lehet, ennek az eljárásnak elrendelése a hadosztálybirósághoz utalt illetékes parancsnokot illeti.

434. §

A hadosztálybirósághoz utalt illetékes parancsnok határoz a fölött is, hogy a rögtönbiráskodás kihirdetése az alája rendelt katonai kötelékekre és egyénekre szükséges-e és ehhez képest ő rendeli el a rögtönitélő eljárás megindítását a lázadás, a szökés, az esküvel fogadott katonai szolgálati kötelesség megszegésére csábitás vagy segélynyujtás, továbbá a lázongás és az elharapózott fosztogatás bűntettének azokban az eseteiben, a melyekben ennek az eljárásnak a katonai büntetőjog rendelkezései szerint előzetes kihirdetés után helye lehet.

435. §

A katonai büntetőjogban meghatározott eseteken kivül a rögtönitélő eljárásnak csak a rögtönbiráskodás előzetes kihirdetése után lehet helye a kihirdetés után elkövetett gyilkosság, rablás, gyujtogatás és az idegen tulajdonnak gonoszságból rongálásával elkövetett nyilvános erőszakoskodás bűntetteire nézve.

A rögtönbiráskodás kihirdetésének ezekben az esetekben csak akkor van helye, ha a felsorolt bűntettek oly fenyegető módon harapóznak el, hogy a fegyelem csorbulásának vagy a közbiztonság veszélyeztetésének, vagy az állam hadi erejét fenyegető bűncselekmények szélesebb körü elterjedésének megakadályozása végett elrettentő példaadás válik szükségessé.

A rögtönbiráskodás kihirdetésének szükségessége fölött a honvédelmi minister határoz, a ki ezt a jogot különös viszonyok esetében a hadosztálybirósághoz utalt egyes illetékes parancsnokokra ruháztatja.

Ily esetekben azt a katonai köteléket vagy azt a kerületet, a melyre a rögtönitélő eljárás hatályba lép, meg kell jelölni.

436. §

Ha a rögtönbiráskodást egyes katonai kötelékekre hirdetik ki, a III. Fejezetnek a parancsnok illetékességére vonatkozó általános alapelvei érintetlenül maradnak; ha azonban a rögtönbiráskodás kihirdetését valamely meghatározott kerületre rendelik el, a honvédelmi ministernek meg kell egyszersmind határoznia az e kerületben

előforduló rögtönbiráskodási esetekre illetékes parancsnokot. Ez azután az ilyen esetekre a rendes eljárás illetékes parancsnokainak kizárásával egyedül illetékes.

A rögtönitélő eljárás elrendelésére valamely előforduló esetben netalán jogosult több parancsnok közül egyedül az az illetékes, a kinek kerületében a terhelt kézrekerült vagy a kinek a terheltet átadták.

437. §

Az illetékes parancsnok a rögtönbiráskodás kihirdetését parancscsal rendeli el.

Ennek a parancsnak tartalmaznia kell:

1. azoknak a bűntetteknek megjelölését, a melyek miatt és azokat a katonai kötelékeket vagy azokat a kerületeket, a melyekre a rögtönbiráskodást elrendelték;

2. azt a felhivást, hogy az ily bűntettek elkövetésétől mindenki óvakodjék és

3. azt a figyelmeztetést, hogy mindenki, a ki a kihirdetés után ily bűntettet követ el, rögtönitélő eljárás alá kerül és halállal bűnhődik: e mellett meg kell jelölni a halálbüntetés nemét.

A parancs kihirdetése a katonai szolgálati utasitásokban meghatározott módon és a kivonult legénység előtt felolvasással történik. A parancs ezenfelül közhirrététel czéljából a politikai hatóságokkal és a községi előljáróságokkal is közölhető. Ha czélszerünek mutatkozik, a közhirrététel még nyilvános kifüggesztéssel vagy hirlapok utján is történhetik.

A rögtönbiráskodás kihirdetésének megtörténtéről az illetékes parancsnok a honvédelmi ministernek minden esetben (434. és 435. §) haladéktalanul, ha lehet táviratilag, jelentést tesz.

438. §

A rögtönitélő eljárást előforduló esetben az illetékes parancsnok a honvéd ügyészhez intézett irásbeli parancscsal rendeli el, a melyben mind a terheltet, mind a terhére rótt cselekményt pontosan meg kell jelölni.

Az illetékes parancsnoknak a rögtönitélő eljárás elrendelésénél azt a szabályt kell szem előtt tartania, hogy csak a honvéd büntetőbiráskodásnak alávetett olyan egyéneket kell rögtönitélő bíróság elé állitani, a kiket vagy tetten értek, vagy a kiknek bűnössége minden valószinüség szerint haladéktalanul be fog bizonyulni.

Az illetékes parancsnok elhatározásának előkészitésére netalán szükséges megállapitások nem terjedhetnek negyvennyolcz órán tul.

A 415. § 1. bekezdésében emlitett egyének nem állithatók rögtönitélő bíróság elé.

Ha a terhelt ellen rendes eljárást rendeltek el, a rögtönitélő eljárásnak ugyanazon cselekmény miatt többé helye nincs.

439. §

A rögtönitélő eljárásra a hadosztálybiróságnál összeülő rögtönitélő biróság illetékes még pedig tekintet nélkül a terhelt ellen a rendes bíróságoknál netalán folyamatban levő más bűnvádi ügyekre.

A rögtönitélő bíróság ugyanazokból a tagokból áll, mint a hadosztálybíróságnál alakitott haditörvényszék, azzal az eltéréssel, hogy a rögtönitélő bíróság tagjait a tárgyalást vezető igazságügyi tiszt kivételével mindig a katonaállományu tisztek csoportjából kell venni. A rögtönitélő birósági tagok vezényléséné csak annyiban kell határozott sorrendet tartani, a mennyiben ez késedelem nélkül lehetséges.

A rögtönitélő bíróság az illetékes parancsnok belátásához képest bármely helyen összeülhet azon a kerületen belül, a melyre a rögtönbiráskodást kihirdették.

440. §

A rögtönitélő eljárás megindítása iránt a honvéd ügyész akképen intézkedik, hogy az illetékes parancsnoktól nyert parancsot a hadosztálybirósághoz haladéktalanul átküldi. Ez a bíróság köteles mindjárt a parancs beérkezte után a legnagyobb gyorsasággal intézkedni aziránt, hogy a rögtönitélő bíróság összeüljön, és hogy a rögtönitélő bíróság biztonsága és a halálbüntetés esetleges végrehajtása végett szükséges fedezet és végrehajtó csapat rendelkezésre álljon és köteles gondoskodni arról, hogy a rögtönbiráskodás megtartására kijelölt helyen a szükséges hivatalos felszerelés készenlétben, egy lelkész, egy orvos és esetleg a hóhér jelen legyen, és hogy ha halálbüntetés mondatnék ki, annak végrehajtását semmi se akadályozza.

441. §

Sem alakszerü nyomozó eljárásnak, sem vádirat benyujtásának nincs helye, ellenkezőleg az egész eljárás elejétől végig az együttülő rögtönitélő bíróság előtt és, hacsak lehet, félbeszakitás nélkül folyik le.

A terheltet mindjárt a rögtönitélő bíróság összeülése után ez elé kell állitani.

A honvéd ügyész kötelessége a tárgyaláshoz szükséges bizonyitékokat előteremteni, főleg a sértettet, a tanukat és a szakértőket, ha szükséges, közvetlenül megidézni vagy elővezetésük iránt is intézkedni.

A rögtönbiráskodás bármely órában és a szabad ég alatt is megtartható.

Az egyes terheltek ellen az eljárás leghosszabb tartama, ideértve az itélethozást, háromszor huszonnégy óra s ezt a határidőt attól az időponttól kell számitani, a mikor a terheltet a rögtönitélő bíróság elé állitották. Ha ez a határidő be nem tartható, a rendes eljárás indul meg.

442. §

A rögtönitélő bíróság előtt az eljárást minden hosszadalmasság kerülésével a XVIII. Fejezetben foglalt szabályok megfelelő alkalmazása mellett kell lefolytatni, a mennyiben az alábbiakban nincs eltérés megállapitva.

A terhelt védőt választhat (V. Fejezet) s e jogáról őt a honvéd ügyésznek mindjárt a rögtönitélő eljárás elrendelése után, mindenesetre azonban a rögtönitélő bíróság elé állitása előtt fel kell világositania. Ha a terhelt e jogával nem él, vagy ha a választott védőt a tárgyalásra azonnal meghivni lehetetlen, a bíróság hivatalból rendel védőt. Ha e czélra alkalmas jogtudó egyén nem áll azonnal rendelkezésre, katonaállományu tisztet kell védő gyanánt kirendelni.

443. §

A tárgyalás azzal kezdődik, hogy a honvéd ügyész vádirat felolvasása helyett a terhelt ellen fennforgó tényeket előadja.

Az eljárás rendszerint annak a tettnek bizonyitására szoritkozik, a mely miatt a rögtönitélő eljárást meginditották; a honvéd ügyész inditványára azonban kiterjeszthető más oly cselekményekre is, a melyek rögtönitélő eljárás alá tartoznak, ha ennek következtében a rögtönitélő eljárást meghiusitó késedelemtől (441. § utolsó bekezdése) tartani nem kell. A terhelt egyéb bűncselekményét figyelmen kivül kell hagyni.

A bűntársak és a bűnrészesek kipuhatolását sem kell ugyan szem elől téveszteni, de e miatt a vádlott ellen az itélet meghozását és végrehajtását elhalasztani nem szabad.

A bizonyitó eljárás befejeztével a honvéd ügyész annak eredményét kifejti és inditványát megteszi. Erre a vádlott és védője felel és ha a honvéd ügyész még válaszol, az utolsó felszólalás joga mindig a vádlottat és védőjét illeti.

444. §

Ezután az elnök a tárgyalást beFejezettnek nyilvánitja s a vádlottat eltávolittatja, mire a rögtönitélő biróság a 74-79. §-okban, a 302. § 1. bekezdésében s a 305. §-ban foglalt szabályok szem előtt tartásával, zárt tanácskozás után hozza meg határozatát.

A rögtönitélő biróság, ha a terheltet a rögtönitélő eljárás alá tartozó valamely bűncselekményben egyhangulag bűnösnek nyilvánitja, itéletében egyuttal halálbüntetést szab ki rá.

Oly vádlottakra, a kik a tett elkövetésekor huszadik életévüket még be nem töltötték, kötél általi halálbüntetés helyett tiz évtől husz évig terjedhető sulyos börtönt, agyonlövés általi halálbüntetés helyett öt évtől tiz évig terjedhető egyszerü vagy sulyos börtönt kell kiszabni. Ezenkivül a rögtönitélő biróság, ha a halálbüntetésnek egy vagy több, a büntetésre legméltóbb egyénen foganatositott végrehajtása a nyugalom és a rend helyreállitására szükséges elrettentő példát már megadta, fontos okokból, a kevésbbé bűnös résztvevőkre halálbüntetés helyett a fentebb megjelölt szabadságvesztésbüntetéseket szabhatja ki. A büntetésnek a 309. § utolsó bekezdése szerinti rendkivüli enyhitőjog alapján való további enyhitése nincs megengedve. Az agyonlövés általi halálbüntetés helyett sulyos börtön csak akkor állapitható meg, ha a bűncselekményt a katonai büntetőjog ama különös ismertető jelek hiányában, a melyektől a halálbüntetés alkalmazása függ, sulyos börtönnel sujtja.

Ha a rögtönitélő eljárás alá tartozó bűncselekményekre nézve a 306. § 1., 2. és 4. pontjában emlitett valamelyik föltétel forog fenn, a rögtönitélő biróság a vádlottat itéletével felmenti.

445. §

Az itéletet irásba kell foglalni.

Az itélet csak akkor emelkedik jogerőre, ha az illetékes parancsnok megerősitette; e végből azt mindjárt meghozása után az elnök és a tárgyalásvezető az ügyiratokkal együtt ehhez a parancsnokhoz viszik, vagy ha az utóbbi nincs helyben, neki megküldik.

Ő Felsége az illetékes parancsnokot felruházhatja a halálbüntetés kegyelemből átváltoztatásának jogával.

Ha az illetékes parancsnok a rögtönitélő biróság itéletét jogi okokból nem találja megerősithetőnek, a mit irásban indokolnia kell, köteles a rendes eljárás meginditása iránt intézkedni és a fölött határozni, vajjon a terhelt továbbra is vizsgálati fogságban hagyassék-e.

446. §

A jogerős itéletet az illetékes parancsnoknak rávezetett megerősitő záradékával és az esetleges megkegyelmezéssel együtt a vádlott előtt haladéktalanul nyilvánosan ki kell hirdetni. Ugyanez áll az illetékes parancsnoknak a 445. § utolsó bekezdése értelmében hozott határozatára.

A rögtönitélő biróság itélete ellen nincs helye perorvoslatnak és az az ellen bárki által benyujtott kegyelmi kérvénynek nincs felfüggesztő hatálya.

Ha a vádlottat halálra itélték és kegyelmet nem kapott, az itélet kihirdetése után melléje, a mennyiben lehetséges, lelkészt adnak és a halálra előkészülés végett adott megfelelő határidő letelte után, rendszerint két órán belül, a halálbüntetést rajta végrehajtják.

A parancsnok által megerősitett felmentő itélet kihirdetése után a vádlottat, ha további letartóztatását törvényes ok szükségessé nem teszi, azonnal szabadlábra kell helyezni.

447. §

Ha a rögtönitélő biróság magát illetékesnek nem tartja, vagy ha büntető itélet csak abból az okból nem hozható, mert egyhangu határozat nem jött létre, vagy ha a terhelt ellen sulyos gyanuokok forognak fenn arra nézve, hogy a terhére rótt bűncselekményt elkövette, de bűnösségének bebizonyitása a törvényes határidőn (441. § utolsó bekezdése) belül lehetetlen, vagy ha a tárgyalás alatt derül ki, hogy a terhelt a 415. §-ban megjelölt valamely állapotban van, végül ha a törvényes határidőn belül itéletet hozni egyáltalában nem lehet, a rögtönitélő biróság ugy határoz, hogy további rögtönitélő eljárásnak nincs helye.

A rögtönitélető biróság végzése a vádlottal közlendő s az illetékes parancsnok elé terjesztendő, a ki azután a rendes eljárás meginditása iránt a szükséges intézkedést megteszi s egyuttal a fölött határoz, vajjon a terhelt továbbra is fogva maradjon-e vagy sem.

448. §

A rögtönitélő bíróság előtt tartott tárgyalásról a 314-316. §-ok szabályai szerint jegyzőkönyveket kell szerkeszteni, de tartalmukat a tárgyalásnak csakis a lényegére kell szoritani. A jegyzőkönyveket a tárgyalásvezető és a jegyzőkönyvvezető irják alá.

449. §

A kihirdetett rögtönbiráskodás megszüntetése a 434. § esetében azt az illetékes parancsnokot illeti, a ki a rögtönbiráskodást elrendelte, továbbá a honvédelmi ministert, a 435. § esetében pedig a ministert és az általa a rögtönbiráskodás elrendelésére netalán felhatalmazott illetékes parancsnokokat.

Mihelyt a rögtönbiráskodás elrendelésének oka megszünt, főleg ha a halálbüntetésnek egy vagy több bűnösön foganatositott végrehajtásával az elrettentő példa már megadatott, a rögtönbiráskodás megszüntetését azonnal ki kell mondani és mindig ugyanoly módon kell kihirdetni, mint a rögtönbiráskodás elrendelését.

A függőben levő bűnvádi ügyekben, ideértve azokat is, a melyekben már halálos itéletet hoztak, de még végre nem hajtották, a rögtönbiráskodás megszüntetését a terhelt tudtára kell adni és az illetékes parancsnoknak a nyomozó eljárást meg kell inditania, mire a további eljárás e bűnvádi perrendtartás általános szabályai szerint folyik le.

450. §

A rögtönitélő eljárásban hozott minden itéletet a tárgyalási iratokkal együtt az itélet végrehajtása után legkésőbb tizennégy nap alatt a honvédelmi minister elé kell terjeszteni, hogy azokat a honvéd koronaügyész megvizsgálhassa és megfelelőknek tartott inditványait megtehesse.

Ha az eljárás ujrafelvételére merül fel ok, e részben a XXI. Fejezet rendelkezései szerint kell eljárni.

XXVII. FEJEZET
Birósági szervezet és eljárás a hadrakelt seregnél

I. CZIM
Általános rendelkezések

451. §

Az előbbi Fejezetekben foglalt rendelkezések a hadrakelt seregnél is irányadók, a mennyiben a jelen Fejezet eltérő szabályokat nem tartalmaz.

452. §

A hadrakelt sereg számára szóló szabályokat kell alkalmazni:

1. mindazoknál a mozgó parancsnokságoknál, csapatoknál, osztályoknál és intézeteknél, a melyek a hadrakelt sereghez vannak beosztva, a mozgositási állomás elhagyásának időpontjától leszerelésükig;

2. a hadifelszerelést felvett mindazokon az erődített helyeken, a melyek a működő hadsereg (hadtest) körletében vagy fenyegető ellenségeskedés miatt hadiállapotban vannak. Ily viszonyok kezdetét és végződését az erődített hely parancsnokának közzé kell tennie.

II. CZIM
A katonai büntetőbiráskodás terjedelme

453. §

A közös haderőnek vagy a császári királyi (osztrák) honvédségnek oly parancsnokságai, csapatai, osztályai, intézetei és egyes egyénei, a melyek vagy a kik a hadrendhez vagy állandó hadi beosztásukhoz képest a honvédségnek (8. § 1. bekezdése) valamelyik hadosztályparancsnoka vagy a bűnvádi üldözés jogával a 459. § 1. bekezdése értelmében felruházott valamelyik parancsnoka alá rendeltetnek, e beosztásuk alatt a honvéd büntetőbiráskodás alatt állanak. Viszont a honvédségnek (8. § 1. bekezdése) oly parancsnokságai, csapatai, osztályai, intézetei és egyes egyénei, a melyek vagy a kik hasonló módon a közös haderőnek vagy a császári királyi (osztrák) honvédségnek valamelyik hadosztályparancsnoka, vagy pedig a bűnvádi üldözés jogával a közös haderő vagy a császári királyi (osztrák) honvédség bűnvádi perrendtartása 459. §-ának 1. bekezdése értelmében felruházott valamelyik parancsnoka alá, vagy egy vagy több hadihajónak (a közös haderő katonai bűnvádi perrendtartása 445. § B) pontja és 459. § első bekezdése) ugyanolyan joggal felruházott parancsnoka alá rendeltetnek, e beosztásuk alatt a hadseregi, illetőleg a császári királyi (osztrák) honvéd büntetőbiráskodás alatt állanak.

A közös haderőnek vagy a császári királyi (osztrák) honvédségnek (8. § 1. bekezdése) oly parancsnokságai, csapatai, osztályai, intézetei és egyes egyénei, a melyek vagy a kik a hadi események következtében saját kötelékétől elvezényeltetnek vagy elszakadnak és ilyképen a honvédséghez az első bekezdésben emlitett valamelyik illetékes parancsnok parancsa alá kerülnek, e viszony tartamára a honvéd büntetőbiráskodás alá tartoznak. Viszont a honvédség (8. § 1. bekezdése) oly parancsnokságai, csapatai, osztályai, intézetei és egyes egyénei, a melyek vagy a kik a hadi események következtében kötelékétől elvezényeltetnek vagy elszakadnak és ilyképen a közös haderőhöz az első bekezdésben emlitett valamelyik illetékes parancsnok parancsa alá, vagy a császári királyi (osztrák) honvédséghez (8. § 1. bekezdése) hasonló parancsnok parancsa alá kerülnek, e viszony tartamára a hadseregi, illetőleg a császári királyi (osztrák) honvéd büntetőbiráskodás alá tartoznak.

Ha azonban ily csapat parancsnoka maga is fel van ruházva az illetékes parancsnok jogaival, a büntetőbiráskodásban változás nem áll be.

454. §

A legfőbb parancsnok oly egyéneket, a kik egyébként nem állanak katonai büntetőbiráskodás alatt és ellenséges országban a mozgósitott csapatok (parancs-

nokságok) vagy szövetségeseik hatalmi körén belül kerülnek kézre, a honvéd büntetőbiráskodás alá helyezhet:

1. oly bűncselekmények miatt, a melyeket e hatalmi körön belül követnek el,

2. tekintet nélkül az elkövetés helyére a jogosulatlan toborzás, az esküvel fogadott katonai szolgálati kötelesség megszegésére csábitás vagy segélynyujtás, a kémkedés vagy az ellenséggel való más egyetértés bűntette, vagy a fegyveres erőnek vagy szövetséges csapatainak hátrányát, vagy az ellenségnek előnyét czélzó egyéb cselekmények miatt, továbbá a katonai behivó parancs iránt engedetlenségre csábitás miatt, vagy ily cselekmények utján elkövetett szigorubban megtorlandó bűncselekmények miatt.

III. CZIM

Birósági szervezet a hadrakelt seregnél

455. §

Bűnvádi üldözés jogával felruházott parancsnokok a hadrakelt seregnél:

a honvéd hadosztályparancsnok;

oly vár (hadikikötő) kinevezett parancsnoka, a melyben a 452. § 2. pontja értelmében a hadrakelt sereg számára szóló bűnvádi eljárást kell alkalmazni;

a hadtestparancsnok;

a hadseregparancsnok;

a hadsereg hadtápparancsnokságának főnöke;

a hadseregfőparancsnok.

456. §

A 455. §-ban emlitett parancsnokok illetékessége tárgyi tekintetben kiterjed a honvédbiróságok hatáskörébe utalt összes bűncselekményekre (20. és 21. §).

457. §

A hadrakelt seregnél az illetékes parancsnokok illetékessége személyi tekintetben kiterjed a nekik katonailag alárendelt vagy parancsnoklási körletükhöz tartozó mindazokra az egyénekre, a kik a honvéd büntetőbiráskodásnak vannak alávetve, kivéve azokat, a kik a törvénynél vagy a legfőbb parancsnoknak (hadseregfőparancsnoknak, hadseregparancsnoknak, önállóan működő hadtestparancsnoknak) a 459. § 1. és 2. bekezdései értelmében tett rendelkezésénél fogva más illetékes parancsnokhoz utasitvák.

Illetékességük kiterjed továbbá a parancsuk alatt nem álló, a honvéd büntetőbiráskodásnak alávetett azokra az egyénekre, a kik parancsnoklási körletükben kerülnek kézre, ha a különben illetékes parancsnok nem egykönnyen érhető el, továbbá azokra az egyénekre, a kik parancsnoklási körletükben kerülnek kézre és a legfőbb parancsnok külön rendelkezésénél fogva (454. §) a honvéd büntetőbiráskodásnak vannak alávetve.

Valamely vár (hadikikötő) kinevezett parancsnoka, a hadtestparancsnok, a hadseregparancsnok, a hadsereg hadtápparancsnokságának főnöke és a

hadseregfőparancsnok, ha az előbbi bekezdésekben foglalt más előfeltételek fennforognak, oly egyének fölött és oly bűnvádi ügyekben is gyakoroják az illetékes parancsnok jogait, a kik vagy a melyek a hadseregi büntetőbiráskodás alá tartoznak.

Ezredesek (hasonló állásu egyének) és még magasabb rangu katonai egyének ellen, akár a honvéd, akár a hadseregi büntetőbiráskodásnak vannak alávetve, az illetékes parancsnok jogai rendszerint (459. § és 479. § 1. bekezdése) csak a hadrakelt sereg legfőbb parancsnokát és az ellenség által körülzárt erőditett helyen csak a bűnvádi üldözés jogával felruházott legmagasabb katonai parancsnokot illetik.

458. §

A hadrakelt seregnél az illetékes parancsnokok azokban az esetekben, a melyekben az előbbi rendelkezésekhez képest oly egyének fölött és oly bűnvádi ügyekben gyakorolják az illetékes parancsnok jogait a kik vagy a melyek a hadseregi büntetőbiráskodás alá tartoznak, a közöshadsereg illetékes parancsnokai számára irányadó rendelkezések szerint járnak el és igy a nyomozás keresztülviteléhez, a vád képviseléséhez és az itélkezéshez szükséges egyének kiválasztásánál is a 461. § 3. bekezdésének esetleges alkalmazása mellett a közös haderő katonai bűnvádi perrendtartásának rendelkezéseit kell követniök, a mennyiben az ebben megkivánt egyének rendelkezésre állanak. Ugyanez áll az itélőbiróságokra nézve.

459.

§ Szükség esetében a hadrakelt sereg legfőbb parancsnoka az illetékes parancsnok jogait személyi vagy tárgyi tekintetben korlátozva vagy ily korlátozás nélkül, átruházhatja neki alárendelt olyan parancsnokokra, a kiket e jogokkal a törvény kiFejezetten fel nem ruházott.

Ezenkivül továbbá a hadrakelt seregnél a legfőbb parancsnok gyakorolja az alárendelt parancsnokok illetékességének korlátozására és kiterjesztésére vonatkozólag a 33. § 2. bekezdése szerint rendeleti utra tartozó jogot. Jogositva van arra is, hogy egyes bűnvádi eseteket fontos okokból a saját vagy egyik alárendelt parancsnok illetékessége alól más alárendelt parancsnok illetékessége alá utasithasson.

Mindezekben az esetekben meg kell azonban óvni a hadrakelt seregnél a határvonalat a honvéd és a hadseregi büntetőbiráskodás között.

460. §

Különféle parancsnokok illetékességének alávetett több terhelttárs ellen az eljárás egyesitését és az egyesités megszüntetését (38. §) a honvéd büntetőbiráskodásnak határai közt még akkor is a közös előljáró parancsnok rendeli el, ha a terheltek valamelyike ellen már vádat emeltek.

Ő dönt több neki alárendelt parancsnok közt az illetékességre nézve felmerült kétség esetében (39. §) is.

461. §

Az illetékes parancsnokhoz a nyomozásvezetői, a tárgyalásvezetői és a honvéd ügyészi teendők ellátása végett megfelelő számban honvéd igazságügyi tiszteket kell beosztani.

Az illetékes parancsnok jogainak átruházásával (459. § 1. bekezdése) egyidejüleg az ujonnan kijelölt illetékes parancsnoknak a szükséges számban honvéd igazságügyi tisztek bocsátandók rendelkezésére.

Az előljáró parancsnok az illetékessége alá tartozó egyén ellen inditott bűnvádi eljárás keresztülvitelére szükség esetében igénybe veheti az alája rendelt parancsnokhoz beosztott igazságügyi tiszteket is.

462. §

A hadrakelt seregnél nem állittatnak fel vizsgálóbiróságok.

Itélőbiróságok a hadrakelt seregnél: a tábori haditörvényszékek.

Ezek csak esetenkint, az illetékes parancsnok meghivására ülnek össze és az ő parancsnoksága szerint jelöltetnek meg. A 458. § értelmében alakitott itélőbiróságok annál a parancsnokságnál levő hadseregi tábori haditörvényszékekként jelöltetnek meg, a mely parancsnokság élén az illetékes parancsnok áll.

463. §

A tábori haditörvényszék ugyanazokból a tagokból áll, a kikből a hadosztálybiróságoknál a haditörvényszék, azzal az eltéréssel, hogy haditörvényszéki tagok a tárgyalásvezető gyanánt működő igazságügyi tisztet kivéve, az 56. §-nak és az 58. § 2. bekezdésének eseteiben kizárólag a katonaállományu tisztek csoportjából vehetők.

Külföldi tisztek és hasonló állásu egyének (11. § 9. pontja) számára a haditörvényszék éppen úgy alakul, mint a fegyveres erőhöz tartozó tisztek és hasonló állásu egyének számára.

A haditörvényszéki tagok meghivására nincs meghatározott sorrend.

Szükség esetében a honvédséghez tartozó haditörvényszéki tag kivételesen a fegyveres erő más részéhez vagy a csendőrséghez tartozó haditörvényszéki taggal helyettesithető.

IV. CZIM
Eljárás a hadrakelt seregnél

464. §

Az eljárás a hadrakelt seregnél általában a hadosztálybiróság hatáskörébe tartozó bűnvádi ügyek tekintetében fennálló eljárási szabályok szerint igazodik.

465. §

Az illetékes parancsnok a nyomozó eljárás elrendelésével (137. §) egyidejüleg kijelöli azt az igazságügyi tisztet, a kinek mint nyomozásvezetőnek a nyomozó eljárást keresztül kell vinnie.

Szükség esetében a katonaállományu (csendőr) tiszt is kijelölhető nyomozásvezetőnek. Ezt hivatalának átvétele előtt az illetékes parancsnok megesketi.

A nyomozásvezetőt a vizsgálóbiró összes jogai megilletik.

466. §

A nyomozó eljárásban minden hosszadalmasságot kerülni kell.

A jegyzőkönyvvezetésre a 152. § 2. bekezdésének rendelkezései érvényesek.

A nyomozó cselekményeknél csak akkor kell birósági tanut alkalmazni, ha az illetékes parancsnok szükségesnek látja.

Szakértői lelet felvételére és vélemény adására egy szakértő minden esetben elégséges. A halottszemlénél és a bonczolásnál szükség esetében a kezelőorvos is alkalmazható szakértő gyanánt.

A szemlét, a lefoglalást, a házkutatást és a személymotozást az illetékes parancsnok, sürgős esetben a nyomozásvezető, a 132. § 1. bekezdésének és a 235. § 1. bekezdésének esetein kivül is elrendelheti és az utóbbi foganatosithatja is. Sürgős esetben az illetékes parancsnok vagy a nyomozásvezető tanuk elővezetését is közvetlenül elrendelheti.

467. §

Mindazok a rendelkezések és határozatok, a melyeket az előző Fejezetek értelmében a vizsgálóbiróság (bíróságvezető) ad ki, az illetékes parancsnok által vagy az ő rendeletére bocsáttatnak ki és kifelé azokat mint ama parancsnokság "bíróságá"-tól, a 458. § eseteiben mint ama parancsnokságnál levő hadseregi bíróságtól eredőket kell megjelölni, a mely parancsnokság élén az illetékes parancsnok áll.

468. §

A nyomozásvezető intézkedései ellen huszonnégy óra alatt az illetékes parancsnokhoz felfolyamodással lehet élni. Az utóbbinak rendelkezései és határozatai ellen nincs helye perorvoslatnak.

469. §

A mig a főtárgyalás meg nem kezdődött, az eljárás megszüntetését az illetékes parancsnok rendeli el.

470. §

Annak meghatározása, hogy a hadrakelt seregnél a vádat mely időpontban kell emelni, az illetékes parancsnok belátására van bizva.

Az illetékes parancsnok a vád emelése iránt akképen intézkedik, hogy e végből irásban parancsot (242. §) bocsát ki ahhoz az igazságügyi tiszthez, a kit a vád képviselésére honvéd ügyészül esetenkint kijelöl.

Szükség esetében a vád képviseletével katonaállományu tiszt is megbizható. Ezt ebbeli hivatalának átvétele előtt az illető parancsnok megesketi.

Egyebekben a vádemelésre a XVI. Fejezetben a dandárbirósági eljárásra nézve foglalt rendelkezések irányadók azzal az eltéréssel, hogy a vádló irásbeli büntető inditványát a tárgyalásvezetőül a 472. § szerint kijelölt tisztnek kell átadni, a ki a szükséges bizonyitékok megszerzése végett megfelelő inditványokat terjeszt az illetékes parancsnok elé.

471. §

Ha jogtudó védő nem áll azonnal rendelkezésre, helyette azokban az esetekben is, a melyekben a 90. § 3. bekezdése szerint védő gyanánt jogtudó egyént kellene kirendelni, katonaállományu tisztre lehet a védelmet ruházni.

A 95. § 3. pontjának és a 98. §-nak megszoritásai elesnek; úgyszintén az a megszoritás is, a mely szerint a 91. § 1. pontjában emlitett védők a vádlotténál alacsonyabb rendfokozatot nem viselhetnek (97. §).

472. §

A vád emelésével egyidejüleg kijelöli az illetékes parancsnok azt az igazságügyi tisztet is, a ki a főtárgyaláson tárgyalásvezetőként fog működni.

Más igazságügyi tiszt hiányában az az igazságügyi tiszt is kirendelhető tárgyalásvezetőül, a ki nyomozásvezető gyanánt működött.

473. §

A vád emelésének a terhelttel közlése és a főtárgyalás közé legalább három napi határidőnek kell esnie, kivéve, ha a terhelt e határidő megröviditésébe kiFejezetten beleegyezik.

A tanuknak és a szakértőknek idézése a főtárgyalásra a 247. § 6. bekezdésében foglalt időbeli korlátozáshoz nincs kötve.

A vádlott az uj bizonyitékok megszerzése iránt inditványát (250. §) legkésőbb a vádemelés közlését követő napon tartozik megtenni.

474. §

A főtárgyalás rendszerint nem nyilvános; mindazonáltal a 261. § esetét kivéve a sértettnek és törvényes képviselőjének, valamint a vádlott bizalmi férfiainak (260. §) meg van engedve, hogy a főtárgyaláson jelen lehessenek.

A parancsnok a körülményekhez képest elrendelheti, hogy a főtárgyalás a 257. § értelmében nyilvános legyen.

Ily esetekben a haditörvényszék a nyilvánosság kizárását (258. §) csak az illetékes parancsnok beleegyezésének kieszközlése után határozhatja el.

A haditörvényszéket a szemle, a lefoglalás, a házkutatás és a személymotozás, valamint a tanuk elővezetése tekintetében ugyanazok a jogok illetik meg, a melyek a 466. § utolsó bekezdése értelmében az illetékes parancsnokot megilletik.

475. §

A tábori haditörvényszékek itéletei ellen rendes perorvoslatnak nincs helye. Jogerőssé az itéletek csak az illetékes parancsnok megerősitésével, a halálos itéletek pedig, a 482. § 3. bekezdésében meghatározott esetet kivéve, a hadrakelt sereg legfőbb parancsnokának megerősitésével válnak, ha ez a parancsnok nincs amúgy is arra hivatva, hogy mint illetékes parancsnok az itéletet megerősitse.

Az ellenségtől körülzárt erődített helyen a halálos itélet megerősitésének joga a bűnvádi üldözési joggal felruházott legmagasabb parancsnokot illeti.

476. §

Az itéletet mindjárt meghozása után ki kell hirdetni és azután a bűnügyi iratokkal együtt haladéktalanul az illetékes parancsnok elé terjeszteni.

Az illetékes parancsnok, mielőtt a büntető itélet megerősitése iránt határoz, vagy mielőtt a halálos itéletet továbbitja, köteles a vádlottat igazságügyi vagy katonaállományu tiszttel jegyzőkönyvileg kihallgattatni arra nézve, vajjon van-e és minő panasza az itélet ellen és mivel okolja meg azt. Ez alkalommal a vádlott védőjének támogatásával élhet. Az illetékes parancsnok a vádlott állitásai tárgyában megállapitásokat foganatosittathat. A jegyzőkönyv és az esetleges megállapitások iratai a bűnügyi iratokhoz csatolandók.

Ha az illetékes parancsnoknak (a legfőbb parancsnoknak) olyan igazságügyi tiszt áll rendelkezésre, a ki a főtárgyaláson nem működött közre, köteles ennek irásbeli jogi véleményét az itélet megerősitésére vonatkozó elhatározás előtt bekivánni s az ügyiratokhoz csatolni.

Halálos itélet előterjesztése alkalmával köteles az illetékes parancsnok irásban nyilatkozni a felől, hogy forognak-e fenn kegyelmi okok.

477. §

Ha az illetékes parancsnok (a legfőbb parancsnok) az itélettel egyetért, rávezeti a megerősitő záradékot.

Ő Felsége az illetékes parancsnokot (a legfőbb parancsnokot) felruházhatja a büntetés kegyelemből elengedésének és enyhitésének jogával.

A megerősitő záradékot s az esetleges kegyelmezést a vádlottal a tárgyalásvezető vagy más igazságügyi tiszt vagy a vádlott előljáró parancsnoksága közli, ezután pedig a büntetés végrehajtása iránt kell rendszerint haladéktalanul intézkedni.

478. §

Ha az illetékes parancsnok az eljárást vagy az itéletet törvényellenesnek (358. §), vagy a ténybeli megállapitásokat aggályosaknak tartja, köteles az itéletet a bűnügyi

iratokkal és irásbeli véleményével együtt elhatározás végett a hadrakelt sereg legfőbb parancsnoka elé terjeszteni.

Ez valamely hozzá beosztott igazságügyi tiszt véleményének beszerzése után határoz a fölött, vajjon az itéletet megerősités végett az illetékes parancsnokhoz visszaküldje vagy feloldja-e.

Annak elhatározása, vajjon valamely itélet megerősitendő, vagy a fennforgó semmisségi okok (358. §) miatt vagy a ténybeli megállapitások aggályossága miatt feloldandó-e, a legfőbb parancsnokot akkor is megilleti, ha ő maga az illetékes parancsnok vagy ha megerősités végett eléje terjesztett halálos itéletről van szó.

Az előbbi bekezdéseknek a legfőbb parancsnokra vonatkozó rendelkezéseit az ellenségtől körülzárt erődített helyen levő, a bűnvádi üldözés jogával felruházott legmagasabb parancsnokra is megfelelően alkalmazni kell.

479. §

Az itélet feloldása esetében uj főtárgyalás tartása iránt kell intézkedni. A legfőbb parancsnok ily esetben, ha szükséges vagy czélszerü, a 459. § 2. bekezdése szerint őt más parancsnok kiküldésére megillető joggal is élhet. A 478. § 3. bekezdésének esetében más parancsnok kiküldése szabályul szolgál, de ily kiküldés nem érinti a legfőbb parancsnok jogát a halálos itélet megerősitésére.

Az ujonnan alakitandó haditörvényszékhez nem szabad birákul kirendelni azokat, a kik a korábbi főtárgyalásnál mint haditörvényszéki tagok közremüködtek.

480. §

Ellenség előtt az illetékes parancsnok a halálbüntetés végrehajtására a 416. § 1. bekezdésében megszabott határidőt megrövidithetí ugyan, de az elitéltnek az előkészülésre legalább is két órai időt kell engedni.

A halálbüntetés végrehajtásáról a legfőbb parancsnokhoz jelentést kell tenni.

A hadrakelt seregnél az illetékes parancsnok katonai szolgálati tekintetekből a kiszabott szabadságvesztésbüntetés elhalasztását vagy félbeszakitását megengedheti a nélkül, hogy a 419. és a 420. §-ban foglalt megszoritásokhoz kötve volna. Az elhalasztás vagy félbeszakitás engedélyezésével egyidejüleg az az illetékes parancsnok, a kinek kegyelmező joga van, a kiszabott büntetés enyhitését vagy elengedését is kilátásba helyezheti arra az esetre, ha az elitélt az ellenség előtt bátor magatartást tanusit.

481. §

A rögtönitélő eljárás elrendelésére azokban az esetekben, a midőn ily eljárásnak a katonai büntetőjog rendelkezései szerint a rögtönbiráskodás előzetes kihirdetése nélkül helye lehet, a hadrakelt seregnél minden illetékes parancsnok (455. § és a 459. § 1. bekezdése) jogosult. Ugyancsak megilleti ezeket a parancsnokokat azokban az esetekben, a melyekben a rögtönitélő eljárásnak a katonai büntetőjog rendelkezései szerint előzetes kihirdetés után lehet helye, az elhatározás abban a kérdésben, vajjon szükséges-e a rögtönbiráskodást a parancsnokságuk alatt álló kato-

nai kötelékekre és egyénekre kihirdetni. A 457. § 4. bekezdésében az illetékes parancsnokok jogaira nézve foglalt megszoritások a rögtönitélő eljárásra nem alkalmazandók.

A rögtönbiráskodás kihirdetését más esetekre, valamint meghatározott kerületekre csakis a hadrakelt sereg legfőbb parancsnoka, továbbá a 475. § 2. bekezdésében megjelölt parancsnok van jogositva elrendelni. Ezek a parancsnokok a rögtönbiráskodást bármely bűntettre, a honvéd büntetőbiráskodás alatt álló minden egyénnel szemben kihirdettethetik.

A kihirdetett rögtönbiráskodás megszüntetését az a parancsnok rendeli el, a ki kihirdetését elrendelte, de mindenesetre jogositva vannak a megszüntetésre az előbbi bekezdésben emlitett parancsnokok is.

482. §

A rögtönitélő bíróságot úgy kell összeállitani, mint a tábori haditörvényszéket.

A rögtönitélő eljárás során, ha a késedelem veszélylyel jár, igazságügyi tiszt (472. §) helyett katonaállományu tisztet is meg lehet bizni a tárgyalás vezetésével.

A halálos itélet megerősitésére az a parancsnok jogosult, a ki a rögtönitélő eljárást elrendelte. A kegyelmező jog gyakorlására nézve a 477. § 2. bekezdésének rendelkezése mértékadó.

Egyebekben a rögtönitélő eljárásra a XXVI. Fejezet szabályai irányadók azokkal az eltérésekkel, a melyeket a hadrakelt seregnél a birósági szervezetnek megváltoztatása von maga után.

A rögtönbiráskodás elrendeléséről és megszüntetéséről, továbbá minden rögtönitélő birósági halálos itélet végrehajtásáról a legfőbb parancsnokhoz jelentést kell tenni.

483. §

A tábori haditörvényszék által szabadságvesztésbüntetésre vagy rangvesztésre itélt (megkegyelmezett) egyénnek, valamint törvényes képviselőjének joga van attól számitva, a mikor a hadrakelt seregnél való viszony egyáltalában megszünt, vagy az elitélt saját személyére nézve e viszonyból kilépett, három hónapon belül a honvédelmi ministernél intézkedést kérni a jogegység érdekében semmisségi panasz emelése vagy a 401. § értelmében ujrafelvétel megindítása végett. A kérvényben, a melyet tényleges katonai egyéneknek szolgálati uton kell benyujtaniok és a tényleges legénységi egyének, valamint a rangosztályba nem sorozott tényleges havidijasok csak élőszóval mondhatnak jegyzőkönyvbe (324. §), a panaszpontokat tüzetesen meg kell jelölni. A kérelem tárgyának téves megjelölése nem árt.

484. §

A honvédelmi minister, miután a kérelem tárgyában netalán szükséges megállapitásokat teljesitette, a bűnvádi ügyiratokat a honvéd koronaügyészszel megvizsgáltatja s azután vagy visszautasitja a kérelmet mint alaptalant, vagy pedig

helyt ad annak annyiban, hogy a honvéd koronaügyészt a 376. vagy a 401. § értelmében az eljárás megindítására utasitja.

A jogegység érdekében emelt semmisségi panasz esetében az eljárásra a 377. és a 378. § rendelkezései irányadók.

Az eljárás ujrafelvétele fölött a legfelsőbb honvéd törvényszék a 67. § 1. pontja értelmében alakitott tanácsban a 401. § szabályai szerint határoz.

A 373. § 3. bekezdését, a 379. § 3. bekezdését és a 400. § 4. bekezdését alkalmazni kell.

485. §

Azt a honvéd büntetőbirósági eljárást, a mely valaki ellen folyamatban van abban az időpontban, mikor a hadrakelt sereg viszonyába lép, ennek a Fejezetnek rendelkezései szerint kell folytatni.

A fenti időpontban már meghozott, de még nem jogerős itélet, tekintet nélkül arra, hogy perorvoslattal megtámadták-e vagy sem, a 475. §-ban emlitett megerősitéssel jogerőssé válik.

A jelzett időponttól kezdve az illetékes parancsnok jogainak gyakorlására a mozgósitott kötelék illetékes parancsnoka van hivatva.
Egyebekben az ilyen itéletekre a 475-480. §-ok rendelkezéseit kell alkalmazni.

486. §

A hadrakelt seregnél valamely egyén ellen folyamatban levő bűnvádi eljárást attól az időponttól kezdve, a mikor a hadrakelt seregnél való viszony egyáltalában megszünt vagy a terhelt saját személyére nézve e viszonyból kilépett, ez előbbi Fejezetek rendelkezései szerint kell folytatni. Az illetékes parancsnok jogait ettől az időponttól fogva a nem mozgositott kötelék illetékes parancsnoka gyakorolja.

Ha azonban a fentjelzett időpontban az itéletet már meghozták, de még meg nem erősitették, a megerősités az addig illetékes parancsnokot illeti meg. Ha az a parancsnok az itéletet megerősithetőnek nem találja, a vádlottat erről értesiteni kell. Az értesités napjától számitott törvényes határidőn (335. és 361. §) belül semmisségi panasznak és fellebbezésnek (333. §) van helye. Az illetékes parancsnok jogait ebben az esetben a nem mozgósitott kötelék hadosztálybiróságához utalt illetékes parancsnok gyakorolja.

Az 1. bekezdésben megjelölt időpontban még folyamatban levő rögtönitélő eljárást a rendes eljárás medrébe kell terelni. (449. § utolsó bekezdése.) Ugyanez áll a már beFejezett rögtönitélő eljárásra is, ha a megerősitett halálos itélet ebben az időpontban még végrehajtva nincs.

XXVIII. FEJEZET
Átmeneti és záró rendelkezések

487. §

Ez a törvény a honvédelmi minister által megállapitandó napon, legkésőbb azonban kihirdetése után két év mulva lép életbe.

488. §

E törvény életbelépésének napjával, a mennyiben e törvény kiFejezetten kivételt nem tesz, hatályukat vesztik más törvényeknek, szabályoknak és rendeleteknek a honvéd büntetőbiráskodást, a honvédbiróságok szervezetét és eljárását szabályozó rendelkezései, köztük különösen azok is, a melyek szerint tényleges katonai egyénnek a polgári büntetőbiróságok rögtönitélő eljárásának voltak eddig alávetve.

Oly katonai egyéneket, a kik a császári királyi (osztrák) honvédség büntetőbiráskodása alatt állanak és bárhol bűncselekményt követnek el, a bűnvádi eljárás lefolytatása végett a császári királyi (osztrák) honvédbiróságoknak kell átadni, ha a viszonosság törvénynyel biztositva van.

489. §

E törvény életbelépése előtt elkövetett azok a bűncselekmények, a melyek miatt eddig a polgári büntetőbiróságok biráskodásának volt helye, de a melyekre nézve a jelen bűnvádi perrendtartás szabályai szerint a honvédbiróságok illetékesek, továbbra is a polgári büntetőbiráskodás alatt maradnak.

Ellenben e törvény életbelépése előtt elkövetett azokat a bűncselekményeket, a melyek miatt eddig a honvédbiróságok biráskodásának volt helye, de a melyekre nézve a jelen bűnvádi perrendtartás szabályai szerint a polgári büntetőbiróságok illetékesek, ezek az utóbbi biróságok a rájuk nézve érvényben álló általános büntető törvények szerint birálják el, kivéve, ha ily bűncselekmény miatt a vizsgálat a honvédbiróságnál már elrendeltetett.

Az előbbi bekezdés rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell akkor is, ha a jelen bűnvádi perrendtartás életbelépése előtt elkövetett valamely bűncselekmény miatt a honvéd büntetőbiráskodásnak volt helye, de ettől az időponttól kezdve a közös hadsereg biróságainak illetékessége áll be és viszont.

490. §

A jelen törvény életbelépésének napján a honvéd biróságoknál folyamatban levő büntetőbirósági vizsgálatokra a következők irányadók:

1. Ha az emlitett napig elsőfoku határozatot nem hoztak, a bűnvádi ügyet a jelen bűnvádi perrendtartás rendelkezéseihez képest kell folytatni. Ily bűnvádi ügyek a nyomozó eljárás állapotába jutnak.

2. Ha a jelen törvény életbelépésének napja előtt elsőfoku határozatot hoztak, az ily bűnvádi ügyekre az eddigi eljárási szabályokat oly eltéréssel kell alkalmazni, hogy az eddigi honvéd főtörvényszék teendőit az uj legfelsőbb honvéd törvényszék

a 67. § 1. pontja értelmében alakitandó tanácsban gyakorolja, továbbá, hogy az uj legfelsőbb honvéd törvényszéket a felsőbbfoku katonai bíróságoknál a büntetés enyhitésére nézve eddig érvényben álló korlátozások nem kötik.

3. Ha a 2. pont esetében az elsőfoku határozatot feloldották és az ügyet ujabb határozathozás végett az elsőfoku bíróság elé utasitották, a további eljárásra nézve a jelen törvény rendelkezései irányadók.

491. §

Azt a kérdést, vajjon a bűnvádi eljárás ujrafelvételének helye van-e, a jelen bűnvádi perrendtartás életbelépésének napjától kezdve ennek rendelkezései szerint kell elbirálni, akkor is, ha a bűnvádi eljárást e nap előtt fejezték be jogerősen. A további eljárás szintén e törvény szerint irányul.

492. §

Ha e törvény hatálybalépése előtt idézési eljárás alkalmazásával itéletet hoztak és az elitélt az emlitett időpont után tér vissza, a további eljárásra a jelen törvény irányadó.

A jelen törvény életbelépése idejében folyamatban maradt idézési pert az uj eljárás szerint és csak annyiban kell folytatni, a mennyiben a tényállás megállapitása és a bizonyitékok biztositása czéljából szükséges.

493. §

A büntethetőség elévülésének félbeszakitása szempontjából minden hivatalos cselekmény, a melyet az illetékes parancsnok és a nyomozást teljesitő honvéd ügyész vagy ügyészi tiszt a bűncselekmény miatt a tettes ellen foganatosit, egy tekintet alá esik az illetékes bíróság nyomozó cselekményével.

494. §

Ha hadifoglyok és külföldiek fölött kell háboru idejében vagy valamely hadiállapot alatt büntetőbiráskodást gyakorolni, a jelen bűnvádi perrendtartásnak a bíróságok alakitására és az eljárásra vonatkozó rendelkezéseit Ő Felsége módosithatja.

495. §

Horvát-Szlavonországokban a polgári büntetőbiráskodás alatt álló egyénekre nézve a 263. és a 264. §-ban meghatározott vétségek büntetése tekintetében a jelen törvényben foglalt rendelkezésekkel azonos értelemben autonom törvény rendelkezik.

A jelen törvény végrehajtásával a honvédelmi, az igazságügyi és a belügyi miniszterek, Horvát-Szlavonországokban a honvédelmi minister és Horvát-Szlavon- és Dalmátországok bánja bizatnak meg.

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 7.871. ein. 15/a. szám alatt a cs. és kir. hadügyminiszterrel egyetértőleg kibocsátott rendelete;

a közös haderő katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXII. tc. életbelépése napjának megállapításáról

A közös haderő katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912:XXXII. t.c. 487. §-ának rendelkezéséhez képest e törvény életbelépésének napjául a cs. és kir. hadügyminiszterrel egyetértőleg az 1914. évi július elsejét állapítom meg.

Budapesten, 1914. évi május hó 30-án.

Báró Hazai Samu s.k.
m. kir. honvédelmi miniszter

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 7.871. ein. 15/a. számú rendelete;

a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXIII. tc. életbelépése napjának megállapításáról

A honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXIII. t.-c. 487. §-ának rendelkezéséhez képest e törvény életbelépésének napjául az 1914. évi július hó elsejét állapitom meg.

Budapesten, 1914. évi május hó 30-án.

Báró Hazai Samu s.k.
m. kir. honvédelmi miniszter.

A m. kir. honvédelmi miniszternek a cs. és kir. hadügyminiszterrel egyetértve, továbbá a m. kir. igazságügyminiszternek és a m. kir. belügyminiszternek, Horvát-Szlavonországok tekintetében Horvát-Szlavón- és Dalmátországok bánjának 1914 évi 7.734. H. M. ein. szám alatt kibocsátott rendelete;

a közös haderő katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXII. tc. végrehajtásáról

A közös haderő katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912: XXXII. t.c. végrehajtása tárgyában, e törvénycikk 435. §-a alapján, a m. kir. honvédelmi miniszter a cs. és kir. hadügyminiszterrel egyetértve, továbbá a m. kir. igazságügyminiszter és a m. kir. belügyminiszter, Horvát-Szlavonországok tekintetében Horvát-Szlavon- és Dalmátországok bánja a következő végrehajtási határozványokat bocsátják ki:

A 2. §-hoz.

A katonai fegyelmi fenyitő szabályok határozzák meg, hogy a katonai elöljárók mely vétségeknek (kihágásoknak) fegyelmi úton való megtorlásától tartózkodjanak abból az okból, mert a fegyelmi úton való megtorlás katonai szempontból nem mutatkozik kielégítőnek.

A 7. § 2. bekezdéséhez.

A Magyarországon érvényben levő polgári törvényekben és szabályokban megállapított azokhoz a szabadságvesztési büntetésnemekhez, amelyek a katonai büntetőjogban elő nem fordulnak, a katonai büntetőjognak következő büntetési nemei állanak legközelebb:

- a fegyházbüntetéshez a súlyos börtönbüntetés (Kbtk. 25. §-a),
- a börtönbüntetéshez az első fokú börtönbüntetés (Kbtk. 24. §-a),
- a fogházbüntetéshez a szigorú fogházbüntetés (Kbtk. 62. §-a),
- az államfogházbüntetéshez és az elzáráshoz az első fokú fogházbüntetés (Kbtk. 61. §-a).

A Horvát-Szlavonországokban érvényben levő polgári törvényékben és szabályokban megállapított szabadságvesztési büntetésnemek megfelelnek a katonai büntetőjogban előforduló büntetési nemeknek.

A 9. § 2. bekezdéséhez.

A helyi hatóságok közé tartoznak még a többi erődített helyek parancsnokságai, az állandó csapatgyakorlótér- és lövőtérparancsnokságok, mozgósítás esetén a hadtáp- és a vasúti állomásparancsnokságok is.

A tengerészeti állomás parancsnokságok a következők: a cs. és kir. hadügyminisztérium tengerészeti osztálya, a pólai kikötői tengernagyi hivatal, a tengeri kerü-

leti parancsnokságok, a fiumei tengerészeti akadémia parancsnoksága, a budapesti tengerészeti különítmény-parancsnokság, a castelnuovói védelmi körletparancsnokság, a theodoi állomáshajó parancsnoksága és a pancsovai őrhajó állomásparancsnokság.

A 11. § 1. és 2. bekezdéséhez.

A hadseregi büntetőbíráskodás alatt álló egyének közé sorolandók az Ő császári és apostoli királyi Felsége testőrségeinek kötelékébe tartozó egyének is, — kivéve a m. kir. darabonttestőrség egyéneit, akik a m. kir. honvédség büntetőbíráskodása alatt állanak — továbbá mindazok a tényleges katonai egyének akik a legfelsőbb udvartartásnál tartós szolgálati alkalmazásban vannak.

A 19. §-hoz.

A dandár- és a hadosztálybíróságok a dandár- és a hadosztályparancsnokságokkal nincsenek szervezeti összefüggésben.

A 23. §-hoz.

1. Az illetékes parancsnokok büntetőjogi tekintetben a parancsnokságuk állomáshelyén levő dandár- vagy hadosztálybírósághoz vannak utalva, amennyiben a hadügyminiszter egyes nekik alárendelt kötelékek tekintetében e kötelékek állomáshelyének távoli volta miatt másképen nem rendelkezik.

2. Ha az illetékes parancsnok állomáshelyén dandár- vagy hadosztálybíróság nincs, e parancsnokot a hadügyminiszter utalja egy ily bírósághoz.

3. A haditengerészet illetékes parancsnokait valamely dandár vagy hadosztálybírósághoz, valamint a hadsereg illetékes parancsnokait valamely matrózkari- vagy tengernagyi bírósághoz (50. §3. bekezdés és 54. § 3. bekezdés) a hadügyminiszter a tengerészeti központi hatósággal egyetértően utalja.

A 24. §-hoz.

1. A dandárbíróságtól a perorvoslat útja ahhoz a hadosztálybírósághoz vezet, amelyhez a dandárbírósághoz utalt illetékes parancsnoknak büntetőjogi tekintetben közvetlenül előljáró parancsnoka utalva van.

2. Ugyanez alapelv szerint vannak bírósági ügyekben a dan-dárbíróságok a hadosztálybíróságoknak alárendelve.

3. Katonai tekintetben a dandár-, valamint a hadosztálybíróságok, mint hatóságok, közvetlenül a hadügyminiszternek vannak alárendelve; gazdászatközigazgatási tekintetben a bíróságok a katonai területi hadbiztossághoz utalvák.

A 26. §-koz.

A hadbírói szolgálatban álló igazságügyi tisztek fegyelmi eljárása külön utasításban van szabályozva.

A 39. § 2. és a 40. § 2. bekezdéséhez.

Ha az érdekelt legfelsőbb bíróságok az illetékességi összeütközés kérdésében megegyezni nem tudnak, a legfelsőbb katonai törvényszék a hadügyminiszterhez fordul.

A 46. § 1. bekezdéséhez.

Ügyészi tisztekké elsősorban azok jelölendők ki, akik az ügyészi tiszti tanfolyamot megfelelő eredménnyel elvégezték és egyébként előképzettségük, nyelvismereteik és szolgálati tapasztalataiknál fogva biztositékot nyújtanak arra nézve, hogy az irántuk támasztott követelményeknek meg fognak felelni.

2. Ha az illetékés parancsnok székhelyén dandárbiróság nincs, a katonai területi parancsnok a dandárbiróság székhelyén levő illetékes parancsnok ügyészi tisztjét a vádnak a főtárgyaláson képviseletére tartósan kijelölheti; ez esetben az ügyészi tiszt ahhoz az illetékes parancsnokhoz van utalva, aki a büntető indítvány előterjesztését elrendelte.

A 46. § 2. bekezdéséhez.

Az eskü szövege a következő:

»Esküszöm a mindenható és mindentudó Istenre, hogy ügyészi tiszti kötelességeimet a törvény értelmében hiven fogom teljesíteni. Isten engem ugy segélyen!«

A megesketésről jegyzőkönyv szerkesztendő. A jegyzőkönyvet az illetékes parancsnok és az ügyészi tiszt irják alá.

Ha egy és ugyanaz az ügyészi tiszt több illetékes parancsnokhoz osztatik be, elegendő, ha őt ezek egyike esketi meg.

Az 50. § 3. bekezdéséhez.

A dandárbiróság, ha mint matrózkari bíróság jár el, a következő megjelölést viseli:

» …-i dandárbiróság, mint matrózkari bíróság«, viszont a matrózkari bíróságnak, ha mint dandárbiróság jár el, megjelölése: »…-i matrózkari bíróság, mint dandárbiróság«.

Az 53. § 5. bekezdéséhez.

1. Az elnöknek és a katonaállományú ülnöknek a haditörvényszékhez vezénylése a katonai állomásparancsnokság útján történik.

2. A katonai állomásparancsnokság mindazokról a csapatokról és intézetekről, amelyek az állomáshelyen legalább is annyi katonaállományú tiszt felett rendelkeznek, amennyi egy dandárhaditörvényszék rendszerinti megalakításához szükséges (53. § 1. bekezdése), minden év elején, meghatározott sorrend szerint, külön nyilvántartandó jegyzéket készít.

A sorrend meghatározásánál az egyes csapatok (intézetek) tiszti létszámára akként kell tekintettel lenni, hogy az a csapat (intézet), amely a haditörvényszék alakításához megkívánt rendfokozatok felett nagyobb számban rendelkezik, aránylagosan többször vétessék fel a sorrendbe.

Azok a csapatok, amelyek az év folyamán a helyőrségből kiválnak, a jegyzékből törlendők, az újonnan beérkezők az előző rendelkezések szerint a jegyzékbe felveendők.

3. A katonai állomásparancsnokság jegyzékébe felvett csapatok és intézetek a részükről a dandár haditörvényszékhez vezénylendő egyénekről (53. § 1. bekezdése) vezénylő lajstromot vezetnek. Ez a lajstrom minden év elején elkészítendő és nyilvántartandó. Az év folyamán távozó tisztek a lajstromból törlendők, az újonnan bevonultak rangjuk szerint a lajstromba felveendők. Ha az állomáshelyen hadosztály bíróság is van és a csapat vagy intézet a hadosztály-haditörvényszéki tagok vezénylésére is kijelöltetett (lásd alább az 55. §-hoz fűzött rendelkezést), akkor a csapat (intézet) a dandár- és hadosztály-haditörvényszékhez vezénylendő egyénekről egységes vezénylő lajstromot vezet.

A vezénylő lajstromban kiFejezetten megjelölendők azok a tisztek, akik az állam nyelvét (Horv.-Szlav. országokban a horvát országos nyelvet) tökéletesen birják.

4. A vezénylő lajstromba a megfelelő rendfokozatú tisztek, az ügyészi tisztek és helyetteseik kivételével, rang szerinti sorrendben veendők fel, amennyiben a birói hivatalból törvény szerint kizárva nincsenek.

5. A csapatok és intézetek vezénylése a jegyzékben meghatározott sorrendben történik, amelytől csak kényszerítő okokból szabad eltérni, nevezetesen akkor, ha a csapatnál (intézetnél) szolgálat okozta akadályoztatás forog fenn. Ily esetekben mindig a sorrend szerint következő, nem akadályozott csapat (intézet) jelölendő ki a haditörvényszéki tagok kirendelésére. A sorrendtől el kell térni, ha a tárgyalás az állam nyelvén (Horv.-Szlav. országokban a horvát országos nyelven) tartandó és a vezénylendő csapat (intézet) a tárgyalási nyelvet biró haditörvényszéket összeállítani nem képes. Ilyenkor a haditörvényszéket a sorrendben következő az a csapat (intézet) vezényli, amely a tárgyalási nyelvet biró haditörvényszéket összeállítani tudja.

Ha a bíróság, tekintettel az 53. § 4. bekezdésében és a 97. §-ban foglalt rendelkezésekre, a haditörvényszék elnökéül meghatározott rendfokozatú (rangú) tisztnek kirendelését kérte s ilyen vagy legközelebbi magasabb rendfokozatú tiszt (53. § 2. bekezdése) felett a soron levő csapat (intézet) nem rendelkezik, a sorrendben ezután következő csapat (intézet) utasítandó a haditörvényszéki tagok vezénylésére.

6. A vezénylés alkalmával a csapatokkal (intézetekkel) közölni kell a vádlott nevét, rendfokozatát és állománytestét, valamint azt, hogy a tárgyalás mely nyelven lesz tartandó. Közölni kell továbbá a csapatokkal (intézetekkel) azokat a körülményeket, amelyek a fennforgó esetben bizonyos egyéneket a birói hivatalból kizárnak.

7. A főtárgyalás félbeszakítása vagy elnapolása esetében (319. §) a haditörvényszéki tagoknak az újonnan kitűzött főtárgyalásra kirendelése végett ugyanaz a csapat (intézet) jelölendő ki, amely a haditörvényszéki tagokat az első főtárgyalásra vezényelte.

8. A csapatoknál és intézeteknél az egyes haditörvényszéki tagok vezénylése a vezénylő lajstrom sorrendjében történik. Ettől a sörrendtől csak kényszerítő okok-

ból szabad eltérni, nevezetesen akkor, ha fontos szolgálati vagy nem szolgálati okon alapuló akadályoztatás, vagy valamely a 109—111. §-okban meghatározott kizáró ok forog fenn. A sorrendtől el kell térni, ha a tárgyalás az állam nyelvén (Horv.-Szlav. országokban a horvát országos nyelven) tartandó és a soron levő ezt a nyelvet tökéletesen nem birja.

Ily esetekben a vezénylő lajstromban legközelebb következő, ha azonban a tárgyalás az állam nyelvén (Horv.-Szlav. országokban a horvát országos nyelven) tartandó, a vezénylő lajstromban legközelebb következő ezt a nyelvet biró egyén vezénylendő.

Az 53. § 2. bekezdése szerint eljárni s a rendelkezésre nem álló rendfokozatuak helyébe a legközelebb álló magasabb vagy alacsonyabb rendfokozatú tiszteket elnök és ülnök gyanánt vezényelni csak akkor szabad, ha a haditörvényszék rendszerinti megalakításához szükséges rendfokozatú egyének (53. § 1. bekezdése) rendelkezésre nem állanak.

9. Azok a tisztek, akik ellen büntető birósági vagy becsületügyi eljárás van folyamatban, a vezénylésnél mellőzendők.

10. A csapatok (intézetek) kötelesek a vezényelt tisztek nevét és rendfokozatát a dandárbirósággal haladéktalanul közölni.

11. A főtárgyalás félbeszakítása vagy elnapolása esetében (319. §) az újonnan kitűzött főtárgyalásra ugyanazok a haditörvényszéki tagok vezénylendők, akik, mint ilyenek, az első főtárgyaláson működtek.

Ha ez nem lehetséges, az akadályról és annak előrelátható tartamáról a dandárbiróság haladéktalanul és közvetlenül értesítendő.

12. a haditengerészet egyénei feletti dandárhaditörvényszéki tárgyalásokhoz az elnököt és a katonaállományú ülnököt rendszerint a haditengerészetből kell venni.

13. A tengerészeti egyének feletti büntető bíráskodásra hivatott bíróság székhelyén levő tengerészeti állomásparancsnokság a haditengerészetnek helyben levő tényleges katonaállományú törzs- és főtisztjeiről. vezénylő lajstromot vezet. Ez a lajstrom minden év elején elkészítendő és nyilvántartandó. Az év folyamán távozó tisztek a lajstromból törlendők, az újonnan bevonultak rangjuk szerint a lajstromba felveendők. Minden tisztnél megemlitendő, hogy a szolgálati nyelven kivül mely belföldi nyelvet birja teljesen.

A haditengerészet katonaállományú elnökét és ülnökét a tengerészeti állomásparancsnok vezényli.

Egyebekben az előbbi 4., továbbá 8—11. pontok rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

14. Ha a vád függelemsértésre szól, vagy ha a vádlott azzal védekezik, hogy őt elöljárójának szabálytalanes magatartása indította a bűncselekményre, a haditörvényszékhez sem elnökül, sem ülnökül nem hivandók meg oly egyének, akik alárendeltjei annak az elöljárónak, aki ellen a függelemsértés elkövettetett, vagy aki ellen a vádlott vallomása irányul. E szabály alól kivételnek csak akkor van helye, ha különben a haditörvényszéket a bíróságnál megalakítani nem lehetne. Ez a rendel-

kezés nem érinti a terheltnek azt a jogát, amely szerint birói személynek mellőzését indítványozhatja.

15. Az elnöknek és a katonaállományú ülnöknek a dandárhaditörvényszékhez vezénylésére vonatkozó minden ügydarab mint »sürgős« kezelendő. A szolgálati ut rendszerint mellőzendő.

Az 54. § 3. bekezdéséhez.

A hadosztálybiróság, ha mint tengernagyi bíróság jár el, a következő megjelölést viseli:

» …-i hadosztálybiróság, mint tengernagyi bíróság«, viszont a tengernagyi bíróságnak, ha mint hadosztálybiróság jár el, megjelölése:

» …-i tengernagyi bíróság, mint hadosztálybiróság.«

Az 55. §-hoz.

1. Az elnöknek és a katonaállományú ülnöknek a haditörvényszékhez vezénylése, amennyiben ezek törzs- és főtisztek, a katonai állomásparancsnokság útján történik.

2. A vezérőrnagyokat és altábornagyokat a katonai területi parancsnokság, — a gyalogsági (lovassági) tábornokokat (táborszernagyokat) a hadügyminiszter rendeli ki haditörvényszéki tagokul.

3. A katonai állomásparancsnokság mindazokról a csapatokról és intézetekről, amelyek az állomáshelyén legalább is annyi katonaállományú törzs- és főtiszt felett rendelkeznek, amennyi egy legénységi egyén felett biráskodó hadosztályhaditörvényszék rendszerinti megalakításához szükséges (55. § 2. bekezdésének 1. pontja), minden év elején meghatározott sorrend szerint külön nyilvántartandó jegyzéket készit.

A. sorrend meghatározásánál az egyes csapatok és intézetek tiszti létszámára akként kell tekintettel lenni, hogy az a csapat (intézet), amely a legénységi haditörvényszék alakításához megkívánt rendfokozatok felett nagyobb számban rendelkezik, aránylagosan többször vétessék fel a sorrendbe.

Azok a csapatok, amelyek az év folyamán a helyőrségből kiválnak, a jegyzékből törlendők, az újonnan beérkezők az előző rendelkezések szerint a jegyzékbe felveendők.

4. E csapatoknak és intézeteknek a hadosztályhaditörvényszékek megalakítása céljából való vezénylése, továbbá a haditörvényszéki tagoknak a csapatok (intézetek) részéről való vezénylése ép úgy történik, mint a dandárhaditörvényszékekhez való vezénylés (lásd az 53. § 5. bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok 3—11. és 14. pontjait), azzal az eltéréssel, hogy a katonai állomásparancsnokság mindazokban az esetekben, amikor valamely csapat (intézet) valamely tiszt vagy hasonló állású egyén felett biráskodó haditörvényszék alakításához szükséges rendfokozatú tisztekkel egyáltalában nem, vagy a szükséges számban nem rendelkezik, a hiányzók vezénylése iránt a sorrendben következő csapatot (intézetet) kell utasítania.

A haditörvényszéki tagok vezénylésénél továbbá figyelemmel kell lenni az 55. § utolsó bekezdésének ama rendelkezésére is, mely szerint, a tárgyalásvezetőt kivéve, a haditörvényszék egyik tagja sem lehet a vádlottnál alacsonyabb rendfokozatú.

5. A katonai területi parancsnokság minden év elején egy külön, nyilvántartandó vezénylő lajstromot szerkeszt, amelybe a kerületében állomásozó és a közös hadseregnél szolgálati alkalmazásban álló vezérőrnagyok és altábornagyok rendfokozatuk szerint, rangjuk sorrendjében felveendők. Az év folyamán távozó vezérőrnagyok és altábornagyok a lajstromból törlendők, az újonnan bevonultak rangjuk szerint a lajstromba felveendők. Ezeknek az egyéneknek a hadosztály-haditörvényszékekhez vezénylése tekintetében a törzs- és főtiszteknek a csapatok által történő vezénylésére nézve fennálló szabályok megfelelően alkalmazandók.

A katonai területi parancsnokság, ha a haditörvényszék alakításához szükséges számú tábornok nem áll rendelkezésére, a hiányzók kirendelése végett a hadügyminiszterhez fordul.

6. A gyalogsági (lovassági) tábornokok (táborszernagyok) vezénylőlajstromának a hadügyminisztériumban szerkesztésére és nyilvántartására, valamint ezeknek a tábornokoknak a hadügyminiszter által a hadosztályhaditörvényszékekhez vezénylésére nézve az 5. pont rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

7. Tengerészeti egyének feletti hadosztályhaditörvényszéki tárgyalásokhoz az elnök és a katonaállományú ülnökök rendszerint a haditengerészetből veendők.

8. A haditengerészet törzs- és főtisztjeinek vezénylésére nézve az 53. § 5. bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozmányok 13. pontja irányadó.

A vezértiszteket a haditörvényszékhez a cs. és kir. hadügyminisztérium tengerészeti osztálya rendeli ki, amely az összes tényleges vezértisztekről egy, a törzs- és főtisztek lajstromára nézve fennálló szabályoknak megfelelő vezénylő lajstromot (az 53. § 5. bek.-hez. fűzött végr. hat. 13. pontja) vezet. Figyelemmel kell lenni az 55. § utolsó bekezdésének ama rendelkezésére, amely szerint, a tárgyalásvezetőt kivéve, a haditörvényszék egyik tagja sem lehet a vádlottnál alacsonyabb rendfokozatú.

9. Az elnöknek és a katonaállományú ülnököknek a hadosztály-haditörvényszékhez vezénylésére vonatkozó minden ügydarab mint »sürgős« kezelendő. A szolgálati út rendszerint mellőzendő.

Az 56. §-hoz.

1. A katonaállományhoz nem tartozó haditörvényszéki tagokat — az igazságügyi tisztek (3. pont) kivételével — a katonai állomásparancsnokság, ha azonban a szükséges rendfokozatú egyének az állomáson rendelkezésre nem állanak, a katonai területi parancsnokság vezényli. Ha a szükséges rendfokozatú egyének felett parancsnoksági körletében az utóbbi sem rendelkezik, akkor a vezénylés a hadügyminiszter által történik.

2. A katonai állomásparancsnokság az állomáshelyen rendelkezésre állók közül mindig a rangban legidősebbeket, a katonai területi parancsnokság és a hadügymi-

niszter a bíróság székhelyéhez legközelebb esőket, egyenlő távolság mellett pedig az illető rendfokozatuaknak rangban legidősebbjeit vezényli.

3. Katonai lelkész vagy igazságügyi tiszt elleni főtárgyaláshoz (56. § végmondata) az igazságügyi tiszt haditörvényszéki tagot a katonai területi parancsnokság, s amennyiben a szükséges rendfokozatnak nem állnak rendelkezésére, a hadügyminiszter rendeli ki

4. A haditengerészetnek a katonaállományhoz nem tartozó haditörvényszéki tagjait a tengernagyi birósághoz a pólai kikötői tengernagyi hivatal vezényli, amely a Pólában rendelkezésre állók közül mindig az illető rendfokozatuaknak rangban legidősebbjeit köteles kirendelni. Ha a szükséges rendfokozatú egyének Pólában rendelkezésre nem állanak, a vezénylés a 2. pontban foglalt alapelvek szerint a hadügyminisztérium tengerészeti osztálya által történik.

5. Az 55. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 9. pontja alkalmazandó.

Az 58. § 2. bekezdéséhez.

Igazságügyi tiszt vezénylésére nézve az 56. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 3—5. pontjainak rendelkezései alkalmazandók.

Az 59. §-hoz.

A fellebbezési birósághoz a katonaállományú tagokat ugyanúgy vezénylik, mint az elsőfokban működő hadosztálybíróság haditörvényszékéhez.

A 63. §-hoz.

A legfelsőbb katonai törvényszék elnökének és alelnökeinek eskütételéről jegyzőkönyvet kell szerkeszteni. A jegyzőkönyvet az esküttevő, a vezető tanácselnök és a legfelsőbb katonai törvényszék titkárja irják alá.

A 67. § 1. pontjához.

A tengerészeti egyének feletti tárgyalásokhoz a katonaállományú tanácstagok rendszerint a haditengerészetből veendők.

A 71. §-hoz.

1. A katonaállományú ezredeseket, a vezérőrnagyokat és az altábornagyokat a legfelsőbb katonai törvényszék székhelyén levő katonai területi parancsnokság, a gyalogsági (lovassági) tábornokokat (táborszernagyokat) a hadügyminiszter, a sorhajókapitányokat és a vezértiszteket a hadügyminisztérium tengerészeti osztálya vezényli.

2. A legfelsőbb katonai törvényszék székhelyén levő katonai területi parancsnokság minden év elején egy külön, nyilvántartandó vezénylő lajstromot szerkeszt, amelybe azok a közös hadseregnél szolgálati alkalmazásban levő ezredesek, vezérőrnagyok és altábornagyok, akik a legfelsőbb katonai törvényszéknél teljesítendő birói működésre a helyőrségben rendelkezésre állnak, rendfokozatuk szerint, rangjuk sorrendjében felveendők. Az év folyamán távozó ezredesek, vezérőrnagyok és

altábornagyok a lajstromból törlendők, az újonnan bevonultak rangjuk szerint a lajstromba felveendők.

3. A legfelsőbb katonai törvényszékhez a vezénylés a lajstrom sorrendje szerint történik, altábornagyok azonban csak abban az esetben vezenylendok, ha a tanácsnak rendszerinti megalakítása céljából ily rendfokozatú tábornokok közrevonása a 71. § 1. bekezdésének rendelkezése folytán szükséges.

4. A sorrendtől csak kényszerítő okokból szabad eltérni, nevezetesen akkor, ha fontos szolgálati vagy nem szolgálati okon alapuló akadályoztatás, vagy valamely a 109—111. §-okban meghatározott kizáró ok forog fenn. Ily esetekben a vezénylőlajstromban legközelebb következő vezénylendő.

A sorrendtől el kell térni, ha a tárgyalás az állam nyelvén tartandó, és a soron levő ezt a nyelvet tökéletesen nem birja. Ily esetben a vezénylőlajstromban legközelebb következő ezt a nyelvet biró egyén vezénylendő.

5. A hadügyminiszter minden év elején egy külön nyilvántartandó vezénylőlajstromot szerkeszt, amelybe azok a közös hadseregnél szolgálati alkalmazásban levő gyalogsági (lovassági) tábornokok (táborszernagyok), akik a legfelsőbb katonai törvényszéknél teljesítendő birói működésre e legfelsőbb törvényszék székhelyén rendelkezésre állanak, rangjuk sorrendjében felveendők. Az év folyamán távozó gyalogsági (lovassági) tábornokok (táborszernagyok) a lajstromból törlendők, az újonnan bevonultak rangjuk szerint a lajstromba felveendők.

6. A legfelsőbb katonai törvényszék székhelyén szolgálati alkalmazásban álló sorhajókapitányokról és vezértisztekről a hadügyminisztérium tengerészeti osztálya a vezénylőlajstromot az 5. pontban foglalt rendelkezésnek megfelelően vezeti.

7. Az 5. és 6. pontban emlitett egyéneknek a legfelsőbb katonai törvényszékhez vezénylése tekintetében a 3. és 4. pont rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

A 81. § 4. bekezdéséhez.

A bírósághoz vagy a katonai ügyészhez (ügyészi tiszthez) állandó jegyzőkönyvvezetőként beosztott katonai egyéneket a bíróság vezetője esketi meg. A megesketésről jegyzőkönyv szerkesztendő. A jegyzőkönyvet az esküttevő és a bíróságvezető írják alá.

Az eskü szövege a következő: »Esküszöm a mindenható és mindentudó Istenre, hogy jegyzőkönyvvezetői kötelességeimet hiven fogom teljesíteni és a hivatalos titkot megőrzöm. Isten engem ugy segéljen!«

A 84. §-hoz.

A bíróságnál állandóan alkalmazott tolmácsokat a bíróságvezető esketi meg. A megesketésről jegyzőkönyv szerkesztendő. A jegyzőkönyvet az esküttevő és a bíróságvezető irják alá.

Az eskü szövege a következő: »Esküszöm a mindenható és mindentudó Istenre, hogy hiven és lelkiismeretesen fogok fordítani. Isten engem úgy segéljen!«

A 85. §-hoz,

A tényleges katonai egyének közé nem tartozó tolmácsok megidézése tekintetében a 184. § 2. bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok megfelelően alkalmazandók.

A bíróságnál tolmácsokként alkalmazott tényleges katonai egyének megbüntetésére nézve a 193. § 1-3. bekezdéseihez és a 208. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 1-6. pontjai megfelelően alkalmazandók.

A 89. § 1. bekezdéséhez.

1. A szabadlábon levő vádlott, ha védőt választ, maga tartozik gondoskodni arról, hogy ez a védelmet át is vegye. Ha azonban a vádlott a tényleges legénységi egyének vagy a rangosztályba nem sorozott tényleges havidijasok közé tartozik és a 91. § 1. bek. 1. vagy 2. pontjában emlitett egyének valamelyikét választja védőjéül, akkor ezt saját előljáró parancsnoksága, vagy az illetékes bíróság, vagy az ügyészi nyomozó eljárás során a katonai ügyész (ügyészi tiszt) előtt is megnevezheti. Ily esetben maga az előljáró parancsnokság, a bíróság, illetőleg a katonai ügyész (ügyészi tiszt) gondoskodik arról, hogy a választott egyénnek és előljáró csapatparancsnokságának (hatóságának) hozzájárulása megszereztessék.

2. A fogva levő vádlott, ha védőt választott, ezt vagy a katonai letartóztató intézet vezetésével megbízott tisztnek (fogházfelügyelő tisztnek), vagy a bíróságnak, vagy az ügyészi nyomozó eljárás során a katonai ügyésznek (ügyészi tisztnek) jelentheti be. Ebben az esetben a bíróság vagy a katonai ügyész (ügyészi tiszt) teszi meg a további lépéseket az iránt, hogy a választott a védelmet átvegye.

3. A 88. § 1. bekezdésében meghatározott kötelező védelem esetében a vádlott által választott védő köteles, mihelyt a védelmet átvette, erről a bíróságot azonnal értesíteni, kivéve, ha a védelem átvétele iránt az 1. vagy a 2. pont értelmében a bíróság intézkedett.

4. A szolgálati út mellőzendő.

5. A vádlott által választott védőnek ebbeli megbízatását, ha az más hiteltérdemlő módon kimutatva nincs, a bíróság előtt, vagy az ügyészi nyomozó eljárás során a katonai ügyész (ügyészi tiszt) előtt meghatalmazással kell igazolnia.

A 92. §-hoz

1. Azok az ügyvédek és nem tényleges igazságügyi tisztek, akik magukat a katonai védők lajstromába felvétetni kívánják, erre vonatkozó kérvényeiket közvetlenül a honvédelmi miniszterhez nyújtják be. A kérvényből ki kell tűnnie, hogy a pályázó a fegyveres erő (csendőrség) nem tényleges állományában tiszti rendfokozatot vagy hasonló állást visel-e, vagy viselt-e, és hogy minő nyelvismeretei vannak. Állami szolgálatban álló pályázóknak elöljáró szolgálati hatóságuk engedélyét kell kimutatniuk.

2. Az ügyvédeknek a katonai védők lajstromába felvétele iránt a honvédelmi miniszter az igazságügyminiszterrel (Horvát-Szlavonországokra nézve a bánnal) és a hadügyminiszterrel egyetértőleg határoz.

3. A katonai védők lajstromának első összeállítása alkalmával az igazságügyminiszter az ügyvédek I. fokú fegyelmi hatóságai útján kívánja be azoknak az ügyvédeknek a kérvényeit, akik a katonai védők lajstromába magukat felvétetni óhajtják. Ezek a hatóságok a kérvényeket javaslatukkal az igazságügyminiszter elé terjesztik.

Jövőre pedig az igazságügyminiszter az említett hatóságokat szintén fel fogja hivni, hogy a katonai védők lajstromába magukat felvétetni kívánó ügyvédek kérvényei tárgyában nyilatkozzanak.

Az előző bekezdések szerint az igazságügyminisztert illető teendők Horvát-Szlavonországokban a bán hatáskörébe tartoznak.

4. A katonai védők lajstromába felvett egyének a honvédelmi minisztertől igazolásukra okmányt kapnak.

5. A honvédelmi miniszter a magyar szent korona országaiban a hadseregi bíróságoknál védői tisztségre bocsátott egyénekről lajstromot vezet (katonai védők lajstroma) és tart nyilván. E lajstromban a védők nyelvismeretei is feltüntetendők.

6. A katonai védők lajstroma minden év elején a közös haderő valamennyi bíróságával és az ügyvédek I. fokú fegyelmi hatóságaival közlendő. A bíróságoknál levő lajstromot mindenki megtekintheti.

A 93. és 94. §-okhoz.

1. Az ügyvédek I. fokú fegyelmi hatóságai a honvédelmi minisztert haladéktalanul értesitik, ha valamely a katonai védők lajstromába felvett ügyvédet az ügyvédek lajstromából törölnek, vagy ügyvédi gyakorlatának időleges felfüggesztésére ítélnek, avagy az ügyvédség gyakorlatától felfüggesztenek, vagy ha ily ügyvéd ellen a polgári büntetőbiróságnál vizsgálat van folyamatban, vagy ellene a polgári büntetőbíróság a főtárgyalásra való közvetlen idézést elrendelte (Horyát-Szlavonországokban ellene közvetlenül nyújtottak be vádiratot).

2. Ha valamely katonai hatóság oly okról nyer tudomást, amely a katonai védők lajstromába felvett valamely egyénnek a lajstromból törlését vonhatja maga után, erről a hadügyminiszternek haladéktalanul jelentést kell tennie.

3. Ha arról van szó, hogy valamely ügyvéd a 93. § 2. bekezdésének 2. pontjában emlitett ok alapján a katonai védők lajstromából töröltessék, a honvédelmi miniszter a határozathozás előtt egyetértő eljárás biztosítása céljából az igazságügyminiszterrel (Horvát-Szlavonországokban a bánnal) lép érintkezésbe, aki az illető ügyvédre nézve illetékes I. fokú fegyelmi hatóságot is meghallgatja.

A 120. § 2. bekezdéséhez.

A második hitelesítést a katonai ügyésznél (igazságügyi tisztnél) ez maga, vagy helyettese, a bíróságoknál és a katonai vezérügyésznél az iroda vezetésével megbí-

zott katonai birósági irodatisztviselő, ahol pedig ilyen beosztva nincs, valamelyik igazságügyi tiszt végzi.

A hitelesítés alakja a következő:

»A másolat hiteléül!«

Kelet. (P. H.) a katonai ügyész (ügyészi avagy: tiszt) aláírása.

»A másolat hiteléül!«

A cs. és kir. legfelsőbb katonai törvényszék (cs. és kir. katonai vezérügyész, cs. és kir.-i hadosztálybiróság) irodája.

Kelet. az irodavezető aláírása. (P. H.)

vagy:

»A másolat hiteléül!«
Cs. és kir.-i dandár- (hadosztály-) bíróság.
Kelet. (P- H.) az igazságügyi tiszt aláírása.

A 122. § 2. és 3. bekezdéséhez.

A 122. § 2.. bekezdésében emlitett egyének számára a kézbesítést vagy közvetlenül küldönc utján, vagy a posta vagy a községi (közbiztonsági) hatóság utján kell teljesíteni.

A 122. § 3. bekezdésében említett egyének számára a kézbesítés vagy a posta, vagy a községi (közbiztonsági) hatóság utján történik.

Ha a 122. § 2. és 3. bekezdésében emlitett egyének számára a kézbesítés az előző bekezdésekben előirt módon nem teljesíthető, vagy ha arra nézve nehézségek merülnek fel, az illető egyén tartózkodóhelyének büntetőbíráskodással felruházott járásbíróságát kell a kézbesítés végett megkeresni.

A kézbesítés iránti megkeresésben fel kell tüntetni, vajjon a kézbesítésnek az illető saját kezéhez kell-e történnie avagy nem.

A 125. § 3. bekezdéséhez.

1. A katonai szolgálat okozta akadályoztatásról szóló tanúsítványt a kérelmezőnek csapatparancsnoka (főnöke) állítja ki. A tanúsítvány kiállításához nem szükséges, hogy az érdekelt egyén a határidő egész tartama alatt volt legyen szolgálatilag elfoglalva, hanem elegendő, ha az érdekelt e határidő utolsó napjának abban az időpontjában, amelyben a perorvoslat még bejelenthető lett volna (Végrehajtási határozványok a 324. § 2. bekezdéséhez), ebben a katonai szolgálat vagy a kihallgatásnak elmaradása következtében akadályozva volt. Az akadályoztatás oka a tanúsítványban felemlítendő.

2. Ha a kérelmező azt állítja, hogy az előljáró a tanúsítvány kiállítását indokolatlanul megtagadta, a határozásra hivatott hatóság köteles a kérelem tárgyában való döntés előtt az előljáró nyilatkozatát beszerezni.

A 131. § 1., 142. § 1., 145. § 1. és 244. § 2. bekezdéséhez.

Ha polgári büntetőbíróságot kell jogsegély iránt megkeresni, a megkereső hatóságnak ahhoz a büntetőbíráskodással felruházott járásbírósághoz kell fordulnia, amelynek területén a hivataloscselekmény foganatosítandó.

A 133. § 2-4. bekezdéséhez.

Polgári hatóságok a hadseregi vagy a hadsereg által megszállott épületekben és helyiségekben hivatalos cselekményeket az épületparancsnoknál történt előzetes bejelentés után foganatosítanak. Ez utóbbinak, vagy egy általa vagy a katonai helyihatóság által kijelölt tisztnek, vagy hasonló állású egyénnek a hivatalos cselekménynél jelen kell lennie.

A 147. §-hoz.

Előterjesztés a bíróságvezetőhöz vagy élő szóval, vagy írásban, tényleges legénységi egyének és rangosztályba nem sorozott havidíjasok részéről csakis élő szóval tehető, és pedig vagy magánál a bíróság vezetőjénél, vagy a 324. § 2-4. bekezdéseiben említett helyeken.

A bíróság vezetőjének határozata ellen további perorvoslatnak nincs helye.

A katonai ügyész vagy az ügyészi tiszt rendelkezései, mulasztásai vagy késedelmeskedései ellen feljelentést vagy peres eljáráson kívüli panaszt lehet tenni (327. § 2. bekezdése) annál az illetékes parancsnoknál, akihez a katonai ügyész vagy az ügyészi tiszt be van osztva.

A 154. § 4. bekezdéséhez.

A közös haderő bíróságai, parancsnokságai és közegei által egymásnak nyújtott jogsegély eseteiben költségvisszatérítésnek nincs helye.

A 171. §-hoz,

A 171. § nem érinti a »Szolgálati Szabályzat a cs. és kir. hadsereg számára«, valamint a »Szolgálati Szabályzat a cs. és kir» haditengerészet számára« ama rendelkezéseit, amelyek a katonai egyéneknek elöljárók, feljebbvalók, valamint ügyeleti tisztesek, járőrök, katonai őrségek és őrök által való elfogatására vonatkoznak.

A 171., 176. és 182. §-hoz.

Az előzetes letartóztatás vagy a vizsgálati fogság elrendelése előtt mindenkor gondosan kell vizsgálni, vajjon ily rendelkezéshez a törvényes feltételek fennforognak-e (171. és 176. §). Ha a fogvatartásra nincs többé ok, az előzetes letartóztatást vagy a vizsgálati fogságot azonnal meg kell szüntetni (182. §).

A 173. § 2. bekezdéséhez.

1. Tisztektől és hasonló állású egyénektől letartóztatásuk alkalmával fegyverüket csak akkor kell elvenni, ha elkerülhetetlenül szükséges.

2. Azt a tisztet vagy hasonló állású egyént, akit valamely rendőri vagy más közbiztonsági közeg a rendőri (közbiztonsági) hatósághoz kisért, ott — amennyiben a körülmények ezt okvetlenül megkövetelik — minden feltűnés lehető elkerülésével és a tiszti tekintély kellő megóvása mellett őrizetbe kell venni és erről további intézkedés végett a legközelebbi katonai hatóságot a letartóztatás okának és körülményeinek közlése mellett haladéktalanul értesiteni kell. A letartóztatottat, ha őrizetbe vétele nem mutatkozik feltétlenül szükségesnek, azonnal szabadon kell bocsátani s a 133. § 1. bekezdése értelmében kell eljárni.

A 173. § utolsó bekezdéséhez.

»Katonai hatóságok« alatt e helyütt a letartóztatott egyén állománytestét, a katonai helyihatóságot, valamint a katonai őrségeket s az ügyeleti tiszteket kell érteni.

A 179-181. §-okhoz.

A vizsgálati fogság végrehajtására vonatkozó részletes hatá-rozványokat a »Szabályzat a katonai fogházak számára«, valamint a »Szabályzat a pólai tengerészeti fogház számára« és a »Szolgálati Szabályzat a cs. és kir. haditengerészet számára« tartalmazzák.

A 184. § 2. bekezdéséhez.

A tényleges katonai egyének közé nem tartozó tanukat, ha a késedelem veszéllyel jár, közvetlenül küldönc útján kell megidézni. Más esetekben az idézőlevelet a posta vagy a községi (közbiztonsági) hatóság útján kell kézbesíteni. Ha a kézbesítésnek ez a módja, nem lehetséges, vagy ha arra nézve nehézségek merülnek fel, a megidézendő egyén tartózkodóhelyének büntetőbíráskodással felruházott járásbíróságát kell a kézbesítés végett megkeresni.

A hadseregi vagy honvéd büntetőbíráskodás alatt nem álló tanukat a monarchia másik államából a tanú tartózkodóhelyének büntetőbíráskodással felruházott járásbírósága útján kell megidézni. Az idézésből azonban az elmaradás esetében alkalmazandó törvényes kényszereszközökre való utalás elhagyandó. Ha a megidézett önként meg nem jelenik és személyes megjelenése szükséges, a hadügyminiszterhez kell jelentést tenni. Ugyanez áll Bosznia és Hercegovinával szemben is.

A második bekezdés rendelkezései idegen államokkal szemben is alkalmazandók, ha a közvetítésnek néni diplomáciai uton kell történnie.

Ha a járásbíróság valamely engedetlen tanú elővezetése vagy megbüntetése végett, illetőleg ha a rendőri (közbiztonsági) hatóság valamely engedetlen tanú elővezetése végett megkerestetik, a megkereséshez a tanú szabályszerű megidézését tanúsító kézbesítési vevényt csatolni kell.

A 193. § 1-3. bekezdéseihez és a 208. §-hoz.

1. Azok ellen a tényleges katonai egyének ellen, akik a tanuságtevést, a szemlénél szakértőkként való közreműködést, a véleményadást vagy a tanúi vagy szakértői eskü letevését törvényes ok nélkül megtagadják, kényszer-rendszabály gyanánt a fegyelmi fenyítő szabályok szerint megengedett fegyelmi fogságfenyitésnemek — a szigorú fogság kivételével, a tengeren a sötét fogság kivételével — alkalmazandók. Az ismételten alkalmazott fenyítés egyike sem haladhatja meg a fegyelmi fenyitő szabályokban meghatározott legmagasabb mértéket.

2. A fenyítés mértékét és végrehajtásának megkezdését közölni kell a bírósággal, amely a tanúnak vagy szakértőnek a fenyités elszenvedése után való újabb előállítása iránt intézkedik, feltéve, hogy a kihallgatás időközben nem vált mellőzhetővé.

3. Ha ily tanú vagy szakértő még a fogságfenyités végrehajtása közben kijelenti, hogy vonakodásával felhagy, a bíróság erről haladéktalanul értesítendő.

4. Ha a tanú vagy a szakértő utólag vallomást tett, a szemlénél közreműködött, a véleményt megadta, vagy az esküt letette, vagy ha ily egyén kihallgatása mellőzhetővé vált, vagy ha az eljárás az illető fokon befejezést nyert, a bíróság erről az előljáró parancsnokságot haladéktalanul értesiti és a fenyítés végrehajtása azonnal abbanhagyandó.

5. Az 1. pont értelmében alkalmazott kényszerrendszabályok a büntetési jegyzőkönyvbe nem vezetendők be.

6. A kényszerrendszabály gyanánt kiszabott fegyelmi fogság-fenyítés ellen a fegyelmi fenyítő szabályok szerinti panasznak nincs helye. A fenyített egyén azonban ez ellen a 147. § értelmében előterjesztéssel vagy felfolyamodással élhet.

7. Az 1-6. pontok rendelkezései megfelelően alkalmazandók tényleges katonai egyénekre akkor is, ha a tanuságtevést, a szemlénél szakértőként való közreműködést, vagy a véleményadást a katonai ügyész vagy az ügyészi tiszt előtt tagadták meg. A panaszjogra nézve a 147. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 3. bekezdése irányadó.

A 206 § utolsó bekezdéséhez.

A tényleges katonai egyének közé nem tartozó szakértők megidézése tekintetében a 184. § 2. bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok megfelelően alkalmazandók.

A 209. §-hoz.

1. A bíróságnál állandóan alkalmazott szakértőket a bíróságvezető esketi meg. A megesketésről jegyzőkönyv szerkesztendő. A jegyzőkönyvet az eskütevő és a bíróságvezető írják alá.

2. Az eskü szövege a következő :

»Esküszöm a mindenható és mindentudó Istenre, hogy a szemle tárgyát gondosan megvizsgálom, észleleteimet hiven és teljesen előadom, s a leletet és véleményemet részrehajlatlanul, legjobb tudásom és lelkiismeretem szerint, valamint tu-

dományom (művészetem, iparom) szabályai értelmében nyilvánítom. Isten engem ugy segéljen!«

A 224. §-hoz.

A haditudományi bizottság megalakítására a következő szabályok irányadók:

1. A hadügyminiszter (hadügyminisztérium tengerészeti osztálya) a hadjárat vagy más hadiesemény befejezése után, sőt ha szükséges, még a hadműveletek alatt Ő Felségétől kikért parancs folytán legalább öt, tábornoki (vezértiszti) és törzstiszti rendfokozatban álló, kellő ismeretekkel és képességekkel biró katonai egyént nevez ki haditudományi kérdésekre szakértők gyanánt, és neveiket közzéteszi.

2. Béke idejében az ily szakértőket a hadügyminiszter esetrőlesetre a bíróság indokolt felterjesztése alapján a legfelsőbb katonai törvényszék javaslatára nevezi ki.

3. A haditudományi bizottság három tagból áll.

A kinevezett szakértők közül a vádlott, az illetékes parancsnok, és a vizsgálóbiróság választ egyet-egyet.

Ha a vádlott szakértő választási jogával nem él, a vizsgálóbiróság jelöli ki helyette a szakértőt.

4. A választás után a bizottsági tagok valamely hadseregi (haditengerészeti) bíróságnál leteszik a szakértői, esküt (209. §).

A megesketésről jegyzőkönyv szerkesztendő.. A jegyzőkönyv a szakértő és a bíróságvezető által aláírandó s az iratokhoz csatolandó.

5. A három szakértő közül a rangban legidősebb elnököl. Ennek jelöli meg a bíróság az ide vonatkozó összes ügyiratok közlése mellett azokat a kérdéseket, amelyekre választ kiván, valamint azt a tárgyat, amire nézve a véleményadás szükséges.

Az elnök a vizsgálóbirósággal közvetlenül érintkezik és a netán még szükséges felvilágosítás vagy megállapítás végett csak ehhez fordul.

A kérdésekre adott válaszok minden tekintetben megokolandók és a három bizottsági tag aláírásával ellátandók.

Ha a határozatot nem egyhangúlag hozták, vagy ha a bizottsági tagok véleménye annyira eltérő, hogy egyiknek sincs többsége, akkor az első esetben a többségtől eltérően szavazó, az utóbbi esetben minden egyes szakértő a véleményét indokaival együtt külön szerkeszti.

6. Ha a hajótöréseknél, zátonyrajutásoknál, összeütközéseknél vagy más eseményeknél másokat vétkesség terhel s ennek megítéléséhez hajózási és a tengeri szolgálatra vonatkozó szakismeretek szükségesek, a hadügyminisztérium tengerészeti osztálya a bíróság indokolt javaslatára 5 tengerésztisztet jelöl ki, akikből véleményadás céljából (tengerészeti műszaki vélemény) 3 tagú bizottság alakul. A 3-5. pontok rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

A bizottság műszaki tisztviselők közre vonására jogosult.

7. Egyebekben a bizottsági tagokra a katonai bűnvádi perrendtartásnak a szakértőkre vonatkozó, összes rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

A 226, § 2. bekezdéséhez.

Kényszereszközöknek lefoglalt tárgyak kiadása céljából tényleges katonai egyénekkel szemben alkalmazására a 193. § 1-3. bekezdéséhez és a 208. §-hoz fűzött végrehajtási határozványokat kell megfelelően alkalmazni.

A 257. §-hoz.

1. Hallgatók a rendelkezésre álló férőhelyhez képest bocsáttatnak a főtárgyalásra. A bebocsátás abban az esetben, ha előre látható, hogy a hallgatók a férőhelyviszonyokat meghaladó számban fognak megjelenni, a bíróságvezető rendelkezéséhez képest belépőjegyektől is függővé tehető.

A jegyek kiadásánál a vádlott legközelebbi hozzátartozóit lehetőleg figyelembe kell venni, hacsak ez ellen különös aggály fenn nem forog.

A bíróságvezető oly egyének részére, akik hivatásuknál fogva a bírósági tárgyalásokat gyakran látogatják, állandó belépőjegyeket hosszabb időtartamra kiadhat, de legfeljebb a naptári év végéig szóló érvénnyel. A bíróságvezető az ily jegyeket bármikor megokolás nélkül bevonhatja vagy érvényteleneknek nyilváníthatja.

2. A haditörvényszéknek az ülésterembe lépésekor, megesketések, valamint végzések és ítéletek kihirdetése alkalmával az összes jelenlevőknek fel kell állaniok.

A 266—268. §-okhoz és a 270. és 272. §-okhoz.

1. A haditörvényszék elnöke a fegyelmi fenyítő hatalmat a csapattest-parancsnokot megillető terjedelemben gyakorolja.

Az elnök által kiszabott fegyelmi fenyitės ellen az ő előljáró parancsnokságához van panasznak helye.

2. Ha a megfenyítendő egyén ugyanolyan vagy magasabb rendfokozatban áll, mint az elnök, ez az esetet a megfenyítendő egyén előljáró parancsnokságánál feljelenti.

A 269. § és 280. § utolsó bekezdéséhez.

1. A főtárgyalás költségei alatt a hadseregi igazgatásra háramolt készkiadások értendők. A bíróságok a saját pénzelőlegükből kifizetett költségekhez még azokat is hozzászámítani kötelesek, amelyeket más hadseregi testek számoltak el. E költségek nagyságát a bíróságok az illető hadsereg-testeknél tudakolják meg. E költségek bevétel tétele annak idejében részletes elszámolással okmányolandó.

2. Ha a költségeket nem lehet azonnal számszerint megállapítani, a bíróság a költségkimutatást később is elkészítheti, ami a végzésben felemlítendő.

Ily esetben a legfelsőbb katonai törvényszékhez intézendő felfolyamodás benyújtására előirt határidő a költségkimutatás kézbesítésének napjától számítandó.

A 274. §-hoz.

1. Ha a haditörvényszék elnökét vagy valamely katonaállományú társbiróját mellőzik vagy kizárják, pótlása iránt abban az esetben, ha a főtárgyalást a bíróság székhelyén tartják meg, közvetlenül az a csapat vagy intézet (tengerészeti állomáspa-

rancsnokság) keresendő meg, amely a mellőzött vagy kizárt egyént kirendelte, A megkeresett csapat (intézet) az 53. § 5. bek.-éhez fűzött végrehajtási határozványok 8. pontja értelmében jár el. Ha a csapatnak (intézetnek) e célra megfelelő más egyén nem áll rendelkezésére, a katonai állomásparancsnokságot kell megkeresnie, amely a pótlásra a sorrendben közvetlenül következő csapatot (intézetet) utasítja.

2. Ha a főtárgyalást nem a bíróság székhelyén tartják, a tárgyalásvezető a pótlás iránt a főtárgyalás helyének katonai (tengerészeti állomás-) parancsnokságát keresi meg. Ez abban az esetben, ha a mellőzött vagy kizárt haditörvényszéki tagot maga vezényelte, a helyőrségben rendelkezésre álló azt a tisztet vezényli, aki egyenlő rendfokozat mellett rangban közvetlenül a mellőzött vagy kizárt tiszt után következik, egyébként pedig azt a tisztet rendeli ki, aki a mellőzött vagy kizárt tiszt rendfokozatában rangban legidősebb. (53. § 2. bekezdése és 55. § utolsó bekezdése.)

3. A haditörvényszék nem-katonaállományú tagjainak, valamint a jegyzőkönyvvezetőnek pótlása iránt az a hatóság intézkedik, amely ezeket az egyéneket a főtárgyaláshoz kirendelte.

A 279. § és 284. § utolsó bekezdéséhez.

1. A főtárgyalás költségeiben való elmarasztalásra a 269. §-hoz és a 280. § utolsó bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok megfelelően alkalmazandók.

2. A 279. § 3. bekezdésének esetében a haditörvényszék határoz a felett, vajjon valamely tanúnak vagy szakértőnek a főtárgyalás költségeiben elmarasztalása végett az illetékes járásbíróság megkerestessék-e vagy nem. Igenlő esetben a megkereséshez részletes költségkimutatás csatolandó.

A 309. §-hoz.

Továbbra is érvényben maradnak a katonai büntetőjognak azok a rendelkezései, amelyek szerint, ha a bíróság oly bűntetteknél, amelyekre a törvény első fokú börtönt szab, túlnyomó enyhitő körülmények miatt az elbocsátást (tisztségtől való megfosztást) nem mondja ki, tisztekre és hasonló állású egyénekre a börtönbüntetés helyett egyszerű vagy szigorú fogságbüntetést kell kiszabni.

A 319. § 2. bekezdéséhez.

1. A haditörvényszék a főtárgyalás félbeszakítását vagy elnapolását kimondó végzésében elrendelheti a szabadlábon levő vádlott előzetes letartóztatását, ha erre nézve a törvényes előfeltételek fennforognak. A haditörvényszék köteles erről az illetékes parancsnokot haladéktalanul értesiteni, aki a 175. § 2. bekezdése szerint jár el.

2. Oly esetben, amikor a főtárgyalás félbeszakitását az elnök rendeli el, ez utóbbi is intézkedhetik az iránt, hogy a vádlott a félbeszakítás tartamára őrizetbe vétessék (171. §).

A 319. § 3. bekezdéséhez.

A főtárgyalás félbeszakítása vagy elnapolása után újonnan kitűzött főtárgyalásra a haditörvényszéki tagok vezénylése az 53. § 5. bek.-éhez fűzött végrehajtási határozványok 7. és 11., valamint az 55. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 4. pontja, szerint történik.

A 324. § 1. bekezdéséhez.

A illetékes parancsnok rendelkezései és végzései ellen irányuló perorvoslatok használására vagy, visszavonására vonatkozó nyilatkozatok átvételére a beosztott katonai ügyész (ügyészi tiszt) van hivatva.

A 324. § 2. bekezdéséhez.

Azok a tényleges legénységi egyének és azok a rangosztályba nem sorozott tényleges havidíjasok, akik a perorvoslatok használására vagy visszavonására irányuló nyilatkozatokat az előljáró parancsnokságnál kívánják jegyzőkönyvbe mondani, ezt az alosztálykihallgatásnál kötelesek megtenni. Ez esetben a »Szolgálati Szabályzat a cs. és kir. hadsereg számára« és a »Szolgálati Szabályzat a cs. és kir. haditengerészet számára« szerint megszabott szolgálati ut megtartása nem szükséges.

A 324. § 5. bekezdéséhez.

A jegyzőkönyvet, ha nem ott szerkesztették, ahol a perorvoslatot be kell nyújtani (324. § 1. bekezdése), haladéktalanul és közvetlenül ez utóbbi helyre kell továbbítani; a szerkesztés vagy továbbítás közben előfordult késedelmet indokolni kell.

A 343. § 2. bekezdéséhez.

Az állomáshelyén kívül tartott fellebbezési tárgyaláson önként megjelenő vádlott utazási (menet-) költségeit a hadügyi igazgatás nem téríti meg.

A 343. § 3. bekezdéséhez.

A 269. §-hoz és a 280. § utolsó bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok megfelelően alkalmazandók.

A 367. §-hoz. '

A 266-268. §-okhoz és a 270. és 272. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 1. pontjának 1. bekezdése és 2. pontja itt is alkalmazandó. A tanács elnöke által kiszabott fegyelmi fenyítés ellen a legfelsőbb katonai törvényszék elnökéhez van panasznak helye; ha pedig a fenyítést ez utóbbi szabta ki, a hadügyminiszterhez.

A 368: § 2. bekezdéséhez.

A 343. § 2. bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok megfelelően alkalmazandók.

A 370. § 1. bekezdéséhez.

A 269. §-hoz és a 280. § utolsó bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok megfelelően alkalmazandók.

A 398. § 3. bekezdéséhez.

A 343. § 2. bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok megfelelően alkalmazandók.

A 403. §-hoz.

Azt a kárt, amit a hadügyi igazgatás valamely bűncselekmény folytán szenvedett, az erre hivatott katonai parancsnokságok és hatóságok a felszámitási fedezetek (engedélyek), elengedések és kártérítési tárgyalásóknál követendő eljárásról szóló szabályzat rendelkezései szerint a katonai bűnvádi eljárástól függetlenül megállapítani s a hadügyi igazgatás biztosítására szükséges lépéseket megtenni kötelesek.

A 406. §-hoz.

1. »Polgári büntetőbíróság« alatt azt a büntetőbirákodással felruházott járásbíróságot kell érteni, amelynek területén az első fokban eljárt katonai bíróság székhelye van.

2. A járásbíróság a polgári bűnvádi perrendtartás rendelkezései szerint jár el, és a tárgyra nézve tett rendelkezéséről a katonai bíróságot értesiti.

A 409. § 1. bekezdéséhez.

A bűnvádi eljárásban közreműködő tényleges katonai egyének illetékeinek meghatározására nézve a fegyveres erő (csendőrség) ama részének illetékszabályzata mérvadó, amelyhez ezek a katonai egyének tartoznak.

A 409. § 3. bekezdéséhez.

Azoknak a tanuknak és szakértőknek, akik a tanuságtevést illetőleg a véleményadást törvényes ok nélkül megtagadják, illetékre nincs igényük.

A 409. § 4. bekezdéséhez.

1. A katonai területi hadbiztosság a dandár- és hadosztály-bíróságoknak megfelelő készpénzelőleget utal ki, amely a bíróságoknál az erre nézve fennálló szabályok szerint kezelendő, és amelyből a bűnvádi eljárás során felmerült költségek fedezendők.

2. A katonai területi hadbiztosság a pénzelőlegről szóló s a bíróságok részéről havonkint beküldendő előjegyzéseket megvizsgálja és a saját elszámolási segédleteiben, valamint a katonai pénztár (fizetési hely) naplóiban tárgyaltatja; egyidejűleg a bíróságoknak az előleg kiegészítéséhez szükséges összeget átutalja.

Ha az idők folyamán kiderül, hogy valamely bíróság előlege túlmagas, a hadbiztosság annak leszállítása iránt a szükséges kezdeményező lépéseket megteszi.

A 410. § 4. bekezdéséhez.

A sértett vagy a magánpanaszos képviselőjének költségeit az a büntetőbíráskodással felruházott járásbíróság állapítja meg amelynek területén az első fokban eljárt katonai bíróság székhelye van.

A 417. §-hoz.

Ha a halálbüntetés kegyelem útján szabadságvesztésbüntetésre átváltoztatik, azt az időt, amelyet az elitélt a kegyelmi tény keltének napjától letartóztatásban töltött, a büntetési időbe be kell számítani.

A 419. § utolsó s a 420. § 3. bekezdéséhez.

Az a hatóság, amely a szabadságvesztésbüntetés végrehajtásának elhalasztását vagy félbeszakítását engedélyezi, egyúttal megállapítja a biztosíték nemét és nagyságát, nyújtásának módját, vagy azokat az egyéb feltételeket, amelyekhez a halasztás vagy félbeszakítás engedélyezését köti.

A 422. §-koz. a) Halálbüntetés.

1. A kötél általi halálbüntetés a fogház falain belül vagy valamely más zárt helyen, az agyonlövés általi halálbüntetés erre alkalmas oly helyen, mely hívatlanok tekintete elől lehetőleg el van zárva, a bíróságvezetőnek vagy helyettesének, a katonai ügyésznek, egy jegyzőkönyvvezetőnek, egy katonaorvosnak és egy lelkésznek jelenlétében hajtandó végre. A végrehajtás helyéről és órájáról az elitélt védője akkép értesítendő, hogy annál jelen lehessen.

Az eljárt haditörvényszék tagjainak, az igazságügyi tiszteknek és tisztjelölteknek, valamint az elítélt legközelebbi férfirokonainak meg kell engedni, hogy a kivégzésnél jelen lehessenek. A bíróság vezetője a rendelkezésre álló helyhez képest más férfiaknak is megengedheti, hogy jelen lehessenek.

2. Ha a halálbüntetést több egyénen kell végrehajtani, gondoskodni kell arról, hogy egyik se láthassa a másiknak a kivégzését.

3. Egyebekben a »Szolgálati Szabályzat a cs. és kir, hadsereg számára« és a »Szolgálati Szabályzat a es. és kir. haditengerészet számára« rendelkezései irányadók.

b) Szabadságvesztésbüntetések.

A szabadságvesztésbüntetések a »Szabályzat a katonai fogházak számára« és a haditengerészetnél a »Szabályzat a pólai cs. és kir. tengerészeti fogház számára« szerint hajtatnak végre.

c) Pénzbüntetések.

1. Pénzbüntetésre elitélés esetében az elitélt az illetékes parancsnok végrehajtató rendeletének kihirdetése alkalmával felhívandó, hogy a pénzbüntetést 14 nap alatt a bíróságnál fizesse le.

Az illetékes parancsnok az elitélt kérelmére a fizetésre nyolc hétig terjedhető halasztást, vagy részletekben való fizetést engedélyezhet.

2. Ha az elitélt fizetési kötelezettségének eleget nem tesz és az elitélt oly tényleges katonai egyén, akinek illetékeiből a fennálló szabályok szerint a pénzbüntetés levonható, a bíróság az ítélet hiteles másolatának csatolása mellett azt a hatóságot értesiti, amely az elitélt illetékeit kiutalványozza. Ez a hatóság azután a pénzbüntetésnek kényszer utján behajtása tekintetében az »Utasítás a hadügyi javadalmazást terhelő fizetésekre bírói vagy közigazgatási úton elrendelt előjegyzéseknél, azután a levonások foganatosításakor és illeték visszahagyásoknál követendő eljárásra nézve« szerint jár el. Ha az elitéltnek magánvagyona van, a pénzbüntetést a körülményekhez képest kényszerrel az illetékes polgári bíróság útján is be lehet hajtani.

3. Az utóbbi eljárást kell követni akkor is, ha a pénzbüntetés a tényleges katonai egyén illetékeiből le nem vonható, és az elitéltnek magánvagyona van, vagy ha nem tényleges katonai egyén vagy polgári egyén ítéltetett pénzbüntetésre.

4. Oly esetekben, amikor a pénzbüntetés behajthatatlansága már az eljárás folyamán kétségtelenül megállapítást nyert, a pénzbüntetés helyébe lépő fogságbüntetés minden további intézkedés nélkül a szabadságvesztésbüntetés végrehajtására vonatkozó rendelkezések szerint végrehajtandó.

A 425. §-hoz.

1. Amennyiben egyes esetekben felsőbb helyről más irányú rendelkezés nem történik, a kegyelmi kérelmekkel a következő rendelkezések értelmében kell eljárni:

a) Ha az elitélt az előljáró parancsnokságánál vagy szabadságvesztésbüntetésének megkezdése után a letartóztató intézet parancsnokságánál (vezetőségénél) vagy a letartóztató intézet meg-szemlélésekor kegyelmi kérelmet terjeszt elő s a kérelem írásba foglalva nincs, az előljáró parancsnokság vagy a letartóztató intézet parancsnoksága (vezetősége) őt kérelme s annak indokai felől jegyzőkönyvileg kihallgatja.

A kérvény vagy a jegyzőkönyv azután annak a katonai bíróságnak küldendő meg, amely az ügyben első fokban határozott. Ha a kérvényt vagy a jegyzőkönyvet a letartóztató intézet parancsnoksága (vezetősége) küldi a katonai bíróságnak, a parancsnoknak (vezetőnek) az elitélt magaviseletéről és egészségi állapotáról nyilatkozatot is kell csatolnia.

b) Ugyanehhez a bírósághoz juttatandó minden más kegyelmi kérvény is

c) A bíróság köteles saját véleményének csatolása mellett az illetékes parancsnoknak alkalmat adni arra, hogy a kérelem tárgyában nyilatkozzék.

Ha egy évet meg nem haladó szabadságvesztésbüntetés esetében mind az illetékes parancsnok, mind a bíróság a kegyelmi kérvény elutasítása mellett nyilatkozik, ez a bíróság részéről visszautasítandó.

Ellenkező esetben a kérvény — a bünperiratoknak, az illetékes parancsnok nyilatkozatának, s ha az elitélt büntető fogságban van, a letartóztató intézet parancsnoka (vezetője) által kiállított nyilatkozatnak (a) betű csatolása mellett — indokolt javaslattal a legfelsőbb katonai törvényszék elé terjesztendő.

d) A legfelsőbb katonai törvényszék zárt ülésben (67. § 1. pontja) a katonai vezérügyész meghallgatása után határoz arra nézve, hogy a kérvény visszautasitandó-e, avagy pedig pártolólag a hadügyminiszterhez juttatandó-e, s ehhez képest a kérvényt vagy az elsőfokú bíróságnak küldi meg, vagy a hadügyminiszterhez juttatja.

Az elsőfokú bíróság az elitéltet a kérvény visszautasításáról értesiti.

2. Illetékes parancsnokok kegyelmi indítványai a letartóztató intézet parancsnoka (vezetője) által kiállítandó nyilatkozat (1. pont a) betű) beszerzése után a bíróság indokolt javaslatával a legfelsőbb katonai törvényszék elé terjesztendők, amely az 1. pont d) betűje szerint jár el.

3. A legfelsőbb kegyelmi tény végrehajtásáról a katonai fegyintézet parancsnoka, illetőleg az a bíróság, amelyhez a fogház tartozik, a hadügyminiszternek jelentést tesz.

A 428. § 4. bekezdéséhez.

Ha a megszökött egyén letartóztatása és kiadatása végett külföldi hatóságot kell megkeresni, a nyomozó levelet mindig a bíróság állítja ki.

A 430. §-hoz.

A nyomozó levél visszavonásáról mindazokat a hatóságokat értesíteni kell, amelyekkel a nyomozó levél, közöltetett.

Ha a nyomozó levél hírlapokban tétetett közzé, visszavonását hasonló módon kell közhírré tenni.

A jelen határozványok a cs. és kir. haditengerészetre is megfelelően alkalmazandók, amennyiben kiFejezetten másképpen nem rendelkeznek.

Kelt Budapesten, 1914. évi május hó 30-án.

Kelt Zagrebben, 1914. évi május hó 30-án.

Hazai s. k.
m. kir. honvédelmi miniszter

Skerlecs s. k.
Horvát-Szlavón és Dalmát-országok bánja.

Balogh s. k.
m. kir. igazságügyminiszter.

Sándor s. k.
m. kir. belügyminiszter.

A m. kir. honvédelmi miniszternek, továbbá a m. kir. igazságügyminiszternek és a m. kir. belügyminiszternek, Horvát-Szlavonországok tekintetében Horvát-Szlavón és Dalmátországok bánjának 1914. évi 7.734. H. M. ein. szám alatt kibocsátott rendelete,

a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXIII. tc. végrehajtásáról

A honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXIII. t.-c. végrehajtása tárgyában e törvénycikk 495. §-a alapján a kir. honvédelmi miniszter, továbbá a m. kir. igazságügyminiszter és a m. kir. belügyminiszter, Horvát-Szlavonországok tekintetében Horvát-Sziavon- és Dalmátországok bánja a következő végrehajtási határozványokat bocsátják ki:

A 2. §-hoz.

A katonai fegyelmi fenyitő szabályok határozzák meg, hogy a katonai elöljárók mely vétségeknek (kihágásoknak) fegyelmi úton való megtorlásától tartózkodjanak abból az okból, mert a fegyelmi úton való megtorlás katonai szempontból nem mutatkozik kielégítőnek.

A 7. § 2. bekezdéséhez.

A Magyarországon érvényben levő polgári törvényekben és szabályokban megállapított azokhoz a szabadságvesztési-büntetésnemekhez, amelyek a katonai büntetőjogban elő nem fordulnak, a katonai büntetőjognak következő büntetési nemei állanak legközelebb:

a fegyházbüntetéshez a súlyos börtönbüntetés (Kbtk. 25. §-a), a börtönbüntetéshez az elsőfokú börtönbüntetés (Kbtk. 24. §-a), a fogházbüntetéshez a szigorú fogságbüntetés (Kbtk. 62. §-a), az államfogházbüntetéshez és az elzáráshoz az elsőfokú fogságbüntetés (Kbtk. 61. §-a).

A Horvát-Szlavonországokban érvényben levő polgári törvényekben és szabályokban megállapitott szabadságvesztési büntetésnemek megfelelnek a katonai büntetőjogban előforduló büntetési nemeknek.

A 9. § 2. bekezdésékez.

A helyi hatóságok közé tartoznak még a többi erődített helyek parancsnokságai, az állandó csapatgyakorlótér- és lövőtérparancsnokságok, mozgósitás esetén a hadtáp- és a vasúti állomásparancsnokságok is.

A tengerészeti állomásparancsnokságok a következők: a cs. és kir. hadügyminisztérium tengerészeti osztálya, a pólai kikötői tengernagyi hivatal, a tengeri kerületi parancsnokságok, a fiumei tengerészeti akadémia parancsnoksága, a budapesti tengerészeti kü-lönitményparancsnokság, a castelnuovói védelmi körletparancsnok-

ság, a theodói állomáshajó parancsnoksága és a pancsovái őrhajó állomásparancsnokság.

A 11. § 1. és 2. pontjához.

Az e pontokban emlitett egyének közé, tehát a honvéd büntetőbíráskodás alá tartoznak a m. kir. darabonttestőrség egyénei is.

A 19. §-hoz.

A honvéd dandár- és a honvéd hadosztálybíróságok a honvéd dandár- és a honvéd-hadosztály (kerületi; parancsnokságokkal nincsenek szervezeti összefüggésben.

A 23. §-koz.

1. Az illetékes parancsnokok büntetőjogi tekintetben a parancsnokságuk állomáshelyén levő honvéd dandár- vagy hadosztálybirósághoz vannak utalva, amennyiben a honvédelmi miniszter egyes nekik alárendelt kötelékek tekintetében e kötelékek állomáshelyének távoli volta miatt másképen nem rendelkezik.
2. Ha az illetékes parancsnok állomáshelyén honvéd dandár- vagy hadosztálybiróság nincs, e parancsnokot a honvédelmi miniszter utalja, egy ily bírósághoz.

A 24. §-hoz.

1. A. dandárbiróságtól a perorvoslat útja ahhoz a hadosztály-bírósághoz vezet, amelyhez a dandárbirósághoz utalt illetékes parancsnoknak büntetőjogi tekintetben közvetlenül előljáró parancsnoka utalva van.
2. Ugyanez, alapelv szerint vannak birósági ügyekben a dandár-bíróságok a hadosztálybiróságoknak alárendelve.
3. Katonai tekintetben a honvéd dandár-, valamint a honvéd hadosztálybiróságok, mint hatóságok, közvetlenül a honvédelmi miniszternek vannak alárendelve; gazdászatközigazgatási tekintetben a bíróságok a honvéd kerületi hadbiztossághoz utalvák.

A 26. §-hoz.

A hadbírói szolgálatban álló igazságügyi tisztek fegyelmi eljárása külön utasításban van szabályozva.

A 39. § 2. és a 40. § 2. bekezdéséhez.

Ha az érdekelt legfelsőbb bíróságok az illetékességi összeütközés kérdésében megegyezni nem tudnak, a legfelsőbb honvéd törvényszék a honvédelmi miniszterhez fordul.

A 46. § 1. bekezdéséhez.

1. Ügyészi tisztekké elsősorban azok jelölendök ki, akik az ügyészi tiszti tanfolyamot megfelelő eredménnyel elvégezték és egyébkénti előképzettségük, nyelvismereteik és szolgálati tapasztalataiknál fogva biztosítékot nyújtanak arra nézve, hogy az iránt támasztott követelményeknek meg fognak felelni.

2. Ha az illetékes parancsnok székhelyén dandárbíróság nincs, a honvéd kerületi (hadosztály-) parancsnok a dandárbíróság székhelyén levő illetékes parancsnok ügyészi tisztjét, a vádnak a főtárgyaláson képviseletére tartósan kijelölheti; ez esetben az ügyészi tiszt ahhoz az illetékes parancsnokhoz van utalva, aki a büntető indítvány előterjesztését elrendelte.

A 46. §, 2. bekezdéséhez.

Az eskü szövege a következő:

»Esküszöm a mindenható és mindentudó Istenre, hogy ügyészi tiszti kötelességeimet a törvény értelmében hiven fogom teljesíteni. Isten engem ugy segéljen!«

A megesketésről jegyzőkönyv szerkesztendő.

A jegyzőkönyvet az illetékes parancsnok és az ügyészi tiszt irják alá.

Ha egy és ugyanaz az ügyészi tiszt több illetékes parancsnokhoz osztatik be, elegendő, ha őt ezek egyike esketi meg.

Az 53. §, 4. és 5. bekezdéséhez.

1. Az elnöknek és a katonaállományú ülnöknek a haditörvényszékhez vezénylése a honvéd állomásparancsnokság utján történik.

2. A honvéd állomásparancsnokság mindazokról a csapatokról, parancsnokságokról, hatóságokról és intézetekről, amelyek az állomáshelyen legalább is annyi katonaállományú tiszt felett rendelkeznek, amennyi egy dandárhaditörvényszék rendszerinti megalakításához szükséges (53. § 1. bekezdése), minden év elején, meghatározott sorrend szerint külön nyilvántartandó jegyzéket készit. A honvédelmi minisztérium és a honvédfőparancsnokság ebbe a jegyzékbe nem veendő fel.

A sorrend meghatározásánál az egyes csapatok stb. tiszti létszámára akként kell tekintettel lenni, hogy az a csapat stb., amely a haditörvényszék alakításához megkívánt rendfokozatok felett nagyobb számban rendelkezik, aránylagosan többször vétessék fel a sorrendbe.

Azok a csapatok, amelyek az év folyamán a helyőrségből kiválnak, a jegyzékből törlendők, az újonnan beérkezők az előző rendelkezések szerint a jegyzékbe felveendők.

3. .A honvéd állomásparancsnokság jegyzékébe felvett csapatok stb. a részükről a dandárhaditörvényszékhez vezénylendő egyénekről, (53. § 1. bekezdése) vezénylő lajstromot vezetnek. Ez a lajstrom minden év elején elkészítendő és nyilvántartandó. Az év folyamán távozó tisztek a lajstromból törlendők, az újonnan bevonultak rangjuk szerint a lajstromba felveendők. Ha az állomáshelyen hadosztálybiróság is van és a csapat stb. a hadosztályhaditörvényszéki tagok vezénylésére is kijelöltetett

(lásd alább az 55. §-hoz fűzött rendelkezést), akkor a csapat stb. a dandár- és hadosztályhaditörvényszékhez vezénylendő egyénekről egységes vezénylő lajstromot vezet.

4. A vezénylő lajstromba a megfelelő rendfokozatú tisztek, az ügyészi tisztek és helyetteseik kivételével, rang szerinti sorrendben veendők fel, amennyiben a birói hivatalból törvény szerint kizárva nincsenek.

5. A csapatok stb. vezénylése a jegyzékben meghatározott sorrendben történik, amelytől csak kényszerítő okokból szabad eltérni, nevezetesen akkor, ha a csapatnál stb. szolgálat okozta akadályoztatás forog fenn. Ily esetekben mindig a sorrend szerint következő nem akadályozott csapat stb. jelölendő ki a haditörvényszéki tagok kirendelésére.

Ha a bíróság, tekintettel az 53. § 3. bekezdésében és a 97. §-ban foglalt rendelkezésekre, a haditörvonyszék elnökéül meghatározott rendfokozatú (rangú) tisztek kirendelését kérte, s ilyen vagy legközelebbi magasabb rendfokozatú tiszt (53. § 2. bekezdése) felett a soron levő csapat stb. nem rendelkezik, a sorrendben ez után következő csapat stb. utasítandó a haditörvényszéki tagok vezénylésére.

6. A vezénylés alkalmával a csapatokkal stb. közölni kell a vádlott nevét, rendfokozatát és állománytestét, valamint azokat a körülményeket, amelyek a fenforgó esetben bizonyos egyéneket a birói hivatalból kizárnak.

7. A főtárgyalás félbeszakítása vagy elnapolása esetében (319. §) a haditörvényszéki tagoknak az újonnan kitűzött főtárgyalásra kirendelése végett ugyanaz a csapat stb. jelölendő ki, amely a haditörvényszéki tagokat az első főtárgyalásra vezényelte.

8. A csapatoknál stb. az egyes haditörvényszéki tagok vezénylése a vezénylő lajstrom sorrendjében történik. Ettől a sorrendtől csak kényszerítő okokból szabad eltérni, nevezetesen akkor, ha fontos szolgálati vagy nem szolgálati okon alapuló akadályoztatás, vagy valamely a 109-111. §-okban meghatározott kizáró ok forog fenn.

Ily esetekben a vezénylő lajstromba legközelebb következő vezénylendő.

Az 53. § 2. bekezdése szerint eljárni s a rendelkezésre nem álló rendfokozatuak helyébe a legközelebb álló magasabb vagy alacsonyabb rendfokozatú tiszteket elnök és ülnök gyanánt vezényelni csak akkor szabad, ha a haditörvényszék rendszerinti megalakításához szükséges rendfokozatú egyének (53. § 1. bekezdése) rendelkezésre nem állanak.

9. Azok a tisztek, akik ellen büntetőbírósági vagy becsületügyi eljárás van folyamatban, a vezénylésnél mellőzendők.

10. A csapatok stb. kötelesek a vezényelt tisztek nevét és rendfokozatát a dándárbirósággal haladéktalanul közölni.

11. A főtárgyalás félbeszakítása vagy elnapolása esetében (319. §) az újonnan kitűzött főtárgyalásra ugyanazok a haditörvényszéki tagok vezénylendők, akik, mint ilyenek, az első főtárgyaláson működtek.

Ha ez nem lehetséges, az akadályról és annak előrelátható tartamáról a dandárbiróság haladéktalanul és közvetlenül értesítendő.

12. A csendőrségi egyének felett bíráskodó dandárhaditörvényszékekhez az elnököt és ülnököt, amennyire lehetséges, a csendőrségből kell venni. Ezek vezénylése iránt a dandárbíróság székhelyén levő, illetőleg annak székhelyére nézve területileg illetékes csendőrkerületi (horvát-szlavón csendőr-) parancsnokság, Nagyváradon az országos csendőriskolaparancsnokság intézkedik.

13. A dandárbíróság székhelyén levő csendőrkerületi (horvát-szlavón csendőr-) parancsnokság és a nagyváradi országos csendőriskolaparancsnokság a helyben levő dandárbíróság haditörvényszékéhez vezénylendő csendőrtisztekről (53. § 1. bekezdése) vezénylő lajstromot vezet. A lajstromba a csendőrkerületi (horvát-szlavon csendőr-) parancsnokság, a csendőrszámvivők kivételével, az állomáshelyen levő valamennyi a kerületi (horvát-szlavón csendőr-) parancsnokság kötelékébe tartozó csendőr törzs- és főtisztet felveszi. A nagyváradi iskolaparancsnokság vezénylő-lajstromába az állomáson levő összes csendőr törzs- és főtisztek felveendők. E lajstromok minden év elején szerkesztendők és nyilvántartandók. Az év folyamán távozó csendőrtisztek a lajstromból törlendők, az újonnan bevonultak rangjuk szerint a lajstromba felveendők. Ha az állomáshelyen hadosztály bíróság is van, a dandár- és hadosztályhaditörvényszékhez vezénylendő csendőrtisztekről egységes vezénylő lajstrom vezetendő.

A csendőrkerületi (horvát-szlavón csendőr-) parancsnokság és az országos csendőriskolaparancsnokság székhelyén levő dandárbírósághoz a haditörvényszéki tagok vezénylése a lajstrom sorrendje szerint történik, s amennyiben előforduló esetben a szükséges rendfokozatú csendőrtiszt rendelkezésre nem áll, annak katonaállományú honvédtiszttel pótlása végett a csendőrkerületi (horvát-szlavón csendőr-) parancsnokság, a nagyváradi országos csendőriskolaparancsnokság, a honvéd állomásparancsnoksághoz fordul. A haditörvényszék legalább egy tagjának azonban minden körülmények között csendőrtisztnek kell lennie, ennélfogva oly esetben, amikor egy ilyen az elnöki vagy ülnöki tiszt betöltésére alkalmas csendőrtiszt sem áll az állomáson rendelkezésre, az illető csendőrkerületi (horvát-szlavón csendőr-) parancsnokságnak a bíróság székhelyén kívül állomásozó csendőrtisztek közül kell ily csendőrtisztet vezényelnie. Ilyenkor mindig a dandárbíróság székhelyéhez legközelebb eső megfelelő rendfokozatú csendőrtisztet, egyenlő távolság mellett az illető rendfokozatban rangban legidősebbet kell vezényelnie.

A nagyváradi dandárbíróság kivételével azoknak a dandár-bíróságoknak haditörvényszékeihez, amelyeknek székhelyén csendőrkerületi (horvát-szlavón csendőr-) parancsnokság nincs, elnök és ülnök gyanánt a területileg illetékes csendőrkerületi (horvát-szlavón csendőr-) parancsnokság első sorban a dandárbíróság székhelyén levő csendőrtiszteket vezényli, még pedig a rangelsőbbség sorrendje szerint. Ha a dandárbíróság székhelyén a szükséges rendfokozatú csendőrtisztek kellő számban rendelkezésre nem állnak, azoknak katonaállományú honvédtisztekkel, illetőleg a bíróság székhelyén kívül állomásozó csendőrtisztekkel pótlása iránt az előző bekezdés szerint kell eljárni.

Egyebekben az előbbi 4., továbbá 8-11. pontok rendelkezései megfelelően, alkalmazandók.

14. Ha a vád függelemsértésre szól, vagy ha a vádlott azzal védekezik, hogy őt elöljárójának szabályellenes magatartása indította a bűncselekményre, a haditörvényszékhez sem elnökül, sem ülnökül nem hivandók meg oly egyének, akik alárendeltjei annak az elöljárónak, aki ellen a függelemsértés elkövettetett, vagy aki ellen a vádlott vallomása irányul. E szabály alól kivételnek csak akkor van hetye, ha különben a haditörvényszéket a bíróságnál megalakítani nem lehetne. Ez a rendelkezés nem érinti a terheltnek azt a jogát, amely szerint birói személynek mellőzését indítványozhatja.

15. Az elnöknek és a katonaállományú ülnöknek a dandárhaditörvényszékhez vezénylésére vonatkozó minden ügydarab mint »sürgős« kezelendő. A szolgálati út rendszerint mellőzendő.

Az 55. §-hoz.

1. Az elnöknek és a katonaállományú ülnököknek a haditörvényszékhez vezénylése, amennyiben ezek törzs- és főtisztek, a honvéd állomásparancsnokság utján történik.

2. A tábornokokat a honvéd főparancsnokság rendeli ki haditörvényszéki tagokul.

3. A honvéd állomásparancsnokság mindazokról a csapatokról stb., amelyek az állomáshelyen legalább is annyi katonaállományú törzs- és főtiszt felett rendelkeznek, amennyi egy legénységi egyén felett bíráskodó hadosztályhaditörvényszék rendszerinti megalakításához szükséges (55. § 2. bekezdésének 1. pontja), minden év elején meghatározott sorrend szerint egy külön nyilvántartandó jegyzéket készít. A honvédelmi minisztérium és a honvéd főparancsnokság ebbe a jegyzékbe nem veendő fel.

A sorrend meghatározásánál az egyes csapatok stb. tiszti létszámára akként kell tekintettel lenni, hogy az a csapat stb., amely a legénységi haditörvényszék alakításához megkívánt rendfokozatok felett nagyobb számban rendelkezik, aránylagosan többször vétessék fel a sorrendbe.

Azok a csapatok, amelyek az év folyamán a helyőrségből kiválnak, a jegyzékből törlendők, az újonnan beérkezők az előző rendelkezések szerint a jegyzékbe felveendők.

4. E csapatoknak stb. a hadosztályhaditörvényszékek megalakítása céljából való vezénylése, továbbá a haditörvényszéki tagoknak a csapatok stb. részéről való vezénylése ép ugy történik, mint a dandárhaditörvényszékekhez való vezénylés (lásd az 53. § 4. és 5. bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok 3-11. és 14. pontjait), azzal az eltéréssel, hogy a honvéd állomásparancsnokságnak mindazokban az esetekben, amikor valamely csapat stb. valamely tiszt vagy hasonló állású egyén felett bíráskodó haditörvényszék alakításához szükséges rendfokozatú tisztekkel egyáltalában nem, vagy a szükséges számban nem rendelkezik, a hiányzók vezénylése iránt a sorrendben következő csapatot stb. kell utasítania.

A haditörvényszéki tagok vezénylésénél továbbá figyelemmel kell lenni az 55. § utolsó bekezdésének ama rendelkezésére is, mely szerint — a tárgyalásvezetőt ki-

véve — a haditörvénvszék egyik tagja sem lehet a vádlottnál alacsonyabb rendfokozatú.

5. A honvéd főparancsnokság minden év elején egy külön nyilvántartandó vezénylő lajstromot szerkeszt, amelybe a honvédségnél és a csendőrségnél szolgálati alkalmazásban álló összes tábornokok honvédkerületenkint, külön csoportosítva rendfokozatuk szerint, rangjuk sorrendjében felveendők. Az év folyamán az egyes honvéd kerületből távozó tábornokok a lajstrom megfelelő helyén törlendők, az egyes honvédkerületbe újonnan bevonultak a lajstrom megfelelő helyén rangjuk szerint felveendők. Ezeknek az egyéneknek a hadosztály-haditörvényszékekhez vezénylése tekintetében a törzs- és főtiszteknek a csapatok által történő vezénylésére nézve fennálló szabályok megfelelően alkalmazandók.

Ha a haditörvényszék alakításához szükséges számú tábornok valamely honvédkerület területén nem áll rendelkezésre, a honvéd főparancsnokság a hiányzókat más honvédkerület területén állomásozó tábornokok sorából vezényli. Ilyenkor mindig a hadosztálybiróság székhelyéhez legközelebb eső más honvédkerületbeli tábornokok, egyenlő távolság mellett az illető rendfokozatban rangban legidősebbek vezénylendők.

A csendőrségnél szolgálati alkalmazásban álló tábornokok csakis csendőrségi egyének felett bíráskodó haditörvényszékhez vezénylendők.

6. A csendőrségi egyének felett bíráskodó hadosztály-haditörvényszékekhez az elnököt és az ülnököket, amennyire lehetséges, a csendőrségből kell venni. A csendőr törzs- és főtiszteket a hadosztálybiróság székhelyén levő csendőrkerületi (horvát-szlavón csendőr-) parancsnokság vezényli.

7. A csendőrség törzs- és főtisztjeinek vezénylésére nézve az 53. § 4. és 5. bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok 13. pontja oly eltéréssel irányadó, hogy a hadosztályhaditörvényszék tagjai közül legalább kettőnek minden körülmények között csendőrtisztnek kell lennie; ennélfogva mindazokban az esetekben; amikor az e végből szükséges két csendőrtiszt az állomáson nem áll rendelkezésre, a csendőrkerületi (horvát-szlavón csendőr-) parancsnokság a külállomásokról vezényli az illetőket. Ha ily esetben törzstiszt vezénylésére volna szükség, s ily törzstiszttel a csendőrkerületi parancsnokság nem rendelkeznék, a vezénylés iránt a csendőrségi felügyelőhöz kell fordulnia. Ez rendszerint a hadosztálybiróság székhelyéhez legközelebb állomásozó más csendőrkerületbeli, egyenlő távolság mellett az illető rendfokozatban rangban legidősebb törzstisztet vezényli.

A horvát-szlavón csendőr parancsnokság — az itt szabályozott eljárástól eltérőleg — a hiányzó csendőrtörzstisztnek honvédtörzstiszttel pótlása iránt a honvédállomásparancsnoksághoz fordul.

Figyelemmel kell lenni az 55. § utolsó bekezdésének ama rendelkezésére, amely szerint — a tárgyalásvezetőt kivéve — a haditörvényszék egyik tagja sem lehet a vádlottnál alacsonyabb rendfokozatú.

8. Az elnöknek és a katonaállományú ülnököknek a hadosztályhaditörvényszékhez vezénylésére vonatkozó minden ügydarab, mint »sürgős« kezelendő. A szolgálati út rendszerint mellőzendő.

Az 56. §-hoz.

1. A katonaállományhoz nem tartozó haditörvényszéki tagokat, az igazságügyi tisztek kivételével (3. pont), a honvédállomásparancsnokság, ha azonban a szükséges rendfokozatú egyének az állomáson rendelkezésre nem állanak, a honvédkerületi (hadosztály-) parancsnokság vezényli. Ha a szükséges rendfokozatú egyének felett parancsnoksági körletében az utóbbi sem rendelkezik, akkor a vezénylés a honvédelmi miniszter által történik. Csendőrszámvivő vezénylése iránt a csendőrségi felügyelő intézkedik.

2. A honvédállomás-parancsnokság az állomáshelyen rendelkezesre állók közül mindig a rangban legidősebbeket, a honvéd-kerületi (hadosztály-)parancsnokság, a csendőrségi felügyelő és a honvédelmi miniszter a bíróság székhelyéhez legközelebb esőket, egyenlő távolság mellett pedig az illető rendfokozatiaknak rangban legidősebbjeit vezényli.

3. Honvédlelkész vagy igazságügyi tiszt elleni főtárgyaláshoz (56. § Végmondata) az igazságügyi tiszt haditörvényszéki tagot a honvédelmi miniszter rendeli ki.

4. Az 55. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 8. pontja alkalmazandó.

Az 58. §2. bekezdéséhez.

Igazságügyi tiszt vezénylésére nézve az 56. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 3. és 4. pontjának rendelkezései alkalmazandók.

Az 59. §-hoz.

A fellebbezési bírósághoz a katonaállományú tagokat ugyanúgy vezénylik, mint az első fokban működő hadosztálybiróság haditörvényszékéhez.

A 63. §-hoz.

A legfelsőbb honvédtörvényszék elnökének és alelnökének eskütételéről jegyzőkönyvet kell szerkeszteni. A jegyzőkönyvet az esküttevő, a vezető tanácselnök és a legfelsőbb honvédtörvényszék titkára irják alá.

A 71. §-koz.

1. A tábornokokat és a katonaállományú ezredeseket a honvédfőparancsnokság vezényli.

2. A honvédfőparancsnokság minden év elején egy külön nyilvántartandó vezénylő-lajstromot szerkeszt, amelybe azok a honvédségnél és a csendőrségnél szolgálati alkalmazásban levő tábornokok és ezredesek, akik a legfelsőbb honvédtörvényszéknél teljesitendő birói működésre a helyőrségben rendelkezésre állnak, rendfokozatuk szerint rangjuk sorrendjében felveendők. Az év folyamán távozó tábornokok és ezredesek a lajstromból törlendők, az újonnan bevonultak rangjuk szerint a lajstromba felveendők.

3. A legfelsőbb honvédtörvényszékhez a vezénylés a lajstrom sorrendje szerint történik, altábornagyok és ezeknél magasabb rendfokozatú tábornokok azonban

csak abban az esetben vezénylendők, ha a tanácsnak, rendszerinti megalakitása céljából ily rendfokozatú tábornokok közre vonása a 71. § 1. bekezdésének rendelkezése folytán szükséges.

A csendőrségnél szolgálati alkalmazásban álló tábornokok és ezredesek, utóbbiak a csendőrségi felügyelő útján, csakis a csendőrségi egyének bűnügyében tartott főtárgyalásokhoz, ezekhez azonban elsősorban vezénylendők, minélfogva az ily tárgyalásokhoz a honvédségnél szolgálati alkalmazásban álló tábornok vagy ezredes csak akkor rendelendő ki, ha a szükséges szám a csendőrségnél szolgálati alkalmazásban álló tábornokok és ezredesekből ki nem telik. Idevonatkozólag elvül szolgáljon, hogy,a csendőrségi bűnügyben tartott tárgyalásnál legalább egy katonaállományú tanácstagot (71. § 1. bek.) minden körülmények között a csendőrségből kell venni; amennyiben tehát előforduló esetben ily tanácstagnak alkalmas egyén Budapesten egyáltalában rendelkezésre nem áll, a honvéd főparancsnokság egy csendőr ezredesnek más állomásról vezénylése végett a csendőrségi felügyelőhöz fordul. A csendőrségi felügyelő ilyenkor a rendelkezésre állók közül a Budapesthez legközelebb esőt, egyenlő távolság mellett a rangban legidősebb csendőrezredest vezényli.

4. A sorrendtől csak kényszerítő okokból szabad eltérni, nevezetesen akkor, ha fontos szolgálati vagy nem szolgálati okon alapuló akadályoztatás, vagy valamely a 109-111. §-okban meghatározott kizáró ok forog fenn. Ily esetekben a vezénylőlajstromban legközelebb következő vezénylendő.

A 81. § 4. bekezdéséhez.

A birósághoz vagy a honvéd ügyészhez (ügyészi tiszthez) állandó jegyzőkönyvvezetőként beosztott katonai egyéneket a bíróság vezetője esketi meg. A megesketésről jegyzőkönyv szerkesztendő. A jegyzőkönyvet az eskütevő és a bíróságvezető irják alá.

Az eskü szövege a következő : »Esküszöm a mindenható és mindentudó Istenre, hogy jegyzőkönyvvezetői kötelességeimet hiven fogom teljesíteni és a hivatalos titkot megőrzöm. Isten engem úgy segéljen!«

A 84. §-hoz.

A bíróságnál állandóan alkalmazott tolmácsokat a bíróságvezető esketi meg. A megesketésről jegyzőkönyv szerkesztendő. A jegyzőkönyvet az eskütevő és a bíróságvezető irják alá.

Az eskü szövege a következő : »Esküszöm a mindenható és mindentudó Istenre, hogy hiven és lelkiismeretesen fogok fordítani. Isten engem úgy segéljen!«

A 85. §-hoz.

A tényleges katonai egyének közé nem tartozó tolmácsok megidézése tekintetében a 184. § 2. bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok megfelelően alkalmazandók.

A bíróságnál tolmácsokként alkalmazott tényleges katonai egyének megbüntetésére nézve a 193. § 1-3. bekezdéseihez és a 208. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 1-6. pontjai megfelelően alkalmazandók.

A 89. § 1. bekezdéséhez.

1. A szabadlábon levő vádlott, ha védőt választ, maga tartozik gondoskodni arról, hogy ez a védelmet át is vegye. Ha azonban a vádlott a tényleges legénységi egyének vagy a rangosztályba nem sorozott tényleges havidíjasok közé tartozik, és a 91. § 1. bek. 1. vagy 2. pontjában emlitett egyének valamelyikét választja védőjéül, akkor ezt saját előljáró parancsnoksága, vagy az illetékes bíróság, vagy az ügyészi nyomozó eljárás során a honvéd ügyész (ügyészi tiszt) előtt is megnevezheti. Ily esetben maga az előljáró parancsnokság, a bíróság, illetőleg a honvéd ügyész (ügyészi tiszt) gondoskodik arról, hogy a választott egyénnek és előljáró csapatparancsnokságának (hatóságának) hozzájárulása megszereztessék.

2. A fogva levő vádlott, ha védőt választott, ezt vagy a honvéd (katonai) letartóztató intézet vezetésével megbízott tisztnek (fogházfelügyelő tisztnek), vagy a bíróságnak, vagy az ügyészi nyomozó eljárás során a honvéd ügyésznek (ügyészi tisztnek) jelentheti be. Ebben az esetben a bíróság vagy a honvéd ügyész (ügyészi tiszt) teszi meg a további lépéseket az iránt, hogy a választott a védelmet átvegye.

3. A 88. § 1. bekezdésében meghatározott kötelező védelem esetében a vádlott által választott védő köteles, mihelyt a védelmet átvette, erről a bíróságot azonnal értesíteni, kivéve ha a védelem átvétele iránt az 1. vagy a 2. pont értelmében a bíróság intézkedett.

4. A szolgálati út mellőzendő.

5. A vádlott által választott védőnek ebbeli megbízatását, ha az más hitelt érdemlő módon kimutatva nincs, a bíróság előtt, vagy az ügyészi nyomozó eljárás során a honvéd ügyész (ügyészi tiszt) elött meghatalmazással kell igazolnia.

A 92. §-hoz.

1. Azok az ügyvédek és nem tényleges igazságügyi tisztek, akik magukat a honvédségi védők lajstromába felvétetni kívánják, erre vonatkozó kérvényeiket közvetlenül a honvédelmi miniszterhez nyújtsák be. A kérvényből ki kell tűnnie, hogy a pályázó a fegyveres erő (csendőrség) nem tényleges állományában tiszti rendfokozatot vagy hasonló állást visel-e vagy viselt-e, és hogy minő nyelvismeretei vannak. Állami szolgálatban álló pályázóknak előljáró szolgálati hatóságuk engedélyét kell kimutatniok.

2. Az ügyvédeknek a honvédségi védők lajstromába felvétele iránt a honvédelmi miniszter az igazságügyminiszterrel (Horvát-Szlavonországokra nézve a bánnal) egyetértőleg határoz.

3. A honvédségi védők lajstromának első összeállítása alkalmával az igazságügyminiszter az ügyvédek I. fokú fegyelmi hatóságai útján kivánja be azoknak az ügyvédeknek a kérvényeit, akik a honvédségi védők lajstromába magukat

felvétetni óhajtják. Ezek a hatóságok a kérvényeket javaslatukkal az igazságügyminiszter elé terjesztik.

Jövőre pedig az igazságügyminiszter az említett hatóságokat szintén fel fogja hivni, hogy a honvédségi védők lajstromába magukat felvétetni kívánó ügyvédek kérvényei tárgyában nyilatkozzanak.

Az előző bekezdések szerint az igazságügyminisztert illető teendők Horvát-Szlavonországokban a bán hatáskörébe tartoznak.

4. A honvédségi védők lajstromába felvett egyének a honvédelmi minisztertől igazolásukra okmányt kapnak.

5. A honvédelmi miniszter a honvéd bíróságoknál védői tisztségre bocsátott egyénekről lajstromot vezet (honvédségi védők lajstroma) és tart nyilván. E lajstromban a védők nyelvismeretei is feltüntetendők.

6. A honvédségi védők lajstroma minden év elején az összes honvéd bíróságokkal és az ügyvédek I. fokú fegyelmi hatóságaival közlendő. A bíróságoknál levő lajstromot mindenki megtekintheti.

93. és 94. §-okhoz.

1. Az ügyvédek I. fokú fegyelmi hatóságai a honvédelmi minisztert haladéktalanul értesitik, ha valamely a honvédségi védők lajstromába felvett ügyvédet az ügyvédek lajstromából törölnek, vagy ügyvédi gyakorlatának időleges felfüggesztésére ítélnek, avagy az ügyvédség gyakorlatától felfüggesztenek, vagy ha ily ügyvéd ellen a polgári büntetőbíróságnál vizsgálat van folyamatban, vagy ellene a polgári büntetőbíróság a főtárgyalásra való közvetlen idézést elrendelte (Horvát-Szlavonországokban ellene közvetlenül nyújtottak be vádiratot).

2. Ha valamely honvédhatóság oly okról nyer tudomást, amely a honvédségi védők lajstromába felvett valamely egyénnek a lajstromból törlését vonhatja maga után, erről a honvédelmi miniszternek haladéktalanul jelentést kell tennie.

3. Ha arról van szó, hogy valamely ügyvéd a 93. § 2. bekezdésének 2. pontjában emlitett ok alapján a honvédségi védők lajstromából töröltessék, a honvédelmi miniszter a határozathozás előtt egyetértő eljárás biztosítása céljából az igazságügyminiszterrel (Horvát-Szlavonországokban a bánhal) lép érintkezésbe, aki az illető ügyvédre nézve illetékes I. fokú fegyelmi hatóságot is meghallgatja.

A 120. § 2. bekezdéséhez.

A másolatok hitelesítését a honvéd ügyésznél (ügyészi tisztnél) ez maga, vagy helyettese, a bíróságoknál és a honvéd koronaügyésznél az iroda vezetésével megbízott honvéd bírósági irodatisztviselő, ahol pedig ilyen beosztva nincs, valamelyik igazságügyi tiszt végzi.

A hitelesítés alakja a következő:
»A másolat hiteléül !«
Kelet.- A honvéd ügyész (ügyészi tiszt) aláírása.
(P. H.)

avagy:

»A másolat hiteléül!«
A m. kir. legfelsőbb honvéd törvényszék (m. kir. honvéd koronaügyész, m. kir …-i honvédhadosztálybiróság) irodája.
Kelet. Az irodavezető aláírása.
(P. H.)

vagy:

»A másolat hiteléül!«
M. kir. „…-i honvéd dandár (hadosztály-) bíróság.
Kelet. Az igazságügyi tiszt aláírása.
(P. H.)

A 122. §, 2. és 3. bekezdéséhez.

A 122. § 2. bekezdésében emiitett egyének számára a kézbesítést vagy közvetlenül küldönc útján, vagy a posta, vagy a községi (közbiztonsági) hatóság útján kell teljesíteni.

A 122. § 3. bekezdésében emlitett egyének számára a kézbesítés vagy a posta, vagy a községi (közbiztonsági) hatóság útján történik.

Ha a 122. § 2. és 3. bekezdésében emlitett egyének számára a kézbesítés az előző bekezdésekben előirt módon nem teljesíthető, vagy ha arra nézve nehézségek merülnek fel, az illető egyén tartózkodóhelyének büntetőbíráskodással felruházott járásbíróságát kell a kézbesítés végett megkeresni.

A kézbesítés iránti megkeresésben fel kell tüntetni, vajjon a kézbesítésnek az illető saját kezéhez kell-e történnie avagy nem.

A 125. § 3. bekezdéséhez

1. A katonai szolgálat okozta akadályoztatásról szóló tanúsítványt a kérelmezőnek csapatparancsnoka (főnöke) állítja ki. A tanúsítvány kiállításához nem szükséges, hogy az érdekelt egyén a határidő egész tartama alatt volt legyen szolgálatilag elfoglalva, hanem elegendő, ha az érdekelt e határidő utolsó napjának abban az időpontjában, amelyben a perorvoslat még bejelenthető lett volna (Végrehajtási határozmányok a 324. § 2. bekezdéséhez), ebben a katonai szolgálat vagy a kihallgatásnak elmaradása következtében akadályozva volt. Az akadályoztatás oka a tanúsítványban felemlítendő.

2. Ha a kérelmező azt állítja, hogy az előljáró a tanúsítvány kiállítását indokolatlanul megtagadta, a határozásra hivatott hatóság köteles a kérelem tárgyában való döntés előtt az előljáró nyilatkozatát beszerezni.

A 131. § 1., 142. §1., 145. § 1. és 244. § 2. bekezdésékez.

Ha polgári büntetőbíróságot kell jogsegély iránt megkeresni, a megkereső hatóságnak ahhoz a büntetőbíráskodással felruházott járásbírósághoz kell fordulnia, amelynek területén a hivatalos cselekmény foganatosítandó.

A 133. § 2-4. bekezdéséhez.

Polgári hatóságok a honvédségi vagy a honvédség által megszállott épületekben és helyiségekben hivatalos cselekményeket az épületparancsnoknál történt előzetes bejelentés után foganatosítanak. Ez utóbbinak, vagy egy általa vagy a honvéd helyihatóság által kijelölt tisztnek, vagy hasonló állású egyénnek a hivatalos cselekménynél jelen kell lennie.

A 147. §-hoz.

Előterjesztés a bíróságvezetőhöz vagy élőszóval vagy írásban, tényleges legénységi egyének és rangosztályba nem sorozott havidíjasok részéről csakis élőszóval tehető, és pedig vagy magánál a bíróság vezetőjénél, vagy a 324. § 2-4. bekezdéseiben emlitett helyeken.

A bíróság vezetőjének határozata ellen további perorvoslatnak nincs helye.

A honvéd ügyész vagy az ügyészi tiszt rendelkezései, mulasztásai vagy késedelmeskedései ellen feljelentést vagy peres eljáráson kivüli panaszt lehet tenni (327. § 2. bekezdése) annál az illetékes parancsnoknál, akihez a honvéd ügyész vagy az ügyészi tiszt be van osztva.

A 154. § 4. bekezdéséhez.

A honvéd bíróságok, parancsnokságok és közegek által egymásnak nyújtott jogsegély eseteiben költségvisszatéritésnek nincs helye.

A 171. §-hoz.

A 171. § nem érinti a »Szolgálati Szabályzat a m. kír. honvédség számára« ama rendelkezéseit, amelyek a katonai egyéneknek elöljárók, feljebbvalók, valamint ügyeleti tisztesek, járőrök, katonai őrségek és őrök által való elfogatására vonatkoznak.

A 171., 176. és 182. §-hoz.

Az előzetes letartóztatás vagy a vizsgálati fogság elrendelése előtt mindenkor gondosan kell vizsgálni, vajjon ily rendelkezéshez a törvényes feltételek fennforognak-e (171. és 176. §). Ha a fogvatartásra nincs többé ok, az előzetes letartóztatást vagy a vizsgálati fogságot azonnal meg kell szüntetni (182. §).

A 173. § 2. bekezdéséhez.

1. Tisztektől és hasonló állású egyénektől letartóztatásuk alkalmával fegyverüket csak akkor kell elvenni, ha elkerülhetetlenül szükséges.

2. Azt a tisztet vagy hasonló állású egyént, akit valamely rendőri vagy más közbiztonsági közeg a rendőri (közbiztonsági) hatósághoz kisért, ott — amennyiben a körülmények ezt okvetlenül megkövetelik — minden feltűnés lehető kerülésével és a tiszti tekintély kellő megóvása mellett őrizetbe kell venni és erről további intézkedés végett a legközelebbi katonai hatóságot — a letartóztatás okának és körülményeinek közlése mellett — haladéktalanul értesiteni kell. A letartóztatottat, ha őrizetbe vétele nem mutatkozik feltétlenül szükségesnek, azonnal szabadon kell bocsátani s a 133. § 1. bekezdése értelmében kell eljárni.

A 173. § utolsó bekezdéséhez.

»Katonai hatóságok« alatt e helyütt a letartóztatott egyén állománytestét, a katonai helyi hatóságot, valamint a katonai őrségeket s az ügyeleti tiszteket kell érteni.

A 179—181. §-okhoz.

A vizsgálati fogság végrehajtására vonatkozó részletes hatá-rozványokat a »Szabályzat a m. kir. honvédfogházak számára« tartalmazza.

A 184. § 2. bekezdéséhez.

A tényleges katonai egyének közé nem tartozó tanukat, ha a késedelem veszélyel jár, közvetlenül küldönc utján kell megidézni. Más esetekben az ídéző levelet a posta vagy a községi (közbiztonsági) hatóság utján kell kézbesiteni. Ha a kézbesítésnek ez a módja nem lehetséges, vagy ha arra nézve nehézségek merülnek fel, a megidézendő egyén tartózkodóhelyének büntetőbíráskodással felruházott járásbíróságát kell a kézbesítés végett megkeresni.

A honvéd vagy a hadseregi büntetőbíráskodás alatt nem álló tanukat a monarchia másik államából a tanú tartózkodó helyének büntetőbíráskodással felruházott járásbírósága útján kell megidézni. Az idézésből azonban az elmaradás esetében alkalmazandó törvényes kényszereszközökre való utalás elhagyandó. Ha a megidézett önként meg nem jelenik és személyes megjelenése szükséges, a honvédelmi miniszterhez kell jelentést tenni. Ugyanez áll Bosznia és Hercegovinával szemben is.

A második bekezdés rendelkezései az idegen államokkal szemben is alkalmazandók, ha a közvetítésnek nem diplomáciai úton kell történnie.

Ha a járásbíróság valamely engedetlen tanú elővezetése vagy megbüntetése végett, illetőleg ha a rendőri (közbiztonsági) hatóság valamely engedetlen tanú elővezetése végett megkerestetik, a megkereséshez a tanú szabályszerű megidézését tanúsító kézbesítési vevényt csatolni kell.

À 193. § 1-3. bekezdéseihez és a 208. §-hoz.

1. Azok ellen a tényleges katonai egyének ellen, akik a tanúságtevést, a szemlénél szakértőkként való közreműködést, a véleményadást vagy a tanúi vagy szakértői eskü letevését törvényes ok nélkül megtagadják, kényszerrendszabály gyanánt a fegyelmi fenyitő szabályok szerint megengedett fegyelmi fogságfenyitésnemek — a szigorú fogság kivételével — alkalmazandók. Az ismételten alkalmazott fenyítés egyike sem haladhatja meg a fegyelmi fenyitő szabályokban meghatározott legmagasabb mértéket.

.2. A fenyités mértékét és végrehajtásának megkezdését közölni kell a bírósággal, amely a tanúnak vagy szakértőnek a fenyités elszenvedése után való újabb előállítása iránt intézkedik, feltéve, hogy a kihallgatás időközben nem vált mellőzhetővé.

3. Ha ily tanú vagy szakértő még a fogságfenyités végrehajtása közben kijelenti, hogy vonakodásával felhagy, a bíróság erről haladéktalanul értesítendő.

4. Ha a tanú vagy a szakértő utólag vallomást tett, a szemlénél közreműködött, a véleményt megadta, vagy az esküt letette, vagy ha ily egyén kihallgatása mellőzhetővé vált, vagy ha az eljárás az illető fokon befejezést nyert, a bíróság erről az előljáró-parancsnokságot haladéktalanul értesiti és a fenyites végrehajtása azonnal abbahagyandó.

5. Az 1. pont értelmében alkalmazott kényszerrendszabályok a büntetési jegyzőkönyvbe nem vezetendők be.

6. A kényszerrendszabály gyanánt kiszabott fegyelmi fogságfenyités ellen a fegyelmi fenyitő szabályok szerinti panasznak nincs helye. A fenyített egyén azonban ez ellen a 147. § értelmében előterjesztéssel vagy felfolyamodással élhet.

7. Az 1-6. pontok rendelkezései megfelelően alkalmazandók tényleges katonai egyénekre akkor is, ha a tanuságtevést, a szemlénél szakértőkként való közreműködést, vagy a véleményadást a honvédügyész vagy az ügyészi tiszt előtt tagadták meg. A panaszjogra nézve a 147. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 3. bekezdése irányadó.

A 206. § utolsó bekezdéséhez.

A tényleges katonai egyének közé nem tartozó szakértők megidézése tekintetében a 184. § 2. bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok megfelelően alkalmazandók,

A 209. §-hoz.

1. A bíróságnál állandóan alkalmazott szakértőket a bíróságvezető esketi meg. A megesketésről jegyzőkönyv szerkesztendő. A jegyzőkönyvet az eskütevő és a bíróságvezető irják alá.

2. Az eskü szövege a következő:

»Esküszöm a mindenható és mindentudó Istenre, hogy a szemle tárgyát gondosan megvizsgálom, észleleteimet hiven és teljesen előadom, s a leletet és vélemé-

nyemet részrehajlatlanul, legjobb tudomásom és lelkiismeretem szerint, valamint tudományom (művészetem, iparom) szabályai értelmében nyilvánítom. Isten engem úgy segéljen!«

A 224. §-hoz,

A haditudományi bizottság megalakítására a következő szabályok irányadók :

1. A honvédelmi miniszter a hadjárat vagy más hadi esemény befejezése után, sőt ha szükséges, még a hadműveletek alatt Ő Felségétől kikért parancs folytán legalább öt tábornoki és törzstiszti rendfokozatban álló, kellő ismeretekkel és képességgel biró katonai egyént nevez ki haditudományi kérdésekre szakértők gyanánt és neveiket közzéteszi.

2. Béke idejében az ily szakértőket a honvédelmi miniszter esetről-esetre a bíróság indokolt felterjesztése alapján a legfelsőbb honvédtörvényszék javaslatára nevezi ki.

3. A haditudományi bizottság három tagból áll.

A kinevezett szakértők közül a vádlott, az illetékes parancsnok és a vizsgálóbiróság választ egyet-egyet.

Ha a vádlott szakértőválasztási jogával nem él, a vizsgálóbiróság jelöli ki helyette a szakértőt.

4. A.választás után a bizottsági tagok valamely honvédbiróságnál leteszik a szakértői esküt (209. §).

A megesketésről jegyzőkönyv szerkesztendő. A jegyzőkönyv a szakértő és a biróságvezető által aláírandó s az iratokhoz csatolandó.

5. A három szakértő közül a rangban legidősebb elnököl. Ennek jelöli meg a biróság — az idevonatkozó összes ügyiratok közlése mellett— azokat a kérdéseket, amelyekre választ kiván, valamint azt a tárgyat, amire nézve a véleményadás szükséges.

Az elnök a vizsgálóbirósággal közvetlenül érintkezik és a netán még szükséges felvilágosítás vagy megállapítás végett csak ehhez fordul.

A kérdésekre adott válaszok minden tekintetben megokolandók és a három bizottsági tag aláírásával ellátandók.

Ha a határozatot nem egyhangúlag hozták, vagy ha a bizottsági tagok véleménye annyira eltérő, hogy egyiknek sincs többsége, akkor az első esetben a többségtől eltérően szavazó, az utóbbi esetben minden egyes szakértő a véleményét indokaival együtt külön szerkeszti.

6. Egyebekben a bizottsági tagokra a katonai bűnvádi perrendtartásnak a szakértőkre vonatkozó összes rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

A 226. § 2. bekezdéséhez.

Kényszereszközöknek lefoglalt tárgyak kiadása céljából tényleges katonai egyénekkel szemben alkalmazására a 193. § 1-3. bekezdéséhez és a 208. §-hoz fűzött végrehajtási határozványokat kell megfelelően alkalmazni.

A 257. §-hoz.

1. Hallgatók a rendelkezésre álló férőhelyhez képest bocsáttatnak a főtárgyalásra. A bebocsátás abban az esetben, ha előre látható, hogy a hallgatók a férőhelyviszonyokat meghaladó számban fognak megjelenni, a bíróságvezető rendelkezéséhez képest belépőjegyektől is függővé tehető.

A jegyek kiadásánál a vádlott legközelebbi hozzátartozóit lehetőleg figyelembe kell venni, hacsak ez ellen különös aggály fenn nem forog.

A bíróságvezető oly egyének részére, akik hivatásuknál fogva a bírósági tárgyalásokat gyakran látogatják, állandó belépőjegyeket hosszabb időtartamra kiadhat, de legfeljebb a naptári év végéig szóló érvénnyel. A bíróságvezető az ily jegyeket bármikor rnegokolás nélkül bevonhatja vagy érvényteleneknek nyilvánithatja.

2. A haditörvényszéknek az ülésterembe belépésekor, megesketések, valamint végzések és ítéletek kihirdetése alkalmával az összes jelenlevőknek fel kell állaniok.

A 266-268. §-okhoz és a 270. és 272. §-hoz.

1. A haditörvényszék elnöke a fegyelmi fenyítő hatalmat a csapattestparancsnokot megillető terjedelemben gyakorolja.

Az elnök által kiszabott fegyelmi fenyítés ellen az ő előljáró parancsnokságához van panasznak helye.

2. Ha a megfenyítendő egyén ugyanolyan vagy magasabb rendfokozatban áll, mint az elnök, ez az esetet a megfenyítendő egyén elöljáró parancsnokságánál feljelenti.

A 269. § és 280. § utolsó bekezdéséhez.

1. A főtárgyalás költségei alatt a kincstárra háramolt készkiadások értendők. A bíróságok a saját pénzelőlegükből kifizetett költségekhez még azokat is hozzászámitani kötelesek, amelyeket más számadótestek számoltak el. E költségek nagyságát a bíróságok az illető számadótesteknél tudakolják meg. E költségek bevételi tétele annak idejében részletes elszámolással okmányolandó.

2. Ha a költségeket nem lehet azonnal számszerint megállapitani, a bíróság a költségkimutatást később is elkészitheti, ami a végzésben felemlítendő.

Ily esetben a legfelsőbb honvéd törvényszékhez intézendő felfolyamodás benyújtására előirt határidő a költségkimutatás kézbesítésének napjától számítandó.

A 274. §-hoz.

1. Ha a haditörvényszék elnökét vagy valamely katonaállományú társbiróját mellőzik vagy kizárják, pótlása iránt abban az esetben, ha a főtárgyalást a bíróság székhelyén tartják meg, közvetlenül az a csapat- parancsnokság, hatóság vagy intézet (csendőrparancsnokság) keresendő meg, amely a mellőzött vagy kizárt egyént kirendelte. A megkeresett csapat stb. az 53. § 4. és 5. bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok 8. pontja értelmében jár el. Ha a csapatnak stb. e célra megfelelő

más egyén nem áll rendelkezésére, a honvéd állomásparancsnokságot kell megkeresnie, amely a pótlásra sorrendben közvetlenül következő csapatot stb. utasítja.

2. Ha a főtárgyalást nem a bíróság székhelyén tartják, a tárgyalásvezető a pótlás iránt a főtárgyalás helyének honvéd állomásparancsnokságát keresi meg. Ez abban az esetben, ha a mellőzött vagy kizárt haditörvényszéki tagot maga vezényelte, a helyőrségben rendelkezésre álló azt a tisztet vezényli, aki egyenlő rendfokozat mellett rangban közvetlenül a mellőzött vagy kizárt tiszt után következik, egyébként pedig azt a tisztet rendeli ki, aki a mellőzött vagy kizárt tiszt rendfokozatában rangban legidősebb (53. § 2. bekezdése és 55. § utolsó bekezdése.).

3. A haditörvényszék nem-katonaállományú tagjainak, valamint a jegyzőkönyvvezetőnek pótlása iránt az a hatóság intézkedik, amely ezeket az egyéneket a főtárgyaláshoz kirendelte.

A 279. § és 284. § utolsó bekezdéséhez.

1. A főtárgyalás költségeiben való elmarasztalásra a 269. §-hoz és a 280. § utolsó bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok megfelelően alkalmazandók.

2. A 279. § 3. bekezdésének esetében a haditörvényszék határoz a felett, vajjon valamely tanúnak vagy szakértőnek a főtárgyalás költségeiben elmarasztalása végett az illetékes járásbíróság megkerestessék-e vagy sem. Igenlő esetben a megkereséshez részletes költségkimutatás csatolandó.

A 309. §-hoz.

Továbbra is érvényben maradnak a katonai büntetőjognak azok a rendelkezései, amelyek szerint, ha a bíróság oly bűntetteknél, amelyekre a törvény elsőfokú börtönt szab, túlnyomó enyhitő körülmények miatt az elbocsátást (tisztségtől való megfosztást) nem mondja ki, tisztekre és hasonló állású egyénekre a börtönbüntetés helyett egyszerű vagy szigorú fogságbüntetést kell kiszabni.

A 319. § 2. bekezdéséhez.

1. A haditörvényszék a főtárgyalás félbeszakítását vagy elnapolását kimondó végzésében elrendelheti a szabadlábon levő vádlott előzetes letartóztatását, ha erre nézve a törvényes előfeltételek fennforognak. A haditörvényszék köteles erről az illetékes parancsnokot haladéktalanul értesíteni, aki a 175. § 2. bekezdése szerint jár el.

2. Oly esetben, amikor a főtárgyalás félbeszakitását az elnök rendeli el, ez utóbbi is intézkedhetik az iránt, hogy a vádlott a félbeszakítás tartamára őrizetbe vétessék (171. §).

A 319. § 3. bekezdéséhez.

A főtárgyalás félbeszakítása vagy elnapolása után újonnan kitűzött főtárgyalásra a haditörvényszéki tagok vezénylése az 53. § 4. és 5. bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok 7. és 11., valamint az 55. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 4. pontja szerint történik.

A 324. § 1. bekezdéséhez.

Az illetékes parancsnok rendelkezései és végzései ellen irányuló perorvoslatok használására vagy visszavonására vonatkozó nyilatkozatok átvételére a beosztott honvéd ügyész (ügyészi tiszt) van hivatva.

A 324. § 2. bekezdéséhez.

Azok a tényleges legénységi egyének és azok a rangosztályba nem sorozott tényleges havidíjasok, akik a perorvoslatok használására vagy visszavonására irányuló nyilatkozatokat az előljáró parancsnokságnál kívánják jegyzőkönyvbe mondani, ezt az alosztálykihallgatásnál kötelesek megtenni. Ez esetben a »Szolgálati Szabályzat a m. kir. honvédség számára« szerint megszabott szolgalati út megtartása nem szükséges.

A 324. § 5. bekezdéséhez.

A jegyzőkönyvet, ha nem ott szerkesztették, ahol a perorvoslatot be kell nyújtani (324. § 1. bekezdése), haladéktalanul és közvetlenül ez utóbbi helyre kell továbbítani; a szerkesztés vagy továbbítás közben előfordult késedelmet indokolni kell.

A 343. § 2. bekezdéséhez.

Az állomáshelyen kivül tartott fellebbezési tárgyaláson önként megjelenő vádlott utazási (menet-)költségei meg nem térittetnek.

A 343. § 3. bekezdéséhez.

A 269. §-hoz és a 280. § utolsó bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok megfelelően alkalmazandók.

A 367. §-hoz.

A 266-268. §-okhoz és a 270. és 272. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 1. pontjának 1. bekezdése és 2. pontja itt is alkalmazandó.

A tanács elnöke által kiszabott fegyelmi fenyítés ellen a legfelsőbb honvéd törvényszék elnökéhez van panasznak helye, ha pedig a fenyítést ez utóbbi szabta ki, a honvéd főparancsnoksághoz.

A 368. § 2. bekezdéséhez.

A 343. § 2. bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok megfelelően alkalmazandók.

A 370. § 1. bekezdéséhez.

A 269. §-hoz és a 280. .§ utolsó bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok megfelelően alkalmazandók.

A 398. § 3. bekezdéséhez.

A 343. § 2. bekezdéséhez fűzött végrehajtási határozványok megfelelően alkalmazandók.

A 403.§-hoz

Azt a kárt, amit a kincstár valamely bűncselekmény folytán szenvedett, az erre hivatott honvéd- (csendőr-) parancsnokságok és hatóságok a felszámitási fedezetek (engedélyek), elengedések és kártérítési tárgyalásoknál követendő eljárásra nézve érvényes rendelkezések szerint a katonai bűnvádi eljárástól függetlenül megállapítani s a kincstár biztosítására szükséges lépéseket megtenni kötelesek.

A 406. §-koz.

1. »Polgári büntető bíróság« alatt azt a büntetőbiráskodással felruházott járásbíróságot kell érteni, amelynek területén az első fokban eljárt honvéd bíróság székhelye van.

2. A járásbíróság a polgári bűnvádi perrendtartás rendelkezései szerint jár el és a tárgyra nézve tett rendelkezéséről a honvéd bíróságot értesiti.

A 408. §-hoz.

A bűnvádi eljárásnak és a büntetés végrehajtásának költségeit méneskari egyén elleni bűnvádi ügyben a földmivelésügyi, csendőr egyén elleni bűnvádi ügyben a belügyi (horvát-szlavón országos) igazgatás viseli.

A 409. § 1. bekezdéséhez.

A bűnvádi eljárásban közreműködő tényleges katonai egyének illetékeinek meghatározására nézve a fegyveres erő (csendőrség) ama részének illetékszabályzata mérvadó, amelyhez ezek a katonai egyének tartoznak.

À 409. § 3. bekezdéséhez.

Azoknak a tanuknak és szakértőknek, akik a tanuságtevést illetőleg a véleményadást törvényes ok nélkül megtagadják, illetékre nincs igényük.

A 409. § 4. bekezdéséhez.

1. A honvéd kerületi hadbiztosság a honvéd dandár- és hadosztálybíróságoknak megfelelő készpénzelőleget utal ki, amely a bíróságoknál az erre nézve fennálló szabályok szerint kezelendő, és amelyből a bűnvádi eljárás során felmerült költségek fedezendők.

2. A honvéd kerületi hadbiztosság a pénzelőlegről szóló s a bíróságok részéről havonkint beküldendő előjegyzéseket megvizsgálja és a saját elszámolási segédleteiben tárgyaltatja; egyidejűleg a bíróságoknak az előleg kiegészitéséhez szükséges összeget átutalja.

Ha az idők folyamán kiderül, hogy valamely bíróság előlege túlmagas, a hadbiztosság annak leszállítása iránt a szükséges kezdeményező lépéseket megteszi.

A 410. § 4. bekezdéséhez.

A sértett vagy a magánpanaszos képviselőjének költségeit az a büntetőbíráskodással felruházott járásbíróság állapítja meg, amelynek területén az elsőfokban eljárt honvéd bíróság székhelye van.

A 417. §-hoz.

Ha a halálbüntetés kegyelem útján szabadságvesztésbüntetésre átváltoztatik, azt az időt, amelyet az elítélt a kegyelmi tény keltének napjától letartóztatásban töltött, a büntetési időbe be kell számítani.

A 419. § utolsó s a 420. § 3. bekezdéséhez.

Az a hatóság, amely a szabadságvesztésbüntetés végrehajtásának elhalasztását vagy félbeszakítását engedélyezi, egyúttal megállapítja a biztosíték nemét és nagyságát, nyújtásának módját vagy azokat az egyéb feltételeket, amelyekhez a halasztás vagy félbeszakítás engedélyezését köti.

A 422. §-hoz.
a) Halálbüntetés.

1. A kötél általi halálbüntetés a fogház falain belül, vagy valamely más zárt helyen, az agyonlövés általi halálbüntetés erre alkalmas oly helyen, amely hívatlanok tekintete elől lehetőleg el van zárva, a bíróságvezetőnek vagy helyettesének, a honvéd ügyésznek, egy jegyzőkönyvvezetőnek, egy honvéd orvosnak és egy lelkésznek jelenlétében hajtandó végre. A végrehajtás helyéről és órájáról az elítélt védője akkép értesítendő, hogy annál jelen lehessen.

Az eljárt haditörvényszék tagjainak, az igazságügyi tiszteknek és tisztjelölteknek, valamint az elítélt legközelebbi férfirokonainak meg kell engedni, hogy a kivégzésnél jelen lehessenek. A bíróság vezetője a rendelkezésre álló helyhez képest más férfiaknak is megengedheti, hogy jelen lehessenek.

2. Ha a halálbüntetést több egyénen kell végrehajtani, gondoskodni kell arról, hogy egyik se láthassa a másiknak kivégzését.

3. Egyebekben a »Szolgálati Szabályzat a m. kir. honvédség számára« rendelkezései irányadók.

b) Szabadságvesztésbüntetések.

A szabadságvesztésbüntetések a »Szabályzat a m. kir. honvéd fogházak számára« szerint hajtatnak végre.

c) Pénzbüntetések.

1. Pénzbüntetésre elitélés esetében az elitélt az illetékes parancsnok végrehajtható rendeletének kihirdetése alkalmával felhívandó, hogy a pénzbüntetést 14 nap alatt a bíróságnál fizesse le.

Az illetékes parancsnok az elitélt kérelmére a fizetésre nyolc hétig terjedhető halasztást, vagy részletekben való fizetést engedélyezhet.

2. Ha az elitélt fizetési kötelezettségének eleget nem tesz és az elitélt oly tényleges katonai egyén, akinek illetékeiből a fennálló szabályok szerint a pénzbüntetés levonható, a bíróság az ítélet hiteles másolatának csatolása mellett azt a hatóságot értesíti, amely az elitélt illetékeit kiutalványozza. Ez a hatóság azután a pénzbüntetésnek kényszer útján behajtása tekintetében a vonatkozó szolgálati utasítások szerint jár el. Ha az elitéltnek magánvagyona van a pénzbüntetést a körülményekhez képest kényszerrel az illetékes polgári bíróság útján is be lehet hajtani.

3. Az utóbbi eljárást kell követni akkor is ha a pénzbüntetés a tényleges katonai egyén illetékeiből le nem vonható és az elítéltnek magánvagyona van, vagy ha nem tényleges katonai egyén, vagy polgári egyén ítéltetett pénzbüntetésre.

4. Oly esetekben, amikor a pénzbüntetés behajthatatlansága már az eljárás folyamán kétségtelenül megállapítást nyert, a pénzbüntetés helyébe lépő fogságbüntetés minden további intézkedés nélkül a szabadságvesztésbüntetés végrehajtására vonatkozó rendelkezések szerint végrehajtandó.

A 425. §-koz.

1. Amennyiben egyes esetekben felsőbb helyről más irányú rendelkezés nem történik, a kegyelmi kérelmekkel a következő rendelkezések értelmében kell eljárni:

a) Ha az elitélt az előljáró parancsnokságánál, vagy szabadságvesztésbüntetésének megkezdése után a letartóztató intézet parancsnokságánál (vezetőségénél), vagy a letartóztató intézet megszemlélésekor kegyelmi kérelmet terjeszt elő, s a kérelem irásba foglalva nincs, az előljáróparancsnokság vagy a letartóztató intézet parancsnoksága (vezetősége) őt kérelme s annak indokai felől jegyzőkönyvileg kihallgatja.

A kérvény vagy a jegyzőkönyv azután annak a honvéd bíróságnak küldendő meg, amely az ügyben első fokban határozott. Ha a kérvényt vagy a jegyzőkönyvet a letartóztató intézet parancsnoksága (vezetősége) küldi a honvédbiroságnak, a parancsnoknak (vezetőnek) az elitélt magaviseletéről és egészségi állapotáról nyilatkozatot is kell csatolnia.

b) Ugyanehhez a birósághoz juttatandó minden más kegyelmi kérvény is.

c) A bíróság köteles saját véleményének csatolása mellett az, illetékes parancsnoknak alkalmat adni arra, hogy a kérelem tárgyában nyilatkozzék.

Ha egy évet meg nem haladó szabadságvesztésbüntetés esetében mind az illetékes parancsnok, mind a bíróság a kegyelmi kérvény elutasítása mellett nyilatkozik, ez a bíróság részéről visszautasítandó.

Ellenkező esetben a kérvény — a bünperiratoknak, az illetékes parancsnok nyilatkozatának, s ha az elitélt büntető fogságban van, a letartóztató intézet parancs-

noka (vezetője) által kiállított nyilatkozatnak (a) betű csatolása mellett — indokolt javaslattal a legfelsőbbhonvéd törvényszék elé terjesztendő.

d) A legfelsőbb honvéd törvényszék zárt ülésben (67. § U pontja) a honvéd koronaügyész meghallgatása után határoz arra nézve, hogy a kérvény visszautasitandó-e, avagy pedig pártolólag a honvédelmi miniszterhez juttatandó-e, s ehhez képest a kérvényt vagy az elsőfokú bíróságnak küldi meg, vagy a honvédelmi miniszterhez juttatja.

Az elsőfokú bíróság az elitéltet a kérvény visszautasításáról értesiti.

2. Illetékes parancsnokok kegyelmi indítványai a letartóztató intézet parancsnoka (vezetője) által kiállítandó nyilatkozat (1. pont a) betűje) beszerzése után a bíróság indokolt javaslatával a legfelsőbb honvéd törvényszék elé térjesztendők, amely az 1. pont d) betűje szerint jár el.

3. A legfelsőbb kegyelmi tény végrehajtásáról az elsőfokú bíróság a honvédelmi miniszternek jelentést tesz.

A 428. § 4. bekezdéséhez.

Ha a megszökött egyén letartóztatása és kiadatása végett külföldi hatóságot kell megkeresni, a nyomozó levelet mindig a bíróság állítja ki.

A 430. §-hoz.

A nyomozó levél visszavonásáról mindazokat a hatóságokat értesíteni kell, amelyekkel a nyomozó levél közöltetett.

Ha a nyomozó levél hírlapokban tétetett közzé, visszavonását hasonló módon kell közhírré tenni.

A jelen határozványok általában a népfelkelésre és a csendőrségre is megfelelően alkalmazandók, amennyiben kifejezetten másképen nem rendelkeznek.

Kelt Budapesten, 1914. évi május hó 30-án.

Kelt Zagrebben, 1914. évi május hó 30-án.

Hazai s. k.
m. kir. honvédelmi minister

Skerlecz s. k.
Horvát-Szlavón és Dalmát-országok bánja

Balogh s. k.
m. kir.. igazságügyminiszter

Sándor s. k.
m. kir. belügyminiszter

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 8273/eln/15/a. számú körrendelete;

Legf. elhatározás a honvéd dandár és hadosztálybiróságok felállítása, a legfelsőbb honvéd törvényszék székhelye és bünvádi üldözési jog adományozása tárgyában.

Ő császázri és apostoli királyi Felsége Bécsben, 1914. évi május hó 25-én kelt legfelsőbb elhatározásával elrendelni méltóztatott, hogy a honvédség katonai bünvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXIII. törvényczikk életbeléptetésével a következő állomásokon állítandók fel honvéd dandár-, illetőleg hadosztálybíróságok és pedig:

a) dandárbíróságok:

Budapesten, Pécsett, Szegeden, Lugoson, Nagyváradon, Kassán, Szatmárnémetiben, Pozsonybna, Nyitrán, Veszprémben, Kolozsvárt, Nagyszebenben, Zágrebben és Pozegán;

b) hadosztálybiróságok:

Budapesten, Szegeden, Kassán, Pozsonyban, Kolozsvár és Zágrebben.

Ugyane legfelsőbb elhatározással felállitandó legfelsőbb honvéd törvényszék székhelyéül Budapest határoztatott meg s egyidejüleg az illetékes parancnsok jogaival a fentemlitett törvény életbelépése időpontjáról kezdve a következő parancsnokok ruháztattak fel és pedig

a) a törvény 27. §-ában meghatározott terjedelemben:

a m. kir. darabonttestőrség lakparanncsoka és
a m. kir. csendőrkerületi (horvát-szlavón csendőr) parancsnokok,

b) a törvény 28. §-ában meghatározott terjedelemben:

a m. kir. darabonttestörség parancsnoka és
a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője, utóbbi csak a magyar csendőrség tisztjei és hasonló állásu egyéneit illetőleg.

A honvédség katonai bünvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXIII. törvényczikk életbeléptetésével egyidejüleg a jelenlegi honvéd birosági szervezet szerinti honvéd biroságok feloszlattatnak.

A további intézkedések külön tétetnek meg.

Kelt Budapesten, 1914. évi május hó 30-án.

báró Hazai Samu s.k.

A m. kir. minisztérium 1914. évi 5.490. M. E. számú rendelete;

a hadi cikkekre fel nem esketett, tényleges szolgálatban álló katonai (honvéd, népfölkelő és csendőr) egyéneknek a katonai büntetőtörvénykönyv II. részében foglalt rendelkezések alá helyezéséről

1. §

Az 1912. évi LXIII. törvénycikk 14. §-a alapján a következők rendeltetnek el.

A katonai büntetőtörvénykönyv II. részének a hadi cikkekre felesketett katonái személyekre nézve érvényes következő határozványai, és pedig:

a 2., 3. és 4. Fejezet,

az 5. Fejezet — a 208. § a), b), e) és e) pontjainak kivételével,

a 6. Fejezet,

a 8. Fejezet — a 244—250. §§ és a 251. § a) és d) pontjának kivételével,

a 9. Fejezet,

a 10. Fejezet — a 272. § h), és a 284. § d) és e) pontjainak kivételével, végül

a 11. Fejezet

a tényleges szolgálatban álló, a hadi cikkekre fel nem esketett katonai (honvéd, népfölkelő és csendőr) egyénekre is alkalmazandók, ha ezek az azokban felsorolt cselekményeket és mulasztásokat oly időben követik el, midőn a fegyveres erő valamely mozgósító vagy már mozgósított részéhez, vagy valamely hadfelszerelés alatt álló vagy már hadfelszerelési állapotba helyezett erődített hely védőrségéhez tartoznak.

Ha az ily katonai egyének, ezen idő alatt, mások által elkövetett katonai bűncselekményeknek váltak részeseivé, vagy azokban egyébként közreműködtek: úgy reájok a katonai büntetőtörvénykönyv 314-317. §-ai helyett az egyes katonai büntetteknél felvett törvényes rendelkezések, és ha ott a bűnrészességre vagy egyéb közreműködésre nézve külön rendelkezések nincsenek, a katonai büntetőtörvénykönyv 11., 12., 14. és 17. §-aiban foglalt általános határozványok nyernek alkalmazást.

A katonai (honvéd, népfölkelő) lelkészek, hadbirák, orvosok, csapatszámvivők (kezelőtisztek, csendőr számvivők) és katonai (honvéd, népfölkelő és csendőr) tisztviselők a katonai büntetőtörvénykönyv II. részében foglalt határozványoknak reájok való alkalmazásánál a katonaállomány tisztjeivel, a rangosztályba nemsorolt havidíjasok pedig az altisztekkel tekintendők egyenlőknek, azzal a különbséggel mégis, hogy az utóbb emlitett havidíjasoknál a lefokozás helyett az elbocsátás mondandó ki. .

2. §

E rendelet azonnal hatályba lép.

Budapesten, 1914. évi julius hó 27-én. Gróf Tisza István s.k.

A m. kir. igazságügyminiszter 1914. évi 12.003. I. M. E. számú rendelete;

a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek a honvéd büntetőbíráskodás alá helyezéséről a m. kir. minisztérium által 5.491. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet kihirdetése tárgyában

A polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek a honvéd büntetőbíráskodás alá helyezéséről a m. kir. minisztérium által 5.491/M. E. 1914. szám alatt kibocsátott rendeletet függelékével .együtt az 1912:XXXIII. t.-c. 14. §-a értelmében kihirdetem.

Budapesten, 1914. évi július hó 27-én.

Dr. Balogh Jenő s. k.

Melléklet a 12.003/1914. I. M. E. számú rendelethez.

A m. kir. minisztérium 1914. évi 5.491. M. E. számú rendelete,

a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek a honvéd büntetőbíráskodás alá helyezéséről.

A m. kir. minisztérium a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912:XXXIII. t.-c. 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján (Horvát-Szlavón- és Dalmátországok bánjával egyetértve) a következőket rendeli.

1. §

A m. kir. minisztérium a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneket:

1. a jogosulatlan toborzás;
2. az esküvel fogadott katonai szolgálati kötelesség megszegésére csábítás vagy segélynyújtás;
3. a kémkedés és az ellenséggel való más egyetértés bűntette, vagy a fegyveres erőnek vagy szövetséges csapatainak hátrányát, vagy az ellenségnek előnyét célzó egyéb cselekmények;
4. a katonai behívó parancs iránt engedetlenségre csábítás;
5. az 1-4. pontban megjelölt cselekmények útján elkövetett szigorúbban megtorlandó bűncselekmények miatt a honvéd büntető-biráskodás alá helyezi.

Ez a honvéd büntetőbíráskodás a jelen rendelet hatálybalépésének napját követő nappal veszi kezdetét és a felsorolt bűncselekmények közül azokra terjed ki, amelyeket a jelen rendelet hatálybalépésének napja után követnek el.

2. §

Az 1. §-ban megjelölt bűncselekményeket a katonai büntetőtörvénykönyv 304., 306-319., 321-331. §-ai és az 1890:XXI. t.-c. 6. §-a (a horvát-szlavón 1890. évi december 11-én kelt autonom törvény 1-4. §-ai) határozzák meg.
A katonai büntető törvénykönyv idézett §-ainak szövegét a mellékelt függelék közli.

3. §

A honvéd büntetőbíráskodás az alája helyezett polgári egyéneknek az 1. §-ban megjelölt bűncselekményeire szorítkozik, amelyeket az ily egyének által esetleg elkövetett egyéb bűncselekményekre tekintet nélkül kell elbírálni.

4. §

Az 1. §-ban megállapított honvéd büntetőbíráskodás a pécsi, szabadkai, zombori, újvidéki, nagykikindai, nagybecskereki, pancsovai, temesvári, fehértemplomi, lugosi, karánsebesi, dévai, nagyszebeni, gyulafehérvári, tordai, dési, beszterczei, kolozsvári, marosvásárhelyi, csíkszeredai, székelyudvarhelyi, erzsébetvárosi, kézdivásárhelyi, brassói, zilahi és fiumei kir. törvényszékek területén elkövetett bűncselekményekre, valamint az ott kézrekerült egyénekre terjed ki.

5. §

Az 1912:XXXIII. t.-c. 14. §-ának utolsó bekezdése szerint kivételképen a honvéd büntetőbíráskodás helyébe a hadseregi büntetőbíráskodás lép, ha a honvéd büntetőbíráskodást egyes esetben a hadi események következtében nem lehet gyakorolni.

6. §

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Budapesten, 1914. évi július hó 27-én.

Gróf Tisza István s. k.

Függelék a m. kir. minisztérium 1914. évi 5.491 /M. E. számú rendeletéhez.

Kivonat a katonai büntetörvénykönvv III. részéből:

I. FEJEZET.
Az állam hadi ereje elleni bűntettekről általában.

304. §

Az állam hadi ereje elleni bűntettek gyanánt tekintendők :
1. a jogosulatlan toborzás ;
2, az esküvel fogadott katonai szolgálati kötelesség megszegésére való csábítás vagy segélynyújtás;

3. a kémkedés és az állam hadi ereje ellen intézett s a 327. §-ban megjelölt más cselekmények.

II. FEJEZET.
A jogosulatlan toborzásról

306. §

A jogosulatlan toborzás bűntettében az válik bűnössé:

a) aki belföldön akárkit, vagy külföldön az osztrák hadcsapatok felállítási körletében, ezek szolgálati létszámához vagy kíséretéhez tartozó valamely embert más, mint osztrák császári hadi szolgálatra vagy valamely lázadó párt fegyverszolgálatára toboroz; vagy

b) aki valamely, az ezen állam katonai szolgálatára eskü alatt kötelezett egyént habár csak idegen tartományba való letelepedésre is toboroz; vagy

e) aki emberrablást követ el a végett, hogy más, mint az osztrák császári csapatokhoz újoncokat vagy a lázadóknak fegyvertársakat vagy valamely idegen állam számára — osztrák katonai szolgálatra esketett egyént, — települő gyanánt szerezzen.

Megjegyzés. A fenti § szövegében előforduló »osztrák« és »osztrák császári« kifejezések helyett most már »cs. és kir. osztrák-magyar«, »magyar királyi« és »cs. kir. osztrák« értendő.

307. §

Ha ezen bűntett háború idején az ellenséges állam vagy a lázadók javára követtetett el, akkor a tettes kötél általi halállal büntetendő, és ha a háború alatt elfogatik, rögtönbíróságilag kell vele elbánni.

Más — nem ellenséges — hatalom javára háború alatt történt toborzás a 306. § a) és b) alatti eseteiben 5 évtől 10 évig, és c) alatti esetében 10 évtől 20 évig terjedhető súlyos börtönnel büntetendő.

308. § Béke idején ezen bűntett a 306. § a) és b) alatti eseteiben 1 évtől 5 évig terjedhető börtönnel, és ha a bűnös az idegen államnak vagy a lázadóknak egy vagy több egyént már szállított is és toborzását folytatja vagy ismétli, avagy ha a bűntettet oly időben követte el, amikor az állam békéje veszélyeztetve van s erről tudomása volt, 5 évtől 10 évig terjedhető súlyos börtönnel büntetendő.

A 306. § c) alatti esete béke idején az imént emlitett súlyosító körülmények közt 10 évtől 20 évig terjedhető súlyos börtönnel büntetendő.

309. §

Ha az emberrablással egybekötött jogosulatlan toborzás a 307. § szerint nem halállal büntetendő, de a szabadságától megfosztott egyén az által életében vagy szabadsága visszanyerésében lett veszélyeztetve, akkor a bűnös életfogytig tartó súlyos börtönre ítélendő.

310. §

Ha a jogosulatlan toborzás büntette csak megkíséreltetett, akkor a büntetés, ha a kísérlet háború idején történt és a véghez vitt bűntett halállal lett volna büntetendő, 5 évtől 10 évig, és ha vele emberrablás volt egybekötve, 10 évtől 20 évig terjedhető súlyos börtön. Ezen eseteken kívül a kísérlet büntetése 6 hónaptól 1 évig, és súlyosító körülmények között 1 évtől 5 évig terjedhető börtön.

311. §

Aki a jogosulatlan toborzásnál a bűntettest tanáccsal, tettel vagy másképen szándékosan elősegíti, úgy tekintendő és büntetendő, mint maga a bűntettes; oly esetben azonban, amidőn a toborzó a 308. § szerint 5 évtől 10 évig terjedhető súlyos börtönnel büntetendő, — a bűntárs, ha a toborzót csak egyik vagy másik egyes toborzásnál segítette elő, vagy ha arról, hogy az állam békéje veszélyeztetve van, tudomással nem bírt, csak 1 évtől 5 évig terjedhető börtönnel büntetendő.

312. §

Aki a jogosulatlan toborzás bűntettét, bár azt könnyen és a nélkül, hogy magát vagy hozzátartozóit (522. §), vagy azon személyeket, akik az ő törvényes oltalma alatt állanak, veszélynek tenné ki, megakadályozhatná, megakadályozni, vagy az előtte ismeretes ily bűntettest a hatóságnak följelenteni szándékosan elmulasztja, azon körülménynek tekintetbe vételével, vaájjon ezen mulasztás háború vagy béke idején történt-e, 6 hótól 1 évig és a tényleg bekövetkezett hátrány fontosságához képest 5 évig is terjedhető börtönnel büntetendő.

313. §

Annak, aki jogosulatlan toborzás bűnttetetében bármikép bűnössé vált, büntetlenség biztosíttatik, ha akár a toborzottak elszállításától önként eláll, akár elmenetelüket maga megadalyozza vagy a toborzást a hatóságnak oly időben jelenti fel, midőn ez arról még tudomással nem bírt és a tett eredménytelenné tehető; a följelentés azonkívül titokban tartandó.

III. FEJEZET.
Az esküvel fogadott katonai szolgálati kötelesség megszegésére való csábításról vagy segélynyújtásról.

314. §

A katonai szolgálati kötelesség megszegésére való csábitás mindannak állam hadiereje ellen bűntett gyanánt számíttatik be, aki valamely császári királyi szolgálatra eskü alatt kötelezett egyént, — habár ő maga ily kötelezettségben nem is áll, — a hadi szolgálatnak hűtlen odahagyására (szökésre) vagy az esküvel fogadott hűségnek, engedelmességnek, éberségnek vagy egyéb katonai szolgálati kötelességnek, — bármely ezen törvényhez képest bűntettnek tekintendő — megsértésére csábit,

felszólít, buzdít, vagy csábítani igyekszik, történjék ez ajándék vagy más előnyök nyújtása, ígéretek, hitegetések által vagy bármi más módon.

Megjegyzés. 1. A »császári királyi« hadi szolgálatra nézve lásd a 105. § 1. megjegyzését. (Ez a megjegyzés a következőképen hangzik: »Osztrák katonai szolgálat alatt úgy osztrák-magyar, mint magyar és osztrák értendő.«)

2. Lásd a behivási parancs iránti engedetlenségre csábitás megbüntetéséről külön intézkedő 1890:XXI. törvénycikket, továbbá az 1890. évi december hó 11-én kelt horvát-szlavon autonom törvényt.

Az ily csábitás büntetése — ha az csak kísérlet maradt, — 6 hótól 1 évig, s a célba vett katonai bűntett fontosságához és büntethetőségéhez mérten 3 évig, — és ha a csábitás sikerült, 5 évig is terjedhető börtön.

316. §

Valamely a 314. §-ban megjelölt katonai bűntetthez való segélynyújtás bűntettében az válik bűnössé, aki, ha maga nem áll is katonai kötelezettségben, valamely császári, királyi hadi szolgálatra eskü alatt kötelezett egyént valamely katonai bűntett elkövetésében akármi módon elősegít.

A büntetés a szerint, amint a tett csak megkiséreltetett vagy véghezvitetett, 6 hótól 5 évig terjedhető börtön.

Megjegyzés, Lásd a 314. § megjegyzését.

317. §

Ha azonban az előbbi 314. és 316. §§-ban emlitett csábitásnak vagy segélynyújtásnak tárgyát az adott esetben halállal büntetendő katonai bűntett képezi, vagy ha az háború idején történik, vagy ha azon egyének számánál fogva, kikre a csábitás irányult, vagy más körülmények miatt jelentékeny veszélytől lehet tartani, vagy jelentékeny hátrány valóban be is következett, akkor a bűnös 5 évtől 10 évig terjedhető súlyos börtönre ítélendő.

De ha az ily bűntettek elharapódzásának megakadályozása tekintetéből rögtönitélő eljárás elrendelése mntatkozik szükségesnek, akkor a rögtönbíráskodásnak előzőleg való kihirdetése után minden bűnös agyonlövés általi halállal büntetendő.

318. §

Aki előleges egyetértés nélkül (314. §) valamely a hadicikkekre vagy katonai szabványokra esküvel kötelezett szökevénynek útbaigazítás, álöltözet-nyujtás, elrejtés, magánál való szállásadás által vagy bármi más módon segédkezet nyújt és ez által a menekülést elősegíti vagy a szökevény nyomozását és elfogatását megnehezíti, 6 hótól egy évig terjedhető börtönnel büntetendő.

Ha azonban az ily elősegítés a szökevény hosszabb ideig tartott elrejtése, vagy öltözetének, fegyverének, lovának vagy egyéb felszerelési tárgyainak megvétele által vagy nyerészkedési vágyból, avagy más, különösen súlyosító körülmények között követtetett el, akkor a büntetés 1 évtől 5 évig terjedhető súlyos börtön.

319. §

Minden ebben bűnösnek talált egyén, a hadi szolgálatból hit-szegően történt eltávozás elősegítése, vagy a szökevénynek elrejtése miatt, a 314-317. §§ szerint kiérdemelt büntetésen felül, minden szökevényért 100 forintot tartozik a hadi pénztárba fizetni. Ha ezen összeg megfizetésére nem képes, akkor a büntetési idő hosszabbra szabandó ki, vagy súlyosbitandó és azon körülmény, hogy a szökevény kézre került, a törvénynek ezen intézkedésén semmit sem változtat.

IV. FEJEZET.
A kémkedésről és az állam hadi ereje ellen intézett más cselekményekről

321. §

Aki háború idején, vagy oly időben, amidőn köztudomású dolog, hogy valamely fenyegető külellenség vagy belföldön fellépett lázadók ellen katonai intézkedések vagy előkészületek tétetnek, a szárazföldi vagy vizi hadi hatalom erejét vagy állapotát, intézkedéseit vagy terveit, állásait vagy mozdulatait valamely erősségnek vagy tábori elsáncolásnak, a készleteknek vagy a raktáraknak, vagy általában az állam katonai védelmére vagy a hadsereg és tengerészet működésére vonatkozó viszonyoknak vagy tárgyaknak állapotát azon szándékkal kémleli ki, hogy arról az ellenségnek vagy azon hatalomnak, amellyel a háború kitörőfélben van, vagy a lázadóknak bármi módon hirt adjon: — a kémkedés bűntettében válik bűnössé.

322. §

Ezen bűntett, habár minden eredmény nélkül csupán a kísérletnél maradt is, kötél általi halállal büntetendő és a bűnös ellen, ha tetten éretett, vagy még a háború tartama alatt elfogatott, rögtönbiróságilag kell eljárni.

Aki a háború idején vagy oly időben, amidőn tudomása van arról, hogy valamely fenyegető külellenseg vagy belföldön fellépő lázadók ellen katonai intézkedések vagy előkészületek tétetnek, a kémnek akár magához a kikémleléshez, akár a már kikémlelt viszonyoknak és tárgyaknak az ellenséggel, idegen hatalommal vagy a lázadókkal való közléséhez tanáccsal, tettel vagy más módon szándékosan segédkezet nyújt, ezen bűntettben bűntárssá válik és vele kém gyanánt kell elbánni.

Ha azonban a 321. § kezdetén megjelölt előkészületek időpontján elkövetett kémkedés főbünösének vagy bűntársának az ilyen előkészületekről tudomása nem volt, akkor a bűnös 1 évtől 5 évig, és ha a kémkedés eredménye az idegen államnak vagy a lázadóknak már tudomására adatott, 5 évtől 10 évig terjedhető súlyos börtönnel büntetendő.

323. §

Aki az ily kémkedést vagy közlést, amely az ellenség számára vagy azok részére eszközöltetett, akik ellen az ő tudomása szerint katonai előkészületek tétettek, és amelyet könnyen s önmagának, hozzátartozóinak vagy azon személyeknek veszé-

lyeztetése nélkül, akik az ő törvényes oltalma alatt állanak (522. §) megakadályozhatott volna, szándékosan meg nem akadályozza, vagy aki valamely előtte ismeretes és ezen törvényben kémkedésnek nyilvánított cselekményt, vagy azon személyt, akinek ily tettéről tudomása van, a hatóságnak följelenteni szándékosan elmulasztja: a kémkedésben bűntárssá válik és 5 évtől 10 évig, különös súlyosító körülmények között 10 évtől 20 évig terjedhető súlyos börtönnel büntetendő.

324. §

A kémkedés bűntettét követi el az is, aki oly intézkedéseket vagy tárgyakat, amelyek az állam hadi erejére vonatkoznak és az állam kormánya által nem nyilvánosan tétetnek vagy kezeltetnek, más, mint a 321. §-ban megjelölt időben azon célból kémleli ki, hogy róluk valamely idegen államot vagy a lázadókat értesítse.

325. §

Az ily kém, az alkalmazott ravaszság mértékéhez, a kémkedés fontosságához és azon hátrány nagyságához képest, amely ez által az államra háramolhatik, 1 évtől 5 évig, és ha a kémkedés eredménye az idegen államnak vagy a lázadóknak már valóban tudomására is adatott 5 évtől 10 évig terjedhető súlyos börtönnel büntetendő.

Ugyanilyen büntetéssel sújtandó az is, aki valamely kémnek más, mint a 321. §-ban megjelölt időben történt kémkedésében, vagy a kémkedés eredményének az idegen állammal vagy a lázadókkal való közlésében tanáccsal, tettel, vagy bármi más módon szándékosan segédkezet nyújt.

326. §

Aki más, mint a 321. §-ban megjelölt időben valamely kémkedést, amelyet Önmagának, hozzátartozóinak (522. §), vagy azon személyeknek veszélyeztetése nélkül, akik az ő törvényes oltalma alatt állanak, könnyen megakadályozhat, megakadályozni, vagy az általa ismert kémet a hatóságnak följelenteni szándékosan elmulasztja, 1 évtől 3 évig és ha mulasztása következtében az idegen állammal vagy a lázadókkal a kémkedés eredménye valóban közöltetett, 3 évtől 5 évig terjedhető súlyos börtönre ítélendő.

327. §

Aki az ellenséggel háború idején vagy a 321. § kezdetén megjelölt időben egyetértésbe bocsátkozik, vagy ily egyetértés nélkül is, akármily cselekményben vagy mulasztásban oly célból válik bűnössé, hogy az ily egyetértés, cselekmény vagy mulasztás által a császári osztrák haderőre, vagy valamely azzal szövetséges hadserege hátrány vagy az ellenségre előny háromoljék, az állam hadiereje ellen még akkor is büntettet követ el, ha az eféle cselekvés módja más bűntett vagy vétség, jellegével birna.

Megjegyzés. » Császári osztrák haderő« helyett az osztrák-magyar monarchia fegyveres hatalma értendő.

328. §

Ezen bűntett miatt mindenki, aki annál közreműködött, kötél általi halállal büntetendő, ha:

a) a tettes ezen bűntett kivitele céljából más, ezen törvényben már különben is halálbüntetés terhe alatt tiltott büntettet vagy valamely, a 362. § c), 364., 366. §§ és 450. g. d) pontjában megjelölt bűnös cselekményt vagy mulasztást követett el ; vagy ha

b) ezen bűntett által a császári osztrák haderőnek az ellenség elleni működésére nézve igen fontos hátrányt okozott.

Megjegyzés. Lásd a 327. § megjegyzését.

329. §

Minden más esetben a bűnösök általában 10 évtől 20 évig terjedhető súlyos börtönnel, ha azonban cselekményük más, a jelen törvényhez képest már önmagában véve súlyosabban büntetendő bűntett jellegével birna, az ezen bűntettre meghatározott büntetéssel sujtandók.

330 §

Aki a 327. §-ban megjelölt büntettet, ámbár azt könnyen és önmagának, hozzátartozóinak (522. §) vagy azon személyeknek veszélyeztetése nélkül, akik az ő törvényes oltalma alatt állanak, megakadályozhatná, — szándékosan meg nem akadályozza, vagy aki a tudomására jutott ily bűncselekményt vagy azon személyt, akiről ily cselekmény tudomására jutott, a hatóságnak följelenteni szándékosan elmulasztja, ezen bűntettben bűntárssá válik és 5 évtől 10 évig — különös súlyosító körülmények között pedig 10 évtől 20 évig terjedhető súlyos börtönnel büntetendő.

331. §

Annak, aki az ezen Fejezetben felsorolt bűntettekben közre működött és bűnbánattól indíttatva vagy magát a büntettet megakadályozza, vagy a följelentést a hatósághoz még oly időben teszi meg, amidőn ennek arról még tudomása nem volt és a hátrány elhárítható, a büntetlenség biztosíttatik.

A följelentés ezenkívül titokban tartatik.

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 10057/eln./15/a. számú körrendelete;

a polgári büntetőbirósági elitéltetés jogi következménye gyanánt való lefokozásról

A polgári büntető birósági elitéltetés jogi következménye gyanánt való lefokozás (a legkisebb zsoldosztályba visszahelyezés) körüli eljárás, melyrevonatkozólag az uj katonai bünvádi perrendtartás rendelkezéseket nem tartalmaz – a következőkben szabályoztatik:

Ha valamely nem tényleges állományu oly honvéd legénységi egyén, a ki altiszti rendfokozatot visel, vagy a legkisebb zsoldosztályu közlegyénnél magasabb rangban vagy szoldosztályban áll, polgári büntető biroság által büntett vagy haszonlesésből eredő vagy a közerkölcsiség elleni vétség (kihágás) miatt jogerősen elitéltetett: az állománytest az elitétletésről a védtörvény végrehajtására vonatkozó utasítás III. része 9. §-ának 3. ponja értelmében a hozzá érkezett értesítést az elöljáró honvéd kerületi (hadosztály-) parancsnokság elé terjeszti.

A honvéd kerületi (hadosztály-) parancnsokság a polgári büntető birósági iratok beszerzése után az eset körülményeinek és a polgári büntető bíróság által megállapítottnak vett sulyosító és enyhítő körülményeknek tekintetbe vételével a kbtk. 125. és 126. §§ rendelkezéseire figyelemmel határoz a tekintetben, vajjon az elitélt rendfokozatában meghagyandó, vagy pedig lefokozandó- (a legkisebb zsoldosztályba visszahelyezendő)-e.

A honvéd kerületi (hadosztály-) parancnsokság ebbéli határozatánál a büncselekmények a polgári büntető bíróság által megállapított törvényes megjelölését (minősítés) veszi alapul.

Ugyanígy kell eljárni, ha valamely legénységi egyén a fentemlitett büncselekmények valamelyike miatt, a melyet tényleges szolgálatának megkezdése előtt követett el, a polgári büntető bíróság által szabadságvesztésbüntetésre itéltetett, a mennyiben a kbtk. szerint beálló fentemlített büntetőjogi következmények valamelyike kerülne szóba, és az ítélet csak az elitéltnek előléptetése (előmozdítása) után emelkedett jogerőre.

Ha ellenben valamely legénységi egyén előléptetése (előmozdítása) a fent említett büncselekmények valamelyike miatt történt jogerős elitéltetése után következett be (pl. mivel az elitélés az előléptetésnek idején nem volt ismeretes), akkor a honvéd kerületi (hadosztály-) parancsnokság az «Előléptetési szabály a m. kir. honvédség katonaállományu egyénei számára» (A-7. jelzetü szolg. könyv) 6. pontjának 7. bekezdése értelmében határoz a felől, vajjon az előléptetés megsemmisitendő, vagy utólagosan jóváhagyandó-e.

Ha a polgári büntetőbirósági ítélet halálbüntetést mondott ki, az elitélt lefokozása vagy visszahelyezése iránt az előbbiek szerint foganatosítandó hivatalos eljárásnak csak akkor van helye, ha a halálbüntetést kegyelem utján szabadságvesztésbüntetésre változtatták át.

Mindazoknab az esetekben pedig, amidőn haszonlesésből eredő büntett (vétség, kihágás) vagy a közerkölcsiség ellen elkövetett büncselekmény altisztre rábizonyitottnak látszik ugyan, azonban az illető e miatt az elévülés beállta, vagy az idejekoránt történt kártérités folytán a büntetőbiróság által el nem itélhető: a honvéd kerületi (hadosztály-) parancsnokság határoz a beszerzendő iratok alapján az eset körülményeinek tekintetbevételével aziránt, vajjon a tettes a szolgálatra háramló hátrány nélkül rendfokozatában meghagyható, vagy pedig lefokozandó-e.

Oly egyének, kik az előbbi határozványok értelmében vesztették el rendfokozatukat, csakis a honvéd főparancsnokság engedélyével léptethetők újból elő.

Ez a körrendelet az A-7. jelz. szolgálati könyv 6. pontjánál , a B-2. jelz. szolgálati könyv 8. § 1. pontjánál és a Szolgálati szabályzat a m. kir. honvédség számára I. része 86. §-ánál előjegyzendő.

Kelt Budapesten, 1914. évi augusztus hó 1-én.

báró Hazai Samu s.k.

A m. kir. minisztérium 1914. évi 5081. M. E. számú rendelete;

a katonai intézkedések közlésének eltiltásáról szóló 5482. M. E. számú rendelet hatályának kiterjesztéséről

A m. kir. minisztérium az Osztrák-Magyar Monarchia két állama fegyveres erejének állásáról, mozdulatairól, erejéről és működéséről, az erődök és erősitvények állapotáról, úgyszintén az e fegyveres erő számára szolgáló fegyverek, hadiszerek és szerelvények mennyiségéről, vagy élelmiszerek hollétéről, mennyiségéről és minőségéről vagy szállításáról a sajtó útján történő közlését tilalmazó, 5.482. M. E. szám alatt kiadott rendeletének) hatályát Magyarország egész területén, az 1912:LXIII. t.-c-ben nyert felhatalmazás alapján, a Németbirodalom fegyveres erejére is ezennel kiterjeszti.

Budapesten, 1914. évi augusztus hó 3-án.

Gróf Tisza István s.k.

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 18241/eln./15/a. számú körrendelete;

Legfelsőbb elhatározás a honv. büntető biráskodás tárgyában mozgósítás estén

Ő császári és apostoli királyi Felsége Bécsben 1914. évi augusztus hó 2-án kelt legfelsőbb elhatározásával mozgósítás esetére, a mozgósítottsági viszony tartamára a visszamaradó honvéd kerületi parancsnok helyettesét az illetékes parancnsok jogaival az 1912. évi XXXIII. törvényczikk 27. §-ában meghatározott terjedelemben legkegyelmesebben felruházni méltóztatott.

Az illetékes parancnsok jogai az idézett törvény 28. §-a szerint az ott meghatározott terjedelemben a mozgósítottsági viszony tartamára a visszamaradó honvéd kerülti parancsnokot ileltik.

A visszamaradó honvéd kerületi parancsnoknak és helyettesének illetékessége kiterjed minden a honvéd kerület területén lévő, a honvéd büntetőbirádkosádnsak alávetett egyénre, hacsak ezek a K. B. P. 455. és 456. §-a, vagy a 30. § 1. bekezdése, illetőleg a 33. § értelmében más, hasonló hatáskörrel bíró illetékes paranncsok alá nem tartoznak.

Az emlitett illetékes parancnsokok büntetőjogi tekintetben az állomáshelyükön lévő hadosztály (dandár) bírósághoz vannak utalva.

A honvéd főparancnsokot a bünvádi üldözés tekintetében béke idejében megilletó hatáskör a mozgósítás által nem érintett parancsnokságokkal, hatóságokkal és egyes egyénekkel szemben a mozgósítottsági viszony tartama alatt is megmarad.

Egyebekben a legközelebb kiadásra kerülő D-6-hoz jelzetü uj szolgálati könyv rendelkezései lesznek mérvadók.

Ezellek kapcsolatban még a következőket rendelem:

A mozgosítás által érintett honvéd kerületi parancnsokságok állomáshelyén kívül székelő dandárbiróságok müködése azzal az időponttal, a mikor a hozzájuk utalt mozgósitott kötelékek, illetve ezeknek béke idejében a dandárbirosághoz utalt illetékes parancsnokai a mozgosítási állomást elhagyják, megszünik. Ugyanakkor az ily dandárbiróságok vezetői a hozzájuk beosztott igazságügyi tisztek és az irodaszemélyze tagjai az előljáró honvéd hadosztálybiróságokhoz bevonulnak, a mennyiben a hadi beosztáshoz képest nem máshova kell bevonulniok. A folyamatban lévő ügyek iratai, a mennyiben az eljárás a K. B. P.-nak béke idejére szóló eljárási szabályai szerint folytatandó –a honvéd kerüli parancsnokság állomáshelyén lévő dandárbirósághoz juttatandók, az irattár megőrzése tekintetében pedig a működést beszüntető víróságvezető megfelelően gondoskodjék.

Azok a csendőrkerületi (horvát-szlavon csendőr) parancnsokok, a kik a mozgósítottsági viszony beállta előtt valamely, a mozgósítottsági viszony tartama alatt a szünetelő dandárbiróság előljáró hadosztálybiróságának székhelyén lévő dandárbirósághoz vannak utalva.

A mozgósítottsági viszony tartama alatt szünetelő dandárbiróságok a mozgósítottsági viszony megünszésével müködésüket minden további rendelet bevárás nélkül ismét folytatják. Az e tekintetben szükséges intézkedéseket az elöljáró hadosztálybiróság vezetője teszi meg és tett intézkdeését hozzám bejelenti.

Kelt Budapesten 1914. évi augusztus hó 5-én.

báró Hazai Samu s.k.

A m. kir. minisztérium 1915. évi 4.272. M. E. számú rendelete;

a katonai büntetőtörvény II. részében foglalt rendelkezéseknek a hadifoglyokra való alkalmazásáról

Az első két nemzetközi békeértekezleten megállapított több egyezmény és nyilatkozat becikkelyezése tárgyában alkotott 1913. évi XLIII. törvénycikk 1. §-ának 4. pontja és 5. §-a, továbbá 2. §-ának 2. pontja és 6. §-a szerint törvénybe iktatott s a szárazföldi háború törvényeiről és szokásairól szóló két nemzetközi egyezményhez mellékelt szabályzat 8. cikke a következő rendelkezéseket tartalmazza:

»A hadifoglyok a fölöttük hatalmat gyakorló állam hadseregében hatályban levő törvényeknek, szabályzatoknak és rendeleteknek vannak alávetve. Fegyelemsértő., cselekményeik miatt velük szemben a szükséges megtorló rendszabályok alkalmazhatók.«

Ezek értelmében a fegyveres erő csapatainak vagy parancsnokságainak, vagy a csendőrségnek őrizete alá helyezett, vagy hadijáró művekre szállított hadifoglyokra a katonai büntetőtörvény II. részének következő rendelkezései alkalmazandók ; nevezetesen :

a 2., 3. és 4. Fejezet,

a 9. Fejezet — a 264. § kivételével,

a 10. Fejezet 281. §-ának a), h) és c) pontjai, 285. §a, 286. §-ának e) és f.)pontjai, 287., 288. §-a, 289. §-ának a) pontja, 290. és 292. §-a.

Ha ily hadifogoly a fegyveres erő vagy a csendőrség valamely tagja, vagy valamely hadifogoly által elkövetett katonai bűncselekménynek vált részesévé, vagy azokban egyébként közreműködött, úgy reá a katonai büntetőtörvény 314-317. §-ai helyett az egyes katonai bűntetteknél megállapított törvényes rendelkezések, és ha ott a bűnrészességre vagy egyéb közreműködésre nézve külön rendelkezések nincsenek, a katonai büntetőtörvény 11., 12., 14. és 17. §-aiban foglalt általános határozmányok nyernek alkalmazást.

A hadifoglyok elöljárója (fellebbvalója) gyanánt kell tekinteni az ellenséges haderőhöz tartozó s az előljáró (fellebbvaló) állásával megbízott katonai egyént is.

Budapesten, 1915. évi augusztus hó 11-én.

Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A magyar minisztérium 1918. évi 4.877. M. E. számú rendelete;

a polgári büntetőbiráskodás alá tartozó egyének felett gyakorolt honvéd büntetőbiráskodás megszüntetéséről

A minisztérium a polgári büntetőbiraskodás alá tartozó egyének felett gyakorolt honvéd büntetőbiráskodást megszünteti.

Ehhez képest hatályon kivül helyezi a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek honvéd büntetőbíráskodás alá helyezése tárgyában 1914. évi július hó 27. napján 5.491/1914. M. E. szám alatt kiadott rendeletet (Rend. Tára 1914. évf. 1990. o.), valamint a háború esetére szóló kivételes intézkedések tárgyában kiadott rendeletek hatályának kiterjesztéséről 1914. év augusztus hó 1. napján 5.735/1914. M. E szám alatt kiadót rendelet 12. pontjában foglalt rendelkezést (Rend. Tára 1914. évf. 1448. o.)

A jogerős határozattal még be nem Fejezett ügyekben az iratokat a kir. ügyészséghez haladéktalanul át kell küldeni és ugyanoda kell a letartóztatásban levő terhelteket is átkísérni.

Ez a rendelet kihirdetésének napján azonnal életbelép.

Budapesten, 1918. évi november hó 11-én.

Károlyi s. k.
miniszterelnök.

A Forradalmi Kormányzótanács IV. számú rendelete;

a forradalmi törvényszékről

1. §

Forradalmi törvényszékek állíttatnak fel a szükséghez képest.

2. §

A forradalmi törvényszék elnökből és ezenfelül két tagból áll.

A forradalmi törvényszék elnökét és tagjait, úgyszintén a vádbiztost és a jegyzőkönyvvezetőt a Forradalmi Kormányzótanács nevezi ki. Ezek a megbízások nincsenek képesítéshez kötve.

3. §

Forradalmi törvényszék hatáskörébe az oly bűncselekmény miatt tartozik az eljárás, amelyet a Forradalmi Kormányzótanács külön rendelettel oda utal.

4. §

A forradalmi törvényszék hatáskörébe tartozó ügyekben sem alakszerű nyomozó eljárásnak, sem vádirat benyujtásának nincs helye. Az egész eljárás elejétől végéig az együttülő forradalmi törvényszék előtt és ha csak lehet félbeszakítás nélkül folyik le.

A terheltet elfogása után azonnal a forradalmi törvényszék elé kell álltani.

5. §

A vádbiztos kötelessége a tárgyaláshoz szükséges bizonyítékokat előteremteni, főleg a sértettet, a tanukat és a szakértőket, ha szükséges, közvetlenül megidézni vagy elővezetésük iránt is intézkedni.

A forradalmi törvényszék bármely órában és a szabad ég alatt is megtarthatja ülését.

6. §

A terhelt bárkit választhat védőjének. Ha a terhelt e jogával nem él, vagy ha választott védőt a tárgyalásra azonnal meghívni lehetetlen, a bíróság bárkit hivatalból kirendelhet védőnek.

7. §

A forradalmi törvényszék előtt a tárgyalás azzal kezdődik, hogy a vádbiztos a terhelt ellen fennforgó tényeket előadja.

A bizonyító eljárás befejeztével a vádbiztos annak eredményét kifejti és indítványát megteszi. Erre a terhelt védője felel és ha a vádbiztos még válaszol, az utolsó felszólalás joga mindig a terheltet és védőjét illeti.

8. §

A tárgyalás befejezésével a forradalmi törvényszék zárt tanácskozás után határoz. A bűnösség kérdésében a határozás titkos szavazással történik.

Halálbüntetést csak az elnök és a tagok egyhangú határozatával lehet kiszabni.

Az ítéletet rövid indokolással együtt azonnal írásba kell foglalni.

9. §

A forradalmi törvényszék határozata ellen fellebbvitelnek vagy másféle perosvoslatnak helye nincs.

Az elítélt érdekében bárki által előterjesztett kegyelmi kérelemnek nincs felfüggesztő hatása a végrehajtásra.

10. §

A forradalmi törvényszék által kiszabott büntetéseket az ítélet kihirdetése után azonnal végre kell hajtani.

A Forradalmi Kormányzótanács

A Forradalmi Kormányzótanács XXIII. számú rendelete;

a Vörös Hadsereg alakitásáról

1. A Forradalmi Kormányzótanács elrendeli a Magyarországi Tanácsköztársaság forradalmi fegyelmen alapuló uj proletár hadseregének alakitását a következő alapokon:

A hadsereg neve: "Vörös hadsereg". A Vörös Hadsereg elsősorban a szervezett munkásságból toborzott és a jelenleg fegyverben álló proletárkatonákból áll. A hadseregbe való belépésre jogosit a csapattestek bizalmi testületének vagy a Magyarországi Szocialista Pártnak vagy a szakszervezeteknek vagy pedig a munkás- és földmivesszegények tanácsának ajánlata.

2. A Vörös Hadsereg katonái teljes ellátást, ruházatot, felszerelést és havi négyszázötven korona fizetést kapnak. A Vörös Hadseregben szolgáló katonák hozzátartozóiról gondoskodás történik olyképen, hogy minden családtag után havonkint 50-50 korona családi pótlékot kapnak. A családos katonák félévenkint 300 (háromszáz) korona lakbérben részesülnek. Jutalomdij hat havi kifogástalan fegyelmezett szolgálat után 300 korona. Karhatalmi kiküldetési pótdij a helyőrségen kivül napi két korona. Ruházati pótdij használható katonai egyenruha és lábbeli után napi két korona. Ruházati jutalom saját ruha hat havi viselése után 200 korona. A proletariátus felszabaditó harcában sebesülés vagy betegség miatt munkaképtelenné vált proletárharcosokról vagy az elesettek hozzátartozóiról való gondoskoldás a Tanácsköztársaságnak legszentebb kötelessége.

3. A Vörös Hadsereg legfelsőbb irányitója a Forradalmi Kormányzótanács. A hadsereg közvetlen irányitását és szervezését a hadügyi népbiztosság végzi.

4. A Vörös Hadsereg nagy szerepét, amely a proletárság forradalmának fegyverévé avatja, csak ugy töltheti be, ha forradalmi fegyelem tölti el. A Vörös Hadsereg forradalmi fegyelmén legfelső fokon a forradalmi törvényszék őrködik, kisebb fegyelmi vétségekben, mulasztásokban, hanyagságban az országokés csapattestek választott esküdtszékei itélkeznek.

5. A Vörös Hadsereg a proletárság osztályhadserege. Minden katonájának egyenlő kötelessége a forradalmi proletárság érdekeinek védelme, minden külső és belső ellenség ellen, harc a világproletárság felszabaditásáért.

A Vörös Hadseregben nem lehetnek osztálykülönbségek, semmiféle rendfokozatot és rangjelzést nem ismer, csak parancsnokai és katonái vannak. Parancsnok és vörös katona egyformán szolgálja a proletárság felszabaditásának ügyét.

6. A parancsnokokat századparancsnoktól kezdve felfelé a hadügyi népbiztos nevezi ki. Minden szakasz bizalmiférfit választ, aki egyben a szakasz parancsnoka. Minden raj rajvezetőt választ.

7. A gazdasági ügyek ellenőrzésére, az ellátás és a kulturális ügyek irányitására minden alosztály egy-egy külön jóléti bizalmiférfit választ. Ezek minden csapattestben jóléti bizottsággá alakulnak.

8. Az alosztályparancsnokok lehetően a proletárság katonai tapasztalatokkal rendelkező elemeiből kerüljenek ki. Magasabb parancsnokok csak kellő elbirálás után nevezhetők ki. Ebből a célból egy bizottság alakitandó, amely a hadügyi népbiztosság, a munkás- és katonatanácsok és a Magyarországi Szocialista Párt egy-egy kiküldöttéből áll. A Vörös Hadseregbe szolgálatra jelentkező volt tisztek (tényleges, tartalékos tisztek és tisztvizsgás egyévi önkéntesek) jegyzékét a sajtó utján állandóan közszemlére kell tenni, elsősorban a jelentkező régebbi ezredével kell közölni.

A jelentkezés napjától számitott egy héten belül a jelentkezők egyéniségére, multjára és politikai megbizhatóságára bárki megteheti észrevételeit a bizottságnál, amely ezeket a jelentéseket felülvizsgálja és a hadügyi népbiztossághoz jelenti.

9. Minden csapattesthez, illetőleg önálló osztaghoz a Magyarországi Szocialista Párt előterjesztésére a hadügyi népbiztosság politikai megbizottat rendel ki.

10. A proletárság soraiból kikerülő parancsnokok számának emelése érdekében a hadügyi népbiztosság külön parancsnokképző tanfolyamokat rendez.

11. A Vörös Hadseregen belül, mint annak tartaléka munkás tartalékzászlóaljak, csapattestek állitandók fel. Ezekben a parancsnokok kizáróan a munkásság soraiból kerülnek ki. A kiképzést kiképző tisztek végzik, akiknek sem parancsnokló, sem fegyverviselési joguk nincsen. A kiképzés a rendes munkaidőn kivül történik. A fegyvereket a gyári munkástanács őrzi.

12. A Vörös Hadsereg toborzását és megszervezését e rendelet kiadása után haladéktalanul meg kell kezdeni, minden munkás-, katona- és paraszttanács, minden hatóság, hivatal és szerv a külön kiadandó végrehajtási utasitások szerint teljes erővel végezze el kötelességét. Mindenki, aki a toborzást és a Vörös Hadsereg felállitását akadályozza vagy hanyagságból kárositja, forradalmi törvényszék elé kerül.

A Forradalmi Kormányzótanács

A Forradalmi Kormányzótanács XLV. számú rendelete;

A forradalmi törvényszékek hatáskörének kiterjesztése

1. §

Aki a forradlami Kormányzótanács vagy a népbiztosok rendeleteit megszegi, vagy azok ellen bármi módon vét, forradalmi törvényszék elé állítandó. A forradalmi törvényszék a büntetést az eset súlyához képest szabja ki.

2. §

A forradalmi törvényszék a Tanácsköztársaság érdekei védelmében sürgős szükség esetén eljárhat olyan bűnügyekben is amelyeket a forradalmi kormányzótanács külön rendelettel nem utalt hatáskörébe.

3. §

Ez a rendelet a kihirdetése napján lép életbe.

A Forradalmi Kormányzótanács

A budapesti forradalmi katonai törvényszék (II. Margit körút 85. sz.);

A forradalmi törvényszék bíráihoz

A forradalmi törvényszék, mint rögtönítélő bíróság előtt a következő a tárgyalás menete:

1. Rendszerint hármas tanácsban itélkezik a törvényszék. Kisebb súlyú ügyeket a forradalmi törvényszék elnöke egyes bíró elé utalhat. Az egyes bíró előtt is az alábbi szabályok tartandók be.

Az egyes bíró nem szabhat ki két évnél súlyosabb tartamú fegyházbüntetést és nem mondhatja ki a politikai jogok elvesztését, ha ennek szüksége fennforogna, átteszi az ügyet a hármas tanácshoz.

2. A tárgyalást az elnök nyitja meg.

Ezuán a vádbiztos megjelöli az ügyet, bemutatja a bűnügyi nyilvántartó hivataltól beszerzett adatokat és vázolja azt a képet, amit a vádlott egyéniségéről nyert.

Ha a vádlott szakszervezeti tag, ezt a vádbiztos külön kiemeli, esetleg bemutatja a szekszervezet /bizalmi testület/ véleményét a vádlott jellemére vonatkozólag.

Ezután előadja az eset körülményeit, külön csoportosítva a terhelő és mentő, enyhítő, vagy súlyosbító okokat. Bemutatja a beszerzett bizonyítékokat, esetleg jelentést tesz a megejtett elmeorvosi vizsgálat eredményéről.

3. Ezután az elnök kihallgatja a vádlottat és ennek során megállapítja személyazonosságát. A vádlotthoz az elnökön kívül csak a bírák intézhetnek közvetlenül kérdést. A vádbiztosok és a védő indítványozhatják a kérdések feltételét. Ezt az indítványt rendszerint figyelembe kell venni. Ha több vádlott van, az egyik vádlott kihallgatása alatt a többi ne tartózkodjék a teremben.

4. A tanú kiahllgatása során a tanúhoz a védő és a vádbiztos is közvetlenül intézhetnek kérsét. A tanú kihallgatása után a vádlottat meg kell kérdezni, van-e megjegyzése a tanú vallomására, ha a váldott illetve a tanú vallomásai ellenmondanak, szembesítésnek van helye.

5. Ha a vádbiztos meggyőződése szerint a vádlott nem követett el bűncselekményt, vagy nem büntethető, indítványt tesz az eljárás megszüntetésére. Az indítvány felett a tanács zárt ülésben határoz. A bizonyítás befejezése után a vádlottat még egyszer meg kell kérdezni arra vonatkozólag, hogy mit hoz fel mentségére.

6. Ezután a vádbiztos vagy a védő indítványt tehetnek az eljárás megszüntetésére, illetve a bizonyítás kiegészítésére vonatkozólag.

7. Ezután a bíróság visszavonul és mindenek előtt abban a kérdésben határoz, hogy a bizonyítást ki kell-e egészíteni. Ha nem: ítéletet hoz, amelyben a vádlottat elítéli, vagy felmenti. – Halálos ítéletet csak egyhangú határozattal lehet hozni. – Ha

a bíróság a tanácskozás alatt valamely kérdésre vonatkozólag felvilogsítást akar szerezni, a vádbiztost megkérdezheti.

8. Az ítéletben röviden meg kell jelölni az elkövetett bűncselekményt, fel kell tüntetni a bizonyítás eredményét és röviden indokolni kell a büntetés kiszabásának körülményeit.

9. Az ítéletet azonnal ki kell hirdetni. Ha a bíróság a vádlottat felmetni, azonnal szabadlábra kell helyezni. – Ha a bíróság az eljárás kiegészítését rendelte el, egyszersmin határoz afelett, vajjon a vádlott fogva tartandó-e továbbra is, vagy sem.

A budapesti forradalmi katonai törvényszék

A Forradalmi Kormányzótanács LIII. számú rendelete;

A katonai bűntettek és a forradalmi katonai törvényszékek

1.§

A Vörös Hadsereg forradalmi fegyelmét sértő katonai bűntettek felett forradalmi törvényszékek ítélnek.

Minden hadosztály vagy dandár székhelyén forradalmi katonai törvényszéket kell felállítani.

A forradalmi katonai törvényszék elnökből és ezenfelül két tagból áll. A forradalmi katonai törvényszék elnökét és tagjait, úgyszintén a vádbiztost és jegyzőkönyvvezetőt Budapesten a központi tanács, másutt a munkások, katonák és földművesek helyi tanácsa választja katonák, továbbá katonaviselt munkások vagy földművesek sorából.

A forradalmi katonai törvényszék eljárására nézve a Forradalmi Kormányzótanács IV. számú rendeletében (l. a Tanácsköztársaság március 26-án megjelent 7. számában) megszabott rendelkezések irányadók.

2. §

Katonai bűntettet követ el az a katona vagy parancnsok:

1. aki a Tanácsköztársaságnak akár külső, akár belső ellenségével összejátszik, vagy egyetért;
2. aki az ellenséget kémkedéssel, fegyveres szolgálattal vagy egyéb szolgáltatással támogatja;
3. aki bajtársára fegyvert fog vagy a parancnsok parancsának ellenszegül;
4. aki őrszolgálati vagy egyéb fontos szolgálati kötelességét akár szándékosan, akár bűnös hanyagságból cselekvéssel vagy mulasztással megszegi;
5. aki az ellenség előtt gyáván viselkedik;
6. aki csapatától megszökik;
7. aki gyilkol, gyújtogat, rabol, fosztogat, lop, közvagyont rombol vagy védtelennel szemben erőszakoskodik;
8. aki katonatársát árulásra, lázadásra, fontos szolgálati kötelességének megszegésére vagy szökésre csábítja;
9. aki a felsorolt katonai bűntettek valamelyikét megkísérli;
10. aki részt vesz oly összebeszélésben vagy egyesülésben, amelynek célja a felsorolt katonai vűntettek valamelyike.

3. §

Katonai bűntett büntetését a cselekmény súlyához képest a forradalmi törvényszék szabja ki. Ha a bűntett a Vörös Hadsereg forradalmi fegyelmét vagy a Tanácsköztársaság érdekét súlyosabban sérti vagy közvetlenül veszélyezteti, halálbüntetés is szabható ki.

4. §

Ez a rendelet kihirdetése napján azonnal életbelép.

A Forradalmi Kormányzótanács

A Hadügyi Népbiztosság 4. H. N. számú rendelete;

Megszünnek az eddigi katonatanácsok

A munkás-, katona- és földművestanácsoknak a Tanácsköztársaság alkotmánya alapján az egész államban történ megválasztása folytán „a katonatanács és a katonai bizalmiférfi-rendszer szabályozásáról" szóló 32.204/eln. krh. 1918. számú körrendeletet ezennel hatályon kívül helyezzük.

Ehhez képest az összes eddig fennállott katonatanácsok működését és hatáskörét beszüntetjük és ezeknek a tanácsoknak azonnali feloszlatását elrendeljük.

A kapcsolatot – egyrészt a Tanácsköztársaság alkotmánya alapján felállított munkás-, katona- és földművestanácsok, másrészt a Vörös Hadsereg katonái között – a politikai megbízottak tartják fenn.

A bizalmiférfi-rendszer ezentúl a Vörös Hadsereg alakításáról szóló folyó évi március 25-én közzétett Forradalmi Kormányzótanácsi rendelet (l. a Tanácsköztársaság március 30-án megjelent 5. számában) 6. és 7. pontjaiban lefektetett irányelvek szerint tartandó fenn.

Erre, valamint az esküdtszékre vonatkozólag külön részletes intézkedések következnek.

A 32.204/eln. karh. 1918. számú körrendelet hatályon kívül helyezésével egyidejűleg minden ezzel kapcsolatos rendelet is érvényét veszíti.

A volt katonatanács kormánybizottságánál jelenleg még beosztásban álló volt tényleges katonai egyének, illetve alkalmazottak a Vörös Hadseregbe való belépésre a folyó évi április hó 7-én kelt hadügyi népbiztossági „Parancs" értelmében az illetékes hadosztály, illetve a csapat parancsnokságánál jelentkezni tartoznak.

Hadügyi Népbiztosság

A Forradalmi Kormányzótanács LXII. számú rendelete;

A régi rend alatt indított bűnügyek átvizsgálása

A Magyarországi Tanácsköztársaságban a büntető közhatalom gyakorlásának célja az, hogy egyrészt a proletartiátus diktatúráját minden támadásától megvédelmezze, másrészt pedig a dolgozó proletárok jogos egyéni érdekeinek oltalmára szolgáljon.

Minthogy pedig az eddig fennállott osztályállamban számos olyan bűnügyet indítottak, amelyek éppen ellentétes felfogásból eredtek és a kapitalizmus védelmét szolgálták, a Forradalmi Kormányzótanács kötelességének tartja, hogy a Tanácsköztársaság kikiáltása előtt megindított bűnügyeket átvizsgáltassa és azokat a proletárokat, akiket a régi rend csupán a kapitalizmus érdekében állított büntetőbíróságok elé, a büntetéstől megmentse, másrészt pedig azokat, akik a dolgozó proletárok ellen vétkeztek, szigorúan megbüntesse.

A Forradalmi Kormányzótanács tehát külön tanácsokat állít fel abból a célból, hogy a régi rend alatt megindított bűnügyeket átvizsgálják.

Ilyen tanácsot minden megyében kell alakítani. A tanács hatásköre kiterjed a megye területén működő valamennyi bíróságnál (járásbíróság, törvényszék, ítélőtábla, rendőri büntet bíróság, katonai bíróság) függőben lévő összes bűnügyekre. A tanács elnökből és két tagból áll. Ezeket a munkások, katonán és földművesek megyei tanácsának intézőbizottsága nevezi ki. Az igazságügyi népbiztos a tanács mellé előadót, az elnök pedig jegyzőkönyvvezetőt rendel ki. Szükség esetében több tanács is alakítható.

A Budapesten működő bíróságokra nézve ezeket a tanácsokat a budapesti központi tanács alakítja meg.

A tanács a vádbiztosnak – és a szükséghez képest a terheltnek, illetőleg az elítéltnek – meghallgatása után határoz.

A tanács nem csupán azokat az ügyeket vizsgálja át, amelyek a bíróságoknál még végérvényes ítélettel befejezve nincsenek, hanem a beFejezett ügyeket is akkor, ha az elítélt a büntetést még nem állotta ki. Ha a bűnügy felmentéssel vagy az eljárás megszüntetésével végérvényesen befejezést nyert, átvizsgálásnak nincs helye.

Azoknak az elítélteknek, akik büntetésüket a budapesti gyűjtőfogházban, a váci és a soproni fegyintézetben, a márianosztrai büntető intézetben, a szegedi börtönben és a hartai közvetítő intézetben töltik, a budapesti központi tanács által kiküldött tanácsok vizsgálják át.

A tanács az ügyek átvizsgálása után a következő határozatokat hozhatja:

1. A még jogerős ítélettel be nem Fejezett ügyekben a bűnvádi eljárás folytatását vagy megszüntetését rendelheti el. Ha a vádlott le van tartóztatva, a letartóztatást fenntarthatja, vagy megszüntetheti.

2. A jogerős ítélettel beFejezett ügyekben, ha a kiszabott büntetés még nincs végrehajtva, kimondja azt, hogy a vüntetést végre kell-e hajtani vagy végrehajtatla-

nul kell hagyni. Ha az elítélt már tölti a büntetést, de a tanács úgy találja, hogy a büntetés végrehajtásának nincs helye, az elítéltet azonnal szabadlábra helyezi.

A határozatok meghozatalánál a tanács a következőket tartsa szem előtt:

1. Az oly bűnvádi eljárás, amelyet a kapitalista termelési és társadalmi rend érdekeinek megóvása vagy védelme céljából indítottak meg, a rend összeomlásával elvesztette mind erkölcsi, mind célszerűségi alapját és szembeszökő igazságtalanság erejével hatna oly büntetésnek végrehajtása, amelyet a letűnt kizsákmányoló rendszer fenntartása vagy biztosítása érdekében állapítottak meg. Ily esetekben tehát a bűnvádi eljárást feltétlenül meg kell szüntetni, a már kiszabott büntetést pedig feltétlenül törölni kell.

2. Nem szabad megszüntetni a bűnvádi eljárást és nem szabad törölni a már kiszabott büntetést oly esetben, mikor a bűnügy tárgya gazdaságilag gyengébbek szorult helyzetének vagy tapasztalatlanságának kiaknázása, uzsora, élelmiszer- és általában áruhamisítás, árdrágítás, munkaerejükből élők dolgozóképességének kizsákmányolása, munkások életének vagy testi épségének veszélyeztetése és általában a munkásvédelem céljait szolgáló rendelkezések megszegése, a közegészség veszélyeztetése, a közvagyon szándékos károsítása, iparszerű csalás, ilyen lopás vagy orgazdaság, szédelgés, végül a nő gazdasági függő helyzetének erkölcstelen célra kihasználása, kerítés és gyermekrontás.

3. Semmi körülmyének között nem szabad megszüntetni a bűnvádi eljárást és nem szabad törölni a már kiszabott büntetést oly esetben, amikor a tetes egyéniségére vonatkozó adatokból a tettes közveszélyességére lehet következtetni, vagy ha a tettesnek a társadalomba visszabocsátása a közrend és közbiztonság érdekére egyéb szempontból aggályos.

4. Kihágás esetében – amennyiben a cselekmény a fennebbi 2. vagy 3. pontban leírt kizárás alá nem esik – a bűnvádi eljárást minden további válogatás nélkül meg kell szüntetni, a már kiszabott büntetést pedig minden további válogatás nélkül törölni kell.

5. Ha a büntetés azért nincs végrehajtva, mert az elítélt kegyelmet kapott, az ügy átvizsgálása elmarad. Ha azonban az elítélt a kegyelmezésről még nem kapott értesítést, az ügy átvizsgálását nem akadályozza az, hogy kegyelmezési eljárás van folyamatban. Ily ügyekben a kegyelmezési eljárás megszűnik.

A tanács határozata végérvényes.

Mindazokat az ügyeket, amelyekben a tanács határozata szerint a bűnvádi eljárás tovább folytatandó, a már kiszabott büntetés pedig végrehajtandó, további intézkedés végett a forradalmi törvényszékhez kell áttenni.

Ezt a rendeletet az igazságügyi népbiztos hajtja végre.

A Forradalmi Kormányzótanács

A Hadügyi Népbiztos 9309/eln. 12. 1919. számú rendelete;

katonai átvizsgáló (liquidáló) tanácsok felállítása

A régi rend uralma alatt katonai bíróságoknál megindított bűnügyeknek a Forradalmi Kormányzó Tanács LXII. sz. rendelete értelmében való átvizsgálására külön tanácsok állíttatnak fel.

A tanácsok azonnali felállítása iránt a hadosztály politikai megbízottjának kell intézkednie.

A tanácsokat a munkások, katonák és földmívesek megyei tanácsának és pedig annak a megyei tanácsnak intéző bizottsága nevezi ki, amely megye területén az illető hadosztálybíróság székel.

Az átvizsgáló (liquidáló) tanács áll: elnökből és 2 tagból, akik katonák vagy katonaviselt egyének és a régi szakszervezeti tagok (fizikai munkások, földművesek). Az elnök és a 2 tag közül legalább kettőnek okvetlenül tényleges katonának kell lennie.

Az Előadó: a vádbiztos, akit lehetőleg jogtudó egyénekből kell választani és aki mellé kisegítőül az ott működő volt igazságügyi tisztek alkalmazhatók.

Jegyzőkönyvvezetőt az elnök rendelki. E célra a volt igazságügyi tisztek is igénybe vehetők.

Az átvizsgáló tanács megalakulásáról az elnök, a tagok, valamint a vádbiztos és jegyzőkönyvvezetők neveinek és foglalkozásának feltüntetése mellett a hadügyi népbiztosság igazságügyi csoportjához (I., Tábor-utcza 3. sz.) jelentést kell tenni.

A tanács a vádbiztosnak – és a szükséghez képest a terheltnek, illetőleg az elítéltnek – meghallgatása után határoz.

A tanács nem csupán azokat az ügyeket vizsgálja át, amelyek a bíróságoknál még végérvényes ítélettel befejezve nincsenek, hanem a beFejezett ügyeket is és pedig újrafelvételi kérelemre, ugyszintén akkor is, ha az elitélt a büntetést még nem állotta ki. Ha a bűnügy felmentéssel vagy az eljárás megszüntetésével végérvényesen befejezést nyert, átvizsgálásnak nincs helye.

Azoknak az elítélteknek ügyeit, akik büntetésüket a budapesti gyűjtőfogházban a váczi és soproni fegyintézetben, a márianosztrai büntető intézetben, a szegedi börtönben és a hartai közvetítő intézetben töltik, a budapesti katonai átvizsgáló tanács vizsgálja át.

A tanács az ügyek átvizsgálása után a következő határozatokat hozhatja:

1. A még jogerős ítélettel be nem Fejezett ügyekben a bűnvádi eljárás folytatását vagy megszüntetését rendelheti el. Ha a vádlott le van tartóztatva, a letartóztatást fenntarthatja vagy megszüntetheti.

2. A jogerős ítélettel beFejezett ügyekben, ha a kiszabott büntetés még nincs végrehajtva, kimondja azt, hogy a büntetést végre kell hajtani, vagy végrehajtatlanul kell hagyni. Ha az elítélt már tölti a büntetést, de a tanács úgy találja, hogy a büntetés végrehajtásának nincs helye, az elitéltet azonnal szabadlábra helyezi.

3. Ujrafelvételi kérelmek esetén, ha az ügy újból való tárgyalását a tanács indokoltnak találja, az ügyet a forradalmi katonai törvényszékhez teszi át, ellenkező esetben az ujrafelvételi kérelmet elutasítja.

A határozatok meghozatalánál a tanács a következőket tartsa szem előtt:

a) Az oly bünvádi eljárás, amelyet a régi militarista-rendszer, valamint a kapitalista termelési és társadalmi rend érdekeinek megóvása vagy védelme céljából indítottak meg, a rend összeáomlásával elvesztette mind erkölcsi, mind célszerüségi alapját és szembeszökő igazságtalanság erejével hatna oly büntetésnek végrehajtása, melyet a letűnt kizsákmányoló rendszer fenntartása vagy biztosítása érdekében állapítottak meg. Ily esetekben pedig a bünvádi eljárást feltétlenül meg kell szüntetni, a már kiszabott büntetést pedig feltétlenül törölni kell.

b) Nem szabad megszüntetni a bűnvádi eljárást és nem szabad törölni a már kiszabott büntetést oly estekben, mikor a bünügy tárgya gazdaságilag gyengébbek szorult helyzetének vagy tapasztalatlanságának kiaknázása, uzsora, élelmiszer- és általában áruhamisítás, árdrágítás, munkaerejükből élők dolgozó képességének kizsákmányolása, munkások életének vagy testi épségének veszélyeztetése, és általában a munkásvédelem céljait szolgáló rendelkezések megszegése, a közegészség veszélyeztetése, a közvagyon szándékos károsítása, iparszerü csalás, ilyen lopás vagy orgazdaság, szédelgés, végül a nő gazdasági függő helyzetének erkölcstelen célra kihasználása, keritės és gyermekrontás.

c) Semmi körülmények között nem szabad megszüntetni a bünvádi eljárást és nem szabad törölni a már kiszabott büntetést oly esetben, amikor a tettes egyéniségére vonatkozó adatokból a tettes közveszélyességére lehet következtetni, vagy ha a tettesnek a társadalomba való visszabocsátása a közrend és közbiztonság érdekére egyéb szempontból aggályos.

d) Ha a büntetés azért nincs végrehajtva, mert az elítélt kegyelmet kapott, az ügy átvizsgálása elmarad. Ha azonban az elitélt a kegyelmezésről még nem kapott értesítést, az ügy átvizsgálását nem akadályozza az, hogy kegyelmezési eljárás van folyamatban. Ily esetekben a kegyelmezési eljárás megszünik.

A tanács határozata végérvényes.

Mindazokat az ügyeket, amelyekben a tanács határozata szerint a bünvádi eljárás tovább folytatandó, vagy a már kiszabott büntetés végrehajtandó, további intézkedés végett a forradalmi katonai törvényszékhez kell áttenni.

Hadügyi népbiztosság

A Hadügyi Népbiztos 9310/eln. 12. 1919. számú rendelete;

Forradalmi katonai törvényszékek felállítása

A Forradlami Kormányótanács LIII. sz. rendelete kapcsán (l. «A Vörös Hadsereg Rendeletei» cz. közlöny Szabályrendelet 26. sz.) a hadügyi népbiztosság következőket rendeli el:

A forradalmi katonyai törvényszékek hatásköre kiterjed a tényleges állományu katonai egyének által elkövetett összes büncselekméynekre, feltéve, hogy azoknak fegyelmi fenyitéssel való megtorlása kielégítőnek nem mutatkozik.

Amennyiben még nem történt volna meg, forradalmi katonai törvényszékek a katonai kerületi parancnsokságok székhelyein (állomáshelyein), azonkívül a hadoszályparancnsokságoknál azonnal felállítandók.

E célból a katonai kerületi (hadosztály-) parancnsokság és a melléje beosztott polittikai megbízott azonnal lépjen érintkezésbe a munkások-, katonák- és földmivesek legközelebbi helyi tanácsával.

E helyi tanács válassza meg a katonai forradalmi törvényszék elnökét és tagjait, és pedig olyan fizikai munkásokból (földmívesekből), akik katonák vagy katonaviselt egyének és akik régi szakszervezeti tagok. A szükséghez képest 6-8 bíró választandó, akik közül az elnök esetenként 2-2 tagot a bíráskodáshoz berendel. Az ítélkező tanács elnöke és két tagja közül legalább két elvtársnak okvetlenül katonának kell lennie.

Ugyancsak a helyi tanács válasszon meg alkalmas, lehetőleg egy jogtudó és egy laikus egyént vádbiztosul és egy jegyzőkönyvvezetőt.

A forradalmi törvényszék a katonai kerületi (hadosztály-) parancnsokság törzséhez tartozik és helyváltoztatás esetén vele megy. Elhelyezéséről, illetékekről, és egyéb szükségletekről a katonai kerületi (hadosztály-) parancsnokság gondoskodjék. A hadosztályoknál (dandároknál) felállított forradalmi katonai törvényszékek a hadosztály (dandár) kötelékébe tartozó egyének felett itélkeznek. Minden más katonai bünügy a kerületi parancsnokság mellett felállított forradlami katonai törvényszékhez tartozik.

Amennyiben annak szüksége merülne fel, hogy a dandárok székhelyein is felállíttassanak katonai forradalmi törvényszékek: ilyeneknek a fentebbiek értelmében való felállítása iránt a hadosztályparancsnokság intézkedjék.

A katonai forradalmi törvényszékek eljárására nézve a Forradalmi Kormányzótanács IV. számú rendeletében meghatározott rendelkezések irányadók [l. «A Vörös Hadsereg Rendeletei» (Szabályrendeletek) 26. számát.]

A volt katonai ügyész részére érkező bünügyi feljelentéseket vagy bünvádi eljárás végett kiadott ügyeket a vádbiztoshoz kell áttenni.

A forradalmi katonai törvényszéknek Budapesten való felállítása iránt az intézkedés megtörtént.

Hadügyi népbiztosság

A Hadügyi Népbiztos 155674/12. 1919. számú rendelete;

Illetéktelen beavatkozás a forradalmi törvényszékek és a vádbiztosok működésébe.

Az igazságügyi népbiztos közölte velem, hogy egyes forradalmi törvényszékektől és a mellettük működő vádbiztosoktól nyert hivatalos értesülése szerint többször előfordult, hogy közmegbízásban eljáró, de az igazságügy szervezetén kívül álló elvtársak, nemkülönben a helyi igazgatás szervei megfelelő feljogosítás nélkül a forradalmi törvényszékek és vádbiztosok működésébe közvetlen intézkedésekkel beavatkoztak.

Minthogy az ilyen illetéktelen és ötletszerű rendelkezések - amellett, hogy az egyéni önkénynek és más egyéni tekintetek érvényesülésének tág teret engednek – a forradalmi büntető igazságszolgátatás intézésére hivatott szervek működését nagy mértékben zavarják és a proletárállam rendjének kialakulását is hátráltatják, nyomatékosan figyelmeztetek minden innen kiküldött közmegbízásban eljáró elvtársat – így különösen a hadügyi megbízottakat, - de valamennyi alárendelt hatóságot, parancnsokságot, intézetet, közeget, stb.-t is, hogy hatáskörük túllépésétől az igazságszolgáltatás terén is szigoruan tartózkodjanak, a forrdalalmi (és pedig ugy a polgári, mint a katonai) törvényszékek és vádbiztosok működésébe, ügykörébe közvetlen intézkedéssel ne avatkozzanak be, hanem ha ezen a téren észrevételeik, kívánságaik, panaszaik vannak, azokról megfelelő intézkedés végett az igazságügyi népbiztoshoz, illetve amennyiben forradalmi katonai törvényszékek vagy az ezek mellett működő vádbiztosok forognak szóban, hozzám tegyenek és pedig sürgősség esetén közvetlenül (írásban, táviratban, személyesen, vagy távbeszélőn) előterjesztést, illetve jelentést.

Hadügyi népbiztosság

A Forradalmi Kormányzótanács LXXXIV. számú rendelete;

A Vörös Őrség az egyedüli nyomozó testület

1. §

A népbiztosságok, a forradalmi törvényszékek és más hatóságok mellett működő nyomozó testületek, a Vörös Őrség nyomozó testületét kivéve, megszűnnek.

E rendelet hatályba lépte után csak a Vörös Őrség nyomozó testülete végezhet nyomozó (kutató) tevékenységet.

2. §

Minden nyomozó közegnek a Vörös Őrség főparancsnokságának igazolványával kell ellátva lennie.

3. §

Az, aki igazolatlanul és jogosulatlanul lép fel mint nyomozó közeg, a forradalmi törvényszék elá állítandó.

4. §

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Végrehajtás a Vörös Őrség országos főparancnsokságának feladata.

A Forradalmi Kormányzótanács

A Forradalmi Kormányzótanács XCIV. számú rendelete;

a forradalmi törvényszékekről

I. A forradalmi törvényszékek szervezete és eljárása

1. §

Minden megye székhelyén forradalmi törvényszéket kell felállítani.

A forradalmi törvényszék területe a megyének és székhelyének közigazdasági területével esik egybe.

2. §

A forradalmi törvényszék hármas tanácsban ítél. A tanács elnökét és tagjait a megyei munkás-, katona és földmívestanács, Budapesten a központi tanács intézőbizottsága választja.

3. §

Az igazságügyi népbiztosság a forradalmi törvényszékhez kellő számú vádbiztost és jegyzőkönyvvezetőt nevez ki.

4. §

A vádbiztos a forradalmi törvényszék hatáskörébe tartozó bűnügyekben a nyomozást irányítja, a bizonyítékok összegyűjtésével a Vörös Őrséget vagy más karhatalmi alakulatot bízhat meg, egyes nyomozati intézkedések foganatosítása végett a rendes bíróságot megkeresheti, a tárgyalást előkészíti és a tárgyaláson a vádat képviseli. Az eljárást az elnök hozzájárulásával a tárgyalás előtt meg is szüntetheti.

A vádbiztos a vád képviseletét meg nem tagadhatja és a vádat el nem ejtheti.

5. §

A jegyzőkönyvvezető a tárgyalás jegyzőkönyvét vezeti, az ítélet írásba foglalja és a forradalmi törvényszék részére egyéb írásbeli teendőket végez.

6. §

A forradalmi törvényszék hatáskörébe oly bűncselekmények elbírálása tartozik, amelyek a tanácsköztársaság fenmaradását és biztonságát s általában a dolgozók uralmának forrdalmi rendjét sértik vagy veszélyeztetik.

Igy különösen a forradalmi törvényszék elé kell állítani azt,

1. aki a tanácsköztársaság ellen felkelést szít vagy mással e célból szövetkezik;

2. aki a Forradalmi Kormányzótanács vagy az egyes népbiztosságok rendeletét megszegi vagy erre mást felhív;

3. aki a tanácsköztársaság vagy a hatóságok rendelete ellen izgat;

4. aki a tanácsköztársaság valamely hatóságát, ennek tagját vagy közegét hivatalos eljárásában akadályozza;

5. aki hatósági rendelet ürügye alatt vagy közhivatalnoki minőség színlelésével vagy felhasználásával jogtalanul rekvirál, zsarol, lop, rabol, sikkaszt vagy csal;

6. aki a köztulajdont rongálja, a termelés megkezdését vagy folytatását nyíltan vagy leplezetten hátráltatja;

7. aki a közszükségleti cikkek elosztása végett kiadott jegyekkel visszaél vagy bármely oly cselekményt követ el, amely az elosztás rendjér zavarja;

8. aki árdrágítást követ el; továbbá

9. a tanácsköztársaságnak azt az alkalmazottját, aki hivatali sikkasztást követ el, hivatali hatalmával visszaél, vagy akit megvesztegetnek és azt aki, az ily alkalmazottat megvesztegeti.

7. §

Ha a terhelt a forradalmi törvényszék hatáskörébe tartozó bűncselekményen felül rendes bíróság hatáskörébe tartozó bűncselekményt is követett el, a forradalmi törvényszék ezt a bűncselekményt is elbírálja, kivéve;

1. ha az együttes elbírálás az eljárás befejezését késlelteti, vagy

2. ha a rendes bíróság hatáskörébe tartozó bűncselekmény miatt elsőfokban már véghatározatot hoztak.

A forradalmi törvényszék és a rendes bíróság részéről kiszabott szabadságvesztésbüntetéseket a forradalmi törvényszék foglalja összbüntetésbe.

8. §

Ha a rendes bíróság az előtte folyamatban levő bűnügy elbírálását a forradalmi törvényszék hatáskörébe tartozónak látja, az ügyet - ha azt elsőfokú véghatározattal még el nem bírálta - a forradalmi törvényszékhez teszi át.

A forradalmi törvényszék elnöke a vádbiztossal egyetértve akár az előző bekezdés alapján hozzá áttett, akár a közvetlenül előtte indított bűnügyet a tárgyalás megkezdéséig a rendes bírósághoz teszi át, ha hatáskörének hiányát állapítja meg. Ez a megállapítás a rendes bíróságra kötelező.

9. §

A forradalmi törvényszék tárgyalása nyilvános; az elnök azonban a tárgyalás nyilvánosságát, ha a proletár állam érdeke kívánja, vagy más fontos okból kizárhatja, vagy a jelenlételt csupán a hallgatóság egyes tagjainak engedheti meg.

10. §

Az elnök a tárgyalásra védőt rendelhet azok közül, akik a törvényszék mellett működő védők lajstromába fel vannak véve. Védőül képesítésre való tekintet nélkül mindenki kirendelhető. Súlyos vád esetén védőt ki kell rendelni.

11. §

A forradalmi törvényszék határozatait szótöbbséggel hozza.

Halálbüntetést csak az elnök és a tagok egyhangú ítéletével lehet kiszabni.

II. Az országos forradalmi főtörvényszék szervezete és eljárása

12. §

A forradalmi törvényszék ítélete ellen panasznak van helye az országos forradalmi főtörvényszékhez, amely az elnökön kívül négy bíróból álló tanácsban ítél.

13. §

Az országos forradalmi főtörvényszéki székhelye Budapest. Elnökét és tagjait addig, míg a tanácsok országos gyűlése másként nem rendelkezik, a Forradalmi Kormányzótanács választja s alkalmazásukat bármikor meg is szüntetheti.

14. §

A forradalmi törvényszék ítélete ellen csak a vádbiztos, a vádlott és védője élhetnek panasszal. A vádbiztos a panaszát a vádlott javára is, a védő pedig a vádlott akarata ellenére is használhatja.

15. §

A panaszt az ítélet kihirdetésétől számított 3 nap alatt lehet a forradalmi törvényszéknél jegyzőkönyvbe mondani vagy írásban benyújtani.

16. §

A panasznak csak a halálbüntetés végrehajtására van halasztó hatálya.

Az országos forradalmi főtörvényszék bármilyen büntetés végrehajtását felfüggesztheti, ha a panasz sikere valószínűnek mutatkozik.

17. §

A forradalmi törvényszék ítélete ellen csak abban az esetben van helye panasznak, ha:

1. az ítélet hozatalában oly bíró vett részt, ainek elfogulatlansága ellen alapos okot lehet felhozni;
2. Az ítélet rendelkező része érthetetlen, vagy végrehajthatatlan;
3. a bűncselekmény tárgyában akár a forradalmi törvényszék, akár a rendes bíróság már jogerős határozatot hozott;
4. az ítélet a tanácsköztársaság rendeleteit vagy azok szellemét sérti.

18. §

Az országos forradalmi főtörvényszék a panaszt elutasíthatja, az elsőbíróság ítéletét egészben vagy részben megváltoztathatja vagy megsemmisítheti.

19. §

Amennyiben ebből a rendeletből más nem következik, a forradalmi törvényszék előtti eljárásra nézve az elsőfokú törvényszék, az országos forradalmi főtörvényszék előtti eljárásra nézve pedig az országos főtörvényszék előtti eljárás szabályai irányadók.

III. Rögtönítélő eljárás

20. §

A Forradalmi Kormányzótanács egyes bűncselekmények miatt a tanácsköztársaság egész területén vagy bármely bűncselekmény miatt egyes forradalmi törvényszékek területén rögtönítélő bíráskodást rendelhet el.

Hadműveleti területen a hadseregfőparancsnokság is elrendelheti a rögtönítélő bíráskodást.

A rögtönítélő bíráskodás gyakorlására a Forradalmi Kormányzótanács, hadműveleti területen a hadsereg főparancsnoksága is külön bíróságot küldhet ki. A rögtönítélő bíráskodással a forradalmi törvényszékek is megbízhatók.

21. §

A terheltet elfogatása után azonnal rögtönítélő bíróság elé kell állítani. Az egész eljárást az együttülő rögtönítélő bíróság előtt, s ha csak lehet, félbeszakítás nélkül kell lefolytatni.

A tárgyalást, amely nem nyilvános, bármely órában, bárhol meg lehet tartani.

A védelem kötelező: védőül bármely alkalmas egyén kirendelhető.

A tárgyalás befejeztével a rögtönítélő bíróság zárt tanácskozás után határoz. Halálbüntetést csak egyhangulag hozott ítélettel lehet kiszabni.

A rögtönítélő bíróság határozata ellen perorvoslatnak nincs helye.

A kiszabott büntetést az ítélet kihirdetése után azonnal foganatba kell venni.

IV. Átmeneti rendelkezések

22. §

Addig is, amig a jelen rendelet értelmében felállítandó forradalmi törvényszékek megalakulnak, a most működő forradalmi törvényszékek közül csak a megyei és a járási székhelyen lévők folytathatják működésüket. A többi forradalmi törvényszékek megszünnek; az előttük folyamatban levő ügyek közül a 6. §-ban említetteket a legközelebbi megyei, a többieket pedig a legközelebbi járási székhelyen működő forradalmi törvényszékhez teszik át.

23. §

A jelen rendelet kihirdetése után az ennek alapján felállítandó forradalmi törvényszékek megalakulásáig is a 6. §-ban említett bűncselekmények miatt új eljárást csak a megyei székhelyen működő forradalmi törvényszék előtt lehet indítani.

24. §

A katonai forradalmi törvényszékek szervezetére és eljárására nézve a Forradalmi Kormányzótanács LIII. számú rendeletét (1. a Tanácsköztársaság április 13-án megjelent 17. számában) kell alkalmazni azzal a módosítással, hogy e törvényszékek vádbiztosait és jegyzőkönyveit a hadügyi népbiztos nevezi ki.

25. §

E rendelet 20-24. §-ai azonnal, többi rendelkezései pedig az igazságügyi népbiztos által megállapítandó időben lépnek hatályba.

26. §

Ezt a rendeletet az igazságügyi népbiztos, a katonai forradalmi törvényszékekre vonatkozó részében pedig a hadügyi népbiztos az igazságügyi népbiztossal egyetértve hajtja végre.

A Forradalmi Kormányzótanács

A Forradalmi Kormányzótanács CXV. számú rendelete;

Országos Forradalmi Katonai Főtörvényszék

1. §

A forradalmi katonai törvényszékek ítéleteinek felülvizsgálata végett Budapesten országos forradalmi katonai főtörvényszéket kell felállítani. E főtörvényszék az elnökön kívől négy bíróból álló tanácsokban ítél.

Az elnököt és a tagokat a Forradalmi Kormányzótanács választja. Megbízásuk bármikor visszavonható.

2. §

A forradalmi katonai törvényszék ítélete ellen panasznak van helye az országos forradalmi katonai főtörvényszékhez. Panasszal csak vádbiztos, a vádlott és védője élhetnek.

A vádbiztos a panaszt a váldott javára is, a védő pedig a vádlott akarata ellenére is használhatja.

A panaszt az ítélet kihirdetésétől számított 8 nap alatt lehet a forradalmi katonai törvényszéknél jegyzőkönyvbe mondani vagy írásban benyújtani.

3. §

A panasznak csak a halálbüntetés végrehajtására van halasztó hatálya.

A forradlami katonai törvényszék bármilyen büntetés végrehajtását felfüggesztheti, ha ezt a proletárállam érdeke indokolja.

Bármily büntetés végrehajtását felfüggesztheti az országos forradalmi katonai főtörvényszék is, ha a panasz sikerét valószínűtlennek látja.

4. §

A forradalmi katonai törvényszék ítélete ellen csak abban az esetben van helye panasznak, ha:

1. az télet hozatalában oly bíró vett részt, akinek elfogulatlansága ellen alapos okot lehet felhozni;
2. az ítélet rendelkező része érthetetlen vagy végrehajthatatlan;
3. a bűncselekmény tárgyában már korábban jogerős haátrozatot hoztak;
4. az ítélet nyilván igazságtalan.

5. §

Az országos forradalmi katonai főtörvényszék a panaszt elutasíthatja, az elsőbíróság ítéletét egészben vagy részben megváltoztathatja vagy megsemmisítheti. Egyébként a panasz elintézésénél eljárási szabályhoz kötve nincsen.

6. §

E rendelet kihirdetése napján lép életbe. Végrehajtása a hadügyi és igazságügyi népbiztos feladata.

A Forradalmi Kormányzótanács

Hadügyi Népbiztosság 13625. szám eln. 31. 1919. sz. rendelete;

Volt tisztek letartóztatása

Valamennyi katonai kerületi parancnsokságnak, valamennyi katonai állomásparancsnokságnak, valamennyi katonai forradalmi törvényszéknek, a vörös őrség országos főprancsnokságának, valamennyi kerületi, vármegyei, járási és városi munkás-, katona- és földmívestanácsnak, valamennyi kormányzotanácsi biztosnak.

Budapest, 191. évi július hó 17-én. Állomáshelyeiken

A hadügyi népbiztosság a f. évi 10972/eln.31. számú rendeletével elrendelte, hogy katonai pacsnokok, /volt tisztek/ csak a hadügyi népbiztosság előzetes hozzájárulásával tartóztathatók le.

A hadügyi népbiztosság ezen rendele alapján az igazságügyi népbiztosság a folyó évi 32018/1919. I.N.E. számú rendeletével utasította az összes forradalmi törvényszéket, hogy katonai parancsnokoknak (volt tiszteknek/ a hadügyi népbiztosság előzete hozzájárulása nélkül való letartóztatását mellőzzék.

Dacára ezen intézkedéseknek előfordult, hogy politikai közegek feldatukkal és hatáskörükkel visszaélve lényegtelen politikai gyanuokok miatt – sőt néha gyanuokok nélküli is sokszor személyeskedésből – volt tiszteket a hadügyi népbiztosság előzetes hozzájárulása nélkül letartóztattak.

A hadügyi népbiztosság, illetve a hadsereg parancnsokság a vörös hadsereg elsőrangú érdkeeinek veszélyeztetése nélkül nem tűrheti, hogy rendeleteit figyelembe nem véve, egyes hatáskörükkel visszaélő közegek a hadsereg parancnsokainak indokolatlan letartóztatása által a nehéz és fáradságos munka árán helyreállított fegyelmet ismét megbontság és az öt éves világháború következtében amúgy is csekély számban rendelkezésre álló szakképzett parancnsokokat a szolgálatteljesítéstől elriasszák. Ez által a parancsnokok pótlását megnehezítség és így a vörös hadsereg harckészségét csökkentsék.

A tanácsköztársaság érdekei nemcsak a vörös katonától, hanem minden egyes dolgozó embertől is fegyelmet, a parancsok és rendeletek szigorú betartását követelik meg.

Midőn a parancsnokok letartóztatásával ekövetett visszaélések megakadályozására az alábbiakat rendelem, figyelmeztetem a politikai közegeket és hatóságokat, hogy ezen rendelet ellen vétők szigorú felelősségrevonásukat és a hadsereg harckészsége ellen elkövetett büntettükért katonai forradalmi törvényszék elé való állításukat egyetlen egy esetben sem fogják elkerülni.

Elrendelem:

1. Mindazon parancsnokok /volt tisztek/ akiknek letartoztatása a hadügyi népbiztosság előzetes írásbeli vagy távirati hozzájárulása nélkül történt – hacsak ellenük konkrét bizonyítékok alapján olyan súlyos vád, mely fogvatartásukat feltétlenül

szükségessé teszi, fenn nem forog – ezen rendelet vétele után, az illetékes vádbiztos, illetve a fogházak, /gyűjtőfogház, törvényszéki és mindenféle egyéb fogházak, nemkülönben letartóztatásra felhaznált helyiségek, fogházak, stb./ vezetőinek, illetőleg felügyelőinek személyes felelőssége mellett – azonnal szabadlábra helyezendők.

Amennyiben a letartóztatásban lévők közül, egyes szúlyos váddal terhelt volt tisztek, további fogvatartása az ellenforradalom fékentartása érdekében feltétlenül szükséges volna, a vádbiztos, illetve az előbb emlitett fogházak vezetői konkrét, kimerítő vádak és pontos személyi adatok /volt rendfokozat csapattest stb/ felemlítésével ide /31. és 8. osztály/ javaslatot tegyenek.

Mindaddig azonban, míg az illető újbóli letartoztatására, illetve vizsgálati fogságba való helyezésére a hadügyi népbiztosság számmal ellátott távirati rendelettel nem intézkedik, az illető személyes és mozgási szabadságának korlátozása nélkül a legszigorúbb megfigyelés alatt tartandók.

2. A hadügyi népbiztosság előzetes írábeli, vagy távirati hozzájárulása nélkül letartóztatásban volt és ezen rendelet értelmében szabadlábra helyezett parancsnokról /volt tisztekről/ a vádbiztosok, /a fogházak stb. vezető:/ ide /31. és 8. osztály/ azonnal névjegyzéket tartoznak megbízható módon felterjeszteni. A névjegyzékek a következő rovatokat tartalmazzák: név, volt katonai rendfokozat, csapattest, mikor, hol tartoztatott le, az ellene emelet konkrét vádak /gyanuokok/, ki rendelete el a letartóztatását /név és hivatali állás pontosan megjelölendő/, mikor helyezetett szabadlábra.

3. Azok a fogházak stb., ahol a hadügyi népbiztosság előzetes hozzájárulása nélkül parancsnokok /volt tisztek/ nincsenek letartóztatásban, tartoznak ezen tényállást ezen rendelet vétele után a hadügyi népbiztosságnak /31. osztály/ írásban azonnal jelenteni.

4. Minthogy a folyó évi 10972/eln.31. számú hadügyi népbiztossági rendelet és az igazságügyi népbiztosság folyó évi 32018/1919. I.N.E. számú rendelete érvényben van, utasítom az alárendelt parancsnokságokat és hatóságokat, hogy parancsnokok /volt tisztek/ letartóztatását – azokban az esetekben, amidőn az illetők letartozótatása a hadügyi népbiztosság előzetes írásbeli, vagy távirati hozzájárulása nélkül bárki részéről megkíséreltetik – minden rendelkezeésre álló eszközzel akadályozzák meg és a letartóztatást megkísérlő, ezáltal hatáskörével és hivatalos hatalmával visszaélő közeg, vagy személy nevét, személyi adatainak pontos megjeleölésével az illető azonnali legszigorúbb felelősségre vonása végett ide /31. és 8. osztály/ táviratilag jelentség.

Ezen rendelet betartásáért az összes előljáró parancnsok és beosztott hadügyi megbizottak személyesen a legteljesebb mértékben felelősek.

Aziránt, hogy valamely parancnsok letartóztatásához a hadügyi népbiztosság előzetesen hozzájárult-e, vagy sem, kételyek nem merülhetnek fel, mert akár hozzájárul a hadügyi népbiztosság a letartóztatáshoz, akár nem, az illető közvetlen előljáró parancnsokásg /póttest, csapattest, tanfolyam, hatóság, intézet, stb./ és az

illetékes katonai kerületi parancsnokság, valamint a letartóztatásra hivatott közegek a hadügyi népbiztosság intézkedéséről ugyanazon számú rendelettel minden egyes esetben táviratilag egyidejűleg értesíttetnek.

5. A f.é. 10972/eln.31. számu rendelet kiegészítésére elrendelem, hogy abban az esetben, ha egyes parancnsokok /volt tisztek/ letartóztatása politikai okokból kifolyólag mulhatatlanul szükséges volna és a hadügyi népbiztosság előzetes hozzájárulásával eszközlendő letartóztatás késedelméből kifolyólag veszély származhatnék – a terhelt, vagy gyanúsított parancnsok személyes és mozgási szabadságának teljes korlátozása nélkül – szigorú megfigyelés alatt tartsák mindaddig, amíg az illetőre táviratilag a hadügyi népbiztosság nem intézkedik.

Amennyiben tettenérés, vagy határozott vád esetén a gyanúsított szigorú megfigyelés alatt való tartása nem bizonyulna elengendőnek a cél érdekében, úgy a gyanúsított a közvetlen elöljáró katonai parancsnok /hadügyi megbízottal egyetértésben/ által, de csakis az illető katonai parancnsokságnál őrizetbe veendő mindaddig, míg letartóztatására a hadügyi népbiztosság nem intézkedik. Minden parancsok tartozik az ily irányú megkereséseknek – bárkitől érkezzék is az – haladéktalanul eleget tenni és intézkedni arra, hogy a gyanusított megfelelő méltányos bánásmód mellett bár, de szigorú örizet alatt tartassék.

6. A folyó évi 10972/eln.31. számú rendelet kapcsán felhívom a figyelmet arra, hogy valamely parancsnok letartóztatásához az előzetes hozzájárulást megadni kizálog a hadügyi népbiztos, vagy helyettese jogosult.

7. A hadügyi népbiztosság előzetes engedélyével letartóztatott parancnsok is bekisérésüktől /letartózatásuktól/ számítandó első 24 óra alatt kihallgatandók és további fogvatartásukra vonatkozólag határozhat hozandó.

8. Utasítom az összes vádbiztosokat, a forradalmi törvényszékek elnökeit és az összes fogházak stb. vezetőit, hogy amennyiben a hadügyi népbiztosság előzetes irásbeli, vagy távirati hozzájulása nélkül valamely paranncsok /volt tiszt/ letartóztatása, örizetbe vétele, vagy bekísérése bárki által megkiséreltetnék, vagy végrehajtatnék, úgy az illető parancnsok a bekisérés alkalamával azonnal szabadon bocsátandó és a megkisérelt letartóztatásról /bekísérésről stb./ annak felüntetésével, hogy azt ki kisérelte meg /pontos név és személyi adatok, hivatali állás/ ide táviratilag jelentés teendő.

9. Felhívom a figyelmet a forradalmi kormányzótanács XXXIX. számú rendeletére /közzétéve a Tanácsköztársaság folyó évi április hó 4-én megjelent 9. számában/ mely szerint letartóztatásokat csak forradalmi törvényszékek mellett működő vádbiztosok, továbbá Budapesten a vörös őrségnél működő politikai megbízott, a vidéket illetőleg pedig a vörös őrség országos megbízottja rendelhetnek el.

A népbiztosok is elrendelhetik az előzetes letartóztatást oly bűncselekmények miatt, melyek az ő végrehajtásuk alá tartozó rendeletek megszegésével követtetnek el.

10. Ezen rendelettel kapcsolatban figyelmeztetem az ő összes hatóságokat, továbbá közegeket, hogy a hadsereg ügyeibe /parancsnoklási viszonyok, személyi kérdések, stb./ beavatkozni joguk nincs. Beavatkozásukat a hadügyi népbiztosság egy esetben sem fogja megtorlás nélkül hagyni.

A hadseregre, tehát a hadügyi népbiztosság és a hadseregfőparancnsokságnak alárendelt alakulásokra, csapatokra, személyekre stb. kizárólag az előljáró katonai parancnsokságok /a parancsnokok, a hadügyi megbízottakkal egyetétésben/ jogsultak intézkedni.

Az alárendelt katonai parancsnokságok, hatóságok, intézetek utasítandók, hogy máshonnan, mint az előljáró katonai parancnsokságaiktól /hatóságaiktól/ parancsot, vagy rendeletet el ne fogadjanak, azokat figyelembe ne vegyenek, illetve nem az előljáró katonai parancsnokságok által kimondott intézkedések végrehajtását akadályozzák meg.

11. Ezen rendeletem az összes alárendelt parancsnokságokkal és közegekkel teljtartalmulag azonnal közlendő.

12. Ezen rendelet ellen vétők a hadsereg harckészsége elleni büntettet követnék el és katonai forradalmi törvényszék elé állíttatnak.

13. Kiadatik: valamennyi katonai kerületi, állomásparancsnokságnak, valamennyi katonai forradalmi törvényszéknek, a vörös őrség országos főparancnsokságának, valamennyi kerületi, járási és városi munkás-, katonai- és földmívestanácsnak, valamennyi kormányzótanácsi biztosnak, megküldetik tudomásul a hadsereg főparancnsokságnak, megküldetik megfelelő sürgős további intézkedések megtétele végett a belügyi és igazságügyi népbiztosságnak.

Ezen rendelet a helyi katonai forradalmi törvényszéknek a katonai állomásparancsnokságok által kikézbesítendő.

Hadügyi Népbiztos

A magyar igazságügyminiszter 1919. évi 27.174. I. M. számú rendelete;

a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek katonai büntetőbíráskodás alá helyezéséről a magyar kormány részéről 5.940. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet kihirdetéséről

A polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek katonai büntetőbíráskodás alá helyezéséről a magyar kormány részéről 5.940/1919. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletet az 1912: XXXIII. tv.-cikk 14. §-a értelmében kihirdetem.

Budapesten, 1919. évi november hó 13-án.

Zoltán Béla s. k.
igazságügy miniszter

Melléklet a 27.174/1919. I. M. számú rendelethez,
A magyar kormány 5.940/1919. M. E. számú rendelete,

a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek katonai büntetőbíráskodás alá helyezéséről.

A magyar kormány a katonai bűnvádi perrendtartást szabályozó 1912: XXXII. és XXXIII. törvénycikkek 14. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1.§

A magyar kormány a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneket:

1. a jogosulatlan toborozás;
2. az esküvel fogadott katonai szolgálati kötelesség megszegésére csábítás vagy segélynyújtás;
3. a kémkedés és az ellenséggel való más egyetértés bűntette vagy a fegyveres erőnek vagy szövetséges csapatainak hátrányát, vagy az ellenségnek előnyét célzó egyéb cselekmények;
4. a katonai behivó parancs iránt engedetlenségre csábítás;
5. az 1-4. pontban megjelölt cselekmények útján elkövetett szigorúbban megtorlandó bűncselekmények miatt a katonai büntetőbíráskodás alá helyezi.

Ez a katonai büntetőbíráskodás a jelen rendelet hatálybalépésének napját követő nappal veszi kezdetét, és a felsorolt bűncselekmények közül azokra terjed ki, amelyeket a jelen rendelet hatálybalépésének napja után követnek el.

2. §

Az 1. §-ban megjelölt bűncselekményeket a katonai büntetőtörvénykönyv 304., 306-319., 321-331. §-ai és az 1890:XXI. t.-c. 6. §-a határozzák meg.

A katonai büntetőtörvénykönyv idézett §-ainak szövegét az 5.491/1914. M. E. számú rendelethez mellékelt (a Budapesti Közlöny) 1914. évi 170. számában megjelent függelék közli.

3. §

A katonai büntetőbíráskodás az alája helyezett polgári egyéneknek az 1. §-ban megjelölt bűncselekményeire szoritkozik, amelyeket az ily egyének által esetleg elkövetett egyéb bűncselekményekre tekintet nélkül kell elbírálni.

4. §

Az 1. §-ban megállapított katonai büntetőbíráskodás a budapesti büntető- és a pestvidéki törvényszék területén elkövetett bűncselekményekre, valamint az ott kézrekerült egyénekre terjed ki, utóbbiakra akkor is, ha az 1. §-ban felsorolt bűncselekményeket más területen követték el.

5. §

Az 1. §-ban megjelölt katonai büntetőbiráskodást a magyar-nemzeti hadsereg illetékes parancsnokai és bíróságai gyakorolják.

6. §

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.
Budapesten, 1919. évi november hó 13 án.

Friedrich István s. k.
miniszterelnök

A magyar kormány 1919. évi 6.499. M. E. számú rendelete;

a polgári büntető bíráskodás alá tartozó egyéneknek katonai büntetőbíráskodás alá helyezéséről szóló 5.940/1919. M. E. számú rendelet területi hatályának kiegészítéséről

1. §

A magyar minisztérium a polgári büntető bíráskodás alá tartozó egyéneknek katonai büntető bíráskodás alá helyezése tárgyában az 1919. évi november hó 13-án 5.940/1919. M. E. szám alatt kibocsátott (Budapesti Közlöny 1919. évi november hó 14-én megjelent 162. számában kihirdetett) rendeletének hatályát az ország egész kerületére kiterjeszti.

2. §

Katonai hatóságok vagy közegek, ideértve a magyar nemzeti hadsereg kötelékébe *tartozó* karhatalmi alakulatokat is, polgári egyének ellen az 5.940/1919. M. E. számú és a jelen rendelet hatályának tartama alatt is-önállóan csupán az 5.940/1919. M. E. számú rendeletben felsorolt bűncselekmények eseteiben járhatnak el.

3. §

A jelen rendelet kihirdetése napján azonnal hatályba lép.

Budapesten, 1919. évi december hó *23-án.*

Huszár Karoly s. k..
miniszterelnök.

A m. kir. kormánynak 1920. évi 4.710. M. E. számú rendelete;

a katonai hatóságok és közegek, illetőleg katonai nyomozók polgári személyekkel szemben való eljárásának megszüntetéséről, illetőleg korlátozásáról

1. §

A m. kir. minisztérium az összes katonai alakulatoknak (ideértve az úgynevezett védelmi szerveket és különítményeket is), valamint ezek közegeinek és nyomozóinak működését polgári személyekkel szemben megszünteti s elrendeli, hogy azok a katonai igazságügyi szervezetbe olvasztassanak be.

2. §

Katonai hatóságok és azok rendelkezése alatt álló közegek, illetve katonai nyomozók a 3. §-ban megjelölt esetek kivételével általában polgári személyekkel szemben el nem járhatnak, ellenük nem nyomozhatnak, lefoglalást, személymotozást, házkutatást nem foganatosíthatnak, s őket le nem tartóztathatják.

3. §

Katonai hatóságok és az azok rendelkezése alatt álló közegek, illetve katonai nyomozók polgári személyek ellen csak a m. kir. minisztérium 5.940/1919. M. E. számú rendeletének l. §-ában felsorolt bűncselekmények (az állam hadiereje elleni bűntettek) eseteiben járhatnak el. Lefoglalást, személymotozást és házkutatást, valamint letartóztatást azonban ez esetben is — tettenkapás esetét kivéve — csak a katonai illetékes parancsnok Írásbeli rendelete alapján foganatosíthatnak.

Tettenkapás esetén a letartóztatott polgári egyén haladéktalanul, legkésőbb 48 óra alatt az illetékes katonai ügyész elé állítandó.

A katonai büntető törvénykönyv 327. §-a alapján katonai hatóságok és azok rendelkezése alatt álló közegek, illetve katonai nyomozók polgári személyek ellen csak akkor léphetnek fel, ha ezek bűncselekménye közvetlenül a haderő ellen irányul, illetőleg a haderő érdekeit közvetlenül veszélyezteti.

4. §

Az alatt az átmeneti idő alatt, amíg az állami és társadalmi rend védelmét biztosító törvények megalkottatnak, és az ezen törvények végrehajtására szükséges szervek felállittatnak, a katonai hatóságok és az azok rendelkezése alatt álló közegek eljárása polgári személyek által elkövetett bűncselekmények eseteiben csak az illetékes polgári hatóságok által hozzájuk intézett megkeresések teljesítésére és arra szoritkozhatik, hogy a tudomásukra jutott eseteket a rendelkezésükre álló adatokkal és bizonyítékokkal együtt tényvázlat kíséretében az illetékes polgári hatóságokhoz juttatják.

5.§

Azok a katonai közegek és nyomozók, akik hivatalos hatalmukkal visszaélve az előző §-okban körülirt rendelkezéseket megszegik, azonnal letartóztatandók és a legközelebbi katonai hatóságnak átadandók.

6. §

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe, s azt a magyar királyi belügyminiszter, a magyar királyi igazságügyminiszter és a magyar királyi honvédelmi miniszter hajtják végre.

Budapesten, 1920. évi június hó 12-én.

Simonyi-Semadan Sándor s.k.
m. kir. miniszierelnök

1921:XLIX. tc.
A magyar királyi honvédségről
(RÉSZLETEK)

I. FEJEZET
Általános rendelkezések

1. §

A magyar állam fegyveres ereje a m. kir. honvédség.

A m. kir. honvédség feladata a belső rendnek és biztonságnak fentartása s az ország határainak megvédése.

2. §

A m. kir. honvédség katonai ereje 35,000 főből áll.

3. §

A m. kir. honvédség szolgálati és vezényleti nyelve a magyar: zászlaja a nemzeti színeket és az ország címerét viseli.

4. §

A m. kir. honvédség vezérlete, vezénylete és belszervezete tekintetében a rendelkezés alkotmányos jogainál fogva az államfőt illeti meg.

A m. kir. honvédség ügyeinek intézése a honvédelmi miniszter hatáskörébe tartozik.

5. §

A m. kir. honvédség önként jelentkezők felvétele útján alakul és egészíttetik ki.

6. §

A m. kir. honvédség kötelékébe lépő minden egyéb esküt tesz az államfő iránti hűségre és alkotmányra.

7. §

A m. kir. honvédség tisztikara kizárólag hivatásos tisztekből áll. A m. kir. honvédség tisztjeit minden rendfokozatban a honvédelmi miniszter előterjesztésére az államfő nevezi ki és lépteti elő.

A m. kir. honvédség kötelékébe tiszti minőségben belépő egyének egymásután következő húsz évi tényleges szolgálatra köteleztetnek.

8. §

A m. kir. honvédség kötelékébe legénységi minőségben belépő egyének szolgálati kötelezettségének időtartama egymásután következő tizenkét év. Az első hat évet leszolgált egyének szabadságolhatók.

II. FEJEZET
A m. kir. honvédség kiegészítése

9. §

A m. kir. honvédség tiszti állományába való felvétel kellékei:

a) a magyar állampolgárság;
b) a magyar nyelv bírása szóban és írásban;
c) testi és szellemi alkalmasság;
d) erkölcsi érdemesség és nemzeti szempontból való megbízhatóság;
e) tisztképző intézetnek eredményes elvégzése.

10. §

A m. kir. honvédség legénységi állományába való felvétel kellékei:

a) magyar állampolgárság;
b) testi és szellemi alkalmasság;
c) erkölcsi érdemesség és nemzeti szempontból való megbízhatóság;
d) betöltött húsz és meg nem haladott huszonöt életév;
e) nőtlenség (gyermektelen özvegység, elvált állapot).

Ha kivételes körülmények szükségessé teszik, a honvédelmi miniszter a megállapított korhatárokat megváltoztathatja és különösen megokolt esetekben korengedélyt adhat.

11. §

A m. kir. honvédség kötelékébe nem vehető fel az, akit a bíróság a bűntettekről és vétségekről szóló 1878:V. tc. II. részének I., II., III., IV. vagy VI. fejezetében meghatározott bűntett vagy vétség miatt, vagy az 1913:XXXIV. vagy az 1921:III. tc. alá eső bűntett vagy vétség miatt, avagy nyereségvágyból elkövetett bármely bűntett vagy vétség miatt elítélt, vagy aki ellen ily bűncselekmény miatt bűnvádi eljárás folyik, végül aki hivatalvesztés vagy politikai jogai gyakorlatának felfüggesztését kimondó ítélet hatálya alatt áll.

A honvédelmi miniszter megtagadhatja a m. kir. honvédségbe való felvételét annak is, akit az előbbi bekezdésben nem említett bűncselekmény miatt ítéltek el, vagy aki ellen ily bűncselekmény miatt folyik bűnvádi eljárás.

…

III. FEJEZET
A tényleges szolgálat teljesítése. Elbocsátás

16. §

A szolgálati kötelezettség idejét a tényleges szolgálatra való bevonulás napjától kell számítani. A szabadságolt viszonyban (8. §) töltött idő a szolgálati kötelezettség idejébe számít.

Akinek szolgálati kötelezettsége (7. és 8. §) letelt, azt a m. kir. honvédség kötelékéből a szolgálati kötelezettség időtartama lejártának napján el kell bocsátani.

…

IV. FEJEZET
Katonai bíráskodás és fegyelmi fenyítő hatalom

24. §

A tényleges katonai egyének a katonai büntető és fegyelmi szabályok alatt állanak.

Tényleges katonai egyének: a m. kir. honvédség tisztjei (hasonló állású egyének), továbbá a m. kir. honvédség kötelékébe felvett legénységi állományú egyének attól a naptól fogva, amelyen a tényleges szolgálattételt megkezdették (bemutattattak), a szabadságolt viszonyba való áthelyezésükig, illetőleg elbocsátásukig, a szabadságolt viszonyban lévők pedig attól a naptól fogva, amelyen tényleges szolgálatukat újból megkezdették (bemutattatattak) a szabadságolt viszonyba való újabb visszahelyezésük vagy elbocsátásuk időpontjáig.

25. §

A tényleges katonai egyének ellen való eljárás a katonai bíróságokat és a katonai fegyelmi hatóságokat illeti meg. Ezeket az egyéneket a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágásokért - ide nem értve a jövedéki kihágásokat - fegyelmi úton a katonai hatóságok büntetik meg, de ha valamely kár megtérítése, tárgyak elkobzása, valamely jogosítvány elvesztése vagy valamely szolgáltatás teljesítésének elrendelése iránt közigazgatási úton kell határozni, úgyszintén ha valamely megelőző intézkedésről vagy általában közigazgatási rendelkezésről van szó, eziránt a határozathozatal az illetékes közigazgatási hatóságot illeti meg. Ha ezenfelül büntetés is alkalmazandó, erre a katonai hatóság van hivatva. Személy elleni kényszereszközöket - kivéve, ha a késedelem veszéllyel jár - csakis a katonai hatóságok alkalmazhatnak. Az eljárást tüzetesebben rendeletek szabályozzák.

A katonai büntető bíráskodás terjedelmét külön törvény szabályozza.

Polgári viszonyaik tekintetében a tényleges katonai egyének a polgári törvényeknek és hatóságoknak vannak alávetve.

26. §

A m. kir. honvédségnek szabadságolt viszonyban levő tagjai, továbbá a m. kir. honvédség kötelékébe felvett, de még be nem vonult, valamint a jelentkezésükkor alkalmasnak talált, de a felvételről még nem értesített egyének mind polgári viszonyaikra nézve, mind a bűnvádi és a rendőri ügyekben a polgári bíróságok és hatóságok alatt állanak s csupán azoknak a korlátozásoknak vannak alávetve, amelyek a jelen törvényen alapulnak.

A szabadságolt viszonyban lévő egyének olyan katonai bűncselekmények miatt, melyeket az ellenőrzési szemle ideje alatt követnek el, a katonai büntető és fegyelmi szabályok szerint büntettetnek.

A katonai fegyelmi szabályok alatt állanak még a szabadságolt viszonyban lévő egyének:

a) az ellenőrzési szemlekötelezettség figyelmen kívül hagyása miatt.

b) a katonai szolgálati szabályoknak a katonai parancsnokságokkal és hatóságokkal való írásbeli szolgálati érintkezés alkalmával történt áthágása miatt,

c) a tényleges szolgálatra bevonulás alkalmával való jelentkezés elmulasztása miatt,

d) a katonai egyenruhának az idevonatkozó szabályoknak meg nem engedett viselése miatt, továbbá a szolgálati szabályoknak katonai egyenruhában elkövetett áthágásai miatt,

e) a katonai vagy a nyilvántartásukra vonatkozó jelentkezési szabályok áthágása miatt,

f) a katonai minőségben szolgálati úton átvett bizalmas jellegű katonai nyomtatványok és iratok megőrzésére és titokbantartására vonatkozó szabályok gondatlan áthágása miatt.

V. FEJEZET
Büntető rendelkezések

27. §

Aki a jelen törvény 14. vagy 20. §-ában megszabott bejelentést elmulasztja, kihágás miatt két hónapig terjedhető elzárással és hatezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

28. §

Aki a jelen törvény 22. §-ában foglalt tilalom ellenére nősül, kihágás miatt két hónapig terjedhető elzárással és hatezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A katonai büntetőbíráskodás alatt álló egyénekre a katonai büntető és fegyelmi szabályok az irányadók.

Kihágást követ el és hatezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a polgári tisztviselő, aki közreműködik, olyan házasságkötésnél, melyről tudja, hogy az a jelen törvény 22. §-a értelmében tilos.

29. §

Aki az ország területét a jelen törvény 14. vagy 20. §-ában foglalt tilalom ellenére engedély nélkül hagyja el, vagy a kapott engedély korlátait túllépi, vétséget követ el s két évig terjedhető fogházzal és húszezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

30. §

Aki fondorlatot használ abból a célból, hogy magát vagy mást a jelen törvény értelmében kötelező katonai szolgálat teljesítése alól kivonja, vétséget követ el és három évig terjedhető fogházzal és ötvenezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A jelen § első bekezdésébe ütköző vétség büntetése öt évig terjedhető fogház és százezer koronáig terjedhető pénzbüntetés, ha a cselekmény a katonai szolgálatra kötelezett egyén egészségének vagy testi épségének megrongálására irányult.

31. §

A katonai szolgálatra kötelezett oly egyén, aki a behívásnak eleget nem tesz, ha mulasztása nem vétlen, vétség miatt egy évig terjedhető fogsággal és tízezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, ha pedig a mulasztás nyolc napnál tovább tartott, bűntett miatt három évig terjedhető börtönnel és ötvenezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az előbbi bekezdés szerint büntetendő az is, aki mást - habár eredmény nélkül - az ott meghatározott vétség vagy bűntett elkövetésére csábít.

32. §

A 29., a 30. és a 31. § alá eső vétségek kísérlete is büntetendő.

33. §

A jelen törvényben meghatározott bűntettek, vétségek és kihágások akkor is büntetendők, ha külföldön követték el.

34. §

A 31. § első bekezdésében meghatározott bűncselekmények miatt az eljárás minden esetben a katonai büntetőbíróságok hatáskörébe tartozik.

A 29. és a 30. §-nak, valamint a 31. § második bekezdésének eseteiben a fennálló hatásköri szabályok szerint vagy a polgári, vagy a katonai büntetőbíróság ítél.

A katonai büntetőbíróságok a jelen törvény 29-31. §-ait alkalmazzák, amennyiben az illető cselekményre a katonai büntetőjog nem tartalmaz súlyosabb rendelkezéseket.

35. §

A jelen törvény 28. §-ában meghatározott kihágás miatt az eljárás a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozik.

A 27. § 1. bekezdésében meghatározott kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbíróságnak hatáskörébe tartozik.

A jelen szakasz második bekezdésében említett kihágások felett harmadfokon a honvédelmi miniszter határoz.

A jelen törvény alapján a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozó kihágások esetében büntetőparancsot kibocsátani nem lehet.

36. §

A jelen törvénybe ütköző vétségekre és kihágásokra vonatkozó ügyeket mind az alsó, mind a felső bíróságok, mind a közigazgatási hatóságok soronkívül kötelesek elintézni.

1922:XVIII. tc.
A katonai büntető jogszabályokban megállapított értékhatároknak, valamint a pénzbüntetések és pénzbírságok ugyane jogszabályokban meghatározott mértékének ideiglenes felemeléséről

1. §

A katonai büntető jogszabályokban valamely cselekmény büntetőjogi elbírálására mértékadóként megállapított minden pénzösszeg tízszeresére emeltetik fel.

Ugyancsak tízszeresére emeltetik fel a katonai büntetőjogszabályokban megállapított pénzbüntetések és pénzbírságok legkisebb és legmagasabb összege is.

Felhatalmaztatik a minisztérium, hogy az e törvénnyel ideiglenesen felemelt értékhatárokat, valamint a pénzbüntetéseknek és pénzbírságoknak az e törvénnyel ideiglenesen felemelt legkisebb és legmagasabb összegét a pénz értékének tartós javulása esetében rendelettel megfelelően lejebb szállíthassa.

2. §

Ez a törvény kihirdetésének napján lép életbe.

Életbelépése előtt elkövetett s még jogerősen el nem bírált bűncselekményekre csak annyiban alkalmazandó, amennyiben az eddig érvényben volt büntető jogszabályoknál enyhébb.

A m. kir. belügyminiszter a m. kir. igazságügy-miniszterrel egyetértőleg kiadott 1922. évi 51.037. B. M. számú rendelete;

a választójogból kizáró katonai (honvéd) büntetőbírósági büntető ítéletek megjelöléséről

Az 1922. évben összeülő nemzetgyűlés tagjainak választásáról szóló 2.200/1922. M. E. számú rendelet 5. §-ának 15. pontja értelmében ki vannak zárva a választójogból mindazok, akiket katonai (honvéd) büntetőbíróság jogerősen szabadságvesztésbüntetésre ítélt oly bűncselekmény miatt, amely megfelel az idézett § 9. vagy 14. pontjában megjelölt valamely cselekménynek, még pedig a 9. pont alá eső cselekménynek megfelelő cselekmény miatt történt elitélés esetében a 9. pontban megszabott idő alatt. Erre nézve az idézett rendelet a részletek szabályozását a belügyminiszterre és az igazságügyminiszterre bizta. E felhatalmazás alapján az igazságügyminiszter úrral egyetértve a következőket rendelem:

1. §

Abban a kérdésben, hogy valamely cselekmény bűntett vagy vétség, vagy hogy a cselekményt nyereségvágyból követték-e el, a katonai (honvéd) büntetőbíróságnak bűnösséget megállapitó jogerős ítélete az irányadó.

2. §

Ama bűncselekmények tekintetében, amelyek az 1920 : I. t.-c. vagy az 1921: III. t.c. rendelkezései alá esnek, a katonai büntető bíráskodásnak alávetett egyénekkel szemben is az idézett törvények rendelkezési irányadók.

3. §

A 2.200/1922. M. E. számú rendelet 5. §-ának 9. pontjában felsorolt többi bűncselekményeknek a katonai büntetőjogban meghatározott következő bűncselekmények felelnek meg :

A felség sértésnek — a felségárulás (Ktbt. — katonai büntető törvény — 334. § I. függelék I. cikke; 335-337. §);

az államfő bántalmazásának és megsértésének — a felségárulás és felségsértés (Ktbt. 334. § a), 339. §) ;

a hűtlenségnek — az esküvel fogadott katonai szolgálati kötelesség megszegésére való csábítás vagy segélynyújtás (Ktbt. 314., 317., 318. §), kémkedés és az állam hadiereje ellen intézett más cselekmények (Ktbt. 321-323., 327-330. §), valamint a nyilvános erőszakoskodásnak a Ktbt. 367. §-ában meghatározott esete;

a lázadásnak — a nyilvános erőszakoskodás I. esete (Ktbt. 353-354. §);

a csoport által elkövetett hatóság elleni erőszaknak — a felkelés és lázongás (Ktbt. 344-352. §);

a kémkedés — a kémkedés (Ktbt. 324., 325. §) ;

az alkotmány, a törvény, a hatóságok és a hatósági közegek elleni izgatásnak — a közcsendháboritás (Ktbt. 341. §), a közcsend és rend elleni vétség (Ktbt. 530. § a), e), d), g), 531., 556., 560., 562. § I. függelék II. és III. cikke).

4. §

Ha az 1-3. §-ban emlitett valamely bűncselekmény miatt a katonai büntetőbiróság részéről kiszabott büntetés végrehajtását az elévülés akadályozta meg, a katonai büntető jog szabályai irányadók arra is, hogy az elévülés mikor következett be.

5. §

Ha valakiről katonai büntetőbiróság vagy más katonai hatóság törvényes hatáskörében a 2.200/1922. M. E. számú rendelet 5. §-ának 14. pontjában felsorolt tények valamelyikét állapitotta meg, erre nézve az ily határozat tartalma az irányadó.

6. §

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapesten, 1922. évi március hó 14-én.

Gróf Klebelsberg Kunó s. k.
m. kir. belügyminiszter

Melléklet a m. kir, belügyminiszternek a m. kir. igazságügy miniszterrel egyetértőleg kiadott 51.037/1922. B. M. számú rendeletéhez.

A katonai büntetőjognak az elévülésről szóló rendelkezései a következők:

Ktbt. 133. §

Elévülés következtében megszűnik az üldözhetőség és a büntethetőség, ha, az e törvényben meghatározott időtartamok elmultak és a többi feltételek teljesültek.

Ktbt. 134. §

Az elévüléshez szükséges idő:

a) húsz év, az oly bűntetteknél, amelyre életfogytig tartó börtön van szabva;

b) tiz év, az oly bűntetteknél, amelyek 10 évtől 20 évig terjedhető büntetéssel sujtandók;

c) öt év, minden egyéb bűntettre nézve.

Ktbt. 135. §

Vétségeknél, amennyiben a törvényben egyes esetekre nézve a panaszjog érvényesítésére rövidebb határidő különösen megállapítva nincs, az elévülési időnek következő fokozatai vannak;

a) három hónap, ha a vétségre a törvényben legnagyobb büntetés gyanánt elsőfokú — súlyosbítás nélküli — fogság, vagy ötven forintig terjedhető pénzbüntetés van szabva;

b) hat hónap, ha az elsőfokú fogság súlyosbítással, vagy kétszáz forintig terjedhető pénzbüntetés van meghatározva;

c) egy teljes év, minden még szigorúbb büntetés, úgyszintén elbocsátás, állandó lefokozás, vagy jogok és jogosítványok elvesztésének terhe alatt tiltott vétségeknél.

Ktbt. 136. §

De az elévülés csak annak válik javára, aki

a) a bűntettből vagy vétségből származó haszonnak nincs már birtokában;

b) amennyire azt a bűntett vagy vétség természete megengedi, tőle kitelhetőleg kártérítést is adott; továbbá

c) a bűntett elévülésére meghatározott idő alatt újabb bűntettet el nem követett, vagy a vétség elévülésének ideje alatt bűntettben vagy vétségben bűnössé nem vált; és

d) a bűntett elkövetése után az államból meg nem szökött

Ktbt. 137. §

Az elévülés attól az időponttól kezdődik, amelyben a bűntett vagy a vétség a törvényhez képest (15-18. §-ok) elkövetettnek tekintendő; az oly törvényszegéseknél pedig, amelyek többször ismételtettek, avagy hosszabb ideig folytattattak, azon a napon veszi kezdetét, amelyen a tett utoljára követtetett el.

Ha valamely bűntettel vagy vétséggel vádolt egyén már vizsgálat alatt állott és jogérvényes ítélettel nem bűnösnek nyilváníttatott volna: ellene a bűnössége mellett szóló új bizonyítékok alapján új vizsgálat nem indítható akkor, ha az itélet jogerőre emelkedésének időpontjától fogva a jelen törvényben meghatározott idő már elmúlt.

Ktbt. 138. §

Valamely bűntettnek vagy vétségnek elévülése félbeszakad, ha az illetékes bíróság jogos gyanuokok alapján oly határozatot hozott, hogy a vádlottat kérdőre vonja, vagy ha e határozat folytán a vádlottnak kihallgatására való megidézése vagy elfogatása, nyilvános köröztetése (intézvény által) vagy üldüzése, avagy nyomozólevél kibocsátása rendeltetett el.

Ktbt. 139. §

Az oly bűntetteknél, amelyekre halálbüntetés van szabva és a szökés katonai bűntetténél, az elévülés nem oltalmaz a vizsgálat és büntetés ellen.

De ha a kötél általi hallálal büntetendő bűntett elkövetése óta 20 év s az agyonlövés általi halállal büntetendő katonai bűntett elkövetése óta 10 év eltelt és a 136.

§-ban megjelölt feltételek bekövetkeznek, akkor a halálbüntetés a 121. §-ban meghatározott büntetésekre átváltoztatandó.

Ktbt. 140. §

Halál- vagy életfogytig tartó börtönbüntetést maga után vonó bűntett esetén, mindazokra a személyekre nézve, akik az abban való részvételük idején a huszadik életévet még túl nem haladták : csak a 10 évtől 50 évig terjedő büntetési tétel szolgál az elévülés tekintetében mérvadóul (134. § b) betűje).

A m. kir. minisztérium 1923. évi 6.050. M. E. számú rendelete;

a büntetőjogi értékhatároknak, valamint a pénzbüntetés és a pénzbírság mértékének ideiglenes felemeléséről

A m. kir. minisztérium az 1923:XXXII. t.-c. 22. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

I. A büntetőjogi értékhatárok felemelése.

1. §

Százötvenszeresére emeltetik fel :

a csalás bűntettére a bűntettekről és a vétségekről szóló büntetőtörvénykönyv (1878 : V. t.-c. = Btk.) 383. §-ának második bekezdésében megállapított négyezer korona;

a magánokirathamisítás bűntettére a Btk. 403. §-ának 4. pontjában megállapított négyezer korona;

a csalárd bukás bűntettére a Btk. 415. §-ának első bekezdésében megállapított négyezer korona;

a hivatali megvesztegetés bűntettére a Btk. 469. §-ának 3. pontjában megállapított tízezer korona;

a lopás bűntettére a büntetőtörvénykönyvek és a bűnvádi perrendtartás kiegészítéséről és módosításáról szóló 1908:XXXVI., t.-c. (Bn.) 49. §-a második bekezdésének 1. pontjában megállapított négyezer korona értékhatár.

Háromszázszorosára emeltetik fel :

a hamis tanuzás bűntettére a Btk. 216. §-ában megállapított kétszáz korona;

a sikkasztás vétségére és bűntettére a Btk. 356. §-ában megállapított kétszáz korona;

a csalás vétségére és bűntettére a Btk. 380. §-ában megállapított száz korona;

a magánokirathamisítás vétségére és bűntettére a Btk. 402. §-ában megállapított száz korona;

a vízáradás okozásának bűntettére a Btk. 430. §-ában megállapított négyszáz korona;

a hivatali sikkasztás bűntettére a Btk. 462. §-ának második bekezdésében megállapított kétezer korona;

a pénzhamisítás bűntettére a Bn. 40. §-ának második bekezdésében megállapított kétszáz korona;

a hamis vagy hamisított pénz csalárd használásának bűntettére a Bn. 42. §-ának első bekezdésében megállapított ezer korona;

a lopás vétségére és bűntettére a Bn. 48. §-ának első bekezdésében megállapított kétszáz korona;

a lopás bűntettére a Bn. 49. §-ának első bekezdésében megállapított kétszáz korona értékhatár.

Hatszázszorosára emeltetik fel :

az idegen vagyon megrongálásának vétségére és kihágására a Btk. 421. §-ának első bekezdésében és a kihágásokról szóló büntetőtörvénykönyv (1879 : XL. t.-c. = Kbtk.) 127. §-ának második bekezdésében megállapított tíz korona;

a tulajdon elleni kihágásra a Bn. 51. §-ának első bekezdésében megállapított tíz korona;

az erdei kihágásra, vétségre, illetőleg bűntettre az 1879:XXXI. törvénycikkben foglalt erdőtörvény 69., 73. és 74. §-ában megállapított hatvan korona;

a következő bekezdésben foglalt kivétellel a mezei kihágásra, vétségre, illetőleg bűntettre a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894:XII. t.-c. 93., 94. és 97. §-ában megállapított hatvan korona értékhatár.

Az 1894: XII. t.-c. 93. §-ának a) pontjában a bemászás útján elkövetett lopásnak bűntetté vagy kihágássá minősítésére megállapított hatvan korona értékhatár a százötvenszeresére emeltetik fel.

2. §

A bűnvádi perrendtartásról szóló 1896:XXXIII. t.-c. (Bp.) 532. §-ában a büntetőparancs kibocsátásának feltételéül megállapított kétszáz korona értékhatár a háromszázszorosára:

a Bp. 547. §-ában a kir. járásbíróság ítélete ellen használható fellebbezés korlátozására megállapított 50 korona értékhatár pedig a hatszázszorosára emeltetik fel.

3. §

A rendőri büntető eljárás tekintetben :

a községi bíróságnak a mezőrendőri és az erdei kihágásokra vonatkozó rendőri büntetőbírósági hatáskörére megállapított negyven korona (1901:XX. t.-c. 14. §) és a büníetőparancs kibocsátásának feltételéül megállapított harminc korona (1901:XX. t.-c. 17. §), valamint a kihágásokból eredő kártérítési követelésnek a rendőri büntető eljárás során érvényesítésére megállapított száz korona (a rendőri büntető eljárás egységes szabályozása tárgyában 65.000/1909. B. M. szám alatt kiadott rendelet = Ébsz. 40. §) értékhatár a háromszázszorosára;

a rendőri büntetőbíróság első és másodfokú ítélete ellen használható fellebbezés korlátozására megszabott öt, illetőleg harminc korona értékhatár (Rbsz. 177. §) pedig a hatszázszorosára emeltetik fel.

II. A pénzbüntetés és pénzbírság mértékének felemelése.

4. §

A Btk. 26. §-ában, valamint „Második része" egyes rendelkezéseiben, úgyszintén az 1920. év előtt alkotott egyes törvények büntető rendelkezéseiben bűntettekre és vétségekre megállapított pénzbüntetések legkisebb összege — a következő bekezdésben foglalt kivétellel —-a háromszázszorosára, legmagasabb összege pedig a hatszázszorosára emeltetik fel.

A háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1916:IV. t.-c. 6. §-ában és az ennek alapján kiadott rendeletekben megállapított pénzbüntetés összege háromszázszorosára emeltetik fel.

A következő bekezdésben foglalt kivétellel az 1919. év után alkotott törvényekben bűntettekre és vétségekre megállapított pénzbüntetés legkisebb összege a harmincszorosára, a legmagasabb összege pedig a hatvanszorosára emeltetik fel.

Csupán a harmincszorosukra emeltetnek :

az Osztrák-Magyar Bank által kibocsátott bankjegyek felülbélyegzése tárgyában a minisztérium részéről tett rendelkezések jóváhagyásáról szóló 1920:III. t.-c. 4. §-ának első, második és harmadik bekezdésében,

az árdrágító visszaélésekről szóló 1920:XV. t.-c. 1. és 4. §-ában,

a vagyon, az erkölcsiség és a személyiség hatályosabb büntetőjogi védelméről szóló 1920:XXVI. t.-c. 8. §-ában,

a fizetési eszközökkel elkövetett visszaélésekről szóló 1922:XXVI. t.-c. 1., 3. és 4. §-ában,

végül a tiszteségtelen versenyről szóló 1923:V. t.-c. 16., 19., 20., 21., 22. és 23. §-aiban megállapított pénzbüntetések legmagasabb összegei.

5. §

A Kbtk. 16. és 17. §-aiban, valamint „Második része" egyes rendelkezéseiben, úgyszintén az 1921. évi július hó 15. napja előtt kihirdetett egyéb törvényben vagy a Kbtk. 1. §-a alapján 1921. évi július hó 15. napja előtt kiadott miniszteri rendeletben vagy szabályrendeletben, továbbá a Budapest fővárosi rendőrségről szóló 1881:XXI. t.-c. 8. §-ában és az annak alapján az 1921. évi július hó 15. napja előtt kihirdetett rendeletben foglalt egyes büntető rendelkezésekben kihágásokra megállapított pénzbüntetések legkisebb összege a háromszázszorosára., legmagasabb összege pedig a hatszázszorosára emeltetik fel.

Az 1921. évi július hó 15. napja előtt kihirdetett törvényben vagy egyéb jogszabályban megállapított és a polgári bíróságok hatáskörébe tartozó vétségekre (kereskedelmi vétségekre, a szerzői jog bitorlásának vétségére), úgyszintén az erdőrendészeti áthágásokra (1879:XXXI. t.-c. Első cím. IV. Fejezet) megállapított, valamint a büntető vagy a polgári peres és perenkívüli vagy a közigazgatási eljárás folyamán büntetésként vagy rendbüntetésül, továbbá a fegyelmi büntetésül kiszabható pénzbüntetésnek vagy pénzbírságnak legkisebb összege ugyancsak a háromszázszorosára, legmagasabb összege pedig a hatszázszorosára emeltetik fel.

Az 1921. évi július hó 15. napján vagy e nap után kihirdetett törvényben vagy egyéb jogszabályban megállapított és egyébként az első vagy a második bekezdés alá eső pénzbüntetésnek vagy pénzbírságnak legkisebb összege a harmincszorosára, legmagasabb összege pedig a hatvanszorosára emeltetik fel.

6. §

A 4. és az 5. § rendelkezései nem érintik azokat a jogszabályokat, amelyek szerint az egyes esetben kiszabandó pénzbüntetés vagy pénzbírság összege százalékban vagy hányadban van kifejezve, vagy a kártól vagy a jogtalan nyereségtől függ, úgyszintén nem érintik a jövedéki kihágásokra megállapított pénzbüntetéseket és pénzbírságokat sem.

7. §

Bűntett vagy vétség miatt kiszabott pénzbüntetésnek szabadságvesztésbüntetésre átváltoztatásánál hatszáz koronától tizenkétezer koronáig terjedő összeg helyett egy nap számítható.

8. §

A pénzbüntetésnek elzárásra átváltoztatásánál hatszáz koronát felül nem haladó pénzbüntetés helyett tizenkét óránál hosszabb ideig tartó elzárás nem állapítható meg.

Ha a pénzbüntetés hatszáz koronát meghalad, hatszáz koronától tizenkétezer koronáig terjedhető összeg helyett egy-egy napi elzárás állapítható meg.

9. §

Egyes törvényeknek ama rendelkezései helyett, amelyek a behajthatatlan pénzbüntetésnek szabadságvesztésbüntetésre átváltoztatása tekintetében a jelen rendelettől eltérő szabályokat állapítanak meg (v. ö. különösen 1879:XXXI. t.-c. 77. §, 1894:XII. t.-c. 114. §, 1896:XXXIII. t.-c. 12. § 1911 :1. t.-c. 791. §, 1920:XV. t.-c. 5. §, 1921:XXVIII. t.-c. 5. és 6. §-a) — ide nem értve a jövedéki kihágások tekintetében irányadó jogszabályokat — a jelen rendelet 7-8. §-aiban megállapított szabályokat kell alkalmazni.

III. A katonai büntetőjogra vonatkozó rendelkezések.

10. §

A katonai büntetőjogszabályokban valamely cselekmény büntetőjogi elbírálására mértékadóként megállapított minden pénzösszeg a háromszázszorosára emeltetik fel.

Ugyancsak háromszázszorosára emeltetik fel a katonai büntető jogszabályokban megállapított pénzbüntetések és pénzbírságok legkisebb és legmagasabb összege is.

IV. Vegyes rendelkezések.

11. §

Azoknak a törvényhatóságoknak területén, ahol az 1921:XXVIII. tc. 10. §-ában említett árszabályzat még nincs közhírré téve, a kárdíjat és a hajtópénzt az 1894:XII. t.-c. 110. és 111. §-ában megszabott összegek hatszázszorosában kell megállapítani. Az árszabályzat közhírré tétele után az árszabályzatban megállapított értékek irányadók.

12. §

Továbbra is hatályban maradnak az 1921:XXVIII. t.-e. 5. §-a 2. bekezdésének első és második mondata, valamint 3. bekezdése, 7. és 8. §-a, végül 10. §-ának 1. bekezdése.

13. §

Ez a rendelet 1923. évi szeptember hó 1. napján lép életbe.

Ezen rendelet rendelkezéseit az életbelépésekor folyamatban levő ügyekben és a rendelet életbelépésének napja előtt elkövetett cselekményekre is alkalmazni kell.

A rendelet életbelépésének napja előtt elkövetett és a rendelet rendelkezései folytán enyhébb minősítés alá eső bűncselekmények elévülési határidejét a rendelet életbelépésének napjától kell számítani kivéve, ha a korábbi súlyosabb minősítésnek megfelelő a cselekmény elkövetésének napjától számított elévülési határidő előbb telik le.

Budapesten, 1923. évi augusztus hó 14-én.

Gróf Bethlen István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztérium 1924. évi 5.340. M. E. számú rendelete;

a büntetőjogi értékhatároknak, valamint a pénzbüntetés és a pénzbírság mértékének újabb felemeléséről

A m. kir. minisztérium az 1923: XXXII. törvénycikk 22. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

A büntetőjogi értékhatároknak, valamint a pénzbüntetés és a pénzbírság mértékének ideiglenes felemelése tárgyában 1923. évi augusztus hó 14. napján 6.050/1923. M. E. sz. alatt kiadott rendelet rendelkezései helyébe a következő rendelkezések lépnek :

I. A büntetőjogi értékhatárok felemelése.

1. §

A büntetőjogi értékhatárok következően emeltetnek fel :

1. a hamis tanuzás bűntettére a bűntettekről és vétségekről szóló büntetőtörvénykönyv (1878:V. törvénycikk Btk.) 216. §-ában megállapított kétszáz korona ötszázezer koronára;

2. a sikkasztás vétségére és bűntettére a Btk. 356. §-ában megállapított kétszáz korona ötszázezer koronára;

3. a csalás vétségére és bűntettére a Btk. 380. §-ában megállapított száz korona kétszázötvenezer koronára;

4. a csalás bűntettére a Btk. 383. §-ának második bekezdésében megállapított négyezer korona négymillió koronára;

5. a magánokirat hamisítás vétségére és bűntettére a Btk. 402. §-ában megállapított száz korona kétszázötvenezer koronára;

6. a magánokirat hamisítás bűntettére a Btk. 403. §-ának 4. pontjában megállapított négyezer korona négymillió koronára ;

7. a csalárd bukás bűntettére a Btk. 415. §-ának első bekezdésében megállapított négyezer korona négymillió koronára;

8. az idegen vagyon megrongálásának vétségére és kihágására a Btk. 421. §-ának első bekezdésében és a kihágásokról szóló büntetőtörvénykönyv (1879:XL. törvénycikk Kbtk.) 127. §-ának második bekezdésében megállapított tíz korona ötvenezer koronára;

9. a vízáradás okozásának bűntettére a Btk. 430. §-ában megállapított négyszáz korona egymillió koronára;

10. a hivatali sikkasztás bűntettére a Btk. 462. §-ának második bekezdésében megállapított kétezer korona ötmillió koronára;

11. a hivatali megvesztegetés bűntettére a Btk. 469. §-ának 3. pontjában megállapított tízezer korona tízmillió koronára;

12. a pénzhamisítás a büntetőtörvénykönyvnek és a bűnvádi perrendtartás kiegészítéséről és módosításáról szóló 1908:XXXVI. törvénycikk (Bn.) 40. §-a második bekezdésében megállapított kétszáz korona ötszázezer koronára;

13. a hamis vagy hamisított pénz csalárd használásának bűntettére a Bn. 42. §-ának első bekezdésében megállapított ezer korona kétmillió ötszázezer koronára;

14. a lopás vétségére és bűntettére a Bn. 48. §-ának első bekezdésében megállapított kétszáz korona ötszázezer koronára;

15. a lopás bűntettére a Bn. 49. §-ának első bekezdésében megállapított kétszáz korona ötszázezer koronára;

16. a lopás bűntettére a Bn. 49. §-a második bekezdésének 1. pontjában megállapított négyezer korona négymillió koronára;

17. a tulajdon elleni kihágásra a Bn. 51. §-ának első bekezdésében megállapított tíz korona ötvenezer koronára;

18. az erdei kihágásra, vétségre, illetőleg bűntettre az 1879:XXXI. törvénycikkben foglalt erdőtörvény 69., 73. és 74. §-ában megállapított hatvan korona háromszázezer koronára;

19. a következő pontban foglalt kivétellel a mezei kihágásra, vétségre, illetőleg bűntettre a mezőgazdaságról szóló 1894:XII. tc. 93., 94. és 97. §-aiban megállapított hatvan korona háromszázezer koronára;

20. az 1894:XII. t.-c. 93. §-ának a) pontjában a bemászás útján elkövetett lopásnak bűntetté vagy kihágássá minősítésére megállapított hatvan korona hatvanezer koronára.

2. §

A bűnvádi perrendtartásról szóló 1896 : XXXIII. t.-c. (Bp.) 532. §-ában a büntetőparancs kibocsátásának feltételéül megállapított kétszáz korona értékhatár ötszázezer koronára;

a Bp. 457. §-ában a kir. járásbíróság ítélete ellen használható fellebezés korlátozására megállapított ötven korona értékhatár pedig kétszázötvenezer koronára emeltetik fel.

3. §

A rendőri büntető eljárás tekintetében az értékhatárok következően emeltetnek fel :

1. a községi bíróságnak a mezőrendőri és az erdei kihágásokra vonatkozó rendőri büntetőbírósági hatáskörére megállapított negyvenezer korona (1901:XX. tc. 14. §) százezer koronára;

2. a büntetőparancs kibocsátásának feltételéül megállapított harminc korona (1901:XX. t.-c. 17. §) hetvenötezer koronára;

3. a kihágásokból eredő kártérítési követelésnek a rendőri büntető eljárás során megállapított száz korona (a rendőri büntető eljárás egységes szabályozása tárgyában 65.000/1909. B. M. szám alatt kiadott rendelet) Rbsz. 43. §) kétszázötvenezer koronára;

4. a rendőri büntető bíróság első és másodfokú ítélete ellen használható fellebezés korlátozására megszabott öt, illetőleg harminc korona (Rbsz. 177-179. §§) huszonötezer, illetőleg százötvenezer koronára.

II. A pénzbüntetés és pénzbírság mértékének felemelése.

4. §

A Btk- 26. §-ában, valamint „Második része" egyes rendelkezéseiben, úgyszintén az 1920. év előtt alkotott egyes törvények büntető rendelkezéseiben bűntettekre és vétségekre megállapított pénzbüntetések legkisebb összege — a következő bekezdésben foglalt kivétellel — a kétezerötszázszorosára, legmagasabb összege pedig az ötezerszeresére emeltetik fel.

A háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1916:IV. tc. 6. §-ában és az ennek alapján kiadott rendeletekben megállapított pénzbüntetés összege kétezerötszázszorosára emeltetik fel.

A következő bekezdésben foglalt kivétellel az 1919. év után alkotott törvényekben bűntettekre és vétségekre megállapított pénzbüntetés legkisebb összege a kétszázötvenszeresére, a legmagasabb összege pedig az ötszázszorosára emeltetik fel.

Csupán a kétszázötvenszeresükre emeltetnek :

az osztrák-magyar bank által kibocsátott bankjegyek felülbélyegzése tárgyában a minisztérium részéről tett rendelkezések jóváhagyásáról szóló 1920:III. t.-c. 4. §-ának első, második, harmadik bekezdésében;

az árdrágító visszaélésekről szóló 1920:XV. t.-c. 1. és 4. §-ában;

a vagyon, az erkölcsiség és a személyiség hatályosabb büntetőjogi védelméről szóló 1920:XXVI. t.-c. 8. §-ában;

a fizetési eszközökkel elkövetett visszaélésekről szóló 1922: XXVI. t.-c. 1., 3. és 4. §-ában;

végül a tisztességtelen versenyről szóló 1923:V. tc. 16., 19., 20., 21., 22. és 23. §-aiban megállapított pénzbüntetések legmagasabb összegei.

5. §

A Kbtk. 16. és 17. §-ában, valamint „Második része" rendelkezéseiben, úgyszintén az 1921. évi július hó 15. napja előtt kihirdetett egyéb törvényben vagy a Kbtk. 1. §-a alapján az 1921. évi július hó 15. napja előtt kiadott miniszteri rendeletben vagv szabályrendeletben, továbbá a Budapest fővárosi rendőrségről szóló 1881:XXI. t.-c. 8. §-ában és az annak alapján az 1921. évi július hó 15. napja előtt kihirdetett rendeletben foglalt egyes büntető rendelkezésekben kihágásokra megállapított pénzbüntetések legkisebb összege a kétezerötszázszorosára, legmagasabb összege pedig az ötezerszeresére emeltetik fel.

Ehhez képest általában a Kbtk. 16. §-a alapján kihágásra megállapítható pénzbüntetés legmagasabb mértéke hárommillió korona, ha a kihágást törvény, egymillió korona, ha miniszteri rendelet, ötszázezer korona, ha törvényhatósági szabályrendelet vagy fővárosi államrendőrségi rendelet (1881:XXI. tc. 8. §), kétszázezer korona, ha városi szabályrendelet állapítja meg.

Az 1921. évi július hó 15. napja előtt kihirdetett törvényben vagy egyéb jogszabályban megállapított és a polgári bíróságok hatáskörébe tartozó vétségekre (kereskedelmi vétségekre, a szerzői jog bitorlásának vétségére), úgyszintén az erdőrendészeti áthágásokra (1879:XXXI. tc. Első cím IV. Fejezet) megállapított, valamint a büntető vagy a polgári, peres és perenkívüli vagy a közigazgatási eljárás folyamán büntetésként vagy rendbüntetésül, továbbá a fegyelmi büntetésül kiszabható pénzbüntetésnek vagy pénzbírságnak legkisebb összege ugyancsak a kétezerötszázszorosára, legmagasabb összege pedig az ötezerezeresére emeltetik fel.

A következő bekezdésben foglalt kivétellel az 1921. év július hó 15. napján vagy e nap után, de az 1923. évi szeptember hó 1. napja előtt kihirdetett törvényben vagy egyéb jogszabályban megállapított és egyébként a jelen § első vagy a harmadik bekezdése alá első pénzbüntetésnek vagy pézbírságnak legkisebb összege a kétszázötvenszeresére, legmagasabb összege pedig az ötszázszorosára emeltetik fel.

Az uzsorabíróságokról és az árdrágító visszaélések esetében követendő eljárásról 5.950/1920. M. E. számú rendelet módosításáról és kiegészítése tárgyában 6.150/1923. M. E. szám alatt kiadott rendelet 1. §-ának utolsó bekezdésében megállapított pénzbüntetés változatlanul marad.

Az 1923. évi szeptember hó 1. napján vagy e nap után kihirdetett törvényben vagy egyéb jogszabályban megállapított és egyébként a jelen § első vagy harmadik bekezdése alá eső pénzbüntetésnek vagy pénzbírságnak legkisebb és legmagasabb összegei a tízszeresükre emeltetnek fel, de a kihágásokra megállapított pénzbüntetések legmagasabb összege, a jelen § második bekezdésében foglalt megkülönböztetéshez képest, az ott megállapított legmagasabb összegeket meg nem haladhatja.

6. §

A 4. és az 5. § rendelkezései nem érintik azokat a jogszabályokat, amelyek szerint az egyes esetben kiszabandó pénzbüntetés vagy pénzbírság összege százalékban vagy hányadban van kifejezve, vagy e kártól, vagy a jogtalan nyereségtől függ, úgyszintén nem érintik a jövedéki kihágásokra — ideértve a pénzügyi jogszabályokba ütköző szabálytalanságokat is — megállapított pénzbüntetéseket és pénzbírságokat sem.

7. §

Bűntett vagy vétség miatt kiszabott pénzbüntetésnek szabadságvesztésbüntetésre átváltoztatásnál ötezer koronától százezer koronáig terjedő összeg helyett egy nap számítható.

8. §

A pénzbüntetésnek elzárásra átváltoztatásánál ötezer koronát felül nem haladó pénzbüntetés helyett tizenkét óránál hosszabb ideig tartó elzárás nem állapítható meg.

Ha a pénzbüntetés ötezer koronát meghalad, ötezer koronától százezer koronáig terjedhető összeg helyett egy-egy napi elzárás állapítható meg.

9. §

Egyes törvényeknek ama rendelkezései helyett, amelyek a behajthatatlan pénzbüntetésnek szabadságvesztésbüntetésre átváltoztatása tekintetében a jelen rendelettől eltérő szabályokat állapítanak meg (v. ö. különösen 1879:XXXI. tc. 77. §, 1894:XII. tc. 114. §, 1896:XXXIII. tc. 12. §, 1911:1. tc. 791. §, 1920:XV. tc. 5. §, 1921:XXVIII. tc. 5. és 6. §-a), — ide nem értve a jövedéki kihágások tekintetében irányadó jogszabályokat, — a jelen rendelet 7-8. §-aiban megállapított szabályokat kell alkalmazni.

III. A katonai büntetőjogra vonatkozó rendelkezések.

10. §

A katonai büntetőjogszabályokban valamely cselekmény büntetőjogi elbírálására mértékadóként megállapított minden pénzösszeg a kétezerötszázszorosára emeltetik fel.

Ugyancsak kétezerötszázszorosára emeltetik fel a katonai büntetőjogszabályokban megállapított pénzbüntetések és pénzbírságok legkisebb és legmagasabb összege is.

IV. Vegyes rendelkezések

11. §

Azoknak a törvényhatóságoknak területén, ahol az 1921:XXVIII. t.-c. 10. §-ában említett árszabályzat még nincs közhírré téve, a kárdíjat és a hajtópénzt az 1894:XII. tc. 110. és 111. §-ában megszabott összegek ötezerszeresében kell megállapítani. Az árszabályzat közhírré tétele után az árszabályzatban megállapított értékek irányadók.

12. §

Továbbra is hatályban maradnak az 1921:XXVIII. tc. 5. §-a 2. bekezdésének első és második mondata, valamint 3. bekezdése, 7. és 8. §-a, végül 10. §-ának 1. bekezdése.

13. §

Ez a rendelet 1924. évi július hó 20. napján lép életbe. A jelen rendelet rendelkezéseit — a következő bekezdésben foglalt korlátozással — a rendelet életbelépésekor folyamatban levő ügyekben és a rendelet életbelépésének napja előtt elkövetett cselekményekre is alkalmazni kell.

A bűntetté, vétséggé vagy kihágássá minősítő értékhatárokra vonatkozó rendelkezéseket az életbelépéskor — vagyis az 1924. év, július hó 20. napján — jogerősen még el nem intézett ügyek közül csak azokban kell alkalmazni, amelyekben az

elsőfokon eljárt bíróság az említett napon még nem hozott érdemleges határozatot (ítéletet vagy megszüntető végzést). A pénzbüntetés és a pénzbírság mértékének felemeléséről, valamint a pénzbüntetésnek — felemelése esetében — szabadságvesztésbüntetésre átváltoztatásáról szóló rendelkezéseket azonban a fellebbviteli bíróság — ha a kiszabott pénzbüntetés vagy pénzbírság összegét az értékváltozásoknak és az elítélt vagyoni vagy kereseti viszonyainak figyelembevételével nem látja megfelelőnek, —- úgyszintén az idézett rendelet egyéb rendelkezéseit a jogerősen még el nem intézett oly ügyekben is alkalmazza, amelyekben az első fokon eljárt bíróság a rendelet életbelépése előtt hozta meg érdemleges határozatát.

E rendelet életbelépésének napja előtt elkövetett és a rendelet rendelkezései folytán enyhébb minősítés alá eső bűncselekmények elévülési határidejét a rendelet életbelépésének napjától kell számítani, kivéve ha a korábbi súlyosabb minősítésnek megfelelő, a cselekmény elkövetésének napjától számított elévülési határidő előbb telik le.

Budapesten, 1924. évi július hó 15-én.

Gróf Bethlen István s. k.
m. kir. miniszterelnök

1925. évi XIII. törvénycikk a honvédség igazságügyi szervezetének módosításáról

1. §

A katonai bűnvádi perrendtartás 19. §-a szerinti dandárbíróságok megszűnnek.

A katonai bűnvádi perrendtartásnak minden, kizárólag a dandárbíróság szervezetére, megalakítására és eljárására, valamint a hozzáutalt illetékes parancsnokra és az ügyészi tisztre, továbbá ezek eljárására vonatkozó rendelkezése hatályon kívül helyeztetik.

2. §

A "hadosztálybíróság" elnevezés (katonai bűnvádi perrendtartás 19. §) helyébe a "honvéd törvényszék" elnevezés lép.

A katonai bíráskodást első fokon kizárólag a honvéd törvényszékek gyakorolják.

Az előző §-al megszüntetett bíróságoknál folyamatban maradt bűnvádi ügyeket az immár illetékes honvéd törvényszékhez, illetőleg parancsnokhoz kell áttenni. Ha azonban ily ügyben már ítélet hozatott, a további eljárás az eddigi szabályok szerint igazodik. Fellebbezés esetén a honvéd törvényszék mint fellebbezési bíróság, ha a honvéd büntető bíráskodás meg van állapítva - a katonai bűnvádi perrendtartás 349. §-a utolsó bekezdésének szem előtt tartásával - mindenkor érdemben határoz.

3. §

Ez a törvény a kihirdetése napját követő 30-ik napon lép életbe. Végrehajtásával a honvédelmi miniszter bízatik meg.

1930:II. tc.
A katonai büntető törvénykönyvről

Első rész
Általános rendelkezések
A törvény viszonya a közönséges büntetőtörvényekhez

I. FEJEZET
Bevezető rendelkezések

1. §

A katonai büntetőbíráskodás alá tartozó egyénekre mind a közönséges bűncselekmények, mind a katonai bűntettek és katonai vétségek tekintetében a közönséges büntetőtörvényeket kell alkalmazni, amennyiben ez a törvény - a katonai büntetőtörvénykönyv, rövidítve: Ktbtk. - mást nem rendel.

2. §

A katonai bűntetteket és a katonai vétségeket, úgyszintén büntetésüket ennek a törvénynek Második Része határozza meg.

3. §

Viszonosság feltétele alatt a szövetséges állam katonai egyénével szemben kölcsönös szolgálati együttműködés idején elkövetett katonai bűncselekményt úgy kell büntetni, mintha azt a magyar fegyveres erő tagja ellen követték volna el.

4. §

A háború idejére szóló különös rendelkezéseket határvédelmi zavarok vagy az ország belső békéjét súlyosan veszélyeztető lázadás idején is alkalmazni kell. A minisztérium rendeletben határozza meg és teszi közzé azt a napot, amelyen az ily rendelkezések alkalmazása kezdődik és végződik, valamint azt a területet, illetőleg azt a köteléket, ahol az ily rendelkezéseket alkalmazni kell.

A háború idejére szóló rendelkezések a hatályuk alatt elkövetett bűncselekményekre nem alkalmazhatók, ha a bűnvádi eljárást e hatály megszünte előtt jogerősen be nem fejezték. Nem terjed ki ez a rendelkezés oly bűncselekményekre, melyeket törvényes meghatározásuk szerint csak háború idején lehet elkövetni.

II. FEJEZET
A törvény hatálya terület és személyek tekintetében

5. §

A jelen törvény hatálya a magyar állam területére és azokra az egyénekre terjed ki, akik a katonai büntetőbíráskodásnak vannak alávetve.

6. §

Külföldön elkövetett bűncselekményre az 1878:V. tc. (Btk.) 7. §-át kell alkalmazni akkor is, ha a cselekmény:

1. katonai bűncselekmény, vagy
2. elkövetője tényleges katonai egyén, vagy
3. elkövetési helye ellenséges országban a fegyveres erőnek vagy szövetségesének hatalmi körén belül van, vagy elkövetője az e hatalmi körön kívül elkövetett cselekmény miatt is katonai büntetőbíráskodás alá tartozik.

III. FEJEZET
A büntetések

7. §

A halálbüntetést agyonlövéssel kell végrehajtani, amennyiben a jelen törvény Második Része így rendelkezik.

Kötéllel kell azonban a halálbüntetést akkor is végrehajtani, ha azt több, részint kötéllel, részint agyonlövéssel végrehajtandó halálbüntetéssel sujtott bűncselekmény miatt szabták ki.

Kötéllel végrehajtandó halálbüntetésre ítélés esetében a honvédségből (csendőrségből) való kicsapást is ki kell mondani.

8. §

Az egy évnél nem hosszabb tartamban meghatározandó börtön- és fogházbüntetést valamint az elzárásbüntetést az elítélt egyéniségének szem előtt tartása mellett súlyosítások alkalmazásával meg kell rövidíteni.

Súlyosítások: a böjt, a kemény fekvőhely, fogház- és elzárásbüntetés esetében pedig még a magánzárka is.

E súlyosítások közül több is egybekapcsolható.

A böjt napjain az elítélt csak kenyeret és vizet kap.

A kemény fekvőhely abban áll, hogy az elítéltnek csak puszta deszkát adnak fekvőhelyül.

Magánzárkában az elítéltet a fogházi szabályokban megengedett kivételekkel éjjel és nappal másoktól elkülönítve kell őrizni.

A böjt és a kemény fekvőhely legalább egynapi megszakítással hetenkint legfeljebb kétszer, a magánzárka egy-egyhavi megszakítással egyhuzamban legfeljebb egy hónapon át alkalmazható.

Minden egyes súlyosítás minden napja külön egy-egy büntetési napnak számít.

Egyáltalában nem alkalmazható súlyosítás a rendfokozatukban elítéltetésük után is megmaradó tisztekkel (hasonló állásúakkal), valamint azokkal szemben, akiknek egészségét a súlyosítás veszélyeztetné.

9. §

A katonai büntetőbíráskodásban kiszabott pénzbüntetések és pénzbírságok a honvédelmi miniszter kezelése alá tartoznak és jóléti intézmények céljaira fordítandók.

10. §

A katonai bíróság által kiszabott szabadságvesztésbüntetést a katonai büntető intézetek berendezéséhez és befogadóképességéhez képest ezekben az intézetekben kell végrehajtani, de a szükséghez képest polgári büntető intézetekben is végre lehet hajtani.

11. §

Ha a szabadságvesztésbüntetéseket a katonai büntető intézetekben a törvény követelményeinek teljesen megfelelően végrehajtani nem lehet, a honvédelmi miniszter a végrehajtást - a törvény szellemében - rendelettel szabályozza.

Amennyiben a szabadságvesztésbüntetést polgári büntető intézetben hajtják végre, a katonai viszonyok szempontjából esetleg szükséges rendelkezéseket az igazságügyminiszter a honvédelmi miniszterrel egyetértve teszi meg.

12. §

A bíróság elrendelheti, hogy rendfokozatukban elítéltetésük után is megmaradó tisztek (hasonló állásúak) fogház- (elzárás-) büntetésüket, ha ennek tartama egy hónapot meg nem halad, lakásukon tölthessék (házifogság).

A házifogság tartama alatt az elítélt nem hagyhatja el lakását és látogatókat nem fogadhat.

Ha e tilalmat megszegi, a büntetés hátralevő részét a fogházban kell töltenie (125. §).

13. §

Rendfokozatukban elítéltetésük után is megmaradó tisztek (hasonló állásúak) szabadságvesztésbüntetésük tartama alatt munkára nem kötelesek és magukat külön élelmezhetik.

14. §

Katonai bíróság által elítélt egyén feltételes szabadságrabocsátása és ennek visszavonása felől a honvédelmi miniszter határoz.

Azok, akiknek egy évet felülhaladó szabadságvesztésbüntetését katonai büntető intézetben hajtják végre, büntetésük kétharmadrészének kitöltése után feltételes szabadságra bocsáthatók. Közvetítő intézetbe szállításnak helye nincs.

15. §

A hivatalvesztésre nem ítélt is elveszti belföldi rend- és díszjeleit, továbbá a külföldi rend- és díszjelek viselhetésének jogosítványát, ha bűntett miatt ítélték el.

Ha a bíróság a lefokozást a 23. § alapján mellőzi vagy egyébként rendkívüli méltánylást érdemlő körülményeket állapít meg, az ítéletben kimondhatja, hogy az elítélésnek az előbbi bekezdésben foglalt következménye nem áll be.

16. §

A hivatalvesztés a szolgálati kötelezettséget nem érinti, hacsak külön szabály mást nem rendel.

17. §

A szabadságvesztésbüntetés végrehajtása az elítéltnek katonai rendfokozatából folyó jogállását nem érinti.

Azt, hogy katonai egyének szabadságvesztésbüntetésük, valamint feltételes szabadságrabocsátásuk tartama alatt minő járandóságokban részesülnek, az illetményszabályzatok határozzák meg.

18. §

Könyvekből, folyóiratokból és egyéb sajtótermékekből, ha az elkülönítés lehetséges, csak azok a részek kobozhatók el és semmisíthetők meg, amelyek a vád tárgyává tett sajtóközleményt tartalmazzák.

19. §

A katonai büntetőbíráskodásban sem dologházba, sem szigorított dologházbautalásnak helye nincs.

20. §

A katonai büntetőbíráskodásban alkalmazandó különleges mellékbüntetés: a lefokozás (rangvesztés).

21. §

Lefokozásnak azok ellen van helye, akik bármily katonai rendfokozatot viselnek vagy a legalacsonyabbnál magasabb zsold élvezetében állanak.

A lefokozott elveszti rendfokozatát és katonai állását, illetőleg visszahelyeztetik a legalacsonyabb zsold élvezetébe. A lefokozással a nyugdíjigény, nyug- vagy kegydíj is elvész.

A 16. § rendelkezése a lefokozásra is irányadó.

Az elvesztett rendfokozat újból elnyeréséről külön szabályok rendelkeznek.

22. §

A lefokozást ki kell mondani, ha a bíróság:

1. hivatalvesztést állapít meg, vagy

2. a viselt hivatal vagy állás, illetőleg az ügyvédség elvesztését mondja ki, vagy
3. a szakképzettséget kívánó hivatás vagy foglalkozás gyakorlásától tiltja el az elítéltet, vagy az 1-3. pont esetén kívül is, ha
4. az elítélés oly cselekmény miatt történt, amelyet a törvény bűntettnek nyilvánít, vagy
5. a tett vagy mellékkörülményei olyanok, hogy a tettes a szolgálat hátránya vagy az állástekintetek sérelme nélkül rendfokozatában meg nem maradhat.

23. §

A lefokozást - az alábbi bekezdésben meghatározott kivételekkel - mellőzni lehet, ha azt csak a 22. § 2-4. pontja alapján kellene kimondani s a bíróság pénzbüntetést vagy elzárás-, fogház- avagy egy évet meg nem haladó börtönbüntetést állapít meg.

Nincs helye a lefokozás mellőzésének, ha ezt a jelen törvény Második Része kizárja vagy ha a bíróság tiszttel (hasonló állásúval) szemben börtönbüntetést állapít meg.

24. §

Az 1908:XXXVI. törvénycikknek a büntetés feltételes felfüggesztésére vonatkozó 1-8. §-a helyett a katonai büntetőbíráskodásban az alábbi 25-31. §-ok rendelkezéseit kell alkalmazni.

25. §

A bíróság az egy hónapot meg nem haladó tartamban kiszabott fogház- vagy elzárásbüntetés és a pénzbüntetés végrehajtását különös méltánylást érdemlő okból felfüggesztheti, ha ezt katonai fegyelmi tekintetek nem gátolják és a felfüggesztéstől az elítélt magaviseletére egyéniségének, életviszonyainak és az eset összes többi körülményeinek figyelembevételével kedvező hatást vár.

A felfüggesztés kiterjed a mellékbüntetésként kiszabott pénzbüntetésre is; ellenben nem terjed ki az ítélet egyéb rendelkezéseire. A hivatalvesztésnek, a politikai jogok gyakorlata felfüggesztésének, a szakképzettséget kívánó foglalkozás gyakorlásától eltiltásnak és a lefokozásnak hatálya a felfüggesztő ítélet jogerőre emelkedésének napjától kezdődik.

A felfüggesztő ítéletben kiutasítást nem lehet kimondani.

26. §

A büntetést felfüggeszteni nem lehet, ha:

1. a bíróság azt oly cselekmény vagy cselekménynek kísérlete miatt szabta ki, amelyre a törvény fegyház- vagy börtönbüntetést állapít meg,
2. az elítélt előzőleg bűntett miatt jogerősen el volt ítélve, vagy tíz éven belül fogház- vagy egy hónapot meghaladó elzárásbüntetés volt ellenében jogerősen megállapítva, kivéve, ha az kegyelem útján elengedtetett,
3. ha az elítélt a cselekményt aljas indokból követte el.

27. §

A felfüggesztett büntetést nem lehet végrehajtani, ha az elítélt ellen a próbaidő alatt sem bűnvádi, sem a következő szakasz alá eső fegyelmi eljárás nem volt folyamatban.

A próbaidő kihágás miatt kiszabott büntetés esetében egy év, más esetben három év. A próbaidő az ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó.

28. §

Ha a próbaidő eltelte előtt az elítélt ellen eljárást indítanak a próbaidő alatt elkövetett cselekmény miatt és az új eljárás folyamán őt a bíróság bűntett miatt ítéli el, vagy katonai vétség vagy szándékos közönséges vétség miatt ellene fogházbüntetést állapít meg, vagy az elítélt az említett vétségek valamelyike miatt fegyelmi úton fogságfenyítéssel sujtatott: a felfüggesztett büntetést is - összbüntetés kiszabásának mellőzésével - végre kell hajtani. Az elítélés egyéb eseteiben a próbaidő alatt elkövetett cselekmény tárgyában eljáró bíróság az eset körülményeinek mérlegelésével határoz a felől, hogy a felfüggesztett büntetést végre kell-e hajtani. Hasonlóképpen határoz az eljáró bíróság felmentés esetében, ha arra magánindítvány visszavonása szolgál okul.

29. §

Összbüntetés kiszabásának van helye:

1. ha a próbaidő alatt az elítélt ellen oly cselekmény miatt volt folyamatban eljárás, amelyet még a felfüggesztő ítélet jogerőre emelkedése előtt követett el és a bíróság szabadságvesztésbüntetést állapít meg;
2. ha a próbaidő alatt jut a bíróság tudomására, hogy az elítélt előzőleg jogerősen szabadságvesztésbüntetésre volt elítélve és azt még végre kell hajtani.

A bíróság a 25. és 26. § korlátai között az ekként megállapított összbüntetést is felfüggesztheti.

30. §

A 28. és a 29. §-ban meghatározott eseteken kívül a próbaidő alatt folyamatban volt eljárás a büntetés felfüggesztésének hatályát nem érinti.

31. §

A szabadságvesztésbüntetés végrehajtása alatt a hivatalvesztésben és a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztésében álló mellékbüntetések idejének folyása szünetel.

IV. FEJEZET
A kísérlet

32. §

A katonai vétség kísérlete büntetendő.

33. §

Kísérlet esetében a jelen törvény szerint agyonlövéssel végrehajtandó halálbüntetéssel sujtott bűncselekmény miatt három évnél nem rövidebb tartamú fegyházvagy börtönbüntetést kell megállapítani, mégpedig fegyházbüntetést csak akkor, ha a bűncselekményt ez a törvény ama különös ismertetőjelek hiányában, amelyektől a halálbüntetés alkalmazása függ, fegyházzal sujtja.

V. FEJEZET
A részesség

34. §

A tettes és a részes felelősségére vonatkozó általános rendelkezéseket akkor is alkalmazni kell, ha a cselekményt sajtó útján követték el.

35. §

Aki mást katonai bűntett vagy katonai vétség elkövetésére szándékosan reábírni törekszik, ha törekvése sikertelen maradt és a törvény mást nem rendel, a kísérlet szabályai szerint büntetendő.

36. §

A részességre vonatkozó általános rendelkezéseket azokkal szemben is alkalmazni kell, akik valamely katonai bűncselekménynek személyes viszonyaiknál fogva tettesei nem lehetnek.

Ez a rendelkezés nem nyer alkalmazást, ha maga a tettes a katonai bűnvádi perrendtartás 16. §-ának 2. bekezdése értelmében a katonai büntetőbíráskodás alól időközben kilépett.

VI. FEJEZET
Szándék és gondatlanság

37. §

Katonai bűntett vagy katonai vétség rendszerint csak szándékosan elkövetett cselekmény lehet, kivéve, ha a törvény a gondatlanságból elkövetett cselekményt is bünteti.

VII. FEJEZET
A beszámítást kizáró, súlyosító vagy enyhítő okok

38. §

Nem számítható be a cselekmény:

1. annak, aki azt előljárójának vagy felettes hatóságának szolgálati parancsa folytán abban a meggyőződésben követi el, hogy arra kötelezve van;

2. annak, aki azt hivatásának szabályszerű gyakorlása közben kötelességszerűen követi el;

3. annak a katonai egyenruhát viselő tisztnek (tisztjelöltnek), aki a becsülete ellen más személy jelenlétében intézett jogtalan támadás folytatásának megakadályozása céljából az őt megillető fegyvert azonnal használja, feltéve, hogy ezt a célt másként nem érhette el és hogy a fegyver használatában az elkerülhetetlen szükségesség határát nem lépte át.

39. §

Az 1908:XXXVI. törvénycikknek a fiatalkorúakra vonatkozó 15-33. §-ai, továbbá a fiatalkorúak bíróságáról szóló 1913:VII. törvénycikk helyett a katonai büntetőbíráskodásban az alábbi 40-49., 59. és 64. §-ok rendelkezéseit kell alkalmazni.

40. §

Az ellen, aki a cselekmény elkövetésekor életének tizenkettedik évét meg nem haladta (gyermek), sem vád nem emelhető, sem bűnvádi eljárás nem indítható.

41. §

Az, aki a cselekmény elkövetésekor életének tizenkettedik évét már meghaladta, de tizennyolcadik évét még be nem töltötte (fiatalkorú), ha a büntethetőséghez szükséges értelmi és erkölcsi fejlettsége nem volt meg, büntetőjogi felelősségre nem vonható.

42. §

A gyermeket (40. §) és a büntetőjogilag felelősségre nem vonható fiatalkorút (41. §) további illetékes eljárás végett a fiatalkorúak legközelebbi bíróságának át kell adni.

43. §

Az ellen a fiatalkorú (41. §) ellen, akinek a cselekmény elkövetésekor a büntethetőséghez szükséges értelmi és erkölcsi fejlettsége megvolt, büntetést kell alkalmazni. A büntetést a törvény szerint halállal, fegyházzal vagy börtönnel büntetendő cselekmény miatt fogházban, más büntetéssel büntetendő cselekmény miatt a törvényben meghatározott büntetési nemben kell megállapítani.

A fogházbüntetés legrövidebb tartama tizenöt nap, leghosszabb tartama: ha a fiatalkorú a cselekmény elkövetésekor tizenötödik évét betöltötte és cselekményére a törvény halálbüntetést vagy életfogytig tartó fegyházbüntetést állapít meg, tizenöt év; ha a fiatalkorú a cselekmény elkövetésekor tizenötödik évét betöltötte és cselekményére a törvény határozott tartamú fegyházbüntetést állapít meg, tíz év; más esetekben öt év.

Az államfogházbüntetés legrövidebb tartama egy nap, leghosszabb tartama két év.

Az elzárásbüntetés leghosszabb tartama két hónap.

A törvény szerint fogházzal, államfogházzal vagy elzárással büntetendő cselekmény miatt szabadságvesztésbüntetés helyett pénzbüntetést kell alkalmazni, ha ezzel a büntetés célját jobban el lehet érni.

Hivatalvesztés és a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztése fiatalkorú ellen nem mondható ki. Más mellékbüntetés alkalmazása nincs kizárva.

44. §

A fiatalkorúnak az a cselekménye, amely törvény szerint bűntett, a büntetéssel vétséggé minősül. Abban a tekintetben azonban, hogy a cselekmény hivatalból vagy magánindítványra üldözendő-e, úgyszintén a kísérlet büntethetőségének tekintetében a cselekménynek a törvényben megállapított minősítése irányadó.

45. §

A fiatalkorban elkövetett bűncselekmény miatt kiszabott szabadságvesztésbüntetés, amennyiben az elítélt a fiatalkorúak részére felállított külön polgári fogháznak át nem adható, megfelelő külön helyiségben hajtandó végre. Nem terjed ki ez a rendelkezés oly elítéltre, aki az elsőfokú ítélet meghozásakor huszonegyedik életévét már betöltötte.

A 11. § második bekezdésének és a 14. §-nak rendelkezéseit akkor is alkalmazni kell, ha az elítélt büntetését polgári büntető intézetben tölti.

46. §

A fiatalkorúaknak oly cselekményei, amelyeket a törvény vétségnek nyilvánít, tekintet nélkül az alkalmazandó büntetési tételre, fegyelmi úton megtorolhatók, ha az ily megtorlásnak egyéb feltételei fenn forognak.

47. §

Ha mind a fiatalkorban, mind a fiatalkor betöltése után elkövetett bűncselekmények forognak fenn, a bíróság a vádlott tizennyolcadik életévének betöltése után elkövetett bűncselekmény vagy bűncselekmények miatt a büntetőtörvénykönyvek értelmében alkalmazandó büntetést kiszabja és e mellett a fiatalkorban elkövetett cselekményt vagy csupán a büntetés kiszabásánál veszi tekintetbe, vagy amennyiben az eset körülményeihez képest indokoltnak mutatkozik, a miatt a 43. § értelmében alkalmazható büntetések valamelyikét is kiszabja.

E szabály megfelelően alkalmazandó akkor is, ha a vádlott a 43. § szerint elbírálandó cselekmény vagy cselekmények mellett katonai bűncselekményben is bűnösnek mondatik ki.

48. §

Az ellen, aki a bűntett elkövetésekor életének tizennyolcadik évét már meghaladta, de huszadik évét még be nem töltötte, a törvény szerint halállal vagy életfogytig tartó fegyházzal büntetendő cselekmény miatt tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyházbüntetést kell megállapítani.

Ez a büntetés a Btk. 92. §-a alapján a halállal büntetendő cselekmény esetében: háromévi, az életfogytig tartó fegyházzal büntetendő cselekmény esetében: kétévi fegyháznál kisebb mértékre nem szállítható le.

49. §

Katonai bűntettek és katonai vétségek esetében a 43., 44. és 48. § nem nyer alkalmazást. Ily bűntettekre és vétségekre a törvényben megállapított büntetés alkalmazása független a tettes életkorától.

Ezt a rendelkezést akkor is alkalmazni kell, ha a katonai bűncselekmény az elkövetés céljánál vagy módjánál vagy más körülménynél fogva ugyan úgy vagy súlyosabban büntetendő közönséges bűncselekménnyé minősül.

50. §

Súlyosító körülmények különösen:

1. az ismétlés és a visszaesés,
2. az erkölcsileg és társadalmilag elítélendő indító ok,
3. másnak, főleg fiatal egyénnek elcsábítása a bűnelkövetésre vagy a följebbvalónak részvétele az alattosnak bűncselekményében,
4. az érett megfontolás és tervszerű előkészítés vagy az elkövetésben megnyilvánult konokság vagy különös durvaság,
5. a jogsértésnek vagy veszélyeztetésnek szándékosan előidézett nagysága,
6. a véghezvitel után tanusított közönyös és embertelen magatartás.

51. §

Enyhítő körülmények különösen:

1. a húsz éven aluli vagy a hetven évet meghaladó életkor,
2. az alacsony értelmi és erkölcsi fejlettség,
3. a feddhetetlen előélet,
4. az erkölcsileg és társadalmilag menthető indító ok,
5. az a körülmény, hogy a cselekmény mások csábítására vagy oly egyén utasítására követtetett el, akinek a tettes engedelmességgel tartozik vagy akitől függ,
6. az öntudatnak vagy elmetehetségnek a beszámíthatóságot ki nem záró zavara, feltéve, hogy ezt a cselekmény elkövetője nem a véghezvitelre irányuló célzattal idézte elő, továbbá az erős felindulás,
7. a különösen kedvező alkalom,
8. a nyomasztó anyagi viszonyok,
9. a jogsértésnek vagy veszélyeztetésnek tudatosan okozott csekély volta, habár nagyobbnak előidézésére az alkalom megvolt,
10. a súlyos kényszerhelyzet,
11. az őszinte megbánás, valamint a tett következményeinek elhárítására és jóvátevésére törekvés,

12. katonai bűntett vagy katonai vétség esetében az, hogy elkövetője az állásának vagy szolgálatának megszegett kötelességei tekintetében még kellően kioktatva nem volt.

52. §

A jelen törvény szerint agyonlövéssel végrehajtandó halálbüntetéssel sujtott bűncselekmény miatt a Btk. 91. §-a feltételeinek fennforgása esetében tíz évnél, a Btk. 92. §-a feltételeinek megléte esetében pedig öt évnél nem rövidebb tartamú fegyház- vagy börtönbüntetést kell megállapítani, mégpedig fegyházbüntetést akkor, ha a bűncselekményt ez a törvény ama különös ismertetőjelek hiányában, amelyektől a halálbüntetés alkalmazása függ, fegyházzal sujtja.

53. §

Ahol a jelen törvény Második Része "súlyos eset"-ekre külön büntetési tételt állapít meg, súlyos esetnek azt kell tekinteni, amelyben maga a jogsértés vagy annak következménye tárgyi értelemben véve súlyos.

54. §

Az előzetes letartóztatásnak és a vizsgálati fogságnak a terhelt hibájától függetlenül előállott tartamát a szabadságvesztésbüntetésbe, valamint a pénzbüntetésbe be kell számítani.

VIII. FEJEZET
A bűnhalmazat

55. §

Bűntettnek, vétségnek vagy kihágásnak fegyelmi kihágással való halmazata esetében a büntetés kiszabásánál a fegyelmi kihágást megfelelően tekintetbe kell venni.

56. §

E törvénynek a lefokozásra vonatkozó rendelkezéseit akkor is alkalmazni kell, ha az elkövetett cselekményeknek csak egyike miatt volna is helye lefokozásnak.

IX. FEJEZET
A bűnvádi eljárás megindítását és a büntetés végrehajtását kizáró okok

57. §

A szökés bűntettének üldözése tekintetében az elévülés a tettesre nézve kézrekerülésének napjával vagy a törvényes szolgálati idő leteltével veszi kezdetét.

58. §

A bűnvádi eljárás megindításának elévülésére vonatkozó általános szabályok a sajtó útján elkövetett bűncselekmények eseteiben is alkalmazandók.

59. §

Fiatalkorúval szemben közönséges bűncselekmény esetén az elévülés az eljárás megindítását ha a cselekmény a törvényben megállapított minősítése szerint bűntett, öt év elteltével; és ha a fiatalkorú a cselekmény elkövetésekor tizenötödik évét betöltötte s cselekményére öt éven felüli szabadságvesztésbüntetés van megállapítva, tíz év elteltével; ha a cselekmény vétség, három év elteltével zárja ki. Ha a fiatalkorú a cselekmény elkövetésekor tizenötödik évét betöltötte és cselekményére a törvény halálbüntetést vagy életfogytig tartó fegyházbüntetést állapít meg, az elévülés ideje tizenöt év.

60. §

A katonai bűnvádi perrendtartás 493. §-ának az elévülés félbeszakítására vonatkozó rendelkezései továbbra is érvényben maradnak.

61. §

A hadifogság ideje alatt elkövetett katonai bűntettek tekintetében a bűnvádi eljárás megindításának elévülése e fogság tartama alatt nyugszik.

62. §

A magánindítvány az elsőfokú ítélőbíróságnak ítélethozás végett való visszavonulásáig vonható vissza, feltéve, hogy ily visszavonásnak egyáltalában helye van.

63. §

A jogérvényesen megállapított büntetés végrehajtása akkor is ki van zárva, ha azt kegyelemből az illetékes parancsnok engedte el.

64. §

A fiatalkorú ellen közönséges bűncselekmény miatt megállapított büntetés végrehajtását az elévülés, ha tíz évnél hosszabb tartamú fogházbüntetés állapíttatott meg, húsz év elteltével; ha tíz évi fogházbüntetés állapíttatott meg, tizenöt év elteltével; ha tíz évnél rövidebb, de öt évnél hosszabb tartamú fogházbüntetés állapíttatott meg, tíz év elteltével; ha államfogházbüntetés vagy öt évnél rövidebb tartamú fogházbüntetés állapíttatott meg, öt év elteltével zárja ki.

65. §

Az elévülés hatálya a jogerős ítélettel megállapított lefokozásra nem terjed ki.

MÁSODIK RÉSZ
Katonai bűntettek és vétségek s büntetéseik

I. FEJEZET.
A függelemsértés

66. §

Függelemsértést követ el az a katonai egyén, aki előljárója vagy följebbvalója iránt a köteles tiszteletet mellőzi vagy a szolgálati parancsnak akár szándékosan, akár gondatlanságból nem engedelmeskedik.

67. §

A tisztelet mellőzésének büntetése nyolc naptól hat hónapig, súlyos esetben hat hónaptól három évig terjedhető fogház.

68. §

Ha a tisztelet mellőzése rágalmazásban vagy becsületsértésben áll s ez csupán felhatalmazásra volna üldözhető, a függelemsértés e nemének üldözhetéséhez is felhatalmazás kell.

69. §

Tisztelet mellőzése miatt nem állapítható meg függelemsértés, ha az oly cselekménnyel követtetett el, amely különben rágalmazás vagy becsületsértés volna és a vádlott az állított vagy híresztelt tény vagy valamely tényre közvetlenül utaló kifejezés valóságát bebizonyítja. Nincs azonban kizárva függelemsértés megállapítása, ha már magából a tényállításnak vagy kifejezés használásának alakjából vagy körülményeiből kitűnik a tisztelet szándékos mellőzése.

A valóság bizonyításának korlátai tekintetében a becsület védelméről szóló 1914:XLI. tc. 13-15. §-ait megfelelően alkalmazni kell. Nincs helye a valóság bizonyításának akkor sem, ha az a katonai szolgálati érdekeket veszélyeztetné.

70. §

Az előljáró vagy a följebbvaló ellen intézett erőszak vagy veszélyes fenyegetés büntetése egy évtől öt évig, súlyos esetben öt évtől tíz évig terjedhető börtön.

Felállított sorban és rendben vagy háború idején bárminő szolgálatban az előljáróval szemben elkövetett erőszak büntetése agyonlövéssel végrehajtandó halál.

71. §

Az a katonai egyén, aki előljárójától szolgálati ügyből kifolyólag lovagias úton elégtételt kér, öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

Ezt a rendelkezést akkor is alkalmazni kell, ha az előljárói viszony időközben megszűnt.

72. §

A szolgálati parancsnak gondatlanságból nemteljesítése három hónapig, ha pedig a parancs fontos volt, három hónaptól két évig terjedhető fogházzal büntetendő.

Ha a cselekményből háború idején a szolgálatra hátrány származott, a 134. §-ban meghatározott büntetések alkalmazandók az ott tett megkülönböztetések szerint.

73. §

A szolgálati parancsnak szándékos nemteljesítése vagy teljesítésének megtagadása egy évig terjedhető börtönnel, ha azonban a parancs fontos volt vagy a megtagadás sértő módon történt, avagy a cselekményből súlyos hátrány származott, egy évtől öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

Háború idején a büntetés az előbbi bekezdésben tett megkülönböztetés szerint egy évtől öt évig illetőleg öt évtől tíz évig terjedhető börtön.

Ha pedig a parancs az ellenség elleni szolgálatra vonatkozott és a cselekményből súlyos hátrány származott, a büntetés agyonlövéssel végrehajtandó halál.

Ha az előbbi bekezdésekben említett különös körülmények egyike sem forog fenn, csekélyjelentőségű esetben a büntetés három hónaptól hat hónapig terjedhető fogház.

74. §

Ha a szolgálati parancs teljesítésének megtagadása az előljáró ellen intézett erőszakkal vagy veszélyes fenyegetéssel történt, a büntetés öt évtől tíz évig terjedhető börtön: ha azonban az erőszak felállított sorban és rendben vagy háború idején követtetett el, a büntetés agyonlövéssel végrehajtandó halál.

75. §

Ha a 70. vagy a 74. §-ban meghatározott függelemsértéssel szándékos emberölés vagy kísérlete, avagy gyilkosság kísérlete is követtetett el, a büntetés agyonlövéssel végrehajtandó halál.

E büntetés helyett az 52. § alkalmazása esetében fegyházbüntetést kell megállapítani.

A jelen §-ban meghatározott büntetésen felül a hivatalvesztést is ki kell mondani.

76. §

Ha a tettes nyomban az előljárója vagy följebbvalója részéről szenvedett súlyos sérelem feletti erős felindulástól ragadtatta magát a függelemsértésre, a büntetés a törvényben megállapított legkisebb mértékén alul is, sőt a megállapítottnál enyhébb büntetési nemben is kiszabható. Olyan esetben, amelyben a törvény a függelemsértést agyonlövéssel végrehajtandó halálbüntetéssel sujtja, három évnél rövidebb

tartamú börtönbüntetés meg nem állapítható; e büntetés további enyhítése nincs megengedve.

II. FEJEZET
A zendülés és a bujtogatás

77. §

Ha három vagy több katonai egyén közösen és egyetértve a katonai szolgálati renddel, előljárójával vagy előljárójának parancsával szembeszáll vagy e végből összebeszél, zendülést követ el. Zendülés az e célból való csoportosulás is.

78. §

Agyonlövéssel végrehajtandó halál a büntetése:

1. minden zendülőnek, hacsak egyikük is erőszakot követett el az előljáró ellen, akár megsebesítette vagy megölte az előljárót, akár nem;
2. annak a zendülőnek, aki a rend és engedelmesség helyreállítására kirendelt ellenerő tagja ellen, avagy az előljáró támogatására vagy védelmére rendelt vagy kelt személy ellen testi sértést, szándékos emberölést, ennek vagy a gyilkosságnak kísérletét követte el;
3. a felbujtóknak és a vezetőknek, ha a csoportosulásban a rend és fegyelem helyreállítására kirendelt ellenerő megjelenésének időpontján túl is résztvesznek:
4. azoknak a zendülőknek, akik az ellenség elleni szolgálat megtagadásával az ily szolgálat teljesítését meghiusítják vagy súlyos hátrányt okoznak.

Ha az I. pontban megjelölt cselekmény a gyilkosság bűntettét is megvalósítja, e bűntett tetteseire és részeseire a bűnhalmazat szabályait kell alkalmazni.

A rendfokozattal bíró zendülőt úgy kell büntetni, mint a vezetőt.

79. §

Ha az előbbi § 1. és 2. pontjában meghatározott zendüléssel szándékos emberölés vagy kísérlete, avagy gyilkosság kísérlete is követtetett el, a hivatalvesztést is ki kell mondani; az 52. § alkalmazása esetében pedig fegyházbüntetést kell megállapítani.

80. §

Halálbüntetéssel nem sujtott esetben a zendülés büntetése három évtől öt évig, súlyos esetben vagy háború idején öt évtől tíz évig terjedhető börtön.

81. §

Ha két katonai egyén zendülés előidézését közös egyetértéssel elhatározza, zendülésre szövetkezés miatt egy évtől három évig terjedhető börtönnel büntetendő.

82. §

Az a katonai egyén, aki zendülés elkövetésére felhívást intéz vagy terjeszt, ha e felhívás folytán zendülés követtetett el, mint felbujtó büntetendő.

Az eredménytelen felhívást a 35. § szerint kell büntetni.

83. §

Az a katonai egyén, aki olyan időben vesz hiteltérdemlő tudomást arról, hogy zendülés elkövetése céloztatik, amidőn annak megakadályozása még lehetséges és arról a felsőbbségnek, mihelyt teheti, jelentést nem tesz vagy a zendülést más módon megakadályozni tőle telhetően nem törekszik, egy hónaptól egy évig terjedhető fogházzal büntetendő. A büntetés három évig terjedhető fogház, ha a tettesnek rendfokozata van vagy ha a cselekményt háború idején követték el.

A cselekmény akkor is büntetendő, ha gondatlanságból követték el.

84. §

Ha a zendülés csupán összebeszélésben áll, büntethetősége mindazokra nézve megszűnik, akik a cselekményt felfedezése előtt még oly időben feljelentik, amidőn minden káros következmény elhárítható. Ezt a rendelkezést a 81. § esetében is megfelelően alkalmazni kell.

85. §

Azt a katonai egyént, aki katonai egyének közt általában a katonai fegyelmet megbontani, az előljárói tekintélyt aláásni, a katonai hivatást lealacsonyítani, a katonai szolgálat iránt ellenszenvet avagy a szolgálati rendelkezések vagy szolgálati viszonyok iránt elégületlenséget szítani törekszik, bujtogatás miatt öt évig terjedhető börtönnel kell büntetni.

Ugyanígy kell büntetni azt a katonai egyént, aki ugyanily egyének közt leendő terjesztés céljából bujtogató tartalmú sajtóterméket, iratot vagy képes ábrázolatot, tartalmukat ismerve készletben tart.

III. FEJEZET

A katonai őr elleni bűntettek és vétségek

86. §

Őr alatt a jelen Fejezet alkalmazása szempontjából a katonai szolgálati utasítások szerint őrszolgálat teljesítésében eljáró egy vagy több egyént kell érteni.

87. §

Katonai őr elleni bűntettet követ el és három évtől öt évig, háború idején öt évtől tíz évig terjedhető börtönnel büntetendő az a katonai egyén, aki katonai őr ellen erőszakot vagy veszélyes fenyegetést használ.

88. §

Öt évtől tíz évig terjedhető börtön a büntetés akkor is, ha a tettes az őrt erőszakkal vagy veszélyes fenyegetéssel hivatásának jogszerű gyakorlásában szándékosan megakadályozta vagy intézkedésre kényszerítette és a cselekményből súlyos hátrány származott.

89. §

Agyonlövéssel végrehajtandó halál a büntetés:

1. ha a 87. §-ban meghatározott bűntettel szándékos emberölést vagy kísérletét, avagy gyilkosság kísérletét is követték el;

2. ha a 88. §-ban meghatározott bűntettet háború idején követték el.

Az 1. pont esetében a hivatalvesztést is ki kell mondani, az 52. § alkalmazása esetében pedig fegyházbüntetést kell megállapítani.

90. §

Bűntettet követ el az a katonai egyén, aki az őr kötelességszerű utasítását szándékosan nem teljesíti vagy teljesítését megtagadja, ha a cselekményből súlyos hátrány származott. A büntetés öt évig, háború idején öt évtől tíz évig terjedhető börtön.

91. §

Ha három vagy több katonai egyén közösen és egyetértve az őr ellen abból a célból, hogy hivatásának jogszerű gyakorlásában szándékosan megakadályozza vagy intézkedésre kényszerítse, erőszakot vagy veszélyes fenyegetést használ vagy e végből összebeszél, avagy ha többen e célból csoportosulnak, a cselekményt mint zendülést a II. Fejezetnek a zendülésre vonatkozó rendelkezései szerint kell büntetni. E rendelkezések alkalmazása szempontjából a katonai őr ellen elkövetett cselekményt úgy kell tekinteni, mintha előljáró ellen követték volna el.

A 81-84. §-ok rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

92. §

Az a katonai egyén, aki az őrrel szemben a köteles tiszteletet mellőzi vagy akár szándékosan, akár gondatlanságból elkövetett engedetlenséget tanusít, amennyiben cselekménye e Fejezet előbbi §-ai szerint nem bűntett, katonai őr elleni vétséget követ el és nyolc naptól hat hónapig, súlyos esetben három évig terjedhető fogházzal büntetendő.

A 68. és 69. § rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

IV. FEJEZET
A szökés és az önkényes eltávozás

93. §

Szökés bűntettét követi el az a katonai egyén, aki abból a célból, hogy végleg kivonja magát a szolgálati kötelezettsége alól vagy legalább is a hadrakelt seregnél való szolgálatteljesítés alól, önkényesen elhagyja beosztását vagy rendeltetési helyét vagy attól távolmarad.

94. §

A szökés büntetése egy évtől három évig, háború idején három évtől öt évig terjedhető börtön. Ha azonban a tettes szökés miatt már egyszer büntetve volt, a büntetés három évtől öt évig terjedhető börtön, háború idején ugyanily tartalmú fegyház.

Három évtől öt évig terjedhető fegyház, háború idején agyonlövéssel végrehajtandó halál a büntetés akkor, ha a tettes oly őrállásról vagy más oly szolgálatból szökött meg, amelynek elhagyása súlyos hátránnyal járhatott vagy ha a szökést hárman vagy többen közös egyetértéssel követték el, valamint akkor is, ha a tettes szökés miatt már kétszer büntetve volt.

Háború idején kívül öt évtől tíz évig terjedhető fegyház a büntetés, ha a tettes szökés miatt már legalább háromszor büntetve volt.

Aki az ellenséghez szökik vagy ezt megkísérli, azt kötéllel végrehajtandó halállal kell büntetni.

95. §

Ha a szökevény a szökéstől számított harminc nap alatt önként jelentkezett, a szökésnek halálbüntetéssel sujtott eseteiben agyonlövéssel végrehajtandó halálbüntetés helyett öt évtől tíz évig terjedhető börtön, kötéllel végrehajtandó halálbüntetés helyett ugyanily tartalmú fegyház a büntetés.

96. §

Ha három vagy több katonai egyén szökés elkövetését közös egyetértéssel elhatározza, szökésre szövetkezés miatt egy évtől három évig, háború idején három évtől öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

Ha a szövetkezés célja az ellenséghez szökés volt, a felbujtó büntetése kötéllel végrehajtandó halál, a többi résztvevőé pedig öt évtől tíz évig terjedhető fegyház.

97. §

A 96. §-ban meghatározott cselekmény miatt nem lehet büntetni azt, aki a szövetkezést felfedezése előtt feljelenti oly időben, amidőn még minden káros következmény elhárítható.

98. §

Az a katonai egyén, aki szökésre szövetkezésről oly időben vesz hiteltérdemlő tudomást, amidőn a szökés még megakadályozható és a szövetkezésről a felsőbbségnek, mihelyt lehetséges, jelentést nem tesz vagy a szövetkezést más módon megakadályozni tőle telhetően nem törekszik, egy hónaptól egy évig terjedhető fogházzal büntetendő.

A büntetés három évig terjedhető fogház, ha a tettesnek rendfokozata van vagy a cselekményt háború idején követte el.

A cselekmény akkor is büntetendő, ha gondatlanságból követték el.

99. §

A jelen fejezet előbbi §-aiban meghatározott büntetéseken felül a hivatalvesztést és a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztését is ki kell mondani.

100. §

Az ellen, akit szökés vagy szökésre szövetkezés miatt ítélnek el, a lefokozást is ki kell mondani.

101. §

Az a katonai egyén, aki a 93. §-ban meghatározott cselekményt nem az ott megjelölt célból követte el, ha távolléte huszonnégy óránál tovább tartott, önkényes eltávozás vétsége miatt nyolc naptól hat hónapig, súlyos esetben hat hónaptól egy évig terjedhető fogházzal büntetendő.

Bűntett az önkényes eltávozás és egy évig, súlyos esetben egy évtől öt évig terjedhető börtönnel büntetendő, ha a tettes a hadrakelt seregnél való szolgálat alól vonja ki magát, még ha távolléte huszonnégy óránál rövidebb ideig tartott is.

V. FEJEZET
Az őrszolgálati bűntettek és vétségek

102. §

Őrszolgálati bűntettet követ el meghatározott őrállás elfoglalására és felváltására alakított katonai őrségnek az a tagja, aki szolgálatának teljesítésére megittasodással, elalvással, eltávozással vagy más módon képtelenné teszi magát, vagy a szolgálatára vonatkozó általános vagy különös utasítás mellőzésével hátrányt okoz vagy háború idején jelentékenyebb veszélyt idéz elő.

A cselekmény akkor is bűntett, ha gondatlanságból követték el.

103. §

Őrszolgálati bűntett miatt a parancsnok vagy a felállított őr egy évtől három évig, súlyos esetben három évtől öt évig terjedhető börtönnel büntetendő. Háború idején a büntetés egy évtől öt évig, súlyos esetben öt évtől tíz évig terjedhető börtön; ha pedig nagy hátrány következett be, agyonlövéssel végrehajtandó halál.

Az őrség más tagjának büntetése egy évig, súlyos esetben egy évtől három évig terjedhető börtön. Háború idején a büntetés egy évtől három évig, súlyos esetben három évtől öt évig terjedhető börtön; ha pedig nagy hátrány következett be, agyonlövéssel végrehajtandó halál.

104. §

A járőrök és más mozgóőrségek tagjaira a 102. §-t megfelelően alkalmazni kell.

A parancsnok a 103. § 1. bekezdése, a többi tag a 103. § 2. bekezdése szerint büntetendő. Csendőr járőr tagjának büntetésére azonban kivétel nélkül a 103. § 2. bekezdése irányadó.

105. §

Ha fogoly megőrzésére hivatott őr vagy ily őrség tagja a foglyot szándékosan megszökteti, öt évig terjedhető fegyházzal büntetendő. Ha azonban tudta, hogy a fogoly felségsértés vagy hűtlenség bűntettének gyanúja alatt áll vagy ily bűntett miatt van elítélve, a büntetés öt évtől tíz évig terjedhető fegyház, ha pedig a szöktetésből nagy hátrány következett be, agyonlövéssel végrehajtandó halál.

A jelen §-ban meghatározott büntetésen felül a hivatalvesztést is ki kell mondani.

106. §

Az őrségnek az a tagja, aki szolgálatára vonatkozó általános vagy különös utasítást akár szándékosan, akár gondatlanságból mellőz, őrszolgálati vétséget követ el, amennyiben cselekménye a 102-105. §-ok értelmében nem bűntett

a vétség büntetése nyolc naptól hat hónapig, súlyos esetben hat hónaptól két évig terjedhető fogház.

VI. FEJEZET
A gyávaság

107. §

Gyávaság bűntettét követi el az a katonai egyén:

1. aki mint parancsnok személyes biztonsága iránti aggodalomból külső vagy belső ellenséggel szemben nem fejti ki azt az ellenállást, amelyre köteles és képes;

2. aki ellenségeskedés alkalmával személyes veszélytől való félelmében magát elrejtőzéssel, megfutamodással, fegyvernek, lőszernek elhányásával, színleléssel vagy más módon hivatásbeli szolgálatának kötelességszerű teljesítése alól kivonni törekszik;

3. aki ellenségeskedés alkalmával csüggeteg szavakat ejt, jeleket ad vagy kedvezőtlen hadihíreket terjeszt s e cselekmények valamelyikével másnak bátortalanságát vagy ennek veszélyét idézi elő.

A 3. pontban meghatározott cselekmény akkor is bűntett, ha gondatlanságból követték el.

108. §

Agyonlövéssel végrehajtandó halál a büntetése:

1. az előbbi § 1. pontja esetében a parancsnoknak, ha azt a helyet vagy állást, amelyet védenie kellene, feladja és ezzel nagy hátrányt okoz vagy ha magát vagy csapatát elfogatni engedi;

2. az előbbi § 2. pontja esetében annak, aki a cselekményt előnyomulás, támadás, harc vagy visszavonulás alatt követte el és cselekményéből hátrány származott;

3. az előbbi § 3. pontja esetében annak, aki cselekményével több bajtársa megfutamodását vagy megadását, avagy ellenségtől körülzárt helyen több egyén bátortalanságát idézte elő.

109. §

Halálbüntetéssel nem sujtott esetben a 107. § 1. pontjában meghatározott bűntett öt évtől tíz évig, a 107. § 2. pontjában meghatározott bűntett egy évtől öt évig, a 107. § 3. pontjában meghatározott bűntett pedig hat hónaptól egy évig, súlyos esetben egy évtől öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

110. §

A 107. § 3. pontjában meghatározott gyávaság, ha más bátortalanságának veszélyét sem idézte elő, vétség és három hónaptól hat hónapig terjedhető fogházzal büntetendő.

111. §

A jelen Fejezetben meghatározott bűntettek esetében a hivatalvesztést és a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztését is ki kell mondani.

112. §

Az ellen, akit a jelen Fejezetben bűntettnek nyilvánított cselekmény miatt ítélnek el, a lefokozást is ki kell mondani.

VII. FEJEZET
A fegyelem és rend elleni bűntettek és vétségek

113. §

Az a katonai egyén, aki háború idején nagyobb fegyveres erő gyülekezése által a lakosságban előidézett benyomás felhasználásával:

1. idegen ingó dolgot annak birtokolásától vagy birlalójától oly célból vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa,

2. abból a célból, hogy magának vagy másnak jogtalanul vagyoni hasznot szerezzen, harácsol vagy sarcol,

egy évtől öt évig, súlyos esetben öt évtől tíz évig terjedhető börtönnel büntetendő; ha azonban az elvett, harácsolt vagy sarcolt ingó értéke kétszáz pengőnél nem nagyobb, a büntetés egy hónaptól egy évig terjedhető fogház.

114. §

Ha a tettes az előbbi § esetében az ingó dolog elvétele céljából annak birtokosa, birlalója vagy más jelenlevő ellen erőszakot vagy fenyegetést használt, fegyelem és rend elleni bűntett miatt a Btk. XXVII. Fejezetében a rablásra megállapított büntetéseket kell alkalmazni.

A rablás tekintetében a visszaesésre megállapított büntetés alkalmazása szempontjából a jelen § első bekezdése alapján kiszabott büntetést is figyelembe kell venni.

115. §

Az a katonai egyén, aki háború idején oly idegen ingó dolgot, amely nem szolgálhat hadizsákmányul, a hadviselő felek bármelyikének harctéren maradt halottjától, sebesültjétől vagy betegétől akár erőszakkal vagy fenyegetéssel, akár a nélkül oly célból vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, egy évtől öt évig terjedhető börtönnel, súlyos esetben öt évtől tíz évig terjedhető fegyházzal büntetendő.

Tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyház a büntetés akkor, ha a tettes:

1. ily bűntett miatt, avagy rablás vagy zsarolás miatt már meg volt büntetve és utolsó büntetésének kiállása óta tíz év még el nem telt;
2. a cselekménnyel szándékos emberölés kísérletét vagy súlyos testi sértést is követett el.

Ha pedig a cselekménnyel szándékos emberölést is követett el, a büntetés életfogytig tartó fegyház.

A szabadságvesztésbüntetésen felül a hivatalvesztést és a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztését is ki kell mondani.

116. §

Az a katonai egyén, aki az általa ejtett hadizsákmányt jogtalanul eltulajdonítja, hat hónapig, súlyos esetben hat hónaptól három évig terjedhető fogházzal büntetendő.

117. §

Hat hónaptól egy évig, súlyos esetben egy évtől öt évig terjedhető börtönnel büntetendő az a katonai egyén, aki:

1. az ellenség ellen a honvédségben kiFEJEZETten tiltott harceszközt vagy harcmódot alkalmaz vagy alkalmaztat;
2. a vöröskereszt jelvényével vagy oltalmával ellenségeskedés előkészítése vagy kivitele végett visszaél;
3. a vöröskereszt oltalma alatt álló egyénnel szemben ellenségeskedést követ el vagy a vöröskereszt oltalma alatt álló anyagot ellenségeskedés alkalmával pusztít vagy rongál;

4. az ellenségeskedést még akkor is folytatja, amikor a béke vagy a fegyverszünet megkötéséről már hivatalosan értesült vagy a fegyverszünetnek vele hivatalosan közölt feltételeit egyébként megsérti.

118. §

Egy évtől öt évig, súlyos esetben öt évtől tíz évig terjedhető börtönnel büntetendő az a katonai egyén, aki a fegyverét letevő vagy védképtelen és magát kegyelemre megadó ellenfelet megöli vagy megsebesíti.

Ugyanígy büntetendő az a katonai egyén, aki a holt ellenséget megcsonkítja.

119. §

Három hónaptól hat hónapig, súlyos esetben hat hónaptól két évig terjedhető fogházzal büntetendő az a katonai egyén, aki az ellenség békekövetét vagy ennek kísérőjét bántalmazza, szidalmazza vagy jogos ok nélkül visszatartja.

120. §

Azt a katonai egyént, aki szolgálaton kívül annyira megittasodik, hogy öntudatlan állapotba jut s ebben az állapotban oly cselekményt követ el, amely különben bűntett gyanánt volna büntetendő, egy hónaptól hat hónapig, súlyos esetben hat hónaptól egy évig, háború idején pedig két évig terjedhető fogházzal kell büntetni. Ha pedig a megittasodás szolgálatban történt, a büntetés hat hónaptól két évig terjedhető fogház, háború idején három évig terjedhető börtön.

A cselekményt az előbbi bekezdésben tett megkülönböztetés szerint akkor is büntetni kell, ha a megittasodás gondatlanságból történt.

Ha a cselekményt őrszolgálatban követték el, az V. FEJEZET rendelkezéseit kell alkalmazni.

121. §

Az a katonai egyén, aki szolgálatban vagy szolgálatra történt kirendelése után szolgálatának teljesítésére megittasodással képtelenné teszi magát, egy hónaptól hat hónapig, súlyos esetben hat hónaptól két évig terjedhető fogházzal büntetendő.

A cselekményt akkor is büntetni kell, ha gondatlanságból követték el.

Ha a cselekményből háború idején a szolgálatra hátrány származott, a 134. §-ban meghatározott büntetések alkalmazandók az ott tett megkülönböztetések szerint.

Ha a cselekményt őrszolgálatban követték el, az V. FEJEZET rendelkezéseit kell alkalmazni.

122. §

Az a katonai egyén, aki ittasság vagy más fegyelem- és rendellenes cselekmény miatt, habár csak fegyelmi úton, már kétszer büntetve volt és az utolsó büntetés kiállításától számított két éven belül szolgálaton kívül megittasodik vagy más oly

cselekményt követ el, amely különben a fegyelmet és rendet sértő fegyelmi kihágás lenne, vétség miatt nyolc naptól hat hónapig terjedő fogházzal büntetendő.
A cselekményt akkor is büntetni kell, ha gondatlanságból követték el.

123. §

Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, vétség miatt nyolc naptól hat hónapig terjedhető fogházzal büntetendő az a katonai egyén, aki a fegyelem és rend fenntartását célzó, másokat is kötelező parancs ellen cselekszik.

A cselekményt akkor is büntetni kell, ha gondatlanságból követték el.

124. §

Azt a katonai egyént, aki katonai ügy vagy intézmény megbeszélése végett társait jogtalanul gyülekezésre szólítja fel vagy ily ügyben teendő felszólalásra vagy panaszra aláírásokat gyüjt, egy hónaptól két évig terjedhető fogházzal kell büntetni.

Az ily gyülekezésben, felszólalásban vagy panaszban résztvevők büntetése nyolc naptól hat hónapig terjedő fogház.

125. §

A házifogság szabályainak megszegése egy hónaptól három hónapig terjedhető fogházzal büntetendő.

VIII. FEJEZET
A szolgálati bűntettek és vétségek

126. §

Az a katonai egyén, aki alárendeltjét tettleg bántalmazza vagy bántalmaztatja, egy hónaptól hat hónapig, súlyos esetben hat hónaptól három évig terjedhető fogházzal büntetendő.

Bűntett a cselekmény és egy évtől három évig terjedhető börtönnel büntetendő, ha a tettes a cselekményt huzamosabb időn át folytatta vagy feltűnő durvasággal követte el, vagy a miatt már két ízben bírói úton büntetve volt s az utolsó büntetés kiállása óta három év még el nem telt.

127. §

A katonai egyén által alárendeltje ellen elkövetett rágalmazás vagy becsületsértés - amennyiben az utóbbi nem esik a 126. § rendelkezései alá - szolgálati vétség gyanánt nyolc naptól hat hónapig, súlyos esetben hat hónaptól két évig terjedhető fogházzal büntetendő.

Ha a tettes a jelen, avagy a 126. §-ban meghatározott cselekmény miatt már két ízben bírói úton büntetve volt s az utolsó büntetés kiállása óta három év még el nem telt, a büntetés hat hónaptól három évig terjedhető fogház.

128. §

Ha a cselekmény oly rágalmazásban vagy becsületsértésben áll, amely csupán felhatalmazásra üldözhető, az ily szolgálati vétség üldözéséhez is felhatalmazás kell.

129. §

A 127. § esetében a valóság bizonyítására az 1914:XLI. tc. 13-16. §-ait kell megfelelően alkalmazni. Nincs helye a valóság bizonyításának akkor sem, ha az a katonai szolgálati érdekeket veszélyezteti.

Ha a 126. vagy a 127. §-ban meghatározott cselekmény becsületsértésben áll, de elkövetésére a sértettnek kihívó vagy botrányt keltő viselkedése adott okot, a bíróság a bűnösség megállapítása mellett felmentheti a vádlottat a büntetés alól.

130. §

Az a katonai egyén, aki akár szándékosan, akár gondatlanságból:

1. alárendeltjét jogellenesen elfogatja, elfogja vagy letartóztatja, vagy

2. oly fenyítéssel sujtja, amelynek kiszabására egyáltalában, vagy legalább az alkalmazott mértékben nincs jogosítva, egy hónaptól hat hónapig, súlyos esetben hat hónaptól két évig terjedhető fogházzal büntetendő.

Ha a tettes alárendeltjét személyes szabadságától jogtalanul szándékosan megfosztja és a letartóztatás tizenöt napnál tovább tartott, a Btk. 195. §-ában meghatározott büntetések alkalmazandók az ott tett megkülönböztetések szerint.

131. §

Egy hónaptól hat hónapig, súlyos esetben hat hónaptól két évig terjedhető fogházzal kell büntetni azt az előljárót, aki:

1. alárendeltjére jogtalan kényszert gyakorol a végből, hogy panaszától elállásra bírja vagy a panasz szabályszerű elintézését vagy továbbítását elmulasztja vagy akadályozza;

2. alárendeltjének illetményéből, rendkívüli járandóságából vagy az alárendeltet illető ajándékból jogellenesen levon vagy kellő időben való kiszolgáltatásukat megtagadja;

3. az alárendelt legénységet oly beszerzéssel terheli, amelyre ez nincs kötelezve.

A 2. és a 3. pont alá eső cselekményt akkor is büntetni kell, ha gondatlanságból követték el.

132. §

Az a katonai egyén, aki katonai szolgálatra rendelt ingó vagy ingatlan dolgot jogtalanul megrongál, megsemmisít vagy használhatatlanná tesz, - amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik - nyolc naptól hat hónapig terjedhető fogházzal, ha pedig a dolog értéke kétszáz pengőt meghalad, hat hónaptól egy évig, súlyos esetben egy évtől öt évig terjedhető börtönnel büntetendő. Ha a cselekményt háború idején követték el vagy ha az egy vagy több ember életébe

került, vagy a hadi műveletekre nagy hátránnyal járt vagy nagymennyiségű hadianyag pusztulását okozta, a büntetés öt évtől tíz évig terjedhető börtön.

Az a katonai egyén, aki a saját szolgálati használatában levő, kincstári tulajdonban álló ruházati, fegyverzeti vagy felszerelési cikket, lőszert, tábori eszközt vagy lovat jogtalanul eltulajdonítja vagy veszni hagyja, nyolc naptól hat hónapig terjedhető fogházzal, ha pedig a dolog értéke ötven pengőt meghalad, hat hónaptól egy évig, súlyos esetben egy évtől öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

133. §

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, hat hónapig, súlyos esetben hat hónaptól öt évig terjedhető fogházzal kell büntetni azt a katonai egyént, aki szolgálati kötelességének szándékos vagy gondatlan megszegésével:

1. alárendeltjeinek élelmezéséről, egyéb ellátásáról vagy kíméléséről nem gondoskodik, avagy fenyegető veszélyből való megmentésük iránt kellően nem intézkedik;
2. a hadianyagot vagy a fegyveres erő céljaira szolgáló más anyagot kellően nem biztosítja vagy nem gondozza;
3. szolgálati ügyben valótlan jelentést tesz vagy továbbít, vagy szolgálati okiratban valótlan tényt igazol;
4. fontos körülményről jelentést nem tesz vagy az illetékes helyet nem értesíti;
5. sürgős szolgálati parancsot nem továbbít azonnal;
6. katonai kötelékben vagy alkalmazásban álló egyént szolgálatából magáncélra elvon;
7. a szolgálati titoktartás kötelessége ellen vét, titkosan kezelendő szolgálati könyv, irat vagy egyéb tárgy elvesztét okozza vagy azok elvesztéről nem tesz azonnal jelentést;
8. alárendeltjeit szolgálati kötelességeik teljesítésében kellően nem ellenőrzi vagy észlelt kötelességszegéseikkel szemben a körülmények szerint szükséges intézkedéseket a lehetőséghez képest meg nem teszi;
9. a katonai fegyelmet és rendet vagy a közbiztonságot fenyegető zavarok alkalmával a leküzdésük céljából rendelkezésre álló törvényes eszközöket fel nem használja vagy magát szolgálatának teljesítése alól kivonja;
10. lőszertárakban vagy robbanóanyag közelében a kellő elővigyázatot figyelmen kívül hagyja.

Ha a cselekményt háború idején követték el és abból a szolgálatra hátrány származott, a 134. § rendelkezései alkalmazandók.

134. §

A szolgálati kötelességnek minden szándékos vagy gondatlan megszegése, amely a jelen törvény külön rendelkezése vagy más súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, szolgálati bűntett, ha háború idején követték el és abból a szolgálatra

hátrány származott. A büntetés hat hónaptól egy évig, súlyos esetben egy évtől öt évig terjedhető börtön.

Ha a cselekmény egy vagy több ember életébe került vagy a hadi műveletekre nagy hátránnyal járt, vagy nagymennyiségű hadianyag pusztulását okozta, a büntetés öt évtől tíz évig terjedhető börtön; ha pedig a hadi műveletekre nagy hátrány valamely parancsnok szándékos kötelességszegésből származott, a büntetés agyonlövéssel végrehajtandó halál.

135. §

A szolgálati kötelesség oly megszegése, amely egyébként fegyelmi kihágás lenne: szolgálati vétség, ha a tettes szolgálati kötelesség megszegése miatt, habár csak fegyelmi úton, már kétszer büntetve volt és az utolsó büntetés kiállása óta két év még el nem telt. A büntetés nyolc naptól hat hónapig terjedhető fogház.

A cselekményt akkor is büntetni kell, ha gondatlanságból követték el.

136. §

A jelen Fejezetben meghatározott bűntettek esetében a hivatalvesztést is ki kell mondani.

IX. FEJEZET
Az öncsonkítás, másnak megcsonkítása és a színlelés

137. §

Egy évtől öt évig, háború idején öt évtől tíz évig terjedhető börtönnel büntetendő az a katonai egyén:

1. aki magát megcsonkítja vagy más által megcsonkíttatja, vagy egészségét megrongálja vagy más által megcsonkíttatja, vagy egészségét megrongálja vagy más által megrongáltatja oly célból, hogy szolgálati kötelezettségének teljesítésére végképpen alkalmatlanná váljék (öncsonkítás);

2. aki ugyanebből a célból más katonai egyént megcsonkít vagy más katonai egyén egészségét megrongálja (másnak megcsonkítása).

138. §

Ha a cselekményt abból a célból követték el, hogy a megcsonkított vagy egészségében megrongált egyén szolgálati kötelezettségének teljesítésére időlegesen váljék alkalmatlanná, a büntetés hat hónaptól öt évig terjedhető fogház, de ha a cselekmény folytán az illető a szolgálatra végképpen alkalmatlanná vált, vagy ha a cselekményt háború idején követték el, a büntetés egy évtől öt évig terjedhető börtön.

139. §

Az a katonai egyén, aki fondorlatot használ abból a célból, hogy magát vagy más katonai egyént szolgálati kötelezettségének teljesítése alól végképpen vagy

időlegesen kivonja, színlelés miatt a 137. és a 138. §-ban tett megkülönböztetés szerint az ott meghatározott büntetéssel sujtandó.

X. FEJEZET
Záró rendelkezések

140. §

A jelen törvény életbelépéséről és az ezzel kapcsolatos rendelkezésekről külön törvény rendelkezik.

141. §

Ezt a törvényt a honvédelmi miniszter és az igazságügyminiszter hajtja végre.

1930:III. tc
A katonai büntetőtörvénykönyv életbeléptetéséről és a közönséges büntetőtörvények egyes rendelkezéseinek ezzel kapcsolatos módosításáról és kiegészítéséről

I. Fejezet
Életbeléptető rendelkezések

1. §

Az 1930:II. törvénycikkbe foglalt katonai büntetőtörvénykönyv (rövidítve = Ktbtk.) az 1931. évi február hó 1. napján lép életbe.

E naptól kezdve - amennyiben az 1878:V. tc. (rövidítve = Btk.) 2. §-a kivételt nem tesz - nem alkalmazható többé az "1855. évi január 15-i büntetőtörvény a bűntettekről és vétségekről" nevezetű büntetőszabály.

2. §

A Ktbtk. életbelépése előtt elkövetett bűncselekmények tekintetében megfelelően alkalmazni kell a magyar büntetőtörvények életbeléptetéséről szóló 1880:XXXVII. törvénycikk átmeneti rendelkezéseit.

II. Fejezet
A katonai bűnvádi perrendtartás módosítása és kiegészítése

3. §

A katonai büntetőbíráskodásban a bűnvádi eljárásra a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912:XXXIII. törvénycikk (Kbp.) rendelkezései irányadók a változott közjogi viszonyokból folyó, valamint az alábbi 4-56. §-okban meghatározott eltérésekkel.

1. Általában

4. §

A Kbp. 2. §-ának első három bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Vétségek (kihágások) bírósági eljárás mellőzésével fegyelmi úton torolhatók meg, ha az alkalmazandó főbüntetést a törvény pénzbüntetésben vagy hat hónapot meg nem haladó szabadságvesztésbüntetésben határozza meg és a fegyelmi úton való megtorlás kielégítőnek mutatkozik.

Fegyelmi úton a megtorlás ki van zárva, ha lefokozást kellene kimondani és ez fegyelmi úton ki nem mondható.

A megtorlás fegyelmi úton akkor is ki van zárva, ha hivatalvesztést avagy a viselt hivatal vagy állás, illetőleg az ügyvédség elvesztését kellene kimondani.

5. §

Ahol a Kbp. az érdekelt felet megillető kívánatról szól, ez alatt a magánindítványt (Btk. 110. §), ahol pedig a "bűntárs, bűnrészes, bűnrészesülő vagy bűnsegélyző" kifejezést használja, ez alatt a részest, orgazdát vagy bűnpártolót kell érteni.

6. §

Katonai bíróságok kártérítést, kártalanítást vagy más vagyoni elégtételt akkor sem állapíthatnak meg, ha az igény valamely anyagi büntető jogszabály kiFejezett rendelkezésén alapszik.

Amennyiben a törvény vagyoni elégtétel alkalmazását az államkincstár javára engedi meg, a katonai bíróság az iratokat az illetékes polgári büntetőbíróságnál előterjesztendő indítvány végett hivatalból küldi meg annak a kir. ügyészségnek, amelyik egyébként a bűnvádi eljárásra illetékes volna.

2. A katonai büntetőbíráskodás terjedelme tekintetében

7. §

A Kbp. 13. §-a 4. pontjában a "továbbá" szó után a következő kiegészítést kell beiktatni:

"azok miatt a bűncselekmények miatt, amelyeket katonai egyenruhában az őket megillető fegyver használatával követtek el, végül"

8. §

A Kbp. 14. §-ának első bekezdése hatályát veszti és helyette a következő rendelkezést kell alkalmazni:

Háború idején a minisztérium a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneket rendelettel honvédbüntetőbíráskodás alá helyezheti:

1. jogosulatlan toborzással elkövetett lázadás (Btk. 161. §) miatt,

2. katonai bűntett vagy katonai vétség elkövetésére reábírás és katonai bűntett vagy katonai vétség elkövetésében való más részesség (Ktbtk. 35. és 36. §, jelen törvény 95. §) miatt,

3. a hűtlenségnek az 59. §-ban meghatározott bűntette miatt,

4. a hűtlenségnek a 60-64. és 66-68. §-okban meghatározott bűntette vagy vétsége miatt, ha a cselekményt katonai titok tekintetében követték el,

5. a hűtlenségnek a 65. §-ban meghatározott vétsége miatt,

6. a hűtlenség feljelentésének vagy megakadályozásának a 69. és 86. § szerint büntetendő elmulasztása miatt, ha a fel nem jelentett vagy meg nem akadályozott cselekmény a 3. és 4. pontban megjelölt bűntettek közé tartozik,

7. a 78. §-ban meghatározott fegyveres erő elleni bűntett miatt,

8. a hadifogoly megszökéséhez nyujtott segély (81.§) miatt,

9. katonai behívó-parancs iránt engedetlenségre csábítás miatt,

10. a fentebb felsorolt cselekmények útján elkövetett szigorúbban büntetendő cselekmények miatt.

3. A bírósági szervezet tekintetében

9. §

A törvény erejénél fogva illetékes parancsnok: a honvéd vegyesdandárparancsnok és a honvédség főparancsnoka.

Az illetékes parancsnok jogait kizárólag a honvédség főparancsnoka gyakorolja, ha a cselekmény a jelen törvény 60-68. §-ába ütköző oly bűntett vagy vétség, amelyet katonai titok tekintetében követtek el.

4. A bíróságok megalakulása tekintetében

10. §

A Kbp. 54. §-ának második bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

Honvédtörvényszékek rendszerint a honvéd vegyesdandárparancsnokságok állomáshelyein állíttatnak fel és székhelyük szerint jelöltetnek meg.

5. A nyomozó eljárás befejezése tekintetében

11. §

A Kbp. 239. §-a első bekezdésének 1. és 2. pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek:

1. ha büntetőbírósági úton üldözendő cselekmény nincs; ha a bűnvádi eljárás megindítását vagy a beszámíthatóságot kizáró avagy a büntethetőséget megszüntető ok forog fenn;

2. ha a bűnvádi üldözéshez szükséges felhatalmazás, kívánat vagy magánindítvány hiányzik, illetőleg a magánindítványra jogosult visszavonható indítványát kellő időben visszavonta.

6. A főtárgyalás tekintetében

12. §

A Kbp. 256. §-a hatályát veszti és helyette a következő rendelkezéseket kell alkalmazni:

A főtárgyalás semmisség terhe alatt nyilvános.

Ki van zárva a nyilvánosság a főtárgyalás egész tartama alatt az 58-64. és 66-69. §-okban meghatározott bűncselekmények miatt indított bűnvádi ügyekben.

A főtárgyaláson az illetékes parancsnok nem lehet jelen.

Ha a nyilvánosság e § értelmében ki van zárva, a főtárgyaláson hallgatóként senki sem lehet jelen, hacsak az elnök egyeseknek a jelenlétet kivételesen meg nem engedi.

13. §

A Kbp. 262. §-ának második mondata hatályát veszti.

14. §

A Kbp. 263. §-ának első bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

A haditörvényszék, ha a nyilvánosságot maga a törvény zárja ki, a jelenlevő egyéneknek végzéssel kötelességükké teszi, hogy azokat a tényeket, amelyekről a tárgyalás útján tudomást szereznek, titokban tartsák. Ugyanezt megteheti, ha a nyilvánosságot az állambiztonság vagy a katonai szolgálati érdekek veszélyeztetésének okából a haditörvényszék zárta ki. A végzést a tárgyalási jegyzőkönyvbe kell foglalni.

15. §

A Kbp. 263. §-ának második bekezdésében említett egyszerű vagy szigorú fogság helyett fogházat kell érteni.

16. §

A Kbp. 281. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

Ha a 278-280. §-okban megjelölt akadályok egyike sem forog fenn, az elnök a tanuknak és a szakértőknek távozása után (297. § 4. bekezdése) semmisség terhe alatt a vádiratnak a 243. § 1. és 2. pontjában megjelölt részeit felolvastatja.

7. A bíróság határozathozása tekintetében

17. §

A Kbp. 306. §-ának első bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

A haditörvényszék a vádlottat a vád alól ítélettel felmenti:

1. ha az illetékes parancsnoknak a vád emelésére e törvény szerint szükséges utasítása hiányzik;

2. ha a vádló a vádat elejtette, mielőtt a haditörvényszék ítélethozás végett visszavonult;

3. ha a vád törvényes emelhetéséhez szükséges felhatalmazás, kívánat vagy magánindítványra jogosult visszavonható indítványát kellő időben visszavonta;

4. ha a vád tárgyává tett cselekmény nem bírói úton büntetendő cselekmény, vagy ha ily bűncselekmény ugyan, de tárgyában korábban már jogerős ítélet volt hozva vagy ha fegyelmi úton törvényszerűen megtoroltatott;

5. ha a vád tárgyává tett cselekmény vagy pedig az, hogy a vádlott követte el, nincs bebizonyítva;

6. ha a bűnvádi eljárás megindítását vagy a beszámíthatóságot kizáró, avagy a büntethetőséget megszüntető ok forog fenn.

18. §

A Kbp. 308. §-a első bekezdésének 3. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

3. azt, hogy minő büntetésre és jogkövetkezményekre ítéltetik a vádlott, halálbüntetés esetében a halálbüntetés végrehajtási módjának megjelölésével.

19. §

A Kbp. 308. §-a első bekezdésének 6. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

6. intézkedést az ítélet hozásáig kiállott előzetes letartóztatásnak vagy vizsgálati fogságnak, avagy az esetleg kiállott fegyelmi vagy bírósági büntetésnek a büntetésbe való beszámítása, illetőleg a beszámítás folytán a büntetésből kitöltöttnek vett tartam tekintetében.

20. §

A Kbp. 312. §-ának első bekezdése a következő új második mondattal egészíttetik ki:

Ha azonban a főtárgyalás nyilvánossága az ítélet kihirdetésére is kiterjedően kizáratott, az ítéletet is a nyilvánosság kizárásával kell kihirdetni.

21. §

A büntetés feltételes felfüggesztését (Ktbtk. 24-31. §) az első- vagy a felsőfokon eljáró bíróság az ítéletben a fél kérelmére vagy hivatalból mondja ki.

Az ítélet indokolásában tüzetesen meg kell jelölni azokat az okokat, amelyek a felfüggesztésre vezettek.

Az ítélet kihirdetésekor az elítéltet figyelmeztetni kell azokra a következményekre, amelyeket újabb bűncselekmény elkövetésével magára vonna.

22. §

Ha az elsőfokú bíróság a Ktbtk. 29. §-ának 2. pontjában említett ítéletről csak akkor nyer tudomást, amidőn az abban az ítéletben kiszabott büntetés már végrehajtatott vagy összbüntetésbe (Ktbtk. 29. §) egyéb okból nem foglalható: a bíróság újrafelvételi eljárás nélkül a büntetés felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést hatályon kívül helyezi és a felfüggesztett büntetés végrehajtása iránt (Kbp. 382. §) intézkedik.

A bíróság a hatályon kívül helyezés kérdésében végzéssel határoz. E végzés ellen nyolc nap alatt felfolyamodásnak van helye.

23. §

Abban a kérdésben, hogy a próbaidő alatt elkövetett cselekmény miatt a felfüggesztett büntetés végrehajtásának van-e helye (Ktbtk. 28. §), a per bírósága, ha pedig a próbaidő alatt elkövetett cselekmény tárgyában más bíróság jár el, ez a bíróság végzéssel határoz és amennyiben azt találja, hogy a felfüggesztett büntetést végre kell hajtani, egyúttal a büntetés végrehajtása iránt is intézkedik (Kbp. 382. §).

24. §

Ha a felfüggesztett büntetés a törvény szerint többé végre nem hajtható, ennek kimondását a vádló, valamint az elítélt kérheti.

A kérelem felől az elsőfokú bíróság végzéssel határoz. E végzés ellen nyolc nap alatt felfolyamodásnak van helye.

25. §

A felfüggesztett büntetés nyilvántartandó.

A nyilvántartás módozatait a honvédelmi miniszter rendelettel állapítja meg.

8. A fellebbezés tekintetében

26. §

A Kbp. 331-333. §-ai helyébe az alábbi 27-31. §-okban foglalt rendelkezések lépnek.

27. §

A honvédtörvényszék ítélete a büntetés kiszabásának kérdésében fellebbezéssel támadható meg, ha az alábbi 28-31. §-okban meghatározott előfeltételek megvannak és nem a Kbp. 358. § 11. pontjában említett semmisségi ok forog fenn.

28. §

Fellebbezésnek a vádlott terhére csak azon az alapon van helye, hogy a haditörvényszék:

1. a törvényben megállapított halál- vagy életfogytig tartó fegyházbüntetés kimondását túlnyomó enyhítő körülmények (Btk. 91. §, Ktbtk. 52. §) okából mellőzte;

2. a büntetés rendkívüli enyhítésének jogával élt (Btk. 92. §, Ktbtk. 52. §, 1879:XL. tc. - Kbtk. - 21. §);

3. a törvényben megállapított hivatalvesztésnek, politikai jogok felfüggesztésének, viselt hivatal, állás, illetőleg ügyvédség elvesztésének kimondását oly esetben mellőzte, amelyben azt nem kell feltétlenül kimondani;

4. a szakképzettséget kívánó foglalkozás gyakorlásától eltiltást a vádló indítványa ellenére ki nem mondotta, vagy

5. a lefokozást a Ktbtk. 23. §-a alapján mellőzte vagy a Ktbtk. 22. §-ának 5. pontjához képest a vádló indítványa ellenére ki nem mondotta.

29. §

Fellebbezésnek a vádlott javára csak azon az alapon van helye, hogy a haditörvényszék:

1. a törvényben megállapított halál- vagy életfogytig tartó fegyházbüntetést túlnyomó enyhítő körülmények (Btk. 91. §, Ktbtk. 52. §) ellenére nem mellőzte;

2. a büntetés rendkívüli enyhítésének jogával (Btk. 92. §, Ktbtk. 52. §, Kbtk. 21. §) nem élt;

3. a törvényben megállapított hivatalvesztést, politikai jogok gyakorlatának felfüggesztését, viselt hivatal, állás, illetőleg ügyvédség elvesztését oly esetben mondotta ki, amelyben azt nem kell feltétlenül kimondani;

4. a szakképzettséget kívánó foglalkozás gyakorlásától való eltiltást mondott ki;

5. a lefokozást a Ktbtk. 22. §-ának 2., 3., 4. vagy 5. pontja alapján mondotta ki.

30. §

Fellebbezésnek van helye a büntetés kiszabásának kérdésében akkor is, ha a haditörvényszék fiatalkorban elkövetett bűncselekmény miatt büntetést szabott ki.

31. §

A haditörvényszék ítélete a büntetés feltételes felfüggesztésének kérdésében, valamint abban a kérdésben is megtámadható fellebbezéssel, hogy az ítélet közzétételének helye van-e (90. §).

32. §

A Kbp. 337. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Annak, aki a fellebbezést bejelentette, jogában áll a bejelentési határidő leteltét követő öt nap alatt a fellebbezés okainak kifejtését benyujtani vagy jegyzőkönyvbe mondani (324. §). Ha a fellebbezőnek a fellebbezés bejelentésekor vagy azt megelőzően előterjesztett kérelmére az ítéletet írásban kézbesítették, az ötnapi határidő a kézbesítés napját követő nappal kezdődik.

A fellebbezésből vagy megokolásából ki kell tűnnie, hogy a fellebbező az ítéletet a büntetés kiszabásának vagy a felfüggesztésnek, avagy az ítélet közzétételének kérdésében mennyiben tartja sérelmesnek, mert különben a fellebbezésre a felsőbb bíróság nem lesz figyelemmel. A vádlott fellebbezésének bejelentésében vagy megokolásában idevonatkozólag előforduló hiányok azonban az ő bírósági kihallgatása útján lehetőleg pótlandók.

A fellebbezés és megokolása a fellebbezés okainak kifejtésére nyitva álló határidőn belül módosítható vagy kiegészíthető.

33. §

A Kbp. 353. §-a harmadik bekezdés gyanánt a következő rendelkezéssel egészíttetik ki:

A legfelsőbb honvédtörvényszék a fellebbezést, mint meg nem engedettet visszautasítja:

1. ha nem jogosult egyén használta, vagy ha elkésve vagy a fellebbezőnek a perorvoslatról való jogérvényes lemondása után terjesztették elő;

2. ha az, hogy a fellebbező az ítéletet a büntetés kiszabásának vagy a felfüggesztésnek, avagy az ítélet közzétételének kérdésében mennyiben tartja sérelmesnek, a fellebbezésből ki nem vehető és ezt a hiányt a perorvoslatot használó vádlott kihallgatásával sem lehetett pótolni.

9. A semmisségi panasz tekintetében

34. §

A Kbp. 358. §-ának 9. b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

b) vajjon forognak-e fenn oly körülmények, amelyek a bűnvádi eljárás megindítását vagy a beszámíthatóságot kizárják, avagy a büntethetőséget megszüntetik.

A Kbp. 358. §-ának 9. d) pontja hatályát veszti.

35. §

A Kbp. 358. §-ának 11. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

11. ha a haditörvényszék a büntetés kiszabásánál büntető hatalmát átlépte vagy a törvényben megállapított büntetési tételeket, vagy ezeknek megengedett enyhítésénél, átváltoztatásánál vagy súlyosbításánál a törvényben vont határokat nem tartotta meg, vagy a 379. § harmadik bekezdésének és a 400. § negyedik bekezdésének rendelkezéseit megsértette vagy helytelenül alkalmazta, avagy az 1928:X. tc. 2-12. §-ait tévesen alkalmazta vagy tévesen nem alkalmazta.

36. §

A Kbp. 359. §-ának második bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

Felmentő ítélet ellen semmisségi panasz a vádlott javára csak a 358. § 9. a) és 10. pontjában felsorolt semmisségi okokból és csak akkor emelhető, ha a felmentés oly körülmények miatt történt, amelyek a tett beszámíthatóságát kizárják vagy büntethetőségét megszüntetik.

37. §

A Kbp. 361. §-a a következő bekezdéssel egészíttetik ki:

A semmisségi panasz bejelentéséből vagy megokolásából azonban ki kell tűnnie, hogy a perorvoslat használója minő semmisségi okot érvényesít és ezt mire alapítja.

10. Az ítéletek végrehajtása tekintetében

38. §

A Kbp. 417. §-a a következő új bekezdéssel egészíttetik ki:

A legfőbb honvédtörvényszék méltánylást érdemlő esetben elrendelheti, hogy az az idő, amelyet a szabadságvesztésre ítélt az elsőfokú büntető ítélet kihirdetése óta letartóztatásban töltött, a büntetésbe - egészen vagy részben - akkor is beszámíttassék, amikor ily beszámításnak az előbbi bekezdés szerint helye nem volna.

11. A jogerős ítéletekkel megállapított több szabadságvesztésbüntetés végrehajtása tekintetében

39. §

Ha valakit különböző jogerős ítéletekkel több szabadságvesztésbüntetésre ítéltek és az ítéletek hozásánál az összbüntetésre, illetőleg a büntetések egyesítésére irányadó szabályokat (Btk. 96. §, 1880:XXXVII. tc. 36. §, Ktbtk. 29. §) nem alkalmazták: a büntetéseket utólag kell összbüntetésbe foglalni, illetőleg egyesíteni.
Ez az eljárás nem akadályozza a kiszabott büntetések végrehajtását; ezek közül a legsúlyosabb neműt kell először foganatba venni.

40. §

Az összbüntetés meghatározása vagy a büntetések egyesítése a vádló vagy az elítélt indítványára történik.

Ha a külön ítéletekben kiszabott szabadságvesztésbüntetések tartama együttvéve két évet meghalad, vagy ha az elítélt az ítélethozásra hivatott bíróság székhelyén kívül van fogva, részére hivatalból védőt kell rendelni.

Az eljárásra az a bíróság illetékes, amelynek ítélete vagy amelynek ítéletére vonatkozó felsőfokú ítélet mondta ki a legsúlyosabb büntetést.

Ha ez kétséges, az a bíróság jár el, amelynik ítélete legutóbb kelt.

A bíróság az indítvány következtében nyilvános tárgyalásra határnapot tűz ki és erre a vádlót, a szabadlábon levő vagy a bíróság székhelyén fogva levő vádlottat és ha védő van, ezt is megidézi.

A tárgyalásra hivatott haditörvényszék az általános szabályok szerint alakul. A tárgyalás az ítéletek felolvasásával kezdődik. Azután a vádló terjeszti elő indítványát. Erre az elítélt, ha jelen van és védője válaszolhat. A bíróság ítélettel dönt és ezt azonnal kihirdeti.

Mind az egyesített büntetésnek, mind az összbüntetésnek meghatározása egyedül az előbbi ítéletekkel kimondott büntetések tartama és súlyosságának aránya alapján történik.

Súlyosbító és enyhítő körülmények többé nem vehetők figyelembe.

Az ítélet ellen a Kbp. 358. §-ának 1., 2., 5., 6. és 11. pontja alapján lehet semmisségi panasszal élni.

A legfőbb honvédtörvényszék zárt ülésben határoz.

12. A rögtönítélő eljárás tekintetében

41. §

A Kbp. 433. §-a helyébe az alábbi 42. és 43. § rendelkezései lépnek.

42. §

Rögtönítélő eljárásnak a rögtönbíráskodás előzetes kihirdetése nélkül helye van, ha a megzavart fegyelem helyreállítása elrettentő példaadást tesz szükségessé:

1. függelemsértés miatt az ellen, akire a Ktbtk. 70., 74. és 75. §-a halálbüntetést szab, továbbá a Ktbtk. 70. és 74. §-ának oly esetében, midőn az előljáró ellen fegyverrel vagy az életre veszélyes más eszközzel intézett fenyegetés felállított sorban és rendben vagy háború idején bárminő szolgálatban történt;

2. zendülés miatt az ellen, akire a Ktbtk. 78. §-a halálbüntetést szab, továbbá az ellen, aki a csoportosulásban a rend és fegyelem helyreállítására kirendelt ellenerő megjelenésének időpontján túl is résztvesz, valamint az ellen, aki mást zendülésre szándékosan reábír vagy aki zendülés elkövetésére felhívást intéz vagy terjeszt, ha zendülés követtetett el, végül az ellen, akinek a zendülésre reábíró törekvése sikertelen vagy a zendülés elkövetésére való felhívása eredménytelen maradt ugyan, de a kedélyekben a szolgálatra veszélyes hangulatot vagy az ellenállásra hajlandóságot már előidézett;

3. katonai őr elleni bűntett miatt az ellen, akire a Ktbtk. 89. §-a halálbüntetést szab;

4. gyávaság bűntette miatt.

Ha az előbbi bekezdés 1-3. pontjai szerint rögtönítélő eljárás alá vonható cselekmény a gyilkosság bűntettét is megvalósítja, a rögtönítélő eljárásnak e bűntett miatt szintén helye van.

43. §

Rögtönítélő eljárásnak helye van továbbá a rögtönbíráskodás előzetes kihirdetése nélkül háború idején a hűtlenségnek a 62. § szerint büntetendő bűntette miatt, valamint a 63. §-ban meghatározott bűntette miatt akkor, ha a segélynyujtás a 62. § szerint büntetendő cselekmény elkövetője javára történt.

44. §

A Kbp. 434. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Rögtönítélő eljárásnak a rögtönbíráskodás előzetes kihirdetése után van helye a kihirdetés után elkövetett bujtogatás, szökés, a Ktbtk. 113-115. §-aiban meghatározott fegyelem- és rendelleni bűntettek, továbbá lázadás bűntette miatt.

Béke idején azonban rögtönbíráskodás bujtogatás miatt csakis a fegyelmet sértő bűntetteknek, szökés miatt pedig csakis a szökésnek elharapódzása esetén hirdethető ki.

Béke idején szökés miatt rögtönítélő eljárásnak egyáltalában nincs helye, ha a szökevény harminc nap alatt önként jelentkezett.

Abban a kérdésben, hogy a rögtönbíráskodás kihirdetése az alája rendelt katonai kötelékre és egyénekre szükséges-e, az illetékes parancsnok határoz.

45. §

A Kbp. 435. §-ának első bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

Az előbbi §-ban meghatározott eseteken felül rögtönítélő eljárásnak a rögtönbíráskodás előzetes kihirdetése után helye lehet még a kihirdetés után elkövetett

- felségsértés bűntette miatt;

- hűtlenség bűntette miatt;
- a hatóságok büntetőjogi védelméről szóló 1914:XL. törvénycikk rendelkezéseibe ütköző, csoportosulás útján vagy felfegyverkezve csoportosulás esetén kívül elkövetett bűntett miatt;
- a magánosok elleni erőszaknak a Btk. 175. és 176. §-ába ütköző bűntette miatt;
- gyilkosság bűntette miatt;
- szándékos emberölés bűntette miatt;
- a közegészség ellen halál okozásával elkövetett bűntett miatt;
- a magánlaksértésnek a Btk. 331. §-ának 1. vagy 3. pontja szerint minősülő bűntette miatt;
- rablás bűntette miatt;
- a zsarolásnak a Btk. 353. §-a szerint minősülő bűntette miatt;
- gyujtogatás bűntette miatt;
- vízáradás okozásának bűntette miatt;
- vaspályákon, távirdákon (távbeszélőn) vagy hajókon elkövetett közveszélyes cselekmények bűntette miatt;
- az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921:III. tc. 1. vagy 2. §-ában meghatározott bűntettek miatt;
- a robbantószer és robbanóanyag előállításával, tartásával és használatával elkövetett bűncselekményekről szóló 1924:XV. tc. 1. §-a harmadik bekezdésében meghatározott bűntett miatt.

46. §

Ha rögtönítélő eljárás alá vonható cselekmény az elkövetés céljánál vagy módjánál vagy más körülménynél fogva ugyanúgy vagy súlyosabban büntetendő más bűntetté minősül, a rögtönítélő eljárásnak ez utóbbi bűntett miatt is helye van.

47. §

A Kbp. 438. §-ának harmadik bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

Az illetékes parancsnok elhatározásának előkészítésére netalán szükséges megállapítások nem terjedhetnek nyolc napon túl.

48. §

A Kbp. 444. §-ának harmadik bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Kötéllel végrehajtandó halálbüntetést kell kiszabni, ha a cselekményre a törvényben amúgy is kötéllel végrehajtandó halálbüntetés van megállapítva vagy ha a cselekmény közönséges bűncselekmény; minden más esetben a büntetés agyonlövéssel végrehajtandó halál.

A rögtönítélő eljárásban a halálbüntetés kísérlet, részesség és sikertelen felbujtás (Ktbtk. 35. §) esetében is alkalmazható.

Közönséges bűncselekmény miatt rögtönítélő eljárásban oly vádlottra, aki a cselekmény elkövetésekor huszadik életévét még be nem töltötte, halálbüntetés helyett tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyházbüntetést, ha pedig a vádlott a tett elkövetésekor életének tizennyolcadik évét nem töltötte be, öt évtől tizenöt évig terjedhető fogházbüntetést kell kiszabni; ezt a rendelkezést nem lehet alkalmazni, ha katonai bűncselekmény az elkövetés céljánál vagy módjánál vagy más körülménynél fogva minősül közönséges bűncselekménnyé. A bíróság továbbá akár katonai, akár közönséges bűncselekmény miatt folyó rögtönítélő eljárásban, ha a halálbüntetésnek egy vagy több a büntetésre leginkább rászolgált egyénen foganatosított végrehajtása a nyugalom és a rend helyreállítására szükséges elrettentő példát már megadta, fontos okokból a kevésbbé bűnös résztvevőkre kötéllel végrehajtandó halálbüntetés helyett életfogytig vagy tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyházbüntetést, agyonlövéssel végrehajtandó halálbüntetés helyett öt évtől tíz évig terjedhető fegyház- vagy börtönbüntetést szabhat ki, fegyházat csak akkor, ha a cselekményt a törvény rögtönítélő eljárás esetén kívül fegyházzal sujtja. A büntetés további bírói enyhítése nincs megengedve.

49. §

A Kbp. 450. §-ának első bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

A rögtönítélő eljárásban hozott ítéletet jogerőre emelkedésétől számított tizennégy nap alatt a tárgyalási iratokkal együtt a honvédelmi miniszter elé kell terjeszteni; az iratokat a miniszter felhívására a honvéd koronaügyész megvizsgálja és megfelelő indítványt tesz.

13. A hadrakelt seregnél követendő eljárás tekintetében

50. §

A háború idejére szóló anyagi büntetőjogi rendelkezések hatályosságának tartama alatt és korlátain belül (Ktbtk. 4. §), hacsak a minisztérium kivételt nem tesz, a katonai büntetőbíráskodásban a Kbp.-nak a hadrakelt sereg számára szóló szabályait kell alkalmazni.

A minisztérium ez eljárás tekintetében a szükséghez képest - a Kbp. XXVII. Fejezetében foglalt alapelvek szem előtt tartásával - rendelettel az eljárás gyorsítása és egyszerűsítése érdekében a törvénytől eltérő rendelkezéseket is állapíthat meg; ebben a körben a rögtönítélő eljárásban halálbüntetés helyett enyhítésképpen alkalmazható büntetési nemeket és tételeket állapíthat meg, azok végrehajtási módját szabályozza, továbbá a fegyelmi megtorlás lehetőségét kiterjesztheti akként, hogy az illetékes parancsnok ily megtorlás alá vonhasson a Kbp. 2. §-ában nem említett oly bűncselekményeket is, amelyek miatt az adott esetben előreláthatóan nem lehetne hathavi fogházbüntetésnél súlyosabb büntetést kiszabni. Attól a naptól számított három hónap alatt, amikor a minisztérium rendeletének hatálya megszűnik,

a sértett vagy a magánpanaszos a honvédelmi minisztertől kérheti, hogy a jelen § alapján fegyelmi úton elintézett ügyet vizsgálják felül.

51. §

A honvédelmi miniszter rendelettel határozhatja meg, hogy a hadrakelt seregnél követendő eljárásra való átmenet idején folymatban levő ügyekre nézve az illetékes parancsnoki jogokat melyik illetékes parancsnok gyakorolja.

52. §

A Kbp. 454. §-a hatályát veszti és helyette a következő rendelkezéseket kell alkalmazni:

A legfőbb parancsnok oly egyéneket, akik egyébként nem állanak katonai büntetőbíráskodás alatt és ellenséges országban a mozgósított csapatok (parancsnokságok) vagy szövetségeseik hatalmi körén belül kerülnek kézre, a honvédbüntetőbíráskodás alá helyezhet:

1. oly bűncselekmények miatt, amelyeket e hatalmi körön belül követnek el,
2. tekintet nélkül az elkövetés helyére a 8. §-ban felsorolt bűncselekmények miatt.

53. §

A hadrakelt sereg kötelékéhez nem tartozó parancsnok illetékességén nem változtat az, hogy a terhelt a hadrakelt sereg viszonyába lépett, ha a parancsnok megelőzően a bűnvádi eljárás előkészítésére vagy megindítására intézkedést tett. Ugyancsak illetékes marad a hadrakelt sereg kötelékéhez nem tartozó parancsnok akkor is, ha a bűnvádi ügy a hadrakelt sereg kötelékébe tartozó illetékes parancsnoktól áttétel folytán került eléje és a terhelt újra a hadrakelt sereg viszonyába lépett.

Azokat az eljárási cselekményeket, amelyeknél a terhelt személyes jelenléte szükséges, oly időben kell foganatosítani, amikor a terhelt e célból ismét rendelkezésre áll. Ha fontos katonai érdek az ügy végleges elintézését halaszthatatlanná teszi, a terhelt a hadrakelt seregtől is előállítható.

54. §

Ha a Kbp. XXVII. Fejezetben szabályozott eljárást nem rangosztályba sorolt havidíjas ellen kell folytatni, az illetékes parancsnok a hozzá beosztott igazságügyi szervet felhatalmazhatja a nyomozó és a rögtönítélő eljárásnak, valamint a vizsgálati fogságnak elrendelésére, a nyomozásvezetőnek és a vádlónak önálló kijelölésére, a bizonyítékok beszerzése iránti önálló intézkedésre, továbbá az önálló vádemelésre, végül a tárgyalásvezetőnek kijelölésére és a tábori haditörvényszék egybehívására.

55. §

A Kbp. 466. §-a a következő új bekezdéssel egészíttetik ki:

A tényállás tisztázására, valamint a bizonyítékok biztosítására elkerülhetetlenül szükséges megállapításokat és intézkedéseket akkor is foganatosítani kell, ha az ügy áttételének van helye, de a felmerült gyanúról az immár illetékes parancsnokot haladéktalanul értesíteni kell.

56. §

A Kbp. 483. §-a első mondatának helyébe a következő rendelkezés lép:

A tábori haditörvényszék által szabadságvesztésre ítélt (megkegyelmezett) egyénnek vagy törvényes képviselőjének joga van a honvédelmi minisztertől intézkedést kérni a jogegység érdekében semmisségi panasz emelése vagy a Kbp. 401. §-a értelmében újrafelvételi eljárás megindítása végett.

III. Fejezet

A közönséges büntetőtörvények egyes rendelkezéseinek módosítása és kiegészítése

I. Mind a polgári, mind a katonai bíráskodás körében

1. A hűtlenség tekintetében

57. §

A Btk. Második Részének a hűtlenségről szóló III. Fejezete helyébe az alábbi 58-71. §-ban foglalt rendelkezések lépnek.

58. §

A hűtlenség bűntettét követi el és tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyházzal büntetendő, aki külhatalom kormányával vagy külföldi szervezettel szövetkezik vagy érintkezésbe bocsátkozik a végett, hogy a magyar állam ellen ellenséges cselekményre bírja, úgyszintén az is, aki valamely külhatalmat a magyar állam ellen háborúra vagy kényszerintézkedésre indítani törekszik.

Ha a hadüzenet megtörtént vagy a háború kiütött, vagy a kényszerintézkedés bekövetkezett, a büntetés életfogytig tartó fegyház.

59. §

A hűtlenség bűntettét követi el és tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyházzal büntetendő, aki háború idején:

1. a magyar állam vagy szövetségese fegyveres erejének vagy a velük közösen működő fegyveres erőnek szándékosan hátrányt vagy az ellenségnek szándékosan előnyt okoz;

2. aki ily cselekmény véghezvitelét megkísérli;

3. aki e végből az ellenséggel érintkezésbe bocsátkozik;

4. aki az 1. vagy a 3. pontban meghatározott cselekmény elkövetésére mással szövetkezik, mást reábírni törekszik vagy a Btk. 134. §-ában meghatározott módon eredménytelenül felhív.

Életfogytig tartó fegyház a büntetés, ha a tettes a bűntettet hivatali vagy szolgálati kötelességének szándékos megszegésével követte el.

Ha azonban a bűntett következtében a fegyveres erő egy vagy több tagja hadifogságba esett, életét vesztette, súlyos sérülést szenvedett vagy súlyos betegségbe esett, vagy ha a cselekményből nagy hátrány származott vagy az a hadviselés érdekét nagy fokban veszélyeztette, a büntetés halál.

60. §

A hűtlenség bűntettét követi el és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő:

1. aki katonai titkot vagy a magyar állam egyéb fontos érdekeit, így különösen nemzetközi vagy gazdasági helyzetét érintő más titkot kikémlel vagy jogosulatlanul megszerez;

2. aki közhivatalnoki állásánál, hivatalos megbízatásánál vagy a hatósággal szemben fennálló szolgálati vagy szerződéses viszonyánál fogva birtokába vagy tudomására jutott ily titkot nyilvánosságra hoz vagy illetéktelen személlyel közöl, avagy illetéktelen személynek más módon hozzáférhetővé tesz;

3. aki nem az 1. vagy a 2. pontban meghatározott módon birtokába vagy tudomására jutott oly titkot nyilvánosságra hoz vagy illetéktelen személlyel közöl, avagy illetéktelen személynek más módon hozzáférhetővé tesz, ha a cselekmény az állam érdekét veszélyezteti;

4. aki az 1-3. pontokban meghatározott cselekmények valamelyikét megkísérli;

5. aki az 1-3. pontokban meghatározott cselekmények valamelyikének elkövetésére mással szövetkezik, mást reábírni törekszik vagy a Btk. 134. §-ában meghatározott módon eredménytelenül felhív;

6. aki az 1-3. pontokban meghatározott cselekmények valamelyikének elkövetése céljából berendezést létesít vagy tart fenn.

A büntetés öt évtől tíz évig terjedhető fegyház, ha a cselekményt háború idején követték el.

Katonai titok minden intézkedés, hír, terv, tárgy vagy bármely más olyan tény, amelynek arra nem hivatottak tudomására jutása a honvédelmet vagy általában az állam biztonságát veszélyeztetheti.

Háború idején a magyar állam szövetségesének vagy a velük közösen működő fegyveres erőnek katonai titka a magyar állam katonai titkával egy tekintet alá esik.

61. §

Ha az előbbi § 1-6. pontjaiban meghatározott cselekményt abból a célból követték el, hogy a titok idegen állam hatóságának, külföldi szervezetnek, megbízottjuk-

nak vagy érdekükben működő személynek hozzáférhetővé váljék, a büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyház.

Az előbbi bekezdésben meghatározott célból elkövetett cselekmény büntetése életfogytig tartó fegyház:

1. ha a 60. § 1-3. pontjában meghatározott esetben a cselekmény az állam vagy a közgazdaság érdekeit súlyosan sértette vagy veszélyeztette;

2. ha a tettes a 60. § 1. pontjában meghatározott cselekménynek vagy kísérletének elkövetésére közhivatali állását, hivatalos megbízását vagy a hatósággal szemben fennálló szolgálati vagy szerződéses viszonyát használta fel, továbbá

3. a 60. § 2. pontjában meghatározott cselekménynek vagy kísérletének esetében.

62. §

Aki a 60. § 1. vagy 2. pontjában meghatározott cselekményt avagy kísérletét háború idején a 61. §-ban meghatározott célból vagy az ellenség javára követi el, halállal büntetendő.

A 60. §-ban meghatározott egyéb bűntettek eseteiben, ha háború idején az ellenség javára követték el, az 59. §-ban megállapított büntetéseket az ott tett megkülönböztetés szerint kell alkalmazni.

63. §

Aki a 61. vagy a 62. § szerint büntetendő bűntett elkövetőjének akár a kikémlelésben, akár a titok megszerzésében, akár abban, hogy a titok idegen állam hatóságának, külföldi szervezetnek, megbízottjuknak vagy érdekükben működő személynek hozzáférhetővé váljék, segítségére van, a tettesre megállapított büntetéssel büntetendő.

64. §

A hűtlenség bűntettét követi el és öt évig terjedhető börtönnel, háború idején öt évtől tíz évig terjedhető fegyházzal büntetendő, aki idegen állam hatóságának, külföldi szervezetnek, megbízottjuknak vagy érdekükben működő személynek kémül ajánlkozik vagy részükre kémszolgálatot vállal.

Ha a cselekményt háború idején az ellenség javára követték el, a büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyház.

65. §

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki a magyar állam katonai védelmét szolgáló berendezésről vagy intézkedésről az illetékes hatóság engedelme nélkül vázlatot, tervet, leírást vagy fényképet készít vagy közzétesz, úgyszintén aki hivatalos őrizet alatt levő ilyen vázlatot, tervet, leírást vagy fényképet jogosulatlanul magának vagy másnak megszerez vagy lemásol.

Ugyanígy büntetendő az is, aki titkon vagy csellel belopódzik oly helyre, ahová a belépést az illetékes hatóság az állam katonai védelme érdekében a közönségnek megtiltotta.

Háború idején a magyar állam szövetségesének vagy a velük közösen működő fegyveres erőnek katonai védelme a magyar állam katonai védelmével egy tekintet alá esik.

66. §

Aki a 60. § 2. és 3. pontjában meghatározott cselekményt gondatlanságból követi el, öt évig terjedhető fogházzal büntetendő.

67. §

Aki katonai titkot vagy a magyar államnak biztonságát, vagy egyéb fontos érdekét érintő más titkot tartalmazó ügyiratot vagy egyéb tárgyat a nélkül, hogy arra jogosítva volna, magánál tart, - amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik - egy évig terjedhető fogházzal büntetendő.

68. §

A hűtlenség bűntettét követi el és öt évtől tíz évig terjedhető fegyházzal büntetendő, aki oly hamis vagy hamisított iratot, rajzot vagy egyéb valótlan adatot, amely valósága esetén a 60. §-ban megjelölt titok volna, idegen állam hatóságával, külföldi szervezettel, megbízottjukkal vagy érdekükben működő személlyel közöl, ha a közlés alkalmas arra, hogy az állam katonai vagy egyéb fontos érdekét veszélyeztesse.

Ugyanígy büntetendő az is, aki oly közlés céljára a hamis vagy hamisított iratot vagy rajzot készíti, avagy a valótlan adatot koholja.

69. §

Aki olyan időben vesz hiteltérdemlő tudomást arról, hogy a jelen Fejezetben bűntettnek nyilvánított cselekmény elkövetése céloztatik, amidőn annak megakadályozása még lehetséges és arról a hatóságnak, mihelyt teheti, jelentést nem tesz, háromévig terjedhető államfogházzal büntetendő, kivéve, ha a célba vett bűntett abbanhagyatott.

A tettes vagy részes hozzátartozója (Btk. 78. §) a feljelentés elmulasztása miatt nem büntethető.

70. §

Az 58-64. §-okban, továbbá a 68. §-ban meghatározott bűntettek eseteiben hivatalvesztést és a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztését is meg kell állapítani, külföldit az országból ki kell utasítani és a visszatéréstől örökre el kell tiltani, belföldit pedig abból a községből, ahol tartózkodása a magyar állam érdekeire veszélyes, akkor is ki lehet tiltani, ha az az elítéltnek illetőségi helye.

A bíróság ítéletében az államkincstár javára belátása szerint és az elítélt vagyoni viszonyaihoz mért, az elítélt egész vagyonának elkobzásáig terjedhető vagyoni elégtételt állapíthat meg. A vagyoni elégtétel szabadságvesztésbüntetésre át nem változtatható, egyébként azonban a pénzbüntetésse esik egy tekintet alá.

A jelen Fejezetben meghatározott bűntett elkövetéséért akár előzetesen, akár utólag kapott ajándékot vagy jutalmat, az előbbi bekezdés alkalmazására tekintet nélkül minden esetben el kell kobozni, ha pedig az elkobzás nem foganatosítható, az elítéltet arra kell kötelezni, hogy a kapott értéknek vagy a juttatott vagyoni előnynek megfelelő összeget az államkincstárnak fizesse meg.

71. §

A Btk. 136. és 137. §-ának rendelkezéseit az 58-63. §-okban meghatározott bűncselekményekre megfelelően alkalmazni kell.

A 60. § 6. pontjában meghatározott bűntett miatt nem büntethető az, aki az ott említett berendezést önként és mielőtt a cselekményt felfedezték volna, megsemmisíti.

A feljelentés elmulasztása (69.§) nem büntethető, ha a cselekményről a hatóságnak valamely köztudomású tényből, különösen sajtóközleményből értesülnie kellett.

2. Más bűncselekmények tekintetében

72. §

A Btk. 171. és 174. §-át akkor is alkalmazni kell, ha a cselekményt katonai bűntett vagy katonai vétség tekintetében követték el.

Ha a bűntettet vagy a vétséget elkövették, a polgári bűntetőbíráskodásban a felhívóra a Ktbtk.-ben megállapított büntetést a közönséges büntetőtörvények szerint kell kiszabni és végrehajtani; ez a rendelkezés a Bn. és Fb. alkalmazását nem érinti. A Ktbtk. Első Részének rendelkezéseit is alkalmazni kell, amennyiben a közönséges büntetőtörvények rendelkezéseinél enyhébbek.

73. §

A Btk. 220. §-ának harmadik bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

E § rendelkezéseit a katonai becsületügyi eljárás során tett hamis vallomás esetében is alkalmazni kell.

74. §

A Btk. 336. §-a 11. pontként a következő rendelkezéssel egészíttetik ki:

11. ha a tolvaj katonai egyén és a lopást katonai egyén ellen vagy beszállásolás alatt szállásadója ellen követi el.

75. §

A Btk. 337. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Tekintet nélkül az ellopott dolog értékére, bűntett a lopás, ha felfegyverkezve vagy oly eszközzel felszerelve követték el, amely személyes ellenállás leküzdésére alkalmas.

Nem alkalmazható az előbbi bekezdése, ha a tettes a fegyvert vagy az eszközt hivatásánál vagy foglalkozásánál fogva jogosan viselte.

76. §

A Btk. 370. §-a új harmadik bekezdésként a következő rendelkezéssel egészíttetik ki:

A jelen § első bekezdésében felsorolt bűntettekkel a Ktbtk. 113-116. §-aiban és 132. §-ának második bekezdésében meghatározott bűntettek, a jelen § második bekezdésében felsorolt vétségekkel pedig a Ktbtk. 113-116. §-aiban és a 132. §-ának második bekezdésében meghatározott vétségek egy tekintet alá esnek.

77. §

A Btk.-nek a bűnpártolásról szóló rendelkezéseit akkor is alkalmazni kell, ha a bűnpártolást katonai bűntettre vagy katonai vétségre vonatkozólag követték el.

A bűnpártolás bűntett és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő, ha a Btk. 126. §-ában vagy 127. §-a 3. pontjában meghatározott felségsértés vagy a jelen törvény 59. vagy 60. §-ában meghatározott hűtlenség bűntette tekintetében követték el.

78. §

A Btk. 454. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

Két évig terjedhető fogházzal, háború idején öt évig terjedhető börtönnel büntetendő, aki oly katonai egyént, akiről tudja, hogy megszökött, szökése alatt magánál vagy felügyelete alatt álló helyiségben tart vagy annak lappangásra vagy menekülésre bármikép segélyt nyujt.

79. §

Az a polgári egyén, aki háború idején akár törvény, akár szerződés alapján katonai vezetés alatt szolgálat vagy munkálat teljesítésére köteles, ha ebbeli kötelességét nem teljesíti, három hónaptól hat hónapig terjedhető fogházzal, ha pedig a cselekményt két vagy több személy összebeszélésének következtében követte el vagy abból súlyos hátrány származott, öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

Ha a cselekményt gondatlanságból követték el, egy hónaptól három hónapig terjedhető fogház a büntetés.

80. §

Aki háború idején a hadviseléssel kapcsolatban vészhírt kohol vagy valótlant vészhírt terjeszt, - amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik - vétség miatt egy évig terjedhető fogházzal büntetendő.

81. §

Aki hadifogolynak a hadifogságból megszökésre csak azért nyujt segélyt, hogy ez szabadságát visszanyerje, vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő.

82. §

A Kbtk. 44. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

Aki illetéktelenül közhivatalban vagy közszolgálatban álló személynek vagy a fegyveres erő tagjának adja ki magát, vagy aki hivatali vagy közszolgálati egyenruhát, vagy a hatósági hivatalnok vagy közeg felismerésére szolgáló jelvényt, vagy pedig katonai egyenruhát jogtalanul visel, egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

83. §

A Kbtk. 45 §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

Aki őt jogosan meg nem illető olyan címet vagy rangfokozatot használ, amely a közönséget tévútra vezetheti, valamint az is, aki őt jogosan meg nem illető belföldi rend- vagy díszjelet, vagy engedély nélkül külföldi rend- vagy díszjelet nyilvánosan visel, egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

84. §

A Kbtk. 129. §-ában felsorolt cselekményekkel a Ktbtk. 113-116. §-aiban és 132. §-ának második bekezdésében meghatározott bűncselekmények egy tekintet alá esnek.

II. A katonai büntetőbíráskodás körében

85. §

A katonai büntetőbíráskodás körében:

1. a Btk. 126. §-ának 2., 3. és 4. pontjában meghatározott felségsértés halállal büntetendő;

2. aki a Btk. 126. §-ában meghatározott felségsértésre mást reábírni törekszik, tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyházzal büntetendő; ugyanígy büntetendő a Btk. 126. §-ában meghatározott felségsértés elkövetésére létrejött szövetség, akár járult ehhez előkészületi cselekmény, akár nem;

3. a Btk. 133. §-a szerint büntetendő az is, aki a Btk. 127. §-ának 3. pontjában meghatározott felségsértés elkövetésére tesz szövetség nélkül előkészületet; aki pedig a Btk. 127. §-ának 1. vagy 2. pontjában meghatározott felségsértés elkövetésére tesz ily előkészületet, öt évig terjedhető államfogházzal büntetendő;

4. a Btk. 134. §-ának első bekezdésében meghatározott felhívás esetében, ha a felségsértést elkövették, vagy elkövetésére szövetség létesült vagy más előkészületet tettek, a felhívó mint felbujtó büntetendő, ha pedig a felhívás teljesen sikertelen

maradt s az a Btk. 126. §-ában meghatározott felségsértésre vonatkozik, a büntetés öt évig terjedhető fegyház;

5. a Btk. 135. §-ában meghatározott feljelentési kötelesség elmulasztása, ha a Btk. 126. §-ában vagy 127. §-a 3. pontjában meghatározott felségsértés céloztatott, öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

Aki a felségsértés elkövetését - noha azt önmagának vagy hozzátartozójának (Btk. 78. §) veszélyeztetése nélkül könnyen megakadályozhatná - meg nem akadályozza, öt évig terjedhető börtönnel, a 127. § 1. és 2. pontja esetében azonban három évig terjedhető államfogházzal büntetendő.

86. §

A katonai büntetőbíráskodás körében három évig, súlyos esetben egy évtől öt évig terjedhető börtönnel büntetendő:

1. aki a célba vett hűtlenség feljelentésére a 69. §-ban megszabott feljelentési kötelességet elmulasztja;

2. aki az 59. vagy a 60. §-ban meghatározott hűtlenség elkövetéséről hiteltérdemlő tudomást szerez és arról, mihelyt lehetséges, a felsőbbségnek jelentést nem tesz;

3. aki az 59-64. §-okban és a 68. §-ban meghatározott hűtlenség elkövetését - noha azt önmagának vagy hozzátartozójának (Btk. 78. §) veszélyeztetése nélkül könnyen megakadályozhatná, - meg nem akadályozza.

A 2. pontban meghatározott feljelentési kötelesség elmulasztása nem büntethető, ha a cselekményről a hatóságnak valamely köztudomású tényből, különösen sajtóközleményből értesülnie kellett.

A tettes vagy részes hozzátartozója (Btk. 78. §) a 2. pontban meghatározott feljelentési kötelesség elmulasztása miatt nem büntethető.

87. §

A katonai büntetőbíráskodás körében:

A hűtlenség bűntettének a 60. §-ban meghatározott esetében a Ktbtk. 43., 44. és 46. §-a nem nyer alkalmazást. Ily bűntettre a törvényben megállapított büntetés alkalmazása független a tettes életkorától.

88. §

A katonai büntetőbíráskodás körében továbbá:

A király megsértéséről és a királyság intézményének megtámadásáról szóló 1913:XXXIV. tc. 2. §-ának első bekezdésében meghatározott cselekménynek büntetése öt évig terjedhető börtön, második bekezdésének esetében pedig öt évig terjedhető fegyház.

89. §

A katonai büntetőbíráskodás körében:

A rágalmazás bűntett és három évig terjedhető börtönnel büntetendő, ha tiszt (hasonló állású) követte el tiszt (hasonló állású) ellen és az állított vagy híresztelt tény valósága esetében megvetendő tulajdonságra vagy érzületre vallana.

A becsületsértés bűntett és két évig terjedhető börtönnel büntetendő, ha tiszt (hasonló állású) követte el tiszt (hasonló állású) ellen és a sértés feltűnően durva.

A jelen § alá eső bűntetteket hivatalból kell üldözni és azok eseteiben az 1914:XLI. tc. 18. és 19. §-át nem lehet alkalmazni.

90. §

A katonai büntetőbíráskodás körében:

Az ítélet hírlapi közzétételének elrendelését katonai érdekből mellőzni lehet.

Ha a szerkesztő vagy a kiadó az 1914:XIV. tc. 43. §-a vagy az 1914. évi XLI. tc. 32. és 33. §-a értelmében őt terhelő közzétételi kötelességének eleget nem tesz és nem tartozik a katonai büntetőbíráskodás alá, az a kir. járásbíróság jár el, amelynek területén az időszaki lapot kiadják.

Amennyiben az előbbi bekezdésben felsorolt §-ok alkalmazása tárgyában katonai bíróság jár el, határozata ellen nyolc nap alatt felfolyamodásnak van helye.

Az 1914:XLI. tc. 27. és 30. §-át a katonai bíráskodás körében is alkalmazni kell.

91. §

A katonai büntetőbíráskodás körében:

A lopás bűntett, ha katonai szolgálatra rendelt dolgon követték el és a lopott dolog értéke ötven pengőnél nagyobb.

A katonai egyén által elkövetett lopás és sikkasztás akkor is hivatalból üldözendő, ha az a Btk. 343. §-ához (358. § utolsó bekezdéséhez) képest csak magánindítványra lenne bűnvádi eljárás alá vonható.

Katonai egyén ellen az 1883:XXV. törvénycikkben meghatározott uzsora vétsége, valamint az 1908:XXXVI. tc. 51. §-ában meghatározott tulajdon elleni kihágás miatt a katonai bűnvádi eljárást ugyancsak hivatalból kell megindítani. A Btk. 342. §-ának rendelkezései e bekezdés eseteiben is alkalmazandók.

92. §

A katonai büntetőbíráskodás körében:

Az oly tényleges katonai egyén, aki az illetékes hatóság engedélye nélkül megnősül, egy hónaptól hat hónapig terjedhető fogházzal büntetendő.

93. §

A katonai büntetőbíráskodás körében:

Aki elesett katona holttestét megcsonkítja, egy évig, súlyos esetben öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

IV. Fejezet

A bűnvádi perrendtartásról szóló 1896:XXXIII. törvénycikk és a bűnvádi perrendtartás életbeléptetéséről szóló 1897:XXXIV. törvénycikk módosítása és kiegészítése

94. §

A katonai büntetőbíráskodás alá nem tartozó egyének tekintetében a jelen törvény 58-64. és 66-69. §-aiban meghatározott bűncselekmények kizárólag a budapesti kir. büntetőtörvényszék illetékességéhez tartoznak.

A nyilvánosság a főtárgyaláson ki van zárva az 58-64. és 66-69. §-okban meghatározott bűncselekmények miatt indított bűnvádi eljárásban. A Bp. 294. §-át ezekben az ügyekben nem lehet alkalmazni.

Katonai titok kikémlelése vagy elárulása miatt indított ügyben a főtárgyaláson meg kell hallgatni a honvédelmi minisztertől kijelölt katonai szakértőt vagy szakértőket.

V. Fejezet
Vegyes rendelkezések

95. §

A Ktbtk. 1. §-a nem érinti azokat a jogszabályokat, amelyek szerint egyes bűncselekmények megtorlásának katonai bírósági eljárás mellőzésével fegyelmi úton van helye.

A Ktbtk. 35. és 36. §-ának rendelkezéseit a polgári büntetőbíráskodás körében is alkalmazni kell s ilyen esetben a Ktbtk.-ben megállapított büntetést a közönséges büntetőtörvények szabályai szerint kell kiszabni és végrehajtani; ez a rendelkezés a Bn. és Fb. alkalmazását nem érinti. A Ktbtk. Első Részének rendelkezéseit is alkalmazni kell, amennyiben a közönséges büntetőtörvények rendelkezéseinél enyhébbek.

96. §

Összbüntetés kiszabása vagy a büntetések egyesítése szempontjából nem tesz különbséget, hogy a külön ítéleteket csak katonai avagy katonai és polgári büntetőbíróságok hozták.

Abban a kérdésben, hogy a próbaidő alatt elkövetett cselekmény miatt a felfüggesztett büntetés végrehajtásának helye van-e, a próbaidő alatt elkövetett cselekmény miatt eljáró bíróság határoz, tekintet nélkül arra, hogy a büntetés végrehajtásának felfüggesztését katonai vagy polgári bíróság rendelte el.

97. §

Ahol a közönséges büntetőtörvények a háború idejét említik, ez alatt a Ktbtk. 4. §-ában meghatározott időt kell érteni

Ez a rendelkezés nem érinti a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvény ideiglenesen hatályban tartott (1922:XVI. tc. 6. §) ama rendelkezése-

inek alkalmazhatóságát, amelyek egyes bűncselekmények tekintetében háború idejére súlyosabb büntetést állapítanak meg.

98. §

A hűtlenségnek a jelen törvény 60-64., 56. és 68. §-aiban meghatározott bűntette miatt, amennyiben katonai titok tekintetében követték el, úgyszintén az ily cselekmény útján elkövetett szigorúbban büntetendő cselekmény miatt a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyénekkel szemben is a törvényhozás további rendelkezéséig a katonai büntetőbíróságok járnak el.

99. §

Az 1921:XLIX. tc. 31. §-ában említett fogság helyett fogházat kell érteni.

100. §

Felhatalmaztatik a honvédelmi és az igazságügyi miniszter, hogy a honvéd igazságügyi szolgálatban bírói és ügyészi hivatalra alkalmazáshoz szükséges előképzettség feltételeit - lehetőleg hasonlóan a polgári büntetőigazságszolgáltatás tekintetében irányadó jogszabályokhoz - rendeletben állapítsa meg.

101. §

A fennálló jogszabályoknak a jelen törvényben külön hatályon kívül helyezett rendelkezésein felül hatályukat vesztik: a Kbp. 17. §-ának második bekezdése, 309. és 311. §-a, 413. §-a harmadik bekezdésének utolsó mondata és 420. §-ának második bekezdése, továbbá a Btk. 453. és 455. §-a, valamint a Ktbk. 33. §-a, végül az 1912:LXIII. tc. 18., 22. és 26. §-a és az 1925:XIV. törvénycikk.

102. §

Ez a törvény a Ktbtk.-vel egyidőben, 1931. évi február hó 1. napján lép hatályba.

103. §

Ezt a törvényt a honvédelmi miniszter és az igazságügyminiszter hajtja végre.

A m. kir. honvédelmi miniszternek, a m. kir. igazságügyminiszternek és a m. kir. belügyminiszternek 1930. évi 12.059. ein. 13. H. M. számú rendelete;

ujjnyomati nyilvántartás rendszeresítéséről a katonai büntetőbíráskodásban

Az új katonai büntetőtörvénykönyv (1930: II. te.) életbelépésével egyidejűleg az ujjnyomati nyilvántartás a katonai büntetőbíráskodás alá tartozó egyének tekintetében is szükségessé válik. E végből az alábbiakat rendeljük:

1. Ujjnyomati lapot kell felvenni azokról, akik vizsgálati fogságba kerültek, vagy szabadságvesztésbüntetésre ítéltettek a következő bűncselekmények miatt:

a) az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921:111. tc. 1-8. §-ába ütköző bűntettek és vétségek;

b) hűtlenség (1930: III. tc. 57-71. §).

c) kivándorlásra csábítás (1909:11. tc. 37., 38. §,);

d) pénzhamisítás (Btk. 203., 205., 206., 209-212. § Bn. 39-42.

e) szemérem elleni büntettek és vétségek (Btk. 232-245., 247. §, 1929:VII. te. 2. §);

f) kerítés (Bn. 43-47. §, 1925 : XIX. tc. 2. §);

g) kettős házasság (Btk. 251. §); h) gyilkosság (Btk. 278., 288. §);

i) szándékos emberölés (Btk. 279-281. §);

j) kitétel és elhagyás (Btk. 287. §);

k) magzatelhajtás (Btk. 285-286. §);

l) a kábítószerek törvényellenes előállításával és forgalomba-hozatalával elkövetett büntettek és vétségek (1930:XXXVII. tc 3. §);

m) lopás (Btk. 333., 335-336., 338., 339., 341-343. § Bn. 48., 49. §, 1930:111. tc. 74., 75. §);

n) rablás és zsarolás (Btk. 344-354. §);

o) sikkasztás (Btk. 355-358. §);

p) orgazdaság és bűnpártolás (Btk. 370-378. §, 1930:111. tc. 76-77. §);

q) csalás (Btk. 380-385. §, Bn. 50. §);

r) okirathamisítás (Btk. 391-406. §);

s) gyújtogatás (Btk. 422-424., 428. §);

sz) robbantószer és robbantóanyag előállításával, tartásával és használatával elkövetett bűncselekmények (1924: XV. tc. 1. §);

t) uzsora (1883:XXV. tc. I. fej.);

u) közveszélyes munkakerülés (1913: XXI. te. 1-4. §), és a koldulásnak a Kbtk. 63., 67. és 68. §-ában megjelölt esetei;

v) a függelemsértésnek a Ktbtk. 75. §-a 1. bekezdése szerint minősülő esete;

w) a zendülésnek a Ktbtk. 78. §-a 1. és 2. pontja szerint minősülő esete;

x) bujtogatás (Ktbtk. 85. §);

y) a katonai őr elleni bűncselekménynek a Ktbtk. 89. §-a 1. pontja szerint minősülő esete;

z) szökés (Ktbtk. 93., 94. és 96. §),

A katonai titok tekintetében elkövetett hűtlenség eseteire az ujjnyomatlapok felvételéről és elkülönített kezeléséről külön rendelet intézkedik.

2. Ujjnyomatot kell felvenni azokról is, akikkel szemben az 1. pontban felsorolt bűncselekmények miatt kiszabott szabadság-vesztésbüntetés végrehajtása jogerősen felfüggesztetett.

3. Ujjnyomatot lehet felvenni az 1. és 2. pontban nem említett esetben is, ha a terhelt (vádlott, elítélt) kiléte vagy személyazonossága más módon meg nem állapítható.

4. Tisztekről (hasonlóállásúakról) csupán jogerős elítéltetésük esetében, és ilyenkor is csak akkor szabad ujjnyomati lapokat felvenni, ha az ítélet lefokozást mond ki.

5. Az ujjnyomat felvételét vizsgálati foglyokra nézve a honvéd (vámőr, folyamőr, csendőr) ügyész, az elítéltek tekintetében a honvédtörvényszék rendeli el.

6. Ezt a határozatot — amelyet lehetőleg a terhelt (vádlott, elítélt) bekísérésének napján, a 3. pont alatti esetben pedig akkor kell meghozni, amikor az illető kilétére nézve a kétely felmerült — a felvétel foganatosítása végett a honvéd büntető intézetnek kell megküldeni.

7. Az ujjnyomat felvételét a honvéd büntetőintézet felügyelő személyzetének e célra betanított alkalmas tagja végzi.

8. Az ujjnyomat felvételére, és az ujjnyomati lapokkal kapcsolatos további teendőkre nézve a „D-4" jelz. szolgálati könyv, valamint az „ujjnyomatok felvételére" vonatkozó, és a honvéd büntetőintézetek felügyelő személyzete részére kiadott külön utasítás intézkedik.

Az ujjnyomati lapokat, amelyeket (2 példányban) a honvéd büntetőintézet a felvételt elrendelő ügyészhez, illetőleg honvédtörvényszékhez juttat, haladéktalanul az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalhoz kell továbbítani.

Az ujjnyomati lapokhoz abban az esetben, ha az illető egyénnek még büntetőlapja nincs, elítélés esetében a büntetőlapot, minden más esetben pedig a jelen rendelethez mellékelt minta szerint szerkesztendő ujjnyomati kísérőlapot kell csatolni.

Az ujjnyomatlapok továbbításánál különös gond fordítandó arra, hogy az ujjnyomatlapokat csak az azokon levő vörös vonalakkal jelzett helyen szabad összehajtani, még pedig úgy, hogy a hajtás a nyomatokat ne érintse.

9. Ujjnyomatot ugyanarról az egyénről nyilvántartás céljából csupán egy ízben kell felvenni és beküldeni.

10. Ha azt az egyént, akiről ujjnyomatlapot, és ujjnyomati kisérőlapot küldöttek be az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalhoz, az illető bűnügyben jogerősen felmentik, vagy ellene az eljárást jogerősen megszüntetik, erről az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalt átiratban értesíteni kell.

11. Jelen rendelet az új katonai büntetőtörvénnyel egyidejűleg, 1931. február hó 1-én lép életbe.

A régi Ktbtk-nek 1931. február l-e után a Btk. 2. §-ához képest leendő alkalmazása esetén szintén fel kell venni ujjnyomatokát, ha a vonatkozó bűncselekmény megfelel az 1. pontban részletezett cselekmények valamelyikének.

Budapesten, 1930. évi december hó 13-án.

vitéz Gömbös Gyula s, k.
m. kir. honvédelmi miniszter

Dr. Zsitvay Tibor s. k.
m. kir. igazságagyminiszter

Dr. Scitovszky Béla s. k.
m. kir. belügyminiszter

Minta a 12.059/eln. 13—1930. H. M. sz. rendelethez. 1. oldal.

Ujjnyomati kisérölap.

1. A terhelt családi és utóneve:
(asszonynak leánykori családi és utóneve?) .....

2. Esetleges álneve, gúnyneve vagy megkülönböztető neve?....
.....

3. Házastársának, vagy volt házastársának családi és utóneve?..
.....

4. *a)* A terhelt születésének éve, hónapja, és napja? .....
.....

b) Ha a születés éve nem ismeretes, hozzávetőleges kora?
.....éves.

5. Születésének helye?
Község: ..... Megye:..... Ország:.....

6. *a)* Községi illetősége?
Község: ..... Megye:..... Ország:.....

b) Utolsó állandó lakhelye (állomáshelye)?
Község: ..... Megye:..... Ország:.....

7. *a)* Anyanyelve? ..... *b)* Nyelvismerete?.....

*8. Vallása? ..... *r. kath. — g. kath. — gör. kel. — ág. ev. — ref. — unit. — izr. — egyéb — felekezeten kivül áll*

*9. Családi állapota? ..... *nőtlen — hajadon — házas — özvegy — törvényesen elvált — gyermeke nincs — gyermeke van: egy — több.*

10. Foglalkozása
a terheltnek .....
vagy ha ez nem kereső, eltartójának (pl. szülőjének, férjének)?

*11. *a)* Katonai szolgálatot: ..... *nem teljesített — teljesített — most teljesít.*
b) Állományteste és rendfokozata .....

12. Műveltségi foka: ..... *nem ír, nem olvas — csak olvas — ír — olvas — középiskola négy osztályát meghaladó képzettsége van.*

13. *a)* Személyleírása: arca ....., haja .....
szeme....., bajusza.....
b) Van-e testi vagy szellemi fogyatkozása, vagy egyéb különös ismertető jele az arcán vagy karján és minő?.....
**c)* Rendszeresen élvez-e szeszes italt (bort, sört, pálinkát stb.) nagyobb mértékben? ..... *igen — nem.*
mértékletesen? ..... *igen — nem.*

*14. Vagyoni viszonya: ..... *vagyontalan — némi vagyonnal bir — vagyonos.*

15. Atyjának családi és utóneve? .....

16. Anyjának családi (leánykori) neve és utóneve?.....

17. A letartóztatás oka (a bűncselekmény megjelölésével): .....

*18. Jogerősen elítélve: .... *nem volt.*

Összes eddigi büntetései:

Sorszám	A bűncselekmény megnevezése, bevégzett vagy megkísérlett minősége, a vonatkozó törvény és § (esetleg ez utóbbi alpontjának) megjelölésével	A bűncselekmény elkövetésének helye és ideje (év, hó)	Az elsőfokon eljárt hatóság		A jogerős ítélet kelte és száma	A főbüntetés mértéke és neme	A mellékbüntetés mértéke és neme	A büntetés végrehajtásának felfüggesztése jogerősen kimondatott-e? (Bn. 1. és ×, Kt. btk. 25. és 29. §)	A felfüggesztett büntetés végrehajtását elrendelték-e (Bn 4., 12. és Kt. btk. 28. §) s ha igen, ez iránt mily hatóság és mikor intézkedett?
			megnevezése	ítéletének száma					
a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)	i)	j)
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Figyelmeztetés. Az ujjnyomati kísérőlapot tintával kell kitölteni és a terhelt nevét olvasható nagy betűkkel kell beírni. Névváltoztatás (magyarosítás) esetében a korábbi név is beírandó. Az ujjnyomat képletét és a fénykép sorszámát a bünügyi nyilvántartó hivatal jegyzi be.

(Papirosnagyság: 34. cm. magas, 21 cm. széles.)

Az ujjnyomat képlete:

A fénykép sorszáma:

58*

Megjegyzés:

Kelt .....

Az újjnyomati kisérőlapot beküldő hatóság neve: .....

Ügyszáma: .....

Aláírás:

P. H.

.....

Az országos bünügyi nyilvántartó hivatal megjegyzései:

A m. kir. honvédelmi miniszternek és a m. kir. igazságügy miniszternek 1930. évi 12.791. ein. 13. H. M. számú rendelete;

a katonai büntetőtörvénykönyvről szóló 1930:II. törvénycikk végrehajtásáról

A katonai büntetőtörvénykönyvről szóló 1930:II. te. (Ktbtk.) 141. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeljük:

A 8. §-hoz:

Hasonlóállásúak alatt a Ktbtk.-ben és az Élt.-ben ugyanazokat kell érteni, akiket a Kbp. 9. §-ának utolsó bekezdése a Kbp.-ban ezek alatt ért.

A 9. §-hoz.

1. Ha a bíróság akár fő-, akár mellékbüntetésként pénzbüntetést állapít meg, az elítéltet a végrehajtató záradék közlésekor figyelmeztetni kell arra, hogy a pénzbüntetést e közlés napjától számítandó tizenöt nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett lefizetni tartozik.

2. A pénzbüntetés beszedése iránt az illetékes honvédtörvényszék intézkedik.

3. Ha a tényleges katonai szolgálatot teljesítő elítélt a pénzbüntetést a tizenöt napi határidő alatt nem fizeti le, és annak megfizetésére sem halasztást, sem részletfizetési kedvezményt nem kap (6. pt.), a pénzbüntetést illetményeiből — a törvény szerint igénybevehető hányad erejéig, és az előbb szerzett jogok sérelme nélkül — le kell vonni. A levonás elrendelése végett az illetékes honvédtörvényszék az ítélet hiteles másolatának csatolása mellett azt a hatóságot keresi meg, amely az elítélt illetményeit utalványozza.

4. Ha a pénzbüntetés levonás útján nem volna behajtható, és az elítélt oly vagyonnal rendelkezik, amely előreláthatóan a kielégítésre elegendő alapul szolgálhat, a honvédtörvényszék által intézkedés teendő a pénzbüntetésnek közadók módjára leendő behajtása iránt, mégpedig olyképen, hogy e célból megkeresi a behajtásra hivatott polgári hatóságot. Ily hatóságok: községekben a községi elöljáróság, városokban — Budapest kivételével — a városi adóhivatalok, Budapesten pedig a kerületi elöljáróságok (adószámviteli osztályai).

A pénzbüntetés fedezésére a végrehajtás útján befolyt összegnek csak a végrehajtási költségek levonása után fennmaradó nem volna, a fedezetlenül maradt résznek megfelelő szabadságvesztésbüntetést végre kell hajtani. E büntetés tartama az ítéletben a II. Bn. 10. §-a alapján egy-egy napra megállapított összeg aránya szerint számítandó.

5. Nyilvános gyűjtés útján szerzett pénz a pénzbüntetés fedezésére nem fogadható el (Kbtk. 39. §).

6. Az illetékes parancsnok a pénzbüntetés megfizetésére legfeljebb két hónapig terjedő halasztást engedélyezhet, és azt is megengedheti, hogy az elítélt a pénzbün-

tetést egy éven belül részletekben törleszthesse. Két hónapon túl terjedő halasztást, vagy egy évet meghaladó részletfizetést a honvédelmi miniszter engedélyezhet, ha ezt a fennforgó méltányossági okok indokolttá teszik. Az elítélt ily irányú kérelmét az illetékes parancsnoknak véleményes jelentéssel kell a honvédelmi miniszterhez felterjeszteni.

Pénzbüntetés megfizetésére halasztás, vagy részletfizetés engedélyezésének oly kivételes esetekben van helye, ha az elítélt valószínűsíti, hogy a pénzbüntetésnek azonnal, vagy egy összegben való megfizetése vagy behajtása magának vagy családjának vagyoni romlását idézhetné elő, és alaposan lehet remélni, hogy az elítélt a meghosszabbított határidőben eleget tesz fizetési kötelezettségének, vagy hogy a részleteket pontosan megfizeti.

A fizetési részleteket — rendszerint hetenkint vagy havonkint fizetendő — olyan összegekben kell megszabni, hogy egy-egy részlet egyszerese, vagy többszöröse legyen annak az összegnek, amelyet az ítélet behajthatatlanság esetére egy napi szabadságvesztésre változtatott át.

A részletfizetési kedvezményt vissza kell vonni, ha az elítélt a részletek pontos fizetését vétkesen elmulasztja.

7. Az elítéltek által közvetlenül az illetékes honvédtörvényszékhez befizetett pénzbüntetések és pénzbírságok az átvevő honvédtörvényszék által, a 3. pont szerint levont összegek pedig az utalványozó hatóságok által, kizárólag altiszti jóléti célokra való fordítása végett, a „Honvédségi Jóléti Alap"-nak, csendőr egyéneknél pedig a „Csendőrségi Jóléti Alap"-nak küldendők meg, illetve utalandók át.

A befizetések, illetőleg átutalások a 63.863. sz. csekkszámlára, csendőrségi egyéneknél pedig a m. kir. csendőrségi tanulmányi segélyalapítvány javára a 65.253. sz. csekkszámlára eszközlendők.

Az említett csekkszámlákra történt befizetésekről a honvédtörvényszékek a Hm. számvevőség 2. osztályát, csendőrségi egyéneknél pedig ezenkívül a Büm. VI. c) osztályát is értesítik.

A 3. pont szerinti levonások átutalásáról a Hm. számvevőség 2. osztálya az 1927. évi 14. sz. Honvédségi Közlönyben közölt 4.403/eln. 6/i. 1927. számú körrendeletben előírt névszerinti kimutatások alapján szerez tudomást, míg az illetékes honvédtörvényszék a befizetés megtörténtéről az utalványozó hatóság által egy hasonló kimutatással értesítendő.

Az elítélt csendőregyének illetményeiből eszközölt levonásokról, a levont összegeknek a 65.253. sz. csekkszámla javára történt befizetése után havonta utólagosan, az illetékes csendőr gazdasági hivatalok egy névszerinti kimutatást terjesztenek elő a Büm. VI. c) osztályának, és az illetékes honvédtörvényszéknek.

8. Az előző pontban foglaltak nyernek alkalmazást akkor is, ha a katonai bíróság által kiszabott, de felfüggesztett pénzbüntetés végrehajtását a polgári bíróság rendelte el (l. az 1930:III. te. 96. §-ának 2. bekezdését).

9. A Kbp. 422. §-ához fűzött végrehajtási határozványok c) pontjában foglaltak hatályon kívül helyeztetnek.

10. A pénzbüntetések nyilvántartására nézve a „D-9." jelz. szolgálati könyv 77. §-a mérvadó.

11. Az elkobzott tárgyak értéke a 7. pontban megjelölt célra, és az ott említett jóléti alapok javára fizetendők be.

12. A II. Bn. 50. §-a szerint az igazságügyminisztert megillető rendelkezési jogot a katonai bíráskodás körében a honvédelmi miniszter gyakorolja.

13. Az elkobzott tárgyak értékesítésére nézve lásd a „D.-9." jelz. szolgálati könyv 26. §-ának 12. pontját.

A 10. §-hoz és 11. § első bekezdéséhez.

Az idevonatkozó végrehajtási rendelkezéseket a „D-4." jelz. szolgálati könyv tartalmazza.

A 12. §-hoz.

1. Az ítélet kihirdetésekor az elítéltet figyelmeztetni kell azokra a következményekre, amelyeket a házifogság szabályainak megszegésével magára vonna.

A 14. §-hoz.

1. A feltételes szabadságra bocsátást nem akadályozza az, hogy a Ktbtk. életbelépte után a szabadságvesztésbüntetést az 1931. évi február hó l-e előtt hatályban volt jogszabály alapján szabták ki.

2. A feltételes szabadságra bocsátás szempontjából katonai bíróság által elítéltnek kell tekinteni azt az egyént is, akinek összbüntetését katonai bíróság határozta meg.

3. A katonai büntetőintézetben büntetésüket töltő egyének tekintetében véleménynyilvánításra hivatott felügyelőbizottság tagjai: a honvédtörvényszék vezetője, illetőleg helyettese, a honvéd (vámőr, folyamőr, csendőr) ügyész, illetőleg helyettese, a fogházfelügyelő tiszt, a lelkész, a fogházfelügyelő tisztviselő (illetőleg a vezető foglár), továbbá két katonaállományú tényleges tiszt.

A katonai bíróságok által elítélt, és büntetésüket polgári büntető intézetben töltő egyének tekintetében véleménynyilvánításra hivatott felügyelőbizottság tagjai: a honvédtörvényszék vezetője, illetőleg helyettese, a honvéd (vámőr, folyamőr, csendőr) ügyész, illetőleg helyettese, az igazgató (felügyelő), a lelkész, a tanító, továbbá két katonaállományú tényleges tiszt.

A felügyelőbizottság katonaállományú tiszt tagjait, és ezek helyetteseit a honvédtörvényszék vezetőjének megkeresésére minden év elején az állomásparancsnokság, Budapesten a városparancsnokság jelöli ki.

4. A felügyelőbizottság összehívása iránt a beérkezett kérelmek alapján a honvédtörvényszék vezetője intézkedik.

5. A felügyelőbizottság eljárásának módozatait, valamint a Btk. 50. §-ának első bekezdésében említett külön rendőri szabályokat a „D-4." jelz. szolgálati könyv tartalmazza.

6. A Btk. 51. §-ának első bekezdése a katonai bíróságok által elítélt egyének közül csak azokra alkalmazható, akik feltételes szabadságra bocsátásuk idején már

nincsenek katonai kötelékben. Letartóztatásukról azonban nem az igazságügyminisztert, hanem a honvédelmi minisztert kell értesíteni.

A katonai kötelékben továbbra is megmaradó egyének tekintetében az ily egyének letartóztatására vonatkozó általános szabályok mérvadók.

7. Lásd a „D-4." jelz. szolg. könyv 38. §-ának 18. pontját

A 15. §-hoz.

1. A rendjeltulajdonosok bűnügyeiben teendő jelentések tekintetében a „D-10" jelz. utasítás 53. §-a, illetőleg a „D-9" jelz. utasítás 50. §-ának 2. pontja mérvadó azzal, hogy a jelentést továbbítás végett a honvédelmi minisztériumhoz kell fölterjeszteni.

2. Az elítélés folytán elvesztett rend- és díszjelek kegyelmi úton visszaadhatok, ugyancsak visszaadható ily módon a külföldi rend- és díszjelek elvesztett viselhetési jogosítványa is.

Az erre irányuló kegyelmi kérvény, amelyet a tényleges katonai szolgálatban álló egyéneknek szolgálati úton kell előterjeszteniük, a Kbp. 425. §-ához fűzött végrehajtási határozványok 1. b) pontjának megfelelően ahhoz a honvédtörvényszékhez juttatandó, amely a bűnügyben határozott. Ez a bíróság beszerzi az illetékes parancsnok véleményét, ha pedig a kérelem nem szolgálati úton terjesztetett elő, ezt megelőzően az elítélt előljáró parancsnokságának állásfoglalását is, — és azután az iratokat saját indokolt javaslatával a legfelsőbb honvédtörvényszékhez terjeszti fel.

A legfelsőbb honvédtorvényszék zárt ülésben (Kbp. 67. §-ának 1. pontja) a honvéd koronaügyész meghallgatása után foglal állást a tekintetben, vajjon az elítélt a kegyelemre méltó-e, vagy sem, és ezt az állásfoglalását az iratokkal együtt minden esetben a honvédelmi miniszterhez juttatja.

A 18. §-hoz.

1. Ha az elkobzás sikerének biztosítása végett oly sajtótermék lefoglalása mutatkozik szükségesnek, amely polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyén birtokában van, haladéktalanul értesíteni kell az illetékes királyi ügyészséget, hogy az előzetes lefoglalás iránt a Bp. (1896:XXXIII. tc.) 567. §-a szerinti intézkedéseket megtehesse. Az ily előzetes lefoglalás hatálya a katonai bíróság előtt folyó eljárás érdemi eldöntéséig tart.

2. Ha az elkobzás szüksége oly esetben merül fel, amikor bűnvádi eljárás senki ellen sem indítható meg (lásd pl. a Btk. 62. §-át), vagy ha azt a terhelt halála, vagy más ok miatt folytatni nem lehet (1. pl. 1920. évi XV. tc. 5. §-ának 3. bekezdését), a honvédügyész az ügyre vonatkozó összes iratokat az illetékes királyi ügyészséghez teszi át az elkobzás iránt való további intézkedés végett.

A 21. § 2. és 3. bekezdéséhez.

A lefokozásra ítélt, de elítéltetésük után a honvédség kötelékében továbbra is megmaradó egyéneknél a lefokozást megelőző szolgálati idő a nyugdíjba nem számítható be.

A 25-31. §-hoz.

A felfüggesztett büntetés nyilvántartásának módozatait a katonai büntetőtörvénykönyv életbeléptetéséről stb.-ről szóló 1930:III. törvénycikk 25. §-ához fűzött végrehajtási határozványok állapítják meg.

A 28. §-hoz.

A felfüggesztett büntetés végrehajtását csakis bírósági határozat alapján lehet foganatosítani, ha tehát a próbaidő alatt elkövetett cselekmény tárgyában közigazgatási hatóság jár el, és ez a felfüggesztett büntetés végrehajtását indokoltnak tartja, köteles az ügyiratokat határozathozatal végett ahhoz a bírósághoz áttenni, amely annak idején a büntetés feltételes felfüggesztését elrendelte.

A 40-42. §-hoz.

1. Ha az illetékes honvédigazságügyi hatóság megállapítja, hogy a gyanúsított (terhelt, vádlott) a cselekmény elkövetésekor életének tizenkettedik évét meg nem haladta, illetőleg azt meghaladta ugyan, de tizennyolcadik évét még be nem töltötte, és a büntethetőséghez szükséges értelmi és erkölcsi fejlettsége nem volt meg, a bűnügy jogerős befejezése iránt a Kbp. értelmében szükségesnek mutatkozó intézkedést (feljelentés félretétele, a bűnvádi üldözés megszüntetése, felmentés) megteszi, és ezután adja át az illetőt illetékes további eljárás, jelesül, ha gyermek volt a gyanúsított, a Bn. 15. §-ának 2. és 3. bekezdésében, illetőleg a Fb. 66. §-ában, ha pedig fiatalkorú volt a gyanúsított, a Bn. 16. §-ának 2. és 3. bekezdésében, illetőleg a Fb. 23. §-ában meghatározott intézkedések megtétele végett a fiatalkorúak legközelebbi bíróságának.

2. Ha a gyanúsított katonai kötelékbe tartozik, őt a bűnügy jogerős befejezése után előljáró parancsnoksága (felettes hatósága) adja át a fiatalkorúak bíróságának, de csak miután az előljáró parancsnokság (felettes hatóság) előterjesztésére az illetékes miniszter a gyanúsítottat a katonai kötelékből elbocsátotta.

A 45. §-hoz.

A fiatalkorúak részére felállított külön polgári fogházakban csak államfogház, fogház és elzárásbüntetés hajtatik végre, ennélfogva a katonai bíróság által fegyházra vagy börtönre ítélt fiatalkorúak az említett polgári fogháznak nem adhatók át.

Az 54. §-hoz.

Lásd a „D-4." jelz. szolg. könyv 38. §-ának 18. pontját

Budapesten, 1930. évi december hó 24-én.

vitéz Gömbös Gyula sk.
m. kir, honvédelmi miniszter

Dr.Zsitvay Tibor s. k.
m. kir. igazságügy miniszter

A m. kir. honvédelmi miniszternek és a m. kir. igazságügyminiszternek 1930. évi 13.041. ein. H. M. 13. számú rendelete;

a katonai büntetőtörvénykönyv életbeléptetéséről és a közönséges büntetőtörvények egyes rendelkezéseinek ezzel kapcsolatos módosításáról és kiegészítéséről szóló 1930: III. törvénycikk végrehajtásáról

A katonai büntetőtörvénykönyv életbeléptetéséről, és a közönséges büntetőtörvények egyes rendelkezéseinek ezzel kapcsolatos módosításáról és kiegészítéséről szóló 1930:III. tc. (Élt.) 103. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeljük:

A 2. §-hoz.

1. A súlyos börtönbüntetésnek fegyházbüntetés felel meg abban az esetben, ha két évi, vagy ennél hosszabb tartamú súlyos börtönbüntetést kellene megállapítani.

Ellenben börtön felel meg a súlyos börtönbüntetésnek, ha az utóbbit két évnél rövidebb tartamban kellene kiszabni, valamint tartamra való tekintet nélkül az elsőfokú börtönnek.

Az elsőfokú és szigorú fogságbüntetésnek fogház felel meg (1880:XXXVII. tc. 16. §-a).

2. Ha a Ktbtk. életbelépése előtt hatályban volt jogszabály alkalmazása esetében rangvesztést (legkisebb zsoldosztályba való visszahelyezést) kell mellékbüntetésként kimondani, a rangvesztést (visszahelyezést) lefokozásként kell megjelölni (1880:XXXVII. tc. 17. §-a).

3. Ha az 1880:XXXVII. tc. 17. §-ában körülírt következmények és hatályok (mint amilyenek az akadémiai fokozat és a nemesség elvesztése) a Ktbtk. életbelépésével erejüket vesztik, erről az illetékes honvédtörvényszék az elítélt kérelmére igazolványt állít ki, és intézkedni köteles az iránt, hogy ezeknek a következményeknek és hatályoknak megszűnése az illető személyi és erkölcsi okmányaiban keresztülvezettessék.

A 4. §-hoz.

Az a körülmény, hogy egyes bűncselekmények esetében a sértett az ítélet hírlapi közzétételét kívánhatja (l. pl. az 1914:XIV. te. 43. §-át, és az 1914:XLI. te. 28. §-át) egymagában nem akadálya a fegyelmi elintézésnek. Ha azonban a sértettnek különös érdeke fűződnék ahhoz, hogy az ítélet hírlapilag közzététessék, és ennek katonai érdek sem áll útjában (Élt. 90. §), az illetékes parancsnok, illetve a fegyelmi megtorlásra jogosult más parancsnok fontolja meg, hogy nem kellene-e az ügyet bűnvádi útra terelni.

A 17. § 4. pontjához.

Ha bírói úton büntetendő cselekménnyel halmazatban, valamely nem bírói úton büntetendő cselekmény (közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó kihágás vagy fegyelmi kihágás) címén emelnek vádat, és a bíróság úgy találja, hogy a bírói úton büntetendő cselekmény vádja alól a vádlottat fel kell menteni, ebben az esetben a megtorlást igénylő nem bírói úton büntetendő cselekmény vádja tekintetében felmentő ítéletet nem hozhat, hanem köteles annak megállapítása mellett, hogy az utóbb említett büntetendő cselekmény elbírálására nem hivatott, ennek elintézését az illetékes parancsnoknak átengedni.

A 23. §-hoz.

Lásd az Élt. 96. §-ának 2. bekezdésében foglalt rendelkezést.

A 25. §-hoz.

1. A felfüggesztett büntetést nyilvántartja:

a) az a bíróság, amely elsőfokon ítélkezett, ezen felül:

b) a rendfokozatukban elítéltetésük után is megmaradó tisztekét (hasonlóállásúakét) a honvédelmi minisztérium is.

A bíróságnál és a honvédelmi minisztériumban vezetett nyilvántartásba a következőket kell bejegyezni:

a) a felfüggesztés tényét,

ß) azt, hogy a felfüggesztett büntetés végrehajtását mely bíróság, mikor, és mely szám alatt kelt határozatával rendelte el, és végül

γ) azt, hogy a bíróság mikor, és mely szám alatt mondta ki, hogy a felfüggesztett büntetés többé végre nem hajtható (Élt. 24. §-a).

A ß) és γ) *alatt* említett körülményeket a honvédtörvényszék jelenti a honvédelmi miniszternek.

2. A bíróság a fentebbi nyilvántartás céljaira a Hb., illetve a H. lajstrom „megjegyzés" rovatát használja fel. A bejegyzésnek vörös tintával kell történnie.

A 40. §-hoz.

1. Lásd az Élt. 96. §-ának első bekezdésében foglalt rendelkezést.

2. Ha a katonai és polgári bíróságok által hozott ítéletekben megállapított büntetéseket katonai bíróság foglalja összbüntetésbe, az összbüntetés végrehajtása tekintetében a „D-4" jelz. szolg. könyv 5. §-ában foglaltak az irányadók.

Ellenben a polgári bíróság által megállapított ily összbüntetést rendszerint polgári letartóztatási intézetben kell végrehajtani (l. az 1921:XLIX. tc. 17. §-át és a Rend. Közi. Szab. Rend. 1909. évi 29. számában közzétett 84.884/15-1909. számú körrendeletet), ha azonban ennek az összbüntetésnek alapjául szolgált ítéletek valamelyikét hűtlenség büntette miatt katonai bíróság hozta, a büntetés végrehajtási helyét a honvédelmi miniszter az igazságügyminiszterrel egyetértve jelöli ki.

A 70. § 3. bekezdéséhez.

Az elkobzás helyébe lépő pénzbeli teljesítés a pénzbüntetésre megállapított célokra fordítandó.

A 82. és 83. §-hoz.

Az e §-okban megállapított kihágásokat az 1897:XXXIV. tc. 19. §-a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyének tekintetében a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalja.

A 90. §-hoz.

Az 1914:XIV. tc. 43. §-ának 3. bekezdésében említett költségek megtérítése tárgyában való határozás kívül esik a katonai bíróság hatáskörén. E költségek megtérítését a sértett polgári peres úton érvényesítheti.

A 96. § 2. bekezdéséhez.

Lásd a Ktbtk. 28. §-ához fűzött végrehajtási határozványokat.

Budapesten, 1930. évi december hó 24-én.

vitéz Gömbös Gyula s. k
m. kir. honvédelmi miniszter

Dr. Zsitvay Tibor s, k.
m. kir. igazságügyminiszter

A m. kir. minisztérium 1932. évi 2.410. M. E. számú rendelete;

a m. kir. honvédség és katonailag szervezett más testület tagjának bíróság vagy más hatóság elé idézéséről, és ott egyenruhában megjelenéséről

A m. kir. minisztérium a következőket rendeli:

1. §

Rendszerint előljáró parancsnoksága útján kell megidézni a m. kir. honvédségnek vagy katonailag szervezett más testületnek (a testőrségnek, a vámőrségnek, a folyamőrségnek, a csendőrségnek, a méneskarnak, a koronaőrségnek és a képviselőházi őrségnek) tényleges szolgálatban álló tagját mind a kir. bíróság, mind a rendőri büntetőbíróság hatáskörébe tartozó büntető eljárás során, mint terheltet (gyanúsítottat, vádlottat, elítéltet), sértettet, fő- vagy pótmagánvádlót, továbbá kir. bíróság, községi bíróság vagy kir. közjegyző hatáskörébe tartozó polgári peres vagy nem peres eljárás során, mint ügyfelet, és ugyanúgy kell őt idézni akkor is, amikor akár büntető, akár polgári eljárás során, mint tanút vagy szakértőt kívánják kihallgatni. Sürgős esetben azonban, ha az előljáró parancsnokság nincs helyben, az idézés közvetlenül is történhetik, de ilyenkor az elöljáró parancsnokságot egyidejűleg értesíteni kell.

Az illetékes honvéd bíróságot vagy az illetékes egyéb hatóságot kell megkeresni annak a terheltként elővezetése vagy más minőségben előállítása végett, aki a honvédségnél ellene indított bűnvádi eljárás folyamán előzetes letartóztatásban vagy vizsgálati fogságban van, vagy szabadságvesztésbüntetését honvéd büntetőintézetben tölti.

2. §

Legénységi egyén mellé, ha terheltként (gyanúsítottként, vádlottként, elítéltként) idézik meg, minden esetben kísérőt kell kirendelni. Az állomáshelyen kívül történő kihallgatásra kísérőül lehetőleg olyan egyént kell kirendelni, aki a kihallgatás helyén teljesít szolgálatot. A kísérő csakis a terhelt feljebbvalója vagy nála rangban idősebb lehet.

A kísérőnek a kihallgatásnál jelen kell lennie, amennyiben azt az eljárási szabályok megengedik. A kísérő, ideértve a fogolyőrt is, az eljárásba nem avatkozhatik, felszólalni még a megidézett (elővezetett, előállított) érdekében sem jogosult, és ennek utasítást az ügyben eljáró hatóság kiFejezett intézkedése nélkül nem adhat.

3. §

A m. kir. honvédségnek vagy katonailag szervezett más testületnek megidézett tagja — az 1. § második bekezdésében felsoroltak kivételével —- ha bűnvádi vagy polgári eljárás során bíróság vagy más hatóság előtt egyenruhában jelenik meg,

oldalfegyverét viseli; kihallgatása alatt, vagy ha egyébként felszólal, felállni köteles, hacsak az eljáró bíró (elnök) vagy más hatósági tag máskép nem intézkedik.

4. §

Az oldalfegyvert az erre a 3. § értelmében jogosult megesketése vagy fogadalomtétele alatt is viseli. Egyébként a megesketés vagy a fogadalomtétel módjára az erről rendelkező eljárási szabályok irányadók.

5. §

Ez a rendelet kihirdetésének napján (1932. jún. 12.) lép hatályba.

Budapesten, 1932. évi június hó 4-én.

Gróf Károlyi Gyula s. k.
m. kir. miniszterelnök.

1939:II. TC.
A honvédelemről
(részletek)

A honvédelem a legszentebb állampolgári kötelesség, amelyet mindenkinek önfeláldozásig terjedő odaadással kell teljesítenie.

Első rész
Bevezető rendelkezések
Általános honvédelmi kötelezettség

1. §

A honvédelemben személyes szolgálatával és vagyonával mindenki köteles a jelen törvény rendelkezései szerint résztvenni.

A honvédelmi kötelezettség tagozódása

2. §

A honvédelmi kötelezettség magában foglalja
- a leventekötelezettséget (Második Rész),
- a hadkötelezettséget (Harmadik Rész),
- a honvédelmi szolgáltatások kötelezettségét (Negyedik Rész) és
- a légvédelmi kötelezettséget (Ötödik Rész).

Legfelső Honvédelmi Tanács

3. §

(1) A honvédelmi érdekek mind békében, mind háborúban való minél hathatósabb kielégítésének és az e végből szükséges intézkedések összhangjának biztosítása céljából Legfelső Honvédelmi Tanács (az alábbiakban Tanács) szerveztetik.

(2) A Tanács üléseit - amennyiben azokon az államfő maga elnökölni nem kíván - az elnök vezeti.

(3) A Tanács elnöke a miniszterelnök, tagjai a miniszterek, továbbá a honvédség főparancsnoka és a vezérkar főnöke.

(4) A Tanács a tárgyalásai során szakértőket is meghallgathat.

(5) A Tanácsot az elnök évenkint kétszer rendes ülésre hívja össze. Az elnök a Tanácsot ezenfelül is mind saját elhatározásából, mind valamely tag javaslatára ülésre bármikor egybehívhatja.

(6) A Tanács az ügyvitelére, továbbá a segédszerveire vonatkozó részletes szabályokat maga állapítja meg.

(7) A Tanácsra vonatkozó rendelkezések nem érintik a minisztereknek az 1848:III. törvénycikkben meghatározott felelősségét.

Közintézmények honvédelmi érdekű megszervezése

4. §

(1) A Legfelső Honvédelmi Tanács által megállapított irányelvek alapulvételével minden miniszter már béke idején idejekorán megtesz minden olyan előkészítő intézkedést, amely szükséges ahhoz, hogy a vezetése alatt álló, valamint a felügyelete alá tartozó hatóságok, hivatalok, üzemek és egyéb intézmények feladataikat háború esetén és minden más, a honvédelem érdekében fokozottabb erőkifejtést igénylő rendkívüli helyzetben (a szükséghez képest csökkentett, létszámmal is) zavartalanul ellássák. E végből mindegyik miniszter már béke idején megállapítja a fentemlített szerveknek a rendkívüli helyzet, esetére szóló működési tervét.

(2) Az (1) bekezdésben említett előkészületek állásáról a Legfelső Honvédelmi Tanács a minisztertől bármikor tájékoztatást kérhet s a szükséghez képest az előkészületek kiegészítését, illetőleg módosítását kívánhatja.

Honvédelmi érdekű rendelkezések közszolgálati alkalmazottak tekintetében

5. §

(1) Közszolgálati alkalmazott fegyelmi ügyének elbírálásában súlyosbító körülmény, ha a fegyelmi vétséget a honvédelemmel összefüggő hivatali kötelességei körében követte el. A közszolgálati alkalmazottakra vonatkozó különleges büntető rendelkezéseket a 191-194. §-ok tartalmazzák.

(2) Közszolgálati alkalmazottak kivételes hatalom igénybevételének idején (141. §) felettes hatóságuk rendelkezése alapján állásukban - tekintet nélkül azokra a szabályokra, amelyek a nyugdíjazásra, illetőleg a hivatali állásról való lemondásra egyébként fennállanak - visszatarthatók.

(3) A jelen §-nak a közszolgálati alkalmazottakra vonatkozó rendelkezései a hivatalos megbizatásban vagy a hatósággal szemben egyéb szolgálati vagy szerződéses alkalmazotti viszonyban álló személyekre nézve is megfelelően irányadók.

Második rész
Leventekötelezettség
A leventeképzés célja és anyaga

6. §

(1) A leventeképzésnek - amely a magyar ifjúság nevelésének is egyik eszköze - célja az, hogy az ifjúságot a hagyományos magyar katonai erényekben való nevelés útján a haza védelmének magasztos feladataira testben és lélekben előkészítse.

(2) A leventekötelesek nevelését és képzését a honvédelmi miniszter irányítja. A honvédelmi miniszter a leventefoglalkoztatás nevelési anyagát a leventeképzés sajátos célja és annak a magyar ifjúság egységes nevelésébe való beillesztése folytán a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve állapítja meg.

Leventekötelesek

7. §

(1) Minden magyar állampolgár ifjú annak az évnek szeptember hó 1. napjától, amelyben tizenkettedik életévét betölti, mindaddig, míg tényleges katonai szolgálatát meg nem kezdi vagy a katonai szolgálatra való alkalmatlanságát végleg meg nem állapítják, az alábbi szabályok szerint leventeköteles. A leventekötelezettség általában megszűnik legkésőbb annak az évnek szeptember hó 30. napján, amelyben az ifjú a huszonharmadik életévét betölti. Ezen az életkoron túl is leventekötelesek maradnak tényleges katonai szolgálatra való bevonulásukig azok, akik a tényleges katonai szolgálat megkezdésére halasztást kaptak.

(2) Leventekötelesek az országban lakó azok az ifjak is, akiknek állampolgársága nem állapítható meg.

…

Harmadik rész
A honvédség és annak kiegészítése

I. FEJEZET

A honvédségre vonatkozó általános rendelkezések

A m. kir. honvédség tagozódása és feladata

14. §

(1) A magyar állam hadereje a m. kir. honvédség.

(2) A honvédség feladata az országnak külső ellenség ellen való megvédése, a honvédelmi határszolgálat ellátása, közreműködés egyéb határőrizeti és határellenőrzési, továbbá a folyamrendészeti szolgálatban, valamint az ország belső rendjének és biztonságának fenntartásában az erre vonatkozó külön rendelkezések szerint.

(3) A m. kir. honvédség szárazföldi, légi és folyami erőkből áll.

(4) A m. kir. méneskar a honvédség szerves része. A méneskar a lótenyésztési és az ezzel kapcsolatos gazdászat-közigazgatási szolgálat ellátása tekintetében a földmívelésügyi miniszter hatósága alá tartozik, aki - sürgős szükség esetét kivéve - a m. kir. állami lótenyésztő intézetek katonai felügyelője útján rendelkezik.

(5) A m. kir. csendőrség, a m. kir. rendőrség, a m. kir. pénzügyőrség és az állami erdészet fegyveres személyzetének az a része, amely a hadi események miatt működését megszüntetni kénytelen, a honvédséghez csatlakozik.

A honvédség szolgálati és vezényleti nyelve, zászlója, megkülönböztető jelei

15. §

(1) A honvédség szolgálati és vezényleti nyelve a magyar.

(2) A honvédség zászlói a nemzeti színeket és az ország címerét viselik, légi és egyéb járműveinek esetleges különleges ismertető jelein a nemzeti színeket ugyancsak alkalmazni kell.

A honvédség békelétszáma

16. §

A honvédség békelétszámát az állami költségvetés tünteti fel.

A honvédség állománya

17. §

(1) A honvédség állománya tényleges és nemtényleges állományra tagozódik.

(2) A tényleges állományhoz tartoznak:

a) akik tartósan tényleges szolgálatban állanak;

b) akik ideiglenesen bármilyen tényleges szolgálatra bevonultak (próbaszolgálat, fegyvergyakorlat stb.);

c) akiket a tényleges szolgálatból ideiglenesen szabadságra bocsátottak, ideértve azokat is, akiket várakozási illetménnyel vagy minden illetmény nélkül, szabadságolási díj lefizetése ellenében vagy bármilyen más címen meghatározott időre szabadságoltak.

(3) A nemtényleges állományba tartoznak a honvédségnek azok a tagjai, akik nem esnek a (4) bekezdés alá.

A tiszti, lelkészi és tisztviselői karra vonatkozó általános rendelkezések

18. §

(1) A honvédség tiszti, lelkészi és tisztviselői kara hivatásos és nemhivatásos állományból áll.

(2) A hivatásos katonaállományú tiszteket az erre a célra rendelt tisztképző főiskolákon és egyéb intézetekben vagy tanfolyamokon képezik ki. A hivatásos nemkatonaállományú tiszti, lelkészi és tisztviselői karok kiegészítését külön rendelkezések szabályozzák.

(3) A tisztképző főiskolák és intézetek évfolyamainak (osztályainak) számát, a korszerű kiképzés követelményeinek megfelelően, a honvédelmi miniszter állapítja meg.

(4) A nemhivatásos tiszti, lelkészi és tisztviselői kar tagjainak a tényleges szolgálat alatt való kiképzését külön rendelkezések szabályozzák.

(5) A honvédség tisztjeit és lelkészeit minden állománycsoportban és rendfokozatban, tisztviselőit pedig a VII. rangosztálytól kezdődően az államfő nevezi ki. A honvédség tisztviselőit a VIII. rangosztályig bezárólag a honvédelmi miniszter nevezi ki.

(6) A honvédség tisztjei, lelkészei és tisztviselői kérhetik rendfokozatukról való lemondásuk elfogadását. E kérelem felől a honvédelmi miniszter dönt. A lemondás

elfogadása csak akkor tagadható meg, ha a folyamodó ellen katonai bűnvádi eljárás van folyamatban, vagy ha a folyamodó tiszt (tisztjelölt) ellen megindított becsületügyi eljárás a végtárgyalás megnyitásáig, avagy ha a folyamodó lelkész vagy honvéd-tisztviselő (tisztviselőjelölt) ellen elrendelt fegyelmi bizottsági eljárás a másodfokú bizottsági tárgyalás megnyitásáig jutott.

(7) A rendfokozatról való lemondás elfogadása a lemondót a jelen törvény szerint még reá háruló rendes szolgálati kötelezettsége és külön tényleges szolgálati kötelezettsége alól nem mentesíti. Ezek alól a kötelezettségek alól az sem mentesül, aki rendfokozatát katonai bűnvádi, becsületügyi, fegyelmi vagy közigazgatási úton veszti el.

(8) A honvédség hivatásos tisztjei, lelkészei és tisztviselői, amennyiben tényleges szolgálati kötelezettségüknek - ideértve a külön tényleges szolgálati kötelezettséget is - már eleget tettek, kérelmükre szolgálaton kívüli viszonyba [21. § (10) bek.] helyezhetők át. A nyugállományba helyezés tekintetében a katonai ellátási törvény rendelkezései irányadók.

(9) Tábornokoknak, törzstiszteknek és az ezeknek megfelelő rendfokozatú lelkészeknek és tisztviselőknek szolgálaton kívüli viszonyba helyezését az államfő, - a tiszti, a lelkészi és a tisztviselői kar többi tagjainak szolgálaton kívüli viszonyba helyezését a honvédelmi miniszter rendeli el.

II. FEJEZET
Hadkötelezettség
A hadkötelezettség terjedelme és részletezése

19. §

(1) A hadkötelezettség általános és azt a jelen törvény rendelkezései szerint minden magyar állampolgár férfinak teljesítenie kell.

(2) Hadkötelesek az állandóan az ország területén lakó azok a férfiak is, akiknek állampolgársága nem állapítható meg.

(3) A hadkötelezettség annak az évnek január hó 1. napjával kezdődik, amelyben a hadköteles a tizennyolcadik életévét betölti és annak az évnek december hó 31. napjáig tart, amelyben a hatvanadik életévét betölti.

(4) A hadkötelezettség magában foglalja az állítási kötelezettséget és a szolgálati kötelezettséget.

(5) Azok a hadköteles korban levő személyek, akik nem állanak honvédségi szolgálati kötelezettség alatt - tekintet nélkül arra, hogy előzőleg katonai alkalmasságuk szempontjából milyen osztályozást nyertek - mozgósítás (hadiállományra való kiegészítés) esetén és háború idején alkalmasságuknak megfelelő katonai szolgálat teljesítésére a mozgósítás (hadiállományra való kiegészítés), illetőleg a háború tartamára igénybevehetők. Ezeknek igénybevételét, összeírását, jelentkezését és megvizsgálását a szükséghez képest a honvédelmi miniszter rendeli el.

Állítási kötelezettség

20. §

(1) Az alábbi szabályok szerint minden hadköteles hadképességének (a katonai szolgálatra való alkalmassága fokának) megállapítása céljából a jelen törvény szerint arra hivatott sorozóbizottság vagy vegyes felülvizsgálóbizottság előtt, szükség esetén kórházi vizsgálaton megjelenni köteles (állítási kötelezettség).

(2) Azt az állításkötelest, akinek fogyatkozása legfeljebb négy hónapon belül és sebészeti műtét nélkül gyógyítható, polgári kórházba lehet rendelni.

(3) Az állításkötelest szükség esetében kötelezettségének teljesítésére a törvényes kényszereszközök alkalmazásával kell kényszeríteni.

(4) Az állításköteles kor annak az évnek január hó 1. napjával kezdődik, amelyben a hadköteles huszonegyedik életévét betölti és annak az évnek december hó 31. napjával ér véget, amelyben a hadköteles huszonharmadik életévét betölti.

(5) Amennyiben különleges körülmények szükségesé teszik, a minisztérium az állítási kötelezettség alsó korhatárát esetenkint egy-egy születési évfolyamra, illetőleg megfelelő részére nézve egy évvel leszállíthatja. Ilyen esetekben az illető születési évfolyamra, illetőleg annak a figyelembe jövő részére nézve az állítási kötelezettség felső korhatára annak az évnek december hó 31. napja, amelyben az évfolyamba tartozók életüknek huszonkettedik évét betöltik. Az állításköteles kor leszállításáról az országgyűlésnek esetenként jelentést kell tenni.

(6) Az ugyanabban a naptári évben született állításkötelesek egy korosztályt alkotnak, melyet az állításkötelesek születési évfolyamának megfelelően 1., 2. vagy 3. korosztály elnevezéssel kell megjelölni.

(7) A honvédség kötelékéből szolgálatképtelenség miatt elbocsátott hadköteles - mozgósítás (hadiállományra való kiegészítés) esetén és háború idején való igénybevétele lehetőségének [19. § (5) bek.] fenntartása mellett - az életkornál fogva netán még őt terhelő állítási kötelezettség alól mentesül.

(8) Aki állítási kötelezettségének az állításköteles korban nem tesz eleget, vagy aki ellen az az alapos gyanú merül fel, hogy besorozása bűncselekmény, elkövetésével hiúsíttatott meg, annak az évnek december hó 31. napjáig marad állításköteles, amelyben a negyennyolcadik életévét betölti.

(9) A katonai nevelő- és képzőintézeti kiképzés alatt álló hadkötelesek mindaddig, amíg az intézet kötelékébe tartoznak, az állítási kötelezettség alól mentesek. Ha azonban az intézet kötelékéből annak elvégzése előtt kiválnak, állítási kötelezettségük feléled. Amennyiben az intézeti nevelésből az állításköteles kor után válnak ki, közvetlenül kiválásuk után egy ízben tartoznak állítási kötelezettségüknek eleget tenni.

Szolgálati kötelezettség

21. §

(1) A szolgálati kötelezettség kétféle: a rendes és a póttartaléki.

(2) A rendes szolgálati kötelezettség:

a) tényleges szolgálati kötelezettségből és

b) tartaléki szolgálati kötelezettségből áll.

(3) A tényleges szolgálati kötelezettség időtartama három év, a tényleges szolgálatra kötelezettek azonban - a légi erőnél szolgálók kivételével - kétévi tényleges szolgálat teljesítése után tartósan szabadságoltatnak. A honvédelmi miniszter kiképzési és egyéb fontos okokból a szükség tartamára a tényleges szolgálatra kötelezetteknek a tényleges szolgálatban két éven túl való visszatartását rendelheti el és a tartósan szabadságoltakat tényleges szolgálati kötelezettségük harmadik évére további tényleges szolgálat teljesítésére behívhatja.

(4) A tényleges szolgálati idő a bevonulás napjával kezdődik és annak az évnek december 31. napjával végződik, amelyben a tényleges szolgálati kötelezettség eltelt.

(5) A tartaléki szolgálati kötelezettség közvetlenül a tényleges szolgálati kötelezettséghez csatlakozik és annak az évnek december 31. napjáig tart, amelyben a szolgálatköteles életének hatvanadik évét betölti. A tartaléki szolgálati kötelezettség I., II. és III. tartalékbeli szolgálati kötelezettségre tagozódik. A tartalékos az I. tartalékból a II. tartalékba annak az évnek december hó 31. napjával kerül, amelyben negyvenkettedik életévét, a II. tartalékból a III. tartalékba pedig annak az évnek december 31. napjával kerül, amelyben negyvennyolcadik életévét betölti.

(6) A póttartaléki szolgálati kötelezettség az első katonai kiképzésre (50. § (1) bekezdés) való bevonulás napjával kezdődik és annak az évnek december hó 31. napjával végződik, amelyben a póttartalékos hatvanadik életévét betölti. A póttartaléki szolgálati kötelezettség ugyancsak I., II. és III. póttartaléki szolgálati kötelezettségre tagozódik.

(7) Az I. tartalékbeli és I. póttartalékbeli szolgálati kötelezettség tartama alatt a tartalékosokra és póttartalékosokra fegyvergyakorlati és lövészkötelezettség (54. és 55. §), valamint az ellenőrzési szemlén, illetőleg tiszti bemutatáson (56. §) való részvétel kötelezettsége hárul.

(8) A tényleges szolgálati kötelezettség alatt álló tartósan szabadságoltak és a tartalékosok I. tartaléki kötelezettségük első két éve alatt tartoznak a leventekiképzésben mint oktatók résztvenni.

(9) Az állításköteles kor után besorozott hadköteles csak a rendes, esetleg a büntetésből meghosszabbított tényleges szolgálati kötelezettség teljesítése után kerül abba a tartalékba, amely életkorának megfelel. Az összes szolgálati kötelezettség ebben az esetben is annak az évnek december hó 31. napjával végződik, amelyben a hadköteles hatvanadik életévét betölti.

(10) A szolgálaton kívüli viszonyba tartozó tisztekre, lelkészekre és tisztviselőkre (18. § (3) bek.) béke idején rendszerint semmiféle tényleges szolgálati kötelezettség nem hárul, rendkívüli körülmények, továbbá mozgósítás (hadiállományra való kiegészítés) esetén és háború idején azonban mindaddig, amíg hadköteles korban vannak, tényleges szolgálat teljesítésére igénybevehetők.

(11) Az összes szolgálati kötelezettség mozgósítás (hadiállományra való kiegészítés) esetén és háború idején is a hadköteles kor végével (19. § (3) bekezdés) szűnik meg.

Külön tényleges szolgálati kötelezettség

22. §

(1) Azok, akiket katonai hivatású szolgálatra egészen vagy részben az állam költségén képeztek ki, vagy ebből a célból ösztöndíjban, tanulmányi költségeik megtérítésében vagy alapítványi juttatásban részesítettek, az önként belépettekre megszabott; (32. §) tényleges szolgálati kötelezettségen felül még külön tényleges szolgálati kötelezettség alá is esnek, amelynek tartamát a honvédelmi miniszter állapítja meg. A külön tényleges szolgálati kötelezettség végső időpontján túl nem terjedhet.

(2) A fizetéses helyen végzett katonai nevelő- és képzőintézeti növendékeket, ha kiképzésük három évig vagy ennél tovább tartott, négy évi, amennyiben három évnél rövidebb ideig tartott, három évi tényleges szolgálati kötelezettség terheli.

A honosítottak hadkötelezettsége

23. §

(1) Aki hadköteles korban szerzi meg a magyar állampolgárságot, életkorának a jelen törvény értelmében megfelelő hadkötelezettség alá esik, tekintet nélkül arra, hogy előbbi hazájában hadkötelezettségének eleget tett-e és miként tett eleget.

(2) Aki az után az év után, amelyben huszonharmadik életévét betöltötte, de még annak az évnek december 31. napja előtt, amelyben negyvennyolcadik életévét betölti, szerezte meg a magyar állampolgárságot, az állampolgárság megszerzése után egy ízben köteles sorozóbizottság elé állani.

(3) Akit negyvenkettedik életévének betöltése előtt honosítottak - ha állítási kötelezettségének az állampolgársági eskü letételétől számított egy éven belül eleget tesz - csak póttartaléki szolgálatra köteles; ellenkező esetben a rendes tényleges szolgálati kötelezettség terheli. Azt a hadkötelest, akit negyvenkettedik életévének betöltése után honosítottak - függetlenül attól, hogy állítási kötelezettségének mikor tett eleget - póttartalékosi szolgálati kötelezettség terheli, kivéve ha a hadkötelezettséggel kapcsolatban elkövetett valamely bűncselekmény következtében szolgálati ideje büntetésből egy évvel meghosszabbodott, az utóbbi esetben ugyanis a póttartalékosi kiképzés idején felül egy évi tényleges szolgálatot kell teljesítenie.

(4) A honosítottak besorozásuk esetén ugyancsak életkorukhoz képest jutnak megfelelő tartalékba, illetőleg póttartalékba, kivéve ha a figyelembe jövő időpontban tényleges szolgálatot teljesítenek; ebben az esetben a tényleges szolgálat teljesítése után kerülnek a megfelelő tartalékba, illetőleg póttartalékba.

(5) A honosítással egy tekintet alá esik a magyar állampolgárságnak törvényesítés útján való megszerzése (1879:L. tc. 4. §).

…

IV. FEJEZET
Korlátozások a hadkötelezettség szempontjából
A nősülés korlátozása

33. §

Felhatalmaztatik a honvédelmi miniszter, hogy a hadköteleseknek házasságkötését az állításköteles korba lépés előtt, valamint az állítási kötelezettség tartama alatt nősülési engedélyhez kösse.

Az országból eltávozás és a kivándorlás korlátozása

34. §

(1) A hadköteles annak az évnek első napjától kezdve, amelyben huszadik életévét tölti be, mindaddig, amíg állítási kötelezettség vagy tényleges szolgálati kötelezettség alatt áll, avagy az I. tartalék három, illetőleg az I. póttartalék hat legifjabb évfolyamába tartozik, az országot katonai hatóság engedélye nélkül el nem hagyhatja, külföldön csak ilyen engedéllyel tartózkodhatik. Az állítási kötelezettség alsó korhatárának leszállítása esetén ez a korlátozás annak az évnek első napjával kezdődik, amelyben a hadköteles tizenkilencedik életévét betölti.

(2) A kivándorlásról szóló 1909:II. tc. 2. §-ának b) pontjában foglalt rendelkezés azzal a módosítással nyer alkalmazást, hogy a szolgálati kötelezettség alatt állók közül a harminchatodik életévüket betöltött tartalékosoknak és a kiképzett póttartalékosoknak kivándorlási engedélyt nem kell kérniök.

Hatósági támogatás megtagadása a mulasztókkal szemben

35. §

Azt az állításkötelest, akit állítási kötelezettségének teljesítésében mulasztás terhel, mindaddig, amíg elmulasztott kötelezettségének eleget nem tesz, nem lehet semmiféle anyagi előnnyel járó hatósági támogatásban részesíteni; ugyancsak nem lehet részére ily természetű hatósági engedélyt adni. Az érdekelt miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértve állapítja meg, hogy a jelen § rendelkezését milyen hatósági támogatás és mely hatósági engedély szempontjából kell figyelembe venni.

…

Hetedik rész
Büntető rendelkezések

I. FEJEZET
A leventekötelezettséggel összefüggő bűncselekmények

A leventeköteles kihágásai

171. §

(1) A leventeköteles kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő, ha:

1. a hatósági orvosi vizsgálaton (8. §) nem jelenik meg és elmaradását alapos okkal ki nem menti:

2. a leventeképzésen vagy gyakorlaton (9. §) nem jelenik meg és elmaradását alapos okkal ki nem menti;

3. a leventeképzésben közreműködő személlyel szemben szándékosan tiszteletlenül viselkedik vagy a leventeképzés körében kapott parancsnak szándékosan nem engedelmeskedik, feltéve hogy ilyen magatartás miatt már legsúlyosabb fegyelmi fenyítést állott ki.

(2) A tizennyolc évesnél fiatalabb leventekötelesnek a fenti 1. vagy 2. pont alá eső cselekménye nem kihágás; e miatt a leventekötelest házi, iskolai vagy fegyelmi fenyítés éri.

(3) Kihágás miatt pénzbüntetéssel büntetendő az a tizennyolc évesnél idősebb leventeköteles, aki a bejelentésre és a nyilvántartásra vonatkozó szabályokat megszegi.

A leventeköteles gondviselőjének és munkaadójának kihágásai

172. §

(1) A leventeköteles törvényes képviselője (atyja, gyámja), szállásadója, illetőleg munka- vagy szolgálatadója) (11. §), ha a leventekötelest kötelezettségének teljesítésében szándékosan megakadályozza, kötelezettségének teljesítése miatt hátránnyal sujtja, vagy alkalmazásából elbocsátja, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

(2) Kihágás miatt pénzbüntetéssel büntetendő a törvényes képviselő (atya, gyám), a gondviselő szállásadó, illetőleg a munka- vagy szolgálatadó, ha:

1. megszegi a leventeköteles bejelentésére és nyilvántartására vonatkozó rendelkezést, vagy

2. elmulasztja, hogy a leventekötelest a házi fegyelem eszközeivel kötelességének teljesítésére szorítsa.

Vállalat tulajdonosának és üzletvezetőjének kihágásai

173. §

A 12. § (7) bekezdésében megjelölt vállalatnak tulajdonosa, illetőleg üzletvezetője, ha az errevonatkozó rendelkezésnek megszegésével a hatóság felhívására sem gondoskodik a leventeképzés céljára szükséges berendezés létesítéséről vagy fenntartásáról, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

A leventekötelezettség kijátszása

174. §

A leventeköteles vétséget követ el és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő, ha:

1. fondorlattal kivonja magát a leventekötelezettség alól, vagy
2. külföldre távozik abból a célból, hogy a leventeképzés alól szabaduljon.

Leventeintézmény ellen irányuló izgatás

175. §

Az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921:III. tc. 6. §-a a következő rendelkezéssel egészíttetik ki:

Aki a leventeintézmény ellen gyűlöletre izgat vagy a leventeképzésben közreműködő személynek alakilag és tartalmilag, egyaránt törvényes rendelkezése ellen engedetlenségre hív fel, vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő.

Felhatalmazás leventeintézmény ellen irányuló rágalmazás és becsületsértés esetében

176. §

(1) A becsület védelméről szóló 1914:XLI. tc. 8. §-ának 3. pontja azzal a rendelkezéssel egészíttetik ki, hogy a rágalmazás vagy becsületsértés vétsége abban az esetben is csupán felhatalmazás alapján üldözhető, ha azt leventeintézmény ellen követik el.

(2) A felhatalmazást a honvédelmi miniszter adja meg.

II. FEJEZET
A hadkötelezettséggel összefüggő bűncselekmények

A bejelentési, jelentkezési és megjelenési kötelesség elmulasztása

177. §

(1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés vagy a 224. § értelmében katonai fegyelmi fenyítés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig

terjedhető elzárással büntetendő, aki a hadkötelezettséggel összefüggő bejelentési, jelentkezési vagy megjelenési kötelességének teljesítését elmulasztja.

(2) Vétség az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő, ha a tettes abból a célból követi el, hogy állítási kötelezettségét kikerülje; ha pedig a cselekményt ugyanebből a célból háború idején követik el, a büntetés két évig terjedhető fogház.

Tiltott tartózkodás külföldön.
Az ország területének tiltott elhagyása.
Behívás meghiúsítása

178. §

(1) Vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő az a hadköteles, aki az ország területét engedély nélkül elhagyja vagy a kapott engedély korlátait túllépi.

(2) Bűntett az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény és büntetése öt évig terjedhető börtön, ha a cselekmény célja a katonai szolgálatra behívás meghiúsítása volt, vagy ha háború idején az állítási kötelezettség kikerülése céljából követik el.

Hadkötelezettség kijátszása testi épség megsértésével

179. §

(1) Vétség miatt öt évig terjedhető fogházzal, háború idején pedig bűntett miatt öt évig terjedhető börtönnel büntetendő, aki:

1. magát megcsonkítja vagy más által megcsonkíttatja, vagy egészségét megrongálja, avagy más által megrongáltatja abból a célból, hogy a hadkötelezettség teljesítésére alkalmatlanná váljék;

2. hadkötelest ugyanebből a célból megcsonkít vagy egészségét megrongálja.

(2) Ha az (1) bekezdés 2. pontjában meghatározott cselekményt üzletszerűen követik el, büntetése öt évig terjedhető börtön, háború idején pedig - amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik - tíz évig terjedhető fegyház.

Hadkötezettség kijátszása fondorlattal

180. §

Az előbbi §-ban tett megkülönböztetés szerint az ott meghatározott büntetéssel büntetendő, aki fondorlatot használ abból a célból, hogy a hadkötelezettség teljesítése alól magát kivonja, vagy mást kivonjon.

Behívó parancs iránt tanúsított engedetlenség és erre csábítás

181. §

(1) Vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő a hadköteles, ha a katonai szolgálatra behívásnak akár szándékosan, akár gondatlanságból nem

engedelmeskedik; ha pedig a szándékos mulasztás nyolc napnál tovább tartott, a cselekmény bűntett és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére eredménytelenül csábít, vétség miatt két évig terjedhető fogházzal, ha pedig a csábítónak az volt a szándéka, hogy a mulasztás nyolc napnál tovább tartson bűntett miatt öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

(3) Az (1) bekezdés alá eső cselekmény katonai bűncselekmény, ha a tettes nem tényleges katonai személy.

Kedvezmények fondorlatos kieszközlése

182. §

(1) Vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki fondorlatot használ abból a célból, hogy önmaga vagy más a hadkötelezettségre vonatkozó kedvezményben jogosulatlanul részesüljön vagy jogosulatlanul fölösszámúként kiválasztassék.

(2) Háború idején a cselekmény és büntetése három évig terjedhető börtön.

Tilos nősülés

183. §

(1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő, aki a jelen törvényben vagy az ennek alapján kibocsátott rendeletben foglalt tilalom ellenére nősül.

(2) Az előbbi bekezdésben meghatározott büntetés éri a polgári tisztviselőt, ha a jelen törvényben foglalt nősülési tilalomról tudva, házasság megkötésénél közreműködik. Ha a polgári tisztviselő e kihágást gondatlanságból követi el, pénzbüntetéssel büntetendő.

(3) Az 1930:III. tc. 92. §-ában meghatározott bűncselekmény katonai vétségnek nyilváníttatik.

III. FEJEZET

A honvédelmi munkakötelezettséggel és a légvédelmi kötelezettséggel összefüggő bűncselekmények

A honvédelmi munkakötelezettségen és a személyes légvédelmi kötelezettségen alapuló igénybevételi felhívás (kirendelés) iránt tanúsított engedetlenség

184. §

(1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő:

1. a honvédelmi munkakötelezettség és a személyes légvédelmi kötelezettség alatt álló személy, ha a kötelezettségen alapuló igénybevételi felhívásnak (kirendelésnek) nem engedelmeskedik, feltéve, hogy mulasztását alapos okkal ki nem menti;

2. aki mást az 1. pontban meghatározott cselekmény elkövetésére eredménytelenül csábít.

(2) Vétség az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény és büntetése egy évig terjedhető fogház, ha azt két vagy több honvédelmi munkakötelezettség, illetőleg személyes légvédelmi kötelezettség alatt álló személy összebeszélése folytán követik el.

(3) Háború idején az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény vétség és egy évig terjedhető fogházzal, a (2) bekezdésben meghatározott cselekmény pedig bűntett és három évig terjedhető börtönnel büntetendő.

Honvédelmi munkakötelezettség és személyes légvédelmi kötelezettség kijátszása testi épség megsértésével

185. §

(1) Vétség miatt két évig terjedhető fogházzal, háború idején pedig bűntett miatt három évig terjedhető börtönnel büntetendő, aki:

1. magát megcsonkítja vagy más által megcsonkíttatja vagy egészségét megrongálja, avagy más által megrongáltatja abból a célból, hogy a honvédelmi munkakötelezettség, illetőleg a személyes légvédelmi kötelezettség teljesítésére alkalmatlanná váljék;

2. honvédelmi munkakötelezettség, illetőleg személyes légvédelmi kötelezettség alatt álló személyt ugyanebből a célból megcsonkít vagy egészségét megrongálja.

(2) Ha az (1) bekezdés 2. pontjában meghatározott cselekményt üzletszerűen követik el, büntetése három évig terjedhető börtön, háború idején pedig - amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik - öt évig terjedhető fegyház.

Honvédelmi munkakötelezettség és személyes légvédelmi kötelezettség kijátszása fondorlattal

186. §

Az előbbi §-ban tett megkülönböztetés szerint, az ott meghatározott büntetéssel büntetendő, aki fondorlatot használ abból a célból, hogy a honvédelmi munkakötelezettség, illetőleg a személyes légvédelmi kötelezettség teljesítése alól magát kivonja, vagy mást kivonjon.

A rendeltetési hely elhagyása

187. §

(1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő az a honvédelmi

munkára, illetőleg személyes légvédelmi szolgálatra igénybevett személy, aki beosztását vagy rendeltetési helyét önkényesen elhagyja, vagy onnan önkényesen távol marad.

(2) Vétség az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény és büntetése két évig terjedhető fogház, ha azt két vagy több honvédelmi munkakötelezettség, illetőleg személyes légvédelmi kötelezettség alatt álló személy összebeszélése folytán követik el.

(3) Háború idején az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény vétség és egy évig terjedhető fogházzal, a (2) bekezdésben meghatározott cselekmény pedig bűntett és három évig terjedhető börtönnel büntetendő.

(4) Háború idején az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény bűntett és öt évig terjedhető börtönnel, a (2) bekezdésben meghatározott cselekmény pedig öt évig terjedhető fegyházzal büntetendő, ha:

1. a honvédelem érdekére súlyos hátrány származott, vagy

2. olyan személy követi el, akinek a honvédelmi munkakötelezettséget, illetőleg személyes légvédelmi kötelezettséget a hadrakelt seregnél kell teljesítenie.

Honvédelmi munkakötelezettség és személyes légvédelmi kötelezettség teljesítésének akadályozása

188. §

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő, aki alkalmazottját honvédelmi munkakötelezettségének, illetőleg személyes légvédelmi kötelezettségének teljesítésében szándékosan megakadályozza, kötelezettségének teljesítése miatt hátránnyal sujtja vagy alkalmazásából elbocsátja.

Légvédelmi berendezés létesítésének elmulasztása és akadályozása

189. §

(1) Kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő a 137. § értelmében kötelezett személy, ha óvóhelynek elkészítéséről és felszereléséről, a padlástér éghető anyagának tűzmentesítéséről és a házi légvédelmi őrség felszereléséről a hatóság által meghatározott idő alatt nem gondoskodik.

(2) Vétség az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény és büntetése egy évig terjedhető fogház, ha a kötelezett személyt az előbbi bekezdésben meghatározott kihágásért már megbüntették és a hatóság újabb felhívására kötelezettségének a hatóság által meghatározott idő alatt sem tesz eleget.

(3) Vétség miatt két évig terjedhető fogházzal büntetendő az (1) bekezdésben említett személy, ha a légvédelemmel kapcsolatos közérdekű berendezés létesítését, légvédelmi eszköz elhelyezését, ilyen berendezés, illetőleg eszköz létesítésének vagy elhelyezésének avagy ingatlan légvédelmi célra igénybevételének előkészítését a hatóság rendelkezése ellenére akadályozza.

Hatósági rendelkezés megszegése légitámadás vagy ennek közvetlen veszélye idején

190. §

(1) Vétséget követ el és öt évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki légitámadás vagy ennek közvetlen veszélye idején akár szándékosan, akár gondatlanságból megszegi a támadásnak vagy hatásának elhárítása végett kiadott hatósági rendelkezést.

(2) A szándékosan elkövetett ilyen cselekmény bűntett és büntetése tizenöt évig terjedhető fegyház, ha a cselekményből az állam érdekének súlyos sérelme, halál, súlyos testi sértés vagy nagy anyagi kár származott és ezt az eredményt a tettes előre láthatta; ha pedig a tettes szándéka a beállott eredményre irányult, a büntetés súlyos testi sértés vagy nagy anyagi kár bekövetkezése esetében életfogytig tartó fegyház, haláleset vagy az államérdek súlyos sérelmének bekövetkezése esetében halál.

IV. FEJEZET
A honvédelemmel összefüggő hivatali bűncselekmények

A közhivatalnokok büntetőjogi felelősségének kiterjesztése

191. §

(1) A hadviselés érdekei ellen elkövetett bűncselekmények, különösen a hadiszállítások körül elkövetett visszaélések megtorlásáról szóló 1915:XIX. törvénycikk rendelkezéseinek alkalmazása szempontjából háború idején a közhivatalnoknak az 1915:XIX. tc. 7. §-a első bekezdésében megjelölt kötelességével egy tekintet alá esik az a kötelesség is, amely a közhivatalnokot a hadkötelesek, valamint a honvédelmi munkakötelezettség és a személyes légvédelmi kötelezettség alatt álló személyek és a dologi honvédelmi szolgáltatások nyilvántartása, ellenőrzése és igénybevétele, továbbá a lakosság ellátása vagy segélyezése körül terheli.

(2) Háború idején az 1915:XIX. tc. 7. §-ának első bekezdése alá eső cselekmény büntetése tíz évig terjedhető fegyház; a büntetés életfogytig terjedhető fegyház, ha a cselekmény folytán a honvédelem érdekének súlyos sérelme következett be; ha pedig a cselekmény következtében haláleset állott be és azt a cselekmény elkövetője előre láthatta, a büntetés halál.

(3) Az 1915:XIX. tc. 8. §-ának első bekezdése alá eső cselekmény büntetése tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyház, ha azt közhivatalnok háború idején a fegyveres erő vagy a lakosság ellátására szánt készlet tekintetében követi el; ha pedig a cselekmény folytán háború idején a honvédelem érdekének súlyos sérelme következett be, a büntetés halál.

(4) Az 1915:XIX. tc. 7. és 8. §-ának második bekezdése hatályát veszti.

Honvédelmi érdek sérelmére elkövetett hivatali sikkasztás büntetése

192. §

Az 1878:V. törvénycikkben foglalt büntetőtörvénykönyv (Btk.) 462. és 463. §-ába ütköző hivatali sikkasztás bűntettének büntetése tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyház, ha azt háború idején a fegyveres erő céljára szolgáló vagy a lakosság ellátására vagy segélyezésére szánt készlet tekintetében követik el; ha pedig a cselekmény folytán háború idején a honvédelem érdekének súlyos sérelme következett be, a büntetés életfogytig tartó fegyház.

Honvédelemmel összefüggő hivatali kötelesség megtagadása

193. §

(1) Amennyiben a 191. § esete nem forog fenn, a Btk. 480. §-ában meghatározott hivatali kötelesség megtagadása bűntett és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő, ha a honvédelemmel összefüggő kötelesség tekintetében vagy háború idején követik el.

(2) Amennyiben a 191. § esete nem forog fenn, a hivatali kötelesség megtagadásának a Btk. 481. §-ában meghatározott bűntette öt évig terjedhető fegyházzal büntetendő, ha a cselekményt a honvédelemmel összefüggő kötelesség tekintetében vagy háború idején követik el.

Hivatali titok megsértése

194. §

(1) Vétség miatt öt évig terjedhető fogházzal büntetendő a közhivatalnok (Btk. 461. §), ha a 86. §-nak megfelelő összeírás, adatgyüjtés vagy leltározás adatait, vagy a 152. §-on alapuló ellenőrzés során postaküldemény, távirat, távbeszélgetés vagy egyéb közlemény tartalmát illetéktelen személlyel közli, illetéktelenül közzéteszi, vagy saját céljára illetéktelenül felhasználja.

(2) Az (1) bekezdésében meghatározott büntetés alá esik, aki az ugyanott említett valamely adatnak vagy közleménynek jogtalanul birtokába helyezkedik vagy az ilyen módon szerzett adatot, illetőleg közleményt mással közli, közzéteszi vagy saját céljára felhasználja.

A m. kir. honvédség tagjának közhivatalnoki felelőssége

195. §

A m. kir. honvédség tényleges szolgálatot teljesítő minden tagját a 191-194. §-ok alkalmazása szempontjából, valamint a jelen törvényből folyó szolgálati kötelességével összefüggő bűncselekmény tekintetében közhivatalnoknak kell tekinteni.

V. FEJEZET
A honvédelem érdekét veszélyeztető egyéb bűncselekmények

Honvédelem ellen irányuló izgatás

196. §

(1) Aki a jelen törvény ellen vagy a hatóságnak a jelen törvény alapján kiadott rendelete, illetőleg ennek alapján tett alakilag és tartalmilag egyaránt törvényes intézkedése ellen izgat vagy engedetlenségre hív fel, vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő.

(2) Az előbbi bekezdésben meghatározott cselekmény bűntett és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő, ha azt háború idején követik el; ha pedig az a honvédelem érdekének súlyos sérelmével járt, a büntetés tíz évig terjedhető fegyház.

Gyülekezési jog korlátozása tárgyában tett intézkedések megszegése

197. §

Vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki a kivételes hatalom alapján tett intézkedés (149. §) ellenére népgyűlést, felvonulást, körmenetet vagy más gyülekezetet szervez, összehív, vezet, vagy azon felszólal.

Sajtórendészeti intézkedések megszegése

198. §

(1) Aki a kivételes hatalom alapján tett intézkedés (151. §) ellenére akár szándékosan, akár gondatlanságból olyan sajtóterméket nyomat ki, terjeszt vagy terjesztet, amelynek kinyomására vagy terjesztésére az illetékes hatóság engedélyt nem adott, vagy amelynek terjesztését megtiltotta, avagy aki egyébként eltiltott időszaki lapot kiad, kinyomat, terjeszt vagy behoz, vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő.

(2) Ha a sajtótermék tartalma bűntett, vétség vagy kihágás tényálladékát foglalja magában, az előbbi bekezdés rendelkezése nem érinti sem a szerzőnek, szerkesztőnek, kiadónak vagy a nyomda-, avagy más többszörösítő vállalat tulajdonosának sajtójogi, sem pedig a terjesztőnek vagy másnak köztörvényi felelősségét.

Honvédelemre vonatkozó közleménnyel elkövetett vétség

199. §

(1) Vétséget követ el és öt évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki a magyar államnak vagy szövetségesének haderejével, vagy a velük közösen működő haderővel, vagy a honvédelmi előkészületekkel összefüggő - katonai titkot nem tartalmazó - közleményt a 226. § alapján kibocsátott tilalom ellenére sajtó útján közzétesz.

(2) A Btk. 456. §-a hatályát veszti.

Rádióval és híradásra (hírközvetítésre) alkalmas állatokkal elkövetett visszaélések

200. §

(1) Vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki:

1. engedély nélkül rádió adó- (adó-vevő-) készüléket vagy berendezést létesít vagy tart üzemben;

2. híradásra (hírközvetítésre) alkalmas állatot tilalom ellenére tart vagy hírközvetítésre felhasznál.

(2) Háború idején az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény bűntett és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

(3) A jelen §-ban meghatározott bűncselekmény esetében elkobzásnak van helye akkor is, ha a bűnvádi eljárást senki ellen sem lehet megindítani.

Találmányokkal és szabadalmakkal kapcsolatos bűncselekmények

201. §

(1) Vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki iparilag értékesíthető és a hadviselés szempontjából fontos találmányt engedély nélkül szabadalmaztatás vagy más oltalom megszerzése végett külföldön bejelent vagy akár bel-, akár külföldön bármilyen módon értékesít vagy nyilvánosságra hoz.

(2) Amennyiben súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, háború idején az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény bűntett és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény bűntett és öt évtől tíz évig terjedhető fegyházzal büntetendő, ha a találmány közzététele, vagy értékesítése a honvédelmet, vagy általában az állam biztonságát veszélyezteti.

(4) Az (1) bekezdésben említett találmány kikémlelése a katonai titok kikémlelésére vonatkozó rendelkezések szerint esik büntetés alá.

Üzemek, ipartelepek és egyéb vállalatok birtokosainak kötelesség szegései

202. §

(1) Vétséget követ el és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő:

1. az üzem, ipartelep vagy egyéb vállalat birtokosa, ha a 107. § (1) vagy (5) bekezdése alapján megállapított kötelességének nem tesz eleget, vagy nem megfelelően tesz eleget;

2. az üzem, ipartelep vagy egyéb vállalat birtokosa, ha a vállalatban a 107. § (2) bekezdésében, illetőleg a 108. § (5) bekezdésében foglalt rendelkezés ellenére idegen állampolgárt a honvédelmi miniszter engedélye nélkül alkalmaz;

3. aki a 107. § (7) bekezdése értelmében leltárba felvett ingatlant, berendezési tárgyat vagy anyagkészletet az illetékes miniszter engedélye nélkül elidegenít vagy megrongál, megsemmisít, elrejt, avagy a kisajátítás alól egyéb módon elvon;

4. az üzem, ipartelep vagy egyéb vállalat birtokosa, ha az üzemének működésében tartása, illetőleg előkészületi intézkedések megtétele tekintetében a 108. §-ban megállapított kötelességét nem teljesíti, vagy nem megfelelően teljesíti.

(2) Az (1) bekezdés 1., valamint 4. pontjában meghatározott cselekmény miatt eljárásnak csak abban az esetben van helye, ha a 107. § (3) bekezdése értelmében alakított döntőbíróság az illetékes miniszter (124. §) megkeresésére megállapította, hogy a vállalat birtokosa a kötelezettség teljesítésére műszaki, pénzügyi és egyéb szükséges felkészültség szempontjából képes lett volna.

(3) Háború idején az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény szándékos elkövetése bűntett és öt évig terjedhető börtönnel, ha pedig abból a honvédelem érdekére súlyos hátrány származott, öt évig terjedhető fegyházzal büntetendő. A (2) bekezdésben foglalt rendelkezés ebben az esetben is irányadó.

A munka folytonosságának megnehezítése és meghiúsítása

203. §

(1) Aki vizet, gázt vagy villamosságot szolgáltató közérdekű üzemnek, vagy a közönség életszükségletének ellátására a minisztérium rendeletében nélkülözhetetlennek nyilvánított más közérdekű üzemnek, nyilvános közlekedési üzemnek, vagy a honvédelem céljára dolgozó üzemnek, nyilvános kórháznak, vagy más nyilvános közegészségügyi intézménynek hivatásszerű működését akár a munkavállalók kizárásával, akár a munka abbanhagyásával, vagy a munkának tervszerűen lassú, hibás vagy hiányos végzésével, rongálással, vagy az üzemhez tartozó helyiségbe jogtalan behatolással, vagy ott tartózkodással, vagy más módon szándékosan megzavarja, bűntettet követ el és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

(2) Ugyanígy büntetendő, aki ilyen cselekményre izgat, vagy mást ilyen cselekmény elkövetésére felhív.

(3) A kezdeményezőknek és vezetőknek büntetése tíz évig terjedhető fegyház, ha a cselekményt háború idején, vagy előzetes összebeszélés következtében tömegesen követik el.

(4) Tömeges munkamegszüntetésben vagy a munkának tervszerűen lassú, hibás, vagy hiányos végzésében való részvétellel elkövetett büntetendő cselekmény miatt a bűnvádi eljárás megindítását vagy folytatását mellőzni lehet az olyan személlyel szemben, akinek a cselekményben csak alárendelt jelentőségű szerepe volt s akiről fel lehet tenni, hogy az abban való részvételre csupán mások erőszakos fellépése, bujtogatása vagy példája bírta rá.

(5) A jelen § rendelkezései mind a mezőgazdasági, mind az ipari, kereskedelmi vagy közlekedési üzemekre kiterjednek. Munkavállaló alatt az üzem minden alkalmazottját, mind a testi, mind a szellemi munkával foglalkozókat kell érteni.

A honvédelem érdekét veszélyeztető rongálás

204. §

(1) Aki abból a célból, hogy a honvédelem érdekét sértse, valamely dolgot megrongál, rendeltetésszerű használatra alkalmatlanná tesz vagy megsemmisít, bűntettet követ el és öt évig terjedhető börtönnel, háború idején pedig tíz évig terjedhető fegyházzal büntetendő.

(2) A büntetés életfogytig terjedhető fegyház, ha az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény folytán a honvédelemnek súlyos sérelme következett be; ha pedig a cselekmény egy vagy több ember halálát okozta és azt a cselekmény elkövetője előreláthatta, a büntetés halál.

Engedetlenség és tettleges bántalmazás katonai vezetővel szemben

205. §

(1) Vétséget követ el és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő az a polgári személy, aki törvény vagy szerződés alapján katonai vezetés alatt szolgálat vagy munka teljesítésére köteles, ha a katonai vezető vagy a katonai vezető által megbízott személy rendelkezésének ellenszegül, utasítását nem teljesíti vagy nem megfelelően teljesíti.

(2) Bűntett az (1) bekezdésben foglalt cselekmény és büntetése öt évig terjedhető börtön, háború idején pedig öt évig terjedhető fegyház, ha a cselekményt két vagy több személy összebeszélésének következtében követik el, vagy ha ahhoz 8 katonai vezető, illetőleg az általa kijelölt személy tettleges bántalmazása járul.

(3) Az 1930:III. tc. 79. §-a hatályát veszti.

Közszükségleti cikk, a hadviselés céljára szolgáló segédeszköz vagy anyag jogellenes elvonása

206. §

(1) Vétséget követ el és három évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki háború idején olyan közszükségleti cikket, illetőleg a hadviselés céljára szolgáló olyan segédeszközt vagy anyagot, amellyel a szabad rendelkezést a minisztérium a 113., illetőleg a 114. § alapján korlátozta, jogellenesen felhasznál, elfogyaszt, elidegenít, megsemmisít vagy egyéb módon az igénybevétel elől elvon.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény bűntett és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő, ha:

1. nyereségvágyból vagy jogtalan vagyoni haszon szerzésére irányuló célzattal követik el, vagy

2. a jogellenesen elvont közszükségleti cikk, a hadviselés céljára szolgáló segédeszköz vagy anyag értéke kétezer pengőt meghalad.

(3) A büntetés tíz évig terjedhető fegyház, ha:

1. a cselekményt üzletszerűen követik el, vagy

2. a cselekmény a honvédelem érdekét súlyosan veszélyeztette.

Közszükségleti cikk, a hadviselés céljára szolgáló segédeszköz vagy anyag jogellenes elvonásának kihágása

207. §

Kihágás az előbbi § (1) bekezdésében meghatározott cselekmény és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő, ha a jogellenesen elvont közszükségleti cikk, a hadviselés céljára szolgáló segédeszköz vagy, anyag mennyisége nem haladja meg aránytalanul a cselekmény elkövetőjének házi szükségletét.

VI. FEJEZET
Közveszélyű bűncselekményekre vonatkozó rendelkezések

Közveszélyű cselekmények büntetésének szigorítása

208. §

(1) A Btk. 439. §-a akként módosul, hogy az e §-ban meghatározott cselekmény bűntett és büntetése öt évig terjedhető börtön; a Btk. 441. §-a pedig akként módosul, hogy az e §-ban meghatározott cselekmény büntetése két évig terjedhető fogház.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezéseket ennélfogva alkalmazni kell az olyan cselekményre is, amelyre valamely törvény a Btk. 439. vagy 441. §-ában megállapított büntető rendelkezéseket kiterjeszti.

Légi járóműveknek és ezekhez tartozó tárgyaknak megrongálása

209. §

(1) Azok a büntető rendelkezések, amelyeket a büntetőtörvények a vaspályának, gőz- vagy más hajónak vagy ezekhez tartozó tárgyaknak megrongálására megállapítanak, kiterjesztetnek a légi járóműveknek és az ezekhez tartozó tárgyaknak megrongálására is.

(2) A Btk. 444. és 445. §-ainak büntető rendelkezései a légi járómű összezúzatásának szándékosan, illetőleg gondatlanságból való okozására is kiterjednek.

(3) Légi járóműnek kell tekinteni a katonai, az utasszállító, a sport-, a hajtóerővel (motorral) felszerelt, úgyszintén a motornélküli vagy más repülőgépet és léghajót.

(4) Ha az előző bekezdések alá eső bűntettet háború idején követik el és a cselekmény több ember életébe került vagy az ország védelmét, illetőleg biztonságát szolgáló műveletekre nagy hátránnyal járt vagy nagymennyiségű hadianyag pusztulását okozta, a büntetés halál.

A repülés biztonságát szolgáló berendezéseknek és tartozékainak megrongálása

210. §

Azok a büntető rendelkezések, amelyeket a büntetőtörvények a távirdák vagy tartozékaik megrongálására, használhatóságuk félbeszakítására vagy gátlására megállapítanak, kiterjesztetnek a repülés biztonságát szolgáló berendezések vagy tartozékaik megrongálására, használhatóságuk félbeszakítására vagy gátlására.

Légvédelmi berendezések megrongálása

211. §

Azok a büntető rendelkezések, amelyeket a büntetőtörvények a távirdák vagy tartozékaik megrongálására, használhatóságuk félbeszakítására vagy gátlására megállapítanak, kiterjesztetnek a légvédelmi berendezések vagy tartozékaik megrongálására, használhatóságuk félbeszakítására vagy gátlására.

VII. FEJEZET
Közös büntető rendelkezések

Kihágásokra vonatkozó rendelkezések

212. §

(1) A jelen törvényben meghatározott kihágás miatt kiszabható pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő; olyan esetben pedig, amikor megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a kihágás elkövetője a cselekménnyel illetéktelenül elért, nyolcezer pengőnek a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összege.

(2) A minisztérium, illetőleg az arra illetékes miniszter a jelen törvény alapján kibocsátott rendeletének vagy a jelen törvény és az említett rendelet alapján tett hatósági rendelkezéseknek megszegését kihágássá nyilváníthatja s az ilyen kihágás büntetését a minisztérium két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárásban, a kihágás miatt kiszabható pénzbüntetés legmagasabb összegét pedig az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés értelmében állapíthatja meg.

(3) A jelen törvényben vagy az annak alapján kibocsátott rendeletben meghatározott kihágások tekintetében a minisztérium, illetőleg az arra illetékes miniszter az elkobzásra, valamint az elkobzott tárgynak és értékének hováfordítására nézve a fennálló szabályoktól eltérően is rendelkezhetik.

(4) A jelen törvényben vagy az annak alapján kibocsátott rendeletben meghatározott kihágás miatt kiszabott pénzbüntetés behajthatatlanságának esetére megállapított elzárásbüntetés leghosszabb tartama hat hónap, kihágások halmazata esetében egy év.

(5) A jelen törvényben vagy az annak alapján kibocsátott rendeletben meghatározott kihágás miatt a bűnvádi eljárás egy év alatt, a kiszabott büntetés pedig két év alatt évül el.

(6) A jelen törvényben vagy az annak alapján kibocsátott rendeletben meghatározott kihágást - a Btk. 7. §-ának megfelelő alkalmazásával - akkor is büntetni kell, ha külföldön követik el.

(7) A jelen törvényben vagy az annak alapján kibocsátott rendeletben meghatározott kihágások miatt - kivéve a 183. §-ban foglalt kihágásokat - az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbíróságnak hatáskörébe tartozik. Az 1929:XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontja alkalmazása szempontjából szakminiszternek a honvédelmi minisztert kell tekinteni.

(8) A 183. §-ban meghatározott kihágás miatt az eljárás a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozik.

Bűntettekre és vétségekre vonatkozó rendelkezések

213. §

(1) A kísérlet szabályai szerint büntetendő - kivéve a 181. § (2) bekezdésében foglalt esetet, - aki mást a jelen törvényben meghatározott bűntett vagy vétség elkövetésére rábírni törekszik, ha a törekvés sikertelen maradt.

(2) A jelen törvényben meghatározott vétségek kísérlete is büntetendő.

(3) A jelen törvényben meghatározott bűntettek és vétségek esetében hivatalvesztést és a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztését is meg kell állapítani, külföldit az országból ki kell utasítani és a visszatéréstől örökre el kell tiltani, belföldit pedig abból a községből, ahol tartózkodása a honvédelem érdekeire veszélyes, akkor is ki lehet tiltani, ha az az elítéltnek illetőségi helye.

(4) A jelen törvényben meghatározott bűntett és jogtalan vagyoni haszonszerzés céljából avagy nyereségvágyból elkövetett vétség miatt a bíróság ítéletében az államkincstár javára belátása szerint megállapítandó összegű és az elítélt vagyoni viszonyához mért, az elítélt egész vagyonának elkobzásáig terjedhető vagyoni elégtételt állapíthat meg. A vagyoni elégtétel szabadságvesztésbüntetésre át nem változtatható, egyébként azonban a pénzbüntetéssel esik egy tekintet alá.

(5) A jelen törvényben meghatározott bűntett vagy vétség elkövetéséért akár előzetesen, akár utólag kapott ajándékot vagy jutalmat az előbbi bekezdés alkalmazására tekintet nélkül el kell kobozni; ha pedig az elkobzás nem foganatosítható, az elítéltet arra kell kötelezni, hogy a kapott értéknek vagy juttatott vagyoni előnynek megfelelő összeget az államkincstárnak fizesse meg.

(6) A jelen törvényben meghatározott bűntettekre és vétségekre a Btk. 7. §-ának rendelkezéseit kell alkalmazni.

(7) Nem alkalmazhatók az (1)-(6) bekezdésben foglalt rendelkezések a 208-211. §-ok alá eső bűncselekmények tekintetében.

(8) A jelen törvényben meghatározott vétség miatt az eljárás a kir. törvényszék hatáskörébe tartozik.

(9) A 181. §-ba ütköző, valamint az e cselekmény útján elkövetett szigorúbb büntetés alá eső cselekmények miatt az eljárás a katonai büntetőbíróság hatáskörébe tartozik.

(10) A jelen törvénybe ütköző bűntettre vagy vétségre vonatkozó ügyet soron kívül kell elintézni.

Jogi személyek szerveinek büntetőjogi felelőssége

214. §

Ha a jelen törvény, illetőleg a jelen törvényen alapuló rendelet vagy hatósági intézkedés értelmében jogi személyt terhel olyan kötelezettség, amelynek megszegését jogszabály bűncselekménnyé nyilvánítja, azt kell tettesnek (részesnek) tekinteni, akinek határozata, intézkedése vagy egyéb tevékenysége a kötelezettség megszegését eredményezte; mulasztásból származó bűncselekmény esetében pedig az tartozik büntetőjogi felelősséggel, akinek kötelessége lett volna az elmulasztott kötelezettség teljesítésére irányuló határozás intézkedés vagy egyéb tevékenység.

Elévülés kezdetének különös szabályai

215. §

(1) A 177. §-ban meghatározott bűncselekmény esetében az elévülés annak az évnek utolsó napjával kezdődik amelyben a bejelentési, jelentkezési vagy megjelenési kötelezettség teljesítését elmulasztották.

(2) A 178-181. §-ok alá eső bűncselekmények esetében az elévülés mind a hadkötelesre, mind ennek tettestársára vagy részesére a hadkötelezettség teljesítése megkezdésének vagy e kötelezettség megszűnésének napján veszi kezdetét.

(3) A 183. § (1) bekezdésében meghatározott kihágás esetében az elévülés azon a napon kezdődik amelyen a hadköteles a nősülési tilalom hatálya alól mentesül, illetőleg házassága megszűnik.

A hadköteles elítélésének jogkövetkezményei

216. §

(1) A hadköteles elítélésének az alábbi jogkövetkezményei vannak:

1. kizárás a fölösszámúként kiválasztásból a 177-180. és 182. §-okban meghatározott büntetendő cselekmények miatt történt elítélés esetében;

2. a rendes tényleges szolgálati kötelezettségnek egy évvel meghosszabbítása:

a) a 177. § (2) bekezdésében és a 178. §-ban meghatározott bűncselekmény miatt történt elítélés esetében, kivéve ha a tettes az újoncállításra (felülvizsgálatra) utólag önként jelentkezett;

b) a 180. §-ban meghatározott bűncselekmény esetében, ha a tettes a cselekményt az újoncállítás előtt vagy a tényleges szolgálat vagy az első katonai kiképzés megkezdésére megállapított nap előtt követte el, amennyiben a törvényes szolgálatkötelezettség alól akarta magát kivonni, kivéve ha a hadkötelezettség fondorlatos megszakításának abbanhagyásával az újoncállításra (felülvizsgálatra) vagy a szolgálat teljesítésére utólag önként jelentkezett;

c) a 179. §-ban meghatározott bűncselekmény esetében, ha a tettes a cselekményt az újoncállítás előtt vagy a tényleges szolgálat vagy az első katonai kiképzés megkezdésére megállapított nap előtt követte el és a honvédségnél teljesítendő bármely szolgálat teljesítésére még alkalmas;

3. a tartalékos tiszti (tisztviselői) kiképzésre jelentkezésből való kizárás a 177-180. és a 182. §-ok valamelyikében meghatározott bűntett vagy szándékos vétség miatt történt elítélés esetében.

(2) Az (1) bekezdés 2. pontjának a) vagy b) alpontja alá eső jogkövetkezmény alkalmazása tekintetében a büntetőbírói ítéletet kell alapul venni.

(3) Az (1) bekezdés 1. és 2. pontjának rendelkezéseit csak arra a hadkötelesre lehet alkalmazni, aki a cselekményt saját hadkötelezettségének sérelmére követte el.

(4) Ha az elítélt tényleges szolgálata alatt kifogástalan magaviseletet tanusít a honvédelmi miniszter a szolgálati kötelezettségnek az (1) bekezdés 2. pontja szerint való meghosszabbítását egészen vagy részben elengedheti.

A honvédelem érdekének fokozott biztosítása zárt tárgyaláson

217. §

A bűnvádi perrendtartásról szóló 1896:XXXIII. tc. 294. §-át, úgyszintén a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912:XXXIII. tc. 260. §-át nem lehet alkalmazni, ha a jelen törvény alá eső cselekmény miatt indított bűnvádi eljárásban a bíróság a főtárgyaláson a nyilvánosságot azért zárja ki, mert a tárgyalás adatainak vagy a tárgyaláson történt eseménynek nyilvánosságra jutása a honvédelem érdekét sértené.

A pénzbüntetés hováfordítása

218. §

(1) Közigazgatási hatóságnak a jelen törvénybe vagy annak alapján kibocsátott rendeletbe ütköző kihágás miatt kiszabott ítélete következtében befolyó pénzbüntetés hováfordítása tekintetében az 1901:XX. tc. 23. §-ának, illetőleg az 1938:XII. tc. 37. §-ának rendelkezései irányadók. A pénzbüntetésből a községnek járó rész azt a községet illeti, amelynek területén a kihágást elkövették. Ha a kihágás elkövetésének helye nem állapítható meg, vagy a kihágást külföldön követték el az egész pénzbüntetés az államkincstárt illeti. Egyebekben az 1901:XX. tc. 23. §-a, illetőleg az 1938:XII. tc. 37. §-a irányadók.

(2) A polgári bíróságnak a jelen törvény értelmében meghozott ítéletei alapján befolyó pénzbüntetéseket a honvédelmi tárca keretében kell elszámolni.

(3) Katonai bíróság által a jelen törvény rendelkezései alapján kiszabott pénzbüntetés hováfordítására nézve az 1930:II. tc. 9. §-ának rendelkezései irányadók.

A háború idejére szóló büntető jogszabályok alkalmazásának kiterjesztése

219. §

(1) A minisztérium elrendelheti, hogy a jelen törvénynek és egyéb jogszabályoknak egyes vagy összes olyan büntető rendelkezései, amelyek háború idejére szólanak, abban az esetben is alkalmaztassanak, ha a büntetendő cselekményt háború idején kívül, de az országot közvetlenül fenyegető háborús veszély ideje alatt követik el.

(2) A minisztérium rendeletben határozza meg és teszi közzé azt a napot, amelyen az ilyen rendelkezések alkalmazása kezdődik és végződik.

(3) A jelen § alapján kibocsátott rendeletek tekintetében a 141. § (4)-(5) bekezdésében foglalt rendelkezések megfelelően irányadók.

Katonai büntetőbíráskodás alá tartozó személyek

220. §

(1) A honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912:XXXIII. tc. 11. §-a akként módosul, hogy az abban felsorolt személyek valamennyi bűncselekmény miatt - ideértve a jövedéki kihágásokat is - a honvéd büntetőbíráskodás alatt állanak.

(2) Az 1912:XXXIII. tc. 13. §-a azzal a rendelkezéssel egészíttetik ki, hogy nem tényleges katonai személyek a lövészkötelezettség teljesítésének ideje alatt elkövetett katonai bűncselekmény miatt is a honvéd büntetőbíráskodás alatt állanak.

(3) A rendőri büntetőbíróság hatáskörébe utalt kihágás miatt a tényleges katonai személyt fegyelmi úton bünteti meg a katonai hatóság, feltéve, hogy a fegyelmi megtorlás kielégítőnek mutatkozik és nincs szükség olyan intézkedésre, amely az adott esetben csak büntető ítéletben mondható ki.

(4) Az a polgári személy, aki a fegyveres erő mozgósított (hadi állományra kiegészített) csapatainak (parancsnokságainak, hatóságainak, intézeteinek) kíséretéhez tartozik, vagy aki akár törvény, akár szerződés alapján katonai vezetés alatt teljesít valamely szolgálatot vagy, munkát, úgyszintén a különleges légvédelmi szolgálatra akár törvényes kötelezettség, akár önkéntes jelentkezés útján igénybevett személy (133. §), az e viszony tartama alatt elkövetett bűncselekmény miatt katonai büntetőbíráskodás alatt áll.

Rögtönbíráskodás

221. §

(1) A minisztérium abban az esetben, ha az ország épségének vagy belső rendjének megóvása végett elrettentő példaadás szükséges, a rögtönbíráskodást mind a polgári, mind a katonai büntetőbíráskodás körében az egész országra vagy egy részére rendelettel bármely bűntettre elrendelheti. Rögtönbíráskodás elrendelése esetében az ez alá tartozó bűntetteket a rögtönbíráskodás körében továbbra is halállal lehet büntetni.

(2) Rögtönbíráskodásnak csak előzetes kihirdetés után lehet helye. Mihelyt a rögtönbíráskodás elrendelésének oka megszűnt, főleg, ha a halálbüntetésnek egy vagy több bűnösön foganatosított végrehajtásával az elrettentő példa már megadatott, a rögtönbíráskodás megszüntetését azonnal ki kell mondani és mindig ugyanoly módon ki kell hirdetni, miként a rögtönbíráskodás elrendelését.

(3) A rögtönbíráskodás eljárási szabályait a minisztérium rendelettel állapítja meg.

(4) A jelen § nem érinti a katonai rögtönbíráskodásra vonatkozólag az 1912:XXXIII. és az 1930:III. törvénycikkekben foglalt rendelkezéseket.

Nyolcadik rész
Vegyes és záró rendelkezések

…

Katonai fegyelmi szabályok alatt álló személyek

224. §

(1) A tényleges katonai személy [17. § (2) bek.] a katonai fegyelmi szabályok alatt áll.

(2) A nem tényleges katonai személy a következő esetekben áll a katonai fegyelmi szabályok alatt:

a) az 55. §-ban megállapított lövészkötelezettség megszegése miatt;

b) az 56. § értelmében az ellenőrzési szemlén (tiszti bemutatáson) való megjelenés vagy az ott meghatározott jelentkezési kötelezettség elmulasztása miatt;

c) a katonai szolgálati szabályoknak a katonai parancsnokságokkal és hatóságokkal való szóbeli vagy írásbeli szolgálati érintkezés alkalmával történt megszegése miatt;

d) a tényleges szolgálatra való bevonuláskor kötelező jelentkezés elmulasztása miatt;

e) a katonai egyenruhának meg nem engedett viselése miatt, továbbá a szolgálati szabályzatnak katonai egyenruhában elkövetett megszegése miatt;

f) a katonai vagy a nyilvántartásukra vonatkozó jelentkezési szabályok megszegése miatt;

g) a katonai minőségükben szolgálati úton átvett bizalmas jellegű katonai irat és nyomtatvány megőrzésére és titokban tartására vonatkozó szabályok gondatlan megszegése miatt.

(3) Az a polgári személy, aki a 220. § értelmében katonai büntetőbíráskodás alá tartozik, az ugyanott megjelölt viszony tartama alatt a katonai fegyelmi szabályok alatt is áll.

A vezérkar főnökének felsőházi tagsága

225. §

A vezérkar főnöke szolgálati állása alapján tagja az országgyűlés felsőházának.

Tilalom a honvédelemmel összefüggő sajtóközlemények tekintetében

226. §

A minisztérium a magyar államnak vagy szövetségesének haderejével vagy a velük közösen működő haderővel, avagy a honvédelmi előkészületekkel összefüggő közleményeknek sajtó útján való közzétételét akár általánosságban, akár meghatározott vonatkozásokra kiterjedően rendelettel megtilthatja.

…

Törvények hatályon kívül helyezése

231. §

(1) A jelen törvény hatálybalépésével hatályukat vesztik:

a honvédségről szóló 1921:XLIX. törvénycikk,

az ezt módosító 1922:III. törvénycikk,

a m. kir. vámőrség és a m. kir. pénzügyőrség létszámainak, kiegészítési módjainak és felfegyverzésének megállapításáról szóló 1922:VIII. törvénycikknek a vámőrségre vonatkozó rendelkezései,

a m. kir. folyamőrség szervezése és létszámáról szóló 1922:XIV. törvénycikk,

a m. kir. állami rendőrség és m. kir. csendőrség létszámának kiegészítési módjainak és felfegyverzésének megállapításáról szóló 1922:VII. törvénycikk;

a trianoni békeszerződés katonai rendelkezései között foglalt egyes tilalmak és korlátozások végrehajtásáról szóló 1922:XI. törvénycikknek még hatályban lévő rendelkezései,

az előbb említett törvénycikket módosító 1927:VII. törvénycikk,

a légvédelemről szóló 1935:XII. törvénycikk, valamint

a véderő kötelékében álló országgyűlési tagok katonai szolgálatra behívásának szabályozásáról szóló 1889:XXII. törvénycikk.

(2) A jelen törvény hatálybalépésével a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912:LXIII. törvénycikk, valamint az ezt kiegészítő 1914:L., 1915:XIII., 1916:IV. és 1917:VII. törvénycikkek, továbbá az e törvény alapján igénybevett kivételes hatalom meghosszabbításáról és kiterjesztéséről szóló törvényi rendelkezések ugyancsak hatályukat vesztik. Az említett törvényi rendelkezések alapján kibocsátott illetőleg fenntartott rendeletek további hatályban tartása tekintetében a 232. § rendelkezik.

(3) Hatályukat vesztik az előző bekezdésekben fel nem sorolt törvényeknek azok a rendelkezései is, amelyek a jelen törvény rendelkezéseivel ellentétesek vagy megegyeznek.

Kivételes hatalom alapján kibocsátott rendeletek

232. §

(1) Utasíttatik a minisztérium, hogy a jelen törvény hatálybalépésétől számított hat hónap alatt rendelettel tegye közzé a 231. § (2) bekezdésében felsorolt törvényi

rendelkezések alapján kibocsátott, illetőleg fenntartott azoknak a rendeleteknek a jegyzékét, amelyeket az azokban szabályozott kérdéseknek törvényhozási úton való végleges rendezéséig, illetőleg a törvényhozás további rendelkezéséig az ország belső rendjének és közbiztonságának fenntartása, valamint gazdasági és külpolitikai érdekeinek megóvása végett továbbra is hatályban tart.

(2) A 231. § (2) bekezdésében felsorolt törvényi rendelkezések alapján kibocsátott, illetőleg fenntartott rendeletek, amennyiben már korábban hatályon kívül nem helyeztettek és az (1) bekezdésben említett jegyzékbe fel nem vétetnek, a jelen törvény hatálybalépésétől számított hat hónap elteltével hatályukat vesztik.

(3) A 231. § (2) bekezdésében felsorolt törvényi rendelkezések alapján kibocsátott, illetőleg fenntartott rendeleteket a minisztérium a jelen § (1) bekezdésében említett hat hónapi határidő alatt is módosíthatja és kiegészítheti. Módosíthatja és kiegészítheti a minisztérium az (1) bekezdés értelmében közzétett jegyzékben foglalt rendeleteket is. A jelen bekezdés értelmében kibocsátott kiegészítő és módosító rendeletek tekintetében a 141. § (4)-(6) bekezdésében foglalt rendelkezések megfelelően irányadók.

(4) Ahol a jelen §-ban említett rendeletekben a hadviselés érdekéről van szó, ezzel egy tekintet alá kell venni az (1) bekezdésben említett egyéb államérdeket is.

(5) Az előbbi bekezdésekben foglalt rendelkezések nem érintik a 231. § (2) bekezdésében felsorolt törvényi rendelkezések alapján kibocsátott, illetőleg fenntartott azokat a rendeleteket, amelyeket utóbb más törvényben foglalt felhatalmazás alapján tartottak továbbra is hatályban. Utasíttatik a minisztérium, hogy ezeket a rendeleteket az (1) bekezdésben említett jegyzékkel egyidejűen külön jegyzékben tegye közzé.

(6) A minisztérium az 1921:XXXIII. törvénycikk végrehajtása vagy az annak rendelkezései következtében előállott helyzet rendezése céljából szükséges jogszabályokat a jelen törvény 141. §-ának (2)-(6) bekezdésében foglalt rendelkezések megfelelő alkalmazásával továbbra is rendelettel állapíthatja meg.

(7) A jelen § értelmében hatályukat vesztő rendeleteket a hatályuk tartama alatt keletkezett jogviszonyok tekintetében hatályon kívül helyezésük után is alkalmazni kell, hacsak a hatályon kívül helyezendő jogszabály máskép nem rendelkezik.

Hatálytalan törvényi rendelkezések újbóli hatálybalépése

233. §

(1) Az 1922:III. tc. 20. §-ának utolsóelőtti bekezdésével hatályon kívül helyezett jogszabályok, amennyiben a jelen törvény rendelkezéseivel ellentétben nem állanak és nem olyan kérdésre vonatkoznak, amelyet maga a jelen törvény újonnan szabályoz, újból hatályba lépnek.

(2) A közbiztonsági szolgálat szervezéséről szóló 1881:III. törvénycikk a jelen törvény hatálybalépése napján újból hatályba lépett.

A törvény hatálybalépése

234. §

A jelen törvény kihirdetésének napján lép hatályba.

Végrehajtási záradék

235. §

A jelen törvényt a külön meghatározott esetekben a minisztérium, egyébként a honvédelmi miniszter, mégpedig a külön meghatározott esetekben az érdekelt miniszterekkel egyetértve, illetőleg az érdekelt miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértve, a polgári igazságszolgáltatás körébe eső részeiben pedig az igazságügyminiszter hajtja végre.

A m. kir. honvédelmi miniszter 23.777/eln. 13. 1941. számú körrendelete;

a m. kir. minisztériumnak 2730/1941. M.E. számú rendelete a háború idejére szóló különös büntető jogi rendelkezések alkalmazása kezdőnapjának és területi hatályának meghatározása tárgyában.

A m. kir. minisztériumnak a Budapesti Közlöny 1941. évi április hó 10-én megjelent 82. számában kihirdetett 2730/1940. M. E. számú rendeletét az alábbiakban teljes tartalmában közzéteszem.

A m. kir. minisztériumnak 2730/1941. M. E . számú rendelete a háború idejére szóló különös büntetőjogi rendelkezések alkalmazása kezdőnapjának és területi hatályának meghatározása tárgyában.

A m. kir. minisztérium az 1930:11. törvénycikkbe iktatott katonai büntetőtörvénykönyv 4. §-ának első bekezdésében és a honvédelemről szóló 1939:11. t.-c. 219. §-ának első és második bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján elrendeli, hogy a háború idejére szóló büntetőjogi rendelkezéseket az 1941. évi április hó 12. napjától kezdve a minisztérium további rendelkezéséig az ország, illetőleg a honvéd büntetőbíráskodás egész területén alkalmazni kell.

Budapest, 1941. évi április hó 9. napján.

Bárdossy László s. k.,
m. kir. miniszterelnök."

A m. kir. honvédelmi miniszter 23.778 eln. 13. 1941. számú körrendelete;

a polgári büntető bíráskodás alá tartozó egyéneknek honvéd büntetőbíráskodás alá helyezése.

A m. kir. igazságügyminiszternek a Budapesti Közlöny 1941. évi április hó 10-én megjelent 82. számában közzétett 24.900/1941. I . M. számú rendeletét, amelyben a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek honvéd büntetőbíráskodás alá helyezése tárgyában a m. kir. minisztérium 2740/1941. M. E. számú rendeletét kihirdeti, valamint e rendelet mellékletét (a m. kir. minisztériumnak 2740/1941. M. E. számú rendelete a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek Honvéd büntetőbíráskodás alá helyezése tárgyában) teljes szövegükben ezennel közzéteszem.

A m. kir. igazságügyminiszter 24.900/1941. I . M. számú rendelete a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek honvéd büntetőbíráskodás alá helyezése tárgyában a m. kir. minisztérium által 2740/1941. M. E . sz. alatt kibocsátott rendeletének kihirdetéséről.

A polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek honvéd büntetőbíráskodás alá helyezése tárgyában a m. kir. minisztérium által 2740/1941. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletet az 1912:XXXIII. t.-c. 14. §-a értelmében kihirdetem.

Kelt Budapesten, 1941. évi április hó 9-én,

Dr. Radocsay László s. k.f
m. kir. igazságügyminiszter.

Melléklet a m. kir. igazságügyminiszternek 24 900/1941. I . M. számú rendeletéhez.

A m. kir. minisztérium 2740/1941. M. E. számú rendelete a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek honvéd büntetőbíráskodás alá helyezése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912:XXXIII. t.-c.-nek — az 1930:111. t.-c. 8. §-ával módosított — 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1.§

A m. kir. minisztérium 1941. évi április hó 12. napjával kezdődően a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneket honvéd büntetőbíráskodás alá helyezi:

1. tiltott csapatgyüjtés (1940:XVIII. t.-c. 1. §) miatt;

2. katonai bűntett vagy katonai vétség elkövetésére való reábírás és katonai bűntett vagy katonai vétség1 elkövetésében való más részesség (Ktbtk. 35. és 36., 1930:III. t.c. 95. §) miatt;

3. a hűtlenségnek az 1930:111. t.-c. 59. §-ában meghatározott büntette miatt;

4. a hűtlenségnek az 1930:111. t.-c. 60—64. (1934:XVIII. t.-c. 2-4. §§) és 66—68. §-ában meghatározott bűntette vagy vétsége miatt, ha a cselekményt katonai titok tekintetében követték el;

5. a hűtlenségnek az 1930:111. t.-c. 65. §-ában meghatározott vétsége miatt;

6. a hűtlenség följelentésének vagy megakadályozásának az 1930:111. t.-c. 69. és 86. §-a szerint büntetendő elmulasztása miatt, ha a föl nem jelentett vagy meg nem akadályozott cselekmény a 3. és 4. pontban megjelölt bűntettek közé tartozik;

7. az 1930:111. t.-c. 78. §-ában meghatározott fegyveres erő elleni bűntett miatt;

8. a hadifogoly megszökéséhez nyújtott segély (1930:111. t.-c. 81. §) miatt és

9. a föntebb felsorolt cselekmények útján elkövetett szigorúbban büntetendő cselekmények miatt.

Az- előző bekezdésben megállapított honvéd büntetőbíráskodás az ott felsorolt büntetendő cselekmények közül azokra terjed ki, amelyeket 1941. évi április hó 12. napján vagy az után követnek el.

2. §

A jelen rendelet az 1. § első bekezdésében meghatározott napon (1941. évi április hó 12. napján) lép hatályba.

Kelt Budapesten, 1941. évi április hó 9-én.

Bárdossy László s. k.,
m. kir. miniszterelnök."

A m. kir. minisztérium 1941. évi 2.750. M. E. számú rendelete;

a hadrakelt seregbeli bűnvádi eljárás gyorsításáról és egyszerűsítéséről

A m. kir. minisztérium az 1930. évi III. t.-c. (az alábbiakban röviden: Élt.) 50. §-ának második bekezdésében nyert felhatallmazás alapján, a következőket rendeli:

1. §

A fegyelmi megtorló lehetőségének kiterjesztése.

A Kbp. 2. (Élt. 4.) §-ában meghatározott egyéb feltételek fennforgása esetében az illetékes parancsnok fegyelmi úton megtorolhat a törvény által hat hónapot meghaladó szabadságvesztésbüntetéssel sújtott vétséget vagy bűntettet is ha az adott esetben előreláthatóan nem lehetne hat hónapot meghaladó fogházbüntetést kiszabni.

2. §

Egyszerűsítések a haditörvényszék megalakításában.

A hadrakelt seregbeli rendes eljárásban a haditörvényszék az alábbiak szerint alakul meg:

I. Legénységi egyén, polgári személy vagy legénységi állományú hadifogoly bűnügyében:

a) ha a vád vétségre (kihágásra) szól, egy hadbíró mint egyesibíró ítélkezik.

Az egyesbíró foganatosítja mindazokat a hivatalos cselekményeket is, amelyek egyébként a Kbp. rendelkezései és végrehajtási határozványai szerint az elnök hatáskörébe tartoznak

Az illetékes parancsnok határoz afelől, hogy az egyesbíró mellőzésének helye van-e. (Kbp. VII. Fejezete.)

Ha a mellőzésre irányuló kérelmet elkésve vagy a mellőzés okának megjelölése nélkül terjesztették elő, az egyesbíró a kérelmet mint meg nem engedettet visszautasítja.

Határozatohozásra nincs szükség, ha az egyesbíró a mellőzésre irányuló kérelmet alaposnak tartja.

Ha az egyesbíró a vád tárgyává tett cselekményben bűntettet lát, végzéssel kimondja, hogy a bűnügy elbírálására a következő b) pont szerint alakítandó haditörvényszék illetékes.

b) Ha a vád bűntettre szól, a haditörvényszék egy hadbíróból mint tárgyalásvezetőből és két katonaállományú tisztből áll, ez utóbbiak közül a magasabb rendfokozatú (rangú) elnököl. Az elnöknek a tárgyalásvezetőnél magasabb vagy vele egyenlő rendfokozatban levőnek kell lennie.

A b) pont szerint alakított haditörvényszók nem nyilváníthatja magát illetéktelennek, ha nézete szerint az ügy; egyesbíró élé tartozik.

II. Tiszt, hadifogoly tiszt, valamint hasonlóállású bűnügyében a haditörvényszék egy hadbíróból mint tárgyalásvezetőből és két katonaállományú tisztből áll. Ez utóbbiak nem lehetnek a vádlottnál alacsonyabb rendfokozatban és közülük a rendfokozatban magasabb (rangidősebb) elnököl. Az elnöknek a tárgyalásvezetőnél is magasabb vagy vele egyenlő rendfokozatban, a vádlottnál pedig magasabb rendfokozatban kell lennie.

III. Ha tiszttel, hadifogoly tiszttel (hasonlóállásúval) együtt legénységi egyén vagy polgári személy, avagy legénységi állományú hadifogoly kerül vádlottként a haditörvényszék elé, ennek megalakítására a II. pont rendelkezései irányadók.

3. §

Az Élt. 54. §-ában foglalt felhatalmazás tartalma és megadásának, módja.

Az Élt. 54. §-ában foglalt felhatalmazással az illetékes parancsnok nemcsak esetenkínt, hanem általánosságban is élhet.

Az Élt. 54. §-ában foglalt és az előző bekezdésben kibővített felhatalmazás kiterjed az illetékes parancsnokhoz beosztott rangban legidősebb hadbírónak az előzetes megállapítások elrendelése jogával való felruházására is.

A felhatalmazást írásban kel megadni.

4. §

Az áttétel mellőzése.

A Kbp. 139. §-ának első bekezdése alapján való áttételt mellőzni kell, ha ez a honvéd büntetőbíráskodás alatt megmaradó egyén bűnügyének gyorsabb befejezését biztosítja.

Ha áttétel esetében az új illetékes parancsnok úgy találja, hogy az áttételt az első bekezdés értelmében mellőzni kellett volna, ebben a nézetében azonban, az áttételt elrendelő illetékes parancsolok nem osztozik, az illetékes parancsnoki jogkört gyakorló legközelebbi közös előljáró parancsnok, ily parancsnok hiányában pedig a két legfőbb parancsnok egyetértőleg határoz.

5. §

Rendelkezések kibocsátása hadbíró által.

A Kbp. 467. §-át a következő szöveg szerint kell alkalmazni:

Mindazokat a rendelkezéseket és határozatokat, amelyeket az előző Fejezetek értelmében a vizsgálóbíróság (bíróságvezető) ad ki, az, illetékes parancsnokhoz beosztott rangban legidősebb hadbíró bocsátja ki abban az esetben is, ha nem az Élt. 54. §-ában foglalt felhatalmazás alapján jár el. Ezeket a rendelkezéseket és határozatokat mint ama parancsnokság „bírósága"-tól eredőket kell megjelölni, amely parancsnokság élén az illetékes parancsnok áll.

6. §

A Kbp, 413. §-ában megállapított határidő megrövidítése.

A büntető indítványnak a terhelttel közlése és a főtárgyalás közé legalább egy napi határidőnek kell esnie, hacsak a terhelt e határidő megrövidítésébe bele nem egyezik.

7. §

A nyomozó eljárás és a büntető indítvány mellőzése.

Tettenkapás vagy ténybeli beismerés esetében, ha a gyanúsított nem tiszt (hasonlóállású, vagy hadifogoly), és a terhére rótt bűncselekményre a törvényi tíz évi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetést állapít meg, a gyanúsított legkésőbben a tényvázlatnak (följelentésnek) az illetékes parancsnok bírósághoz való beérkezését követő nyolc napon belül — nyomozó eljárás és írásbeli büntető indítvány mellőzésével — közvetlenül haditörvényszék elé állítható, föltéve, hogy bűnössége a haditörvényszék elé állításától számított nyolc nap alatt bebizonyíthatónak ígérkezik.

Ez irányban való határozásra az illetékes parancsnokhoz beosztott rangban legidősebb hadbíró van hivatva függetlenül attól, hogy az illetékes parancsnok az Élt. 54. §-ában körülírt jogokkal felruházta-e. Ez a hadbíró gyakorolja az előzetes letartóztatás fenntartása tekintetében egyébként az illetékes parancsnokot megillető jogot is.

A vádló köteles a főtárgyaláshoz szükséges; bizonyítékokat előteremteni, főleg a sértettet, a tanukat és a szakértőket, ha szükséges, közvetlenül megidézni vagy elővezetésük iránt is intézkedni.

A főtárgyalás azzal kezdődik, hoigy a vádló a büntető indítvány felolvasása helyett a gyanúsított ellen fennforgó tényeket előadja.

Az eljárás leghosszabb tartama, ideértve az ítélethozást, nyolc nap s ezt a határidőt attól a naptól kell számítani, amikor a gyanúsítottat a haditörvényszék elé állították. Ha ez a határidő meg nem tartható, a haditörvényszék végzéssel kimondja, hogy a jelen §-ban szabályozott különleges eljárás folytatásának nincs helye és ezzel az ügy a följelentés szakába kerül vissza.

Nem akadálya az, eljárás lefolytatásának, ha a bizonyító eljárás eredményéhez képest tíz évi szabadságvesztéssel súlyosabb büntetés kiszabása mutatkozik szükségesnek.

Egyáltalában nincs helye a jelen §-ban meghatározott különleges eljárásnak, ha a gyanúsított ellen e § alá nem eső más bűnvádi eljárás van már folyamatban.

8. §

Az eljárás elkülönítése a főtárgyalás során.

Ha több egyén ellen folyó főtárgyalás során egyes vádlottak tekintetében a tényállás annyira tisztázva van, hogy ellenük ítélet hozható, ellenben a többi vádlottra nézve huzamosabb időt igénylő további bizonyításfelvétel válik szükségessé, a

haditörvényszék a vádló indítványára, illetőleg az érdekelt vádlottnak, törvényes képviselőjének vagy védőjének indítványa alapján a vádló hozzájárulásával végzéssel elkülöníti az eljárást és egyfelől ítéletet hoz, másfelől az eljárás folytatása iránt intézkedik.

9. §

Csekélyebb súlyú bűncselekményeknek az ítélkezés köréből való kirekesztése.

A vádló indítványára, illetőleg a vádlottnak, törvényes képviselőjének vagy védőjének indítványa alapján a vádló hozzájárulásával a haditörvényszék az eljárást, illetőleg az ítélethozatalt mellőzheti a halmazatban álló bűncselekményeik közül egy vagy több oly bűncselekmény tekintetében, amely a megtorlás súlyát lényegesen nem befolyásolhatja, ha felderítése s ítélettel eldöntése jelentékenyen késleltetné a nagyobb jelentőségű bűncselekmény miatt folyó eljárás befejezését.

A mellőzést a haditörvényszék nem külön határozatban, hanem a bűnösséget megállapító ítéletben mondja ki.

Az ítélkezés köréből kikapcsolt bűncselekményeik miatt a bűnvádi eljárás az elévülés beállta előtt újból megindítható, ha utóbb kiderül, hogy e cselekmények olyan súlyú büntetés alá esnek, amely a mellőzést annak idején nyilvánvalóan kizárta volna.

A Kbp. 16. §-ának rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

Nincs helye az első bekezdés szerinti mellőzésnek olyan bűncselekmény tekintetében, amely miatt a vád tárgyává tett egyéb bűncselekménnyel össze nem kapcsolt olyan mellékbüntetést kellene megállapítani, amelynek kimondása a Ktbtk. 22. §-,a értelmében lefokozást von maga után.

10. §

A főtárgyalás eredményén alapuló fegyelmi elintézés.

A haditörvényszék a vádló indítványára az eljárást végzéssel megszünteti annak kimondásával, hogy az ügy elintézését az, illetékes parancsnoknak engedi át, ha a bizonyító eljárás eredményéhez képest a vád tárgyává tett cselekmény fegyelmi úton való elintézése a fennálló jogszabályok (Kbp. 2., Élt, 4. és a jelen rendelet 1. §-a) értelmében megengedhetőnek mutatkozik. A haditörvényszék ily határozatot hozhat a vádlottnak, törvényes képviselőjének vagy védőjének indítványa alapján is, ha ehhez az indítványhoz, a vádló hozzájárul.

Ha utóbb kiderül, hogy a fegyelmi elintézés feltételei hiányoztak, a bűnvádi eljárást újból meg kell indítani, feltéve, hogy a cselekmény büntethetősége még meg nem szűnt. Ha az ily cselekmény miatt hozott ítélet határozott ideig tartó szabadságvesztésbüntetésre szól, az ugyanezért a cselekményért már végrehajtott fegyelmi fenyítést be kell tudni.

11. §

A főtárgyalási jegyzőkönyv mellőzése és az ítélet egyszerűsítése.

Ha a vádlott nem tiszt, hadifogoly tiszt (hasonlóállású) és a rendes eljárás során a főtárgyaláson ténybeli beismerésben van, beismerését a főtárgyalás egyéb adatai is megerősítik és a haditörvényszék öt évnél nem, súlyosabb szabadságvesztésbüntetést állapított meg, a fő tárgyalásról nem kell jegyzőkönyvet készíteni, az ítélet indokolásának pedig csupán azt kell tartalmaznia, hogy a vádlott beismerő vallomást tett, valamint a főtárgyalásnak azokat az egyéb adatait, amelyek beismerését megerősítették.

Tanácskozási jegyzőkönyvet csak véleményeltérés esetében kell fölvenni.

12. §

A Kbp. 476. §-a szerinti jogi vélemény beszerzése.

A Kbp. 476. §-ának harmadik bekezdését a következő szöveg szerint kell alkalmazni:

Ha az illetékes parancsnoknak olyan hadbíró áll rendelkezésére, aki nem vett részt a főtárgyaláson és magasabb, rendfokozatú vagy rangban idősebb a tárgyalásvezető hadbírónál, az ítélet megerősítésére vonatkozó elhatározása előtt ennek írásbeli jogi véleményét követelheti be. A legfőbb parancsnok köteles ily véleményt beszerezni, ha alárendelt illetékes parancsnok terjeszt fel hozzá ítélet megerősítés végett. Az írásbeli jogi véleményt a bűnügyi iratokhoz kell csatolni.

13. §

Hatálybaléptető rendelkezés.

A jelen rendelet 1941. évi április hó 12. napján lép hatályba és azt a m. kir. igazságügyminiszterrel egyetértve a m. kir. honvédelmi miniszter hajtja végre.

Budapesten, 1941. évi április hó 9-én.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök

A m. kir. minisztérium 1941. évi 2.770. M. E. számú rendelete;

a rögtönbíráskodás kihirdetésének kiterjesztéséről, illetve elrendeléséről

Az 1939:II. tc. 221. §-ában nyert felhatalmazás alapján a m kir. minisztérium a rögtönbíráskodást az ország egész területén a polgári büntetőbíráskodás körében — rögtönbíráskodás kihirdetése tárgyában kibocsátott 12.727/1939. I. M. (Rt, 1939. 1070. a) és 5.850/1940. M. E. (Rt. 1940. 1865. o.) számú rendeletekben megjelölt bűntetteken felül — kiterjeszti, a katonai büntetőbíráskodás körében pedig elrendeli

a honvédelemről szóló 1939:II. tc. 204. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, a honvédelem érdekét veszélyeztető rongálás bűntettére.

a honvédelemtől szóló 1939:II. tc. 203. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, a munka folytonosságának megnehezítése és meghiúsítása által elkövetet bűntettre, olyan értelemben, hogy e bűntett kezdeményezői és vezetői esnek rögtönbíráskodás alá (203. § (3) bekezdés), ha azonban a bűntettet a munka szándékos hibás vagy hiányos végzésével vagy pedig rongálással követik el, a rögtönbíráskodás a kezdeményezőkön és vezetőkön kívül a tettesekre és részesekre is kiterjed,

a honvédelemről szóló 1939:II. tc. 205. §-ának (2) bekezdésében meghatározott, katonai vezetővel szemben elkövetett engedetlenség és tettleges bántalmazás bűntettére, végül

a légvédelmi készültséggel kapcsolatos elsötétítés, úgyszintén a légiriadó ideje alatt elkövetett gyilkosság, szándékos emberölés és súlyos testi sértés, továbbá lopás és rablás bűntettére.

A rögtönbíráskodás hatálya a felsorolt bűncselekmények kísérletére is kiterjed.

Ehhez képest az eddig kibocsátott rendelkezések értelmében ezidőszerint a polgári büntetőbíráskodás körében az ország egész területén úgy a tettesekre, mint a részesekre (Btk. 69. §) kiterjedően rögtönbíráskodás alá esik a lőfegyver, robbantószer, illetve mindennemű robbanóanyag (bomba, kézigránát, pokolgép, stb.) használatával elkövetett gyilkosság és szándékos emberölés bűntette (ideértve az ily gyilkosság és szándékos emberölés kísérletét és az ily gyilkosság elkövetésére irányzott szövetséget is), a hatóságok büntetőjogi védelméről szóló 1941:XL. tc. rendelkezéseibe ütköző „hatóságok, illetve hatósági közegek ellen felfegyverkezve elkövetett erőszak bűntette", a felségsértés, hűtlenség és lázadás bűntette (ideértve a felségsértés és lázadás elkövetésére létrejött szövetséget és azok elkövetésére való felhívást is), az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921. III. tc. 1. §-ának első bekezdésébe és 2. §-ba ütköző bűntett, a honvédelemről szóló 1939:II. tc. 204. §-ának (1) és (2) bekezdésében meghatározott, a honvédelem érdekét veszélyeztető rongálás bűntette (ideértve azok kísérletét is), a honvédelemről szóló 1939:II. tc. 203. §-,ának (1) bekezdésében meghatározott, a munka folytonosságának megnehezítése és meghiúsítása által elkövetett bűntett (ideértve annak

kísérletét is), e bűncselekmeny azonban azzal a korlátozással, hogy — kivéve a munka szándékosan hibás vagy hiányos végzésének és a rongálásnak esetét — csak a kezdeményezők és vezetők esnek rögtönbíráskodás alá, továbbá a honvédelemről szóló 1939:II. tc. 205. §-ának (2) bekezdésében meghatározott katonai vezetővel szemben elkövetett engedetlenség és tettleges bántalmazás bűntette, végül a légvédelmi készültséggel kapcsolatos elsötétítés, úgyszintén a légi riadó ideje alatt elkövetett gyilkosság, szándékos emberölés, súlyos testi sértés, lopás és rablás bűntette.

A katonai büntetőbíráskodás körében az ország egész területén úgy a tettesekre, mint a részesekre (Btk. 69. §) kiterjedően a honvédelemről szóló 1939:II. tc. fentebb említett 204. §-ának (1) bekezdésében, 203. §-ának (1) bekezdésében (a megjelölt korlátozással), 205. §-ának (2) bekezdésében meghatározott bűntettek, továbbá a légvédelmi készültséggel kapcsolatos elsötétítés, úgyszintén a légi riadó ideje alatt elkövetett s lentebb felsorolt büntettek esnek rögtönbíráskodás alá.

A polgári büntetőbíráskodás körében a rögtönbíráskodás kiterjesztéséről szóló hirdetmény kibocsátására és a további eljárásra a 8.020/1939. M. E. számú rendeletben (Rt: 1939. 1258. o.), a katonai büntetőbíráskodás körében pedig a további eljárásra az 1912:XXXIII. tc.-be iktatott katonai bűnvádi perrendtartás XXVI. Fejezetében foglalt rendelkezések az irányadók.

Budapesten, 1941. évi április hó 10-én.

Dr. Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök

A m. kir. hovédelmi miniszter 23.780/eln. 13. 1941. számú körrendelete;

a hadrakelt seregbeli eljárás körében az illetékes parancsnokoknak a büntetés kegyelemből elengedésének és enyhítésének jogával való felruházásáról szóló legfelsőbb elhatározás

A Kormányzó Úr Ő Főméltósága a hadrakelt seregbeli eljárás körében az illetékes parancsnokoknak a büntetés kegyelemből elengedése és enyhítése jogával való felruházása tárgyában 1938. évi szeptember hó 30. napján az alábbi Legfelsőbb elhatározást bocsátotta k i :

„A Kbp. 475. §-a és 482. §-ának harmadik bekezdése értelmében az ítéletek megerősítésére jogosult illetékes parancsnokokat a Kbp. 477. §-ának második bekezdése alapján a büntetés kegyelemből elengedésének és enyhítésének jogával ruházom fel az alább meghatározott korlátok között:

I.

A halálbüntetés kegyelemből elengedésének és enyhítésének joga — rögtönbíráskodás esetén kívül — a legfőbb parancsnokot, az ellenségtől körülzárt erődített helyen pedig a bűnvádi üldözés jogával felruházott legmagasabb parancsnokot illeti meg.

II.

Az enyhítés jogának terjedelmére a következő rendelkezések mértékadók:
Átváltoztatható:

1. a kötél általi halálbüntetés,
ha az ítéletet a hadrakelt seregbeli rendes eljárás során hozták, életfogytig tartó, vagy tizenöt évi fegyházra,
ha az ítéletet rögtönítélő eljárás során hozták, életfogytig tartó vagy tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyházra,

2. az agyonlövés általi halálbüntetés,
ha az ítéletet a hadrakelt seregbeli rendes eljárás során hozták, öt évnél nem rövidebb ideig tartó fegyházra vagy börtönre,
ha az ítéletet rögtönítélő eljárás során hozták, öt évtől tíz évig terjedhető fegyházra vagy börtönre, mégpedig fegyházra csak akkor, ha a bűncselekményt a törvény azoknak a különös ismertető jeleknek hiányában, amelyektől a halálbüntetés alkalmazása függ, illetőleg rögtönítélő eljárás esetén kívül fegyházzal sújtja.

III.

Az illetékes parancsnok a bíróság által kiszabott életfogytig tartó fegyházbüntetést, az államfogház- és a pénzbüntetést az illető büntetési nemnek a törvényben megállapított legkisebb mértékéig, a bíróság által kiszabott határozott időtartamú fegyházat börtönre, a börtönt fogházra, a fogházat és elzárást pedig pénzbüntetésre ezeknek a büntetési nemeknek a legkisebb mértékéig enyhítheti.

IV.

A kegyelmi úton megállapított szabadságvesztésbüntetés elhalasztásának vagy félbeszakításának engedélyezésével egyidejűleg az illetékes parancsnok a büntetés további enyhítését vagy elengedését is kilátásba helyezheti arra az esetre, ha az elítélt az ellenség előtt bátor magatartást tanúsít.

V.

A mellékbüntetések közül az illetékes parancsnok kegyelemből elengedheti és enyhítheti a pénzbüntetést. Elengedheti továbbá a hivatalvesztést, a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztését, a viselt hivatal és állás, illetőleg az ügyvédség elvesztését és a szakképzettséget kívánó hivatás vagy foglalkozás gyakorlatától való eltiltást, de csak akkor, ha a bíróság vagy az illetékes parancsnok által megállapított főbüntetés neme és mértéke olyan, amilyen a Btk. 54. és a Bn. 36. §-a e mellékbüntetések mellőzhetésének feltételéül meghatároz.

A lefokozás kegyelemből csak akkor engedhető el, ha a bíróság vagy az illetékes parancsnok által megállapított főbüntetés neme és mértéke, továbbá a mellékbüntetés a ‚Ktbtk. 22. §-a 1—4. pontjának ós 23. §-ának egybevetése alapján nem szolgálhat a lefokozás mellőzésének törvényi akadályául.

Nincs helye a lefokozás- kegyelemből való elengedésének becsületcsorbulással járó bűncsel elánén y miatt történt elítélés esetében.

VI.

Az illetékes parancsnokot megilleti az a jog, hogy a Ktbtk. 15. §-ának második bekezdéséiben meghatározott feltótelek megléte esetében kegyelemből elrendelje, hogy az elítélt a belföldi rend- és díszjeleit, továbbá a külföldi rend- ós díszjelei viselhetésének jogosítványát megtartja."

Budapest, 1941. évi április hó 10-én.

A m. kir. igazságügyminiszter 34.701/eln. 13. 1941. számú körrendelete;

a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyének felett gyakorolt honvéd büntetőbíráskodás megszüntetése

A m. kir. igazság ügyminiszternek a Budapesti Közlöny 1941. évi május hó 22-én megjelent 116. számában közzétett 34.700/1941. I.M. számú rendeletét, amelyben a polgári büntetőbíráskodás a l á tartozó egyének felett gyakorolt honvéd büntetőbíráskodás megszüntetése tárgyában a m. kir. minisztérium 3760/1941. M. E. számú rendeletét kihirdeti, valamint e rendelet mellékletét (a m. kir. minisztériumnak 3760/1941. M.E. számú rendelete a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyének felett gyakorolt honvéd büntetőbíráskodás megszüntetése tárgyában) teljes szövegükben ezennel közzéteszem.

„A m. kir. igazságügyminiszter 34.700/1941. I.M. számú rendelete a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyének felett gyakorolt honvéd büntetőbíráskodás megszüntetése tárgyában a m. kir. minisztérium által 3760/1941. M. E . szám alatt kibocsátott rendelet kihirdetéséről.

A polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyének felett gyakorolt honvéd büntetőbíráskodás megszüntetése tárgyában a m. kir. minisztérium által 3760/1941. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletet az 1912. évi XXXIII. tc. 14. §-a értelmében kihirdetem.

Kelt Budapesten, 1941. évi május hó 21-én.

dr. Radocsay László s. k.,
m. kir. igazságügyminiszter.

Melléklet a m. kir. igazságügyminisztemek 34.700/1941. I.M. számú rendeletéhez.

A m. kir. minisztérium 3760/1941. M. E . számú rendelete a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyének felett gyakorolt honvéd büntetőbíráskodás megszüntetése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXIII. tc. 14. §-ának harmadik bekezdése alapján 1941. évi május hó 26. napjával kezdődően hatályon kívül helyezi a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek egyes bűncselekmények miatt a honvéd büntetőbíráskodás alá helyezése tárgyában 2740/1941. M. E. szám alatt kiadott és a m. kir.

igazságügyminiszter 1941. évi április hó 9-lén 24.900/1941. I.M. szám alatt kelt rendeletével (a Budapesti Közlöny 1941. évi április hó 10-i 82. számában) kihirdetett rendeletét.

Kelt Budapesten, 1941. évi május hó 20-án.

Bárdossy László s. k.,
m. kir. miniszterelnök."

Budapest, 1941. évi május hó 21-én.

vitéz Bartha s. k.

A m. kir. minisztérium 1941. évi 3.750. M. E. számú rendelete;

a háború idejére szóló különös büntetőjogi rendelkezések alkalmazása végső napjának meghatározásáról és az ezzel kapcsolatos intézkedésekről

1. A m. kir. minésztérium a katonai büntetőtörvénykönyvről szóló 1930:11. tc. 4. §-ának első bekezdése és a honvédelemről szóló 1939:11. tc. 219. §-ának második bekezdése alapján elrendeli, hogy a háború idejére, szóló különös büntetőjogi rendelkezéseknek a f. évi április hó 9-én kelt 2.730/1941. M. E. számú minisztériumi rendelettel (Rt. 1941. 1007. o.) elrendelt alkalmazása a mozgósított seregtestek és a kartonnal közigazgatás alatt álló terület kivételével az ország, illetve a honvéd büntetőbíráskodás egész területén 1941. évi május hó 25. napján, végződik.

Ehhez képest a mozgósított seregtestek és a katonai közigazgatás alatt álló terület kivételével 1941. évi május (hó 26. napjával kezdődően nem alkalmazhatók sem a háború idejére szóló anyagi büntetőjogi rendelkezések, sem a katonai bűnvádi perrendtartásnak (1912:XXXIII. tc. —Kbp.) a hadrakelt sereg számára szóló eljárási szabályai, sem — az alábbi 4. pontban írt kivételektől eltekintve — a hadrakelt seregbeli bűnvádi eljárás gyorsítása és egyszerűsítése tárgyában a m. kir. minisztérium f. évi április hó 9-én kelt 2.750/1941. M. E. számú rendeletében (Rt. 1941. 1008. o.) foglalt rendelkezések.

2. A minisztérium az 1930:11. tc. 4. §-ának első, az 1939:11. tc. 219. §-ának első és a katonai büntetőtörvénykönyv életbeléptetéséről stb.-ről szóló 1930. évi III, tc, (Élt.) 50. §-a első bekezdésében foglalt felhatalmazások alapján egyidejűleg elrendeli, hogy mozgósítás (részleges mozgósítás) elrendelése esetében a honvéd büntetőbíráskodásban, annak egész területén a háború idejére szóló anyagi büntetőjogi rendelkezéseket az első mozgósítási naptól kezdődően alkalmazni kell, azonban a hadrakelt sereghez, nem tartozó alakulatoknál és a hátország katonai területi parancsnokságainál a Kbp.-nek a hadrakelt sereg számára szóló eljárási szabályai nélkül.

3. Az 1939. évi II. tc. 141. §-ának második bekezdésében nyert felhatalmazás alapján továbbá elrendeli, hogy az idézett § első és nyolcadik bekezdése értelmében igénybe vett, illetőleg meghosszabbított kivételes hatalom tartama alatt bekövetkező mozgósítás (részleges mozgósítás) esetében a Kbp. 452. §-ának 1. pontjában megjelölt kötelékeknél a mozgósítás első napjával kezdődően a hadrakelt sereg számára szóló eljárási szabályokat, valamint a f. évi április hó 9-én kelt 2.750/1941. M. E. számú rendeletnek a hadrakelt sereg bűnvádi eljárását gyorsító és egyszerűsítő rendelkezéseit kell alkalmazni.

4. Végül ugyancsak az 1939:11. tc. 141. §-ának második bekezdésében kapott felhatalmazás alapján elrendeli a minisztérium, hogy a rendes katonai bűnvádi eljárás (Kbp. I-XXV. Fejezetei) során további rendelkezésig megfelelően alkalmazni

kell a f. évi április hó 9-én kelt 2.750/1941. M. E. számú rendeletnek (Rt. 1941. 1008. o.) következő rendelkezéseit, úgymint:

a 2. §-át azzal az eltéréssel, hogy a) ha a vádlott nem katonaállományú tiszt vagy honvéd tisztviselő, a haditörvényszék katonaállományú tagja helyébe az illető tisztikarnak tagja (az illető szolgálati ágazatnak honvéd tisztviselője) lép; b) egyes bíró mellőzése tárgyában a honvéd törvényszék vezetője határoz; továbbá c) a másodfokú honvédbíróságok megalakítása tekintetében azzal a kiegészítéssel, hogy a legfelsőbb honvéd törvényszéknél a Kbp. 67. §-ának (az 1940:VIII. tc. 1. §-ának) 1. pontja szerinti tanács a legfelsőbb honvéd törvényszék elnökének elnöklete alatt a tábornoki kar egy tagjaiból, egy tanácselnökből és két tanácsosból alakul,

a 4. §-át,

a 7. §-át azzal az eltéréssel, hogy a) a gyanúsított haditörvényszék elé állításának attól a naptól számított nyolc napon belül kell megtörténnie, amelyen a feljelentés az illetékes honvéd ügyészhez beérkezett, b) a 7. § második bekezdése szerinti elhatározások joga az illetékes parancsnokot illeti meg,

a 8. §-át azzal az eltéréssel, hogy az abban , megjelölt végzést a vádló meghallgatása után hozzájárulása nélkül is meg lehet hozni,

a 9. §-át azzal a kiegészítéssel, hogy a kirekesztés tárgyát csak vétség vagy kihágás képezheti, és hogyha az ítélkezés köréből kirekesztett bűncselekmény tekintetében hatályos felhatalmazás van, vagy ha a magánindítványra jogosult magánindítványát továbbra is fenntartja, a bűnvádi eljárást le kell folytatni (Kbp. 299. és 254. §),

a 10. §-t azzal az eltéréssel, hogy a fegyelmi elintézésnek csak a Kbp. 2. és az Élt. 4. §-aiban meghatározott feltételek megléte esetében van helye,

a 11. §-át azzal az eltéréssel, hogy a benne foglalt egyszerűsítéseknek csak abban az esetben van helyük, ha az ítélet nyomban a főtárgyaláson jogerőre emelkedik.

A 2.750/1941. M. E. számú rendelet 8. §-át a hadrakelt seregbeli eljárásban is a fentebb elrendelt módosítással kell alkalmazni.

Budapesten, 1941. évi május hó 20-án.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök

A m. kir. minisztérium 1941. évi 4.850. M. E. számú rendelete;

a háború idejére szóló különös büntetőjogi rendelkezések alkalmazása kezdőnapjának és területi hatályának meghatározásáról, valamint a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek honvéd büntetőbíráskodás alá helyezéséről

A m. kir. minisztérium az 1930:II. tc. 4. §-ának első bekezdésében, az 1930:III. tc. 8. §-ában, ugyané törvénycikk 50. §-ának első és második bekezdésében, valamint az 1939:II. tc. 141. §-ának és 219. §-ának első bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján és az 1912:XXXIII. tc. 14. §-ának második bekezdése értelmében a következőket rendeli:

1. §

A háború idejére szóló különös büntetőjogi rendelkezések alkalmazása végső napjának meghatározása és az ezzel kapcsolatos intézkedések tárgyában az 1941. évi május hó 20-án 3.750/1941. M. E. szám alatt kelt rendelet (Rt. 1941. 1214. o.) 2. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„2. A háború idejére szóló anyagi büntetőjogi rendelkezéseket kell a honvéd büntetőbíráskodásban alkalmazni

a) mozgósításnak közhírré tétellel történő elrendelése esetében a mozgósítás első napjával kezdődően,

b) az ország hadbalépése esetében az erre vonatkozó hivatalos nyilatkozat közzétételének napjával kezdődően,

mégpedig úgy az a), mint a b) alatti esetben a honvéd büntetőbíráskodás egész területén, továbbá

c) részleges mozgósításnak közhírré nem tett elrendelése esetében a mozgósítás első napjával kezdődően, a mozgósított seregtestekhez tartozó kötelékeknél,

azonban mindegyik a), b), c) esetben a hadrakelt sereghez nem tartozó alakulatoknál és a hátország katonai területi parancsnokságainál a Kbp-nak a hadrakelt sereg számára szóló eljárási szabályai nélkül."

2. §

A háború idejére szóló különös anyagi büntetőjogi rendelkezéseket az 1. § a) és b) pontjaiban meghatározott esetekben az ott megjelölt időponttal kezdődően az ország egész területén a polgári büntetőbíráskodásban is alkalmazni kell.

3. §

Az 1. § a) és b) pontjaiban megjelölt esetekben az ott meghatározott időpontokkal kezdődően az egyébként polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyének is a honvéd büntetőbíráskodás alá tartoznak:

1. tiltott csapatgyűjtés (1940:XVIII. t.-c. 1. §) miatt;

2. katonai bűntett vagy katonai vétség elkövetésére való reábírás, és katonai bűntett vagy katonai vétség elkövetésében való más részesség (Ktbtk. 35. és 36., 1930:III. tc. 95. §) miatt;

3. a hűtlenségnek az 1930:III. tc. 59. §-ában meghatározott bűntette miatt;

4. a hűtlenségnek az 1930:III. tc. 60-64. (1934:XVIII. 2-4. §-ok) és 66-68. §-ában meghatározott bűntette vagy vétsége miatt, ha a cselekményt katonai titok tekintetében követték el;

5. a hűtlenségnek az 1930:III. tc. 65. §-ában meghatározott vétsége miatt;

6. a hűtlenség feljelentésének vagy megakadályozásának az 1930:III. tc. 69. és 86. §-a szerint büntetendő elmulasztása miatt, ha a fel nem jelentett, vagy meg nem akadályozott cselekmény a 3. és 4. pontban megjelölt bűntettek közé tartozik;

7. az 1930:III. tc. 78. §-ában meghatározott fegyveres erő elleni bűntett miatt;

8. a hadifogoly megszökéséhez nyújtott segély (1930:III. tc. 81. §) miatt, és

9. a fentebb felsorolt cselekmények útján elkövetett szigorúbban büntetendő cselekmények miatt.

Az előző bekezdésben megállapított honvéd büntetőbíráskodás az 1. §-a aj és b) pontjai esetében az ott megjelölt napon, vagy az után elkövetett cselekményekre terjed ki.

4. §

Ez a rendelet kihirdetése napján (1941. júl. 1.) lép hatályba.

Tekintettel arra, hogy az ország az 1941. évi június hó 26-án, tehát ennek a rendeletnek hatályba lépése előtt hadbalépett, ezúttal a háború idejére szóló különös anyagi büntetőjogi rendelkezéseknek a rendelet 2. §-a értelmében a polgári büntetőbíráskodásban való alkalmazása, valamint az egyébként a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek a rendelet 3. §-a értelmében honvéd büntetőbíráskodás alá helyezése a jelen rendelet kihirdetése napján kezdődően következik be.

Budapesten, 1941. évi június hó 30-án.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök

A m. kir. minisztérium 1941. évi 4.870. M. E. számú rendelete;

a rögtönbíráskodás kiterjesztéséről és kihirdetésének elrendeléséről

I. A m. kir. minisztérium az 1939:II. tc. 221. §-ában nyert felhatalmazás alapján a rögtönbíráskodást kiterjeszti

A) úgy a polgári, mint a honvéd büntetőbíráskodás körében az ország, illetőleg a honvéd büntetőbíráskodás egész területére a 12.727/1939. I. M. E., 5.850/1940. M. E. és 2.770/1941. M. E. számú rendeletekben megjelölt bűntetteken felül a

közegészség elleni bűntettre (Btk. 315. §),

gyújtogatás bűntettére,

vízáradás okozásának bűntettére,

vaspályákon, távirdákon (távbeszélőn) vagy hajókon, illetve légijáróműveken, úgyszintén a villamos energia fejlesztésére, vezetésére és elosztására szolgáló berendezéseken (tartozékaikon) elkövetett közveszélyű cselekmények bűntettére (Btk. 434-436., 444. §, 1939:11. tc. 208., 209. §, 1931:XVI. tc. 61. §),

a robbantószer és robbanóanyag előállításával, tartásával és használatával elkövetett bűncselekményekről szóló 1924:XV. tc. 1. §-ának harmadik bekezdésében meghatározott bűntettre;

B) továbbá a honvéd büntetőbíráskodás körében — annak egész területére —, még a

felségsértés, hűtlenség, lázadás bűntettére, ideértve a felségsértés és lázadás elkövetésére létrejött szövetséget és azok elkövetésére való felhívást is,

a lőfegyver, robbantószer (bomba, kézigránát, pokolgép stb.) használatával elkövetett gyilkosság és szándékos emberölés bűntettére, továbbá az ily gyilkosság elkövetésére irányzott szövetségre,

a hatóságok büntetőjogi védelméről szóló 1914:XL. tc. rendelkezéseibe ütköző hatóságok, illetve hatósági közegek ellen felfegyverkezve elkövetett erőszak bűntettére,

az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921:III. tc. 1. §-ának 1. bekezdésében és 2. §-ában meghatározott bűntettre,

a honvédelemről szóló 1939:II. tc. 204. §-ának második bekezdésében meghatározott, a honvédelem érdekét veszélyeztető rongálás bűntettére,

éspedig úgy a tettesekre, mint a részesekre (Btk. 69. §), valamint a felsorolt bűncselekmények kísérletére is kiterjedő hatállyal.

II. A fenti rendelkezést a rögtönbíráskodás elrendelése tárgyában előzőleg kibocsátott, fentebb idézett rendeletek anyagával egybefoglalva, ezidőszerint a rögtönbíráskodás kiterjed a következő bűncselekményekre, éspedig

úgy a polgári, mint a honvéd büntetőbíráskodás körében, az ország, illetve a honvéd büntetőbíráskodás egész területén a

felségsértés, hűtlenség, lázadás bűntettére, ideértve a felségsértés és lázadás elkövetésére létrejött szövetséget és azok elkövetésére való felhívást is,

a lőfegyver, robbantószer, robbanóanyag (bomba, kézigránát, pokolgép stb.) használatával elkövetett gyilkosság és szándékos emberölés bűntettére, továbbá az ily gyilkosság elkövetésére irányzott szövetségre,

a közegészség elleni bűntettre (Btk. 315. §),

gyújtogatás bűntettére,

vízáradás okozásának bűntettére,

vaspályákon, távirdán (távbeszélőn) vagy hajókon, illetve légi járóműveken, úgyszintén a villamos energia fejlesztésére, vezetésére és elosztására szolgáló berendezéseken (tartozékaikon) elkövetett közveszélyű cselekmények bűntettére (Btk. 434-436., 444. §, 1939:11. tc. 208., 209. §, 1931 :XVI. tc. 61. §),

a hatóságok büntetőjogi védelméről szóló 1914:XL. tc. rendelkezéseibe ütköző „hatóságok, illetve hatósági közegek ellen felfegyverkezve elkövetett erőszak bűntetté"-re,

az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921:III. tc. 1. §-ának 1. bekezdésében és 2. §-ában meghatározott bűntettre,

a robbantószer és robbanóanyag előállításával, tartásával és használatával elkövetett bűncselekményekről szóló 1924:XV. t.-c. 1. §-ának harmadik bekezdésében meghatározott bűntettre,

a honvédelemről szóló 1939:II. tc. 203. §-ának első bekezdésében meghatározott, a munka folytonosságának megnehezítése és meghiúsítása által elkövetett bűntettre olyan értelemben, hogy e bűntett kezdeményezői és vezetői esnek rögtönbíráskodás alá (203. §3. bek.) ha azonban a bűntettet a munka szándékos hibás vagy hiányos végzésével, vagy pedig rongálással követik el, a rögtönbíráskodás a kezdeményezőkön és vezetőkön kivül a tettesekre és részesekre is kiterjed,

a honvédelemről szóló 1939:II. tc. 204. §-ának első és második bekezdésében meghatározott, a honvédelem érdekét veszélyeztető rongálás bűntettére,

a honvédelemről szóló 1939:II. tc. 205. §-ának második bekezdésében meghatározott, a katonai vezetővel szemben elkövetett engedetlenség és tettleges bántalmazás bűntettére, végül

a légvédelmi készültséggel kapcsolatos elsötétítés, úgyszintén a légiriadó ideje alatt elkövetett gyilkosság, szándékos emberölés, súlyos testi sértés, lopás és rablás bűntettére,

éspedig ezeknek a bűncselekményeknek kísérletére és úgy a tettesekre, mint a részesekre (Btk. 69. §) is.

III. A polgári büntetőbíráskodás körében a rögtönbíráskodás kiterjesztéséről szóló hirdetmény kibocsátására és a további eljárásra a 8.020/1939. M. E. számú rendeletben, a katonai büntetőbíráskodás körében pedig a további eljárásra az 1912:XXXIII. tc.-be iktatott katonai bűnvádi perrendtartás XXVI. Fejezetében foglalt rendelkezések az irányadók.

Budapesten, 1941. évi június hó 30-án.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök

A m. kir. minisztérium 1941. évi 7.650. M. E. számú rendelete;

a honvéd büntetőbíráskodásban a hűtlenség bűntettének üldözésére vonatkozó egyes jogszabályok módosításáról

A m. kir. minisztérium az 1939:II. tc. 141. § második bekezdésében és az 1930:III. tc. 50. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §

Az 1930:III. tc. 59. §-ában meghatározott bűntett esetében, úgyszintén az ily cselekmény útján elkövetett szigorúbban büntetendő cselekmény miatt a bűnvádi üldözés elrendelésére illetékes parancsnok jogait kizárólag a m. kir. honvéd vezérkar főnöke gyakorolja.

2. §

Az 1. §-ban megjelölt bűntett esetében az 1912. évi XXXIII. tc. XXVII. Fejezetének a hadrakelt sereg számára szóló szabályait kell alkalmazni a folyó évi április hó 9-én 2.750/1941. M. E. szám alatt kibocsátott minisztériumi rendelet (Rt. 1941. 1008. o.) 2., 3., 5., 6., 7., 8. és 11. §-ában, valamint az alábbiakban foglalt kiegészítésekkel és módosításokkal.

A 2.750/1941. M. E. számú rendelet 7. §-ában foglalt rendelkezéseket arra alkalmas esetben tettenkapás vagy ténybeli elismerés esetén kívül is, továbbá az ott megjelölt büntetési tételre és a gyanúsított ellen esetleg már folyamatban lévő más bűnvádi eljárásra, — a 11. §-t pedig a kiszabott büntetés mértékére való tekintet nélkül kell alkalmazni.

3. §

Ha az előző §-ban szabályozott eljárás során kiszabott halálbüntetést kötéllel végrehajtani nem lehet, azt agyonlövéssel kell végrehajtani.

4. §

Ez a rendelet kihirdetése napján (1941. okt. 30.) lép hatályba.

Budapesten, 1941. évi október hó 28-án.

Bárdossy László s. k
m. kir. miniszterelnök

A m. kir. minisztérium 1942. évi 1.160. M. E. számú rendelete;

a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásának a honvédségi védőkre vonatkozó egyes rendelkezéseiről

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939:II. tc. 141. §-ának második bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §

Az 1939:IV. tc. 1. §-a értelmében zsidónak tekintendő ügyvédet a honvédségi védőknek az 1912:XXXII1. tc. (Kbp.) 91. § első bekezdésének 3. pontja alapján vezetendő lajstromába, helyettes ügyvédet pedig az előbbiek jogosult helyetteseinek az 1937:IV. tc. 67. §-ának első bekezdése alapján vezetendő névjegyzékébe felvenni nem lehet.

2. §

Azokat az 1. §-ban foglalt meghatározás alá eső ügyvédeket és helyettes ügyvédeket, akiket ennek a rendeletnek a kihirdetéséig a honvédségi védők lajstromába, vagy a honvédségi védők jogosult helyetteseinek névjegyzékébe felvettek, ebből a lajstromból, illetőleg névjegyzékből törölni kell.

Azokat, akik származásuk igazolását a jelen szakasz rendelkezésének végrehajtása során megállapítandó záros határidő alatt elmulasztják, a lajstromból, illetőleg névjegyzékből szintén törölni kell.

Az előző bekezdés értelmében a honvédségi védők lajstromából (helyetteseik névjegyzékéből) törölt egyének a védelmet a jelen rendelet hatályba lépése előtt lajstromozott bűnügyekben — azok jogerős befejezéséig — a törlés után is elláthatják, ha e védelem ellátására maguk (azok a honvédségi védők, akiket helyettesítenek) az említett időpont előtt jogérvényes meghatalmazást kaptak, vagy hivatalból kirendeltettek.

3. §

A honvédség katonai bűnvádi eljárásában a vádlott részére a főtárgyaláshoz és a másodfokú tárgyaláshoz védőt kell kirendelni:

1. ha a vád oly bűntettre szól, amelyet az alkalmazandó büntetési tétel 5 évig terjedhető szabadságvesztésnél súlyosabb büntetéssel sújt,

2. ha a vád bűntettre szól és a vádlott vagy törvényes képviselője, avagy házastársa kívánja,

3. bármily bűncselekmény miatt emelt vád esetében, ha az illetékes parancsnok, vagy ha a legfelsőbb honvéd törvényszék előtti eljárásban ennek elnöke vagy tanácselnöke, a honvéd törvényszék előtti eljárásban pedig az ítélőbíróság vagy a tárgyalásvezető szükségesnek tartja.

4. §

Az előbbi szakasz, alapján hivatalból kirendelt védő a valósággal kifizetett szükséges készkiadásoknak a Kbp. 410. § második bekezdése értelmében kötelező megtérítésén felül tiszteletdíjban részesül. Ennek összegét a honvédelmi miniszter rendelettel állapítja meg.

5. §

A Kbp.-nak a fentiekkel ellentétes vagy azoktól eltérő rendelkezései — így a Kbp. 88. §-a, a 90. § 2. bekezdése, a 91. § 1. bekezdése 3. pontjának érintett része és a 410. § 2. bekezdésének végmondata — ennek a rendeletnek a hatályban léte alatt nem alkalmazhatók.

6. §

Ez a rendelet kihirdetésének napján (1942. márc. 23.) lép hatályba, és a végrehajtása tárgyában szükséges intézkedéseket a m. kir. honvédelmi miniszter teszi meg.

Budapesten, 1942. évi március hó 23-án.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök

A m. kir. honvédelmi miniszter 1942. évi 11.611. ein. 13. számú rendelete;

a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásának a honvédségi védőkre vonatkozó egyes rendelkezéseiről intézkedő 1.160/1942. M. E. számú minisztériumi rendelet végrehajtásáról

Az 1.160/1942. M. E. számú rendelet (az alábbiakban: R.) (Rt. 1942. 665. o.) 6. §-a alapján a m. kir. igazságügyminiszterrel úrral egyetértésben a következőket rendelem:

Az 1. §-hoz.

A R. 1. §-ában foglalt rendelkezés folytán a jövőben az illetékes honvéd törvényszék akkor, amikor a honvédségi védők lajstromába és ezek jogosult helyetteseinek névjegyzékébe való felvétel iránt előterjesztett kérelem véleményezés végett vele közöltetik, beszerzi és véleményéhez csatolja az illetékes ügyvédi kamarának arról szóló hivatalos értesítését, hogy folyamodót az ügyvédi kamara az 1939:IV. tc. végrehajtása tárgyában kiadott 7.720/1939. M. E. számú rendelet (Rt. 1939. 1173. o.) 12. és 16. §-a alapján készített névjegyzékekben a) zsidónak nem tekintendőként, b) zsidónak tekintendőként vagy c) esetleg az 1939:IV. tc. 2. §-a alapján kedvezményezettként (kivételezettként) tartja-e nyilván.

Ha az igazolás eredménye iránt utólag kétség támad, a 2. §-hoz fűzött végrehajtási határozmányok utolsóelőtti bekezdésében foglaltak szerint kell eljárni.

A 2. §-hoz.

A R. 2. §-ának végrehajtása akként történik, hogy a honvéd törvényszék lehetőleg rövid úton, de feltétlenül haladék nélkül beszerzi az illetékes ügyvédi kamara arról szóló írásbeli értesítését, hogy a kamarához tartozó azokat az ügyvédeket és helyettes ügyvédeket, akik a honvéd törvényszék és a kamara tudomása szerint honvédségi védők, illetőleg jogosult helyettesek, az ügyvédi kamara az előző bekezdésben megjelölt melyik [a), b), c)] csoporthoz tartozóként tartja nyilván.

A honvéd törvényszék és ügyvédi kamara értesítése alapján

1. a területén honvédségi védői — védőhelyettesi — jogosítvánnyal bíró ügyvédekről és helyettes ügyvédekről két névjegyzéket készít. Ezek közül az A) névjegyzékbe foglalja azokat, akiket az ügyvédi kamara zsidónak nem tekintendőként, a B) névjegyzékbe pedig azokat, akiket zsidónak tekintendőként vagy kedvezményezettként tart nyilván, és e két névjegyzéket a honvédelmi miniszterhez haladék nélkül felterjeszti;

ha az ügyvédi kamara valakinek a származására nézve határozottan nyilatkozni nem tud, az ilyen személyt (mindkét — A), B) —névjegyzékből kihagyva) a felterjesztésben külön kell megnevezni és vele szemben a következő 2. pont 5. bekezdésében foglaltak szerint kell eljárni.

2. Az előző pont szerinti A) és B) összeállításával egyidejűleg a B) névjegyzékbe jutott ügyvédeket és helyettes ügyvédeket értesíti a honvéd törvényszék, hogy az 1.160/1942. M. E. számú rendelet 2. §-a értelmében e rendelet hatályba lépésének napjával a honvédségi védők lajstromából, illetőleg a jogosult helyettesek névjegyzékéből töröltettek, azonban

a R. hatályba lépése előtt lajstromozott bűnügyekben

— azok jogerős befejezéséig — a törlés után is elláthatják a védelmet, ha annak ellátására maguk (illetőleg azok a honvédségi védők, akiket helyettesítenek) az említett időpont előtt jogérvényes meghatalmazást kaptak vagy hivatalból kirendeltettek.

Egyben arról is értesíti őket, hogy ha a honvédségi védők lajstromából való törlésüket a 1.160/1942. M. E. számú rendelet 1. és 2. §-ának rendelkezéseivel ellentétben állónak tartják és ezen az alapon a törlés hatályon kívül helyezését kívánják, a jogosultságuk igazolására alkalmas irataikat juttassák el — részletes átvételi elismervény ellenében személyesen vagy írásban — az őket értesítő honvéd törvényszékhez. A honvéd törvényszék ezeket az iratokat csupán iratjegyzékkel haladéktalanul felterjeszti a honvédelmi miniszterhez.

Ha a R. 1. vagy 2. §-ának végrehajtása során vagy utóbb a honvéd törvényszék valamelyik ügyvéd vagy helyettes ügyvéd igazolásának eredményét aggályosnak tartja, akkor az erre vonatkozó indokok közlése mellett az illetékes ügyvédi kamarától az illető ügyvéd vagy helyettes ügyvéd igazolásának felülvizsgálását kéri azzal a megkereséssel, hogy ha ez az eljárás az illető megítélések tekintetében változást nem eredményez, a kamara az igazolás alapjául szolgált iratokat közölje a honvéd törvényszékkel. A honvéd törvényszék ezeket az iratokat a felvétel, illetőleg törlés tekintetében döntés végett a honvédelmi miniszterhez terjeszti fel.

Az előző pont 2. bekezdésében meghatározott esetben az illető ügyvédet vagy helyettes ügyvédet a honvéd törvényszék a R. 2., § 2. bekezdésében meghatározott következményre való utalással felszólítja, hogy származásának az 1939:IV. tc. 1. §-a alapján történő elbírálása céljából szükséges iratait egy hónapon belül juttassa el — részletes átvételi elismervény ellenében személyesen vagy írásban — a felszólítást kibocsátó honvéd törvényszékhez. A honvéd törvényszék ezeket az iratokat is csupán iratjegyzékkel haladéktalanul a honvédelmi miniszterhez terjeszti fel.

A 4. §-hoz.

A honvéd büntetőbíráskodásban hivatalból kirendelt védőt a R. 4. §-a értelmében megillető védői díjat az 1928. évi június hó 1-én 29.098/1928. H. M. 6. i. számú rendelettel megállapított bűnvádi pénzelőlegből kell kifizetni.

A védő részére kifizetendő tiszteletdíj összege 10 P napidíj, ha a védő elfoglaltsága 6 órán túl nem terjedt, ezen túl minden beFejezett óráért még 2 P, ha viszont az elfoglaltság összesen 3 óránál többet nem tett ki: 6 P.

Az ebből származó költségek csökkentésére a lehetőség szerint mindig törekedni kell. így például a honvéd bíróságok az egy ítélőbíróság (egyesbíró) előtt egy napon tárgyalandó több bűnügyben lehetőleg ugyanazt a védőt rendeljék ki stb.

Ezt a rendeletet elő kell jegyezni a Kbp. 92. §-ához fűzött végrehajtási határozmányoknál és a D-10. jelz. utasítás 49. §-ánál.

Budapesten, 1942. évi március hó 27-én.

Vitéz Bartha Károly s. k.
m. kir. honvédelmi miniszter

A m. kir. minisztérium 1942. évi 6.510. M. E. számú rendelete;

a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. XXXIII. tc. 445. és 476. §-a egyes rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről

A m. kir minisztérium a honvédeletnről szóló 1939: II tc. 141. §-ának (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján következőket rendeli:

1. §

A jelen rendelet hatályának tartama alatt a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912:XXXIII. tc. (Kbp.) 445. §-ának első és második bekezdése helyett a következő 2. §-ban, a Kbp. 476. §-ának első és utolsó bekezdése helyett a következő 3. §-ban foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

2. §

Az ítéletet rövid indokolással együtt azonnal írásba kell foglalni.

Ha az ítélet halálbüntetésre szól, a haditörvényszék zárt ülésben — amelyen csak a haditörvényszék tagjai és a jegyzőkönyvvezető vehetnek részt — rövid, indokolt véleményt nyilvánít arra nézve, hogy a halálraítéltet kegyelemre méltónak tartja-e, és hogy megfelelő esetben a halálbüntetés helyett mily büntetés megállapítását javasolja. Az erről szóló jegyzőkönyvet az iratokhoz kell csatolni.

Az ítélet csak akkor emelkedik jogerőre, ha az illetékes parancsnok megerősítette; e végből azt mindjárt írásbafoglalása, illetőleg az előbbi bekezdésben meghatározott eljárás után a haditörvényszék elnöke és a tárgyalásvezető az ügyiratokkal együtt ehhez a parancsnokhoz viszik, vagy ha ez nincs helyben, neki megküldik. A megkegyelmezés kérdésében az illetékes parancsnok a haditörvényszék által az előbbi bekezdés rendelkezései szerint nyilvánított vélemény figyelembevételével határoz.

3. §

Az ítéletet mindjárt meghozása után ki kell hirdetni és azután a bűnügyi iratokkal együtt haladéktalanul az illetékes parancsnok elé terjeszteni. Ha az ítélet halálbüntetésre szól, kihirdetése és az illetékes parancsnok elé terjesztése előtt a jelen rendelet 2. §-ának második bekezdése szerint kell eljárni, azzal az eltéréssel, hogy a kegyelemre ajánlás kérdésében tartandó tanácskozásban a haditörvényszék tagjain és a jegyzőkönyvvezetőn felül a vádló is részt vesz.

Halálos ítélet előterjesztése alkalmával (Kbp. 475. §-ának első bekezdése) az illetékes parancsnoknak is nyilatkoznia, kell írásban arra nézve, hogy véleménye szerint forognak-e fenn kegyelmi okok.

4. §

A jelen rendelet a kihirdetésének napján (1942, noy. 13.) lép hatályba; végrehajtásáról a honvédelmi miniszter gondoskodik.

Budapesten, 1942. évi november hó 2-án.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök

A m. kir. minisztérium 1944. évi 1.410. M.E. számú rendelete;

a 4.850/1941. M. E. számú rendeletnek a hadrakelt sereg számára szóló eljárási szabályok alkalmazására vonatkozó rendelkezése módosításáról

A m. kir. minisztérium az 1939:II. tc. 141. §-ának (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás álapján a következőket rendeli:

1. §

A háború idejére szóló különös büntetőjogi rendelkezések alkalmazása kezdőnapjának és területi hatályának meghatározása, valamint a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek honvéd büntetőbíráskodás alá helyezése tárgyában kibocsátott 4.850/1941. M. E. számú rendelet (Rt. 1941 1839. o.) 1. §-ával a 3.750/1941. M. E, számú rendelet (Rt. 1214. o.) 2. pontja helyébe iktatott új 2. pont utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés akként módosul hogy a hátországban állomásozó mozgósított seregtesteknél — még ha nem. is tartoznak a hadrakelt sereghez — a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912:XXXIII. törvénycikknek a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárásra vonatkozó szabályait (XXVII. Fejezet) kell alkalmazni.

2. §

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba; végrehajtásáról — az igazságügyminiszternél egyetértve — a honvédelmi miniszter gondoskodik.

Budapesten. 1944. évi március hó 29-én.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök

A m. kir. minisztérium 1944 évi 1.420. M. E. számú rendelete;

a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályairól és a háború idejére szóló egyéb büntetőjogi rendelkezésekről

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szló 1939:II. tc. (Hvt.) 141. §-ának (2), 219. §-ának (1), az 1930:II. tc. (Ktbtk.) 4. §-ának első bekezdésében, az 1930:III. tc. (Élt.) 8. §-ában és 50. §-ának második bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

I. Rész
A hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályai
Bevezető rendelkezés

A honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912: XXXIII. törvénycikknek (Kbp.) a hadrakelt seregnél követendő eljárást szabályozó XXVII. Fejezete, valamint az ezt kiegészítő és módosító rendelkezések helyett – e rendelet hatályának tartalma alatt – az alábbi szabályokat kell alkalmazni.

I. Fejezet
Általános rendelkezések
A Kbp. I-XXVI. Fejezetben foglalt rendlekezések alkalmazása

1.§

A Kbp. I-XXVI. Fejezetében foglalt rendelkezéseket – amennyiben ez a rendelet eltérő szabályokat nem tartalmaz – a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárásban is alkalmazni kell.

A hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárási szabályok területi és időbeli hatálya.

2.§

(1) A hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárási szabályokat kell alkalmazni:

1. valamennyi mozgósított parancsnokságnál (hatóságnál), csapatnál, intézetnél és egyéb alakulatnál – kivéve azokat, amelyek rendeltetésüknél vagy külön rendelkezésnél fogva a hátországban működnek, vagy hátországi alárendeltségi viszonyban maradnak – éspedig a mozgósítás első napjától kezdve a mozgósított állapot megszűnéséig, a hadrakelt seregből kiváló olyan alakulatnál pedig, amelynek bűnvádi üldözési joggal felruházott parancsnoka (illetékes parancsnok, Kbp. 29. §) nincs, a hadrakelt sereg kötelékéből való kiválásig;

2. mindazokban az erődítésekben vagy katonailag – habár csak ideiglenesen – megerősített egyéb helyeken, amelyek fenyegető ellenségeskedés miatt közvetlen veszélyben vannak.

(2) A minisztérium szükség esetében rendelettel elrendelheti, hogy a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárási szabályokat (jelen rendelet I. része) az (1) bekezdés 1. és 2. pontjában nem említett egyéb katonai körleteknél, illetőleg területeken is alkalmazni kell. Ilyen rendelkezésnek meghatározott bűncselekményekre, vagy a bűncselekményeknek meghatározott körére korlátozottan is helye van (44. §).

(3) A hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárási szabályok alkalmazásának kezdetét és végződését – és amennyiben szükséges, terjedelmét és területi hatályát is – az illető katonai parancsnokoknak alkalmas módon közzé kell tenniük.

Honvéd büntetőbíráskodás polgári személyek felett hadműveleti területen és katonailag megerősített helyeken.

3.§

(1) Az egyébként honvéd büntetőbírákodás alá nem tartozó azok a polgári személyek, akik hadműveleti területen a mozgósított csapatok (parancsnokságok) vagy szövetségeseik hatalmi körén belül, avagy – bár hadműveleti területen kívül – 2.§ (1) bekezdésének 2. pontjában említett helyeken kerülnek kézre, tekintet nélkül a cselekmény elkövetésének helyére, honvéd büntetőbíráskodás alatt állnak:

a) tiltott csapatgyűjtés (1940. évi XVIII. tc. 1.§) miatt;

b) katonai bűntett vagy katonai vétség elkövetésében való más részesség (Ktbtk. 35., 36., Élt. 95. §) miatt;

c) a hűtlenségnek az Élt. 59. §-ában meghatározott bűntette miatt;

d) a hűtlenségnek az Élt. 60-64. (1934. évi XVIII. tc. 2-4.) és 66., 68. §-ában meghatározott bűntette vagy vétsége miatt, ha a cselekményt katonai titok tekintetében követték el;

e) a hűtlenségnek az Élt. 65. §-ában meghatározott vétsége miatt;

f) a hűtlenség feljelentésének vagy megakadályozásának az Élt. 69. és 86. §-a szerint büntetendő elmulasztása miatt, ha fel nem jelentett vagy meg nem akadályozott cselekmény a c) és d) pontban megjelelölt bűntettek közé tartozik;

g) az Élt. 78. §-ában meghatározott fegyveres erő elleni bűntett miatt;

h) hadifogoly megszökéséhez nyújtott segély (Élt. 81. §) miatt és

i) a fentebb felsorolt cselekmények útján elkövetett szigorúbban büntetendő cselekmények miatt.

(2) A legfőbb parancnsok (6. § (6) és (7) bek.), illetőleg a 2. § (1) bekezdésének 2. pontjában említett helyek parancsnoka hadműveleti területen, illetőleg a katonailag megerősített helyeken az egyébként honvéd büntetőbíráskodás alá nem tartozó személyeket honvéd büntetőbíráskodás alá helyezheti az (1) bekezdésben nem említett olyan bűncselekmény miatt, amelyeket a saját mozgósított csapatok (parancsnokságok) hatalmi körén belül, illetőleg a katonailag megerősített helyeken követnek el.

(3) Az ország határán belül eső hadműveleti területen, valamint a 2. § (1) bekezdésében 2. pontjában említett helyeken a legfőbb parancsnok, illetőleg e helyek

parancsnoka az előbbi bekezdésben említett joggal csak akkor élhet, ha a polgári büntetőbíráskodás rendkívüli viszonyok miatt ott nem működik.

(4) A honvéd büntetőbíráskodás kezdetét és végződését – és amennyiben szükséges, terjedelmét és területi hatályát is – a parancsnokoknak közzé kell tenni.

II. Fejezet
A honvéd büntetőbíráskodás szervezete a hadrakelt seregnél
Illetékes parancsnok

4.§

Illetékes parancsnokok (Kbp. 29. §) a hadrakelt seregnél:

1. a fővezér, illetőleg az a katonai parancsnok, aki a fővezér rendelkezése értelmében a hadrakelt sereg főparancsnokának jogkörét gyakorolja (hadseregfőparancsnok);

2. a hadrakelt sereg seregtesteinek parancsnokai;

3. azok a katonai parancsnokok, akiket a hadrakelt sereg legfőbb parancsnoka (6.§ (6) és (7) bek.) a 7. § (1) bekezdése szerint az illetékes parancsnok jogaival felruház.

Az illetékes parancnsok hatásköre

5.§

Az illetékes parancnsokok (4. §) hatásköre a honvéd bíróságok hatáskörébe utalt összes bűncselekményekre kiterjed.

Az illetékes parancsnokok illetékessége
Legfőbb parancsnok

6.§

(1) A hadrakelt seregnél az illetékes parancsnokok illetékessége kiterjed a katonailag alájuk rendelt vagy parancsnoklási körletükhöz tartozó mindazokra a személyekre, akik honvéd büntetőbíráskodás alatt állnak, kivéve azokat, akiket ez a rendelet vagy a legfőbb parancsnok a 7. § értelmében tett rendelkezése más illetékes parancnsokhoz utal.

(2) Illetékességük kiterjed továbbá a parancsnoklásuk alatt nem álló, honvéd büntetőbíráskodás alá tartozó azokra a személyekre is, akik parancsnoklási körletükben kerülnek kézre, ha a különben illetékes parancsnok csak nehezen érhető el, továbbá – ez utóbbi feltétel nélkül is – a parancsnoklási körletükben kézrekerült azokra a személyekre, akik a 3. § rendelkezéseinél fogva állanak honvéd büntetőbíráskodás alatt.

(3) Ezredesek és magasabb rendfokozatú tisztek (hasonlóállásúak) felett az illetékes parancnsok jogai rendszerint (7. §, 36. § (1) bek) csak a hadrakelt sereg legfőbb parancnsokát [(6) és (7) bek.] illetik.

(4) A hadrakelt sereghez beosztott hadbírák és hadbírójelöltek felett az illetékes parancnsok jogait kizárólag az előbbi bekezdésben említett legfőbb parancsnok gyakorolhatja.

(5) Hadifoglyok és túszok felett az illetékes parancnsok jogait az a parancnsok gyakorolja, akinek a közvetlen őrizetükkel megbízott csapat (parancsnokság, csendőrész) alá van rendelve.

(6) Legfőbb parancsnok ennek a rendeletnek az alkalmazása szempontjából (3. § (2), jelen § (3) és (4) bek., 7., 33., 35. §, 36.§ (1), 37. § (2), 38. § (2), (4) és (5) bek.) a fővezér, illetőleg a hadrakelt sereg kötelékébe tartozó az a parancsnok, aki valamely hadszíntéren az ottlevő egész hadrakelt sereg felett parancsnokol. Ehhez képest – amennyiben a fővezér legfőbb parancsnoki jogkörét nem gyakorolja, vagy a fővezérnek ezt a jogkörét gyakorló parancsnok (hadseregfőparancsnok) nincs a hadszíntéren – legfőbb parancsnok:

a) ha ugyanazon a hadszíntéren a hadrendi köteléki viszonyban több seregtest működik, a hadrakelt sereg legmagasabb egységében parancsnoka;

b) ha ugyanazon a hadszíntéren több seregtest (csoport) működik önállóan, működési területén, illetőleg az alája rendelt kötelék tekintetében külön-külön mindegyik seregtest (csoport) parancsnoka;

c) ha a hadszíntéren csupán egy seregtest (csoport) működik önállóan, ennek parancsnoka.

(7) A legfőbb parancsnokot a jelen rendelet értelmében megillető jogokat ellenségtől körülzárt helyen, valamint a hadrakelt sereghez beosztott, de átmentileg még a hátországban állomásozó vagy hadműveleti területen kívül szállítás alatt lévő alakulatoknál – amennyiben a fővezér legfőbb parancsnoki jogkörét nem kívánja gyakorolni – a körülzárt helynek, illetőleg az alakulatnak a bűnvádi üldözési joggal felruházott legmagasabb katonai parancsnoka gyakorolja.

A legfőbb parancsnok jogai az illetékes parancsnoki jogkör átruházása, korlátozása és kiterjesztése tekintetében

7.§

(1) Szükség esetén a hadrakelt sereg legfőbb parancnsoka (6. § (6) és (7) bek.) az illetékes parancsnok jogaival – személyi vagy tárgyi tekintetben korlátozottan vagy korlátozás nélkül – felruházhat neki alárendelt, csapatparancsnoki fegyelmi fenyítő hatalommal rendelkező olyan parancsnokokat, akiket ilyen jogok a jelen rendelet szerint egyébként nem illetnek meg.

(2) A hadrakelt seregnél a legfőbb parancsnok gyakorolja továbbá az alárendelt parancsnokok illetékességének korlátozására és kiterejesztésére vonatkozó, a Kbp. 33. §-ának második bekezdésében említett rendeleti jogot is; joga van arra is, hogy egyes bűnügyeket fontos okból az egyébként illetékes parancsnok illetékessége alól a saját vagy a neki alárendelt valamelyik más illetékes parancsnok illetékességében vonhasson, illetve utalhasson.

Illetékesség a hadrakelt seregnél folyamatban lévő ügyben és áttétel esetében.

8.§

(1) Attól kezdve, amikor a terhelt a hadrakelt sereg kötelékébe lép, vagy egyébként olyan helyzetbe kerül, hogy reá a 2. § értelmében a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályait kell alkamazni, az illetékes parancsnok jogait a 4., illetőleg a 46. § értelmében erre hivatott illetékes parancnsok gyakorolja.

(2) Ha azonban az említett idő alatt a terhelt ellen a feljelentés (tényvázlat) a rendes szabályok (Kbp. I-XXVI. fej.) a hadrakelt seregnél folyó eljárással azonban a hátországban vagy a jelen rendelet 46. §-a szerint illetékes parancsnok már megérkezett, ez a parancsnok marad illetékes, kivéve, ha az ügynek a hadrakelt seregnél való elintézését (bejefezését) a katonai rend vagy fegyelem megóvása vagy más fontos érdek követeli. (42. § (3). bek.).

(3) Az előbbi bekezdésben említett parancsnok marad illetékes akkor is ha, a bűnügy a hadrakelt sereg kötelékébe tartozó parancsnoktól (4. §) áttétel folytán került eléje és a tehrelt újra a hadrakelt sereg kötelékébe lép.

(4) Az illetékesség kérdésében felmerülő vita esetében a magasabb rendfokozatú (rangú) illetékes parancnsok rendelkezése irányadó.

Egyesítés, elkülönítés. Illetékességi összeütközés.

9.§

(1) Különböző parancsnokok illetékessége alá tartozó terhelttársak ellen folyamatban lévő eljárás egyestését és az egyesítés megszüntetését (Kbp. 38. §) akkor is a közös előljáró – ilyennek hiányában a rangban idősebb – illetékes parancsnok rendeli el, ha a terheltek valamelyike ellen már vádat emeltek. Ugyanez parancsnok hivatott dönteti az illetékesség kérdésben felmerült kétség esetében (Kbp. 39. §) is.

(2) Ha a terhelt ellen egyidejűleg a hátországban is [8.§ (2) bek.] és a hadrakelt seregnél is kellene bűnvádi eljárást folytatni az eljárást együttesen lehet folytatni és befejezni [Kbp. 36.§ (1) bek], s a hadrakelt seregnél folyó eljárással azonban a hátországban folyamatba tett bűnügyi eljárást csak akkor szabad egyesíteni, ha ezt a katonai rend vagy fegyelem megóvása, vagy más fontos érdek követeli.

(3) Az előbbi bekezdés esetében az egyesítést, ha a terhelt a hadrakelt sereg kötelékébe tartozik, a legfőbb parancnsok ellenkező esetben pedig – és amennyiben a terhelt ellen a hadrakelt seregnél folyamatba tett bűnügy áttételét az ottani illetékes parancsnok a 10. § (3) bekezdése alapján mellőzi – rendes, (békebeli eljárás Kbp. I-XXVI. Fejezete) során a legfelsőbb honvéd törvényszék, a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás esetében (46. §) az országos katonai főparancsnok (a vezérkar főnöke) rendeli el. Ugyanez áll megfelelően az elkülönítés (Kbp. 37. §) elrendelése tekintetében is.

Áttétel

10. §

(1) A hadrakelt sereg kötelékébe tartozó illetékes parancsnok, ha a vizságlati fogság rendkívüli elhúzódásától kellene tartani, avagy igazságszolgáltatási, katonai vagy más fontos érdek szükségessé teszi, a bűnügyet a terhelt egyidejű átadása mellett kivételesen a hátországi (visszamaradó) kötelék illetékes parancsnokához (46. §) teheti át. Ha azonban az eljárás hűtlenség (1940:IX. tc. 4.§, 7.650/1941. M. E. számú rendelet) vagy az 1940:XVIII. tc. 12. §-ának harmadik bekezdésében említett bűncselekmény miatt folyik, a bűnügyet kizárólag az országos katonai főparancsnokhoz (a vezérkar főnökéhez) lehet áttenni.

(2) A tényállás tisztázására és a bizonyítékok biztosítására szükséges megállapításokat és intézkedéseket az (1) bekezdés eseteiben is még az áttétel előtt, vagy ezt közvetlenül követően foganatosítani kell (Kbp. 130. § 4. és 5. bek.).

(3) A Kbp. 139. §-ának első bekezdése értelmében való áttételt – amennyiben az eljárás nem polgári büntetőhatóság hatáskörébe tartozik – mellőzni kell, ha ily módon a bűnügy gyorsabban elintézhető.

(4) Ha áttétel esetében az új illetékes parancnsok úgy találja, hogy az áttételt az előbbi bekezdés értelmében mellőzni kellett volna, az e tekintetben felmerülő vita esetében az illetékes parancsnoki jogkört gyakorló legközelebbi közös elöljáró parancsnok, ilyennek hiányában pedig a rangban idősebb illetékes parancsnok rendelkezése irányadó.

Fegyelmi úton megtorolható cselekmények

11. §

(1) A Kbp. 2. (Élt. 4.) §-ában meghatározott egyéb feltételek fennállása esetetében az illetékes parancsnok (4. §) fegyelmi úton torolhat meg bármely olyan vétséget is, amelyre a törvény hat hónapot meghaladó fogházbüntetést állapít meg.

(2) A jelen § alapján fegyelmi úton elintézett ügy felülvizsgálása iránt előterjesztett kérelem esetében (Élt. 50. § (2) bek. utolsó mondat) a honvédelmi miniszter a 41. § (1) bekezdésében foglaltak szerint jár el, azzal az eltéréssel, hogy ha a kérelemnek helyt ad, a bűnügyi iratokat a Kbp. 402. §-a értelmében való további eljárás végett az illetékes parancsnokhoz juttatja (Kbp. 2. § 4. bek.).

(3) Az (1) bekezdés alapján kiszabott fegyelmi fenyítés miatt a Szolgálati Szabályzat I. részének 15. §-a alapján legénységi személy által előterjesztett panasz elintézése annak az illetékes parancsnoknak a hatáskörébe tartozik, aki a fenyítést kiszabó parancsnok illetékes parancsnoki jogkört gyakorló legközelebbi előljárója. Ha az ilyen fenyítést a csendőrség felügyelője szabta ki, panasznak nincs helye.

A nyomozásvezetői, vádlói és tárgyalásvezetői teendők ellátása

12. §

(1) A hadrakelt seregnél nincsenek vizsgálóbíróságok.

(2) Az illetékes parancsnokhoz a nyomozásvezetői, a tárgyalásvezetői és a vádlói teendők ellátása végett megfelelő számban hadbírákat kell beosztani.

(3) Az illetékes parancsnoki jogok átruházásával (7. §) egyidejűleg az újonnan kijelölt illetékes parancsnokhoz szükséges számú hadbírót kell beosztani.

(4) Az illetékes parancsnok a bűnvádi eljárásban való közreműködéssel szükség esetében az alája rendelt illetékes parancsnokhoz beosztott hadbírákat is megbízhatja.

Ítélőbíróságok

13.§

(1) A hadrakelt seregnél ítélőbíróságként (tábori ítélőbíróság) egyesbíró (hadbíró) vagy haditörvényszék jár el, éspedig:

a) egyesbíró elé tartozik az eljárás akkor, ha a vád tárgya kihágás, vétség, vagy olyan bűntett, amelyre a törvény öt évet meg nem haladó tartamú börtönbüntetést állapít meg;

b) minden más esetben három tagú haditörvényszék jár el.

(2) Az illetékes parancsnok vagy a tábori bíróság [19.§ (6) bek.] vezetője (az illetékes parancsnokhoz beosztott, rangban legidősebb hadbíró, a továbbiakban: bíróságvezető) egyesbíró elé tartozó bármely ügyet haditörvényszék elé utalhat, ha az ügy, körülményeinél fogva szükségesnek tartja. Ilyen intézkedésnek az eljáró egyesbíró kijelölése után [24.§ (12) bek.] nincs helye.

(3) A haditörvényszékek esetenként az illetékes parancsnok rendeletére ülnek össze.

(4) A haditörvényszék nem háríthatja el magától valamely ügy elintézését azon az alapon, hogy az ügy az (1) bekezdés rendelkezései szerint egyesíbró hatáskörébe tartozik.

(5) A tábori ítélőbíróságok az illetékes parancsnok parancsnoksága szerint jelöltetnek meg.

Egyesbíró

14.§

(1) Az egyesbíró végzi mindazokat a tennivalókat, amelyek a Kbp. rendelkezései szerint a tárgyalásvezetőnek, a haditörvényszék elnökének vagy a haditörvényszéknek hatáskörébe tartoznak.

(2) A felől, hogy az egyesbíró mellőzésének (Kbp. VII. Fejezet) helye van-e, az illetékes parancsnok (bíróságvezető) határoz.

(3) Ha a mellőzésre irányuló kérelmet elkésve (Kbp. 116.§ 2. bek), vagy a mellőzés okának megjelölése nélkül terjesztették elő, az egyesbíró a kérelmet, mint meg nem egedettet visszautasítja.

(4) Határozathozatalra nincs szükség ha az egysbíró a mellőzésre irányuló kérelmet alaposnak tartja.

(5) Ha az egyesbíró a főtárgyalás folyamán arról győződik meg, hogy a vád alapjául szolgáló tett az előbbi § rendelkezései értelmében haditörvényszék elé tartozik, ezt végzéssel kimondja és az ügyet további intézkedés végett az illetékes parancsnok (bíróságvezető) elé terjeszti.

A haditörvényszék megalakítása

15.§

(1) A haditörvényszék (13. (1) bek. b) pontja) egy hadbíróból, mint tárgyalásvezetőből és két katonaállományú tisztből áll. Az utóbbiak közül a magasabb rendfokozatú (rangú) elnököl. Az elnöknek a tárgyalásvezetőnél magasabb, vagy vele egyenlő rendfokozatúnak kell lennie.

(2) Tiszt (hasonlóállású) bűnügyében a haditörvényszék elnökének a vádlottnál magasabb rendfokozatúnak kell lennie s a másik tag (ülnök) sem lehet a vádlottnál alacsonyabb rendfokozatú. Polgári személy bűnügyében a polágri személy közhivatali (közéleti) állását a haditörvényszék megalakítása során megfelelően figyelembe kell venni.

(3) Ha tiszt (hasonlóállású) és más személy, vagy az előbbi bekezdésben említett polgári személy és más személy ellen együttesen emelnek vádat, az ítélőbíróság megalakítására - amennyiben elkülönítésnek (9. §) nincs helye – a tiszt (hasonlóállású), illetőleg a polgári személy ügyében eljárni hivatott ítélőbíróságra vonatkozó szabályok irányadók.

(4) A haditörvényszék tagjainak vezénylésére nincs meghatározott sorrend.

(5) Szükség esetében csendőrtiszt is lehet tagja a haditörvényszéknek (Kbp. 53. § út. bek.)

A haditörvényszék megalakítása külföldi tiszt bűnügyében

16.§

Ha külföldi tiszt (hadifogolytiszt) vagy hasonlóállású a vádlott (Kbp. 11.§ 9. pontja), a haditörvényszék – viszonosság esetében – ugyanúgy alakul, mintha a vádlott a honvédséghez tartoznék.

III. Fejezet
Eljárási szabályok
A nyomozásvezető kijelölése

17.§

(1) Az illetékes parancsnok – amennyiben ez a jog a 19. § értelmében nem a bíróságvezetőt illeti – a nyomozóeljárás elrendelésével (Kbp. 137.§) egyidejűleg kijelöli azt a hadbírót, akinek mint nyomozásvezetőnek a nyomozást teljesítenie kell.

(2) Ha hadbíró nem áll rendelkezésre, kivételesen katonaállományú (csendőr.) tiszt is kijelölhető nyomozásvezetőül. A kijelölt tiszt működésének megkezdése előtt a bíróságvezető kezébe esküt tesz.

(3) A nyomozásvezetőt a vizsgálóbíró összes jogai megilletik.

Nyomozóeljárás

18.§

(1) A nyomozóeljárásban minden hosszadalmasságot kerülni kell.

(2) Jegyzőkönyvet csak olyan nyomozócselekményekről kell készíteni, amelyeknek a főtárgyaláson való megismétlésükre előreláthatólag nem kerülhet sor vagy nem lesz szükgés; más esetekben elég, ha a vallomások lényeges tartalmáról a jegyzőkönyvvezető vagy a hivatalos cselekmény foganatosítója rövid feljegyzést készít.

(3) Nyomozócselekményeknél csak akkor kell bírósági tanút alkalmazni, ha az eljáró nyomozásvezető vagy az illetékes parancsnok (bíróságvezető) szükségesnek tartja.

(4) Szakértői lelet felvételére és vélemény adására egy szakértő minden esetben elégséges. A halottszemlénél és boncolásnál szükség esetén a kezelőorvos is alkalmazható szakértőként.

(5) Szemlét, lefoglalást, házkutatást és személymotozást a bíróságvezető, sürgős esetben a nyomozásvezető a Kbp. 132.§-a első bekezdésének esetein kívül is elrendelhet és foganatosíthat. A bíróságvezető, valamint sürgős esetben a nyomozásvezető tanúk elővezetését is közvetlenül elrendelheti.

(6) A tényállás tisztázása, valamint a bizonyítékok biztosítása végett elkerülhetetlenül szükséges intézkedéseket akkor is meg kell tenni, ha az ügy áttételének van helye; a felmerült gyanúról azonban az új illetékes parancsnokot haladéktalanul értesíteni kell.

A bíróságvezető jogköre

19.§

(1) A bíróságvezető (13. § (2) bek.) önállóan jogosult a következő intézkedésekre:

1. az előzetes megállapításoknak, a nyomozóeljárásnak, továbbá a feljelentés félretételének és a bűnvádi üldözés megszüntetésének elrendelésére (Kbp. 137. §, 138. § 1. bek, 238. §, 239.§ - Élt. 11. § 1. bek.);

2. az előzetes letartóztatás és a vizsgálati fogság elrendelésére és megszüntetésére (Kbp. 177., 182. §)

3. a bűnvádi ügy áttételének valamint – a 9. § (2) és (3) bekezdésében szabályozott esetet kivéte – az eljárás egyesítésének elrendelésére (Kbp. 139., 36., 37., 241. §, 254. § út. bek., 426. §);

4. a nyomozásvezetőnek és a vádlónak a kijelölése, a bizonyítékok beszerzése iránti intézkedésre, a tárgyalásvezető (egyesbíró) kijelölésére és a haditörvényszék egybehívására (17. § (1) bek., 22. § (2) bek., 24. §);

5. az önálló vádemelésre, a büntetőindítvány visszavonására, szükség esetén új büntetőindítvány benyújtására és a vádnak a főtárgyalás megkezdése előtti elejtésére (Kbp. 137. § utolsó bek., 242., 245., 254., 255. §);

6. nyomozólevél (személy- és tárgyleírás) kibocsátására és visszavonására (Kbp. 428., 430. §);

7. szabadságvesztésbüntetés végrehajtásának nyolc hetet meg nem haladó tartamú elhalasztására vagy félbeszakítására (Kbp. 419., 420. §), úgyszintén pénzbüntetés végrehajtásának legfeljebb nyolc hétig terjedő elhalasztására és részletfizetés engedélyezésére.

(2) Az illetékes parancsnok felhatalamazása alapján a bíróságvezető a rögtönítélő eljárás elrendelésére (kbp. 438. §) is önállóan jogosult.

(3) Tiszt hadifogolytiszt (hasonlóállású) bűnügyében a bíróságvezető csak az (1) bekezdés 3. és 4. pontjában említett intézkedéseket teheti meg.

(4) A bíróságvezető teszi meg, illetőleg bocsátja ki továbbá a 18. § (5) bekezdésében és a jelen §-ban nem említett mindazokat az egyéb rendelkezéseket és határozatokat is, amelyek a Kbp. I-XXVI. Fejezete értelmében a vizsgálóbíróság (bíróságvezető) ügykörébe tartoznak.

(5) Az illetékes parancsnok a bíróságvezetőnek az (1)-(3) bekezdésen alapuló jogait egyes bűnügyekben általában, vagy bizonyos vonatkozásokban – külön írásbeli rendelkezéssel – magának tarthatja fenn.

(6) A bíróságvezető a jelen § értelmében jogkörébe tartozó rendelkezéseket és határozatokat ama parancsnokság (tábori bíróságnak) rendelkezéseiként, illetőleg határozataiként adja ki, amely parancsnokság élén az illetékes parancsnok áll.

Jogorvoslat a nyomozásvezető és a bíróságvezető intézkedései ellen

20.§

A nyomozásvezető intézkedései ellen huszonnyégy órán belül a bíróságvezetőhöz előterjesztésnek, ha pedig a nyomozást a bíróságvezető teljesíti, az illetékes parancsnokhoz felfolyamodásnak van helye.

(2) Az említett határidőn belül az illetékes parancsnokhoz§ (1) bekezdése 2. és 7. pontján alapuló határozatai, illetőleg rendelkezései ellen.

(3) Az illetékes parancsnok rendelkezései és határozatai, valamint a bíróságvezetőnek az (1) bekezdésben említett másodfokú, továbbá az előbbi § (1) bekezdésének 1., 3-6. pontjain és (4) bekezdésén alapuló határozatai, illetőleg rendelkezései ellen nincs helye jogorvoslatnak.

Az eljárás megszüntetése a főtárgyalás előtt

21.§

Amíg a főtárgyalás meg nem kezdődött, az eljárás megszüntetését az illetékes parancsnok, illetőleg a bíróságvezető (19. §) rendeli el.

Vádemelés

22.§

(1) Az illetékes parancsnok (bíróságvezető, 19.§ (1) bek. 5. p.) belátása szerint határozza meg, hogy a vádat mely időpontban kell emelni.

(2) Az illetékes parancsnok (bíróságvezető) a vád emelése iránt akként intézkedik, hogy írásbeli parancsot (vádparancs, Kbp. 242. § út. bek.) bocsát ki a vád képviseletére esetenkint kijelölt hadbírósághoz.

(3) Ha hadbíró nem áll rendelkezésre, a vád képviseletével kivételesen katonaállományú tiszt is megbízható. Ez működésének megkezdése előtt a bíróságvezető kezébe esküt tesz.

(4) Alakszerű vádirat benyújtásának nincs helye. E helyett a vádló az illetékes parancsnok (bíróságvezető) vádparancsát adja át a 24. § szerint tárgyalásvezetőül kijelölt hadbírónak, a bűncselekmény törvényes megjelölését tartalmazó írásbeli büntetőindítvánnyal együtt. A büntetőindítványban a tényállás kiderítése végett megidézendő tanúkat és szakértőket, valamint egyéb bizonyítékokat meg kell jelölni.

(5) A tárgyalásvezető a szükséges bizonyítékok megszerzése végett indítványokat terjeszt az illetékes parancsnok (bíróságvezető) elé.

Védelem

23.§

(1) Ha jogtudó védő nem áll rendelkezésre, a védelmet a Kbp. 90. §-a harmadik bekezdésének eseteiben is katonaállományú tisztre (tisztjelöltre) lehet bízni.

(2) A Kbp. 95. §-a 3. pontjában és 98. §-ában foglalt korlátozások nem érvényesülnek, úgyszintén az a korlátozás sem, amely szerint a Kbp. 91. §-ának 1. pontjában említett védők a vádlottnál alacsonyabb rendfokozatot nem viselhetnek (Kbp. 97. §).

Tárgyalásvezető kijelölése

24.§

(1) Az illetékes parancsnok (bíróságvezető, 19. § (1) bek. 4. p.) a vád emelésével egyidejűleg kijelöli azt a hadbírót is, akinek tárgyalásvezetőként kell működnie.

(2) Más hadbíró hiányában – szükség esetében – kivételesen az a hadbíró is kijelölhető tárgyalásvezetőül, aki az illető ügyben nyomozásvezetőként működött.

A főtárgyalás előkészítése

25.§

(1) A büntetőindítványnak a terhelttel közlése és a főtárgyalás határnapja közé legalább egy napi határidőnek kell esnie, hacsak a terhelt e haátridő megrövidítésébe kiFejezetten bele nem egyezik.

(2) A tanúknak és a szakértőknek a főtárgyalásra idézése a Kbp. 247. §-ának hatodik bekezdésében foglalt időbeli korlátozáshoz (három napi határidőhöz) nincs kötve.

(3) A vádlott új bizonyítékok megszerzésére irányuló indítványát (Kbp. 250. §) legkésőbb a vádközlést követő napon tartozik megtenni.

Főtárgyalás tettenkapás vagy ténybeli beismerés esetében (rövidített eljárás).

26.§

(1) Tettenkapás vagy ténybeli beismerés esetében, ha a bűncselekményre a törvény tíz évi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetést állapít meg, a gyanúsított a feljelentésnek (tényvázlatnak) a tábori bírósághoz érkezését követő tizennégy napon belül – nyomozóeljárás és írásbeli büntetőindítvány mellőzésével – közvetlenül az ítélőbíróság elé állítható, feltéve, hogy bűnössége az ítélőbíróság elé állításától számított nyolc nap alatt megállapíthatónak mutatkozik.

(2) Azt, hogy az (1) bekezdésben szabályozott rövidített eljárásnak helye van-e, a bíróságvezető dönti el s ő határoz az előzetes letartóztatás fenntartásának kérdésében is. (20. § (2) bek.)

(3) A vádló köteles gondoskodni arról, hogy a főtárgyaláson szükséges bizonyítékok rendelkezésre álljanak, köteles különösen – szükség esetében – a sértettet, a tanúkat, a szakértőket közvetlenül megidézni, vagy elővezetésük iránt is intézkedni.

(4) A főtárgyaláson a vádló a büntetőindítvány felolvasása helyett a vádat élőszóval terjeszti elő.

(5) Az eljárás – beleértve az ítélet kihirdetését – legfeljebb nyolc napig tarthat s ezt a határidőt attól a naptól kell számítani, amikor a gyanúsítottat az ítélőbíróság elé állították. Ha az eljárást ez alatt az idő alatt nem lehet befejezni, az ítélőbíróság végzéssel kimondja, hogy a rövidített eljárás folytatásának nincs helye. Ilyen esetben az eljárás a rendes szabályok (17-24. §) szerint folyik tovább. A rövidített eljárásban felvett vizonyítás eredményét az új eljárásban figyelembe lehet venni.

(6) Az előbbi bekezdés rendelkezéseit kell aklamazni abban az esetben is, ha a bizonyítási eljárás eredményéhez képest olyan bűncselekmény mutatkozik megállapíthatónak, amelyre törvény tíz évi szabadságvesztésbüntetésnél súlyosabb büntetést rendel.

(7) Nincs helye rövidített eljárásnak, ha a gyanúsított ellen e § alá nem eső más bűnvádi eljárás van már folyamatban.

A főtárgyalás nyilvánossága. Az ítélőbíróság jogköre a főtárgyaláson.

27.§

(1) A főtárgyalás rendszerint nem nyilvános, mindamellett – a Kbp. 261. (Hvt. 217.) §-ának eseteit kivéve – a sértett és törvényes képviselője, valamint a vádlott bizalmi férfiai (Kbp. 260. §) a főtárgyaláson jelen lehetnek.

(2) Az illetékes parancsnok a körülményekhez képest elrendelheti, hogy a főtárgyalás a Kbp. 257. §-a értelmében nyilvános legyen. Ilyen esetben az ítélőbíróság a

nyilvánosság kizárását (Kbp 258., Hvt. 217. §) csak az illetékes parancsnok hozzájárulásával határozhatja el.

(3) Az ítélőbíróságot a szemle, a lefoglalás, a házkutatás és a személymotozás, valamint a tanúk elővezetése tekintetében ugyanazok a jogok illetik meg, mint a 18. § (5) bekezdése értelmében a bíróságvezetőt.

(4) Főtárgyalást félbeszakítani vagy elnapolni, amennyiben erre nem olyan személy távolléte ad okot, akinek jelenléte kötelező, csak a megjelent vádlott és tanúk esetleg szakértők kihallgatása után szabad.

Az eljárás elkülönítése a főtárgyaláson

28.§

(1) Ha a főtárgyaláson egy vagy több vádlott tekintetében a tényállás annyira tisztázódott, hogy velük szemben ítéletet lehet hozni, a többi vádlott tekintetében azonban huzamosabb időt igénylő további bizonyításfelvétel szükséges, az utóbbiak ügyét az ítélőbíróság a felek (vádló, érdekelt vádlott, illetőleg ennek tövényes képviselője, védője) meghallgatása után végzéssel külön eljárásra utasíthatja.

(2) Ugyanígy járhat el az ítélőbíróság, ha a vádlottak közül egy vagy több nem jelent meg, a megjelentek ügyében azonban ítélet hozható.

Csekélyebb súlyú bűncselekményeknek az ítélkezés köréből kirekesztése.

29.§

(1) Az ítélőbíróság a felek [előbbi § (1) bek.] meghallgatása után, a vádló hozzájárulásával mellőzheti az eljárást, illetőleg az ítélethozatalt olyan vétség vagy kihágás tekintetében, amely a megtorlás súlyát lényegesen nem érinti, viszont elbírálása jelentősebb bűncselekmény miatt folyó eljárás befejezését jelentékenyen késleltetné [Kbp. 37. § (2) bek.].

(2) A mellőzést az ítélőbíróság nem külön határozatban, hanem a bűnösséget megállapító ítéletben mondja ki.

(3) Nincs helye kirekesztésnek felhatalmázasra, kívánatra, vagy magánindítványra üldözendő bűncselekményre, továbbá olyan bűncselekményre nézve, amely miatt a Ktbtk. 22. és 23. §-a értelmében lefokozást kellene kimonani.

(4) Az ítélkezés köréből kirekesztett bűncselekmény miatt a bűnvádi eljárást – hacsak a cselekmény büntethetősége időközben meg nem szűnt – meg kell indítani, ha utóbb kiderül, hogy e cselekmény olyan súlyú büntetés alá esik, amelyre tekintettel az eljárást annak idején nyilvánvalóan nem lehett volna mellőzni. A Kbp. 16. §-át megfelelően alkalmazni kell.

A főtárgyalási (tanácskozási) jegyzőkönyv mellőzése és az ítélet egyszerűsítése

30. §

(1) A főtárgyalásról nem kell jegyzőkönyvet készíteni, ha a vádlott a főtárgyaláson a vád tárgyává tett bűncselekményben való bűnösségét és a cselekmény valam-

ennyi lényeges körülményét beismerte, beismerését a főtárgyalás egyéb adatai is megerősítik s az ítélőbíróság öt évnél nem súlyosabb szabadságvesztésbüntetést állapított meg.

(2) Az (1) bekezdés esetében az ítélet indokolásának csupán azt kell tartalmaznia, hogy a vádlott az (1) bekezdésnek megfelelő teljes beismerő vallomást tett, továbbá a főtárgyalásnak azokat az egyéb adatait, amelyek a vádlott beismerését megerősítették, végül a súlyosító és enyhítő körülményeket. A lefokozás mellőzését mindig indokolni kell.

(3) Nem kell a főtárgyalási jegyzőkönyvet elkészíteni, ha a felmentő ítéletet az illetékes parancsnok nyomban megerősíti, valamint a megszüntető határozat [31. § (1) bek., Kbp. 278. § (2) bek.] esetében sem.

(4) Az előző (1)-(3) bekezdés eseteiben tanácskozási jegyzőkönyvet csak véleményeltérés esetén kell készíteni.

(5) A jelen §- rendelkezéseit tiszt, hadifogolytiszt (hasonlóállásúak) ellen folyó eljárásban nem lehet alkalmazni.

A főtárgyalás eredményén alapuló fegyelmi intézkedés

31.§

(1) Ha a bizonyítási eljárás eredményéhez képest a vád tárgyává tett cselekmény a fennálló rendelkezések (Kbp. 2., Élt. 4. és a jelen rendelet 11. §-a) értelmében fegyelmi úton megtorolható, az ítélőbíróság az eljárást a vádló indítványára vagy hozzájárulásával végzéssel megszüntetheti annak kimondásával, hogy az ügy elintézését az illetékes parancsnoknak engedi át.

(2) Ha utóbb kiderül, hogy a fegyelmi úton való elintézés feltételei hiányoztak, a bűnvádi eljárást újból meg kell indítani, feltéve, hogy a cselekmény büntethetősége még meg nem szünt. Ha az ily cselekmény miatt hozott ítélet határozott ideig tartó szabadságvesztésbüntetést szab ki, az ugyanezért a cselekményért már vérehajtott fegyelmi fenyítést be kell számítani [Kbp. 2. § (4) ek.].

Az ítélet kihirdetése. Eljárás halálbüntetést kimondó ítélet esetében.

32.§

(1) Az ítéletet meghozatala után nyomban ki kell hirdetni és a bűnügyi iratokkal együtt az illetékes parancsnok elé kell terjeszteni. Ha az ítélet halálbüntetést mond ki, kihirdetése és az illetékes parancnsok elé terjesztése előtt a Kbp. 445. §-ának (a 6.510/1942. M. E. számú rendelet 2. §-ának) második bekezdése szerint kell eljárni, azzal az eltéréssel, hogy a kegyelemre ajánlás kérdésében tartandó tanácskozáson a haditörvényszék tagjain és a jegyzőkönyvvezetőn felül a vádló is részt vesz.

(2) Az illetékes parancsnok, mielőtt a büntető ítélet megerősítése felől határoz, vagy mielőtt a halálbüntetést kimondó ítéletet a legfőbb parancnsok elé terjeszti, köteles a vádlottat hadbíróval, ilyennek hiányában katonaállományú tiszttel kihallgattatni arra nézve, van-e és minő panasza az ítélet ellen és azt mivel okolja meg. Ez alkalommal a váldott védőjének közreműködését veheti igénybe. Az illetékes

parancsnok a vádlott előadása tárgyában megállapításokat foganatosíthat. A kihallgatásról készített jegyzőkönyvet és az esetleges megállapítások iratait a bűnügyi iratokhoz kell csatolni.

(3) Ha az illetékes parancnsok (a legfőbb parancsnok) mellett olyan hadbíró is működik, aki a főtárgyaláson nem működött közre, köteles ennek írásbeli jogi véleményét az ítélet megerősítésére vonatkozó elhatározása előtt megszerezni s az ügyiratokhoz csatolni.

(4) Halálbüntetést kimondó ítélet előterjesztése alkalmával az illetékes parancsnoknak is nyilvatkoznia kell írásban arra nézve, hogy véleménye szerint van-e ok kegyelem gyakorlására.

A tábori ítélőbíróság határozatának jogereje

33. §

A tábori ítélőbíróság ítélete (határozata) ellen rendes perorvoslatnak nincs helye. Jogerőssé az ítélet csak az illetékes parancnsok megerősítésével, a 35.§ (3) bekezdéséhez képest megerősítésre kerülő, valamint a halálbüntetést kimondó ítélet pedig – a 39. § (3) bekezdésében meghatározott esetet kivéve – a hadrakelt sereg legfőbb parancnsokának megerősítésével válik.

A ítélet megerősése és végrehajtása
Az illetékes parancsnok kegyelmezési joga

34. §

(1) Ha az illetékes parancsnok (legfőbb parancsnok) az ítélettel egyetért, rávezeti a megerősítő záradékot.

(2) A kormányzó az illetékes parancsnokot (a legfőbb parancsnokot) felruházhatja a büntetés kegyelemből való elengedésének és enyhítésének jogával.

(3) A megerősítő záradékot és az esetleges megkegyelemezést a vádlottal a tárgyalásvezető, vagy más hadbíró, vagy a vádlott előljáró parancsnoksága közli, majd a büntetés végrehajtása iránt kell – rendszerint haladéktalanul – intézkedni.

Az illetékes parancsnok kötelessége perorvoslati okok fennállása esetében.

35. §

(1) Ha az illetékes parancsnok az eljárást vagy az ítéletet törvényellenesnek (Kbp. 358.§), vagy a ténybeli megállaptásokat aggályosnak tartja, köteles az ítéletet a bűnügyi iratokkal és írásbeli véleményével együtt elhatározás végett a hadrakelt sereg legfőbb parancnsoka elé terjeszteni.

(2) Ugyanígy jár el az illetékes parancsnok akkor is, ha a kiszabott büntetést aránytalanul enyhének vagy súlyosnak tartja, vagy ha a büntetés végrehajtása felfüggesztésének, az ítélet közzétételének, vagy a büntetőtélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól mentesítésnek kérdésében az ítélettel nem ért egyet.

(3) A legfőbb parancnsok valamely hozzá beosztott hadbíró véleményének meghallgatása után határoz a felől, hogy az ítéletet megerősítse s további eljárás végett az illetékes parancsnokhoz visszaküldje-e, vagy pedig semmisségi ok (Kbp. 358. §), vagy a ténybeli megállapítások aggályossága miatt, avagy az előbbi bekezdésben megjelölt valamely okból egészen vagy részben feloldja s az eljárt ítélőbíróságot új eljárásra, illetőleg új határozathozatalra utasítsa.

(4) Abban a kérdésben, vajjon az ítélet megerősítése, avagy semmisségi ok (Kbp. 358.§), vagy a ténybeli megállapítások aggályossága miatt, vagy a (2) bekezdésben említett egyéb okból egészen vagy részben feloldja-e, akkor is a legfőbb parancsnok határoz, ha ő maga az illetékes parancsnok, vagy ha halálbüntetést kimondó ítélet megerősítéséről van szó.

Eljárás az ítélet feloldása esetében

36.§

(1) Az ítélet feloldása esetében új főtárgyalás tartása iránt kell intézkedni. Ilyen esetben, ha szükséges vagy célszerű, a legfőbb parancsnok a 7. § (2) bekezdése értelmében az eljárásra az eljárt parancsnok helyett más parancsnokot küldhet ki. A 35. § (4) bekezdésének eseteiben más parancsnok kiküldése kötelező, de ily kiküldés nem érinti a legfőbb parancsnok jogát a. halálbüntetést kimondó ítélet megerősítésére.

(2) Az új eljárásra hivatott ítélőbíróság tagja nem lehet az, aki a korábbi főtárgyaláson, mint ítélőbíró közreműködött.

Halálbüntetés végrehajtása
Szabadságvesztésbüntetés végrehajtásának elhalasztása és félbeszakítása.

37. §

(1) Ellenség előtt az illetékes parancsnok a halálbüntetés végrehajtására a Kbp. 416. §-ának első bekezdésében megszabott határidőt megrövidítheti, de az elítéltnek az előkészülésére legalább két órai időt kell engedni.

(2) Halálbüntetés végrehajtásáról a legfőbb parancsnokhoz jelentést kell tenni.

(3) Az illetékes parancsnok szolgálati okból vagy egyéb honvédelmi érdekből a kiszabott szabadságvesztésbüntetés végrehajtásának elhalasztását vagy félbeszakítását elrendelheti a nélkül, hogy a Kbp. 419. és 420. §-ában foglalt korlátozásokhoz kötve volna. Az elhalasztás vagy félbeszakítás elrendelésével egyidejűleg a kegyelmezés jogával felruházott illetékes parancsnokok a kiszabott büntetés enyhítését vagy elengedését is kilátásba helyezhetik arra az esetre ha az elitélt az ellenség előtt bátor magatartást tanúsít.

Rögtönbíráskodás

38. §

(1) A rögtönbíráskodás előzetes kihirdetésére az Élt. 45. §-ában felsorolt bűncselekmények tekintetében is az illetékes parancsnok jogosult; az illetékes parancsnok határozza meg, hogy a rögtönbíráskodás mely bűncselekményekre, mely katonai kötelékekre vagy személyekre, illetőleg parancsnoklási körletének mely területére terjed ki.

(2) A rögtönbíráskodás kihirdetését az előbbi bekezdésben nem említett esetekre, valamint meghatározott egyéb területekre — a Hvt. 221. §-ának (1) bekezdésében meghatározott eset kivételével — csakis a hadrakelt sereg legfőbb parancsnoka jogosult elrendelni. Ez a parancsnok a rögtönbíráskodás kihirdetését a parancsnoklása alá tartozó területen bármely bűntettre s a honvéd büntetőbíráskodás alatt álló minden személyre vonatkozóan elrendelheti.

(3) Az illetékes parancsnok jogaira nézve a 6. § (3) bekezdésében foglalt korlátozások a rögtönítélő eljárásra nem vonatkoznak.

(4) A kihirdetett rögtönbíráskodás megszüntetését rendszerint az a parancsnok rendeli el, aki kihirdetését elrendelte. A jelen § (2) bekezdésében említett parancsnok a rögtönbíráskodás megszüntetésére minden esetben jogosult. A minisztérium által a Hvt. 221. §-a alapján elrendelt rögtönbíráskodás megszüntetését azonban — az említett § (2) bekezdésében meghatározott módon — csakis a minisztérium rendelheti el.

(5) A rögtönbíráskodás elrendeléséről és megszüntetéséről a legfőbb parancsnokhoz jelentést kell tenni.

Eljárás a rögtönítélő bíróság előtt

39. §

(1) A rögtönítélő bíróságot ugyanúgy kell megalakítani, mint a haditörvényszéket (15.§).

(2) A rögtönítélő eljárás során, ha a tárgyalás vezetésere hadbíró nem áll rendelkezésre és a késedelemben veszély van hadbíró helyett (24. §) kivételesen katonaállományú tisztet is meg lehet bízni a tárgyalás vezetésével. A tárgyalás vezetésével megbízott tiszt a megbízással egyidejűleg az illetékes parancsnok kezébe esküt tesz.

(3) Halálbüntetést kimondó ítélet megerősítésére az a parancsnok jogosult, aki a rögtönítélő eljárást elrendelte. A kegyelmezési jog gyakorlására nézve a 34. § (2) bekezdésének rendelkezése irányadó.

(4) Egyebekben a rögtönítélő eljárásra a Kbp. XXVI. Fejezetének szabályai irányadók, azokkal az eltérésekkel, amelyeket a hadrakelt seregnél a honvéd büntetőbíráskodás szervezetének megváltozása von maga után.

Kérelem a, jogegység érdekében, semmisségi panasz emelése, vagy újrafelvétel elrendelése iránt

40.§

(1) Az, akit a tábori ítélőbíróság szabadságvesztésbüntetésre vagy lefokozásra ítélt — még ha kegyelemben részesült is —, valamint törvényes képviselője a honvédelmi minisztertől intézkedést kérhet a jogegység érdekében semrnisségi panasz emelése, vagy a Kbp. 401. §-a értelmében újrafelvételi eljárás megindítása iránt. A kérelmet tüzetesen meg kell okolni. A kérelem téves megjelölése nem lehet ok a visszautasításra.

(2) A kérelmet tényleges honvéd személyek szolgálati úton írásban terjesztik elő, legénységi állományúak jegyzőkönyvbe is mondhatják (Kbp. 324. §)

Eljárás az előbbi § alapján a honvédelmi miniszterhez élőterjesztett kérelem esetében

41. §

(1) A honvédelmi miniszter — amennyiben a Kbp. 364. §-a értelmében visszautasításnak helye nincs — a kérelem tárgyában esetleg szükséges megállapításokat megtéteti, azután az ügyet a honvéd koronaügyésszel megvizsgáltatja s a kérelmet, ha alaptalannak tartja, elutasítja, ellenkező esetben a kérelemnek helyt ad és a honvéd koronaügyész a Kbp. 376. vagy 401. §-a értelmében az eljárás megindítására utasítja.

(2) A jogegység érdekeben emelt semmisségi panasz eseteiben az eljárásra a Kbp. 377. és 378. §-ának rendelkezései irányadók.

(3) Az eljárás újrafelvétele tárgyában a legfelsőbb honved törvényszék öt tagú tanácsban, a Kbp. 401. §-ának szabályai szerint határoz. A tanács a legfelsőbb honvéd törvényszék elnökének elnöklete alatt a tábornoki kar egy katonaállományú tagjából, egy tanácselnökből és két tanácsosból alakul.

(4) A Kbp. 373. (379.). §-ának harmadik és 400. §-ának negyedik bekezdésében foglalt rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell.

A hadrakelt seregnél, követendő bűnvádi eljárásra átmenet idején folyamatban lévő bűnügyek intézése

42. §

(1) A bűnvádi eljárásra a Kbp. I—XXVI. Fejezetének rendelkezései irányadók akkor is, ha a terhelt időközben a hadrakelt sereg kötelékébe lép, vagy egyébként olyan helyzetbe kerül, hogy reá a 2. § értelmében a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályait kell alkalmazni.

(2) Azokat az eljárási cselekményeket, amelyeknél a terhelt személyes jelenléte szükséges, oly időben kell foganatosítani, amikor a terhelt e célból ismét rendelkezésre áll. Ha fontos katonai érdek vagy más fontos közérdek az ügy befejezését halaszthatatlanná teszi és a hadihelyzet megengedi, a terhelt a hadrakelt seregtől is

előállítható. Abban a kérdésben, hogy az előállításnak helye van-e, a terhelt hadrakelt seregbéli köteléke szerint illetékes parancsnok határoz.

(3) Ha az ügynek a hadrakelt seregnél való elintézését a katonai rend vagy fegyelem megóvása vagy más fontos érdek követeli, az eljárást a hadrakelt seregnél kell folytatni (8. § (2) és (4) bek.).

Visszatérés a rendes (békebeli) eljárásra

43. §

(1) A bűnvádi eljárást, ha a terhelt időközben a hadrakelt sereg kötelékéből kiválik, vagy egyébként olyan helyzetbe kerül, hogy reá a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárási szabálvok a 2. § értelmében már nem alkalmazhatók, a Kbp. I—XXV. Fejezeteinek rendelkezései szerint kell folytatni

(2) Az illetékes parancsnok jogait az (1) bekezdésben említett időtől kezdve a rendes (békebeli), illetőleg a hátországi kötelék illetékes parancsnoka (46. §), a terhelt alakulatának megszűnése esetében pedig a megszűnt alakulatot felállító kötelék illetékes parancsnoka gyakorolja.

(3) Ha az (1) bekezdésben említett időben az ítéletet már meghozták, de még nem erősítették meg, a megerősítésre az addig illetékes parancsnok hivatott. Ha a parancsnok az ítéletet megerősíthetőnek nem tartja erről az új illetékes parancsnokot [(2) bekezdés] és a vádlottat értesíti. Az értesítés napjától számított törvényes határidőben (Kbp. 335., 361. §) mind a vádhatóság (magánpanaszos), mind a vádlott a rendes szabályok (Kbp. XIX. Fejezete) szerint semmisségi panasszal, illetőleg fellebbezéssel élhet.

(4) Az (1) bekezdésben megjelölt időben folyamatban lévő rögtönítélő eljárást a rendes eljárás szabályai szerint kell folytatni (Kbp. 449. § utolsó bekezdése); a halálbüntetést kimondó ítéletet végrehajtani abban az esetben sem lehet, ha az ítéletet már megerősítették.

(5) A hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás során tett büntetőindítványt vádiratnak (Kbp. 243. §) kell tekinteni és az új illetékes parancsnok [(2) bekezdés] útján ahhoz a honvéd törvényszékhez kell eljuttatni, amelyhez ez a parancsnok utalva van. Kétség esetében az eljárásra hivatott bíróságot a legfelsőbb honvéd törvényszék jelöli ki.

II. RÉSZ

A hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályainak kiterjesztése

44. §

(1) Amennyiben a minisztérium a 2. § (2) bekezdéseben kapott felhatalmazás alapján a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályainak a 2. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseken túlmenő alkalmazását rendeli el, ezeket a szabályokat az ország területén a következő eltérésekkel kell alkalmazni:

1. a legfőbb parancsnok számára biztosított jogokat (6. § (3) és (4) bek., 7 .§ (2) bek., 33., 35. §, 36. § (1), 37. § (2), 88. § (2), (4) és (5) bek.), amennyiben azokat a

kormányzó nem tartja fenn magának és a vezérkar főnöke a fővezéri teendők ellátásával a hadműveleti területen van elfoglalva, az országos katonai főparancsnok (46. § (1). bek. a) p.) gyakorolja;

2. a bíróságok megjelölésénél (13. § (5), 19. § (6) bek.) a «tábori» jelzőt el kell hagyni;

3. a haditörvényszék tagjainak vezénylése (15. § (4) bek.) meghatározott sorrend (Kbp. 55. §-ához fűzött végrehajtási utasítás) szerint történik;

4. az elítélt (törvényes képviselője) a 40. §-ban biztosított jogával legkésőbb a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárási szabályok hatályának megszűntét követő három hónapon belül élhet;

5. 17. § (2), a 22. § (3), a 24. § (2) és. a 39. § (2) bekezdéseiben foglalt rendelkezések nem alkalmazhatók.

(2) A minisztérium a körülményekhez képest az (1) bekezdésben felsorolt eltéréseken felül a rendes (békebeli) eljárási szabályokhoz közeledést célzó további eltéréseket állapíthat meg, vagy pedig az említett eltéréseket egészen vagy részben mellőzheti.

III. RÉSZ

A hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás egyes szabályainak alkalmazása a rendes (békebeli) eljárásban

45. §

(1) A jelen rendelet I. Részének következő rendelkezéseit a Kbp. I—XXV. Fejezetében szabályozott eljárás során is megfelelően alkalmazni kell, éspedig:

10. §-ának (3) és (4) bekezdését, azzal az eltéréssel, hogy az áttételt abban az esetben sem lehet mellőzni, ha a mellőzésnek egyéb hatásköri akadálya van;

11. §-át, azzal a korlátozással, hogy e § alapján fegyelmi elintézésnek csupán olyan vétségek tekintetében van helye, amelyekre a törvény egy évet meg nem haladó fogházbüntetést állapít meg;

13. §-ának (1), (2) és (4), bekezdését;

14. §-át azzal az eltéréssel, hogy az egyesbíró mellőzése tárgyában a honvéd törvényszék vezetője határoz;

15. §-ának (1)-(3) bekezdését, azzal az eltéréssel, hogy ha a vádlott nemkatonaállományú tiszt vagy honvéd tisztviselő, az ítélőbíróság katonaállományú ülnök tagja helyébe az illető tisztikarnak (szolgálati ágazatnak) egy tagja lép; ha a vádlottak részint a katonaállományhoz, részint más tisztikarhoz (szolgálati ágazathoz) tartoznak, az ülnök katonaállományú tiszt, ha pedig a vádlottak különböző nemkatonaállományú tisztikarokhoz (szolgálati ágazatokhoz) tartoznak, a magasabb rendfokozatú vádlott tisztikarához (szolgálati ágazatához) tartozó tiszt;

26. §-át, azzál az eltéréssel, hogy:

a) a gyanúsított haditörvényszék elé állításának attól a naptól számított nyolc napon belül kell megtörténnie, amelyen a feljelentés az illetékes honvéd ügyészhez érkezett,

b) a § (2) bekezdésében foglaltakról az illetékes parancsnok határoz:.

28. §-át;

29. §-át;

30. §-át, azzal a kiegészítéssel, hogy a § (1)-(3) bekezdéseiben meghatározott egyszerűsítéseknek csak az alatt a további feltétel alatt van helyük, hogy az ítélet kihirdetése után nyomban jogerőre emelkedett, továbbá, hogy az utóbb említett feltétel alatt, a felmentő ítélet indokolásának a felmentés okainak legrövidebb kifejtésére kell szorítkoznia, — valamint, hogy mellékbüntetés alkalmazásának mellőzése, a büntetés végrehajtásának felfüggesztése, vagy a büntető ítélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól mentesítés esetében az ítéletnek a § (2) bekezdésében felsorolt adatokon felül tartalmaznia kell még azokat az okokat is$_S$ amelyek e határozat alapjául szolgáltak;

31. §-át, azzal az eltéréssel, hogy az ott említett határozatnak csak a Kbp. 2. (Élt. 4.) §-ában meghatározott feltételek megléte esetében van helye.

(2) A Kbp. I—-XXVI. Fejezetében szabályozott eljárás során az illetékes parancsnok felhatalmazhatja ügyészét arra, hogy a 19. § (1) bekezdésének 1., 2., 3., 6. és 7. ponítjában említett rendelkezési jogokat, vagy azok egy részét önállóan gyakorolja.

IV. RÉSZ.
Illetékes parancsnokok a hadrakelt seregen kívül
Illetékes parancsnokok

46. §

(1) Amennyiben a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályait a 44. § alapján kell alkalmazni, illetékes parancsnokok:

a) a hadműveleti területen elfoglalt honvéd vezérkar főnöke helyett az országos katonai főparancsnok,

honvéd légierők parancsnoka helyett az országos repülőparancsnok,

honvéd hadtestparancsnokok helyett a honvéd kerületi parancsnokok;

b) a Kbp. 30. §-a alapján külön rendelettel felruházott katonai parancsnokok.

(2) Az (1) bekezdésben nem említett illetékes parancsnokok (1940:IX. tc. 4. § 1. bek.) illetékes parancsnoki jogköre — a 47. §-ból folyó eltérésekkel — érintetlen marad.

Az előbbi §-ban említett illetékes parancsnokok hatásköre és illetékessége

47. §

(1) Az országos katonai főparancsnok illetékes parancsnoki jogköre tekintetében a vezérkar főnökének illetékes parancsnoki jogkörére vonatkozó rendelkezések (1940: IX. tc. 4. §, 1940: XVIII. tc. 12. § 3. bek.) irányadók. Az országos katonai főparancsnok gyakorolja az illetékes parancsnok jogait mindazokkal szemben is, akik ellen a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárásra átmenet idején (42. §) a honvéd vezérkar főnökének rendeletére van bűnvádi eljárás folyamatban.

(2) Az országos repülőparancsnok gyakorolja az illetékes parancsnok jogait más illetékes parancsnoknak alá nem rendelt, a hátország területén állomásozó s a repülő fegyvernemhez tartozó valamennyi honvéd személlyel, továbbá a hátországi repülőalakulatoknál szolgálatot, vagy munkát teljesítő és az 1942:XIV. tc. 31. §-a (1) bekezdésének 2-4. pontjai értelmében honvéd büntetőbíráskodás alatt álló polgári személyekkel szemben, úgyszintén mindazokkal szemben is, akik ellen a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárásra átmenet idején (42. §) a légierők parancsnokának rendeletére van bűnvádi eljárás folyamatban.

(3) A honvéd kerületi parancsnokok illetékes parancsnoki jogköre kiterjed a parancsnoklási körletük területén honvéd büntetőbíráskodás alatt álló mindazokra a személyekre, akik más illetékes parancsnoknak alárendelve nincsenek. Ők gyakorolják az illetékes parancsnok jogait a parancsnoklási körletük területén állomásozó vagy ott tartózkodó azokkal a személyekkel szemben is, akik ellen a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárásra átmenet idején (42. §) olyan illetékes parancsnok rendeletére van bűnvádi eljárás folyamatban, akinek rendes (békebeli) illetékes parancsnoki jogköre, alakulatának a hadrakelt sereghez történt beosztása folytán megszűnt.

(4) A (2) és (3) bekezdés rendelkezései nem korlátozzák az országos katonai főparancsnoknak az (1) bekezdésen alapuló jogkörét.

V. RÉSZ
Vegyes és záró rendelkezések

Jelentés rögtönítélő eljárás során kimondott halálbüntetés végrehajtásáról; a végrehajtás kihirdetése

48. §

Rögtönítélő eljárás során kimondott halálbüntetés végrehajtásáról — éppúgy, mint a 37. § (2) bekezdésének esetében, — -a legfőbb parancsnokhoz (6. § (6) és (7) bek., 44. § (1) bek. 1. p.), illetőleg a vezérkar főnökéhez jelentést kell tenni. Az ilyen ítélet végrehajtását mind a hadrakelt seregben, mind azon kívül, polgári személy ellen kimondott halálbüntetés végrehajtását pedig ezenfelül — amennyiben ez a hadviselés, vagy az állambiztonság érdekei szempontjából nem aggályos — megfelelő módon a polgári bíróság körében is ki kell hirdetni. A kihirdetés iránt a legfőbb parancsnok [6. § (6) és (7) bek., 44 § (1) bek. 1. p.], illetőleg a honvédvezérkar főnöke intézkedik.

A háború idejére szóló különös anyagi büntetőjogi rendelkezések alkalmazásának kezdete a honvéd és a polgári büntetőbíráskodásban. Polgári büntetőbíráskodás alá tartozó személyeknek honvéd büntetőbíráskodás alá helyezése

49. §

(1) A honvéd büntetőbíráskodásban a háború idejére szóló különös anyagi büntetőjogi rendelkezéseket kell alkalmazni:

a) mozgósításnak közhírré tétellel elrendelése esetében a mozgósítás első napjával,

b) az ország hadbalépése esetében az erre vonatkozó hivatalos nyilatkozat közzétételének napjával kezdődően,

mégpedig mind az a), mind a b) alatti esetben a honvéd büntetőbíráskodás egész területén, továbbá

c) részleges mozgósításnak közhírré nem tett elrendelése esetében — a mozgósítás első napjával kezdődően — a honvédség mozgósított alakulatainál.

(2) A háború idejére szóló különös anyagi büntetőjogi rendelkezéseket az (1) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott esetekben, az ott megjelölt időtől kezdve, az ország egész területén a polgári büntetőbíráskodásban is alkalmazni kell.

(3) Az (1) bekezdés a) és b) pontjában megjelölt esetekben az ott említett időtől kezdve, a jelen rendelet 3. §-a (1) bekezdésében felsorolt bűncselekmények miatt az egyébként polgári büntetőbíráskodás alá tartozó személyek akkor is honvéd büntetőbíráskodás alatt állanak, ha a 3. § (1) bekezdése értelmében nem is esnek honvéd büntetőbíráskodás alá.

Illetékesség hadifoglyok és túszok felett a hátországban

50. §

Hadifoglyok és túszok felett az illetékes parancsnok jogait a hátországban az a honvéd kerületi (hadtest-) parancsnok gvakorolja, akinek parancsnoklási területén az említett személyek őrzési, illetőleg kijelölt tartózkodási helye fekszik.

Szabadságvesztésbüntetés végrehajtásának elhalasztása és félbeszakítása a hadviselés érdekében

51. §

Ha a hadviselés érdekében szükséges, a honvéd büntetőbíráskodás körében a honvédelmi miniszter a polgári büntetőbíráskodás körben pedig az igazságügyminiszter bármely szabadságvesztésbüntetés végrehajtásának elhalasztását a Kbp. 419., illetőleg a Bp. 510. §-ában foglalt korlátozásokra tekintet nélkül elrendelheti. A szabadságvesztésbüntetés végrehajtásának félbeszakítása tekinteteben a Kbp. 420., illetőleg a Bp. 513. §-a irányadó.

A legfelsőbb honvéd törvényszék tanácsának megalakítása a Kbp, 67. §-ának (az 1940. évi VIII. tc. 1. §-ának) 1. pontja esetében

52. §

A legfelsőbb bonvéd törvényszék tanácsa a Kbp. 67. §-ának (az 1940. évi VIII. tc. 1. §-ának) 1. pontja esetében a legfelsőbb honvéd törvényszék elnökének elnöklete alatt a tábornoki kar egy katonaállományú tagjából, egy tanácselnökből és két tanácsosból alakul.

A Kbp, 368. §-anak második bekezdésében meghatarozott határidő megrövidítése

53. §

A legfelsőbb honvéd törvényszék tárgyalásának határnapjáról (Kbp. 368. § (2) bek.) a vádlottat legkésőbb három nappal a tárgyalás előtt kell értesíteni.

A jelen rendelet rendelkezéseinek alkalmazása a 7.650/1941. M. E. számú rendelettel szabályozott esetben

54. §

A jelen rendeletnek a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárási szabályait (I. Rész) a 44. § (1) bekezdésében felsorolt eltérésekkel a 7.650/1941. M. E. számú rendelettel szabályozott esetben is alkalmazni kell és a 44. § (2) bekezdésében foglalt felhatalmazással a minisztérium az említett eljárás tekintetében is élhet.

Hatálybaléptető és hatályon kívül helyező rendelkezések

55. §

(1) Ez a rendelet 1944. évi május hó 1. napján lép hatályba; végrehajtásáról a honvéd büntetőbíráskodás körében a honvédelmi miniszter, a polgári büntetőbíráskodás körében az igazságügyminiszter egymással egyetértve gondoskodik.

(2) E rendelet hatályának tartama alatt a Kbp. XXVII. Fejezetében továbbá az Élt. 50. §-ának első bekezdésében, 51-56. §-ában foglalt rendelkezések nem alkalmazhatok s hatálybalépésével a hadrakelt seregbeli bűnvádi eljárás gyorsítása és egyszerűsítése tárgyában kibocsátott 2.750/1941.M. E. számú rendelet, a háború idejére szóló különös büntetőjogi rendelkezések alkalmazása végnapjának meghatározása és az ezzel kapcsolatos intézkedések tárgyában kibocsátott 3.750/1941. M. E- számú rendelet 3. és 4. pontja, — a háború idejére szóló különös büntetőjogi rendelkezések alkalmazása kezdőnapjának és területi hatályának meghatározása, valamint a polgári büntetőbíráskodás alá helyezése tárgyában kibocsátott 4.850/1941. M. E. számú rendelet — a honvéd büntetőbíráskodásban a hűtlenség bűntettének üldözésére vonatkozó egyes jogszabályok módosítása tárgyában kibocsátott 7.650/1941. M. E. számú rendelet 2. §-a, — a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912:XXXIII. tc. 445. és 476. §-ai egyes rendelkezéseinek módosítása és kiegészítése tárgyában kibocsátott 6.510/1942. M. E. számú rendelet 3. §-a, valamint minden más jogszabálynak a jelen rendelet rendelkezéseivel ellenkező vagy megegyező rendelkezése hatályát veszti.

(3) Ahol a jelen rendelettel hatályon kívül helyezett rendelkezésekre történik hivatkozás ott a jelen rendelet rendelkezéseit kell érteni.

Budapesten, 1944. évi március hó 29-én.

Sztójay Döme s.k.
m. kir. miniszterelnök

A m. kir. minisztérium 1944. évi 1.250. M. E. számú rendelete;

a rögtönbíráskodás újabb kiterjesztéséről és kihirdetésének elrendeléséről

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939:II. tc. 221. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a rögtönbíráskodást — a már fennálló jogszabályokban megjelölt bűntetteken felül — kiterjeszti mind a polgári, mind a honvéd büntetőbíráskodás körében az ország, illetőleg a honvéd büntetőbíráskodás egész területére a gyilkosság, szándékos emberölés és rablás bűntettére, abban az esetben is, ha azt nem lőfegyver, robbantószer vagy robbanóanyag használatával (12.727/1939. I. M. E. számú rendelet, Rt.1939. 1070. o.), illetőleg nem a légvédelmi készültséggel kapcsolatos elsötétítés, vagy, a légiriadó ideje alatt vagy a légitámadással kapcsolatban követik el (2.770/1941. M. E. [Rt. 1941. 1013. o.] és 3.940/1943. M. E. [Rt. 1943. 1672. o.] számú rendeletek).

A rögtönbíráskodás kiterjed a gyilkosság elkövetésére irányúló szövetségre, valamint a fent megjelölt bűncselekmények kísérletére és a tetteseken felül a részesekre (Btk. 69. §) is.

A polgári büntetőbíráskodás körében a rögtönbíráskodás az újabb kiterjesztéséről szóló hirdetmény kibocsátására és a további eljárásra a 8.020/1939. M. E. számú rendeletben (Rt. 1939. 1258. o.), a honvéd büntetőbíráskodás körében pedig a rögtönbíráskodás kihirdetésére (Kbp. 437. §) és a további eljárásra az 1912:XXXIII. törvénycikkbe iktatott katonai bűnvádi perrendtartás XXVI. Fejezetében (a 6.510/1942. M. E. számú rendeletben [Rt. 1942. 2762. o. és a D-6-hoz jelzésű szolgálati könyv 28. §-ában) foglalt rendelkezések irányadók.

Ez a rendelet kihirdetésének napján (1944. ápr. 4.) lép hatályba.

Budapesten, 1944. evi április hó 3-án.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök

A m. kir. honvédelmi miniszter 1944. évi 29.689. ein. 13. számú rendelete;

a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályai és a háború idejére szóló egyéb büntetőjogi rendelkezések tárgyában kibocsátott 1.420/1944. M. E. számú minisztériumi rendelet végrehajtásáról

A m. kir. minisztérium 1944. évi március hó 29. napján kelt 1.420/1944. M. E. számú rendeletének (Rt. 1944. 363. o. a honvéd büntetőbíráskodás körében való végrehajtása tárgyában, a rendelet 55. §-ának (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján, a m. kir. igazságügyminiszterrel egyetértve, a következőket rendelem:

I. A rendelet (röviden: hadrakelt seregbeli bűnvádi perrendtartás, idézve: Hsbp.) egyes §-ai tekintetében

A 2. §-hoz

1. «Rendelkezésüknél fogva» működnek a hátországban [2. § (1) bek. l. p.] pl. a honvéd központi szervek (a honvédelmi minsztérium és a vezérkar főnökének osztályai stb.), a hátországi honvéd igazságügyi hatóságok (legfelsőbb honvéd törvényszék, honvéd koronaügyész, honvéd törvényszékek és ügyészek), honvéd egészségügyi intézetek, honvéd szertárak, raktárak, iskolák, különféle bizottságok, továbbá a hadrakelt sereg honi részéhez tartozó alakulatok (E-2, jelz. utasítás 1. sz. mell, 3. bek).

2. Az (1) bekezdés 1. pontjában említett, «a hadrakelt seregből kiváló alakulat» (mint: egyes menetszázadok, menetütegek, tábori munkásszázadok stb.) kötelékébe tartozó személyeknek a hátországba szállítás közben elkövetett bűncselekményei esetében csupán a tettes személyének és a bizonyítékoknak a további eljárás (43. §) céljára való biztosítására kell szorítkozni, rögtönbíráskodás alá eső bűncselekmény esetében pedig a letartóztatott tettest (részest) további eljárás végett a Kbp. 436. § 2. bekezdése (Kbp. 35. §-a) értelmében illetékes — azaz a tett vagy a kézrekerülés helye szerint legközelebb eső (legkönnyebben elérhető) — parancsnoknak kell haladéktalanul átadni (lásd a 84.872/1943. H. M. ein. 13. sz. r.-et). Ugyanilyen értelemben (42. §) kell eljráni a hátországból a hadműveleti területre útba indított kisebb alakulatok kötelékébe tartozó személyek szóbanlevő bűncselekményei tekintetében is.

3. «Erődítés» vagy «katonailag megerősített hely» alatt nemcsak a régi értelemben vett, rendszerint már béke idején létesített, minden védelmi berendezéssel ellátott szárazföldi támaszpontot (várat, erődöt, erődítményt) kell érteni, hanem ellenséges támadás közvetlen veszélye miatt, vagy esetleg váratlanul bekövetkezett ellenséges támadás közben, az ellenállás fokozása céljából katonailag habár csak ideiglenesen, többnyire mégis állandóbb jelleggel megerősített helységet vagy terület- (terep-) részt is.

4. A (3) bekezdésben említett közzététel a polgári lakosság irányában (3. §) hirdetmény útján történik.

A 3. §-hoz

A 2. §-hoz fűzött végrehajtási utasítás 4. pontjában foglaltak a jelen § (2) bekezdését illetően is irányadók. A hirdetményt lehetőleg kéthasábosan, a magyar szöveg mellett az illető ellenséges állam hivatalos nyelvén, illetőleg — szükség esetében — a helyi polgári lakosság által használt nyelven is közzé kell tenni.

A 6. §-hoz

1. A (6) bekezdésben említett «csoport» alatt itt önálló harcfeladattal vagy valamely egyéb különleges feladattal (pl. megszállás, közigazgatás stb.) megbízott — rendszerint különböző fegyvernemekből, esetenként összeállított — legalább hadosztály erősségű vagy ennél nagyobb katonai köteléket kell érteni (v. ö. Harc. Szab. II. R. I. sz. mell. 4. old.).

2. A (7) bekezdésben foglalt az a rendelkezés, amely szerint az ott említett parancsnokok a legfőbb parancsnok jogait csak abban az esetben gyakorolhatják, ha a fővezér legfőbb parancsnoki jogkörét gyakorolni nem kívánja, nem jelent a Kbp. 35. §-ának 2. bekezdésében (a D-10. jelz. utasítás 10. §-ának 5. pontjában) szabályozotthoz hasonló, úgynevezett «felkínálási» kötelezettséget, azaz e parancsnokok legfőbb parancsnoki jogköre ebben a vonatkozásban csak akkor szenved korlátozást, ha legmagasabb helyről e tekintetben külön intézkedés történik, amiről az érdekelt parancsnokoknak természetesen értesülniök kell.

A 7. §-hoz

1. Valamely parancsnoknak illetékes parancsnoki jogkörrel való felruházását, úgyszintén az illetékes parancsnoki jogkör korlátozását vagy kiterjesztését az érdekelt parancsnokkal írásban kell közölni.

2. A hadműveleti területen működő, különleges feladattal megbízott egyes olyan alakulatokat, amelyek hadrakelt seregbeli illetékes parancsnoknak katonailag alárendelve nincsenek (mint aminők pl. a vezérkar főnökének közvetlenül alárendelt vasútépítő zászlóaljak stb.), a § (2) bekezdésének első mondatában foglalt felhatalmazás alapján a legfőbb parancsnok utalja a működési területükön legközelebb eső hadrakelt seregbeli illetékes parancsnokhoz.

A 8. §-hoz

1. A hátországi illetékes parancsnokok abban az esetben, ha a (2) bekezdés értelmében nála maradó valamely ügyben az eljárást felfüggeszti (Kbp. 426., 241. §, 254. § utolsó bek.), köteles a terheltet állandóan figyelemmel kísérni a végből, hogy ha ez bármi okból (pl. betegség, szabadság stb.) a hátországba érkeznék, ellene az eljárást haladéktalanul tovább folytathassák.

Ha a (2) bekezdéshez képest kivételesen a hadrakelt sereghez való áttételnek volna helye, a hátországi illetékes parancsnok áttétel előtt köteles a hatáskörébe eső

mindazokat a megállapításokat és rendelkezéseket megtenni, amelyek a tényállás tisztázására és a bizonyítékok biztosítására szükségesek (Kbp. 130. § 4. bek., 133. § 1. bek.).

2. A (2) bekezdésben említett katonai és egyéb fontos érdekek fennállásának kérdését mindig az eset összes körülményeinek gondos mérlegelése alapján kell elbírálni. Fontos katonai érdek általában az is, ha tiszt (hasonlóállású) vagy rendfokozattal bíró más katonai egyén olyan bűncselekménnyel van terhelve, amely miatt előreláthatóan lefokozást kell kimondani.

A 9. §-hoz

A (2) bekezdésen alapuló egyesítés iránti előterjesztés esetében a honvéd ügyész (nyomozásvezető) a Kbp. 130. § 4. bekezdésében foglaltak megfelelő figyelembevételével köteles eljárni.

Több terhelttárs esetében az eljárás egyesítése tekintetében a Kbp. általános rendelkezései (Kbp. 36. §) irányadók (1. §),

A 11. §-hoz

1. Az (1) bekezdésben foglaltakkal kapcsolatban lásd a Szolgálati Szabályzat I. R. 648. pontjának (Élt. 4. § 3. bekezd.), továbbá 649. pontja (5)-(9) bekezdésének rendelkezéseit.

Kívánatos, hogy az illetékes parancsnokok a fegyelmi úton való megtorlás jogával — úgyszintén a Szolg. Szab. 1. R. 648, pontjának (1) bekezdésében említett parancsnokok az ugyane pont (3) bekezdésében biztosított átruházási jogokkal — a legkiterjedtebb mértékben éljenek.

2. Ha az illetékes parancsnok által kiszabott fogságfenyítés végrehajtása a fenyített egyént a szolgálattól elvonnás [Szolg, Szab. I. R. 672. p. (2) bek.], a fenyítés végrehajtása a szabadságvesztésbüntetés tekintetében fennálló idevonatkozó rendelkezések [37. § (3) bek.] értelemszerű alkalmazásával szintén elhalasztható, illetőleg félbeszakítható.

3. A § alapján kiszabott fegyelmi fenyítéseket napiparancsban közzé kell tenni (Szolg. Szab. I. R. 686/b. pont).

A 12. §-hoz

1. Annak lehető elkerülése végett, hogy hadbíró helyett a nyomozásvezetői vagy vádlói [17. § (2), 22. § (3) bek.], különösen pedig a tárgyalásvezetői [39. § (2) bek.] teendők ellátására katonaállományú tisztet kelljen kijelölni, avagy hogy olyan hadbíró legyen tárgyalásvezető, aki ugyanabban az ügyben már nyomozást is vezette [24. § (2) bek.], — minden tábori bírósághoz legalább két hadbírót kell beosztani.

Az egyes illetékes parancsnokokhoz beosztásra kerülő hadbírák kijelölésénél — a § (2) bekezdésében szem előtt tartott cél érdekében — figyelemmel kell lenni arra, hogy a beosztottak között mind a honvéd ügyészi (nyomozásvezetői), mind a tárgyalásvezetői munkakörben jártas hadbírák egyaránt legyenek.

Azokat a hadbírákat. akik addig honvéd ügyészként (ügyészhelyettesként) működtek, lehetőleg nyomozás vezetői, míg az addig ítélőbírákként működött hadbírákat tárgyalás vezetői munkakörben kell foglalkoztatni.

Azoknál a tábori bíróságoknál, amelyeknél a beosztott hadbírák nagyobb számára tekintettel célszerűnek mutatkozik, a szolgálati teendők ellátásának gyorsítása (bíróságvezető tehermentesítése) érdekében a nyomozásvezetői, illetőleg tárgyalásvezetői feladatkörök ellátására lehetőleg külön csoportokat kell alakítani. Nagyobb forgalmú bíróságoknál — az illetékes parancsnok hozzájárulásával — az egyes csoportok vezetői között az ügyek felülvizsgálatát, előadását és kiadványozását is meg lehet osztani. A bíróságvezető ebben az esetben is bármely ügy elődadását magának tarthatja fenn. A tisztázatokat a bíróságvezető írja alá.

2. Az illetékes parancsnoki jogok átruházása vagy kiterjesztése (12. § (3) bek.) esetében a legfőbb parancsnok a szükséges számú hadbírót elsősorban lehetőleg a hozzá beosztott hadbírák közül bocsássa rendelkezésre s ezek pótlása iránt szükség esetében egyidejűleg a honvédelmi miniszterhez (13. osztály) tegyen felterjesztést.

3. A tábori bíróságok egész személyzete a bíróság vezetőjének [13. § (2)bek.] a közvetlen előljáró illetékes parancsnokok és ennek útján, valamint a közbeeső magasabb illetékes parancsnok (parancsnokok) útján a fővezérnek, illetőleg a fővezérnek, mint illetékes parancsnoknak a jogkörét gyakorló parancsnoknak van alárendelve.

Az előző bekezdésben foglalt rendelkezés nem érinti a bírói függetlenség biztosítására vonatkozó általános rendelkezéseket (1. § Kbp. 26., 76.. 305. § stb.), amelyek megfelelően a hadrakelt seregbeli eljárás körében is irányadók.

A 13. §-hoz

A (2) bekezdés alapján haditörvényszék elé utalásnak főképpen tisztek (hasonlóállásúak) bűnügyei, valamint más olyan bűnügyek tekintetében lehet helye, amelyeknél ezt az eset különleges körülményei — főleg fegyelmi, katonai szolgálati, állambiztonsági vagy tekintélyi szempontok — követelik.

A 14. §-hoz

A katonai fegyelmi fenyítő hatalom alá tartozó egyénekkel szemben az egyesbíró a haditörvényszék elnökét a Kbp. rendelkezései szerint megillető jogokat csak a Szolg. Szab. I. R. idevonatkozó rendelkezései értelmében gyakorolhatja (feljelentés a fenyítendő egyén parancsnokságánál).

A 17. §-hoz

1. A (2) bekezdésben említett: «katonaállományú (csendőr) tiszt» alatt ezidőszerint az I. állományfőcsoport I. állománycsoportjába tartozó tiszteket kell érteni (12.458/Elnöki oszt. - 1943. számú körrendelet).

2. Ha a (2) bekezdés értelmében hadbíró helyett nyomozásvezetőül katonaállományú tisztet kell kijelölni, ez lehetőleg jogvégzett egyén legyen. Előzőleg azonban

— amennyiben a késedelem veszéllyel nem jár — más alakulathoz beosztott hadbíró igénybevételét minden esetben meg kell kísérelni.

3. A (2) bekezdés rendelkezésére való figyelemmel a bíróságvezető az illetékes parancsnokának alárendelt alakulatok katonaállományú tisztjeit a nyomozásvezetői teendőkről, illetőleg az idevonatkozó törvényes rendelkezésekről alkalmilag személyesen, szükség esetében írásban részletesen tájékoztassa. A tájékoztatást időnkint megfelelő módon meg kell ismételni.

4. A nyomozásvezető által a (2) bekezdés értelmében leteendő eskü szövege a következő:

«Esküszöm a mindenható és mindentudó Istenre, hogy nyomozásvezetői kötelességemet mindenkor részrehajlatlanul, legjobb tudásom, lelkiismeretem és meggyőződésem szerint teljesítem s mindig a szolgálat és az állam javát tartom szem előtt. Isten engem úgy segéljen!».

A 18. §-hoz

1. Ha a (2) bekezdésben említett feljegyzést a jegyzőkönyvvezető készítette, azt a nyomozásvezetőnek is mindig alá kell írnia.

2. A nyomozólevelet az 1. számú mellékletnek (mintának) megfelelően kell kiállítani és annak a honvéd kerületi- vagy más hátországi parancsnokságnak is meg kell küldeni, amelyik a szökevény csapattestet felállította, illetőleg ahonnan ez az alakulat kivált.

A kiállításnál különös gondot kell fordítani arra, hogy a nyomozólevélbe ne kerüljenek olyan adatok, amelyek a hadrakelt sereg tagozódására a legtávolabbról is következtetést engednek. Tilos tehát a csapattest vagy magasabb parancsnokság feltüntetése stb.

3. Az illetékes parancsnokok a nyomozóeljárás során a Kbp. 87. §-ának 2. bekezdésében foglalt felhatalmazással (elkülönítés) — a törvényes feltételek fennállása esetében — a legkiterjedtebb mértékben éljenek.

4. A bűnvádi eljárás keresztülvitelét lehetőleg a terhelt (gyanúsított) szabadonhagyása mellett kell elrendelni.

A 19. §-hoz

1. Az (2) bekezdés 1. pontja értelmében a bíróságvezető a feljelentés félretételét, illetőleg a bűnvádi üldözés megszüntetését önállóan csak a Kbp. 138. §-ának 1., illetve a Kbp. 239. §-ának 1. bekezdése alapján rendelheti el, a Kbp. 138. § 2., illetve a Kbp. 239. § utolsó bekezdése alapján azonban nem, mert fegyelmi fenyítő joga ilyen vonatkozásban nincsen.

2. A (2) bekezdésen alapuló felhatalmazást mindig írásban, a 2. számú mellékletnek (mintának) megfelelően kell megadni.

A 20. §-hoz

Az illetékes parancsnok az (1) és (2) bekezdés alapján eléjeterülő felfolyamodás felett mindig a bíróság vezető meghallgatása után határoz és — az általános szabá-

lyoknak megfelelően — vagy helyt ad a felfolyamodásnak, vagy elutasítja, illetve ha meg nem engedett, visszautasítja.

A 22. §-hoz

1. A vádemelés elhalasztásának az (1) bekezdésben rejlő jogával az illetékes parancsnok csak kivételes és az elkerülhetetlen szükség tartamára éljen. Az igazságszolgáltatásnak, a katonai szolgálatnak, a sértettnek, nem ritkán a kincstárnak, de általában magának a terheltnek is érdeke ugyanis, hogy a bűnvádi eljárást a lehető leggyorsabban befejezzék.

2. A 17. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 2. és 3, pontjában foglaltak — valamint a vádló által teendő eskü [(3) bek.] szövege tekintetében a 4. pontban foglalt szöveg — itt is megfelelően irányadók.

3. R. § rendelkezése kapcsán az 1943. évi május hó 11-én 32.250/eln. 13-1943. szám alatt kiadott rendeletemet (a Kbp 37. §-ának 2. bekezdésében és a Kbp. 2. §-ában foglalt rendelkezések legkiterjedtebb mértékben való alkalmazása) mindig gondosan szem előtt kell tartani.

A 24. §-hoz

A 17. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 2. pontjának második mondatában foglaltak -— megfelelően — a (2) bekezdés, esetében is irányadók.

29. §-hoz

1. Jóllehet a (3) bekezdés kizárja a kirekesztést abban az esetben, amelyben magánindítványra üldözendő bűncselekmény az eljárás tárgya, célszerűnek mutatkozik, hogy az ilyen, személyes vonatkozásainál fogva közérdekű üldözést kevéssé igénylő ügy a bíróságot lehetőleg ne foglalkoztassa. Ennek elérése érdekeben, ha az eljárás alapjául a törvény szerint visszavonható magánindítványra üldözendő bűncselekmény (is) szolgál és a magánpanaszos a főtárgyaláson jelen van, a büntetőindítvány előterjesztése után fel kell hívni figyelmét arra, hogy jogában áll indítványát visszavonni.

Nincs helye ily figyelmeztetésnek, ha a magánpanaszos tiszt (hasonállású) vagy karpaszományos és a cselekmény becsületét érintette.

A 30. §-hoz

1. Abban a kérdésben, vajjon a bűncselekmény valamennyi lényeges körülményére vonatkozó beismerés fennforog-e, a cselekménynek nem a vádindítványban megjelölt, hanem mindig az ítélőbíróság által alkalmazott minősítése irányadó.

2. Főtárgyalási jegyzőkönyv mellőzése esetében a főtárgyalásról készített jegyzeteket mind a jegyzőkönyvvezető, mind a tárgyalásvezető köteles kézjegyével ellátni és azokat az iratokhoz kell csatolni.

3. A (3) bekezdésben foglalt azt a feltételt, hogy a főtárgyalási jegyzőkönyv mellőzéséhez a felmentő ítélet «nyombani» megerősítése szükséges, nem szószerinti értelemben kell felfogni, mert ilyen értelmezés mellett a jegyzőkönyv előkészítésé-

nek mellőzése keresztülvihetetlen volna. A főtárgyalási jegyzőkönyvet ugyanis a Kbp. 315. §-ának 5. [312. § (2)] bekezdése értelmében elvileg (rendszerint) azonnal el kell készíteni (csak kivételes esetekben legkésőbb három napon belül) s ezt követően lehetne csupán az ítéletet megerősítés végett az illetékes parancsnok elé terjeszteni. A rendszerinti esetek tekintetében tehát a (3) bekezdés rendelkezése — szószerinti értelmezés mellett —-nem érné el célját. Ennélfogva a «nyomban» kifejezésen helyesen a rendelkezés céljának megfelelő azt az időt (2-3 napot) kell érteni, mely alatt az illetékes parancsnok elhatározása rendszerint megszerezhető.

A 34. §-hoz

1. A 11. §-hoz fűzött végrehajtási utasítás 3. pontjában foglaltak a jogerős ítéletek tekintetében is irányadók.

2. Ha az elítélt szolgálatteljesitésére szükség van, a szabadságvesztésbüntetést kimondó ítélet végrehajtását lehetőleg mindig el kell halasztani.

3. A megerősítő záradékban az illetékes parancsnok egyúttal határozottan rendelkezni tartozik az ítélet haladéktalan végrehajtása vagy az esetleges megkegyelmezés (enyhítés), ennek kilátásba helyezése, avagy a szabadságvesztésbüntetés, illetőleg pénzbüntetés végrehajtásának elhalasztása s ez utóbbit illetően esetleges részletfizetés engedélyezése tekintetében is.

4. Tábori fogdában csak két hónapot meg nem haladó szabadságvesztésbüntetést, illetőleg ennél hosszabb szabadság-vesztésbüntétésből amennyiben ilyennek tábori fogdában való végrehajtására, pl. a hadműveletek átmeneti szünetelése folytán fegyelmi vagy más, célszerűségi okokból egyáltalában sor kerülne (lásd a fenti 2. pontot és a következő bekezdést) — legfeljebb csak két hónapot szabad végrehajtani.

Ha kivételesen két hónapot meghaladó szabadságvesztésbüntetésnek haladéktalan végrehajtása válik szükségessé, az elítéltet a büntetés (a büntetés hátralevő részének) végrehajtása végett a fennálló szabályok szerint erre illetékes hátországi honvedbíróságnak kell átadni.

A szabadságvesztésbüntetés végrehajtásának elhalasztása, illetőleg félbeszakítása esetében az elítéltnek — szükség esetén megfelelő beosztás, illetőleg áthelyezés útján — mindig alkalmat kell adni arra, hogy az ellenség előtti bátor magatartásával a büntetés kilátásba helyezett elengedésére, illetőleg enyhítésére magát érdemessé tehesse.

5. A vonatkozó legfelsőbb elhatározások értelmében (51.484/eln. 13.-1940. H. M. sz. körrendelet II. p, Honvédségi Közlöny - Szabályrendeletek — 1940. szeptember 15-iki 23. sz. 23.780. ein. 13-1941. H. M. sz. körrend. H. K. — Szab. rend. - 1941. április 11-iki 15. sz. 51.885/eln. 13—194. H. M. sz. körrend., H. K. — Szab. rend. — 1941. augusztus 12-iki 37. sz.) — a meghatározott korlátok között — minden hadrakelt seregbéli illetékes parancsnok jogosult:

A) 1. az általa elrendelt rögtönítélő eljárás során hozott halálbüntetésnek kegyelemből való elengedésére, illetve átváltoztatására;

2. bármely szabadságvesztésbüntetés elengedésére vagy enyhítésére;

3. a fő- vagy mellékbüntetésként kiszabott pénzbüntetés elengedésére vagy enyhítésére;

4. egyéb mellékbüntetések elengedésére.

A hadrakelt seregbeli rendes eljárásban hozott halálbüntetés kegyelemből való elengedésére, illetőleg átváltoztatására azonban — az ilyen ítéletre vonatkozó kizárólagos megerősítőjogánál fogva — egyedül a legfőbb parancsnok jogosult.

B) A fentiekhez képest az illetékes parancsnokok — a szabadságvesztésbüntetés végrehajtásának elhalasztására (félbeszakítására) vonatkozó jogukat [37. § (3) bek.] is figyelembe véve — kegyelmező jogkörükben az ítélet megerősítésekor, a körülmények mérlegelése után a következőképpen rendelkezhetnek:

I. halálbüntetésre szóló ítélet esetében;

a) kegyelmező jogukkal nem élnek;

b) a halálbüntetést kegyelemből elengedik;

c) a halálbüntetést — a honvédségből való kicsapása (Ktbtk. 7. § 3. bek.) vonatkozó esetleges rendelkezés hatálytalanítása és szükség esetében az előírt megfelelő mellékbüntetések megállapítása (v. ö. 6.510/1942. M. E. sz. rend., Honvédségi Közlöny — Szab. rend. — 1942. évi 52. sz.) mellett — szabadságvesztésbüntetésre változtatják át és ennek végrehajtását esetleg elhalasztják;

d) a halálbüntetés kegyelemből való átváltoztatásakor, a megállapított szabadságvesztésbüntetés végrehajtásának elhalasztásával vagy esetleges félbeszakításával egyidejűleg — bátor magatartás esetére — a büntetés további enyhítését vagy teljes elengedését is kilátásba helyezhetik.

II. Szabadságvesztésbüntetésre szóló ítélet esetében:

a) kegyelmezési jogukkal nem élnek, a büntetés végrehajtását, illetőleg annak elhalasztását (félbeszakítását) elrendelik;

b) a büntetés elhalasztásával (félbeszakításával) egyidejűleg — bátor magatartás esetére — kilátásba helyezik annak elengedését vagy enyhítését;

c) a szabadságvesztésbüntetést (esetleg mellékbüntetést is) kegyelemből elengedik, vagy ha erre elegendő okot nem látnak,

d) csak enyhítik a büntetést s ennek végrehajtását elrendelik, vagy — a végrehajtás elhalasztásának (félbeszakításának) elrendelése mellett,

e) az ekként már enyhített büntetésnek bátor magatartási esetén való további enyhítését vagy elengedését helyezik kilátásba.

A 36. §-hoz

Ha a legfőbb parancsnok az ítéletet a 35. § (2) bekezdésében megjelölt valamely okból csak részben oldja fel, az új haditörvényszék előtt a bizonyító eljárást nem kell újból lefolytatni. Elegendő, ha a tárgyalásvezető az ítéletet és a főtárgyalási jegyzőkönyvet felolvastatja s a többi adatokat (bizonyítékokat) a szükséges terjedelemben ismerteti. A bíróság ezek alapján határoz.

A 37. §-hoz

1. Szabadságvesztésbüntetés elhalasztása vagy félbeszakítása iránt a honvéd törvényszéknél vagy más hátországi igazságügyi szervnél előterjesztett kérelem tárgyában a hadrakelt seregbeli illetékes parancsnok határoz, halaszthatatlanul sürgős esetben azonban a kérelmet döntés végett — a bűnügyi iratok csatolása mellett — a honvédelmi miniszterhez (13. osztály) kell felterjeszteni. A felterjesztésben a D-10. jelzésű utasítás 45. §-a 2. pontjának második mondatában foglalt kérdések tekintetében indokolt véleményt kell nyilvánítani.

2. Ha az illetékes parancsnok a (3) bekezdés értelmében — bátor magatartás esetére — a büntetés enyhítését vagy elengedését helyezi kilátásba, a bíróság az elítéltet a 3. számú mellékletnek (mintának) megfelelő igazolvánnyal látja el.

3. A büntetésnek az ellenség előtt tanúsított bátor magatartás esetében történt elengedését napiparancsban közzé kell tenni.

A 39. §-hoz

1. A 17. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 2. és 3. pontjában foglaltak — valamint a tárgyalásvezetőül kijelölt katonaállományú tiszt esküje [(2) bek.] tekintetében a 4. pontban foglalt szöveg — itt is megfelelően irányadók.

2. Ha a rögtönbíráskodás során hozott ítélet megerősítése céljából az illetékes parancsnokot a nagy távolság miatt vagy egyéb okból csak hosszabb idő (napok) multán lehetne személyesen vagy írásban elérni, az ítéletet s a kegyelmezés mellett vagy ellen szóló okokat is — ha ez ellen különös okok nem szólnak — táviratilag vagy távbeszélő utján is lehet neki jelenteni s a megerősítés (kegyelmezés) is ez úton történhetik, feltéve, hogy mind személyi, mind tárgyi tekintetben minden tévedés kétségtelenül ki van zárva.

A 42. §-hoz

1. A hadrakelt seregbeli eljárás hatálybalépése (2. §) után az illetékes parancsnokok (4. § kötelesek azonnal határozni a felől, hogy azok, akik az érdekelt mozgósított alakulatokhoz) tartoznak és az említett időpontban vizsgálati fogságban vannak vagy a szolgálat alól fel vannak mentve, továbbra is vizsgálati fogságban, illetőleg a szolgálat alól felmentve maradjanak-e. A vizsgálati fogság, valamint a szolgálat alóli felmentés fenntartásának csak különösen fontos okból lehet helye.

Az előző bekezdés értelmében hozott határozat után az illetékes parancsnokok a náluk folyamatban levő összes bűnügyeket — a (3) bekezdésben említett ügyek kivételével — haladéktalanul a 46. § szerint illetékessé váló parancsnokhoz teszik át. Több terhelttárs esetében a 18. §-hoz fűzött határozványok 3. pontjában foglaltak szem előtt tartásával kell eljárni.

2. Azokat a bűnügyeket, amelyekben a bíróság a hadrakelt seregbeli eljárás szabályainak hatálybalépéséig ítéletet még nem hozott, a hátországi illetékes parancsnokok (46. §) újból bírálják el abból a szempontból, vajjon ezek az ügyek a Szolgá-

latai Szabályzat I. R. 649. pontjának (7) bekezdésében foglaltakra tekintettel immár nem intézhetők-e el fegyelmi úton.

3. A (2) bekezdésben említett előállítás csak akkor tagadható meg, ha a megkeresésben megjelöltnél fontosabb katonai érdek (főképpen a hadihelyzet) a megtagadást szükségessé teszi. A megtagadás okáról a megkereső hatóságot értesíteni kell.

A 44. §-hoz

«Hátország» alatt a hadműveleti terület mögött levő területrészt kell érteni. A hadműveleti terület hátsó határát a fővezér (a fővezér jogkörét gyakorló parancsnok) határozza meg («E-1.» jelz. Harc. Szab. II. Rész 1. sz. melléklet 11. old.).

A 45. §-hoz

1. Az (1) bekezdésnek a 15. §-szal kapcsolatos rendelkezései alkalmazásánál esetleg felmerülő nehézségeket (állománycsoport-, rangkülönbség stb.) elkülönítéssel (Kbp. 37. §) kell áthidalni.

A 19. §-hoz fűzött végrehajtási határozványok 2. pontjában foglaltak a § (2) bekezdésének vonatkozásában is irányadók.

3. A (2) bekezdésben említett felhatalmazást, a 4. számú mellékletnek (mintának) megfelelően, írásban kell megadni.

46. §-hoz

1. Az országos katonai főparancsnok illetékes parancsnoki működését csak akkor kezdi meg, illetőleg gyakorolja, amikor a honvéd vezérkar főnöke a fővezéri teendők ellátásával hadműveleti területen van elfoglalva. Mindaddig, amíg a vezérkar főnöke a hátországban tartózkodik, illetékes parancsnoki (egyben legfőbb parancsnoki) jogkörét megtartja. Ugyanezek értelemszerűen irányadók a légierők parancsnoka, illetőleg az országos repülőparancsnok vonatkozásában is.

2. Az államfő katonai irodája főnökének illetékes parancsnoki jogköre a neki katonailag elrendelt valamennyi egyénre (Kbp. 32. §), a m. kir. testőrség és a m. kir. koronaőrség tisztjeire és legénységi állományú egyéneire (Kbp. 33. §), valamint azokra a katonai egyénekre terjed ki, akik a katonai irodába, a testőrséghez vagy a koronaőrséghez vannak vezényelve (Kbp. 34. §) ügyészének teendőit az országos katonai főparancsnoknak (a honvéd vezérkar főnökének) ügyésze látja el.

A 47. §-hoz

A honvéd igazságügyi személyzet a mozgósított (2. §) hátországban, a haderő hadra nem kelt részénél, a saját közvetlen elöljáró illetékes parancsnokának s ennek útján, valamint a közbeeső magasabb illetékes parancsnokok útján az országos katonai főparancsnoknak van alárendelve (v. ö. a. 46. §-hoz fűzött utasítás 1. pontjával).

A 48. §-hoz

A jelentést az illetékes bíróság haladéktalanul, táviratilag teszi meg. A jelentésnek tartalmaznia kell az elítélt nevét, csapattestét, állomány viszonyát, rendfokozatát, az elítélés alapjául szolgált bűncselekmény törvényes megjelölését, a kiszabott büntetést és a végrehajtás napját.

Az (1) bekezdés 6. pontjában említett «hivatalos nyilatkozat»-nak kell tekinteni az ország hadbalépésére vonatkozó államfői hadparancsot vagy a kormány külön nyilatkozatát.

II. Az ügyvitel tekintetében

A) Általában.

A D-9. és D-10. jelzésű szolgálati utasítások rendelkezéseit értelemszerűen a hadrakelt seregbeli eljárás körében is alkalmazni kell az alábbi eltérésekkel:

1. A D-10. jelzésű utasítás 7. §-a szerint a honvéd vezérkar főnökét megillető felügyeleti jogot a hátországban (44., 46., 47. §) az országos katonai főparancsnok gyakorolja.

A tábori bíróságok felett a közvetlen felügyelet a legfőbb parancsnokot [6. § (6) és (7) bek.] illeti, aki ezt a jogát tábori bíróságának vezetője [13. § (2) bek.] útján gyakorolja s gondoskodik arról, hogy a bíróságvezető az alárendelt tábori bírósagokat időnként megszemlélje.

2. A tábori bíróság vezetője — egyéb feladatai [19. § (4) bek.] mellett — illetékes parancsnokának igazságügyi előadója is.

3. A nyomozásvezető fontos határozatairól és rendelkezéseiről az illetékes parancsnoknak — sürgős esetben azonnal — jelentést kell tenni.

4. Az illetékes parancsnok írásbeli kiadványait «mint illetékes parancsnok» megjelöléssel kell ellátni.

5. A nyomozásvezetőnek a 18. § (5) bekezdésén alapuló megkereséseit és egyéb kiadványait szintén mint ama «parancsnokság tábori bíróságá»-tól eredőket kell megjelölni, amely parancsnokság élén az illetékes parancsnok áll [19. § (6) bek.].

6. Az őrizet alá vett (lefoglalt) értéktárgyakat, pénzt és értékpapírokat a hadrakelt seregnél annak a parancsnokságnak a pénztárában kell elhelyezni, amelyik mellett az illető tábori bírósági működik.

7. A bűnvádi eljárás költségeinek fedezése tekintetébea a hadrakelt seregnél működő bíróság az előbbi pontban említett parancsnoksághoz van utalva.

8. A D-9. jelzésű utasítás 50. §-ának 2. a) pontja és a. D-10. jelzésű utasítás 52. §-a értelmében a honvédelmi miniszternek teendő jelentéseket a legfőbb parancsnok [6. § (6) és (7) bek., 44. § (1) bek. 1. p.] utján kell előterjeszteni.

9. Az illetékes parancsnokhoz bűnvádi ügyben érkező ügydarabokat a parancsnokságnál való vettemezés és minden előzetes bemutatás mellőzésével késedelem nélkül, közvetlenül a tábori bíróságnak kell — kézbesítőkönyveivel — átadni.

A bíróság ezeknek, valamint a hozzá érkező hasonló ügydaraboknak kezelése tekintetében a D-9. jelzésű utasítás 57. és, 58. §-a értelmében jár el.

Az érkezési bélyeg az illető parancsnokság bíróságát tünteti fel; pl.: «A m. kir. 1. honvéd hadseregparancsnokság tábori bírósága».

10. A bíróságnál az 5. sz. mellékletnek (mintának) megfelelő H. lajstromot, a D-9. jelzésű utasítás XIX. mintája szerinti nyilvántartást («Pénzbüntetések nyilvántartása»), továbbá az Élt. végrehajtása tárgyában kiadott 13.041/ein. 13.—1930. számú H. M. rendeletnek (H. K. — Szab. rend. — 1931. évi 1. sz.) az Élt. 25 §-ához fűzött határozmányaiban előírt (a felfüggesztett büntetésekről szóló) nyilvántartást, végül a 9.229/eln. 13—1941. sz. H. M. körrendelet 1. pontja szerinti M. lajstromot (mentesítési ügyek lajstroma) kell vezetni. Ez utóbbi rendelet egyéb rendelkezéseit értelemszerűen szintén alkalmazni kell.

11. A hadrakelt seregbeli bűnvádi eljárásban használandó különleges mintákat a 6-12. sz. mellékletek tartalmazzák.

B) A hadrakelt seregbeli eljárásra való áttérés tekintetében

Ha a hátországban a hadrakelt sereg számára szóló eljárási szabályok alkalmazását rendelik el [2. § (2) bek., 44. § (1) bek.], a H. lajstromba [(A) 10. pont] — amelyet az áttérés napjától kezdődően kell vezetni — nem kell a Hb. és Ü. lajstromban addig nyilvántartott ügyek összes adatait azonnal bevezetni, hanem a lajstrom kitöltése tekintetében a következőképpen kell eljárni:

1. Az első napon mindenekelőtt a H. lajstrom folyószámait (1. rovat) kell a bevezetendő ügyek számára lefoglalni. Ez akként történik, hogy a Hb. lajstromban szereplő, folyamatban levő (vádiratos) ügyek folyószáma mellé a H. lajstrom számát 1-től kezdődően folytatólagosan bejegyezzük, a H. lajstrom további számait pedig az Ü. lajstromban (lajstromokban) szereplő folyamatos (nem vádiratos) ügyek folyószáma mellé írjuk. Ezután — lehetőleg egyidejűleg, de legkésőbb a második nap végéig — a H. lajstrom folyószámai mellé is fel kell jegyezni a megfelelő Hb., illetőleg Ü. számot (kapcsolás).

2. A beosztott hadbírák (jegyzőkönyvvezetőik) kötelesek még az első napon a náluk folyamatban levő ügyek borítéklapjára (az előadó ívre és naplóra) a H. lajstrom megfelelő folyószámait feljegyezni. Az egyes ügyekben minden további intézkedés a H. lajstromszám alatt történik.

3. A H. lajstrom fentiek szerint le nem foglalt következő számai alatt az újonnan érkező ügyeket kell bevezetni.

4. A H. lajstromnak az 1. pont értelmében lefoglalt folyószámainál a 2-24. rovat adatait legkésőbb akkor kell kitölteni, amikor az illető ügyben az első lajstromozást igénylő intézkedés történik.

Azokat a vádiratos ügyeket, amelyekben a vádirat benyújtását olyan illetékes parancsnok rendelte el, akinek illetékes parancsnoki jogköre továbbra is megmarad (46. §), a honvéd törvényszékek kötelesek haladéktalanul, lehetőleg még az első napon az említett illetékes parancsnokhoz visszajuttatni.

C) A tábori bíróságok iratainak megőrzése

1. A tábori bíróságok:

a) a félretétellel,

b) a megszüntetéssel, vagy

c) az ítélettel beFejezett, valamint

d) a felfüggesztett bűnügyekre vonatkozó irataikat megőrzés végett késedelem nélkül az illető seregtest (felállító alakulat) rendes békebeli (állandó) állomáshelye szerint illetékes honvéd törvényszéknek (honvéd kerületi parancsnokság bíróságának) küldik meg.

A tábori bíróságnak az iratok megküldése alkalmával az iratborítékon (naplón) színes irónnal feltűnő módon meg kell jelölnie, hogy az illető bűnügy a fentemlített négy (a-d) csoport melyikébe tartozik.

Az elküldés jegyzékkel történik, amelyet két példányban kell kiállítani. Az egyik példány az átvevő bíróságnál marad a másikat pedig — az átvétel elismerése mellett — az átadó tábori bírósághoz kell visszajuttatni.

Tekintettel arra, hogy a bűnügyi iratoknak a hátországba való visszaküldése terén előforduló esetleges késedelem (az iratoknak a tábori bíróságnál indokolatlan és szabályellenes visszatartása) az iratok megsemmisülésével, sőt az ellenség kezébe kerülésével is járhat, a tábori bíróságok vezetői a beFejezett ügyek iratainak a hátországba való haladéktalan megküldéséért személyesen felelősek.

A hátországi honvéd bíróságok kötelesek pontos nyilvántartást vezetni azokról a tábori bíróságokról (lásd alábbi 4. pont), amelyeknek iratait őrzik, s e bíróságok jegyzékét a honvédelmi miniszterhez (13. oszt.) negyedévenként (január, április, július és október 15-éig) felterjeszteni. Az időközben bekövetkező változásokról (egyes tábori bíróságok megszűnése, új bíróságok felállítása stb.) — a nyilvántartás kiegészítése végett — esetenként haladéktalanul jelentést kell tenni.

2. A tábori bíróság az előző 1. pont értelmében megőrzés végétt elküldendő iratok közül a még végre nem hajtott büntetést kimondó ítéletek egy-egy másolati példányát visszatartja oly célból, hogy arra a végrehajtással kapcsolatos és az ítéleten feltüntetendő mozzanatokat (amilyenek a büntetésnek kegyelemből való elengedése vagy enyhítése, az elhalasztott vagy félbeszakított büntetés végrehajtása, a pénzbüntetésre teljesített részlet fizetések feltüntetése stb.) rávezesse. Ezeknek a záradékoknak szószerinti szövegét — az eredeti ítéletre hiteles másolatban való rávezetés végett — esetenkint közölni kell az 1. pont első bekezdése értelmében az iratok megőrzésére hivatott honvéd törvényszékkel (honvéd kerületi parancsnokság bíróságával).

3. A büntetőlapokat az iratok megőrzésére hivatott bíróság (1. pont 1. bek.) állítja ki és küldi meg az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalnak.

4. A megőrzésre hivatott bíróság a bűnügyi iratokat bíróságonként külön jegyzékben nyilvántartja és külön kezeli. Ugyanannak a bíróságnak iratai közül a felfüggesztett, valamint a még végrehajtásra váró büntetést kimondó ítélettel beFejezett ügyeket külön-külön kell csoportosítani.

5. Esetleges visszavonulás alkalmával, valamint egyéb olyan esetben, amikor a hadihelyzet következtében az iratanyag és az irodafelszerelés megsemmisülésével vagy elkallódásával lehet számolni, a tábori bíróság H. lajstromát a bíróságvezető

vagy helyettese köteles magához venni. A lajstrom megőrzéséért (megmentéséért) a bíróságvezető illetőleg helyettese személyesen felelős.

A jelen C) pont rendelkezései az 1914-1918.évi világháború során keletkezett tábori bírósági iratokra nem vonatkoznak.

D) Kiadványok.

Az arra jogosított elöljáró által kiadványozott (kiadhatónak jelzett, kézjeggyel ellátott vagy aláírt stb.) fogalmazványok írásbeli tisztázatait (kiadványait) a kiadványozó elöljárónak általában nem kell sajátkezüleg aláírnia, hanem csak azokat, amelyek elöljárókhoz, országos központi kormányhatósághoz vagy általában olyan hatósághoz intéztetnek, amely hatóságra való tekintettel a sajátkezű aláírást a szolgálati illendőség megköveteli.

Egyéb kiadványokra a kiadványozó nevét és rendfokozatát, valamint az alábbi záradékot az illető hatóság irodája vezeti rá:

(Hely; kelet)

A kiadvány hiteléül:

(P.H.)

irodavezető

Az előbbi két bekezdésben foglalt rendelkezések a rendes (békebeli) eljárásban is irányadók.

Idézéseket a hadrakelt seregbeli eljárás körében is mindig sajátkezű névaláírással és körbélyegzőlenyomattal kell ellátni. Az idézést — olvashatóan — az illető bíró (nyomozásvezető, tárgyalasvezető) írja alá.

*

A fenti B)-D) pont rendelkezései folytán, illetőleg a 37. §-hoz fűzött végrehajtási utasítás 1. pontjában foglaltakra tekintettel az 1942. évi március hó 28-án kelt 15.033 ein. 13—1942. és az 1942. évi július hó 23-án kelt 36.963. eln. 13—1942. (H. K. — Szab. rend. — 1942. évi 32. sz.) számú rendelet hatályát veszti.

*

A. jelen rendeletet az 1.420.1944. M. E. számú rendelet (Hsbp.) végrehajtái utasításaként (rövidesen: Hsbp. Va.) kell idézni.

Budapesten. 1944. évi április hó 18-án.

Csalay s. k.
m. kir. honvédelmi miniszter

A m. kir. minisztérium 1944. évi 2.980. M. E. számú rendelete;

a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályainak a honvéd büntetőbíráskodás egész területén való alkalmazásáról

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939:II. tc. 141. §-ának (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján és az 1.420/1944. M.E. számú rendelet (Hsbp) (Rt. 1944. 363. o.) 2. §-a (2) bekezdésének és 44. §-a (2) bekezdésének megfelelően a következőket rendeli:

1. §

A hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályai és a háború idejére szóló egyéb büntetőjogi rendelkezések tárgyában kibocsátott 1.420/1944. M. E. számú rendeletnek a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárásra vonatkozó szabályait az 1944. évi szeptember hó 1. napjával kezdve további rendelkezésig a honvéd büntetőbíráskodás egész területén alkalmazni kell.

2. §

A hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárásra való átmenet időpontjáig a jogerőre, még nem emelkedett ítélettel elintézett bűnügyeket a legfelsőbb honvéd törvényszék határozathozataláig tovább is a Kbp. XIX. Fejezete szerint kell folytatni.

Új tárgyalás és határozathozás elrendelése esetében (Kbp. 371. § 3. bekezdésének 1., 3. és 4. pontja) a további eljárásra a Hsbp. I. Részének rendelkezései irányadók.

Az eljárás részben szükséges ismétlésének elrendelésével (Kbp. 372. §) nem érintett bűncselekményekre eső büntetést meg kell állapítani; az elkülönített bűncselekményeket pedig a Hsbp. I. Részének rendelkezései szerint kell újból elbírálni.

3. §

Az 1. és 2. § rendelkezései a honvéd büntetőbíráskodásban a hűtlenség bűntettének üldözésére vonatkozó egyes jogszabályok módosításáról szoló 7.650/1941. M. E. számú rendelet (Rt. 1941. 3350. o.) hatályát nem érintik.

4. §

A jelen rendelet az 1944. évi szeptember hó 1. napján lép hatályba. Végrehajtásáról a honvédelmi miniszter gondoskodik.

Budapesten, 1944. évi augusztus hó 18-án.

Dr. Reményi-Sahnetler Lajos s. k.
a m. kir. miniszterelnök helyettesítésével
megbízott m. kir. pénzügyminiszter

Források

Az 1855. évi január 15-én kelt császári nyíltparancs (Az 1855. évi január 15-iki katonai büntető törvény a bűntettekről és vétségekről. Az 1901. évi hvatalos fordítás utánnyomása. Budapest: Honvédelmi Minisztérium, 1914.)

Az 1855. év január 15-én császári nyíltparanccsal életbe léptetett katonai büntető törvény a büntettekről és vétségekről (Az 1855. évi január 15-iki katonai büntető törvény a bűntettekről és vétségekről. Az 1901. évi hvatalos fordítás utánnyomása. Budapest: Honvédelmi Minisztérium, 1914.)

A m. k. honvédelmi ministerinmnak 1867. sept 6-án kelt rendelete valamennyi törvényhatósághoz; a szabadságolt és tartalékos katonáknak a polgári bíróságok alá helyezése iránt (Magyarországi Törvények és rendeletek tára. 1867. Pest: Pfeifer Ferdinánd, 1868.)

A m. kir. honvédelmi ministeriumnak 1867. okt. 5-én kelt rendelete; a szabadságos és tartalékos altiszteknek a testi fenyíték alóli mentessége tárgyában (Magyarországi Törvények és rendeletek tára. 1867. Pest: Pfeifer Ferdinánd, 1868.)

A m. kir. honvédelmi ministeriumnak 1867. okt. 29-ről kelt rendelete az ország valamennyi törvényhatóságához; mely szerint katonaszemélyek letartóztatásáról az illető hadfőparancsnokságok azonnal értesítendők (Magyarországi Törvények és rendeletek tára. 1867. Pest: Pfeifer Ferdinánd, 1868.)

A m. kir. honvédelmi ministeriumnak 1867. decz. 27-én kelt rendelete, az ország valamennyi törvényhatóságához; a szabadságos altisztek fenyítése tárgyában (Magyarországi Törvények és rendeletek tára. 1867. Pest: Pfeifer Ferdinánd, 1868.)

A m. k. igazságügyministernek 1868. évi october 13-án kelt rendelete; az ország valamennyi törvényhatóságához: a nyugalmazott és a katonai tiszti rang megtartásával kilépett katonáknak a polgári bíróságok illetősége alá helyezése tárgyában (Magyarországi Törvények és rendeletek tára. 1868. Január-június. Pest: Pfeifer Ferdinánd, 1868.)

A honvédelmi m. kir. ministerium 31.240.sz. alatt kelt körrendelete; a kir. honvédker. parancsnokságokhoz az elítélt honvédeknek az országos fegyintézetekbe szállitása tárgyában (Magyarországi rendeletek tára. 1869. Pest: Ráth Mór, 1869.)

A m. k. honvédelmi ministernek 1871. nov. 28-án 31.267. sz. a. a honvédparancsnokságokhoz intézett rendelete; a nem-katonai vétség, bűntény vagy kihágás miatt elitélt honvédeknek a költségekben és kártérítésben elmarasztalhatósága iránt (Magyarországi rendeletek tára. 1871. Pest: Ráth Mór, 1871.)

A m. kir. honvédelmi ministernek 1872. jan. 13-án 613. sz. a. a honvédkerületi parancsnokságokhoz intézett rendelete; a bíróság elé kisérendő honvédekre és közös hadseregbeli katonákra nézve a közös hadügyministerrel történt megállapodás iránt (Magyarországi rendeletek tára. 1872. Pest: Ráth Mór, 1872.)

A m. k. honvédelmi ministernek 1872. február 18-án 5279. sz. a. kelt rendelete; a honvéd bíróság egymásközti illetékességének kijelölése tárgyában (Magyarországi rendeletek tára. 1872. Pest: Ráth Mór, 1872.)

A m. kir. honvédelmi ministernek 1872. apr. 16-án 6593. sz. a. kelt körrendelete; a szabadságolt honvédek beidezésénél követendő eljárás iránt (Magyarországi rendeletek tára. 1872. Pest: Ráth Mór, 1872.)

A m. k. honvédelmi ministernek 1872. május 7-én 15621 sz. a kelt rendelete; a fenyitő törvényszékektől követelt honvédeknek a bíróság elé állítása iránt (Magyarországi rendeletek tára. 1872. Pest: Ráth Mór, 1872.)

A m. k. honvédelmi ministernek 1872. május 13-án 16337. sz. a kelt rendelete; a honvédbíróságok által fogságra itélt honvédekre nézve követendő eljárás iránt (Magyarországi rendeletek tára. 1872. Pest: Ráth Mór, 1872.)

A m. kir. honvédelmi ministernek 1873. aug. 15-én 31.367/1. sz. a. a honvédkerületi parancsnokságokhoz intézett rendelete; a honvéd fegyenczek elhelyezése és foglalkoztatása tárgyában (Magyarországi rendeletek tára. 1873. Budapest: Vodianer F., 1873.)

A m. kir. honvédelmi ministernek 1873. szept. 1-én 26.505/111. sz. a. kelt rendelete; a böjtöléssel súlyosbított fogság- és börtönbüntetések alkalmából felmerülő megtakarításoknak a kincstár javára bevételezése tárgyában (Magyarországi rendeletek tára. 1873. Budapest: Vodianer F., 1873.)

A m. kir. belügyministernek 1874. marcz. 7-én 9249. sz. a. valamennyi törvényhatósághoz intézett rendelete; a törvényhatósági közegek által elfogott katona-szökevények hova leendő bekisérése iránt (Magyarországi rendeletek tára. 1874. Budapest: Vodianer F., 1875.)

A honvédelmi minisztérium 3853/eln. számú körrendelete; a m. kir. honvédség igazságügyi szolgáltatására vonatkozó szabályzat életbeléptetése iránt.

(Rendeleti közlöny a Magyar Kir. Honvédség Számára 1875. Budapest: Légrády Testvérek, 1876.)

A m. kir. honvédelmi ministernek 313/eln számú körrendelete; a honvéd hadbirói tisztikar és a honvéd hadbiroságok szervezeére vonatkozó ideiglenes határozványokról (Rendeleti közlöny a Magyar Kir. Honvédség Számára 1876. Budapest: Légrády Testvérek, 1876.)

Szabályzat a magyar királyi honvédségi fogházak berendezésére és az azokban letartóztatott foglyok irányában követendő bánásmódra nézve (Magyarországi Rendeletek Tára 1876. Budapest: Pesti Könyvnyomda Révszvénytársaság, 1876.)

A m. kir. honvédelmi ministernek 12.280. V. sz. körrendelete; a védtörvény elleni vétségek, s általában a hivatalból való állítás eseteiben követendő eljárás iránt (Magyarországi Rendeletek Tára 1879. Budapest: M. Kir. Belügyministerium, 1879.)

A m. kir. igazsagügyministernek 23.368. szám alatt valamennyi kir. ügyészséghez, törvényszékhez és járásbírósághoz intézett körrendelete; a polgári bíróságok által hozott büntető ítéleteknek a tényleges katonai szolgálatban álló egyének elleni végrehajtása tárgyában (Magyarországi Rendeletek Tára 1883. Budapest: M. Kir. Belügyministerium, 1883.)

A m. kir. igazságügyministernek 326. szám alatt valamennyi e. f. kir. bírósághoz intézett körrendelete; a tényleges szolgálatban álló honvédeknek bűnügyekben való megidéztetése tárgyában (Magyarországi Rendeletek Tára 1884. Budapest: M. Kir. Belügyministerium, 1884.)

A m. kir. igazságügyministernek 561. számú körrendelete; a polgári bíróságok által hozott büntető ítéleteknek a tényleges szolgálatban álló honvédek és csendőrök elleni végrehajtása tárgyában (Magyarországi Rendeletek Tára 1885. Budapest: M. Kir. Belügyministerium, 1885.)

A honvédelmi minisztérium 665/eln. számú körrenedelete, A katonai büntető perrendtartása czimű könyv megjelentése és elosztása tárgyában. (Rendeleti Közlöny a Magyar Kir. Honvédség számára 1885. Budapest: Légrády Testvérek, 1886.)

A honvédelmi minisztérium 59772./HI. 1885. számú körrenedelete, a katnai büntető törvénykönyv 208. §-ának értelmezéséről. (Rendeleti Közlöny a Magyar Kir. Honvédség számára 1886. Budapest: Légrády Testvérek, 1887.)

A honvédelmi minisztérium 32124/III. számú körrenedelete, a hadtörvényszéki és hadbírósági kihallgatások megtartásáról. (Rendeleti Közlöny a Magyar Kir. Honvédség számára 1886. Budapest: Légrády Testvérek, 1887.)

A m. kir. igazságügyminisztернek 19.757. szám alatt a kir. törvényszékek elnökeihez és a kir. járásbirákhoz intézett körrendelete; a katonai egyének bírósági megidézése, valamint a birói határozatoknak katonai egyének részére, úgyszintén a katonai vagy katonaság által megszállott épületekben való kézbesítése tárgyában (Magyarországi Rendeletek Tára 1889. Budapest: M. Kir. Belügyministerium, 1889.)

A m. kir. igazságügyministernek 27.821. szám alatt a kir. törvényszékek elnökeihez és kir. járásbirákhoz intézett körrendelete; a katonai egyének bírósági megidézése, valamint a birói határozatoknak katonai egyének részére, úgyszintén a katonai vagy katonaság által megszállott épületekben való kézbesitése tárgyában 19.757/1889. szám alatt kelt körrendelet kiegészítése iránt (Magyarországi Rendeletek Tára 1889. Budapest: M. Kir. Belügyministerium, 1889.)

A m. kir. igazságügyministernek 17.469. szám alatt valamennyi kir. bírósághoz intézett rendelete; a közös hadsereg, hadi tengerészet, honvédség és csendőrség kötelékében tényleg szolgáló egyének bírósági idézése tárgyában (Magyarországi Rendeletek Tára 1893. Budapest: M. Kir. Belügyministerium, 1893.)

A m. kir. igazságügyminister 1897. évi 799. számú körrendelete; a közös hadseregnek, a haditengerészetnek, a honvédségnek és a csendőrségnek szökevényei által, szökésben létök tartama alatt elkövetett büntetendő cselekményeknek a katonai bíróságok hatáskörébe tartozása tárgyában (Magyarországi Rendeletek Tára 1897. Budapest: M. Kir. Belügyministerium, 1897.)

A m. kir. honvédelmi minister 1897. évi 8960. számú körrendelete; az igazságügyi orvosi tanács véleményének a honvédkerületi, úgyis, mint csendőr-bíróságoknál folyamatban lévő bűnügyekben való igénybevétele tárgyában (Magyarországi Rendeletek Tára 1897. Budapest: M. Kir. Belügyministerium, 1897.)

A m. kir. igazságügyminister 1897. évi 13.672. I. M. számú rendelete; a honvéd-bíróságilag elitélt, de büntetésüket polgári letartóztatási intézetekben töltő egyéneknél levő tulajdonpénzek vagy értékek létezéséről, és az illető szabadulásának idejéről a m. kir. honvédelmi ministerium értesitése tárgyában (Magyarországi Rendeletek Tára 1897. Budapest: M. Kir. Belügyministerium, 1897.)

A m. kir. igazságügyminister 1898. évi 25.168. I. M. számú rendelete valamennyi büntető törvénykezést gyakorló kir. bírósághoz; a tényleges katonai szolgálatban álló terheltek vagy vádlottak birósági idézésénél az elővezettetésre való figyelmeztetés mellőzéséről (Magyarországi Rendeletek Tára 1897. Budapest: M. Kir. Belügyministerium, 1898.)

A m. kir. belügyminister 1899. évi 66.413. számú körrendelete valamennyi törvényhatóság közönségéhez; a katonai egyenruhát jogosulatlanul viselőkkel vagy elárusitókkal szemben követendő megtorlás tárgyában (Magyarországi Rendeletek Tára 1899. Budapest: M. Kir. Belügyministerium, 1899.)

A m. kir, igazságügyminister 1902. évi 34.572/1901. I. M. számú körrendelete valamennyi kir. főügyészséghez, ügyészséghez, törvényszékhez és járásbírósághoz, az összes kir. orsz. fegyintézetek igazgatóságaihoz (kivéve a márianostrait), a szegedi kir. ker. börtön és a budapesti kir. orsz. gyűjtőfogház igazgatóságaihoz; a polgári kir. bíróságok által hozott büntető ítéleteknek a tényleges szolgálatban álló honvédek és a csendőrök elleni végrehajtása tárgyában (Magyarországi Rendeletek Tára 1902. Budapest: Magyar Királyi Belügyministerium, 1902.)

A m. kir. minisztérium 1912. évi 6.966. M. E. számú rendelete; a katonai intézkedések hírlapi közzétételének tilalmáról fennálló rendelet tárgyában (Magyarországi Rendeletek Tára 1912. Budapest: Magyar Királyi Belügyministerium, 1912.)

1912. évi XXXII. törvénycikk a közös haderő katonai bünvádi perrendtartásáról (Corpus Juris Hungarici CD-ROM. Budapest: KJK-Kerszöv, 2004.)

1912. évi XXXIII. törvénycikk a honvédség katonai bünvádi perrendtartásáról (Corpus Juris Hungarici CD-ROM. Budapest: KJK-Kerszöv, 2004.)

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 7.871. ein. 15/a. szám alatt a cs. és kir. hadügyminiszterrel egyetértőleg kibocsátott rendelete; a közös haderő katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXII. tc. életbelépése napjának megállapításáról (Magyarországi Rendeletek Tára 1914. Budapest: Magyar Királyi Belügyministerium, 1914.)

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 7.871. ein. 15/a. számú rendelete; a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXIII. tc. életbelépése napjának megállapításáról (Magyarországi Rendeletek Tára 1914. Budapest: Magyar Királyi Belügyministerium, 1914.)

A m. kir. honvédelmi miniszternek a cs. és kir. hadügyminiszterrel egyetértve, továbbá a m. kir. igazságügyminiszternek és a m. kir. belügyminiszternek, Horvát-Szlavonországok tekintetében Horvát-Szlavón- és Dalmátországok bánjának 1914 évi 7.734. H. M. ein. szám alatt kibocsátott rendelete; a közös haderő katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXII. tc. végrehajtásáról (Magyarországi Rendeletek Tára 1914. Budapest: Magyar Királyi Belügyministerium, 1914.)

A m. kir. honvédelmi miniszternek, továbbá a m. kir. igazságügyminiszternek és a m. kir. belügyminiszternek, Horvát-Szlavonországok tekintetében Horvát-Szlavón és Dalmátországok bánjának 1914. évi 7.734. H. M. ein. szám alatt kibocsátott rendelete, a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. évi XXXIII. tc. végrehajtásáról (Magyarországi Rendeletek Tára 1914. Budapest: Magyar Királyi Belügyministerium, 1914.)

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 8273/eln/15/a. számú körrendelete; Legf. elhatározás a honvéd dandár és hadosztálybiroságok felállítása, a legfelsőbb honvéd törvényszék székhelye és bünvádi üldözési jog adományozása tárgyában. (Magyarországi Rendeletek Tára 1914. Budapest: Magyar Királyi Belügyministerium, 1914.)

A m. kir. minisztérium 1914. évi 5.490. M. E. számú rendelete; a hadi cikkekre fel nem esketett, tényleges szolgálatban álló katonai (honvéd, népfölkelő és csendőr) egyéneknek a katonai büntetőtörvénykönyv II. részében foglalt rendelkezések alá helyezéséről (Magyarországi Rendeletek Tára 1914. Budapest: Magyar Királyi Belügyministerium, 1914.)

A m. kir. igazságügyminiszter 1914. évi 12.003. I. M. E. számú rendelete; a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek a honvéd büntetőbíráskodás alá helyezéséről a m. kir. minisztérium által 5.491. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet kihirdetése tárgyában (Magyarországi Rendeletek Tára 1914. Budapest: Magyar Királyi Belügyministerium, 1914.)

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 10057/eln./15/a. számú körrendelete; a polgári büntetőbirósági elitéltetés jogi következménye gyanánt való lefokozásról. (Magyarországi Rendeletek Tára 1914. Budapest: Magyar Királyi Belügyministerium, 1914.)

A m. kir. minisztérium 1914. évi 5081. M. E. számú rendelete; a katonai intézkedések közlésének eltiltásáról szóló 5482. M. E. számú rendelet hatályának kiterjesztéséről (Magyarországi Rendeletek Tára 1914. Budapest: Magyar Királyi Belügyministerium, 1914.)

A m. kir. honvédelmi miniszter 1914. évi 18241/eln./15/a. számú körrendelete; Legfelsőbb elhatározás a honv. büntető bíráskodás tárgyában mozgósítás estén. (Magyarországi Rendeletek Tára 1914. Budapest: Magyar Királyi Belügyministerium, 1914.)

A m. kir. minisztérium 1915. évi 4.272. M. E. számú rendelete; a katonai büntetőtörvény II. részében foglalt rendelkezéseknek a hadifoglyokra való alkalmazásáról (Magyarországi Rendeletek Tára 1915. Budapest: Magyar Királyi Belügyministerium, 1915.)

A magyar minisztérium 1918. évi 4.877. M. E. számú rendelete; a polgári büntetőbiraskodás alá tartozó egyének felett gyakorolt honvéd büntetőbíráskodás megszüntetéséről (Magyarországi Rendeletek Tára 1915. Budapest: Magyar Királyi Belügyministerium, 1915.)

A Forradalmi Kormányzótanács IV. számú rendelete; a forradalmi törvényszékről (Pongrácz Jenő (szerk.): A Forradalmi Kormányzótanács és a népbiztosságok rendeletei. Budapest: A Magyarországi Szocialista Párt kiadása, 1919.)

A Forradalmi Kormányzótanács XXIII. számú rendelete; a Vörös Hadsereg alakitásáról (Pongrácz Jenő (szerk.): A Forradalmi Kormányzótanács és a népbiztosságok rendeletei. Budapest: A Magyarországi Szocialista Párt kiadása, 1919.)

A Forradalmi Kormányzótanács XLV. számú rendelete; A forradalmi trövényszékek hatáskörének kiterjesztése (Halász Pál (szerk): A magyar Tanácsköztársaság jogalkotása. Budapest: Közgazdasági és Jogi Kiadó, 1959.)

A budapesti forradalmi katonai törvényszék (II. Margit körút 85. sz.); A forradalmi törvényszék bíráihoz (HM HL IV. Katonai igazságszolgáltatás szervei 92. Forradalmi Katonai Törvényszékek 609. f. 27.cs. III. hadtest forradalmi katonai törvényszék 1919, A rögtönítélő bíróság előtt követendő tárgyalások menete)

A Forradalmi Kormányzótanács LIII. számú rendelete; A katonai bűntettek és a forradalmi katonai törvényszékek (Pongrácz Jenő (szerk.): A Forradalmi Kormányzótanács és a népbiztosságok rendeletei. Budapest: A Magyarországi Szocialista Párt kiadása, 1919.)

A Hadügyi Népbiztosság 4. H. N. számú rendelete; Megszünnek az eddigi katonatanácsok (Halász Pál (szerk): A magyar Tanácsköztársaság jogalkotása. Budapest: Közgazdasági és Jogi Kiadó, 1959.)

A Forradalmi Kormányzótanács LXII. számú rendelete; A régi rend alatt indított bűnügyek átvizsgálása (Halász Pál (szerk): A magyar Tanácsköztársaság jogalkotása. Budapest: Közgazdasági és Jogi Kiadó, 1959.)

A Hadügyi Népbiztos 9309/ELN. 12. 1919. számú rendelete; katonai átvizsgáló (liquidáló) tanácsok felállítása (Kisközlöny a Vörös Hadsereg Rendeletei. Budapest: Vörös Hadsereg, 1919.)

A Hadügyi Népbiztos 9310/eln. 12. 1919. számú rendelete; Forradalmi katonai törvényszékek felállítása (Kisközlöny a Vörös Hadsereg Rendeletei. Budapest: Vörös Hadsereg, 1919.)

A Hadügyi Népbiztos 155674/12. 1919. számú rendelete; Illetéktelen beavatzokás a forradalmi törvényszékek és a vádbiztosok működésébe. (Kisközlöny a Vörös Hadsereg Rendeletei. Budapest: Vörös Hadsereg, 1919.)

A Forradalmi Kormányzótanács LXXXIV. számú rendelete; A Vörös Őrség az egyedüli nyomozó testület (Halász Pál (szerk): A magyar Tanácsköztársaság jogalkotása. Budapest: Közgazdasági és Jogi Kiadó, 1959.)

A Forradalmi Kormányzótanács XCIV. számú rendelete; a forradalmi törvényszékekről és a rögtönítélő eljárásról (Halász Pál (szerk): A magyar Tanácsköztársaság jogalkotása. Budapest: Közgazdasági és Jogi Kiadó, 1959.)

A Forradalmi Kormányzótanács CXV. számú rendelete; Országos Forradalmi Katonai Főtörvényszék (Halász Pál (szerk): A magyar Tanácsköztársaság jogalkotása. Budapest: Közgazdasági és Jogi Kiadó, 1959.)

Hadügyi Népbiztosság 13625. szám eln.31. 1919.; Volt tisztek letartóztatása (HM HL IV. Katonai igazságszolgáltatás szervei 92. Forradalmi Katonai Törvényszékek 609. f. 27.cs. III. hadtest forradalmi katonai törvényszék 1919, A rögtönítélő bíróság előtt követendő tárgyalások menete)

A magyar igazságügyminiszter 1919. évi 27.174. I. M. számú rendelete; a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek katonai büntetőbíráskodás alá helyezéséről a magyar kormány részéről 5.940. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet kihirdetéséről (Magyarországi Rendeletek Tára 1919. Budapest: Magyar Kir. Belügyminiszter, 1919.)

A magyar kormány 1919. évi 6.499. M. E. számú rendelete; a polgári büntető bíráskodás alá tartozó egyéneknek katonai büntetőbíráskodás alá helyezéséről szóló 5.940/1919. M. E. számú rendelet területi hatályának kiegészítéséről (Magyarországi Rendeletek Tára 1919. Budapest: Magyar Kir. Belügyminiszter, 1919.)

A m. kir. kormánynak 1920. évi 4.710. M. E. számú rendelete; a katonai hatóságok és közegek, illetőleg katonai nyomozók polgári személyekkel szemben való eljárásának megszüntetéséről, illetőleg korlátozásáról (Magyarországi Rendeletek Tára 1920. Budapest: Magyar Kir. Belügyminiszter, 1920.)

1921:XLIX. tc. A magyar királyi honvédségről (Corpus Juris Hungarici CD-ROM. Budapest: KJK-Kerszöv, 2004.)

1922:XVIII. tc. A katonai büntető jogszabályokban megállapított értékhatároknak, valamint a pénzbüntetések és pénzbírságok ugyane jogszabályokban meghatározott mértékének ideiglenes felemeléséről (Corpus Juris Hungarici CD-ROM. Budapest: KJK-Kerszöv, 2004.)

A m. kir. belügyminiszter a m. kir. igazságügy-miniszterrel egyetértőleg kiadott 1922. évi 51.037. B. M. számú rendelete; a választójogból kizáró katonai (honvéd) büntetőbírósági büntető ítéletek megjelöléséről (Magyarországi Rendeletek Tára 1922. Budapest: Magyar Kir. Belügyminiszter, 1923.)

A m. kir. minisztérium 1923. évi 6.050. M. E. számú rendelete; a büntetőjogi értékhatároknak, valamint a pénzbüntetés és a pénzbírság mértékének ideiglenes felemeléséről (Magyarországi Rendeletek Tára 1923. Budapest: Magyar Kir. Belügyminiszter, 1924.)

A m. kir. minisztérium 1924. évi 5.340. M. E. számú rendelete; a büntetőjogi értékhatároknak, valamint a pénzbüntetés és a pénzbírság mértékének újabb felemeléséről (Magyarországi Rendeletek Tára 1924. Budapest: Magyar Kir. Belügyminiszter, 1925.)

1925. évi XIII. törvénycikk a honvédség igazságügyi szervezetének módosításáról (Corpus Juris Hungarici CD-ROM. Budapest: KJK-Kerszöv, 2004.)

1930:II. tc. A katonai büntető törvénykönyvről (Corpus Juris Hungarici CD-ROM. Budapest: KJK-Kerszöv, 2004.)

1930:III. tc A katonai büntetőtörvénykönyv életbeléptetéséről és a közönséges büntetőtörvények egyes rendelkezéseinek ezzel kapcsolatos módosításáról és kiegészítéséről (Corpus Juris Hungarici CD-ROM. Budapest: KJK-Kerszöv, 2004.)

A m. kir. honvédelmi miniszternek, a m. kir. igazságügyminiszternek és a m. kir. belügyminiszternek 1930. évi 12.059. ein. 13. H. M. számú rendelete; ujjnyomati nyilvántartás rendszeresítéséről a katonai büntetőbíráskodásban (Magyarországi Rendeletek Tára 1930. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1931.)

A m. kir. honvédelmi miniszternek és a m. kir. igazságügy miniszternek 1930. évi 12.791. ein. 13. H. M. számú rendelete; a katonai büntetőtörvénykönyvről szóló 1930:II. törvénycikk végrehajtásáról (Magyarországi Rendeletek Tára 1930. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1931.)

A m. kir. honvédelmi miniszternek és a m. kir. igazságügyminiszternek 1930. évi 13.041. ein. H. M. 13. számú rendelete; a katonai büntetőtörvénykönyv életbeléptetéséről és a közönséges büntetőtörvények egyes rendelkezéseinek ezzel kapcsolatos módosításáról és kiegészítéséről szóló 1930: III. törvénycikk végrehajtásáról (Magyarországi Rendeletek Tára 1930. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1931.)

A m. kir. minisztérium 1932. évi 2.410. M. E. számú rendelete; a m. kir. honvédség és katonailag szervezeti más testület tagjának bíróság vagy más hatóság elé idézéséről, és ott egyenruhában megjelenéséről (Magyarországi Rendeletek Tára 1932. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1933.)

1939:II. tc. A honvédelemről (Corpus Juris Hungarici CD-ROM. Budapest: KJK-Kerszöv, 2004.)

A m. kir. honvédelmi miniszter 23.777/eln. 13. — 1941. számú körrendelete; A m. kir. minisztériumnak 2730/1941. M.E. számú rendelete a háború idejére szóló különös büntető jogi rendelkezések alkalmazása kezdőnapjának es területi hatályának meghatározása tárgyában. (Magyarországi Rendeletek Tára 1941. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1942.)

A m. kir. honvédelmi miniszter 23.778 eln. 13. — 1941. számú körrendelete; a polgári büntető bíráskodás alá tartozó egyéneknek honvéd büntetőbíráskodás alá helyezése. (Magyarországi Rendeletek Tára 1941. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1942.)

A m. kir. minisztérium 1941. évi 2.750. M. E. számú rendelete; a hadrakelt seregbeli bűnvádi eljárás gyorsításáról és egyszerűsítéséről (Magyarországi Rendeletek Tára 1941. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1942.)

A m. kir. minisztérium 1941. évi 2.770. M. E. számú rendelete; a rögtönbíráskodás kihirdetésének kiterjesztéséről, illetve elrendeléséről

(Magyarországi Rendeletek Tára 1941. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1942.)

A m. kir. hovédelmi miniszter 23.780/eln. 13. — 1941. számú körrendelete; A. hadrakelt seregbeli eljárás körében az illetékes parancsnokoknak a büntetés kegyelemből elengedésének és enyhítésének jogával való felruházásáról szóló legfelsőbb elhatározás. (Magyarországi Rendeletek Tára 1941. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1942.)

A m. kir. igazságügyminiszter 34.701/eln. 13. — 1941. számú körrendelete; A polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyének felett gyakorolt honvéd büntetőbíráskodás megszüntetése. (Magyarországi Rendeletek Tára 1941. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1942.)

A m. kir. minisztérium 1941. évi 3.750. M. E. számú rendelete; a háború idejére szóló különös büntetőjogi rendelkezések alkalmazása végső napjának meghatározásáról és az ezzel kapcsolatos intézkedésekről (Magyarországi Rendeletek Tára 1941. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1942.)

A m. kir. minisztérium 1941. évi 4.850. M. E. számú rendelete; a háború idejére szóló különös büntetőjogi rendelkezések alkalmazása kezdőnapjának és területi hatályának meghatározásáról, valamint a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyéneknek honvéd büntetőbíráskodás alá helyezéséről (Magyarországi Rendeletek Tára 1941. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1942.)

A m. kir. minisztérium 1941. évi 4.870. M. E. számú rendelete; a rögtönbíráskodás kiterjesztéséről és kihirdetésének elrendeléséről (Magyarországi Rendeletek Tára 1941. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1942.)

A m. kir. minisztérium 1941. évi 7.650. M. E. számú rendelete; a honvéd büntetőbíráskodásban a hűtlenség bűntettének üldözésére vonatkozó egyes jogszabályok módosításáról (Magyarországi Rendeletek Tára 1941. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1942.)

A m. kir. minisztérium 1942. évi 1.160. M. E. számú rendelete; a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásának a honvédségi védőkre vonatkozó egyes rendelkezéseiről (Magyarországi Rendeletek Tára 1942. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1942.)

A m. kir. honvédelmi miniszter 1942. évi 11.611. ein. 13. számú rendelete; a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásának a honvédségi védőkre vonatkozó

egyes rendelkezéseiről intézkedő 1.160/1942. M. E. számú minisztériumi rendelet végrehajtásáról (Magyarországi Rendeletek Tára 1942. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1942.)

A m. kir. minisztérium 1942. évi 6.510. M. E. számú rendelete; a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. XXXIII. tc. 445. és 476. §-a egyes rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről (Magyarországi Rendeletek Tára 1942. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1942.)

A m. kir. minisztérium 1944. évi 1.410. M.E. számú rendelete; a 4.850/1941. M. E. számú rendeletnek a hadrakelt sereg számára szóló eljárási szabályok alkalmazására vonatkozó rendelkezése módosításáról (Magyarországi Rendeletek Tára 1944. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1944.)

A m. kir. minisztérium 1944 évi 1.420. M. E. számú rendelete; a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályairól és a háború idejére szóló egyéb büntetőjogi rendelkezésekről (Magyarországi Rendeletek Tára 1944. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1944.)

A m. kir. minisztérium 1944. évi 1.250. M. E. számú rendelete; a rögtönbíráskodás újabb kiterjesztéséről és kihirdetésének elrendeléséről (Magyarországi Rendeletek Tára 1944. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1944.)

A m. kir. honvédelmi miniszter 1944. évi 29.689. ein. 13. számú rendelete; a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályai és a háború idejére szóló egyéb büntetőjogi rendelkezések tárgyában kibocsátott 1.420/1944. M. E. számú minisztériumi rendelet végrehajtásáról (Magyarországi Rendeletek Tára 1944. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1944.)

A m. kir. minisztérium 1944. évi 2.980. M. E. számú rendelete; a hadrakelt seregnél követendő bűnvádi eljárás szabályainak a honvéd büntetőbíráskodás egész területén való alkalmazásáról (Magyarországi Rendeletek Tára 1944. Budapest: Magyar Kir. Belügyminisztérium, 1944.

Pályázati támogatások

A kötet közzététele a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése országos program című kiemelt projekt által nyújtott személyi támogatással valósult meg. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A kutatáshoz előzményként kapcsolódik a TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0010 "Tehetséggondozási rendszer és tudományos képzési műhelyek fejlesztése a Széchenyi István Egyetemen" című pályázat keretében a válogatási munkára és a bevezető tanulmány megírására vonatkozó egyszeri támogatás. A projekt keretében nyújtott támogatás a 2012. október - 2013. január közötti időszakra vonatkozott.

E kötet az Emberi Erőforrások Minisztériuma megbízásából az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet és az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő által meghirdetett NTP-SZKOLL-13-0062 kódszámú pályázati támogatásból valósult meg.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTÉRIUMA